SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

VALJANIH ZA KRALJEVINU

HRVATSKU I SLAVONIJU

GODINA 1874.

(KOMAD I.—XXVI. BROJ 1.—58.)

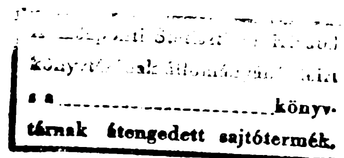

U ZAGREBU 1875.
TISKARSKI ZAVOD „NARODNIH NOVINAH“.

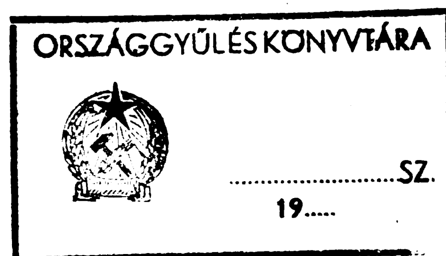
ORSZÁGGYŰLÉS KÖNYVTÁRA
SZ.
19.....

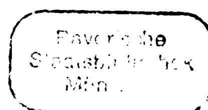

Prvi našastnik.

Vremenoslovna pobilježka

zakonah i naredabah obnarodovanih u sborniku za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od 1. siečnja do 31. prosinca 1874.

Datak zakona ili naredbe	Dan izdatbe sbornika	Sadržaj	Broj komada	Broj zakona itd.	Strana
1873 8. travnja	1874. 8. travnja	Naredba kr. ugarskoga ministarstva za zemaljsku obranu br. 13566, kojom se izdaje naputak za provedbu zakonskoga članka II. : 1873. zajedničkoga sabora o namještanju izsluženih podčastnikah	X.	20	171
29. studen.	25. veljače	Zakonski članak (XXXIII. 1873.) zajedničkoga hrvatsko - ugarskoga sabora o državnom zajmu do iznosa od sto petdeset i tri milijuna forintih a. vr. u srebru	VI.	8	91
21. prosinca	13. siečnja	Naredba kralj. hrv. - slav. - dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove broj 15239. izdana na sve županije i gradske municipije shodnoga znánja radi u suglasju sa sličnom naredbom, izdanom po kr. ugarskom ministarstvu nutarnjih posalah sporazumno s kralj. ug. ministarstvom za javne radnje i komunikacije pod 11. listopada 1873. br. 36953 na ugarske oblasti, u pogledu odpremanja kamenoga ulja (petroleum) takodjer s mješovitimi vlakovi na svih onih prugah ugarskih željeznicah, na kojih se poradi neznatoga prometa barem jedan put u tjednu nemogu uvesti posebni teretni vlakovi	I.	1	1

Datak zakona ili naredbe	Dan izdatbe sbornika	Sadržaj	Broj komada	Broj zakona itd.	Strana
1874. 5. kolov.	1874. 27. kolov.	Zakon o uvršćenju grada Belovara u red slobodnih i kraljevskih gradovah	XVII.	39	332
12. „	27. „	Okružnica kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove br. 12643 izdana o tom, da se dekoracije vojničkoga krsta za zasluge ne imadu više vraćati po smrti dotičnoga posjednika c. kr. velikomu komorničtvu . . .	XVII.	38	334
5. rujna	15. listop.	Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu br. 3715: kojom se izdaje naputak za provedbu zakona od 5. siečnja 1874. ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu	XIX.	48	374
18. „	14. prosin.	Zakonski članak (XXXII. : 1874.) zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o konzularskom ugovoru, sklopljenu s kraljevinom Portugalskom dne 9. siečnja 1873	XXVI.	58	461
22. „	1. listop.	Naredba kr. hrv.-slv.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove br. 15836/4666 glede izvedenja zakona od 27. travnja 1874. ob odciepljenju občinah sačinjavajućih kotar bakarski od istoimena municipija i njihovom utjelovljenju županiji riečkoj	XVIII.	40	337
22. „	1. „	Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljshe vlade, odjela za unutarnje poslove br 16089/4721 glede daljega obstanka bakarskoga suda za područje slob. grada Bakra i obćinah, koje su do sele sačinjavale kotar bakarski	XVIII.	41	338
14. listop.	4. studen.	Zakon ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji	XX.	49	389
28. „	13. „	Okružnica kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove br. 16494 o dogovoru utanačenu medju ces. i kr. zajedničkim ministrom izvanjskih poslovah, te kr. talijanskim ministrom izvanjskih poslovah o tom, da se prvobitni pripadnici imadu opet preuzimati .	XXI.	50	421

Drugi našastnik.

Abecedna pobilježka

zakonah i naredabah proglašenih u sborniku za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju od 1. siečnja do 31. prosinca 1874.*)

A.

B.

---

*) Da se traženje po mogućnosti olakša, navedena su kod svake stavke po dva broja, od kojih prvi naznačuje broj zakona ili naredbe, drugi pako stranu, na kojoj se ista nalazi. Da bude razlika točnija, stavljen je prvi broj, naznačujući broj zakona ili naredbe, medju dvije zaporke, a drugi, koji dotičnu stranu kaže, prosto je primetnut.

D.

E.

G.

I.

J.

K.

L.

M.

P.

R.

S.

*

T.

U.

V.

Z.

Zar — Zas

Zdr — Zlo

Ž.

Želj

Žel — Žup

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevine
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad I.

Izdan i razposlan dne 13. siečnja 1874.

Br. 1.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 21. prosinca 1873. broj 16.239.,

izdana na sve županijske i gradske municipije shodnoga znanja radi, u suglasju sa sličnom naredbom, izdanom po kr. ugarskom ministarstvu nutarnjih posalah sporazumno s kr. ug. ministarstvom za javne radnje i komunikacije pod 11. listopada 1873. br. 36.953. na ugarske oblasti, u pogledu odpremanja kamenoga ulja (petroleuma) takodjer s mješovitimi vlakovi na svih onih prugah ugarskih željeznicah, na kojih se poradi neznatnoga prometa barem jedanput u tjednu nemogu uvesti posebni teretni vlakovi.

To odpremanje kamenoga ulja s mješovitimi vlakovi smije bivati uz obdržavanje sliedećih uvjetah:

1. Kameno ulje može se samo na otvorenih vagonih odpremati, te se svagda sa plahtom pokriti imade.

2. Sa kamenim uljem natovareni vagoni nesmiju se nikada uvrstiti pred putničke vagone.

3. Medju putničke vagone i vagone kamenim uljem natovarene imadu se barem tri druga lahko neupaljivom robom natovarena, ili prazna vagona uvrstiti.

4. Sa jednim vlakom nije dozvoljeno više od tri kamenim uljem natovarena vagona odpremati.

5. Vagoni sa kamenim uljem natovareni moraju se, u koliko je moguće,

na kraju vlakovah uvrstiti, nu tim priuzdržajem, da se medju vagoni sa kamenim uljem natovarenimi i krajnim vagonom postaviti imadu barem još dva sa robom natovarena ili prazna vagona.

6. Za odpremu kamenoga ulja mogu se upotrebiti samo onakovi mješoviti vlakovi, kod kojih najviše vozna brzina, uračunav najkraće vrieme vožnje, četiri milje svake ure nenadilazi.

7. Na vagonu s kamenim uljem natovarenom nesmije se pod nikakovom izlikom provodić staviti.

8. Ovo se pogodovanje samo onda uživati može, ako na dotičnoj prugi nijedan teretni vlak u tjednu neprolazi.

Izim toga preinačenja ostaje u ostalom naredba obstojaloga kr. namjestničkoga vieća od 12. prosinca 1865. br. 16.152., sadržana u sborniku zakonah i naredbah za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju od g. 1865. pod br. 55. na strani 263 ob oprezih, kojih se valja držati pri razašiljanju, voženju, namaličnom prodavanju, zatim pri spravljanju i priredjivanju rudnih uljah u obće, do dalnje naredbe i na dalje u krieposti.

U Zagrebu, 21. prosinca 1873.

Za bana:
Jurković v. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad II.

Izdan i razposlan dne 17. siečnja 1874.

Br. 2.

Zakon

od 10. siečnja 1874.,

ob odgovornosti bana kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i odjelnih predstojnikah vlade zemaljske.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon,

ob odgovornosti bana kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i odjelnih predstojnikah vlade zemaljske.

§. 1.

Sabor može bana odnosno njegova zamjenika (§. 10. zak. članka II. 1869.) pozvati na odgovor, dotično obtužiti ga za svaki njegov čin ili propust, kojim ho-

tomice bude težko povriedjen temeljni koji zakon državni, imajući valjanost za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, a naročito državni temeljni zakon o državo-pravnoj nagodi, sklopljenoj izmedju kraljevinah ovih i kraljevine Ugarske, ili drugi koji zakon, a tako i za svaki njegov čin ili propust, kojim bude hotomice nanešen uštrb težak ili pogibelj težka zakonitoj državo-pravnoj samostalnosti kraljevine Hrvatske i Slavonije u savezu sa zemljami krune ugarske, ili samomu ovomu savezu.

§. 2.

Odgovornost bana, odnosno njegova zamjenika pada i na dotičnoga odjelnoga predstojnika za vladne čine, izvedene njegovim sudjelovanjem po banu ili njegovu zamjeniku osim, ako se je proti takovu činu ogradio pismeno.

Za vladne čine, izvedene pod svojim imenom, odgovorni su odjelni predstojnici u prvom redu banu, odnosno njegovu zamjeniku.

§. 3.

Kazni, koje se imadu izreći proti banu ili proti kojemu odjelnomu predstojniku, jesu:

a) svrgnuće sa službe, s kojim je skopčana nesposobnost bit opet namještenim u službi državnoj;

b) odpust od službe.

§. 4.

Ako li su tim, što je ban dotično odjelni predstojnik povriedio dužnosti svoje, narušene ujedno i ustanove kaznenoga zakona, postojećega u krieposti u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, tad se imadu uporaviti ponapose kazni zakonom tim propisane, nego progoniti i kazniti takove narušaje zakona pristoji redovitim sudovom kaznenim (§. 29.),

§. 5.

Odštetne tražbine budi zemlje, bude privatne koje osobe, nastavše s povriede dužnostih (§. 1. i 2.), koje je povriede obnadjen krivcem ban, dotično odjelni predstojnik, ostaju priuzdržane i imadu se razpraviti pred sudom redovitim.

Tužba radi odštete nemože se dakle predbježno podići dotle, dok je u tečaju obtužba proti banu ili proti odjelnomu predstojniku.

§. 6.

Predlog, kojemu je predmetom obtužba bana dotično odjelnoga predstojnika, ima se uza točnu oznaku kako povriede dužnostih, s koje se objedjuje ban, dotično odjelni predstojnik, tako i učinah, na kojih se osniva povrieda dužnostih, predati pismeno i ima bit podpisan od najmanje dvadeset članovah sabora.

§. 7.

Predsjednik sabora ima predlog obtužbeni postaviti na dnevni red za tri dana, računajuć od dana, kojim je predlog predan.

Nakon dovršene razprave, koja se ima predhodno stegnuti na to: ima li se predlog uvažiti, ili preko njega preći na dnevni red, može se zaključak o tom izreći tek u kašnijoj sjednici, koja nesmije biti urečena na isti dan razprave.

§. 8.

Zaključi li sabor, da se ima uvažiti predlog, tad mu je iz sredine svoje izabrati povjerenstvo od tri člana, kojemu je zadaća, preslušanjem svjedokah i vještakah, a i samoga bana, dotično odjelnoga predstojnika, a pokraj toga i inim shodnim načinom pribaviti si obaviesti potrebite.

Ban ili dotični odjelni predstojnik mogu medjutim predati opravdu pismenu zajedno s izpravami služećimi na njihovu obranu.

§. 9.

O posljedku predhodnih ovih izvidah podnaša povjerenstvo izvješće svoje s mnienjem saboru, koji se ima, ako li je medjutim odgodjen ili zaključen, opet sazvati, da čuje to izvješće i mnienje, i da izreče odluku o pitanju rad obtužbe bana, dotično odjelnoga predstojnika.

§. 10.

Iza toga izriče sabor zaključak o tom: ime li se ban, dotično odjelni predstojnik postaviti pod obtužbu i povesti proti njemu postupak.

Takov zaključak obtužbeni može se stvoriti samo većinom od dvie trećine glasovah prisutnih ovjerovljenih članovah sabora, kojih broj u takovoj sjednici ima biti najmanje dva puta onolik, kolik je potreban za valjano redovito zaključivanje u saboru.

Pri razpravi ob izvješću podnešenu po povjerenstvu (§. 9.) može biti prisutan ban dotično odjelni predstojnik i može radi razjašnjenja stvari progovorit u svako doba.

§. 11.

Sabor, ako li je zaključio obtužbu proti banu ili proti odjelnomu predstojniku, ima odrediti iz svoje sredine dva tužitelja, da zastupaju obtužbu pred sudom kraljevinskim (§. 15.) i providjeti jih izpravom potrebnom radi legitimacije, u kojoj valja da su naznačeni i momenti učina, koji je predmetom obtužbe.

Zaključak obtužbeni ima se adresom podjedno prijaviti kralju.

§. 12.

Predsjednik sabora ima zaključak obtužbeni bez odvlake priobćiti predsjedniku suda kraljevinskoga, a ovomu nadleži svekolike članove toga suda odmah skupiti u Zagrebu.

§. 13.

Ban, dotično odjelni predstojnik, proti kojemu je obtužba zaključena, ima uredovno svoje dielovanje prekinuti odmah, čim iz sredine suda kraljevinskoga bude izaslano povjerenstvo, da priredi parnicu (§. 23.).

§. 14.

Za povedbu postupka proti banu ili proti odjelnomu predstojniku nadležan je hrv.-slav.-dalm. sud kraljevinski.

§. 15.

Članovi suda kraljevinskoga jesu:

a) pravi sudački članovi hrv.-slav.-dalm. najvišega suda (stola sedmorice);

b) predstojnik banskoga stola i predsjednici sbornih sudovah prve molbe u Zagrebu i Osieku;

c) dva po činu najstarija prisjednika banskoga stola, koje tri kategorije (a, b, c) imadu dat ukupno dvanajst članovah:

d) dvanajst zakonu vještih hrv.-slav. državljanah, koje bira sabor izvan svoje sredine.

Iz kategorijah, naznačenih pod b, c uzet će se članovi suda kraljevinskoga po redu samo subsidiarno, to jest samo onda, ako iz kategorije prve pod a) nebude moguće namiriti broj od dvanajst članovah.

§. 16.

Odmah iza kako zakon ovaj bude proglašen, ima sabor preduzeti izbor naznačenih u §. 15. pod sl. d. dvanajst članovah suda kraljevinskoga, koji ostaju u tom svojstvu sve do nova izbora, preduzet se imajućega početkom svakoga razdobja zakonarskoga.

§. 17.

Predsjednik suda najvišega je predsjednik suda kraljevinskoga, kojega, ako je zapriečen zamjenjuje predsjednik stola banskoga, ako je ovaj u obće član suda kraljevinskoga, inače članovi toga suda biraju predsjednika iz svoje sredine.

§. 18.

Član suda kraljevinskoga, koji bi uzkratio učestvovanje svoja pri pretresivanju i razsudbi razpravnoga predmeta, ima tu svoju uzkratu obrazložiti pred sudom kraljevinskim, koji odlučuje, ima li taj član izstupiti ili neima.

§. 19.

Kako obtuženiku i ako ih više imade svim zajedno, tako i obtužiteljem prosto je a da nenavedu razlogah, po šest članovah suda kraljevinskoga odkloniti nu tako, da

svakako preostane broj od najmanje 12 članovah, i da u broju preostavših članovah bude jednak broj u §. 15. pod a. b. i c. naznačenih ukupno s jedne i broj u istom §. pod d. naznačenih s druge strane.

Nebude li to pravo odklona uporavljeno nikako ili ako bude uporavljeno samo nepodpuno, tad valje broj sudacah putem ždrieba smaljiti tako, da preostane ukupni broj od dvanajst sudacah, uzet jednakim brojem iz svake od gore naznačenih dvijuh glavnih kategorijah ili skupinah (§. 15. a. b. c. i d.).

Predsjednik i namjestnik mu (§. 17.) mogu bit odklonjeni, ali ne ždriebu podvrženi.

U slučaju uklona biraju preostavši članovi suda kraljevinskoga predsjednika iz svoje sredine.

§. 20.

Pravo odklona (§. 19.) vrši se odmah, čim se polag ustanove §. 12. sastane sud kraljevinski. U tu svrhu imena svih kolikih članovah suda kraljevinskoga, koji nisu po §. 18. izključeni, imadu se kako tužiteljem tako i obtuženiku priobćiti s uputom, da se u neprekoračivom roku od osam danah izjave, hoće li i koje članove bez navoda razlogah odkloniti do propisanoga broja.

§. 21.

Preostavši članovi suda kraljevinskoga imadu prije, nego li se prihvati čina kojega sudačkoga, podpisati pismenu prisegu, kojom obriču, da će kao članovi hrv.-slav.-dalm. suda kraljevinskoga savjestno izvršivati nadležeće im dužnosti, naročito, da će uvažit se imajuće odnošaje učina i prava brižno izpitati, ter da će izreći sud sliedeći jedino savjestno osvjedočenje svoje o tom, što je pravo.

Izprave o prisegi ovoj imadu se priložiti spisom parbenim.

§. 22.

Predsjednik saziva sud kraljevinski u sjednici kad god uztreba, ter upravlja tečajem poslovah istoga suda.

Svaki član dužan je doći u sjednicu, predsjednikom urečenu.

Sud kraljevinski drži sjednice svoje u jednoj od sudnih dvoranah hrv.-slav.-dalm. suda najvišega.

§. 23.

Čim odklonjeni članovi suda kraljevinskoga izstupe, odredjuje sud kraljevinski, sastavljem preostavšimi članovi, povjerenstvo od tri člana, koje, pridodavši si perovodju, ima prirediti (instruirati) parnicu, pri kojoj se priredbi ima uzeti obzir jedino na okrivljujuće i odriješujuće momente i dokaze, što su jih stranke do priniele.

Ovo povjerenstvo može svjedoke i vještake i pod prisegu preslušati, ili presluhu ovih odrediti putem suda redovitoga.

Urednici su kod ove presluhe odrešeni od dužnosti uredovne tajne.

Ustanove obćenitoga kaznenoga postupka, postojećega u krieposti u kraljevini ovoj, mjerodavne su za sud kraljevinski u toliko, u koliko nazočni zakon nesadržaje propisah različnih od onih ustanovah.

Priredba parnice (instruiranje) mera se dovršiti najdulje za sest mjesecih.

§. 24.

Povjerenstvo za priredbu parnice ima, ako li obnadje, da je predhodni postupak izcrpljen, svekolike spise predati sudu kraljevinskomu.

§. 25-

Svikoliki spisi predati će se iza toga tužiteljem s uputom, da na temelju istih sastave obtužnicu, u kojoj mora biti točno opredjeljen predlog kazni, i da ju u dva primjerka za tri nedjelje danah podnesu uz povratak spisah.

§. 26.

Sud kraljevinski, čim mu obtužnica bude predana, ima za glavnu javnu ustmenu razpravu ustanoviti što bliži dan, ter na tu razpravu pozvati kako obtuženika, priobćivši mu podjedno jedan primjerak obtužnice, tako i tužitelje.

Obtuženik vlastan je poslužiti se braniteljem jednim ili više njih tako pri predhodnom postupku, kako i pri glavnoj razpravi; mora ipak svuda doći glavom.

§. 27.

U svakom štadiju parnice, dok god nebude izrečena osuda, može sabor zaključkom stvorenim većinom od dvie trećine glasovah (§. 10.) odustati od obtužbe, koja odustaja dokida postupak.

Dokinuću postupka ima mjesta jedino u ovom i u nijednom drugom slučaju·

§. 28.

Da bude osuda valjana, od potrebe je, da je pri glavnoj razpravi neprekidno prisutno najmanje deset članovah suda kraljevinskoga.

Sud kraljevinski, izričuć osudu, nije vezan na nikakova pozitivna pravila dokazna, nego sliedi pri tom jedino savjestno svoje slobodno osvjedočenje.

Glasovanje je tajno i obavlja se kugljicami,

Predsjednik ima glasovati u svakom slučaju.

§. 28.

Osudom ima se uz navod razlogah izreći, da li je obtuženik kriv ili nekriv.

Izreći, da je obtuženik kriv i nametnuti mu koju od kaznah opredieljenih u §. 3. može se samo onda, ako su se zato izjavile najmanje dvie trećine glasovah u sjednici prisutnih članovah suda kraljevinskoga.

Osudom, kojom se izriče, da je obtuženik kriv, može se podjedno izreći da on ima naknaditi troškove prouzročene postupkom.

§. 30.

U glavnoj ustmenoj razpravi ima se zametnuti zapisnik i unj unieti imena prisutnih i bitni momenti razprave.

Zapisnik, a tako isto i osudu, kojoj se imadu priklopiti razlozi osude, podpisuju predsjednik i perovodja, a osuda ima biti uza to providjena i pečatom s grbom kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i s napisom: »Hrvatsko-slavonsko-dalmatinski sud kraljevinski«.

§. 31.

Osuda ima se proglasiti javno najkašnje za 8 danah i dostaviti zajedno s razlozi tako tužiteljem, kako i obtuženiku.

§. 32.

Proti osudi suda kraljevinskoga nije dopušten nikakov pravni liek.

§. 33.

Uzpostava (rehabilitacija) osudjenika može uzsliediti jedino s privolom sabora izrečenom onom većinom glasovah, koju zahtjeva §. 10.

§. 34.

Povedbu i nastavak postupka o pravovaljano izrečenomu zaključku obtužbenom nemože priečiti ni odgoda ili zaključak, dapače ni razpust sabora, a ni izminuće razdobja zakonarskoga.

§. 35.

Ako obtužba proti banu ili proti odjelnomu predstojniku nebude podignuta pred sudom kraljevinskim za vrieme razdobja zakonarskoga, koje je neposredno uzsliedilo za onim razdobjem, tečajem kojega je povrieda dužnostih počinjena tad obtužbi porad iste ove povriede dužnostih više mjesta neima, osim ako se takova povrieda dozna iz zaključnih računah kasnije.

Tada se može takova obtužba podignuti tečajem zakonarskoga razdobja, u kojem se zaključni računi izpituju.

§. 36.

Pravo tužbeno rad odštete (§. 5.) zagodjuje po ustanovah obćega gradjanskoga zakonika.

Zagoda prekida se povedbom razprave ob obtužbi proti banu ili proti odjelnomu predstojniku.

§. 37.

Dok još teče parnica, nemože obtuženik položiti službe.

Proti banu ili proti odjelnomu predstojniku može se podignuti obtužba, ako je jur prije odstupio, ili dapače posvema ostavio službu državnu.

Nu u slučaju ovom može osudjujuća izreka sudačka glasiti samo, da osudjenik nemože nikada više obnašati časti banske, dotično predstojničke ili u obće biti namješten u službi državnoj.

Dano u Budimpešti dne desetoga siečnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevine

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad III.

Izdan i razposlan dne 27. siečnja 1874.

Br. 3.

Zakonski članak

sabora kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 5. siečnja 1874., ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Velmožam, dostojanstvenikom i zastupnikom naroda sakupljenim na saboru kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije kraljevski Naš pozdrav, Ljubezni vierni Naši!

Zakonski članak ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, što Nam ga viernosti Vaše podnesoše preko Našega Bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i preko Našega hrv.-slav.-dalm. ministra odlučismo potvrditi kako sliedi:

zakonski članak

ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

S obzirom na zakonski članak ob utemeljenju sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, potvrdjen previšnjim odpisom od 8. travnja 1869. uredjuje se ustroj toga sveučilišta kako sliedi:

§. 1.

Sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu ima četiri fakulteta: bogoslovni, pravo- i državoslovni, liečnički i mudroslovni.

Sva se četiri fakulteta uvadjaju načinom, koji se u odsjedu VI. pobližje ustanovljuje.

Svaki fakultet sastoji od učiteljskog osoblja i upisanih slušalacah.

Odsjek I.

O učiteljih i vlastih sveučilištnih.

§. 2.

Učitelji sveučilištni ili su redoviti ili izvanredni profesori, ili docenti, ili učitelji u užjem smislu rieči.

Svaki fakultet ima svoje učiteljsko osoblje, kojemu spadaju svi učitelji dotičnoga fakulteta bez razlike kategorije njihove.

§. 3.

Redoviti su profesori oni, koji su u dekretu ob imenovanju svom naznačeni kano takovi.

§. 4.

Izvanredni se profesori imenuju kano takovi, dá obično uzgredne predmete predavaju.

§. 5.

Svi redoviti i izvanredni profesori jesu kraljevski činovnici i kano takovi imaju sva prava i sve dužnosti kraljevskih činovnikah.

Redovite i izvanredne profesore imenuje Njegovo Veličanstvo.

Kad se radi o imenovanju profesorah bogoslovnog fakulteta, ima ban prije, nego dotični predlog profesorskoga sbora (§§. 22. i 23.) podnese previšnjemu mjestu, glede toga predloga stupiti u dogovor s ordinarijatom nadbiskupskim.

§. 6.

Docenti nisu činovnici, nedobivaju nikakove plaće iz javne blagajne, te mogu samo naukovinu od polazećih učenikah iskati. Kano privatni docenti vlastni su samo oni na ovom sveučilištu javno predavati, koji su u smislu ovoga zakona usposobljeni.

Za predavanje sirskoga, kaldejskoga i arabskoga jezika na bogoslovnom, zatim državnoga računoslovja na pravoslovnom fakultetu odredjeni su docenti s nagradom, koji se ipak neimaju smatrati za činovnike, a postavlja ih ban, i to docenta na bogoslovnom fakultetu nakon dogovora s ordinariatom nadbiskupskim.

§. 7.

Učitelji živih jezikah na mudroslovnom fakultetu, spadaju kano takovi, koji te jezike poglavito samo za praktičnu porabu naučiti imadu, u vrst učiteljah u užjem smislu rieči.

Položaj tih žive jezike predavajućih učiteljah u užjem smislu, bit će kasnije konačno ustanovljen.

Za sada se isti neimaju smatrati za činovnike, a dobivaju nagradu, ter se postavljaju po banu.

§. 8.

Profesorom liečničkoga fakulteta za njekoje nauke i profesorom filosofičkoga fakulteta za matem. prirodoslovnu struku pridieljeni su pristavi.

Oni nisu činovnici, nespadaju u učiteljsko osoblje (§. 2.) dobivaju samo nagradu.

Pristavom može biti samo doktor, imenuje ga učiteljski sbor dotičnoga fakulteta na dvie godine, i to na predlog profesora, kojemu se daje u pomoć.

§. 9.

Plaće profesora i činovnika sveučilištnih, zatim nagrade učiteljah, propovjednika, rektora i pristava, kano i mirovine ustanovljuju se posebnim zakonom.

§. 10.

Svi profesori i docenti uživaju glede predavanja, na koliko ih drugi svjetovni ili crkveni zakoni neograničuju, podpunu slobodu, nisu dakle dužni po stanovitih knjigah predavati.

§. 11.

Svaki redoviti profesor ima na tjedan barem osam, a izvanredni barem šest urah predavati.

Docenti predavaju toliko urah na tjedan, koliko su se sami obvezali.

Nagradjeni docenti i učitelji u užjem smislu imadu toliko urah na tjedan predavati, koliko će za predmete, za koje su postavljeni, ustanoviti profesorski sbor dotičnoga fakulteta.

§. 12.

Svaki redoviti profesor može izim redovitih svojih naukah predavati i druge nauke svoga fakulteta, samo treba da nakanu svoju prijavi profesorskomu sboru svoga fakulteta.

Ako pako izvanredni profesori žele druge nauke predavati, treba da sbor profesorski i senat akademički na to privole.

§. 13.

Za slušaoce sveučilištne ima se poseban propovjednik postaviti, koji se ipak neće smatrati za činovnika, ter koji će dobivati nagradu.

Propovjednika postavlja na predlog nadbiskupskoga ordinarijata ban.

§. 14.

Svi redoviti i izvanredni profesori kojega fakulteta čine sbor profesorski onoga fakulteta.

Izvanrednih nesmije biti više, nego što iznaša polovica redovitih, ako jih više ima, onda mladji u službi nespadaju u sbor profesorski.

§. 15.

Docenti biraju izmedju sebe svoje zastupnike u sbor profesorski, ako jih neima više od tri jednoga, ako jih više ima dvojicu.

Zastupnici ovi imaju samo pravo savjeta, osim u slučaju u §. 16. naznačenom, gdje imaju i pravo glasa.

§. 16.

Sav sbor profesorski bira si svake godine izmedju redovitih profesorah dekana.

Izabranik je dužan primiti ovo zvanje, osim ako je tek prednje godine bio dekanom.

§. 17.

Rektor, profesor, svi dekani i prodekani svih fakultetah čini senat akademički.

Izbor rektora ustanovit će se posebnim zakonom.

On dobiva za obavljanje poslovah, skopčanih stim zvanjem, godišnju nagradu.

§. 18.

Sjednice sborovah profesorskih i senata akademičkoga jesu ili redovite ili izvanredne.

Prve se drže u stanovite rokove svake godine, a druge kad god jih dekan ili rektor ureku.

§. 19.

Da se valjana odluka učini, treba da je pritomna barem polovica članovah sbora profesorskoga ili odnosno senata akademičkoga i da bude u sjednici bar jedan član svakoga fakulteta prisutan.

§. 20.

Zapisnici se sborski putem senata, a senatski neposredno podnašaju zemaljskoj vladi.

§. 21.

Sborovi profesorski ravnaju na dotičnih fakultetih i nadziru kolegije i obavljaju disciplinarne poslove.

§. 29.

Napose imaju se sborovi profesorski i za to starati:

a) da budu popunjena sva učiteljska mjesta, i da se odmah čim nastane potreba popuniti koje mjesto ili zanj predloži učenjak, koji je izdanim znanstvenim djelom podpuno zasvjedočio znanje svoje u dotičnom nauku, ili da se za izpražnjeno mjesto natječaj razpiše.

Sbor će profesorski po izminuću natječajnoga roka odmah učiniti predlog o popunjenju, ter ga putem senata akademičkoga podnieti banu.

§. 23.

Ako sbor profesorski želi bez natječaja predložiti koga za učitelja, to se ima prije privatnim dopisivanjem obsvjedočiti, da je dotičnik voljan primiti učiteljsku službu.

Izprave, kojimi se ove okolnosti dokazuju, ima sbor profesorski predlogu priklopiti.

§. 24.

Sborovi se profesorski imaju i za to starati:

b) da nikomu nedopusti, da kano docent predaje na dotičnih fakultetih, ako za to osposobljen nije.

S toga ima svatko, koji želi kano docent biti osposobljen, podnieti dotičnomu sboru profesorskomu:

1. ili diplom doktorski o naucih istoga fakulteta, ili druga dokazala o svojoj vještini u dotičnih naucih,
2. opis svoga života,
3. pregled kolegijah,
4. tiskanu ili pisanu razpravu ob onom nauku, koji namjerava predavati.

§. 25.

Ako se iz pregleda kolegijah uvidi, da predmet spada u dotični fakultet i da odgovara svrsi sveučilištnoj, sbor će profesorski pozvati molitelja na razgovor, za koji će odrediti tri profesora, koji će se s njim pred cielim profesorskim sborom pregovarati o pregledu kolegijah, iza pregovaranja ima kandidat držati pokusno predavanje u nazočnosti profesorah dotičnoga fakulteta.

§. 26.

Ako sbor profesorski priznaje kandidata sposobnim, učinit će putem senata akademičkoga predlog banu, da ovom kandidatu podieli dozvolu za predavanje, ako ga pako nepriznaje sposobnim izdat će mu u vlastitom dielokrugu uzkratnu odluku.

§. 27.

Od dužnosti da podnesu izkaze naznačene u §. 24., i da se po §. 25.

podvrgnu razgovoru izuzeti su oni, koji su svoju sbosobnost dovoljno dokazali znanstvenim dielom u onoj struci koju predavati namjeravaju.

§. 28.

Sbor profesorski ima i na to gledati:

c) da se red kolegijah svakoga poljeća za buduće poljeće ustanovi, i to tako, da svaki slušalac uzmogne i izim glavnih naukah bar još jedan nauk slušati.

§. 29.

Nadalje ima sbor profesorski na to paziti:

d) da slušaoci kolegije marljivo polaze svaki će dekan koncem prvoga tjedna zadnjega mjeseca, u svakom poljeću ureći sjednicu, da se ustanovi, kojim se slušaocem ima uzkratiti potvrda polazka.

§. 30.

Manje važne, a osobito prešne poslove riešava dekan sam.

No sve ovakove riešitbe mora iz poslovnoga svoga zapisnika u budućoj sjednici prijaviti sboru profesorskomu.

§. 31.

Dekan čuva spise i pečat fakulteta.

§. 32.

U područje senata akademičkoga spadaju svi obćeniti upravni, naučni i disciplinarni poslovi odnoseći se na sveučilište, kano i svi ini poslovi, koji mu nadleže po posebnih zakonih, ustanovah ili zakladnih naredbah privatnih osobah.

Njemu su podčinjeni svi činovnici sveučilištni, kamo spadaju: knjižničar, aktuar, koji je ujedno kvestor, pisar, pedel i podvornici knjižničarski, senatski i fakultetski.

§. 33.

Pod istimi uvjeti, pod kojimi mogu dekani sami riešavati neke poslove, vlastan je i rektor sam riešavati poslove u područje senata spadajuće.

§. 34.

Rektoru i senatu nadleži osobito i dužnost nastojati, da se ovaj zakon, na koliko potreba nastane, promjeni ili popuni.

Rektor čuva spise i pečat sveučilištni.

§. 35.

Obćenita je dužnost svih akademičkih vlastih oko toga nastojati, da dužnosti akademičke i učitelji i slušaoci točno izpunjuju.

§. 36.

Činovnici i podvornici sveučilištni napomenuti u §. 32. smatraju se za kralj. činovnike i podvornike, ter se s njimi u svih poslovih osobnih i disciplinarnih, kao što i

glede njihova prava na mirovinu ili odpravninu i glede prava zaostavših obiteljih njihovih na obskrbu postupati ima polag propisah valjanih u tom obziru za činovnike i podvornike kraljevskih oblastih, obstojećih za samoupravu kraljevinah Hrvatske i Slavonije.

Činovnike sveučilištne imenuje ban na predlog senata akademičkoga, podvornika pako imenuje senat akademički, i to podvornike fakultetske na predlog dotičnoga sbora profesorskoga.

Odsjek II.

O slušaocih.

GLAVA I.

O upisu slušalacah.

§. 37.

Slušaoci su ili redoviti ili izvanredni.

Redoviti su upisani u maticu sveučilištnu i imenik fakultetski, izvanredni pako samo u imenik fakultetski.

§. 38.

Radi upisa ima svaki slušalac osobno doći k svomu dekanu i predati mu svoje svjedočbe i svoj podpuni nacional, za koji će se tiskanice prirediti u dva primjerka.

§. 39.

Medju redovite slušaoce mogu se samo oni upisati, koji su:

a) gimnazijske nauke dobrim uspjehom svršili i izpit zrelosti podnieli,

b) ili su već na ovom ili drugom kojem sveučilištu kano redoviti upisani bili, ili su,

c) kano redoviti upisani bili na učilištu, kojim se nadomješćuje sveučilištni koji fakultet, kano što su bogoslovni biskupski zavodi ili pravoslovne akademije pak ako su ti slušaoci kano gimnazijalci izpit zrelosti podnieli.

§. 40.

Medju izvanredne slušaoce upisuju se oni, koji nemogu biti upisani kano redoviti ako su:

a) navršili barem 17. godinu života, i

b) ako se o pripravnih naucih na toliko izkažu, da se uzmogne uzeti, da će jim predavanja koristna biti.

§. 41.

Ako je dvojbeno, ima li se koji slušalac upisati ili odbiti, o tom odlučuje dotični sbor profesorski.

§. 42.

Inostranci mogu se upisati na ovom sveučilištu, ako su po propisih svoje države pripravne nauke svršili, ili ako došavši iz inostranoga sveučilišta pokažu dovoljnu sveučilištnu svjedočbu.

§. 43.

Imenici se vode napose za svaku godinu, sadržaj će se ustanoviti posebnom naredbom.

§. 44.

Obavljena imatrikulacija ostaje u krieposti, dok
a) slušalac neostavi sveučilišta, ili
b) nepredje u drugi sveučilištni fakultet, ili
c) nauke u dotičnom fakultetu neprekine dulje, nego jedan semestar.

§. 45.

Za upis u maticu sveučilištnu plaća se u ruke dekana fakultetskoga upisnina od 2 for. a. vr. na korist zaklade sveučilištne.

§. 46.

Slušaoci se kod dekana upisuju, a kod učiteljah prijavljuju obično prvih osam danah svakoga polieća.

Samo iz važnih razlogah može tečajem sliedećih osam danah sbor profesorski dopustiti, da se slušaoc naknadno primi.

Kašnje prošnje, ako su podnešene tečajem mjeseca listopada, ili najdulje tri djedna iza početka drugoga semestra, riešava senat akademički, ter samo onda dozvoljuje upis slušaocu, ako ovaj dokaže, da nije kriv, što se je prekasno prijavio.

Proti riešitbi senata neima utoka.

GLAVA II.

O pravih i dužnostih redovitih slušalacah.

§. 47.

Svaki slušalac, koji hoće da dovrši nauke kojega fakulteta, mora kroz stanovito vrieme polaziti kolegije na dotičnom fakultetu: na mudroslovnom tri, na bogoslovnom, pravo i državoslovnom po četiri, a na liečničkom pet godinah.

§. 48.

Naučna godina traje od 1. listopada do zadnjega srpnja i sastoji od dva poljeća:

zimskoga i ljetnjega; zimsko traje do četvrtka pred cvietnicom, a ljetnje počima u petak poslje uzkrsnih blagdanah po gregorianskom koledaru.

§. 49.

Od naukah, koji se budu predavali na pojedinih fakultetih, ima svaki slušalac, radi saveza, u kojem medjusobno stoje, ove sljedećim redom učiti:

A

na bogoslovnom fakultetu.

I. godina:

a) obći dio dogmatike,
b) uvodne znanosti u sv. pismo u obće, a stari zavjet napose,
c) tumačenje svetoga pisma staroga zavjeta iz vulgate i iz izvornoga teksta
d) jezik hebrejski.

II. godina:

a) posebni dio dogmatike,
b) uvod u novi zavjet napose,
c) tumačenje novoga zavjeta, iz vulgate i iz izvornoga teksta,

III. godina:

a) povjest crkvenu,
b) moral bogoslovni.

IV. godina:

a) bogoslovje pastirsko u užjem smislu,
b) liturgiku,
c) homiletiku,
d) kateketiku,
e) metediku,
f) pravo crkveno.

B.

Na pravo i državoslovnom fakultetu.

I. godina:

a) pravo rimsko ujedno s poviešću toga prava kroz cielu godinu,
b) poviest prava u obće kroz cielu godinu,
c) enciklopediju prava i državoslovnih znanostih.

II. godina:

a) hrvatsko-ugarsko privatno pravo jedno poljeće,
b) filozofiju prava jedno poljeće,
c) pravo crkveno katoličke crkve cielu godinu,
d) pravo crkveno grčko-iztočne crkve jedno poljeće,
e) hrvatsko-ugarsko javno pravo s osobitim obzirom na austrijsko javno pravo

III. godina:

a) pravo gradjansko,
b) ekonomiju i financijalnu znanost, cielu godinu,
c) kazneno pravo, prvoga poljeća,
d) kazneni postupnik, drugo poljeće.

IV. godina:

a) gradjanski postupak ujedno s postupnikom u neparbenih poslovih, cielu godinu,

b) pravo trgovačko, mjenbeno i pomorsko, i ustavnu i upravnu politiku, jedno poljeće,

c) statistiku ugarsko-austrijske monarkije, s osobitim obzirom na statistiku trojedne kraljevine, drugo poljeće.

C.

Na liečničkom fakultetu.

I. godina:

a) opisujuća anatomija, oba poljeća,
b) mineralogija,
c) zoologija,
d) botanika,
e) kemija, oba poljeća,
f) liečnička fizika.

II. godina:

a) physiologia, oba poljeća,
b) pharmakognosija,
c) sveobća pathologija.
d) topografična anatomija, oba poljeća,
e) nauka o kirurgičkih orudjih i zavojih,
f) pharmokologija i receptiranje,
g) nauka o životinjskih pošastih i veterinarno redarstvo.

III. godina:

a) pathologična anatomija, oba poljeća,

b) sudbena medicina,
c) posebna liečnička pathologia, therapia i klinika, oba poljeća,
d) nauka u kirurgičkih orudjih i zavojih,
e) liečničko redarstvo,
f) posebna kirurgička pathologia, therapia i klinika.

IV. godina:

a) posebna liečnička pathologia, therapia i klinika, oba poljeća,
b) posebna kirurgična pathologia, therapia i klinika, oba poljeća,
c) nauka o kirurgičkih operacijah, oba poljeća,
d) primaljstvo.

V. godina:

a) posebna kirurgična pathologia, therapia i klinika,
b) okulistika, oba poljeća,
c) syphilis i dermatologia,
d) o ciepljenju boginjah.

D.

Na mudroslovnom fakultetu.

I. Odiela filozofičko-historičkoga:

a) filozofiju teoretičku i praktičku s povješću filozofije,
b) povjest obću,
c) povjest hrvatsku s osobitim obzirom na austrijsku i ugarsku povjest
d) filologiju slavjansku s osobitim obzirom na povjest jezika i literature hrvatske i srbske,
e) klasičnu filologiju latinsku,
f) klasičnu filologiju grčku.

II. Odjela mat. prirodoslovnoga:

g) mathematiku,
h) fiziku,
i) zoologiju,
k) botaniku,
l) mineralogiju i geologiju,
m) kemiju.

Budući da nauci mudroslovnoga fakulteta nestoje medju sobom u takovu savezu, kako nauci ostalih fakultetah, to se za predavanje njihovo neustanovljuje nikakov red.

§. 50.

Osim glavnih naukah predavat će se na svih fakultetih još drugi nauci, kojih slušaoci ili neće nikako, ili će ih samo djelomice morat učiti, ovako [illegible] jesu:

1. Na bogoslovnom fakultetu: jezik sirski, kaldejski i arabski.

2. Na pravoslovnom fakultetu:

a) rudno pravo,

b) upravno zakonoslovje,

c) financijalno zakonoslovje,

d) obća statistika,

e) praktika i relatorija iz gradjanskoga i kaznenoga prava,

f) feudalno pravo,

g) sveobće državno i medjunarodno pravo,

h) sudstveno liečničtvo,

i) državno računoslovje.

3. Na filozofičkom fakultetu:

a) živi jezici: magjarski, njemački, talijanski, francezki, englezki i slavenski,

b) posebni filozofički nauci,

c) pedagogika,

d) pomoćne znanosti povjesti s osobitim obzirom na domaću povjest i arheologija,

e) astronomija,

f) sravnajuća anatomija i fiziologija.

Ovi će se nauci predavati ili svake, ili barem svake druge ili treće godine.

§. 51.

Za učiteljske kandidate srednjih učilištah osnovat će se na filozofičkom fakultetu sjemeništa za jezikoslovnu, povjestnu i prirodoslovnu struku.

§. 52.

Svaki slušaoc mora slušati na bogoslovnom fakultetu najmanje 18, na pravoslavnom 20 satih na tjedan, izuzamši 4. i 8. poljeće, kad je dosti 12 satih, na liečničkom 20 satih; slušaoci mudroslovnoga fakulteta, koji hoće da doktorat steku, kano što i učiteljski kandidati za srednja učilišta, moraju polazit kolegije 15 satih na tjedan.

§. 53.

Svaki je pravnik dužan, tečajem prvih trijuh poljećah slušati jedan kolegij o praktičkoj filozofiji, i jedan o hrvatskoj povjesti, a tečajem svih osam poljećah još jedan historički kolegij.

§. 54.

Svi će se nauci na ovom sveučilištu predavati hrvatskim jezikom, izuzima se samo bogoslovni i liečnički fakultet, na kojem se neki nauci mogu inim takodjer jezikom predavati i živi jezici, kojih se višji literaturni kolegiji mogu i dotičnim jezikom držati.

§. 55.

Zadnjih 14 danah svakoga poljeća imaju se svi slušaoci prijaviti kod dotičnih učiteljah, da jim potvrde polazak u prijavnicu, koju zatim dekan vidira.

Prije nego li se plati naukovina, neće se potvrditi polazak.

GLAVA. III.

Ob izpitih.

§. 56.

Redoviti slušaoci bogoslovnoga fakulteta polažu četiri izpita iz obligatnih. naukah svojega fakulteta, i to koncem svake godine pred svojim učiteljem u pritomnosti dekana ili prodekana iz onih naukah, koje su cielu godinu učili.

Postojeći propisi u pogledu prelaza u višje tečaje ostaju i nadalje u kriep osti.

§. 57.

Svaki redoviti slušalac pravoslovnoga fakulteta ima na koncu, ili izmaku četvrtoga poljeća podnieti prvi državni izpit pravo-historički.

Tko ovoga izpita najkasnije tečajem petoga poljeća nepodnese s dobrim uspjehom, njemu se sliedeća poljeća neću računati u zakonito četverogodište.

§. 58.

Svaki slušalac pravoslovnoga fakulteta, koji nekani steći doktorata, a želi se na temelju svojih pravo- i državoslovnih naukah posvetiti javnoj službi, ima podnieti još dva državna teoretička izpita, sudstveni i državo-znanstveni, koji se drži, po dosadašnjih propisih.

Drugi državni izpit, sudstveni, može se položiti već posljednih šest tjednah osmoga semestra; treći pako, državoznanstveni, istom po dovršenom četverogodištu

§. 59.

Svaki slušalac na liečničkom fakultetu dužan je, prije nego li se k strogim izpitom pripusti, položiti tri izpita, i to po napose iz zoologije, botanike i mineralogije. Ovi se izpiti imadu položiti tečajem prvih dvijuh godinah.

GLAVA IV.

O strogih izpitih.

§. 60.

Doktorom kojega fakulteta može postati samo onaj, koji po navršenom četverogodištu odnosno trogodištu, s dobrim uspjehom položi stroge izpite iz naukah dotičnoga fakulteta. Broj strogih izpitah i način, kako se imadu polagati, ustanoviti će se posebnom naredbom.

GLAVA V.

O izvanrednih slušaocih.

§. 61.

Izvanredni se slušaoci mogu upisati pod gore naznačenimi uvjeti za kojegod nauke onoga fakulteta, u kojega su imenik uvršteni; za nje dakle neima nikakovih obligatnih naukah, niti reda, po kojem da slušaju naučne predmete.

Oni mogu istina iskati, da jih učitelji svršetkom poljeća upitaju iz naukah, koje su polazili, i da jim uz taksu od 3 for. a. vr. izdadu privatne svjedočbe, ali državnim ili izpitom strogim podvrći se nemogu.

GLAVA VI.

Ob odlazku od sveučilišta.

§. 62.

Slušalac odlazeći iz sveučilišta, ako hoće da mu se izdade odlazna svjedočba, mora ju iskati od dekana dotičnoga fakulteta. U tu svrhu ima mu predati prijavnicu i matičnu svjedočbu.

Odlazne se svjedočbe izdavaju zadnjih 14 danah svakoga poljeća. Konačno pako, t. j. absolutorija, koja se imadu izrično kao takva označiti, u pravilu koncem naučne godine.

Odsjek III.

O disciplini akademičkoj.

§. 63.

Svi su slušaoci u obziru svojih gradjanskih odnošajah i gradjansko kažnjivih dielah podvrženi obćim zakonom i vlastim, a u obziru sveučilištnoga svoga vladanja još osim toga osobitim naredbam, disciplinarnim propisom i vlastim svenčilištnim.

Propisi o izpunjavanju vjerozakonskih dužnostih kano i disciplinarni ustanoviti će kasnije na predlog senata akademičkog, medjutim se pako ostavljajn u krieposti dosadanji propisi.

Odsjek IV.

O naukovini.

§. 64.

Naukovina, koja se na ovom sveučilištu uvodi, neplaća se u javnu blagajnu već pripada dotičnim predavaocem t. j. profesorom i docentom.

§. 65.

Najmanja naukovina iznosi za svaki polietni kolegij toliko forintih, koliko se urah na tjedan čita kolegij.

§. 66.

Svaki profesor, koji je s plaćom budi stalno budi privremeno namješten, čitat će svoje kolegije o dotičnih učevnih strukah u primjernom broju urah na tjedan za naukovinu u §. 65. naznačenu.

On će ovim kolegijem, kano glavnim svojim predmetom, nada svim posvećivati svoju učiteljsku radnju.

U ovom su obziru učiteljem uzporedjeni i oni docenti, koji nagradu dobivaju.

Samo suplenti, koji bi se polag osobitih vladajućih okolnostih uz zakonitu pristojbu upotrebljavali za koju izpražnjenu učiteljsku stolicu, neimaju prava na naukovinu, koja se za njihove kolegije plaća: ova naukovina ide u sveučilištnu zakladu, iz koje će se plaćati suplentska pristojba.

§. 67.

Svaki redoviti profesor dužan je bar svakoga trećega poljeća davati bezplatni publikum od jedne ili dvie ure na tjedan o pojedinih čestih glavnoga svoga predmeta, ili o drugoj kojoj struci.

Ovaj publikum čitat će profesor pokraj svojih redovitih kolegijaah, ali ure, koje za to upotrebi, može uračunati u broj onih urah, koje ima obraćati na glavne svoje kolegije.

Izim ovih kolegijah smije profesor bezplatno nješto predavati samo uz privolu zemaljske vlade onda, kad bi se porad osobite naravi predmeta zato slabo polazio kolegij, što bi se zanj naukovina tražila, a s druge bi se strane ipak želilo, da se takov kolegij čim više polazi.

Podieljujuć takovu dozvolu, gledat će zemaljska vlada, da se njom nenase šteta docentu, koji se u toj struci jur znamenito odlikuje.

§. 68.

Docenti smiju svoje kolegije čitati ili za najmanju zakonitu naukovinu, ili za veću, bezplatno pako samo pod uvjeti naznačenimi u prednjem paragrafu.

§. 69.

Naukovinu za redovite i izvanredne kolegije dužni su plaćati svi slušaoci fakulteta, bili upisani u maticu ili ne bili, na koliko nisu zakonito oprošteni, ili na koliko nisu oprost ovaj izhodili po glasu ovoga zakona.

§. 70.

Oprost se može protezati ili na svu naukovinu, ili na polovicu, ali nikad na manji koji dio naukovine.

Oproste podieljuje dotični sbor profesorski; pobližji uvjeti ustanovit će se posebnom naredbom.

Medjutim ostaju u krieposti dosadanji propisi.

§. 71.

Zakonito pravo biti sasvim oprošteni od naukovıne, imadu samo sliedeći učenici bogoslovja.

a) od svjetovnoga duhovničtva ubogi pitomci biskupskih sjemeništah, i oni externiste, koji su za biskupiju potrebiti, ter duhovničtvu biskupije ili već utjelovljeni, ili osigurani, da će biti u biskupiju primljeni.

Biskup će početkom svake godine imenik takovih učenikah, potvrdiv siromaštvo njihovo, poslati bogoslovnomu profesorskomu sboru.

b) od redovnoga duhovničtva svi pitomci ubožkih redovah.

§. 72.

Za kolegije docentah, ili za one plaćevne kolegije, koje profesori pokraj glavnih svojih kolegijah drže, valjaju ti oprosti samo onda, ako takovi docenti i profesori na to naročito privole ili onda, kad se sastavlja red predavanjah, ili naknadno pred kvesturom, nu svakako prije, nego će početi rok za primanje slušalacah.

§. 73.

Prvih deset danah u poljeću prosto je svakomu slušaocu kano gostu polaziti koji mu drago kolegij, a da mu odatle nenastane dužnost platiti naukovinu.

§. 74.

Slušaoce, koji u propisno vrieme neplate naukovine, ima kvestura na pose pobilježiti. Takovi će se tek onda upisati za buduće poljeće, kad naknadno plate naukovinu, koju duguju, i unapried polože naukovinu za dojduće poljeće.

§. 75.

Ako se navješteni kolegij nebi držao, povratit će se naukovina, koja je možda unapred položena.

§. 76

Ako bi se bolešću ili drugom kojom zaprekom predavaoca kolegij samo obustavio, ali ne na toliko, da bi tim navješćeni predmet znatno i bitno štetovao, negubi predavalac prava na naukovinu.

§. 77.

U svih sumnjah, imali se u slučaju paragrafa 76. ili neima plaćati naukovina, odlučuje senat akademički, saslušav izvješće profesorskoga sbora.

§. 78.

Kvestor će pobranu na račun pojedinih predavalacah naukovinu, odbivši pobirne postotke, izručivati istim uz njihovu namiru, a senatu će akademičkomu davati račun na koncu svakoga poljeća.

§. 79.

Pobirni su postotci na to odredjeni, da se njimi bar djelomice namiruju troškovi pisarne ili kvesture sveučilištne.

Postotci se za sada ustanovljuju na 5%, i teku u sveučilištnu zakladu.

Odsjek V.

O pokrivanju troškovah za ovo sveučilište.

§. 80.

Troškovi za ovo sveučilište imadu se pokrivati iz tekućih dohodakah zaklade jugoslavenskoga sveučilišta, u koliko nebude ona za prvo uredjenje njegovo izcrpljena, a na koliko ovi nebi dosizali, iz zaklade naukovne, a na koliko ni ova nebi dostatna bila, iz ostalih razpoloživih zemaljskih sredstavah.

Odsjek VI.

Prelazne ustanove.

§. 81.

Sveučilište otvorit će se u školskoj godini 187⁴/₅; i to bogoslovni i pravoslovni fakulteti otvorit će se u sva četiri tečaja na jedan put.

U isto vrieme ima se otvoriti i postupice za tri godine podpuno ustrojiti fakultet filozofijski.

Liečnički će se pako fakultet otvoriti i počamši od prvoga tečaja postupice i neprekidno izvesti, čim se osiguraju sredstva za njegovo ustrojstvo i uzdržavanje.

§. 82.

Učiteljske stolice imadu se u svih četirih fakultetih bez iznimke popuniti u smislu §§. 5., 22. i 23. ovoga zakona.

Glede prvoga popunjenja učiteljskih stolicah odredjuje se sliedeće: a) vlada će za bogoslovni i pravoslovni fakultet imenovati bez predloga po tri profesora

izmedju kandidatah, koji ili su kano učenjaci izdanim znanstvenim dielom podpuno zasvjedočili svoje znanje u dotičnoj struci, ili su inače poznati kano vrstni strukovnjaci, b) ovim se načinom imadu takodjer popuniti stolice u liečničkom i mudroslovnom fakultetu, c) profesori imenovani ovim načinom izvršuju glede popunjenja ostalih stolicah dotičnoga fakulteta ono pravo, koje po §§. 5., 22. i 23. ovoga zakona pripada dotičnim profesorskim sborom.

Ostala prava i dužnosti, što no učiteljski sborovi vrše u smislu ovoga zakona, vršiti će oni u bogoslovnom i pravoslovnom fakultetu, pokle su podpuni, a u liečničkom i filozofičkom, pokle bude ustanovi b) prediduće stavke zadovoljeno.

Pobrinut će se zemaljska vlada, da profesori, koji imadu svoja predavanja školske god. 187⁴/₅ započeti, budu čim prije imenovani.

Odsjek VII.

O provedbi ovoga zakona.

§. 83.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve ono, što je u njem sadržano prijatnim i primljenim, podjeljujemo mu kraljevsko Naše odobrenje te ga potvrdjujemo kraljevskom moći Svojom, uvjeravajuć Vas, ljubljeni vjerni Naši, da ćemo zakonski ovaj članak kako Sami obdržavati tako i po drugih dati obdržavati.

U ostalom ostajemo Vam kraljevskom Svojom milosti i prijazni blagonaklonjeni.

Dano u Budimpešti dne petoga siečnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

Br. 4.

Zakonski članak

sabora kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 5. siečnja 1874. o plaćah, nagradah i mirovinah za učiteljsko i činovničko osoblje na sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Velemožam, dostojanstvenikom i zastupnikom naroda, sakupljenim na saboru kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije Naš kraljevski pozdrav.

Ljubezni vjerni Naši!

Zakonski članak o plaćah, nagradah i mirovinah za učiteljsko i činovničko osoblje na sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu, što nam ga vjernosti Vaše podnesoše preko Našega bana kraljevinah, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i preko Našega hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga ministra, odlučismo potvrditi kako sliedi:

zakonski članak

o plaćah, nagradah i o mirovinah za učiteljsko i činovničko osoblje na sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 1.

Sustavna plaća profesora redovitih iznosi 1800 for. na godinu. Ova se plaća poslje svakih pet godinah povisuje (petgodište) za 200 for. i to do uključivo dvadeset i pete godine službovanja njihova.

Ako to zaištu okolnosti, mogu se pojedinim redovitim profesorom podieliti beriva veća od ovih, koja su ovdje ustanovljena, a dozvoliti i druge pogode

§. 2.

Plaća izvanrednih profesorah iznosi 1400 for. na godinu, ali oni neimaju prava na povisivanje ove plaće poslje svakih pet godinah.

§. 3.

Redoviti profesori uvršćuju se u VI., a izvanredni u VII. razred dnevnični.

§. 4.

Docenti sirskoga, kaldejskoga i arabskoga jezika u bogoslovnom i državnoga računoslovja u pravoslovnom fakultetu dobivaju nagradu, prvi od 500 for., drugi od 300 for. na godinu.

§. 5.

Učitelji živih jezikah na mudroslovnom fakultetu dobivaju nagradu od 400 for. na godinu.

Sveučilištni propovjednik imade godišnju nagradu u iznosu od 500 for.

§. 6.

Rektor sveučilišta dobiva za obavljanje poslovah skopčanih s tim zvanjem godišnju nagradu od 500 for.

§. 7.

Plaća činovnikah i podvornikah sveučilištnih iznosi: za knjižničara 1400 for., za aktuara, koj je ujedno kvestor 600 for., za pisara 400 for., za pedela 400 for., za podvornike 300 for. Pedel ima takodjer slobodan stan i drva, podvornici pako odjeću u naravi.

Dokle se knjižnice pravoslovne akademije i muzeja ne ujedine u sveučilištnu knjižnicu, obavljat će službu knjižničara u knjižnici pravoslovne akademije, odnosno sveučilišta, jedan od profesorah sveučilišta uz godišnju nagradu od 300 fr.

Knjižničar uvršćuje se u VII., aktuar ujedno kvestor u X., a pisar u XII. razred dnevnični.

§. 8.

Pristavi dobivaju za vrieme svojega službovanja nagradu od 400 for. na godinu.

§. 9.

Profesorom i činovnikom sveučilišta pripada stanarina kano ostalim činovnikom ovih kraljevinah.

§. 10.

Navršiv pet godinah službe stekao je svaki redoviti i izvanredni profesor pravo, da dobije mirovinu u slučaju ako tjelesno i duševno iznemogne tako, da je postao trajno nesposoban za službu ili ako se uslied promjene u sustavu naukovnom ukine učiteljsko mjesto njegovo, ili ako mu usljed preustrojstva sveučilišta ili dotičnog fakulteta sveučilištnoga prestane služba.

§. 11.

Redovitomu i izvanrednomu profesoru, koji je navršio trideset godinah službe pripada mirovina u iznosu ciele plaće uživane kod izstupa iz aktivnosti. Ako takov profe-

sor zaište, da se stavi u stališ mira, ima se zadovoljiti toj molbi njegovoj, pri čem njegova sposobnost za dalnje službovanje nedolazi u obzir.

Onaj pako redoviti i izvanredni profesor, koji nije još navršio trideset godinah službe dobiva u ime mirovine toliko tridesetina ($^1/_{30}$) plaće, uživane kod izstupa iz aktivnosti, koliko je zaračunivih godnah proveo u službi.

Kada se dakle radi o tom, da se takiovu profesoru odmjeri mirovina, ima se iznos godišnje plaće, koju je uživao kod izstupa iz aktivnosti, razdieliti brojem 30 (trideset), a količnik (quotient) pomnožiti brojem zaračunivih godinah službe, te proizvod dopitati dotičniku kano mirovina. Slomak pokazujući se kod toga proizvoda ima odpasti.

§. 12.

Redovitomu i izvanrednomu profesoru, koji nije navršio pet godina službe, a postao je radi ludosti, zadobljene ozlede, neprestane bolesti ili sliepoće trajno nesposobnim za svaku javnu službu, ima se takodjer dati mirovina i odmjeriti iznosom, koji po prije ustanovljenom mjerilu pripada za pet godina službe.

§. 13.

Kad redoviti ili izvanredni profesor, koji je navršio pet godinah službe boluje preko jedne godine dana, nu ipak ima nade, da će se oporaviti tako, da postane opet sposobnim za službu: ima se privremeno staviti u stališ mira s polovinom plaće, ako mu nebi po ovom zakonu pripadala mirovina u većem iznosu. Takov se profesor ima svake godine uredą radi liečnički pregledati; ter mu se mirovina za posliednji mjesec izplatiti može samo onda, ako zemaljska vlada potvrdi, da nije još za službu ozdravio, a čim ozdravi, ima se namjestiti u službu odgovarajuću sposobnostim njegovim, pa je dužan takovu podieljenu službu nastupiti, inače gubi mirovinu i smatra se u obće tako, kao da se odrekao službe. Neuzmogne li se odmah namjestiti prije rečenim načinom, ima mu se mirovina, ako iznosi polovicu plaće njegove, pa mu inače nebi tolika mirovina pripadala po broju zaračunivih godinah službe, obaliti na onaj iznos, koj ga po ovom mjerilu ide u smislu ovoga zakona.

§. 14.

Redoviti i izvanredni profesor, koji nije još stekao prava na mirovinu s toga, što nije još navršio pet godinah službe, i kojega se netiče ustanova, sadržana u §. 12. ovoga zakona, dobiva jedanput za svagda odpravninu, ako glede njega nastupi koj od onih slučajevah, što su navedeni u §. 10. ovoga zakona.

§. 15.

Ako redoviti i izvanredni profesor, koj nije navršio pet godinah službe, boluje preko jedne godine dana, a nije do izmaka one godine, koja je za prije rečenom slie-

dila, postao opet sposobnim za službu, ima mu se takodjer dati jedanput za svagda odpravnina, ako nije možda stekao pravo na mirovinu s toga, što je, uzračunajuć spomenute dvie godine bolovanja, već navršio pet godinah službe, ili što je u smislu §. 12. ovoga zakona postao trajno nesposobnim za svaku javnu službu.

§. 16.

Odpravnina ima se svakomu, komu pripada u pravilu,. odmjeriti jednogodišnjim iznosom plaće njegove, te nesmije nadilaziti iznosa od poldruge godine.

§. 17.

Ako redoviti ili izvanredni sveučilištni profesor dobije crkvenu prebendu, koje dohodak nadmašuje profesorsku plaću, nepripada mu pravo na mirovinu ili odpravninu.

§. 18.

Redoviti ili izvanredni profesor, koji se je odrekao službe ili koj je kazne radi odpušten iz službe, izgubio je tim pravo na mirovinu, dotično odpravninu.

§. 19.

Tko je iz druge javne službe, s kojom je skopčano pravo na mirovinu, neposredno prešao u službu sveučilištnu kao redoviti ili izvanredni profesor, tomu se ima vrieme, provedeno u takovoj prijašnjoj službi jednostavno uračunati u službu sveučilištnu.

Ako je redoviti ili izvanredni profesor iz službe sveučilištne prešao u službu kod koje kraljevske oblasti ili kod kojega kr. ureda u području samouprave kraljevinah Hrvatske i Slavonije, gdje se za postignuće mirovine u iznosu ciele plaće traži, ima mu se vrieme provedeno u službi, u koju je prešao, računati tako, da se u službi sveučilištnoj podpuno navršene tri godine broje za četiri.

§. 20.

Za udovu redovitoga profesora, koj je navršio pet godina službe, ustanovljuje se udovština (penzija) u iznosu od pet sto forinta a. vr. na godinu; a za udovu izvanrednoga profesora navršivšega pet godina službe, udovština u iznosu od četiri sto forinti a. vr. na godinu.

Ako bi ovaj iznos udovštine bio veći od iznosa mirovine, koju je pokojni suprug uživao, ili koja bi mu na dan njegove smrti pripadala bila, ima se udovi dati udovština samo u onom iznosu, koj je ravan iznosu mirovine pokojnoga joj supruga.

Udovi redovitoga ili izvanrednoga profesora, koji nije navršio pet godina službe, ali je u smislu §. 12. ovoga zakona dobio mirovinu, pripada udovština u iznosu mirovine, koju je pokojni suprug uživao.

§. 21.

Ako redoviti ili izvanredni profesor, koj nije navršio pet godina službe, niti je uživao mirovine, napomenute u §. 20. niti je dobio odpravnine, umre: ima se zaostavšoj

obitelji njegovoj jedanput za svagda dati odpravnina tako, da u to ime dobije udova trećinu, svako diete šestinu, a svaka sirota (diete bez otca i majke) četvrtinu plaće njegove.

§. 22.

Propisi, po kojih se sa činovnici kraljevskih oblasti, obstojećih za samoupravu kraljevina Hrvatske i Slavonije u pogledu mirovina i odpravnina, i sa, zaostavšimi obitelji tih činovnika u pogledu obskrbe postupa, imadu se uporaviti i na redovite i izvanredne profesore sveučilištne i na zaostavše obitelji njihove.

§. 23.

Provedbe ovoga zakona povjerava se banu.

Izjavljajući Mi zakonski ovaj članak i sve ono, što je u njem sadržano, prijatnim i primljenim, podieljujemo mu kraljevsko Naše odobrenje, te ga potvrdjujemo kraljevskom moći Svojom, uvjeravajuć Vas, ljubezni vjerni Naši, da ćemo zakonski ovaj članak kako Sami obdržavati, tako i po drugih dat obdržavati.

U ostalom ostajemo Vam kraljevskom Svojom milosti i prijazni blagonaklonjeni.

Dano u Budimpešti dne petoga siečnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejàcsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad IV.

Izdan i razposlan dne 9. veljače 1874.

Br. 5.

Zakonski članak

sabora kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 30. prosinca 1873. ob uzakonjenju previšnjih odredabah od 8. lipnja 1871. glede razvojačenja varaždinsko-gjurgjevačke i varaždinsko-križevačke pukovnije, zatim vojno-krajiških obćinah Senja, Belovara, Ivanić tvrdje i obćine Siska i sjedinjenja njihova s kraljevinami Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českí itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Častni, poštovani, poglaviti i velemožni, ugledni i plemeniti, mudri i obzirni, ljubljeni i vjerni Naši.

Zakonski članak ob uzakonjenju Naših odredabah od 8. lipnja 1871. glede razvojačenja njekih dielovah vojne krajine, što Nam ga Vjernosti Vaše podnesoše po Našem banu kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, obnadjosmo potvrditi kako sliedi:

Zakonski članak.

ob uzakonjenju previšnjih odredabah od 8. lipnja 1871. glede razvojačenja varaždinsko-gjurgjevačke i varaždinsko-križevačke krajiške pukovnije, zatim vojno-krajiških obćinah Senja, Belovara, Ivanić tvrdje i obćine Siska, i sjedinjenja njihova s kraljevinami Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom.

§. 1.

Pošto je vojno-krajiški sustav u varaždinsko-gjurgjevačkoj i varaždinsko-križevačkoj pukovniji, zatim u vojno-krajiških obćinah Senju, Belovaru, Ivanić tvrdji i u obćini Sisku previšnjim proglasom od 8. lipnja 1871. ukinut, ter pošto su spomenuti dielovi hrvatsko-slavonske krajine jur prešli u gradjansku upravu: s toga se previšnje odredbe odnoseće se na ovaj prelaz i to: priložena ovdje pod A. ces. kralj. naredba od 8. lipnja 1871. ob ustanovah za predaju obih varaždinskih krajiških pukovnijskih kotarah, vojnih obćinah Senja, Belovara i tvrdje Ivanića, zatim obćine Siska, ležeće u II. banskoj krajiškoj pukovniji u gradjansku upravu:

kao i priložen ovdje pod B. kraljevski odpis od 8. lipnja 1871. ob ustanovah za prelaz obih varaždinskih krajiških pukovnijskih kotarah, vojnih obćinah Senja, Belovara i tvrdje Ivanića zatim obćine Siska ležeće u II. banskoj krajiškoj pukovniji iz vojne u gradjansku upravu, — zatim zakoni navedeni u §. 2. rečenoga kraljevskoga odpisa od 8. lipnja 1871. i to: priloženi ovdje pod C. zakon od 8. lipnja 1871. ob ustanovah za odkup drvarine, pašarine i šumarine krajiških stanovnikah iz državnih u području vojne krajine ležećih šumah, tako i priloženi ovdje pod D. zakon od 8. lipnja 1871. o promjeni njekih administrativnih naredabah u vojnoj krajini; napokon priloženi ovdje pod E. zakon od 8. lipnja 1871. ob organičkih uredbah gradskih i seoskih obćinah u vojnoj krajini, ovim sa cielovitim svojim sadržajem uzakonjuju, i doslovno u zakonik zemaljski uvršćuju.

§. 2.

Usljed toga, sve ustanove uzakonjenih tim previšnjih odredabah, u koliko im valjanost nije prestala sama po sebi, ili u koliko nisu promienjene zemaljskimi zakoni donešenimi poslje izdatbe spomenutih previšnjih ustanovah, imadu podpunu zakonitu kriepost.

§. 3.

Provedba ovoga zakona, u koliko se tiče odnošajah podpadajućih prema propisu zakonskoga članka I. godine 1868. autonomnomu zakonodavstvu i upravi, povjerava se banu.

Davši tako taj članak od rieči do rieči uvrstiti u ovu Našu listinu i očitovavši ga prijatnim i primljenim, udielismo mu kraljevsko Naše suglasje i odobrenje, te ga odobrismo, potvrdismo i posvetismo kraljevskom Našom moći, uvjeravajući Vas, ljubljeni vjerni Naši, da ćemo ga kako Sami obdržavati tako i po drugih obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne tridesetoga prosinca godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Petar grof **Pejàscevich** s. r.

Ivan **Mažuranić** s. r.

A.

Cesarsko-kraljevska naredba od 8. lipnja 1871.

o ustanovah za predaju obijuh varaždinskih krajiško-pukovnijskih kotarah, vojnih obćinah Senja, Belovara i tvrdjave Ivanića, zatim obćine Siska 2. banske krajiške pukovnije iz krajiške pod gradjansku upravu.

Pošto su uvjeti, o kojih sam u Mojem ručnom pismu od 19. kolovoza 1869. odvisnim učinio izlučenje više krajiških kotarah iz vojno-krajiške sveze i njihovu predaju pod gradjansku upravu, sada već izpunjeni glede obadvijuh varaždinskih krajiških pukovnijah, vojnih obćinah Senja i Belovara i tvrdjave Ivanića, zatim obćine Siska, naredjujem ovim sliedeće:

§. 1.

Varaždinske krajiško-pješačke pukovnije broj 5. i 6. imadu se razriešiti

U isto doba imadu se iz novačkoga područja obijuh varaždinskih krajiško-pješačkih pukovnijah, nadalje iz područja vojne obćine Senja i obćine Siska svi u obće u svezi sa krajiškimi četami stojeći vojnici iz nje izlučiti.

§. 2.

Na mjesto izdanih za vojnu krajinu naredabah o uvršćivanju u vojsku i izvršćivanju iz nje imaju za ove pod gradjansku upravu prelazeće kotare i obćine zakonski članci XI., XLI. i XLII. od godine 1868. o vojsci, zatim o domobranstvu i obćem ustanku, stupiti u život s označenimi u sliedećih §§. ustanovami i polašticami, koje se u prelaznom stanju uporaviti imaju.

§. 3.

Razdieljenje popuniteljnih kotarah u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji ima tako biti uredjeno, da se osim dva već postojeća podigne još i treći popuniteljni kotar za jednu redovnu pješačku pukovniju sa sjedištem u Belovaru.

Obćina Sisak ima se utieloviti popuniteljnomu kotaru pješačke pukovnije nadvojvode Leopolda br. 53.

Grad Senj ima se dodieliti pomorsko-popuniteljnomu kotaru u primorju zemaljah krune ugarske ustrojenomu.

§. 4.

Od uvrštenih već u vojsku vojno-obveznih momakah belovarskog popuniteljnog kotara ima se, pošto se izluče oni, koji se na temelju zakonskog članka XL. i XLI. od godine 1868. odpustiti ili u domobranstvo premjestiti imaju, ustrojiti nova redovna pješačka pukovnija, koje se čeoničtvo imade predhodno u Belovaru smjestiti.

Kada se pako ustanovi posljedak zadnjega narodnoga popisa, ukinut će se jedan od sada postojećih popuniteljnih kotarah, a izvan njega popunjivana redovna pješačka pukovnija razriešiti će se.

Nova osnovat se imajuća pukovnija, ima se predhodno zvati »varaždinska redovna pješačka pukovnija« ter se neima uvrstiti u broj redovitih pješačkih pukovnijah.

§. 5.

Varaždinska redovna pješačka pukovnija ima sa svimi svojimi odjeli kroz tri godine danah, ako nebi kakve izvanredne okolnosti drugu odredbu iziskivale, u vlastitom popuniteljnom kotaru porazmješćena ostati.

Dosadašnji krajiški vojnici, koji spadaju k trim posljednim, redovnoj službi podvrgnutim razredom, imaju se, pridržav šarže i trubače u podpunom broju, kako je stanje momčadi za vrieme mira, odpustiti na dopust, te isto tako kao i pričuvi pridieljeni bivši krajiški vojnici pozivati samo na četveronedjeljno vježbanje u jesen. S ostalimi iz krajiško-vojne sveze izlučenimi i u liniju prelazećimi vojnici ima se na isti način postupati.

U slučaju rata prestaju sve ove pogodnosti u obće.

§. 6.

Istodobno s provedbom ovogodišnjega novačenja u vojnoj Krajini imaju se u kotarih, koji se izlučuju iz vojne uprave, samo dobni razredi od god. 1849., 1850. i 1851. pozvati na stavljanje, te iz njih samo toliko za vojnu službu valjanih momakah uvrstiti u stajaću vojsku (iz Senja u vojnu mornaricu) i u na knadnu pričuvu, koliko novakah po broju stanovničtva odpada na te kotare. kad se u obzir uzme kontingent, opredieljen za ostale dielove Moje kraljevine Hrvatske i Slavonije. Suvišak ima se uvrstiti u domobranstvo.

Počam od godine 1872. izvadjati će se stavljanje novakah i u ovih kotarih samo na temelju ustavne dozvole.

§. 7.

Oženjenim, koji su u novom novačkom priraštaju, ima se za trogodišnjeg prelaznog doba, prema postignutoj vojnoj obrazovanosti, povremenim dopustom dozvoliti svaka moguća polaštica, koja se slaže sa službenimi odnošaji.

§. 8.

Domobranska momčad pod gradjansku upravu prelazećih krajiških kotarah ima se radi držanja u očevidnosti predhodno podrediti domobranskomu častniku, koji će se u tu svrhu postaviti.

§. 9.

Postojeća u Belovaru za obje varaždinske krajiško-pješačke pukovnije pukovnijsko-vojna učiona ima se koncem školske godine 1871. razpustiti.

§. 10.

Popunjujuć službena mjesta kod gradjanskih oblastih, koje će se ustrojiti za provincijalizirane krajiške kotare, uzimati će se obzir poglavito na one častnike izststališa vojno-krajiških četah, krajiške uprave, krajiškoga pravosudja, vojno-liečničke i krajiško-računarske struke, nadalje na one podliečnike, koji budu očitovali, da će prestupiti u Moju kraljevsku hrvatsko-slavonsku službu.

Oni, koji su u tih službah do sada namješteni, mogu ipak za prelaznoga vremena i ureda radi, biti dodieljeni na privremeno obavljanje službe kod novih gradjanskih oblastih, ali ne dulje od godine dana.

Obje kategorije ostaju do eventualnoga konačnoga naimenovanja u očevidnosti svojih četah glede ranga i struke, a u poslovih osobnih podpadaju pod državno vojno ministarstvo.

§. 11.

Častnici stališa vojno-krajiških četah i gore pomenutih službenih granah, koji po provedbi novoga ustrojstva ostanu razpoloživi, kao i u jednak položaj naspjeli podliečnici, imaju se po svojoj sposobnosti ponamještiti u druge službe u vojnoj Krajini i u stajaćoj vojsci.

Častnikom krajiško-upravne struke dozvoljeno je u ovom slučaju, da prodju k četam.

§. 12.

Dok se ustrojstvo nove uprave neuredi, imadu u izlučenih krajiških kotarih sada uredujuće krajiške oblasti i nadalje uredovati, ter se u poslovih tičućih se ovih kotarah neposredno upućuju na cesarskog i kr. povjerenika, pod čijim ravnanjem imadu i upravu novim oblastim predati.

§. 13.

Prije nego što se predavanje počme, imaju se izlučiti od erarskih sgradah i zemljištah ona, koja se shodnimi i nuždnimi pronadju za porabu i svrhe stajaće vojske i domobranstva, kao što su staništa, skladišta, mjesta za vježbanje i strieljanje itd.

Sve ostale u tih kotarih nalazeće se erarijalne sgrade i svi državni predmeti, uključiv državne šume i sve erarijalne zalihe, koje nisu opredieljene za vojničke svrhe imaju se gradjanskoj upravi predati.

Svi, koji imadu službene stanove u predanih erarskih sgradah, imadu se u njihovu užitku ostaviti do odluke o njihovoj budućoj dodielbi, koja jim se prije konca mjeseca rujna 1871. ima na znanje dati.

Ovaj pridržak ima se označit u predajnih spisih, kojim se imadu priklopiti posebni izkazi erarskih sgradah za vojne svrhe pridržanih.

§. 14.

Svi spisi, odnoseći se na zemaljsku upravu izlučenih kotarah, imadu se predati po naputku c. i kr. povjerenikah gradjanskim oblastim.

Čisto vojni, krajiške vojne službe tičući se spisi obijuh varaždinskih krajiških pješačkih pukovnijah, imaju se deponirati kod popuniteljnoga kotarskoga zapovjedničtva u Belovaru, oni obćine Siska kod popuniteljnoga kotarskoga zapovjedničtva br. 53. u Zagrebu, a oni iz Senja kod pomorskoga popuniteljnoga zapovjedničtva u Rieci.

Sudbeni spisi ostaju u dosadašnjoj sahrani, dok se belovarski županijski sudbeni stol neustroji.

Upravni spisi zagrebačkoga glavnoga zapovjedničtva i državnoga vojnog ministarstva, odnoseći se na ove kotare, neće biti izlučeni; no u slučaju potrebe imaju se svi takvi spisi kao i spisi sudbeni gradjanskim oblastim na zahtievanje izručiti.

§. 15.

Svi sirotinjski novci i računi imaju se napose gradjanskim oblastim predati.

2. banska pukovnija ima obćini Sisku pripadajuće sirotinjske spise izlučiti i ujedno s dotičnim imenikom nadležnoj oblasti ustupiti.

§. 16.

Od prihodah krajiškog imetka, zatim krajiške obrazovne i odgojne zaklade, ima se kraljevskoj hrvatsko-slavonskoj zemaljskoj vladi svake godine predati onaj dio, koji razmjerno prema broju stanovničtva odpada na krajiške kotare, prelazeće pod gradjansku upravu; količina toga diela ima se računati od dana faktične predaje ovih krajiških kotarah pod gradjansku upravu.

§. 17.

O zakladah, koje se tiču izlučenih kotarah, ima se, obzirom na dotična zakladna pisma, državno-vojno ministarstvo shodno porazumjeti sa kraljevskim ugarskim ministrom predsjednikom.

§. 18.

Zakladne izprave za mise i glavnice, dalje crkvene i školske zaklade i obćinske glavnice ili izprave, koje su jošte u pohrani državnoga vojnoga ministarstva, imaju se kraljevskoj hrvatsko-slavonskoj zemaljskoj vladi predati, da jih shodno zemaljskim zakonom pohrani.

§. 19.

Provedbu ove naredbe povjeravam Mojemu državnomu vojnomu ministru i Mojemu kraljevskomu ugarskom ministru-predsjedniku.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Barun **Kuhn** s. r.
Andrassy s. r.

B.

Kraljevski odpis od 8. lipnja 1871.

o ustanovah za prelaz obijuh varaždinskih krajiško-pukovnijskih kotarah, vojnih obćinah Senja, Belovara i tvrdjave Ivanića, zatim obćine Siska 2. banske krajiške pukovnije iz vojne u gradjansku upravu.

Pošto su uvjeti, o kojih sam u Mojem ručnom pismu od 19. kolovoza 1869. odvisnim učinio izlučenje više krajiških kotarah iz vojno-krajiške sveze i njihovu predaju pod gradjansku upravu, pogledom na obadvije varaždinske krajiške pukovnije, vojne obćine Senj i Belovar i tvrdjavu Ivanić, zatim obćinu Sisak, sada već izpunjeni, naredjujem ovim, što sliedi:

§. 1.

Odredit će se carski i kraljevski povjerenik sa sjedištem u Zagrebu, da iz vojne uprave izlučiti se imajuća krajiška zemljišta, i to kotare obijuh varaždinskih krajiško-pješačkih pukovnijah, gradovah Senja, Belovara i Ivanića i obćine Siska preuzme i zatim da upravnu službu u ovom području ustroji i ravna.

§. 2.

U ovom području imaju izmedju zakonah, za vojnu Krajinu ujedno izdanih, sliedeći stupiti u kriepost i to:

a) o ustanovah za odkup drvarine, pašarine i šumarine krajiških stanovnikah iz državnih šumah, ležećih u području vojne Krajine;

b) o promjeni nekojih administrativnih uredabah u vojnoj Krajini;

c) o organičkih uredbah gradskih i seoskih obćinah u vojnoj Krajini; — nu zakoni pod b) i c) s onimi preinakami, koje uvjetuje provincijaliziranje ovih zemljištah.

U ostalom imaju se zakoni i uredbe, postojeći u Mojoj kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, bez uštrba za ona preimućtva, koja se pučanstvu u sliedećih §§. 13. i 17. do 23. zajamčuju, malo po malo uvesti u život.

§. 3.

Osoblje za popunu službenih mjestah kod gradjanskih oblastih, koje se u ovom području imaju ustrojiti, kano i potrebito za cesarskoga i kr. povjerenika pomoćno osoblje dodielit će na predlog istoga državno ratno ministarstvo iz stališa struke krajiško-upravne, liečničke, pravosudne, gradjevne, šumarske i računarske.

§. 4.

Nove upravne oblasti imaju se privremeno ustrojiti po ustanovah, sadržanih u sliedećih paragrafih.

Do njihova ustrojstva, koje će se posebnim oglasom obnarodovati, nastavit će dosadašnje vojne oblasti svoju službenu djelatnost, ter su u poslovih ovih područjah neposredno upućene na cesarskoga i kralj. povjerenika.

§. 5.

Obadvije varaždinske pukovnije imaju se pretvoriti u jednu županiju s nazivom »županija belovarska«.

K ovoj županiji spadaju takodjer gradovi Belovar i Ivanić.

Ustrojstvo i razdielba županije na kotare ima se izvesti na temelju Mojim riešenjem od 29. prosinca 1870. sankcioniranoga XVII. zak. članka hrvatsko-slavonskoga sabora o ustrojstvu hrvatsko-slavonskih županijskih municipijah, s tom promjenom, da se u kotarih poslovi političke uprave imaju obavljati odieljeno od poslovah pravosudja, po čem uvjet sudačkoga usposobljenja nije za upravu političkih kotarskih uredah potrebit.

Županijsko zastupstvo ima se sastaviti u smislu gore navedenoga hrvatsko-slavonskoga zakonskoga članka.

§. 6.

Grad Senj ima se ustrojiti kao kraljevski slobodni lučki grad, a obćina vojni Sisak ima se utjeloviti gradu gradjanskomu Sisku.

§. 7.

Poslovi, tičući se porezne evidencije, pristojbenih propisah i utjerivanja istih, zatim vodjenje gruntovnice, koje su poslove do sada obavljala pukovnijska zapovjedničtva i satnije, prelaze na nove municipalne oblasti, kojim se stoga dotični porezni i gruntovnički spisi imadu predati.

§. 8.

Dok se neustroje porezni uredi, ima carski i kralj. povjerenik opredieliti one prihodne urede, kojim će se porez plaćati.

§. 9.

Poslovi šumarski prelaze na kralj ugarsko ministarstvo financijah, a poslovi gradjevne i zdravstvene službe na nove municipalne oblasti.

§. 10.

Za belovarsku županiju ustrojit će se županijski sudbeni stol u Belovaru.

Kod svakoga kotarskoga ureda postaviti će se sudac, koji ureduje kao sudac samostalan.

§. 11.

Za grad Senj ima se ustrojiti posebni gradski sud; grad Belovar ima se u poslovih pravosudnih podrediti neposredno ondješnjemu županijskomu sudbenomu stolu, a grad Ivanić kotarskomu sudu, u kojega području leži.

§. 12.

U pravosudnoj upravi uredjuje banski stol kao druga, a stol sedmorice u Zagrebu kao treća molba.

§. 13.

Kod svih sudovah izlučena krajiškoga zemljišta ima se počam od dana, kad se privremeno sastavljene nove oblasti ustroje (§. 4.), uredovati po zakonih, obstojećih u Mojoj kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

Zakon o ukinuću tjelesne kazne i kazne okovah, postojeći u vojnoj Krajini, ostaje u krieposti.

§. 14.

U političkoj i pravosudnoj upravi jest jezik hrvatski takodjer jezik službeni

§. 15.

Na službena mjesta, koja će se imati popuniti kod novoga ustrojstva, imadu prednost takovi organi krajiškoga četnoga stališa, krajiške upravne, sudbene, liečničke i računarske struke, koji se očituju pripravnimi prestupiti u Moju kraljevsku hrvatsko-slavonsku službu.

Drugim ovih strukah osobam, koje su bez toga očitovanja ureda radi ponamještene u takove službe, ostaje kroz jednu godinu prosto povratiti se na svoje prijašnje službeno mjesto.

§. 16.

Osoblje šumarsko, gradjevno i školsko, živinari, zidari i tesari, primalje, osoblje nadzorno za ceste i rieke, koje je u ukinut se imajućih krajiških kotarih u aktivnoj službi, zatim osobe, — izim k četnomu stališu spadajuće — koje su nadieljene mirovinami, milostinjami, provizijami i prehraninami iz krajiškoga butgeta ili gradskih dohodakah tih kotarah, napokon beriva duhovničtva imadu iz krajiške dotacije proći na dotične kraljevske ugarsko-hrvatsko-slavonske zemaljske blagajne.

Svikoliki namješteni urednici spomenutih činovničkih i službenih kategorijah imadu se ostaviti u službi, ter ima biti osigurana pripadajuća jim sada mirovina i prava na obskrbu njihovih udovah i sirotah.

§. 17.

Svikoliki stanovnici uvodno spomenutih krajiških kotarah, koji se iz vojničke krajiške sveze imadu izlučiti, zadržati će i pod gradjanskom upravom podpuno i neograničeno pravo vlastničtva svega zemljišta i nepokretninah, koje posjeduju, ter koje su stekli na temelju zakonah, postojećih za cesarsku i kraljevsku vojničku Krajinu i to onako, kako je u gruntovnih knjigah unešeno to njihovo vlastničtvo.

To valja pogledom na posjed zemljištah i nepokretninah pojedinih osobah, obiteljih, krajiških zadrugah, kao što i duhovnih i svjetskih sborovah.

Sve ove kategorije imadu dakle ostati u nepovriedjenu užitku vlastničtva svojih zemljištah i nepokretninah, kao što i inih na to odnosećih se pravah.

§. 18.

Na taj posjed zemljištah i nepokretninah, kao što i na kasnije stečevine u sadašnjem krajiškom području, nemože i nesmije se stanovnikom kotarah, izstupajućih iz vojne Krajine, ni poslje utjelovljenja njihova u provincijal nikad i pod nikakovom izlikom nametnuti kakav mu drago odkup zemljišta ili odkup robote, odnosno odšteta za radnje, što su od zemljištnoga ovoga posjeda nekad morali u naravi davati.

Isto tako oprošteni su od svakoga prireza za hrvatsko-slavonsku zemljorazteretnu zakladu.

§. 19.

Dok se neprovede odkup šumskih službenostih, koji se imade obaviti na temelju Mojega zakona, izdana dne 8. lipnja o. g. za cesarsko i kraljevsku vojnu Krajinu, izlučenjem i predajom polovice krajiških državnih šumah u vlastničtvo onih, koji imadu pravo službenosti, ostaju u krieposti u kotarih, koji izstupaju iz krajiške vojne sveze, šumske službenosti u sadašnjoj mjeri, te se dotičnikom podpuno zajamčuju.

§. 20.

Svekolike pogodnosti u pogledu poreza, što pripadaju krajiškim zadrugam i inim stanovnikom razriešit se imajućih krajiških kotarah, imadu od dana faktične predaje tih kotarah pod gradjansku upravu do daljnjega ostati u krieposti, te se smiju prije izmaka triuh godinah samo u toliko promjeniti, u koliko bi se to učinilo u ostaloj vojnoj Krajini.

U pogledu dobivanja soli i duhana, zatim sadjenja duhana ostaju takodjer dosadanje ciene i izmjere.

Da se predusretne svakoj bludnji u tom obziru, imadu oblasti u očevidnosti držati kućne zadruge, koje su bile obvezane, ter kojim su polakšice, naznačene u tom §., zakonito podieljene.

§. 21.

Občinam bivših krajiških okružjah zajamčuje se, da će jim se od sgradah, što iz vojne uprave prodju pod kraljevsku hrvatsko-slavonsku državnu, upravu one, koje se neupotriebe za upravne i sudstvene oblasti, bezplatno predati za podizanje bolnicah, občinskih uredah itd., ter za ine obće koriste svrhe.

Imenito se pako osigurava gradovom Senju, Belovaru i Ivaniću, da će jim se priznati kao podpuna njihova vlastnost sve sgrade, kojemu drago vrsti, koje su podignute o trošku njihova vojno-občinskoga prihoda, kao poglavarstvene sgrade, stanovi za načelnike i činovnike, učione, župničke sgrade, crkve, bolnice, staje itd., skupa sa pripadajućimi jim zemljišti.

§. 22.

Isto tako zajamčuje se stanovnikom svih, iz krajiške sveze izstupljujućih kotarah, da će se sredstva, što jih je dosele davao vojni erar za uzdržavanje obće koristnih zavodah, učionah i bolnicah, do daljnjega i to najmanje tečajem još triuh godinah, pružati u iste svrhe iz kraljevskih hrvatsko-slavonskih financijah.

§. 23.

Sve vjerozakonske, školske, zavodske, crkvene, bolničke, ubožištne i podporne zaklade, zatim zaklade za poljepšanje, i sve, koga mu drago imena obćinske i družtvene zaklade, koje posjeduju pojedine obćine, ili obćine pojedinih kotarah in concreto, onda sav ostali imetak obćinski, te teritorialni obseg obćinah, ostaje obćinam zajamčen za sva vremena i poslje predaje u civilnu upravu, niti im se smije oduzeti samouprava ovih zakladah prema ustanovam njihove naročite posvete.

§. 24.

Svim obiteljim kotarah, što se izlučiti imadu, koje posjeduju plemićke povelje, ter uzmogu izkazati svoj plemićki striš i stepen plemstva, priznavat će se i zajamčit u civilnoj upravi sva preimućtva, koja u Mojoj kraljevini Ugarskoj, Hrvatskoj i Slavoniji uživaju ine plemićke obitelji.

§. 25.

Sve one obveze, što jih je vojni erar uslied ugovorah preuzeo naprama trećim osobam, isto tako i sva prava, što iz takovih ugovorah pristoje vojnomu eraru, imadu preći na kraljevsku hrvatsko-slavonsku vladu, u koliko se ugovorni predmeti netiču vojne potriebštine krajiških četah.

§. 26.

U pogledu patronatskih pravah i vršenja collacionalnoga prava pri popunjivanju župničkih mjestah na rimsko-katoličkih i grčko-katoličkih župah u kotarih, što će se izlučiti, imade hrvatsko-slavonska zemaljska vlada iza predhodna sporazumka s dotičnimi diecezanskimi oblastmi, odnosne predloge Meni na odluku podnieti.

§. 27.

Da uzmogne pučanstvo izlučenih krajiških kotarah bez oklievanja vršiti najvažnije državljansko pravo, odredjujem konačno, da se već u prvo zasiedanje saborsko pozovu zastupnici iz spomenutih krajiških kotarah, u smislu III. zakonskoga članka o izbornom redu za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, sankcionirana Mojim riešenjem od 12. rujna 1870.

§. 28.

Pošto je grad Senj već zastupan na hrvatsko-slavonskom saboru, ima iz ovih krajiških kotarah odaslati još, i to:

belovarska županija	8
grad Belovar	1
i grad Ivanić	1
ukupno	10

zastupnikah.

§. 29.

U pogledu izbornoga prava i izbornoga postupka imadu se analogno uporabiti ustanove III. zakonskoga članka o izbornom redu za sabor kraljevine Hrvatske i Slavonije, sankcionirana Mojim riešenjem od 12. rujna 1870.

Častnici, aktivno služeći u krajiških četah, kod krajiško-upravne struke, kod auditorijata, kod vojno-liečničkoga i vojno-računarsko-častničkoga sbora, zatim aktivno služeći podredjeni liečnici i činovnici, spadajući u aktivno stanje vojske i mornarice, nisu ipak izberivi; a aktivno pravo izbora smiju vršiti samo u svojstvu posjednikah zemljištnih, a i tada po punomoćnicih.

Momčad, sazvana da vrši pritomnu službu, posve je izključena od vršenja izbornoga prava.

§. 30.

Izbori se imadu razpisati odmah, čim se ustroje privremene upravne oblasti i imat će se obaviti pod rukovanjem carskoga i kraljevskoga povjerenika.

Franjo Josip s. r.

Andrasy s. r.
Pejačević s. r.
Bedeković s. r.

C.

Zakon od 8. lipnja 1871.

o ustanovah za odkup prava na drvarenje, pašu i uživanje šumskih proizvodah, što krajiški stanovnici imaju u državnih šumah, ležećih u vojnoj Krajini.

§. 1.

Pravo na dobivanje drvlja, zatim na žirenje, pašu i druge, budi kojega imena užitke iz državnih šumah vojne Krajine, koja su obćinam i krajiškim obiteljim zajamčena šumskim zakonom od 3. veljače 1860., podpadaju ustanovam ovoga zakona.

§. 2.

Ova prava imaju se odkupom odriešiti tako, da se krajiškim obćinam izluči i u podpuno vlastničtvo preda polovica onoga obsega državnih šumah, u kojem su do sada imale te obćine pravo šumarenja.

Druga polovica ostaje podpuno vlastničtvo države.

§. 3.

Svakoj stranci pripada uz obdržavanje šumarsko-gospodarstvenih i šumarsko-redarstvenih propisah podpuno i izključivo pravo na substanciju i na sve užitke u onom dielu šume, koji je za nju izlučen.

§. 4.

Dioba preduzme se izmedju države i skupnosti svake pukovnijske obćine.

Dalnja razdjelba po mjestih i obćinah onoga šumskoga tla, koje pripane pukovnijskim obćinam, isto tako način i mjera, kako i koliko od toga tla imadu uživati pukovnijske obćine in concreto, ili mjestne obćine polag svoga djela ili pako na to ovlaštene krajiške obitelji i pojedini mjestni stanovnici, prepušta se kao posao obćinski uz sudjelovanje oblastih postavljenim zastupstvom krajiških pukovnijah.

Sve pravde, koje bi nastale iz ovakove dalnje diobe zajedničkih šumah, ili iz diobe uživanja, imaju riešavati političke krajiške oblasti, a ako nadležnost ovih nebi za to dosizala, redoviti sudovi po ustanovah obćega gradjanskoga zakonika.

§. 5.

Zemljišta posebnikah, koja su u dielovih, pripadajućih državi, imaju se na temelju dobrovoljne pogodbe šumi utjeloviti.

Ako to nebi pošlo za rukom, ima se povesti u smislu obćega gradjanskoga zakonika izvlastbeni postupak.

§. 6.

Pri diobi šumskoga tla valja shodan obzir uzeti na zaokruženje državnoga diela, a u koliko je moguće, i na to, da onaj dio, koji pripane cjelokupnosti svake pukovnijske obćine, bude izlučen tako, da kod zajedničkoga uživanja bude trajno osigurana potrebština drvah svakoga mjesta tako, da bude istomu što moguće bliže, ili da se pri podrazdielbi šume uzmogne izlučiti pripadak svakoga mjesta tako, da bude što bliže do istoga.

Za pukovniju izlučeni dio mora u pogledu njegove vrjednosti u istinu sačinjavati polovicu šumah, koje se nalaze u području pukovnije.

§. 7.

One šume i krševiti dielovi, što su usljed ovih ustanovah izlučeni za pukovnijske obćine, imaju se i u buduće kao šume obradjivati, dotično nasadjivati, te

stoje pod kontrolom krajiških oblastih i organah, koji su namješteni za višu upravu državne šume.

Niže nadzorno osoblje namješta i uzdržava pukovnijska obćina, a istoj nadleži takodjer, na svoj račun brinuti se za umno gospodarstvo i potrajno uzdržavanje njezinih šumah

§. 8.

Provedba diobe, napomenute u §. 4., prepušta se u svakom od obadva zemaljsko-krajiška područja središnjemu povjerenstvu, koje stoji pod neposrednom upravom glavnoga (vojnoga) zapovjedničtva.

Svako od ovih povjerenstvah sastoji se iz jednoga štopskoga častnika krajiško-upravne struke, iz jednoga auditora-podpukovnika ili majora i iz jednoga višega činovnika šumarske struke, koje imenuje zapovjedajući general (vojni zapovjednik).

Osim toga imaju se za svako ovih povjerenstvah odredit dva nepristrana strukovnjaka, koji se od slučaja do slučaja imaju za savjet pitati i koje će izabrati pukovnijsko-obćinsko zastupstvo one pukovnije, o kojoj se vodi razprava.

Predsjednika svakoga povjerenstva imenuje Nj. c. i kr. apoštolsko Veličanstvo.

Središnje povjerenstvo za hrvatsko-slavonsku Krajinu ima uredovno sjedište u Zagrebu, a ono za banatsku Krajinu u Bieloj crkvi.

Obadva povjerenstva imaju postupati po naputku odobrenu od Njeg. cars. i kralj. apoštolskog Veličanstva.

Pod neposrednom upravom središnjega povjerenstva poslovati će u svakoj krajiškoj pukovniji mjestna povjerenstva, sastojeća se iz 1 štopskoga častnika kao predsjednika, 1 častnika krajiško-upravne struke, 1 auditora i 1 šumarskoga činovnika, koje će glavno (vojno) zapovjedničtvo imenovati, — zatim iz 4 zastupnika pukovnijske obćine, koje će izabrati pukovnijsko obćinsko zastupstvo.

§. 9.

Mjestna povjerenstva imaju iztražiti na temelju šumskih kartah, uvažajuć mjestne okolnosti, preduzet se imajuću diobu šumah, segregaciju u njoj ležećih ruralnih zemljištah i shodno zaokruženje izlučivanih obsegah, te posljedak središnjemu povjerenstvu dostaviti.

Odluka potonjega ovoga ima se odmah preko dotične krajiške pukovnije priobćiti pukovnijsko-obćinskomu zastupstvu, da povede razpravu o njoj,

Ako zastupstvo odluku središnjega povjerenstva primi, ima se taj čin smatrati kao dobrovoljna nagoda i predložiti glavnomu (vojnomu) zapovjedničtvu radi konačne valjane potvrde.

Ako pako pukovnijsko zastupstvo prigovori presudi središnjega povjerenstva, ili ako glavno (vojno) zapovjedničtvo uzkrati odobrenje, a razlike nedaju se naknadnim izvi-

djenjem izravnati, tada ima da odluči obranički sud, komu jednoga člana izabere pukovnijska obćina, a drugoga glavno (vojno) zapovjedničtvo.

Predsjednika obraničkomu sudu tako za hrvatsko-slavonsku vojnu Krajinu, kao i onomu za Krajinu banatsku izabiru ona dva člana obranoga suda.

Ako se ovi neuzmognu složiti, tada ima prvoga odredit stol sedmorice u Zagrebu, a posljednjega najviše sudište u Pešti.

Ako pukovnijska obćina u roku, koj joj ima glavno (vojno) zapovjedničtvo opredieliti, nikakva člana neizabere, tada ga za nju imenuje pukovnija.

§. 10.

Izmjere granicah i omedjašenja, koja usljed diobe postanu potrebna, zatim odpisivanje i pripisivanje u javnih knjigah, imaju se ureda radi odrediti.

§. 11.

Sve izprave, svi spisi, razprave i uknjižbe u javne knjige proste su od biljegovine i poštarine.

Troškove uprave nosi do dobrovoljne nagode država, a kod parbe stranka, koja je izgubila parnicu.

U Beču, 8. lipnja 1871.

Franjo Josip s. r.

Kuhn pdm. s. r.
Andrassy s. r.
Pejačević s. r.
Bedeković s. r

D.

Zakon od 8. lipnja godine 1871.

o promieni nekojih administrativnih uredabah u vojnoj Krajini.

Ustanove temeljnoga zakona i ine administrativne uredbe vojne Krajine promienjuju se, kao što sliedi:

§. 1.

Za sve državljane austro-ugarske monarkije ima prestati svako ograničenje prava sticati nepokretnine u vojnoj Krajini tako glede maksimalne mjere posjeda zemljištah, kao i glede opredieljena broja negibivostih.

§. 2.

Minimalna mjera po pravilu neodtudjivih zemljištah krajiško-zadružnih (temeljni imutak) ustanovljuje se u svih dielovih vojne Krajine na šest jutarah.

Do ove mjere, koju pukovnijsko zapovjedničtvo može obaliti u primorju i svagdje, gdje je slična nestašica zemljištah, i na manje od šest jutarah, mogu krajiške zadruge slobodno razpolagati sa svojimi nepokretninami i inim imutkom.

§. 3.

U slučaju največe nužde može se uz dozvolu oblasti obteretiti i putem ovrhe prodati i onaj u §. 2. ustanovljeni temeljni imutak kojegod krajiške zadruge.

Ako se čitav imutak koje zadruge putem ovrhe proda, ima se zadružni savez dotične obitelji smatrati razriešenim.

§. 4.

Sudbena ovrha na pokretni ili nepokretni imetak krajiških zadrugah, uključivo sa minimalnom količinom zemljištnoga posjeda, može se radi kažnjivih činah čitave zadruge ili pojedinih ukućaninah, zatim sbog dugovah i s preuzetimi poslovi skopčanih obvezanostih, dozvoliti samo prema razmjerju onih čestih, koje zakonito pripadaju iz zadružnoga imetka krivim pronadjenomu ili obvezanomu kućaninu zadruge.

Posljedica izlučenja ili prodaje jedne česti zadružnoga imutka, preduzete po onom načelu putem sudbene ovrhe, jest ta, da manje postane ili sasvim prestane pravo suvlastničtva na posjed prijašnjeg čitavoga zadružnoga imetka.

§. 5.

Ako u kojoj zadruzi neima više mužkoga člana, tada se ista ima smatrati razriešenom. U ovom slučaju ima se pokretni i nepokretni imutak u jednakih dielovih razdieliti medju preostale možda još u kući ženske ukućane i medju one, koji živu izvan kuće te su zakonito ovlašteni, da se mogu povratiti u zadrugu ili su iz kuće na koji god ini zakoniti način izstupili bez odpravnine.

Red zakonitoga nasliedstva nastupi istom onda, ako neživi više nitko od onih osobah, koje gore navedene pravne zahtjeve imaju.

Time se izvan krieposti stavljaju ustanove §§. 23. i 24. temeljnoga zakona, kao i na iste odnoseća se razjašnjenja.

§. 6.

Kod zadružnih diobah ima se za svaki pojedini dio izkazati samo u §. 2. ustanovljena minimalna količina zemljištnoga posjeda; ine investicije (fundus instructus) nije potrebno izkazati.

Dioba se preduzima polag broja mužkih i ženskih obiteljskih članovah.

Izprave o diobi, načinjenoj usljed sporazumne pogodbe članovah zadruge, imadu za stranke obveznu moć počam od onoga dana, kojega su iste pred upravnom kotarskom oblašću izdane.

Pogledom na način izvadjanja gradnjah imadu se obdržavati samo gradjevni propisi, koji smjeraju na to, da se odvrati opasnost požara, zatim propisi zdravstveno-redarstveni. Nu pokraj svega toga valja nastojati, da se grade što čvršće, te za stanovanje prikladne sgrade.

§. 7.

One krajiške zadruge ili njihove pojedine obiteljske grane, od kojih nitko nesluží u bojnih četah ili kod krajiške uprave, te koje niti mužkih nasljednikah neimaju, nisu dužne držati se zakonitih uvjetah za diobu zadruge, ter mogu uz privolu svih na glasovanje i povratak ovlaštenih, zatim iz kuće bez konačne odpravnine izstupivših članovah, i uz dozvolu pukovnijskoga (titeljskoga bataljunskoga) zapovjedničtva zadružni savez razriešiti i stupiti u red onih krajiških stanovnikah, koji nisu na zadruge obvezani.

Oni, koji služe, mogu, kada navrše vrieme trogodišnje službe, sa čitavom svojom obitelju izstupiti iz svoje krajiške rodne kuće, te zahtjevati konačnu odpravninu u dielovih, koji jim iz zadružnoga imetka pripadaju prema broju mužkih i ženskih članovah obitelji, i onda, ako i nepostoje zakoniti uvjeti zadružne diobe.

Zadruge su dužne taj dio izdati. Ako se obitelj nebi o ustanovljenju istoga diela mogla složiti, tada ima obćinsko zastupstvo razdieliti skupni zajednički imetak.

Odluka uz pridržaj utoka, spada na političku oblast.

Obitelji, koje su nastale takovom diobom, nisu više dužne živjeti u zadružnoj svezi, ter mogu sa svojim posjedom i svim vlastničtvom razpolagati i za slučaj smrti.

§. 8.

Svaki krajišnik može u buduće iz jedne zadruge u drugu prestupiti samo po onih ustanovah obćega gradjanskoga zakonika, koje se odnose na zajednicu dobarah.

No svako u smislu dosadašnjih naredabah temeljnoga zakona već provedeno zajedinstvo ostaje u podpunoj pravnoj kriepostí.

§. 9.

One osobe krajiškoga pučanstva, koje u duhovnički stalež stupe, ili za častnike ili za činovnike imenovane budu, te u obće koju višu ili nižu gradjansku državnu službu zadobiju ili koji obrt poduzmu, te sbog toga ili drugoga zanimanja iz svojih zadrugah izstupe, mogu u smislu §. 7. ovoga propisa zahtievati, da se namire dielom, koj im pripada iz zajedničkoga zadružnoga imutka, ili pako mogu ostati suvlastnici zadruge, pridržav si pravo povratka u zadrugu. Dotle ipak, dok se nepovrate u svezu zadruge, nemogu zahtievati uživanje zadružnoga imetka niti mogu uticati u upravu istoga.

Ako se nemogu dobrovoljno nagoditi, tad ustanovi ovaj dio obćinsko zastupstvo, te se tom prilikom mogu zaračunati oni troškovi, koje je kuća iz skupnoga imetka potrošila na obrazovanje dotičnih osobah.

Pošto je pridržanim pravom povratka po §. 48. krajiškoga temeljnoga zakona od 7. svibnja g. 1850. osjegurano suvlastničtvo nad imetkom rodne kuće častnikom, činovnikom i duhovnikom, proizlazećim iz krajiških zadrugah, to se proteže ovdje izrečena dozvola, da se pravo povratka može nadalje pridržati ili zahtjevati odpravnina s dotičnim dielom i na one, koji su već izstupili iz krajiških zadrugah, ali su radi pridržanoga prava povratka kod istih uvjek popisivani, te možda nisu još konačno namireni.

Pogledom na ustanovljenje diela, koji ovim osobam pripada, mjerodajna su više navedena temeljna načela, ipak s tom razlikom, da će se od slučaja do slučaja putem povjerenstva imati ustanoviti, da li se je imetak kuće, iza kako su dotični ovlaštenici izstupili, pomnožio ili umanjio. U prvom slučaju ima se kod ustanovljenja odpravnoga diela uzeti za temelj ono stanje imutka, koje je u vrieme izstupa faktično postajalo, u posljednjem pako stanje sadanje.

§. 10.

Ugovore glede ma kakove promjene zemljištnoga posjeda dužne su stranke u propisanom sastavku i broju kotarskoj upravnoj oblasti podnieti.

Tko hoće da se dieli, može svoju želju pismeno predati, ili pako ustmeno kod kotarske upravne oblasti u zapisnik staviti dati.

§. 11.

Sve, što na koncu godine od proizvodah, ili inih zajedničkih dohodakah preostane, kada se zajedničke potrebštine i izdatci namire, ima se upotrebiti prema odluci, koju članovi zadruge u tom pogledu većinom glasovah stvore, i to ili ostane nerazdieljeno na korist čitave zadruge ili se pako medju mužkimi i ženskimi članovi zadruge razdieli tako, da članovi zadruge navršivši 12 godinah čitav dio, oni pako izpod 12 godinah pol diela dobiju.

Glasuje se po do sada postojećih propisih.

§. 12.

Svaki pravi član krajiške zadruge vlastan je uz obdržavanje naredabah obćega gradjanskoga zakonika s onim dielom, koji mu iz zadružnoga imetka pripada, oporukom ili nasliednim ugovorom razpolagati.

§. 13.

Razdioba zadružnoga imetka može se i u novcu dozvoliti u onih slučajevih, kada se iz zadružnoga imetka mora izlučiti ili izdati dio pojedinim članovom zadruge

U tu svrhu imadu se dotični dielovi po postojećih propisih prije svega u naravi ustanoviti, te po obćinskom zastupstvu svjestno procieniti, na taj način ustanovljen novčani iznosak ima zatim kotarska upravna oblast odobriti i potvrditi.

§. 14.

U svakoj vojničkoj službi, bila ona u području vojne Krajine, ili izvan istoga područja, imadu krajiške čete pravo na obćenite vojne pristojbe, ustanovljene pogledom na stanje mira, ratne spremnosti ili stanje rata.

§. 15.

Službeni doplatak, dozvoljen krajiškim kućam za vojnike, što služe kod bojnih bataljunah ili kod krajiške uprave, prestaje, te momčad dobiva mjesto toga propisani gotov novac.

§. 16.

Donle, dok se porezi u vojnoj Krajini neurede na temelju obćenitoga zemljarinskoga poreznoga katastra, ostaju nepromienjeni oni porezi, koji su za krajiške pukovnije i titeljski bataljun kao i za vojničke obćine ustanovljeni previšnjim riešenjem od 5. studenoga godine 1857.

§. 17.

Potrošarina od vina, rakije, piva i šećera ima se tako razrezivati, kao što je propisano u kraljevinah Ugarskoj, Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 18.

Dok se neustroje porezni uredi, razrezivati, utjerivati i zaračunavati će se porezi po sadašnjem načinu.

U Beču, 8. lipnja 1871.

Franjo Josip s. r.

Kuhn s. r.
Andrassy s. r.
Pejačević s. r.
Bedeković s. r.

E.

Zakon od 8. lipnja 1871.

ob organičkom uredjenju gradskih i seoskih obćinah u vojnoj Krajini.

§. 1.

Sadašnji vojno-krajiški komuniteti Petrinja, Kostajnica, Belovar, Ivanić-tvrdjava, Brod, Zemun, Karlovci, Petrovaradin, Pančevo i Bielacrkva, podižu se na »gradove« ter od sada izostaju dosadanji nazivi.

Vojna obćina Senj dobiva naslov »kraljevski slobodni i slobodni lučki grad«, a Karlopag »slobodni lučki grad«.

Sva druga mjesta u vojnoj Krajini jesu mjestne obćine.

Ove mjestne obćine i pukovnijske (titeljske bataljunske) obćine sačinjavaju seoske obćine.

§. 2.

Mjestne obćine, koje žele, da budu na gradove podignute, imaju izkazati sredstva za namirenje samoupravnih troškovah.

Odluka o takovih molbenicah pridržava se riešenju Nj. ces. i kr. apoštolskoga Veličanstva.

§. 3.

Priloženi gradski red uredjuje upravne uredbe gradovah u hrvatsko-slavonskoj vojnoj Krajini, gradovi u banatskoj vojnoj Krajini bit će isto tako ustrojeni, kao što su kraljevski slobodni gradovi u Ugarskoj.

Mjestne, zatim pukovnijske (titeljske bataljunske) obćine imadu se urediti po priloženom redu seoskih obćinah.

§. 4.

Počam od dana, kad se gradske obćine ustroje, prelazi djelokrug dosadašnjih krajiških obćinskih poglavarstvah, i to:

a) u čisto obćinskoj kao i javnoj upravi na gradsko vieće i gradsko poglavarstvo;

b) u neobćinskoj financijalnoj upravi na porezne urede, koje će država u tu svrhu ustrojiti;

c) u pravosudju na posebne sudove, koje će Nj. ces. i kr. apoštolsko Veličanstvo postaviti.

Red prizivanja na više vojne sudove ostaje dosadašnji.

Poslove popisivanja i novačenja obavljaju gradovi u sporazumku sa vojnimi oblastmi.

§. 5.

Svi zavodi i sgrade koje služe za obćinske svrhe, kao što su: crkve i župne

kuće, poglavarstvene sgrade, obćinske bolnice, obćinske škole, ubožišta, sirotišta i nahodišta, stanovi gradskih činovnikah, skladišta itd., prelaze u vlastničtvo i upravu gradovah.

§. 6.

Sve ine u području gradovah ležeće sgrade i zemljišta države, ostaju vlastničtvo iste, te ih imaju u očevidnosti voditi i upravljati pukovnijska (titeljsko-bataljunska) zapovjedničtva, dotično gradjevni ured.

§. 7.

Porezni paušal, što su ga dosadašnje vojne obćine plaćale, dokinuti će se 1. siečnja 1872., do kojega se dana moraju svi gradovi urediti kao autonomna tiela.

Počam od toga časa imadu svi državni porezi uticati u porezne urede, koji će se ustrojiti.

§. 8.

Da se obćine u vojnoj Krajini bolje učvrste, odstupljuju se gradskim i seoskim obćinam dosadašnji krajiški proventni dohodci, i to od točenja pića, siečenja mesa, godišnjih i nedjeljnih sajmovah, kao i od drvarnicah uz tu obvezanost, da će iste po izminuću pravomoćnih još zakupnih ugovorah, ove zakupne predmete u svoju samostalnu upravu preuzeti, te za to državi svake godine plaćati stalan paušal u iznosu, koji će biti jednak polovini poprječnoga desetgodišnjega dohodka.

§. 9.

Broj službovnoga osoblja kod poglavarstva i njegovu plaću, kao što i normiranje mirovinah za činovnike i poslužnike ili njihove udove i sirote imadu gradska zastupstva prilikom prvoga opredjeljenja istih, a i kod kasnijih promjenah predložiti glavnomu (vojnomu) zapovjedničtvu na odobrenje.

Izpražnjena činovnička mjesta imaju se prema zaključkom gradskih zastupstvah popunjivati ili postupnim promaknućem ili putem javnoga, ili samo na vlastito gradsko područje ograničenoga natječaja.

Činovnici i poslužnici, koji su kod poglavarstvah vojnih obćinah sada u službi, imadu se preuzeti u činovničko ili poslužničko osoblje gradovah i to s obzirom na ustanove do sada u krieposti stojećega gradskoga reda, koji jim zajamčuje stalnu službu, kao što i obskrbu tako u pogledu njihove osobe, kao i pogledom na obitelj, i to za nje mirovinu, dotično za njihove udove i sirote obskrbu.

Ako bi se poslie nove organizacije poglavarstvah pojedini činovnici morali premjestiti u nižu plaću, tad jim višak na njihovu gradsku plaću, zatim na njihova vlastita, kao i njihovih obiteljih obskrbna beriva, pripada iz zemaljskoga upravnoga proračuna za vojnu Krajinu.

Iz toga istoga krajiškoga proračuna imadu se namirivati takodjer plaće i obskrbnine onim činovnikom, koji prema budućem broju poglavarstvenoga osoblja nebudu mogli kod istih namješteni biti, te koji se do namještenja ili do drugojačijega razpoloženja imadu kod istih kao prekobrojni upotriebiti, — a isto tako imadu se iz istoga proračuna namirivati i sve mirovine, obskrbnine, milostinje i uzdržavanja, koja se sada plaćaju iz obćinskih dohodakah.

Gradskim obćinam pripadajuće pravo podieljivanja poglavarstvenih, činovničkih i poslužničkih mjestah ostaje vezano na ovdje izrečene uvjete za vrieme prelaza u novo ustrojstvo, te se u podpunoj mjeri i neograničeno može izvršivati samo u pogledu službenih mjestah, koja će se u buduće izprazniti.

§. 10.

U krieposti stojeći obćinski zakon valjati će — osim gradovah, koji su u banatskoj vojnoj krajini, — i u buduće, u koliko nije promjenjen nazočnimi propisi o obćinah. Dosadašnji gradski i seoski obćinski red stavlja se izvan krieposti.

U Beču, 8. lipnja 1871.

Franjo Josip s. r.

Kuhn s. r.
Andrassy s. r.
Pejačević s. r.
Bedeković s. r.

ad **E.**

Red za gradove

u c. kr. hrvatsko-slavonskoj vojnoj Krajini.

Gradske obćine, slobodni i slobodni lučki gradovi.

§. 1.

K gradskim obćinam broje se dosadašnji vojno-krajiški komuniteti: Petrinja, Kostajnica, Belovar, Ivanić-tvrdjava, Brod, Zemun, Karlovci, Petrovaradin, kraljevski slobodni i slobodni lučki grad Senj i slobodni lučki grad Karlopag.

Gradske obćine podredjene su neposredno glavnom zapovjedničtvu u Zagrebu

§. 2.

Gradovi, koji su prije imali svoj vlastiti grb, mogu ga upotrebljivati u svojem uredovnom pečatu.

Podieljivanje novih gradskih grbovah na molbu dotičnih gradskih zastupstvah pridržava se odluci Nj. ces. i kr. apostolskoga Veličanstva.

Gradski gradjani.

§. 3.

Prepušta se slobodnoj volji gradskih obćinah, da s obzirom na odnošaje stanja i zvanja svojih stanovnikah pridrže dosadašnje gradsko-gradjanske inštitucije.

U tom pogledu po gradskih zastupstvih osnovana pravila imaju se glavnomu zapovjedničtvu predložiti na odobrenje.

Gradsko-obćinsko zastupstvo i ustrojstvo istoga.

§. 4.

Svahu gradsku obćinu zastupa gradsko vieće kao oblast savjetujuća i zaključujuća, i gradsko poglavarstvo, kao oblast izvršujuća, koja je u naravnom djelokrugu odgovorna gradskomu vieću, u prenešenom pako glavnomu zapovjedničtvu.

Gradsko vieće, uključivo sa gradskim načelnikom, sastoji se u gradovih, gdje stanovničtvo nenadmašuje 3000 dušah, iz 19, u gradovih sa stanovničtvom od 3000 do 10.000 dušah, iz 25, a u gradovih sa stanovničtvom iznad 10.000 dušah najviše iz 31 člana.

Gradskomu načelniku bira se jedan namjestnik, — a za gradske viećnike biraju se dvie trećine njihova broja kao zamjenici.

Gradsko zastupstvo biraju članovi obćine, koji imaju pravo izbora.

Pravo izbora.

§. 5.

Pravo izabiranja imadu svi punoljetni mužki članovi obćine, koji u obćini plaćaju izravni porez.

Isti su ili pojedine osobe, ili sborovi, družtva i zavodi, koji imadu pravo izabiranja, jer pripadaju k obćinskoj svezi, ili su to pravo dobili od Nj. c. i kr. apostolskoga Veličanstva.

§. 6.

Od prava izabiranja izuzimaju se:

Osobe stajaće vojske, bojnoga pomorstva, aktivnoga domobranstva, zatim častnici i podčastnici krajiške uprave, osobe, koje se nalaze pod skrbničtvom, kao i oni obćinski pripadnici, koji uživaju ubožku obskrbu, koji stoje u služinskoj svezi ili kao obrtni pomoćnici neimaju u obćini stalna prebivališta niti samostalne zaslužbe.

Izključuju se: osobe, koje su krivimi pronadjene radi zločina ili prekršaja počinjenoga iz pohlepe za dobitkom ili proti javnoj ćudorednosti, proti kojim je sbog takovih kažnjivih činah kazneni postupak poveden, ili nad čijim je imetkom stečaj otvoren, i to dokle iztraga traje, a i poslje svršetka iste, ako nisu nedužnimi proglašene.

Pravo izabiranja nemogu osobno, nego samo po svojih zakonitih zastupnicih izvršivati.

a) država i javne zaklade. Ove zastupa ona osoba, koju oblast u tu svrhu odredi;

b) sborovi, družtva i zavodi. Ove zastupaju one osobe, koje su pozvane da u smislu postojećih zakonitih i družtvenih ustanovah poslove istih vode.

Izvršivanje prava izborn po zastupniku.

§. 7.

Samo samosvojni austrijsko-ugarski državljani mužkoga spola, kojim nestoji na putu nijedna od zapriekah, navedenih u §. 6., mogu kod glasovanja kao zastupnici zastupati osobe iste obćine, koje su na izabiranje ovlaštene.

Nijedan naručeni zastupnik nesmije kod izbora zastupati više od jednoga, koji pravo izabiranja ima.

Izberivost.

§. 8.

U gradsko obćinsko zastupstvo mogu se pravo izabiranja imajući obćinski članovi izabrati onda, ako dvie godine u obćini stanuju.

§. 9.

Od izberivosti izuzimaju se služeći obćinski činovnici i poslužnici, zatim sve one osobe, koje su izuzete od prava izabiranja.

Izključeni su oni, koji su od prava izabiranja izključeni.

Izbor.

§. 10.

Da se provede izborna razprava za umještenje gradskoga zastupstva, diele se oni, koji pravo izbiranja imadu prema iznosom, koje u ime izravnoga poreza plaćaju, u tri izbornička razreda.

U tu svrhu popišu se na temelju poreznoga registra svi oni, koji pravo izabiranja imadu, po veličini svotah izravnoga poreza u jedan imenik.

Svota ukupnoga poreza razdieli se zatim u tri jednaka diela, te se polag toga oni, koji pravo izabiranja imadu, razdiele u tri izbornička razreda, i to:

u I. izbornički razred dodju oni najveći porezovnici, koji jednu trećinu ukupnoga poreza plaćaju;

u II. izbornički razred oni najveći porezovnici, koji drugu trećinu plaćaju, a

u III. izbornički razred svi ostali birači.

U I. i II. izborničkom razredu mora biti najmanje tri puta toliko biračah koliko zastupnikah biraju. Manjak do toga broja biračah popuni se iz najvećih porezovnikah sliedećih izborničkih razredah.

Na temelju te razredbe sastavljeni imenici biračah imadu se najmanje četiri nedjelje danah prije izbora na obći ogled izložiti. U tom roku imadu se takodjer proti tomu možda podignuti prigovori saslušati i riešiti.

Imenici biračah imadu se sahraniti te svake godine izpraviti.

§. 11.

Broj izabrat se imanih gradskih viećnikah, uključivo sa gradskim načelnikom i sa namjestnici, jest onaj, koji je u §. 4. ustanovljen.

Ovaj broj razdieli se u jednakom razmjeru na ta tri biračka razreda, te se doznači III. izborničkomu razredu onaj broj, koj je preostao.

Svaki birač može iz ukupnoga broja biračah birati. Ako tko u više razredah bude izabran, tad se ima za jedan ili za drugi odlučiti; u ostalih razredih ima se novi izbor preduzeti.

§. 12.

Za izpit i odluku o izpravnosti imenikah i razredbe biračah, izabrati će postojeća zastupstva iz četiri člana sastoječi središnji izborni odbor, koji pod predsjedničtvom gradskoga načelnika, ili kad njega neima, pod predsjedničtvom dobnoga predsjednika ima izborne razprave voditi i dovršiti.

§. 13.

Središnji izborni odbor ima početak i svršetak izbornih razpravah proglasiti. Izborna razprava mora se u jednom danu svršiti.

§. 14.

Svaki izbornički razred odredi jedan odbor od tri lica, koji će izborne razprave voditi.

§. 15.

Kod izborne razprave ima se na sliedeći način postupati:

1. Istoj smiju samo birači prisustvovati.
2. Izbornički razredi sakupljaju se posebice.
3. Izborna povjerenstva vode izbor.

4. Glasuje se glasovnimi ceduljami, na kojih se imadu razgovjetno napisati imena samo onoliko zastupnikah, koliko je u razpisu izbora dotičnomu izborničkomu razredu za biranje opredjeljeno.

Ako se taj broj prekorači, netreba prekobrojna, na ceduljah napisana posliednja imena u obzir uzeti.

5. Kada prodje rok, ustanovljen za predavanje glasovnih ceduljah, izborno će povjerenstvo na mjestu izbora glasovne cedulje otvoriti i glasove prebrojiti.

6. Za izabrane imadu se smatrati one izberive osobe, koje su kod obavljenoga valjanoga izbora dobile većinu glasovah.

Ako su glasovi jednaki, odlučuje žrieb.

7. Ako bude izabran onaj, koji izabran biti nemože, ili koji je neposredno kod izborne razprave očitovao razlog, zašto izbor odklanja, tada se još tečajem iste izborne razprave ima preduzeti novi izbor.

8. Na svršetku izborne razprave imadu izborna povjerenstva svih trih izborničkih razredah imenike izabranih zajedno sa zapisnikom, sastavljenim o posljedku izbora predati središnjemu izbornomu odboru, koj ima iste pregledati, može biti nadopuniti, te čitav izbor zaključiti.

Zatim proglasi središnji izborni odbor u čitavoj gradskoj obćini imena izabranih zastupnikah i namjestnikah.

Za osam danah poslje proglašenja slobodno je svakomu izberivomu proti posljedku izbora podnieti glavnomu zapovjedničtvu utok.

U istom roku imadu takodjer oni, koji misle, da padši na nje izbor iz kojega god zakonitog razloga mogu odbiti, svoje prigovore kod središnjega izbornoga odbora podnieti, ako jih nisu već prije izborne razprave ili u obće prije proglašenja izbornih posljedakah shodno prijavili.

§. 16.

Gradskoga načelnika i njegova zamjenika izabiru gradski viećnici.

Ovi izključivo mogu biti izabrani, izuzev svećenike i služeće državne činovnike.

Rodjaci i svojaci do uključivo 4 koljena, to jest bratučeda, nesmiju biti u isto vrieme gradski načelnik i načelnikov zemjenik.

§. 17.

Izbornu razpravu vodi najstariji član gradskoga vieća (dobni predsjednik).

Bira se glasovanjem tako, da svaki birač jednoga ili dva člana gradskoga vieća, prema tomu, da li se gradski načelnik sam ili pak i njegov zamjenik birati ima, — na glasovnu cedulju napiše. Za valjanost izbora potrebito je, da kod istoga najmanje dvie trećine gradskoga vieća učestvuje.

Ako ih toliko nije prisutno, tada može dobni predsjednik takodjer namjestnike sazvati.

Izabranim ima se smatrati onaj, koji je dobio absolutnu većinu glasovah.

Ako nitko nedobije absolutne većine glasovah, tad se ima preduzeti uži izbor izmedju ona dva gradska viećnika, koji su kod prvoga izbora najviše glasovah dobili. Ako su glasovi jednaki, odlučuje žrieb.

Ako većina glasovah padne na takova člana, koji je po §. 16. izuzet, tad ima dobni predsjednik novi izbor odrediti, te isti dovršiti.

Glavnomu zapovjedničtvu pripada pravo potvrde gradskoga načelnika i njegova zamjenika.

§. 18.

Služba gradskoga načelnika i njegova zamjenika traje šest godinah.

Gradski viećnici i namjestnici biraju se takodjer na šest godinah, nu svakih trijuh godinah izstupi polovica ovih, te se nadomjeste novim izborom.

Prvo izlučenje obavit će se žriebom.

Poslje izstupiti će samo oni, koji su prije šest godinah izabrani.

Dotle, dok se novi izbori neobave, ostaju za izstup opredieljeni članovi u službi. Isti mogu opet izabrani biti.

§. 19.

Član gradskoga vieća nemože svoju službu obavljati dotle, dok postoje uzroci, koji bi ga od izberivosti izuzeli ili izključili bili. U tom slučaju ima se pozvati namjestnik.

Ova pravila valjaju i za gradskoga načelnika i njegova zamjenika.

§. 20.

Izbor za gradskoga viećnika mogu odbiti:

Osobe, koje su preko šestdeset godinah stare, kao i oni, koji su čast obćinskoga zastupnika obnašali za vrieme čitave službene periode.

Odbitak bez takova izpričnoga razloga, kao što i ustručavanje, preuzetu službu dalje nastaviti, može se dopustiti samo onda, ako dotični izabranik plati u obćinsku blagajnu svotu od 200 forintah.

§. 21.

Ustrojeno gradsko vieće polaže zavjeru vjernosti i poslušnosti prama Nj ces. i kr. apoštolskomu Veličanstvu i da će savjestno izpunjivati dužnosti prama obćini; gradski načelnik pako, pošto je potvrdjen, položi u ruke vladinoga povjerenika zakletvu vjernosti i poslušnosti prama Nj. c. i kr. apoštolskomu Veličanstvu i da će savjestno izpunjivati dužnosti prama obćini.

Jedan primjerak zavjerne kao i zakletne izprave (obrazac A.) pošalje vladin povjerenik glavnomu zapovjedničtvu.

Djelokrug gradskoga vieća.

§. 22.

U djelokrug gradskoga vieća spada sve, što se interesah obćine tiče, a osobito uprava obćinskim imetkom.

Naročito spada u djelokrug gradskoga vieća:

1. Nadziranje medjah;

2. Briga, da se obćinski imetak čuva, te da se iz istoga za obćinu po mogućnosti najveća korist postigne.

3. Plodonosno ulaganje godišnjih višakah imetka, ulaganje i odkazivanje obćinskih glavnicah.

4. Nabavljanje pokretnoga ili nepokretnoga imetka, primanje ili odbijanje baštinah, zapisah, podarjah, preuzimanje poručanstvah i stalnih obvezanostih.

5. Unovčivanje, prodavanje, obterećivanje, zalaganje i razterećivanje, podjeljivanje i iznajmljivanje obćinskih nepokretninah do iznosa od 5000 for.

6. Iznajmljivanje svih obćinskih prihodah.

7. Pokrivanje manjka poreznimi prirezi i vlastitimi obćinskimi nameti, kao i kontrahiranje zajmovah.

8. Dozvoljivanje novčanih sredstvah za obćinske svrhe i zavode, za obćinske gradnje i komunikacije, zatim za namirivanje onih izdatakah, koje poglavarstvo treba kod izvršivanja svojih dužnostih.

9. Sklapanje ili razrješivanje ugovorah i pogodabah; podavanje parnicah i odredjivanje pravnih zastupstvah.

10. Odpuštanje neutjerivih obćinskih tražbinah.

11. Razdieljivanje radnjah, koje se u naravi imaju obaviti i odkupljivanje istih na korist obćine.

12. Izvršivanje prava patronatskoga i podielbenoga, u koliko takovo gradskoj obćini pripada, — pazeć uz to na postojeće zakone i zaklade.

13. Primanje u obćinsku svezu i odpuštanje iz nje; ustanovljivanje pristojbah za primanje.

14. Osnivanje pravilah o gradskom pravu gradjanstva i o izvršivanju istih pravah.

15. Izvršivanje prava peticionalnoga, nu bez odgodne moći.

16. Davanje mnienjah i predlaganje usljed poziva oblasti.

17. Ustanovljenje berivah za gradskoga načelnika, kao i ustanovljenje osoblja gradskoga poglavarstva; organizovanje inih obćinskih uredah i zavodah; popunjivanje činovničkih i poslužničkih mjestah, uredjenje njihovih plaćah i mirovinah.

18. Nadgledanje poslovanja gradskoga poglavarstva u njegovu svojstvu kao obćinske oblasti, zatim blagajničkog ureda, inih obćinskih zavodah, gradjevinah i komunikacijah.

19. Viećanje o godišnjem proračunu i ustanovljivanje istoga, te pregledavanje obćinskih računah.

Gradsko je vieće u granicah ustanovljenoga, te po oblasti potvrdjenoga godišnjega proračuna samosvojno; kod troškovah i izdatakah ipak, za koje nije skrbljeno u godišnjem proračunu, ima se izposlovati privola glavnoga zapovjedničtva.

Za kontrahiranje zajmovah radi pokrića onih izdatakah, koji nisu uvršteni u godišnjem proračunu, kao što i za odredjenje poreznih prirezah za obćinske svrhe, zatim za unovčivanje, prodavanje itd. obćinskih nepokretninah (točka 5.) preko iznosa od 5000 for. potrebita je vazda dozvola glavnoga zapovjedničtva.

§. 23.

Ovi na gradsko vieće spadajući poslovi razpravljaju se u skupštinah, koje se redovito imaju držati.

Ako glavno zapovjedničtvo ili gradski načelnik drži za potrebno, ili ako većina gradskih viećnikah zahtjeva — mora se držati izvanredna skupština gradskoga vieća.

Svaku skupštinu gradskoga vieća ima gradski načelnik sazvati, te predstojeći sastanak iste gradskim viećnikom za vremena obznaniti.

§. 24.

Gradski načelnik i svaki drugi član gradskoga vieća ima se uztegnuti od učestvovanja kod viećanja i glasovanja, ako se predmet tiče njihovih vlastitih poslovah ili pako poslovah njihovih rodjakah ili svojakah uključivo do bratučeda.

§. 25.

Skupštine gradskoga vieća imaju se naročito sazvati svake godine u jeseni, da ustanove godišnji proračun, i u proljeću, da izpitaju godišnje račune. Ovim skupštinam predsjeda vladin povjerenik.

Četrnaest danah prije sastanka istih imade se godišnji proračun ili godišnji računi zajedno s invetari vrhu obćinskoga imetka na ogled obćinskih članovah javno izložiti,. te učinjene po istih primjetbe kod razpravljanja u obzir uzeti.

Ustanovljeni godišnji proračun i posljedci godišnjih zaključnih računah zajedno s inventari vrhu obćinskoga imetka imadu se glavnomu zapovjedničtvu predložiti na odobrenje.

§. 26.

Kod svake skupštine gradskoga vieća, zuzev naznačene u §. 25. godišnje skupštine, predsjeda gradski načelnik.

Zaključak može skupština gradskoga vieća samo onda stvoriti, ako viećanju prisustvuju dvie trećine gradskih viećnikah ili njihovih namjestnikah.

Glasuje se ustmeno, te se za valjan zaključak zahtjeva absolutna većina glasovah.

Samo kod prodaje obćinskoga negibivoga imetka jest potrebito, da dvie trećine svih gradskih viećnikah na to privole.

Ako skupština gradskoga vieća uzprkos saziva namjestnikah opetovno nije vrstna zaključak stvoriti, tad je kod neodgodivih poslovah gradski načelnik ovlašten o istih sa prisutnimi gradskimi viećnići razpravljati i zaključak stvoriti.

Gradsko vieće može svakomu nedošavšemu članu, koji svoj izostatak nemože dovoljno opravdati, nametnuti na korist obćinske blagajne novčanu globu do petdeset forintah a. vr.

O zaključcih gradskoga vieća ima se voditi zapisnik, u koji se imadu na zahtjev upisati takodjer ona mnienja pojedinih gradskih viećnikah, koja se stvorenim zaključkom neslažu.

Ovaj zapisnik imadu gradski načelnik i dva gradska viećnika podpisati, te se ima za četrnaest danah poslje obdržavane skupštine gradskoga vieća putem vladinoga povjerenika glavnomu zapovjedničtvu na ogled predložiti.

§. 27.

Ako stvoreni zaključci gradskoga vieća opredieljeni djelokrug prekoračuju ili postojeće zakone prekršuju, ili su obćini na štetu, ili ako su načinjeni u skupštini gradskoga vieća, koja bijaše iznova sazvana, pa je ostala nepodpuna, tad je predsjednik vlastan provedbu stvorenih zaključakah obustaviti, te je i obvezan prijaviti to preko vladinoga povjerenika glavnomu zapovjedničtvu.

O toj prijavi ili takodjer usljed vlastite primjetbe takovih slučajevah ima glavno zapovjedničtvo konačno odlučiti.

Predsjednik je vlastan sjednicu zaključiti, ako se neprestanim smetanjem ili dogovaranjem o takovih predmetih, koji nespadaju na viećanje, poslovni red nemogućim učini.

§. 28.

Skupštine gradskoga vieća imaju se u pravilu javno držati; nu gradsko vieće može zaključiti, da se koja sjednica drži i tajna.

§. 29.

Ako su zaključci gradskoga vieća privatno-pravne naravi, tada ima svaki, koji se istimi osjeća povriedjen, pravo, za 14 danah podnieti svoju pritužbu glavnomu zapovjedničtvu, koje će o tom konačno valjano odlučiti.

Takav zaključak nemože se provesti, dok nezadobije pravnu moć, izuzev u redarstvenih i u drugih prešnih slučajevih.

§. 30.

Poslovanje gradskoga vieća ima se urediti poslovnim redom, koji se ima ustanoviti u granicah ovoga zakona, te glavnomu zapovjedničtvu odobrenja radi predložiti.

§. 31.

Gradska obćina jamči po ustanovah obćega gradjanskoga zakonika za sve štete, koje se krivnjom po njoj izabranih ili namještenih osobah prouzroče državi ili trećim osobam.

§. 32.

S važnih razlogah može glavno zapovjedničtvo gradsko vieće razpustiti, te dok se postavi novo zastupstvo, tekuće uredovne poslove po vladinom povjereniku obavljati dati.

Gradsko poglavarstvo.

§. 33.

Gradski načelnik i pridieljeni mu činovnici sačinjavaju gradsko poglavarstvo.

§. 34.

Poglavarstvo uređuje:

a) u poslovih javnih, koji su mu u političko-administrativnom obziru povjereni, kao politička oblast prve molbe;

b) u poslovih obćinskih kao oblast obćinska.

§. 35.

Gradski načelnik kao predstojnik gradskoga poglavarstva odgovoran je za sveukupno obavljanje poslovah.

Gradskom načelniku pripada dodieljivanje poslovah medju podčinjene mu činovnike i disciplinarna vlast nad istimi.

Gradski načelnik zastupa grad prema unutrašnjosti i spoljašnosti, te vodi njegove poslove. Izprave ipak, kojimi se prava i dužnosti gradske obćine dokazuju, moraju biti podpisane po gradskom načelniku i dvojici gradskih viećnikah.

Pojedini članovi obćine, kao i od gradskoga vieća odvisni sborovi dužni su gradskoga načelnika štovati i slušati.

§. 36.

Po gradskom vieću ustanovljena činovnička mjesta popunjuju se ili postupnim promaknućem, ili putem javnoga, ili samo na vlastito područje grada ograničenoga natječaja.

Rečeni činovnici polažu u prisutnosti gradskoga vieća službenu zakletvu u ruke gradskoga načelnika. Isti se namještaju stalno, te imadu pravo, zahtjevati mirovinu za se i za svoje udove i sirote.

Stalno namješteni činovnik može se suspendirati od službe u prešnih slučajevih uz istovremeno povedenje sudbene iztrage tako po vladinom povjereniku, kao i po gradskom vieću; a odpustiti se može samo usljed sudbene osude.

Djelovanje gradskoga poglavarstva.

§. 37.

Djelovanje gradskoga poglavarstva proteže se na izvršivanje valjano stvorenih zaključakah gradskoga vieća i na posredovanje medju njim i oblastmi u službenom obziru.

Ono vodi račune i inventare vrhu ukupnoga imetka gradske obćine, upravlja po gradskom vieću postavljeni blagajnički ured, škole, ubožišta, bolnice i ine zavode, nadalje pobira obćinske dohodke i prihode, te jih odprema u obćinsku blagajnu.

U javnih poslovih, to jest u prenešenom djelokrugu, spada na gradsko poglavarstvo:

1. Ukupna politička uprava u području grada, zatim objavljivanje i izvršivanje svih od vlade proiztičućih administrativnih i gospodarstvenih zakonah i naredabah.

2. Rukovanje javne sigurnosti i reda, putničkih i zavičajnih poslovah, tudjinskoga i gradjevnoga redarstva, napokon opravljanje popratničtva.

U putničkih poslovih proteže se ovlaštenje gradskih oblastih samo na izdavanje izkaznicah i zavičajnicah.

3. Obavljanje predprežtva vodeć dotične popise i dostavljajuć pravodobno predprege usljed molbe političkih oblastih ili pojedinih osobah, koje imadu maršroutu.

4. Obavljanje poslovah glede vojničkoga nastanjivanja.

5. Sudjelovanje u svih poslovih zemaljske kulture i obrtnosti, trgovine i zanatah, u tiskarskih i povlastičkih poslovih, primanje i upisivanje prijavah za slobodne obrte, zatim izdavanje obrtnih pisamah.

6. Sudjelovanje kod popisivanja i novačenja, podavajuć potrebite podatke i posredujuć kod stavnje.

7. Dok se porezni uredi neustroje, pobiranje svih izravnih i neizravnih zemaljsko-vladinih porezah i odpremanje istih na onu krajišku pukovniju, kojoj grad u poslovih novačenja spada.

Razpis izravnih porezah ima se predložiti glavnomu zapovjedničtvu svake godine do konca mjeseca listopada za buduću godinu pregleda i potvrde radi.

8. Vodjenje računah i inventarah o novcih i novčanih vriednostih, koje gradska obćina na račun države i inih osobah i zavodah preuzme i upravlja.

9. Sudjelovanje u poslovih sudbenih.

10. Potraživanje i razpravljanje vrhu odsutnih.

11. Dozvoljivanje privremenoga boravljenja osobam bez izkaznicah.

12. Dozvoljivati obavljanje radničkih djelah po nedjeljah i blagdanih.

13. Podjeljivanje lovnih dozvolah za područje vlastitoga kotara.

14. Upisivanje zaštitnih biljegah.

15. Dozvola za obdržavanje periodičkih kazalištnih predstavah, umjetničkih produkcijah, za obdržavanje plesnih zabavah, maskovnih i inih plesovah, izložbah umjetnih predmetah, zvjerinjakah itd.

16. Sastavljanje nalazah o biljegovnih prikratah.

17. Izjavljivanje mnienja o molbenicah za dozvolu prodaje biljegah i duhana na malo, zatim za sadjenje duhana za vlastitu porabu.

§. 38.

Uredovni jezik gradskoga vieća i gradskoga poglavarstva sa uzporedjenimi gradjanskimi oblastmi i prema dolje jest jezik zemaljski, s vojničkimi oblastmi pako onaj, koji u vojsci.

Vrhovno nadzorno pravo.

§. 39.

Vrhovno nadzorno pravo vrhu svih razpravah i poslovah gradskoga vieća i gradskoga poglavarstva pripada državi, te ga izvršuje glavno zapovjedničtvo po svojih naročito na to postavljenih vladinih povjerenicih.

Isti imaju kod svih izborah u gradskoj obćini posredovati, u §. 25. propisane godišnje skupštine voditi, te djelatnost gradske obćine razgledanjem njezina poslovanja nadzirati.

O posljedcih svojega uredovanja imaju vladini povjerenici glavno zapovjedničtvo izvješćivati.

Prilog A. k. §. 21 reda gradovah.

Obrazac prisege za gradskoga načelnika:

Prisega.

Vi ćete se zakleti Bogom svemogućim i zavjerit se svojim poštenjem i svojom vjerom, da ćete Njegovu ces. kr. apoštolskomu Veličanstvu, prejasnom vladaru i gospodaru Franji Josipu Prvomu, po božjoj milosti cesaru austrijanskomu, kralju českomu itd. apoštolskomu kralju ugarskomu, hrvatskomu, slavonskomu i dalmatinskomu, te iza Njega Previšnjega sliedećim iz krvi Njegove nasljednikom neuzkolebivo vjeran i poslušan biti, te pošto ste za gradskoga roda i načelnika

*

imenovan, to ćete se zakleti, da ćete u službi Vašoj dužnosti Vaše savjestno izpunjavati, pri tom uvjek ne samo boljak službe Njegova cesarskoga i kraljevskoga apoštolskoga Veličanstva i države, kao što i obćine, koju zastupate, pred očima imati, nego i svaku štetu i pogibelj odvraćati; zakonom, kao i Vam od Vaših predpostavljenih dolazećim nalogom uvjek poslušan biti, pridjeljene Vam poslove brzo i temeljito obavljati, te uredovnu tajnu vjerno čuvati.

Što mi je sada predstavljeno, i što sam ja dobro i razgovjetno razumio, to ću vjerno održati, tako mi Bog pomogao!

ad **E.**

Red za obćine.

u c. kr. hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini.

Razredba obćinah.

§. 1.

Seoske obćine diele se na:

a) mjestne obćine

b) pukovnijske obćine (titeljsko-bataljunske obćine).

Mjesta i sela, koja mogu sama za sebe ili u zajednici s drugimi dužnosti, što jednoj jedinoj obćini pripadaju, nositi i sobom upravljati, sačinjavaju političku mjestnu obćinu; — sve pako obćine jedne pukovnije (titeljskog bataljuna) čine pukovnijsku (titeljsko-bataljunsku) obćinu.

Seoske obćine podredjene zu kotarskim oblastim, pukovnijskim (titeljsko-bataljunskomu) zapovjedničtvom i glavnomu (vojnomu) zapovjedničtvu. Pukovnijska (titeljsko-bataljunska) obćina neposredno je podredjena glavnomu (vojnomu) zapovjedničtvu.

Mjestno obćinsko zastupstvo i njegovo ustrojstvo.

§. 2.

Mjestnu obćinu zastupa obćinsko vieće, koje se bira u hrvatsko-slavonskoj vojnoj Krajini cielo — u banatskoj vojnoj Krajini pako samo do polovice onih obćinskih članovah, koji imadu pravo biranja.

Druga polovica obćinskoga vieća postavit će se u banatskoj vojnoj Krajini iz onih, koji najveći porez plaćaju.

Obćinsko vieće uključivo sa načelnikom sastoji se u onih obćinah, kojih stanovničtvo 1000 dušah neprelazi, iz 12, u obćinah sa brojem stanovničtva do 3000 iz 18, a u onih sa većim brojem stanovničtva iz 24 člana. Osim toga postavlja se jedna trećina ovog broja kao zamjenici.

Pravo izabiranja.

§. 3.

Pravo izabiranja imaju svi punoljetni mužki članovi obćine, koji u obćini plaćaju izravan porez.

Oni su ili pojedine osobe, ili sborovi, družtva i zavodi, kojim po naslovu nadležnosti k obćinskoj svezi pravo izabiranja pripada, ili kojim ovo pravo bude od Njegova c. i kr. apostolskoga Veličanstva podieljeno.

§. 4.

Izuzeti su od prava izabiranja:

Osobe c. kr. vojske, bojnoga pomorstva, aktivnoga domobranstva, zatim častnici i podčastnici krajiške uprave, pod skrbničtvom stojeći članovi obćine, dalje one osobe, koje ubožku obskrbu uživaju, u službinskoj svezi stoje ili kao obrtnički pomoćnici neimaju stalnoga prebivanja ili samostalne zaslužbe u obćini.

Izključeni su:

Osobe, koje su sbog zločina ili prekršaja počinjena iz pohlepe za dobitkom ili proti javnoj ćudorednosti, krivimi pronadjene; proti kojim je sbog takova kažnjivoga čina kazneno-sudbeni postupak poveden, ili nad čijim je imetkom stečaj otvoren, dotle, dok iztraga traje, a i po njezinu svršetku, ako nisu proglašene nedužnimi.

Izborno pravo nemogu osobno, nego samo po zakonitih svojih zastupnicih izvršivati:

a) Država i javne zaklade. Ove zastupa ona osoba, koju oblast zato odredi.

b) Sborovi, družtva i zavodi. — Ove zastupaju one osobe, koje su pozvane, da po postojećih zakonskih ili družtvenih ustanovah njihove poslove vode.

Izvršivanje izbornog prava zastupanjem.

§. 5.

Samo samosvojni austro-ugarski državljani mužkoga spola, kojim nijedna od navedenih u §. 4. zaprjekah na putu nestoji, mogu zastupati kod glasovanja one iz iste obćine, koji pravo biranja imadu.

Nijedan naručeni zastupnik nemože kod izbora zastupati više nego jednoga, koji pravo izabiranja ima.

Izberivost.

§. 6.

Izberivi za mjestno obćinsko zastupstvo jesu svi pravo biranja imajući obćinski članovi, koji su od dvie godine danah u obćini nastanjeni.

§. 7.

Izuzeti su od izberivosti služeći obćinski činovnici, obćinski poslužnici, zatim sve one osobe, koje su izuzete od prava izabiranja.

Izključeni su oni, koji su od prava izabiranja izključeni.

Postupanje kod izborah.

§. 8.

Mjestno obćinsko vieće u hrvatsko-slavonskoj vojnoj Krajini ima se po sliedećih ustanovah izabirati:

1. Svi pravo izabiranja imajući članovi svake miestne obćine razdjele se po iznoscih, koje u ime izravnoga poreza plaćaju, u dva izbornička razreda.

U tu svrhu popiše oblast upravnoga kotara na temelju poreznoga registra sve, koji imadu pravo izabiranja prema veličini svotah izravnoga poreza.

Svota ukupnoga poreza razdieli se za tim u tri jednaka diela, te se po tom oni, koji imadu pravo izabiranja, razluče u dva izbornička razreda i to:

U I. izbornički razred oni najveći pravo izabiranja imajući porezovnici, koji trećinu ukupnoga poreza plaćaju.

U II. birački razred svi ostali.

U I. biračkom razredu mora biti najmanje tri puta toliko pravo izabiranja imajućih, koliko zastupnikah bira. Manjak do toga broja biračah popunjuje se iz najviših porezovnikah drugoga biračkoga razreda.

Na temelju te razredbe sastavljeni imenici biračah imaju se svake godine popravljati, 14 danah prije izbora svakomu na ogled u obćinskom uredu izložiti i u dva nedjeljna ili praznična dana poslje službe božje obćini obznaniti.

2. Prigovori proti tomu moraju se za 8 danah iza kako se proglase, predati kod upravno-kotarske oblasti. — Ako se prigovori kod nje nemogu riešiti, onda odlučuje o tome pukovnijsko zapovjedničtvo, proti čijoj odluci neima nikakva daljega priziva.

3. Broj obćinskih viećnikah, koji se imadu izabrati uključivo s načelnikom, razdieli se na dva birača razreda tako, da na prvi izbornički razred trećina, a na drugi dvije trećine istih dodju.

Svaki pravo izabiranja imajući može birati iz ukupnoga broja biračah.

Bude li tko u obadva izbornička razreda izabran, to se mora za jedan odlučiti; u drugom razredu ima se nov izbor preduzeti.

4. Izbornim poslom upravlja u svakoj obćini povjerenik, odredjen od upravno kotarske oblasti.

Izbor ima se za jedan dan svršiti.

Izbornički razredi sakupljaju se posebno.

Izborno povjerenstvo, sastojeće iz povjerenika upravnoga kotara kao predsjednika i dva mjestna obćinska viećnika, izpituje prema izborničkim propisom pravo izabiranja onih biračah, koji dodju.

5. Birači podaju ili ustmeno ili pismeno svoje glasove pred ovim izbornim povjerenstvom po onom redu, po kom je svaki pravo izabiranja imajući u dotičnom popisu uvršten.

Glasovnice imaju se pred povjerenstvom pročitati.

6. Svaki birač ima toliko osobah imenovati, koliko se iz njegova izborničkoga razreda ima mjestno-obćinskih zastupnikah birati.

Ako se broj birati se imanih obćinskih zastupnikah prekorači, tada se na prekobrojne neima obzir uzeti.

7. Kao izabrani mjestno-obćinski zastupnici smatraju se oni, koji većinu glasovah za se imaju.

8. Pri jednakom broju glasovah odlučuje žrieb.

9. Osim obćinskih viećnikah ima se u §. 2. propisani za nje broj zamjenikah izabrati.

10. Ako bude izabran onaj, koji je neposredno kod izbora naveo zakonit razlog, zašto izbor odklanja, tada se još tečajem izborne razprave ima novi izbor preduzeti.

11. Po svršenom izboru proglasi izborno povjerenstvo posljedak istog i podnese izvješće o tom upravnoj kotarskoj oblasti.

§. 9.

Izbor mjestnoga obćinskoga vieća u banatskoj vojnoj Krajini ima se po sliedećih pravilih obavljati:

1. Upravna kotarska oblast sastavi izbornički popis, u koji se, na temelju porezne listine, svi pravo izabiranja imajući članovi svake mjestne obćine prema izravnomu porezu upisati imaju.

Jedna polovina obćinskih viećnikah postavlja se iz najvećih porezovnikah, druga polovina bira se iz ostalih pravo izabiranja imajućih mjestnih članovah.

Postupak pri ovom izboru jednak je onomu u hrvatsko - slavonskoj vojnoj Krajini.

§. 10.

Obćinski viećnici, od kojih najmanje dvie trećine imaju biti prisutne, biraju satim u prisutnosti povjerenika upravnoga kotara iz svoje sredine absolutnom većinom glasovah mjestnoga obćinskoga načelnika i njegova zamjenika.

Ako se ovo nebi moglo prvim glasovanjem postići, to se ima pristupiti k užemu izboru izmedju ona dva obćinska viećnika, koji su pri prvom izboru najviše glasovah dobili.

Pri jednakom broju glasovah odlučuje žrieb.

Srodnici i svojaci uključivo do 4. stupnja, t. j. do bratučeda, nemogu biti u jedno doba mjestni obćinski načelnik i njegov zamjenik.

Duhovnici i služeći državni urednici izključeni su od izbora za obćinskoga načelnika i njegova zamjenika.

Imena izabranih ima povjerenik obznaniti upravnoj kotarskoj oblasti.

Ova podnosi izvješće o tome pukovnijskomu (titeljskomu batalijunskomu) zapovjedničtvu, kojemu pripada pravo potvrde mjestno-obćinskoga načelnika i njegova zamjenika.

§. 11.

Za osam danah, pošto bude proglašen oglas o posljedku izbora, slobodno je svakomu izberivomu, koji misli da može kakvu protuzakonitost dokazati, proti izbornim posljedkom podnieti pukovnijskomu (titeljsko-bataljunskomu) zapovjedničtvu utok.

Za ovo vrieme imaju i oni, koji s koga mu drago zakonitoga razloga misle, da izbor, padši na nje mogu odbiti, ako to već pri izabiranju, ili u obće prije objave izbornoga posljedka učinili nisu, svoje izgovorne razloge predložiti pukovnijskomu (titeljsko-bataljunskomu) zapovjedničtvu.

Proti odluci ovih oblastih neima mjesta nikakvu daljemu prizivu.

§. 12.

Svaki izberivi član obćine obvezan je padši na njega izbor mjestno-obć in skoga viećnika ili načelnika primiti i povjereno mu zvanje kroz propisano vrieme po najboljem svojem razboru obavljati.

§. 13.

Izbor za obćinskoga viećnika mogu odbiti:

Osobe, koje su preko 60 godinah stare, i oni, koji su zvanje obćinskoga zastupnika za vrieme cielog uredovnog vremena obavljali.

§. 14.

Tko se bez takva izgovornoga razloga ustručava izbor primiti, ili jednom primljeno zvanje obnašati, ima 50 forintih a. vr. u obćinsku blagajnu platiti.

§. 15.

Obćinsko vieće polaže zavjet, obćinski načelnik prisegu vjernosti i poslušnosti

(obrazac A.) prema Nj. c. i kr. apoštolskom Veličanstvu, zatim prisegu savjestnoga izpunjivanja dužnosti prema obćini; i to obćinsko vieće u ruke upravne kotarske oblasti, a obćinski načelnik u ruke pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) zapovjedničtva.

§. 16.

Služba mjestnoga načelnika, njegova zamjenika i obćinskoga vieća traje tri godine.

Obćinskom vieću stoji na volju podjeliti mjestnomu načelniku i njegovu zamjeniku stanovita preimućtva u pogledu obćinskih poslovah ili nagrade ili po okolnostih takodjer stalnu plaću.

§. 17.

Ako koji član mjestno-obćinskoga vieća ili načelnik sbog kakva zločina li prekršaja iz pohlepe za dobitkom, ili proti javnoj ćudorednosti počinjenoga padne u sudbenu iztragu, ili ako se nad njegovim imetkom otvori stečaj, nemože, dokle kazneni postupak ili stečajna razprava traje, svoju službu obavljati, i u ovom slučaju ima se zamjenik, odnosno namjestnik mjestnoga načelnika pozvati.

Mjestno obćinsko vieće može s odobrenjem zemaljsko-upravnoga kotara suspendirati od službe mjestnoga obćinskoga načelnika prije nego službovno doba izteče, samo u prešnih slučajevih. No odpustiti može se mjestni obćinski načelnik samo usljed sudbene odluke.

Djelokrug mjestnog obćinskog vieća.

§. 18.

U djelokrug mjestnog obćinskog vieća spada sve, što se obćinske koristi tiče, a osobito uprava ukupnim imetkom obćine.

Ovaj djelokrug obuhvaća poglavito sliedeće važnije poslove:

1. Nadziranje obćinskih medjah.

2. Vodjenje točnoga popisa pokretnoga i nepokretnoga obćinskoga imetka i obćini pripadajućih pravicah, zatvaranje blagajne, sahranjivanje gotovine, vriednostnih papirah i drugih vriednostih, zatim vodjenje blagajničkih računah.

Ove poslove obavlja iz mjestnog obćinskog načelnika i dva mjestna obćinska viećnika sastojeći se odbor.

Jedan primjerak imovnoga popisa ima se svake godine predložiti upravnoj kotarskoj oblasti, drugi pak sahraniti u obćinskom uredu, gdje ga svaki obćinski član razgledati može.

3. Upravu obćinskoga imetka i brigu o tom, da se sačuva i da bude obćini na što veću korist.

4. Plodonosno ulaganje godišnjega imovinskog viška, ulaganje i odkazivanje obćinskih glavnicah.

5. Tečenje pokretnoga i nepokretnoga imetka, primanje i odbijanje baštinah, zapisah, podarjah, primanje jamčevinah i stalnih obvezanostih.

6. Unovčivanje, prodavanje, obterećivanje, zalaganje i razterećivanje, odjeljivanje, iznajmljivanje obćinskih nepokretnostih, a u slučaju velike potrebe ili očevidne koristi ostaloga obćinskoga imetka.

7. Iznajmljivanje svih kolikih obćinskih dohodarinah.

8. Ustanovljivanje, da li se i kakav prirez ima suglasno sa postojećimi zakonitimi naredbami nametnuti na izravni ili neizravni porez, ili da li se vlastiti obćinski namet ima u gotovom, u potrošljivih stvarih ili u odslužbah opredjelit, ili se ima uzeti zajam za podmirbu nuždnih troškovah.

9. Odredjivanje i razdjeljivanje radnjah, koje se u naravi imaju obaviti i odkupljivanje istih na korist obćine.

10. Dozvoljivanje novčanih sredstvah za obćinske svrhe i obćinske zavode, za obćinske gradnje i komunikacije, zatim za namirivanje onih izdatakah, koje obćinski ured treba kod izvršivanja svojih dužnostih.

11. Sklapanje i razriešivanje ugovorah i nagodah, povadjanje parnicah i postavljanje pravnih zastupstvah.

12. Odpuštanje neutjerivih obćinskih tražbinah.

13. Izvršivanje prava patronatskoga i podjelbenoga, u koliko takovo obćini pripada, s obzirom na postojeće zakone i zaklade.

14. Primanje u obćinsku svezu i odpuštanje iz nje; ustanovljenje pristojbah za primanje.

15. Izvršivanje prava peticionalnoga bez odgodne moći.

16. Davanje mnienja i predlaganje na poziv oblasti.

17. Nadziranje poslovanja u obćinskom uredu, svih kolikih obćinskih za vodah, gradnjah i komunikacijah.

18. Viećanje o godišnjem proračunu, te ustanovljivanje istoga i pregledavanje obćinskih računah.

19. Ustanovljenje osoblja obćinskoga ureda, ustrojavanje od obćine zavisnih zavodah, popunjivanje uredničkih i poslužničkih mjestah, uredba njihovih plaćah i mirovinah.

Obćinsko vieće razpolaže samosvojno s obćinskim imetkom, u koliko je u godišnjem, od oblasti potvrdjenom proračunu ustanovljen; no kod porabe i izdatakah, za koje nije u godišnjem proračunu skrbljeno, daje dalje odobrenje upravna kotarska oblast do 1000 forintah — pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) zapovjedničtvo do 5000 forintah, a preko toga glavno (vojno) zapovjedničtvo.

Za uzimanje zajma vezano je obćinsko vieće na odobrenje upravne kotarske oblasti, ako svota dosadašnjega i novo namjerenoga zajma skupa polovicu godišnjega obćinskoga prihoda nadilazi. Obćinske prireze do visine od 10 postotakah od svake forinte izravnoga ili neizravnoga poreza dozvoljava kotarska oblast, — do visine od 20 postotakah pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) zapovjedničtvo, — a preko ovoga dalje glavno (vojno) zapovjedničtvo.

§. 19.

U djelokrug obćinskoga vieća spadajući poslovi razpravljaju se u skupštinah, koje se redovito svakoga mjeseca imaju držati.

Ako predpostavljena oblast ili mjestno-obćinski načelnik drže za potrebito, ili ako većina obćinskih viećnikah želi, mora se držati vanredna skupština obćinskoga vieća.

Svaku skupštinu ima obćinski načelnik sazvati, a njezin predstojeći sastanak upravnoj kotarskoj oblasti prijaviti.

§. 20.

Mjestno-obćinski načelnik i svaki drugi član obćinskoga vieća ima se od učestvovanja kod razprave i glasovanja uztegnuti, ako se predmet tiče njegovih vlastitih poslovah, ili srodnikah ili tastbine do uključivo bradučedah.

§. 21.

Skupštine obćinskoga vieća imaju se naročito sazvati svake godine jeseni, da ustanove godišnji proračun, i u proljeću, da izpitaju godišnje račune. Ovim skupštinam predsjeda povjerenik upravnoga kotara.

Četrnaest danah prije sastanka imaju se godišnji proračun ili godišnji računi zajedno sa popisi obćinskoga imetka na razgled obćinskim članovom javno izložiti i učinjene po istih primjetbe pri razpravi u obzir uzeti.

Ustanovljeni godišnji proračun i posljedci godišnjih zaključnih računah sa popisi obćinskoga imetka imaju se pukovnijskomu (titeljsko-bataljunskomu) zapovjedničtvu predložit na odobrenje.

§. 22.

Skupštine obćinskoga vieća, imaju se po pravilu držati javno, no obćinsko vieće može i tajne sjednice odrediti.

§. 23.

U svakoj skupštini obćinskog vieća izuzimajuć one u §. 21. označene godišnje skupštine, predsjeda mjestno-obćinski načelnik.

Zaključak može skupština obćinskog vieća stvoriti samo onda, ako veća polovica obćinskih viećnikah ili njihovih zamjenikah kod razprave učestvuje.

Glasuje se ustmeno, a za valjan zaključak treba absolutna većina glasovah.

Samo kod prodaje jednoga diela nepokretnoga obćinskog imetka treba da dvie trećine ukupnih obćinskih viećnikah svoju privolu dadu.

Ako skupština obćinskoga vieća i pored priziva zamjenikah opotovno nije vrstna zaključak stvoriti tad je kod prešnih neodgodivih poslovah mjestno-obćinski načelnik ovlašten, o istih sa prisutnimi obćinskimi viećnici razpravljati i stvorene zaključke upravno-kotarskoj oblasti na potvrdu podnieti.

Proti svakomu članu, koji svoj izostatak nije u stanju dovoljno opravdati, može obćinsko vieće globu od deset forintah na korist obćinske blagajne odrediti.

O zaključcih obćinskoga vieća ima se voditi zapisnik, a kojih se po zahtjevu imadu uvesti i ona mnienja pojedinih obćinskih viećnikah, koja se sa stvorenim zaključkom neslažu.

Ovaj zapisnik imaju mjestni obćinski načelnik i dvojica obćinskih viećnikah podpisati, te se ima upravnoj kotarskoj oblasti za tri dana u onom slučaju na razgled predložiti, ako skupštini obćinskoga vieća nije nijedan povjerenik upravne kotarske oblasti prisustvovao.

§. 24.

Ako stvorenî zaključci obćinskoga vieća prekoračuju opredieljeni mu djelokrug ili prekršuju postojeće zakone, ili su na uštrb obćine, tada je predsjednik ovlašten, izvršenje stvorenih zaključakah obustaviti, te je dužan, prijaviti to predpostavljenoj upravnoj kotarskoj oblasti.

O ovakvoj prijavi, ili takodjer usljed vlastite primjetbe ovakvih slučajevah, ima upravna kotarska oblast ili po vlastitom pravu, ostaviv mjesta utoku, riešiti, ili pred met na višu oblast odpraviti.

§. 25.

Ako su zaključci obćinskoga vieća privatno pravne naravi, tada ima svaki, koji se istimi osjeća povriedjen, pravo, za četrnaest danah podnieti svoju tegobu upravno-kotarskoj oblasti, koja ima o njoj, ostavljajuć mjesta utoku, odlučiti.

Takav zaključak nemože se provesti, dokle nedobije pravnu moć, izuzev u redarstvenih i drugih prešnih slučajevih.

§. 26.

Mjestna obćina jamči po ustanovah obćega gradjanskoga zakonika za svaku štetu, koja se krivnjom po njoj izabranih ili namještenih osobah prouzroči državi ili osobam trećim.

§. 27.

S važnih razlogah može glavno (vojno) zapovjedničtvo obćinsko vieće razpustiti,

te dok se novo zastupstvo postavi, dati tekuće uredovne poslove obavljati po vladinu povjereniku.

Djelokrug mjestno-obćinskoga načelnika.

§. 28.

Obćinskomu načelniku ima se obćinski bilježnik pridieliti.

Uvjeti za postignuće bilježničkog mjesta ustanoviti će se naknadno.

Obćinski načelnik, koji je za ukupno poslovodstvo i to u čisto obćinskih poslovih obćinskomu vieću, u javnih poslovih oblasti odgovoran, sačinjava sa obćinskim bilježnikom i ostalim služećim osobljem obćinski ured.

Ovaj obćinski ured obavlja nalezeće mu poslove.

Obćinskoga bilježnika može obćinsko vieće u prešnih slučajevih uz istodobno povedenje sudbene iztrage u službi obustaviti, no odpustiti može se obćinski bilježnik samo uslied sudbene osude.

Obćinski načelnik zastupa mjestnu obćinu iz nutra i spolja, vodi njezine tekuće poslove i podpisuje u njezino ime.

No kod izpravah, na kojih se prava i dužnosti mjestne obćine osnivaju, nuždni su uz njegov podpis jošte podpisi dvojice obćinskih viećnikah.

Pojedini obćinski članovi dužnī su obćinskoga načelnika poštovati i pokoravati mu se.

§. 29.

Djelokrug mjestnoga obćinskoga načelnika, odnosno obćinskoga ureda, obuhvaća u obćinskih poslovih izvršivanje valjano stvorenih zaključakah obćinskoga vieća i posredovanje u službenih poslovih izmedju ovoga i oblastih.

U poslovih javnih, to jest u prenešenom djelokrugu, spada nanj:

1. Proglašivanje i izvršivanje zakonah i propisah.

2. Čuvanje javne sigurnosti i reda, obavljanje poslovah ubožkih, putničkih i zavičajnih, tudjinskoga i graditeljskoga redarstva, napokon opravljanje popratničtva.

U poslovih putničkih proteže se pravo obćinskih uredah samo na izdavanje zavičajnicah.

3. Obavljanje predprežničtva vodeć dotične propise i dostavljajuć pravodobno predprege usljed zahtieva političke oblasti ili pojedinih osobah, koje imadu maršroutu

4. Obavljanje vojničkoga nastanjivanje.

5. Sudjelovanje u poslovih zemaljske kulture i obrtnosti, trgovine i zanatah, zatim u sudbenih i školskih poslovih.

6. Sudjelovanje pri narodnom popisu i popuni vojske.

7. Sudjelovanje pri pobiranju poreza.

8. Dozvoljivanje privremenoga boravljenja osobam bez izkaznicah.

9. Podjeljivanje dozvole za periodične kazalištne predstave, za umjetničke produkcije, izložbe umjetničkih predmetah, menažerijah i t. d., dalje za obdržavanje javnih zabavah i maskovnih kao i inih plesovah.

10. Preduzimanje i posredovanje u poslovih diobe i zadruživanja, zatim u poslovih zemljištno-posjedničkih.

11. Izravnavanje svakovrstnih razprah i onih pi obiteljskih diobah, prije nego dodju pred upravnu kotarsku oblast, odnosno pomiriteljni sud.

§. 30.

Službeni jezik u obćinskomu vieću i obćinskomu uredu kao i kod razpravah s upravnimi oblastmi, jest jezik većine mjestno-obćinskoga stanovničtva.

§. 31.

Najviše pravo nadzora nad svimi razpravami i poslovi obćinskoga vieća i obćinskoga ureda pridržava se državi, a izvršuje ga predpostavljena oblast po povjereniku.

Ovoga je poglavita dužnost, kod svakoga izbora u mjestnoj obćini posredovati te o tom predpostavljenoj oblasti izvješćivati i propisane u §. 21. godišnje skupštine voditi.

On je takodjer ovlašten, dolaziti i na ostale skupštine obćinskoga vieća, ali neima nikakva upliva na razpravu.

Predpostavljene oblasti mogu tražiti o djelovanju i o posljedcih rukovanja mjestnih obćinah izvještaje s razlozi ili mogu dati razgledati ono, što je potrebito, po povjereniku na licu mjesta.

Pukovnijsko-obćinsko zastupstvo.

§. 32.

1. Ukupne mjestne obćine jedne pukovnije (titeljskog bataljuna) sačinjavaju pukovnijsku (titeljsko-bataljunsku) obćinu.

2. Pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) obćinsko zastupstvo ima se sastaviti iz zastupnikah mjestno-obćinskih zastupstvah.

3. Ako se upravni kotar sastoji iz 6 ili manje mjestnih obćinah, tada biraju obćinski viećnici svake mjestne obćine zastupnike za pukovnijsko-obćinsko zastupstvo iz svoje sredine absolutnom većinom glasovah prema broju stanovničtva i to: mjestne obćine s brojem žiteljah do 3000 jednog, — a preko 3000 — dva zastupnika, — osim toga svaka mjestna obćina jednoga zamjenika.

No ako se upravni kotar sastoji iz više nego 6 mjestnih obćinah tada se mjestne

obćine imaju radi izborah u pukovnijsko obćinsko zastupstvo prema položaju, broju stanovničtva i zajedničkim interesom razdjeliti u 6 izbornih kotarah. — Svikoliki obćinski viećnici ovih pojedinih izbornih kotarah biraju tada po naredbah gornje stavke prema broju stanovničtva jednoga ili dva zastupnika i jednoga zamjenika.

Izborno mjesto za izborne kotare odredjuje upravno kotarsko zapovjedničtvo.

Ovaj izbor ima se odmah po ustrojstvu mjestnog obćinskog vieća obaviti.

4. U pogledu trajanja uredske djelatnosti izabranih pukovnijskih (titeljsko-bataljunskih) obćinskih zastupnikah i njihova odpusta valjaju ustanove, koje su u tom pogledu opredieljene za obćinske viećnike.

5. Upravno-kotarska oblast izdaje svakomu pukovnijsko (titeljsko-bataljunskomu) obćinskomu zastupniku izbornu potvrdnicu, koja izabrane ovlašćuje na ulaz u pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) obćinsko zastupstvo.

6. O obvezanosti, da se izbor primi, valjaju ustanove §§. 12., 13. i 14.

7. Pukovnijsko obćinsko zastupstvo skuplja se na poziv pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) zapovjednika svake godine u jesen, da ustanovi godišnji proračun, a u proljeće, da pregleda godišnje račune o imetku, koji ukupnim mjestnim obćinam pukovnije (titeljskoga bataljuna) zajednički pripada.

Mjesto skupštine odredjuje pukovnijski (titeljsko-bataljunski) zapovjednik.

U vanrednih slučajevih može pukovnijski (titeljsko-bataljunski) zapovjednik pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) obćinsko zastupstvo i više putah sazvati.

Ovakav saziv može i glavno (vojno) zapovjedničtvo odrediti.

8. Pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) obćinsko zastupstvo vieća pod predsjedničtvom pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) zapovjednika, ili u njegovoj odsutnosti pod predsjedničtvom njegova zamjenika i uz učestvovanje svih pukovnijskih izvjestiteljah i pukovnijskoga liečnika, nu ovi imaju samo glas savjetujući.

9. Djelatnost pukovnijsko (titeljsko-bataljunskoga) obćinskoga zastupstva obuhvaća:

a) Sve, cieloga pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) kotara tičuće se poslove kućevnoga i poljskoga gospodarstva, stočarstva, voćarstva, dudarstva i svilarstva, vinodjelstva, nasadjivanja novih, ili uklanjanja postojećih drvoredah ili živicah, poljepšavanja mjestah, pomnožavanja stoke za podsad, nabavljanja uzorah za ratarske sprave, obćinskih spremištah, zajedničkoga obradjivanja polja itd.

b) Upravu svega pukovnijskim (titeljsko-bataljunskim) obćinam zajednički pripadajućega imetka, bio isti u glavnicah, sgradah, zavodih ili zemljištih, dalje izvadjanje i uzdržavanje svih zajedničkih cestah, zemaljskih, vodenih i nadzemnih gradnjah.

c) Namještanje služećih, koji se plaćaju iz sredstvah svih obćinah pukovnije (titeljskoga bataljuna).

d) Podjeljivanje mirovinah i užitakah iz obćih zakladah na korist svih obćinah pukovnije (titeljskog bataljuna) ili stanovitih razredah obćinarskih, u koliko jim pravo podjeljenja pripada po zakladnih ustanovah.

e) Namet prinosakah u novcu ili u naravi, da se namaknu potrebita sredstva za sve pod b) navedene gradnje koje se tiču pukovnijskih (titeljsko-bataljunskih) obćinah.

f) Ustanovljivanje mjerah za izjednačenje predpmežne dužnosti, medju svimi na to obvezanimi žitelji pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) kotara.

g) Svako otudjivanje zajedničkoga imetka ili dobra, nadalje podjeljivanje zajedničkoga zemljišta.

U onih slučajevih, gdje se radi o izdavanju novacah, pobiranju novčanoga poreza ili o prodaji zajedničkoga imetka, imaju se zaključci pukovnijsko (titeljsko-bataljunskoga) obćinskoga zastupstva prema uvjetom, ustanovljenim u §. 18. predložiti glavnomu (vojnomu) zapovjedničtvu na potvrdu.

10. Predsjednik ustanovljuje dnevni red, po kojem se razpravi namienjeni predmeti imaju pretresati.

On vodi i završuje razpravu, te daje o stavljenih predlozih glasovati.

Glasuje se ustmeno.

Zaključci stvaraju se absolutnom većinom glasovah.

Ako su glasovi jednako podieljeni, odlučuje glas predsjednika.

Stvorene zaključke izvršuje pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) zapovjedničtvo.

Pukovnijski (titeljsko-bataljunsko) zapovjednici imaju one predmete, koji su od strane pukovnije (titeljskoga-bataljuna) za razpravu opredjeljeni, prije sastanka pukovnijskoga (titeljsko-bataljunskoga) obćinskog zastupstva obćinam obznaniti.

§. 33.

Iz važnih razlogah može glavno (vojno) zapovjedničtvo pukovnijsko (titeljsko-bataljunsko) obćinsko zastupstvo razpustiti.

Prilog A. k obćinskom redu.

Obrazac prisege za obćinskoga načelnika

Prisega.

Vi ćete se zakleti Bogom svemogućim i zavjeriti se svojim poštenjem i svojom vjerom, da ćete Njegovu c. i kr. apoštolskomu Veličanstvu, prejasnomu vladaru i gospodaru Franji Josipu Prvomu po božjoj milosti caru austrijskomu, kralju českomu itd. apoštolskomu kralju ugarskomu, hrvatskomu, slavonskomu i dalmatinskomu, i iza Njegova previšnjega Veličanstva iz roda i krvi Njegove sljedećim previšnjim nasljednikom neuzkolebivo vjeran i poslušan biti, i pošto ste za mjest-

noga načelnika imenovan, te ćete priseći, da ćete Vaše uredničke dužnosti savjestno izpunjivati, pri tom uvjek ne samo dobro službe Njegova cesarskoga i kraljevskoga apoštolskoga Veličanstva i države, kao što i obćine, koju zastupate, pred očima imati, nego i svaku štetu i pogibelj odklanjati; zakonom kao i Vam od Vaših predpostavljenih dolazećim nalogom uvjek pokoravati se, naložene Vam poslove brzo i temeljito obavljati i službenu tajnu vjerno čuvati.

Što mi je sada pročitano, i što sam ja dobro i ragovjetno razumio, to ću vjero izvršivati, tako mi Bog pomogao!

Br. 6.

Zakonski članak

sabora kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 30. prosinca 1873., ob izvedenju javnih radnjah i gradjevinah.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Častni, poštovani, poglaviti i velemožni, ugledni i plemeniti, mudri i obzirni, ljubljeni, vjerni Naši!

Zakonski članak o izvedenju javnih radnjah i gradjevinah, što Nam ga viernosti Vaše podnesoše po Našem Banu kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnadjosmo potvrditi kako sliedi:

zakonski članak

o izvedenju javnih radnjah i gradjevinah.

§. 1.

Dosadanje davanje javnih težakah u naravi kod izvadjanja i uzdržavanja zemaljskih, kotarskih i obćinskih radnja i gradjevina dokida se.

§. 2.

Mjesto dosadanjega davanja javnih težaka u naravi, dužan je svaki mužki

stanovnik kraljevine Hrvatske i Slavonije, čim je navršio 18. godinu, u koliko nije §. 4. ovoga zakona oslobodjen, plaćati svake godine u gotovom novcu:

a) u ime odkupnine ručnih težakah 1 for. 20 nvč.

b) za svaki komad tegleće marve 1 for.

§. 3.

Za platež odkupnine dužne po maloljetnicih i osobah stojećih u služinskom odnošaju, jamči u pomanjkanju njihova imetka glava obitelji, dotično gospodar.

§. 4.

Od dužnosti odkupiti javne težake oslobodjeni su, nu jedinu za svoju osobu:

a) častnici i činovnici c. kr. vojske (mornarice) i domobranstva u aktivnoj službi;

b) momčad c. kr. vojske za prezentne službe, a domobranstva za prve službovne godine;

c) nemoćnici o tudjoj pomoći živeći;

d) učenici na javnih učilištih, zatim redovnici prosjaci, koji ili neupravljaju župom ili neposjeduju osim manastira nepokretnina.

§. 5.

Dužnost odkupa javnih težaka ima se do konca listopada za sliedeću godinu po obćinskom poglavarstvu (u županijskih obćinah pod nadzorom kotarske oblasti) točno popisati, i sa proračunanom odkupninom dotičnikom pismeno dostaviti. Svako zatajenje kazni se globom trostruke odkupne pristojbe.

§. 6.

Zemaljskimi radnjami i gradjevinami u Hrvatskoj i Slavoniji, izim državnih gradjevina, koje spadaju u djelokrug zajedničkog kr. ugarsko-hrvatskog ministarstva (§. 1. zak. čl. 20. 1870). upravlja kr. hrvat.-slav.-dalm. zemaljska vlada, posredovanjem županijskih i gradskih municipija.

§. 7.

Medju takove zemaljske javne radnje i gradjevine spada:

a) gradjenje i valjano uzdržavanje zemaljskih i kotarskih cestah i putovah i na njima nalazećih se mostovah i prokopah.

b) čišćenje i reguliranje zemaljskih riekah, koje nespadaju u kategoriju državnih riekah, zatim čišćenje i reguliranje potokah, kao utvrdjenje dotičnih obalah, onda gradjenje i uzdržavanje dotičnih nasipah i prodorah.

§. 8.

Obćinske radnje i gradjevine uzdržavaju i rukovode same obćine, županijske obćine stoje u tom pogledu pod posrednim samo nadzorom dotičnih županijah.

§. 9.

Zemaljske i kotarske radnje i gradjevine u §§. 7. i 8. izvadjaju se zemaljskimi dotacionalnimi sredstvi i trimi četvrtinami odkupnine javnih težakah, obćinske pako obćinskimi sredstvi i jednom četvrtinom pomenute odkupnine.

§. 10.

Od odkupnine ima se polovica tečajem siečnja, a polovica tečajem rujna svaku godinu u dotičnu gradsku i obćinsku blagajnu uplatiti. Poglavarstva županijskih obćinah imadu tri četvrtine utjerane odkupnine pradati u županijsku blagajnu.

One tri četvrtine namienjenje zemaljskim i kotarskim po vladi odobrenim gradjevinam, imadu se upotriebiti samo u području onoga županijskoga ili gradskoga municipija, u kojem su utjerane.

Glavni grad Zagreb razpolaže neograničeno po svojem zastupstvu cielom odkupninom svojih žiteljah, nu ima iz vlastitih sredstvah uzdržavati sve u svojem području nalazeće se zemaljske, kotarske i obćinske ceste.

§. 11.

Ako obvezanik (§§. 2. i 3.) na ustanovljene rokove odkupnine neplati imat će se najprije pod pretnjom ovršbe opomenuti, a zatim ako za 15 danah dug nenamiri, bez odvlake odrediti ovršba po kotarskoj oblasti, odnosno po gradskom poglavarstvu, kojim će se u tu svrhu popis dušnih zaostatakah predlagati. Ovršbe ipvode obćinski organi tako, da pliene dužnika, i ako je petriebno, da mu još oduzmu i odnesu pokretnih dobarah, plodovah i stvarih od prilike onoliko, koliko dug i troškovi ovršbe iznose, pak ako i opet uzalud mine 8 dana, da se pod nadzorom vlasti, koja je ovršbu dozvolila, na javnoj dražbi prodadu plenjeni predmeti.

Pri takovoj plienitbi, oduzimanju i dražbenom prodavanju imade se držati onih ustanovah, koje postaju za ovršbu stvarih gibivih pri zaostatcih poreznih.

Ako sile i sredstva obćine nisu dovoljna za izvedenje ovršbe, vlastno je obćinsko poglavarstvo obratit se na političku vlast, da mu se pomoć dade.

§. 12.

Vrhu odkupnih novacah ima se kod svake obćine voditi posebni račun, koji će se uz popis individualne dužnosti u županijah putem županije, a u gradovih putem gradskoga poglavarstva koncem mjeseca siečnja za prošlu godinu kr. zemaljskoj vladi na izpitanje i obredjenje podnašati.

§. 13.

Sve tužbe u predmetu odkupa javnih težakah podnašaju se u županijskih obćinah žup. kotarskoj oblasti (§. 50. z. čl. XVII. 1870). a u gradovih zemaljskoj vladi.

*

§. 14.

Kod elementarnih nezgodah i izvanrednih slučajevah, kao na primjer kod razgrtanja velikoga sniega, povodnje, obrane mostovah, nasipah, vatre u šumi itd. dužni su obližnji žitelji i naime oni, kojih se stvar najbliže tiče, potrebito ručno i vozno djelo u naravi bezplatno obaviti, cielom svojom snagom.

§. 15.

Kriepost ovoga zakona počimlje sa prvim siečnja 1874. godine.

§. 16.

Izvršba ovoga zakona povjerava se Banu.

Davši tako taj članak od rieči do rieči uvrstiti u ovu našu listinu i očitovavši ga prijatnim i primljenim, udjelismo mu kraljevsko Naše suglasje i odobrenje te ga odobrismo, potvrdismo i posvetismo kraljevskom Našom moći, uvjeravajući Vas, ljubljeni vjerni Naši, da ćemo ga kako Sami obdržavati tako i po drugih obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne tridesetoga prosinca godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad V.

Izdan i razposlan dne 11. veljače 1874.

Br. 7.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 19. siečnja 1874. broj 16.658, kojom se uvode marvinske putnice i vašarnice.

§. 1.

Svatko, koj konje, rogatu marvu, svinje, ovce ili koze želi izvan područja svoje nadležne obćine ili svoga pravoga obitališta na javni vašar ili kamo drugamo u svrhu prodaje tjerati, mora na to imati marvinsku putnicu, izdanu po priležećem obrazcu ./.; a obćinski organi dužni su na to paziti, da li svaki, koj iz vana marvu na vašar dopelja, ima na nju glaseću putnicu ili ne, u kojem posljednjem slučaju se s mjesta ima proti dotičniku u smislu §. 7. ove naredbe postupati.

§. 2

Marvinske putnice imadu izdavati, i to bezplatno, obćinska poglavarstva koja za olakšanje pučanstva u odaljenijih mjestih u tu svrhu mogu postaviti takodjer svoje pouzdane povjerenike, tako da po mogućnosti u svakoj župi po jedan takov povjerenik bude, kojemu će se izdavanje marvinskih putnicah povjeriti.

§. 3.

Vrhu izdanih marvinskih putnicah imadu obćinska poglavarstva i dotično povjerenici voditi posebni zapisnik s tekućimi brojevi i s istim rubrikami marvinske putnice.

Odnosni tekući broj zapisnika ima se i na dotičnu marvinsku putnicu staviti.

Koncem svake godine ima se zapisnik zaključiti, pak za sljedeću godinu opet nov zapisnik otvoriti.

Razumjeva se, da tražitelj marvinske putnice, ako dotičnomu obćinskomu poglavarstvu, odnosno postavljenomu za to povjereniku to inako poznato nebi bilo, svoje vlastničtvo na dotično marvinče kroz valjane svjedoke dokazati mora.

§. 4.

Potrebite tiskanice za zapisnike i marvinske putnice imadu nabaviti županije na račun svojih obćinah i nje time dovoljno providjati.

§. 5.

Izdana marvinska putnica valja pravilno samo za onaj vašar, ili ono mjesto, za koje je izdana i koje je u njoj naročito naznačeno.

Jedino, ako se u sujednih obćinah u isto doba više vašarah ili samo za 3 do 4 dana kasnije obdržava, mogu se marvinske putnice valjane i za više vašarah izdavati, a tada treba sve te vašare u dotičnoj putnici navesti.

Ako prodavac na dobivenu već putnicu marvu svoju, u njoj naznačenu, na dotičnom vašaru ili mjestu neproda, može istu putnicu i za svaki drugi vašar upotriebiti, ako je valjanost iste po dotičnom obćinskom poglarstvu, odnosno za to postavljenom povjereniku, produžena.

§. 6.

Toli prodavanje koli kupovanje one vrsti marve, koja je u §. 1. naznačena, izvan mjesta prodavca bez valjane marvinske putnice, na dotično marvinče glaseće i po zvanom na to organu izdane, zabranjuje se, a prekršaj te zabrane kaznit će se bez uštrba ustanovah kaznenoga zakona, imajućih možda mjesta u pojedinih slučajevih, po ministarskoj naredbi od 3. travnja 1855. (z. v. l. od god. 1855., I. razdjel, kom. X., br. 59., strana 148) u savezu s ministarskom naredbom od 30. rujna 1857. (z. v. l. od god. 1857., I. razdjel, kom. XXXIII., br. 195. strana 556).

Usljed toga ima prodavac, ako je svu marvu, koja je u njegovoj marvinskoj putnici navedena, jednomu te istomu kupcu prodao, ovomu zajedno s prodanom marvom izručit i marvinsku svoju putnicu nanj glaseću, u koju, ako se je prodaja slučila na vašaru, dotični vašarski povjerenik, inače pako ovlašteni na to obćinski organ ime kupca na dotičnom mjestu upisati i to svojim podpisom podkriepiti ima.

Neproda li pak prodavac svu marvu, naznačenu u marvinskoj putnici, jednomu jedinomu kupcu, već nješto od iste jednomu, a nješto drugomu, po čem mu postaje nemoguće, svoju marvinsku putnicu zajedno s prodanom marvom propustiti svim tim kupcem kao legitimaciju redovito prodane i kupljene marve, tada će dotični vašarski povjerenik, ako se je prodaja slučila na vašaru, izdati kupcu po prilažećem obrazcu vašarnicu (Markt-Certifikat) vrhu kupljene marve za njegovu

legitimaciju, a u dotičnoj marvinskoj putnici prodavca, ako nije sva u njoj naznačena marva, već samo jedan dio iste prodan, tu okolnost opaziti i potvrditi, da se tako i prodavac glede onoga diela marve, koju, jer neprodanu, opet natrag kući tjera, na povratku kući legitimirati može.

Kupi li tko na vašaru ili na drugom kojem mjestu kakovu marvu od domaćega stanovnika, koji na nju, pošto ju izvan svoga zavičajnoga mjesta tjerao nije, u §. 1. propisane marvinske putnice ne ima, koju bi kupcu zajedno s prodanom marvom u svrhu legitimacije izručiti mogao, tada će u prvom slučaju izdati dotični vašarski povjerenik kupcu po gornjem obrazcu vašarnicu, a u drugom slučaju dotični obćinski ili mjestni poglavar na to odnoseću se svjedočbu, u kojoj ime i obitalište prodavca i kupca i točan opis prodane i odnosno kupljene marve i njezin broj naveden biti ima.

§. 7.

Svaki, koj tjera marvu u §. 1. nuznačene vrsti izvan svoga mjesta na prodaju, dužan je na zahtjev nadgledajućih organah pokazati svoju na tu marvu glaseću putnicu. Nije li to u stanju, a nepoznata je osoba, pak se inako izkazati nemože, da je pravi vlastnik marve, koju tjera, ima mu se ova oduzeti i kod obćine čuvati, dok se pravo vlastničtva na istu neizkaže, a ujedno ima se o tom izvjestiti i predpostavljena kotarska oblast.

§. 8.

Svako vašarište mora imati svoga povjerenika, koga dotična obćina, odnosno dotično vlastelinstvo, gdje ovo pravo vašara uživa, postavlja.

§. 9.

Poslovanje vašarskoga povjerenika biva na licu mjesta, t. j. na vašarištu, gdje ima točan zapisnik voditi o prodaji i kupovanju marve i izdavati u §. 6. propisane vašarnice i tamo napomenute potvrde.

Zapisnik vašarskoga povjerenika ima sadržavati:

1) tekući broj; 2) ime i obitalište kupca; 3) ime i obitalište prodavca; 4) broj vrst i opis prodane, odnosno kupljene marve; 5) naznačaj legitimacije prodavca na prodanu marvu.

§. 10.

Točno izvršivanje ovih ustanovah prinadležat će obćinskim poglavarstvom, a predpostavljene političke oblasti bdit će nad tim, da obćine svojoj dužnosti točno zadovoljavaju.

§. 11.

Ova redarstvena naredba glede marvinskih putnicah, kojom se inače nestavlja izvan krieposti ovdašnja naredba od 7. studenoga 1872. br. 3353. u obziru izdavanja marvinskih zdravničkih svjedočbah u vrieme vladajuće marvinske pošasti, ima u cieloj zemlji u život stupiti s 15. veljače 1874.

Ivan **Mažuranić** s. r.

Obrazac k §. 1

Br. zapisnika:

Kraljevina Hrvatska i Slavonija

Županija:

Kotar:

Obćina:

Povjerenstvo:

Marvinska putnica.

(Viehpass).

Valjana za doli naznačeni vašar vrhu marve, koja se tjera na prodaju.

Ime i obitalište		Naznačenje		Tjera se		Ime i obitalište	
vlastnika kao prodavca	gonioca	broja i vrsti marve	boje, dobe i inih znakovah iste	zdrava i iz zdrava mjesta N. N.	na vašar u N. N.	br. zapisnika vašarskoga povjerenika	kupca

Izdano u .... dne 187

(pečat) N. N.

obćinski načelnik ili za to postavljeni povjerenik.

U ....

(pečat) N. N.

vašarski povjerenik.

Obrazac k §. 6.

Br. zapisnika

Kraljevina Hrvatska i Slavonija

Županija:

Kotar:

Obćina:

Vašarsko povjerenstvo:

Vašarnica.

(Markt - Certifikat).

Vrhu na vašaru u .... dne .... kupljene marve.

Ime i obitalište		Broj, vrst i opis kupljene marve	Naznačaj legitimacije prodavaca na istu
kupca	prodavaca		

Izdano u .... dne 187

(pečat) **N. N.**

vašarski povjerenik.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad VI.

Izdan i razposlan dne 25. veljače 1874.

Br. 8.

Zakonski članak XXXIII. : 1873.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o državnom zajmu do iznosa od sto petdeset i tri milijuna forintah a. vr. u srebru.

(Potvrdjen 29. studenoga 1873. Proglašen u obih kućah sabora 29. studenoga 1873.)

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak,

o državnom zajmu do iznosa od sto petdeset i tri milijuna forintah a. vr. u srebru

§. 1.

U svrhu, da se podmire od zakonodavstva odredjeni već troškovi za gradnje željeznicah, prokopah i lukah, a tako da se osigura i pokriće izdatakah, koji državnu

*

blagajnu obterećuju jamčevinom kamatah za željeznice, — ovlašćuje se ministar financijah, da na temelj državnih dobarah sklopi zajam uz sliedeće uvjete:

§. 2.

Ovaj zajam može u nominalnoj vriednosti u cielom dogodice 153,000.000 forintah a. vr. u srebru = 15,000.000 funtih sterlinga = 306,000.000 u vriednosti njemačkih državnih marakah iznositi.

§. 3.

Za taj zajam izdati će se za sada do polovice iznosa, ili u nominalnoj vriednosti od $76^{2}/_{4}$ milijuna for. a vr. u srebru = $7^{2}/_{4}$ milijuna funtih šterlinga = 153 milijunah vriednosti njemaških državnih marakah, erarske doznake po 6 % kamatah, odplative u 5 godinah.

§. 4.

Ministar financijah ovlašćuje se, da od erarskih doznakah, koje se u smislu §. 3. imaju izdati u nominalnoj vriednosti od $76^{2}/_{4}$ milijunah for. a. vr. = $7^{2}/_{4}$ mil. funtih sterlinga = 153 milijunah vriednosti njemačkih državnih markah — unovči prvu trećinu ili $25^{2}/_{4}$ mil. forintah a vr. u srebru = $2^{2}/_{4}$ mil. funtih sterlinga = 51 mil. vriednosti njem. držav. markah nominalne vriednosti doznakah pod tečaj od $85^{2}/_{4}$ % uz odbitak 2-postotne provizije, računajuće od nominalne vriednosti pod uvjet, da se za nje plativa ciena do konca veljače g. 1874. u mjesečnih, potrebi primjerenih obrocih uplati u državnu blagajnu.

Druge dvie trećine mogu se takodjer u tečaj od $86^{2}/_{4}$ % i uz odbitak 2 % provizije unovčiti, tako, da se primjerna ciena takodjer u mjesečnih, potrebi primjerenih obrocih do konca srpnja g. 1874. posve uplati.

Teret englezke biljegovine za doznake, glaseće na funt šterlinga, nosit će ugarski erar.

§. 5.

Uplative svote mogu se u Londonu u funtih sterlinga, ili u Berlinu i Frankfurtu na M. u vriednosti njem. drž. markah, ili u Budimpešti i Beču u papirnatom novcu po naredbi ugarske vlade izdati; u prva dva slučaja računat će se jedan funt = $20^{4}/_{10}$ vriednosti njem. drž. markah, u zadnjem slučaju 117 for. a. vr. uplate papirnatoga novca = 10 funtih sterlinga i 172 for. a. vr. uplate papirnatoga novca = 300 markah njem. drž. vriednosti.

§. 6.

Erarske doznake i na njih nalazeći se couponi kamatah, a tako i u pogledu ovoga zakona sklopit se imajući ugovori, oslobadjaju se ovim zakonom od svih postojećih biljegah, pristojbah i od dohodarine, te se ovo oslobodjenje i za buduće zajamčuje.

§. 7.

Glavnična svota, na koju svaka pojedina erarska doznaka glasi, zastaruje za 30 godinah, — računajuć od dana dospjelosti — kamate pako za četiri godine iza dospjelosti.

§. 8.

Buduć, da se ovaj zajam ima uzeti na temelj državnih drbarah, to će se one svote, koje bi iz možebitne prodaje tih dobarah utjecale u državnu blagajnu, upotrebiti na amortizaciju zajma.

§. 9.

Dočim se ovim zakonom samo ustanovljuje način izdanja polovice zajma od 153 mil. for. srebra, to jest svote od 76 $^{2}/_{4}$ mil. for. srebra, odredit će se posebnim zakonom, glede načina izdavanja druge polovice zajma, ili jednoga diela druge polovice, na koliko i kada za to izdanje potreba nastane.

§. 10.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru financijah.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve ono, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne dvadeset devetoga studenoga godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.

Petar grof **Pejačević** s. r.

Br. 6.

Zakonski članak XXXV. 1873.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o državnom proračunu za godinu 1874.

(Potvrdjen 30. prosinca 1873. Proglašen u obih kućah sabora 30. prosinca 1873.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o državnom proračunu za godinu 1874.

§. 1.

Za godinu 1874. ustanovljuju i dozvoljuju se redoviti izdatci zemaljah krune Ugarske sa dvie sto i deset milijuuah, pet sto šestdeset i jednom tisućom, devetdeset i pet forintah a vr., izvanredni izdatci sa trideset i sedam miljunah, dvie sto četrnaest tisućah sedam sto i devet forintah a. vr., izdatci vjeresijskih i blagajničkih operacijah sa osam miljunah, devet sto petdeset i osam tisućah, dvadeset i tri forinte a. vr.

§. 2.

Ove svote razdieljuju se polag sliedećih poglavljah, naslovah i rubrikah.

Poglavlje	Naslov	I.	Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintih		
		A. Redoviti izdatci.			
I.		Troškovi kraljevskoga dvora . . .			4,650.000
II.		Kabinetska pisarna Njegova cesarskoga i kraljevsko-apoštolskoga Veličanstva i mirovine ove kabinetske pisarne			74.691
III.		Potreba velikaške i zastupničke kuće: za beriva činovničkoga i podvorničkoga osoblja za cielu godinu, za stanbine zastupnikah za cielu godinu, za dnevnice zastupnikah, za troškove delegacije, za troškove saborske brzo-pisarne, napokon za dnevnice povjerenstva kontrolujućega državni dug, putne i ostale troškove paušalno			700.000
IV.		Svota, koja od zajedničkih izdatakah, ustanovljenih za g. 1874. odpada na zemlje krune ugarske			25,863.677
V.		Mirovine organah središnje vlade, koja je od god. 1849. do g. 1867. faktično postojala			248.392
VI.		Mirovine:			
	1	Ministarstvo predsjedničtvo		158	
	2	Ministarstvo na previšnjem dvoru . .		4.870	
	3	Hrvatsko-slavonsko-dalmatinsko ministarstvo		1.245	
	4	Ministarstvo nutarnjih poslovah . .		625.610	
	5	Ministarstvo financijah		1,157.661	
	6	Ministarstvo za javnu radnju i komukaciju		106.098	
	7	Ministarstvo za poljodielstvo, obrt i trgovinu		131.227	
	8	Ministarstvo za bogoštovje i nastavu		31.000	
	9	Ministarstvo za pravosudje		472.789	
	10	Ministarstvo za zemaljsku obranu .		30.000	
	11	Mirovine, tičuće se ugarske krajine		91.300	
		Ujedno (poglavlje VI. naslov 1—11)			2,652.958
VII.		Državni dugovi:			
	1	Pripadak državnoga duga, preuzet u XV. zakonskom članku god. 1867.			

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Godišnji pripadak:			
		U tekućoj novčanoj vriednosti . . .	17,405.929		
		U kovanom novcu	11,776.000		
		Troškovi za nabavu toga	942.080		
		Godišnji amortizacionalni pripadak:			
		U tekućoj novčanoj vriednosti . . .	1,000.000		
		U srebrenom novcu	150.000		
		Troškovi za nabavu toga	12.000		
		Ukupno (naslov 1.)		31,286.009	
	2	Zemljorazteretnost i viekoviti odkupi:			
		Kamati i pripadci	12,753.439		
		Amortizacija	3,655.576		
		Izjednačenja glavnicah	145.200		
		Troškovi pobiranja i rukovanja zemljorazteretnoga prireza	102.000		
		Prinesak za upravne troškove odiela vjeresijskih operacijah ministarstva financijah	5.000		
		Prinesak za troškove računovodstva ministarstva financijah i središnje državne blagajne	12.250		
		Prinesak za pokriće froškovah ugarskoga ravnateljstva zemljorazteretne zaklade	20.120		
		Prinesak za pokriće troškovah erdeljskoga ravnateljstva zemljorazteretne zaklade	38.960		
		Prinesak za pokriće troškovah erdeljskih rektifikacionalnih povjerenstvah	10.764		
		Nabavni troškovi bjelicah za obveznice i kuponskih arakah	17.000		
		U ime kamatnih predujmah, zadobljenih od državnoga erara	1,821.055		
		Ukupno (nasl. 2.)		18,481.364	
	3	Željeznički zajam, sklopljen na temelju zak. čl. XIII. god. 1867. . .			
		Kamate:			
		U srebru	4,127.040		
		Troškovi za nabavu toga	330.163		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Amortizacija:			
		U srebru	523.200		
		Troškovi za nabavu toga	41.856		
		Rukovodni troškovi:			
		Nagrada banki	20.100		
		Troškovi žriebanja	1.000		
		Pošta	2.500		
		Drugi rukovodni troškovi	500		
		Ukupno (nasl. 3.)		5,046.359	
	4	Zajam od 30 miljunah forintah srebra, sklopljen na temelju zak. čl. XLV. godine 1871.:			
		Kamate:			
		U srebru	1,459.200		
		Troškovi za nabavu toga	116.736		
		Amortizacija:			
		U srebru	440.000		
		Troškovi za nabavu toga	35.200		
		Rukovodni troškovi:			
		Nagrada banki za odkup kuponah i obveznicah	2.600		
		Troškovi žriebanja	100		
		Poštarski troškovi	800		
		Drugi rukovodni troškovi	250		
		Ukupno (nasl. 4.)		2,054.886	
	5	Zajam od 54 miljunah forintah srebra, sklopljen na temelju zak. čl. XXXII. godine 1872.:			
		Kamate:			
		U srebru	2,700.000		
		Troškovi za nabavu toga	216.000		
		Nagrada banki	3.713		
		Poštarski troškovi	1.600		
		Troškovi žriebanja	2.500		
		Drugi rukovodni troškovi	250		
		Ukupno (nasl. 5.)		2,924.063	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	6	Kamate novoga zajma, sačinjavajućega 76 ³/₄ milijunah forintah u srebru		5,000.000	
	7	Viseći dug:			
		Rukovodni troškovi zajedničkoga visećega duga	144.600		
		Kamate erarialnih doznačnicah .	100.000		
		Ukupno (nasl. 7.)		244.600	
		Ujedno (poglavlje VII. nasl. 1—7.)			65,037.281
VIII.		Potreba unutarnje uprave Hrvatske i Slavonije:			
	1	Autonomnoj vladi Hrvatske i Slavonije 45% čistoga dohodka Hrvatske i Slavonije od prilike polag propisa		2,582.000	
	2	Istoj 45% od prihoda belovarske županije		190.000	
	3	Na razpolaganje zagrebačkomu glavnomu vojenomu zapovjedničtvu u ime potrebe unutarnje uprave razvojačit se imajuće hrv. slavonske krajine		2,070.000	
		Ujedno (poglavlje VIII. nasl. 1—3.)			4,842.000
IX.		Rieka:			
	1	Riečki i ugarsko-hrvatskoda primorja gubernator i njegovo osoblje:			
		Plaće i stanbine	18.770		
		Doplatak činovnikah	5.000		
		Odielo za podvornike	200		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	3.000		
		Putni troškovi	2.000		
		Uzdržavanje sgradah i nepredvidivi troškovi	800		
		Brzojavne pristojbe	400		
		Ukupno (nasl. 1.)		30.170	

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	2	Sudstveni provizorij:			
		Kod odsjeka vrhovnoga sudišta kralj. kurije	11.200		
		Kod kr. sudbene table u Pešti . .	10.500		
		Riečki sud prve molbe	25.230		
		Riečko odvjetničtvo	11.330		
		Ukupno (nasl. 2.) . . .		58.260	
		Ujedno (pogl. IX. nasl. 1—2)			88.430
X.		Za državni računarski dvor paušalno			150 000
XI.		Ministarstvo predsjedničtvo:			
	1	Troškovi ministarstva predsjedničtva:			
		Plaće i stanbine i pisarnička uredovna potrebština, putni troškovi i ini troškovi	98.300		
		Doplatak činovnikah	12.000		
		Odielo za podvornike	580		
		Nagrade i podpore	1.200		
		Najmovina	14.000		
		Brzojavne pristojbe	3.000		
		Ukupno (nasl. 1.) . .		129.080	
	2	Razpoložbena zaklada		200.000	
		Ujedno poglavje XI. naslov 1. i 2.			329.080
XII.		Ministarstvo na previšnjem dvoru:			
		Plaće i stanbine	44.324		
		Činovnički i službovni doplatci . .	4.430		
		Odielo za podvornike	846		
		Nagrade i podpore	1.000		
		Uredovne, pisarničke i kućne potrebštine, dnevnice i putni troškovi .	8.000		
		Uzdržavanje sgradah	1.400		
		Ujedno (poglavje XII.) . . .			60.000
XIII.		Hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ministar i njegovo osoblje:			
	1	Troškovi ministra i njegova osoblja:			
		Plaće i stanbine	34.550		
		Odielo za podvornike	300		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
		Nagrade i podpore	500		
		Najmovina	5.000		
		Pisarnički i putni paušal	2.500		
		Uzdržavanje zgradah	400		
		Brzojavne pristojbe	500		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		43.750	
	2	Za izdavanje zemaljskoga zakonskoga sbornika na hrvatskom jeziku . (Ujedno pogl. XIII. nasl. 1—2) .		2.800	46.550
XIV		Ministarstvo nutarnjih poslovah:			
	1	Sriedišnja uprava:			
		Plaće i stanbine	235.014		
		Nagrade dnevničarah, primljenih za obavljanje pisarničkih poslovah	34.000		
		Odielo podvornikah	1 950		
		Najmovina	4.725		
		Uredovne i pisarničke potriebštine .	21.500		
		Dnevnice i putni troškovi	8.000		
		Uzdržavanje sgradah	4.000		
		Brzojavne pristojbe	8.000		
		Potriebštine knjižnice	1.000		
		Potriebština erdeljskoga ravnateljstva zemljorazteretne zaklade	38.960		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		357.149	
	2	Zemaljski arkiv		17.000	
	3	Upravni, sirotinjski i skrbnički izdatci županijah, kotarah, predielah i stolicah:			
		Za županije: osim erdeljskih, za kotare: Jazigah, Kumanah, Hajdukah, XVI. šipuških gradovah i za kövarsku obćinu	4,154.872		
		Za erdeljske municipalne oblasti . .	496.084		
		Državna pripomoć oblastim, nalazećim se na kraljevskom zemljištu .	150.000		
		Troškovi javne uprave ugarske krajine	175.380		
		Ukupno (nasl. 3.) . . .		4,976.336	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	4	Plaće ugarskih i erdeljskih velikih županah, vrhovnih kapitanah, vrhovnih kraljevskih sudacah i saksonskoga župana i njegova osoblja, nadalje gradskih velikih županah .		323.025	
	5	Obćeniti upravni troškovi:			
		Troškovi za njegu bolestnikah . . .	553.300		
		Troškovi za ciepljenje boginjah . .	50.600		
		Troškovi mogući nastali s pošastih i s inih izvanrednih povodah . . .	10.000		
		Izdatci za radjaonice	24.700		
		» » nahodnike	61.974		
		» » duhobolnice	311.772		
		» » javnu sigurnost	150.000		
		Erdeljska žandarmerija	386.000		
		Izdatci propratnički	20.000		
		Nagrade za ubijanje grabežljivih zvierih	500		
		Nagrade za spasenje života	2.200		
		Podpora ug. narodnomu kazalištu .	44.000		
		Za potrebštinu narodnoga kazališta iz kamatah glavnicah narodnoga kazališta	27.300		
		Podupiranje elementarnimi nepogodami unesrećenih . . .	10.000		
		Troškovi za Budapešti-Közlöny . .	20.000		
		Nepredvidivi troškovi	10.000		
		Podpora peštanskomu dobrovoljnomu vatrogasnomu družtvu	5.000		
		Paušal glavno-gradskoga redarstva .	400 000		
		Ukupno (nasl. 5).		2,087.346	
		Ujedno (poglavlje XIV. nasl. 1—5).			7,760.856
XV.		Ministarstvo financijah:			
	1	Središnja uprava:			
		Plaće i stanbine	658 452		
		Godišnje pristojbe i pristojbe dnevničarah	33.000		
		Zaslužbine	5.000		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Odielo podvornikah	2.676		
		Nagrade i podpore	22.000		
		Najmovine	6.672		
		Uredovni i pisarnički troškovi . .	190.000		
		Putni troškovi	28.000		
		Uzdržavanje sgradah	6.000		
		Troškovi za brzojavke	5.000		
		Nedpredvidjeni izdatci	5.000		
		Ukupno (nasl. 1.)		961.800	
	2	Središnja državna blagajna:			
		Plaće, doplatci i stanbine	54.125		
		Godišnje pristojbe	1.800		
		Zaslužbine	200		
		Odielo podvornikah	300		
		Nagrade i podpore	1.600		
		Pisarnički troškovi	2.640		
		Troškovi za brojenje, odpremanje i zamatanje novca	4.500		
		Uzdržavanje sgradah	200		
		Ukupno (nasl. 2.).		65.365	
	3	Financijalna ravnateljstva i računarski odsjeci:			
		Plaće, doplatci i stanbine	974.179		
		Godišnje pristojbe	16.200		
		Zaslužbine	17.266		
		Dnevnice	55.000		
		Odielo podvornikah	1.514		
		Nagrade i podpore	33.600		
		Najmovine	59.417		
		Pisarnički troškovi	80.000		
		Putni troškovi	107.625		
		Uzdržavanje sgradah	11.100		
		Pristojbe za zastupanje	3.000		
		Raznovrstni izdatci	3.290		
		Ukupno (nasl. 3.).		1,361.191	
	4	Državna blagajna u Zagrebu:			
		Plaće i stanbine	11.585		
		Zaslužbine	263		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Odielo podvornikah	36		
		Nagrade i podpore	350		
		Pisarnička i uredovna potrebština .	500		
		Troškovi za odpremanje, brojenje i zamatanje novca	100		
		Uzdržavanje sgradah	200		
		Ukupno (nasl. 4.).		13.034	
	5	Financijalna nadzorničtva u Hrvatskoj i Slavoniji:			
		Plaće i stanbine	63.320		
		Godišnje pristojbe	2.000		
		Zaslužbine	993		
		Dnevnice	1.995		
		Odielo	138		
		Nagrade i podpore	2.400		
		Najmovine	1.560		
		Putni troškovi	9.000		
		Uzdržavanje sgradah	830		
		Pisarnički troškovi	3.670		
		Pristojbe za zastupanje	700		
		Nepredvidjeni izdatci	630		
		Ukupno (nasl. 5.).		87.236	
	6	Privremeni katastar u Hrvatskoj i Slavoniji		12.577	
	7	Porezni uredi:			
		Plaće i stanbine	1,369.290		
		Zaslužbine	15.000		
		Dnevnice	1.865		
		Odielo	10.170		
		Nagrade i podpore	36.300		
		Najmovine	90.600		
		Putni troškovi	20.400		
		Uzdrvavanje sgradah	17.758		
		Pisarnički troškovi	80.000		
		Troškovi za odpremanje novca . .	4.048		
		U dobrom stanju držanje, te naknadno pribavljenje našastarskih predmetah	6.200		
		Raznovrstni izdatci	3.000		
		Ukupno (nasl. 7.).		1,654.631	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglav-ljih
			forintah		
	8	Financijalna, dotično carinska i porezna straža:			
		Plaće i stanbine	121.961		
		Plaće za momčad i doplatci . . .	1,547.388		
		Paušali za uzdržanle konjah . . .	70.830		
		Doplata za odjeću	231.400		
		Nagrade i podpore	20.000		
		Najmovine za kasarne	164.160		
		Troškovi za putovanje, obskrbu itd.	181.001		
		Uzdržavanje sgradah	61.714		
		Pisarnički i rukovodni troškovi . .	26.412		
		Raznovrstni izdatci	11.950		
		Troškovi za njegu bolestnikah . . .	8.028		
		Troškovi za oružje i streljivo . . .	19.080		
		Posteljina	39.310		
		Predujmi, što će se podavati . . .	45.500		
		Ukupno (nasl. 8).		2,518.734	
	9	Ravnateljstvo za pravne poslove:			
		Plaće, doplatci i stanbine	22.040		
		Godišnje pristojbe	1.260		
		Zaslužbine	600		
		Dnevnice	4.891		
		Odielo	120		
		Nagrade i podpore	1.300		
		Pisarnički troškovi	3.000		
		Putni troškovi	500		
		Troškovi za uzdržavanje sgradah .	400		
		Pristojbe za zastupanje	1.500		
		Nepredvidjeni troškovi	400		
		Ukupno (nasl. 9.)		36.011	
	10	Finacijalni sudbeni stolovi u Hrvatskoj i Slavoniji:			
		Financijalni viši sudbeni stol . . .	8.445		
		Financijalni sudbeni stolovi prve molbe	3.650		
		Krajiški financijalni sudbeni stol . .	2.200		
		Ukupno (nasl. 10.).		9.295	
	11	Stalni katastar:			
		Plaće, doplatci i stanbine	233.860		
		Radni paušali	148.480		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Troškovi za dnevničarsko pomoćno osoblje	5.000		
		Nagrade i podpore	8.000		
		Putni paušali	6.400		
		Najmovine	16.000		
		Pisarnički troškovi, papir za risanje i tiskanice	16.000		
		Troškovi triangulacije	14.000		
		Troškovi opisa medjah	3.600		
		Ostali troškovi izmjere, kirije i naknade za iztrošenje odjeće	97.000		
		Nabava i popravak tehničkih spravah i tehn. orudja	4.000		
		Troškovi izmjere grada Budima	26.750		
		Za držanje u očevidnosti, koje se ima ustrojiti	26.700		
		Za prepis radnjah izmjere	17.000		
		Nepredvidjeni troškovi	4.427		
		Troškovi hrvatsko-slavonskog krajiškog katastra	265.131		
		Ukupno (nasl. 11.).		892.348	
	12	Rudarska i šumarska akademija u Štavnici		130.803	
	13	Troškovi za razpisivanje i pobiranje izravnih porezah		473.000	
	14	Troškovi za pobiranje potrošarine		233.335	
	15	Carinski rukovodni troškovi		355.563	
		Rukovodni troškovi pristojbah:			
	16	Biljegovina		142.796	
	17	Pravne pristojbe i takse		41.100	
	18	Puncevanje		12.432	
	19	Cestarina i mostovina		1.000	
		Poslovni i rukovodni troškovi prihodah:			
	20	Prihod duhana:			
		Kupovanje	9,286.869		
		Tvoritba	3,090.000		
		Prodaja	1,247.393		
		Ukupno (nasl. 20.).		13,624.262	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	21	Prihod lutrije		1,931.901	
	22	Prihod soli:			
		Rukovodni izdatci	629.252		
		Troškovi odpreme	1,598.579		
		Naknada troškovah za proizvadjanje soli	1,118.075		
		Ukupno (nasl. 22.).		3,345.906	
		Državni imutak:			
	23	Ravnateljstvo državnih dobarah i odvjetničtva		393.361	
	24	Državna dobra:			
		Rukovodni i poslovni troškovi . . .	1,586.425		
		Investicije	178.235		
		Ukupno (nasl. 24.).		1,794.660	
	25	Državne šume		5,755.940	
	26	Rudarstvo i kovanje novca:			
		Rudarska ravnateljstva . . . . . Kovne rude . . . . Puncevno-odkupni uredi . . . . . Kovnica novca . . . . Željezare . . . . Kameno ugljevne rude . . . . . Proizvadjanje soli . . . . Opalska ruda		13,870.964	
	27	Državna tiskarna		658.000	
	28	Državne sgrade		21.502	
	29	Raznovrstni izdatci		127 067	
		Ujedno (pogl. XV. nasl. 1.—29.).			50,926.814
XVI.		Ministarstvo za javne radnje i komunikaciju:			
	1	Središnja uprava:			
		Plaće i stanbine	262.376		
		Funkcionalni doplatak za tehničke činovnike	13.000		
		Odielo podvornikah	1.090		
		Dnevnice za pisarničke poslove . .	15.000		
		Nagrade i podpore	4 000		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
		Najmovine i porezi	26.000		
		Pisarnička i uredovna potriebština	25.000		
		Brzojavne pristojbe	4.000		
		Putni troškovi i dnevnice . .	30.000		
		Uzdržavanje sgradah	1.000		
		Nepredvidjeni izdatci	2.000		
		Za pomnožanje ministarske knjižnice i arkiva mapah	4.000		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		387.466	
	2	Računovodstvo za kamatne jamčevine i željeznički vladni povjerenici:			
		Računovodstvo za kamatne jamčevine:			
		Osobna beriva	18.510		
		Stvarni izdatci	7.000		
		Željeznički vladni povjerenici . . .	16.000		
		Ukupno (nasl. 2) . . .		41.510	
	3	Državni gradjevni uredi:			
		Nadzorničtva i gradjevni uredi:			
		Ugarska:			
		Plaće i stanbine činovnika	206.400		
		Plaće i stanbine podvornikah . . .	6.050		
		Odielo podvornikah	40		
		Dnevnice za obavljanje pisarničkih poslovah	15.330		
		Nagrade i podpore	4.500		
		Najamnina za uredovne prostorije .	14.000		
		Uredovna i pisarnička potriebština .	24.200		
		Putni troškovi i dnevnice	59.619		
		Poprava uredovnih prostorijah i uzdržavanje sgradah	500		
		Nepredvidjeni izdatci	1.000		
		Hrvatska i Slavonija:			
		Plaće i stanbine činovnikah	16.950		
		Plaće podvornikah	600		
		Dnevnica za obavljanje pisarničkih poslovah	2 190		
		Nagrade i podpore	300		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
		Najamnina za uredovne prostorije .	1.590		
		Uredovna i pisarnička potriebština	1.100		
		Putni troškovi i dnevnice	7.679		
		Središnje povjerenstvo za reguliranje Tise	16.420		
		Ukupno (nasl. 3.) . . .		378.468	
	4	Gradjenje i uzdržavanje kamenih putevah:			
		Rukovodstvo:			
		U Ugarskoj	127.381		
		U Hrvatskoj i Slavoniji	8.730		
		Uzdržavanje:			
		U Ugarskoj	3,337.000		
		U Hrvatskoj i Slavoniji	347.892		
		Gradjenje:			
		U Ugarskoj:			
		Za gradjenje novih cestah:			
		Na Budim-Osiečkoj državnoj cesti .	60.000		
		Na Subotiško - Pinkafösköj državnoj cesti	16.700		
		Na Apahida-Szászrégenskoj državnój cesti	100.000		
		Na Segedinsko - Temišvarsko - Szász-Šebeškoj državnoj cesti . . .	50.000		
		Na Hojašfalva - ghymeškoj državnoj cesti	100.000		
		Na Peštansko-Zemunskoj drž. cesti .	50.000		
		Na Košičko - Jablóničkoj državnoj cesti	16.000		
		Na Peštansko - vacko - košičkoj državnoj cesti	40.000		
		Na Belocrkvansko - belobrečko - oršovačkoj državnoj cesti	17.000		
		Podpore municipalnim oblastim za uzdržavanje županijskih putevah i mostovah	300.000		
		Za popravu elementarnih štetah . .	100.000		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintih		
		U Hrvatskoj i Slavoniji:			
		Na gradjenje novih cestah:			
		Na Osječko - vukovarskoj državnoj cesti	50.000		
		Na Barčko-pakračkoj državnoj cesti	56.000		
		Na Varaždinsko - zagrebačko - karlovačkoj državnoj cesti	20.000		
		Na Belye-osiečkoj-djakovarsko-brodskoj državnoj cesti	20.000		
		Ukupno (nasl. 4.) . . .		4,816.703	
	5	Gradjenje i uzdržavanje vodenih pútevah i morskih lukah:			
		Rukovodstvo:			
		U Ugarskoj	37.593		
		U Hrvatskoj i Slavoniji	4.448		
		Uzdržavanje:			
		Na riekah i prekopih:			
		U Ugarskoj	250.000		
		U Hrvatskoj i Slavoniji	41.696		
		Kod morskih lukah	43.300		
		Nove gradjevine:			
		U Ugarskoj:			
		Na Dunavu	200.000		
		» Tisi	250.000		
		» Marošu	45.000		
		» Körös Beretlyó-u	77.000		
		Za učiniti Temes brodovnom riekom	100.000		
		Na Samošu	50.000		
		» Vagh-u	100.000		
		Za predradnje regulacije riekah, nestojećih pod rukovanjem državnim, i za prešne radnje kao podpora .	50.000		
		Za promicanje tehničkih naukah s gledišta navodnje	6.000		
		U Hrvatskoj i Slavoniji:			
		Na Dunavu	41.800		
		» Dravi	40.000		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintih		
		Na Savi	25.000		
		Kod morskih lukah	40.000		
		Ukupno (nasl. 5.) . .		1,401.837	
	6	Za izobraženje tehničkih osobah i za putna štipendija		10 000	
	7	Za naukovni tečaj, što će se za željezničke vježbenike na trgovačkoj akademiji otvoriti, za nabavu učevnih sredstvah i za uredjenje naukovnoga tečaja		8.000	
	8	Za troškove brodarske učione . . .		2.000	
	9	Poslovni izdatci državnih željeznicah i peštanske im tvornice makinah i kolah		7,238.088	
		Ujedno (pogl XVI. nasl. 1.—9.)			14,284.072
XVII		Ministarstvo za poljodjelstvo, obrt i trgovinu:			
	1	Središnja uprava:			
		Plaće i stanbine	123.098		
		Pristobe pisarah, podvorničkih pomoćnikah i litografah	7.300		
		Odielo podvornikah	700		
		Nagrade i podpore	2.500		
		Najmovina	14.000		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	8.770		
		Putni troškovi	4.000		
		Uzdržavanje sgradah	500		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		160.868	
	2	Obrtne, trgovinske i izvanjsko-trgovinske svrhe:			
		Obrtne svrhe	28.000		
		Trgovinske svrhe	3.770		
		Izvanjsko-trgovinske svrhe	3.000		
		Ukupno (nasl. 2.) . . .		34.770	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Podignuće raznih grana gospodarstva:			
		Za svrhe gospodarskih družtvah, za izložbe, natjecanja i pokuse, za promaknuće gojitbe rogate marve, ovacah i svinjah			
		Za strukovnu nastavu u poljskom gospodarstvu			
		Za promaknuće gospodarstvene strukovne književnosti			
		Za trgovinsko bilje, naročito:		100.000	
		za promaknuće proizvadjanja konopljah, lana, hmelja i duhana .			
		Za promaknuće vinarstva			
		» » drvarstva i vrtljarstva			
		za promaknuće svilarstva			
		» » pčelarstva . . .			
		» » ribarstva			
		Za službena putovanja, što se imadu preduzeti u interesu poljodjelstva			
		Za nepredvidjene troškove javnoga gospodarstva			
		Gospodarstveni naukovni zavodi:			
		Zemaljski gospodarstveni naukovni zavod u Kesthelju	39.700		
		Zemaljski gospodarstveni naukovni zavod u Debrecinu	44.514		
		Zemaljski gospodarstveni naukovni zavod u Ug. Staromgradu	56.325		
		Zemaljski gospodarstveni naukovni zavod u Koložmonoštoru	42.000		
		Ratarnica u Hradiku	14.600		
		Obrazovalište za vincilire u Diószegu	7.395		
		Naukovni zavod za vinarstvo u Tarcalu	8.000		
		Gospodarski zavod u Košicah . . .	6.000		
		Ukupno (nasl. 4.) . . .		218.534	
		Državni pastuharski zavodi:			
		Sriedišnja uprava pastuharstva . . .	27.624		
		Gospodarstva pastuharskih posjedah	852.995		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po naslovih
			forintah		
		Pastuhališta	1,807.044		
		Pastuški depoti			
		Utrkivanje konjah	28.000		
		Nagrade za gojitbu konjah	15.620		
		Kupovanje materijala za gojitbu . .	15.000		
		Ukupno (naslov 5.) . . .		2,746.283	
	6	Komtumački zavodi		53.700	
	7	Za ugušenje iztočne marvinske i inih životinjah pošasti		39.000	
	8	Peštanski živinarski zavod		40.641	
	9	Rudarska satničtva		62.000	
	10	Geologički zavod		28.300	
	11	Statistički ured		56.870	
	12	Pošta:			
		Činovničke plaće i doplatci . . .			
		Stanbine			
		Dnevnice			
		Odjeća	2,020.400		
		Plaće poštarah			
		Nagrade i podpore			
		Pristojbe poštovnih dielah			
		Putne pristojbe			
		Uzdržavanje sgradah			
		Najmovine			
		Uredovni i rukovodni troškovi .			
		Naknade izviruće iz pogriešakah			
		Dohodarstvene naknade . . .			
		Troškovi poštarskoga i željezničkoga odpremanja	3,201.000		
		Troškovi novinah			
		Pribavljanje kolah i ostalih inventarnih stvarih			
		Popravci na kolih			
		Naknade štetah			
		Možebitna nabava novih sgradah .			
		Razni troškovi			
		Ukupno (naslov 12) . . .		5,221.400	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	13	Brzojav :			
		Osobna beriva	1,113.520		
		Postotak, pripadajući činovnikom od poslovnih prijetakah			
		Možebitna nabava kućah			
		Najmovine			
		Uredjenje i uzdržavanje uredovnih prostorijah			
		Troškovi zamjenjivanja, putovanja i preseljivanja			
		Paušalirani pisarnički i ogrievni troškovi			
		Tiskanice i ostale nepaušalirane potrebštine	1,217.600		
		Poslovne potrebštine			
		Za popravak strojevah			
		Za uzdržavanje opremne zaklade .			
		Za popravak i uzdržavanje prugah			
		Strankam povraćene pristojbe . . .			
		Za dug saveznim i stranim državam			
		Pristojbe za dalnje odpremanje brzojavkah			
		Pristojbe za uručivanje brzojavkah			
		Razni izdatci			
		Ukupno (nasl. 13.).		2,331.120	
	14	Morsko brodarstvo i luke		115.024	
	15	Peštanski založni zavod		165 000	
		Ujedno (poglav. XVII. naslov 1—15.)			11,373 510
XVIII		Ministarstvo za bogoštovje i nastavu:			
	1	Središnja uprava:			
		Plaće i stanbine	185.769		
		Pripomoći	1.800		
		Odielo podvornikah	900		
		Za obavljanje pisarničkih poslovah .	15.000		
		Nagrade i podpore	3.500		
		Najamnine	306		
		Uredovni, pisarnički i putni troškovi	18.000		
		Razni izdatci i razne kućne potrebštine	600		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Paušal za dnevnice za nastavnu konferenciju, za putne troškove, počastne nagrade i rukovodne troškove	3.000		
		Brzojavne pristojbe	1.000		
		Ukupno (nasl. 1.).		229.875	
	2	Uprava naukovnih poslovah :			
		Vrhovna ravnateljstva naukovnih okružjah	28.200		
		Naukovna nadzorničtva za pučku obuku :			
		Plaće i stanbine	149.078		
		Putni troškovi	30.500		
		Uredovni paušali	12.900		
		Nagrade, podpore i možebitne nagrade ministerijalnih povjerenikah, izaslanih za zastupanje naukovnih nadzornikah	3.300		
		Putni troškovi i dnevnice za županijska školska vieća	38.950		
		Povjerenstva za državne izpite . .	9.300		
		Ukupno (nasl. 2.).		272.228	
	3	Naukovni zavodi :			
		Peštansko kr. sveučilište:			
		Plaće učiteljah i činovnikah :			
		Bogoslovni fakultet			
		Pravoslovni »			
		Liečnički »			
		Mudroslovni »			
		Knjižnica			
		Pisarničko i gospodarstveno osoblje	265.100		
		Doplatci činovnikah			
		Stanbine učiteljah i činovnikah . .			
		Plaće podvornikah			
		Stanbine			
		Odkup berivah			
		Zamjene	1.400		
		Pristojbe dnevničarah	3.689		
		Štipendiji	15.870		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Nagrade i podpore	4.135		
		Potriebštine crkvene	1.200		
		Najmovine	25.500		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	850		
		Potrebština teoretičnoga i praktičnoga podučavanja	90.000		
		Uzdržavanje sgradah	13.500		
		Porezi i ine pristojbe	500		
		Putni troškovi i dnevnice	1.500		
		Kućne potriebštine	23 934		
		Mješoviti izdatci	300		
		Mirovine	20.043		
		Obrazovalište gimnazijskih učiteljah	34.800		
		Kološtvarsko sveučilište:			
		Plaće učiteljah, činovnikah i podvornikah:			
		Pravoslovni fakultet . . . . . . Liečnički « . . . . . Mudroslovni « . . . . . . Pisarničko i gospodarstveno osoblje Podvorničko osoblje . . . . . . Stanbine učiteljah, činovnikah i podvornikah	121.490		
		Zamjene	1.000		
		Pristojbe dnevničarah	2.190		
		Stipendiji i putni troškovi	8.800		
		Nagrade i podpore	2.000		
		Najamnine	1.265		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	600		
		Potrebština teoretičnoga i praktičnoga podučavanja	40.600		
		Kućne potrebštine	6.000		
		Uzdržavanje sgradah	14 000		
		Mješoviti izdatci	300		
		Kološvarsko obrazovalište gimnazijskih učiteljah	15.500		
		Josefinski politehnički zavod:			
		Plaće i doplatci učiteljah i činovnikah	86.600		
		Stanbina učiteljah i činovnikah . .	13.700		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Plaće podvornikah	5.000		
		Stanbine «	1 004		
		Odielo «	505		
		Za obavljanje pisarskih poslovah i pisarničke potrebštine	1.800		
		Nagrade	3.725		
		Štipendiji	5.100		
		Potrebštine teoretičnoga i praktičnoga podučavanja	18.500		
		Kućne potrebštine	6.500		
		Najamnine	43.800		
		Uzdržavanje sgradah	1.000		
		Putni troškovi i ini možebitni izdatci	1.000		
		Zemaljsko obrazovalište za risarske učitelje i s ovim skopčana risarna	39.640		
		Pravoslovna akademija u vel. Sibinju	18.285		
		Državni gimnazij u vel. Sibinju .			
		„ „ „ Kapošvaru .			
		„ „ na Rieci	94.906		
		„ „ u Lošoncu . .			
		„ „ „ Munkaču . .			
		„ „ „ Somboru . .			
		Državna viša realka u Budimu .			
		„ „ „ „ Pešti . .			
		„ „ „ „ Gjuru . .			
		„ „ „ „ Košicah .			
		„ „ „ „ Kremnici			
		„ „ „ „ Löcse-u .			
		„ „ „ „ v.Varadinu			
		„ „ „ „ Pečuhu			
		„ „ „ „ Segedinu	295.622		
		„ „ „ „ Székelyudvarhelj-u			
		Državna viša realka u Temišvaru			
		„ „ „ „ Devi . .			
		„ „ „ „ Kečkemetu			
		„ „ „ „ Nagy-Kállóu			
		Realka u Pančevu			
		Podpora za višu realku u Požunu	4.000		
		„ „ „ „ „ Šopronu	4.000		

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
		Podpora za višu realku u Šümegu	4.000		
		» » » » « Stolnom-Beogradu	4.000		
		Podpora za višu realku u vel. Sibinju	5.000		
		Zajednički troškovi sriednjih učionah	10.000		
		Podpora za školske strukovne listove	800		
		Strukovna učilišta:			
		Podpora za trgovačko učilište u Pešti	10.000		
		Učilište za primalje	9.225		
		Izobrazilište za učitelje u Budimu			
		" " " " Baji			
		" " " " Čongradu			
		" " " " Čurgo-u			
		" " " " Devi			
		" " " " Iglovi			
		" " " " Kološvaru			
		" " " " Lévi			
		" " " " Lošoncu			
		" " " " Marmoroš Sigetu	335.503		
		Izobrazilište za učitelje u Modoru			
		" " " " Šarošpataku			
		Izobrazilište za učitelje u St. Keresturu			
		Izobrazilište za učitelje u Zilahu			
		" " " " Znio-Várally-u			
		Izobrazilište za učitelje, što se ima ustrojiti			
		Izobrazilište za učitelje u Bielojcrkvi			
		Izobrazilište za učiteljice u Budimu			
		Izobrazilište za učiteljice u Kološvaru	128.820		
		Izobrazilište za učiteljice u Požunu			
		Izobrazilište za učiteljice u Subotici			

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			f o r i n t a h		
		Zajednički troškovi za učiteljska izobrazilišta	30 000		
		Dopunitbeni naukovni tečaj za gombalce	20.000		
		Za izobraživanje učiteljskih pripravnikah i pučkih učiteljah u inozemstvu	5.000		
		Gradjansko izobrazilište za učitelje u Budimu	15.350		
		Gradjansko izobrazilište za učiteljice u Budimu	8.500		
		Potriebštine pučkog naobrazovanja	800.000		
		Nastava odraslih	60.000		
		Za izdavanje lista za pučko naobrazovanje u 7 jezikah	10.000		
		Potriebština za pučke škole i gradjanske škole, za mužkarce i djevojke	129.000		
		Nagrade učiteljem za vojničko vježbanje u oružju	36.000		
		Zavod gluhoniemih u Vacu	36.824		
		Za potriebštinu zajma, amortizacije i kamatah, što će se učiniti, da se izvedu sveučilištne sgrade	112.670		
		Ukupno (nasl. 3.)		3,132.495	
	4	Štipendiji:			
		Putni štipendiji za učitelje viših i srednjih učionah i za učiteljske kandidate	20.000		
		Za obskrbu triuh ugarskih i četiriuh erdeljskih pitomacah u bečkom Terezianumu i za ine izdatke	4.535		
		Učitelju risanja kod pučke škole u Koložvaru	315		
		Zakladni pripadak za erdeljsku školsku zakladu	10.452		
		Pripomoć zakladi za štipendija	1.064		
		Podpora za siromašne učenike	1,200		
		Goldberžki šiipendij	630		
		Komorska pristojba za erdeljske evangeličke crkve helvetičkoga vjeroizpovjedanja i škole, te za njekoje rimokatoličke župe	3.545		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglav-ljih
			forintah		
		Hallske zaklade prebende i štipendiji	4.910		
		Za 15 hrvatskih učenikah, što polaze ugarske srednje učione	3.000		
		Nagrada onih sukromnih učiteljah na sveučilištu, koji teoretičnu struku predaju, glede kojih sistemizirane učiteljske stolice ili neima, ili popunjena nije i kojih zadržanje u učiteljstvu bi po mnienju dotičnog fakulteta željeti bilo	5.000		
		Štipendija za ugarsku vojnu krajinu	5.440		
		Nagrade za učitelje, koji će iz inozemstva pozvani biti	12.000		
		Ukupno (nasl. 4.).		72.091	
	5	Obće obrazovne svrhe:			
		Ugarski narodni muzej:			
		Osobna beriva	34.280		
		Stvarni izdatci	54.029		
		Zemaljska, tako zvana Eszterhazy-eva sbirka slikah:			
		Osobna beriva	2.160		
		Stvarni izdatci	12.000		
		Za središnji meteorologički zavod .	12.778		
		Za obrazovno-umjetničke svrhe, navlastito: za putna štipendija, za naručbine, za podupiranje ostarjelih vrstnih umjetnikah	15.000		
		Za traženje, izkapanje, snimanje, upisivanje, razredjivanje, izdavanje i nadziranje povjestnih umjetničkih spomenikah	15.000		
		Za izdavanje ugarskih povjestnih izvorah i spomenikah	15.000		
		Za pomnoženje knjižnice ugarske akademije znanostih	5.000		
		Za tztraživanje i saobćivanje u korist zemlje, što će ih obaviti matem. i naravoslovni odsjek ugarske akademije znanostih	5.000		
		Za godišnje podupiranje kr. ugarskog naravoslovnog družtva u tu svrhu,			

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		da družtvo tu svotu obrati na iztraživanja i saobćivanja u korist zemlje.	4.000		
		Za podupiranje osiromašenih domaćih spisateljah, ili njihovih obiteljah	2.500		
		Za obrazovanje gombalačkih učiteljah	5.000		
		Troškovi zemaljske glasbene akademije	30.000		
		Za glasbena štipendija	2.500		
		Za podupiranje budimske glasbene i pjevačke akademije	1.200		
		Franji Toldy-ju obzirom na 50 godišnje djelovanje, koje je pokazao glede spisanja povjestice književnosti, i s obzira promicanja daljnje njegove djelatnosti na tom polju	4.000		
		Ukupno (nasl. 5.).		219.447	
	6	Crkvene svrhe:			
		Katoličkoj crkvi grčkoga obreda . .	99.000		
		Evangeličkoj crkvi helvetičkoga vjeroizpovjedanja	36.000		
		Evangeličkoj crkvi augsburžkoga vjeroizpovjedanja	65.000		
		Grčko-iztočnoj crkvi	100.000		
		Unitarskoj crkvi	5.000		
		Crkvi izraelitičkoga izpovjedanja . .	5.000		
		Ukupno (nasl. 6.).		310.000	
		Ujedno (pogl. XVIII. nasl. 1—6.).			4,236.136
XIX.		Ministarstvo pravosudja:			
	1	Središnja uprava:			
		Plaće i stanbine	176.400		
		Odielo podvornikah	800		
		Nagrade i podpore	3.500		
		Najmovina	25.500		
		Uredovna i pisarnička potrebština	27.080		
		Prevodni troškovi	2.000		
		Putni troškovi i dnevnice	7.000		
		Uzdržavanje uredskih prostorijah . .	600		
		Brzojavni troškovi	600		
		Kemički izdatci	2.800		
		Ukupno (nasl. 1.).		246.330	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	2	Ukidno sudište:			
		Plaće i stanbine	150.649		
		Funkcionalni doplatak	4.500		
		Odielo podvornikah	450		
		Nagrade i podpore	1.500		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	12.000		
		Uzdržavanje sgradah	400		
		Nedpredvidivi izdatci	400		
		Ukupno (nasl. 2.).		169.899	
	3	Vrhovno sudište:			
		Plaće i stanbine	342.647		
		Funkcionalni doplatak	2.500		
		Odielo podvornikah	800		
		Nagrade i podpore	3.000		
		Najmovina	3.448		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	18.000		
		Nepredvidivi izdatci	500		
		Ukupno (nasl. 3).		370.895	
	4	Kr. sudb. tabla u Pešti:			
		Plaće i stanbine	574.796		
		Funkcionalni doplatak	1.000		
		Pripomoći	3.600		
		Odielo podvornikah	1.300		
		Nagrade i podpore	5.000		
		Najmovina	6.244		
		Uredovna i pisarnička porebština .	23.000		
		Uzdržavanje sgradah	400		
		Nepredvidivi izdatci	600		
		Ukupno (nasl. 4.).		615.940	
	5	Kralj. sudb. tabla u Maros-Vásárhelyu:			
		Plaće i stanbine	107.420		
		Pripomoći	1.500		
		Odielo podvornikah	450		
		Nagrade i podpore	900		
		Najmovina	500		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	9.000		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Uzdržavanje sgradah	300		
		Nepredvidivi izdatci	400		
		Ukupno (nasl. 5.).		120.470	
	6	Kr. glavna odvjetničtva:			
		Plaće i stanbine	36.830		
		Odielo za podvornikah	250		
		Nagrade i podpore	700		
		Najmovina	3.800		
		Pisarnička potrebština	5.130		
		Putni troškovi	3.300		
		Za tiskanice	4.000		
		Troškovi disciplinarnih postupakah	10.000		
		Nepredvidivi izdatci	400		
		Ukupno (nasl. 6).		64.410	
	7	Kralj. sudbeni stolovi i kotarski sudovi:			
		Plaće i stanbine	5,132.617		
		Godišnje pristojbe	125.490		
		Odielo podvornikah	51.089		
		Nagrade i podpore	80.000		
		Najmovine	300.000		
		Uredovna i pisarnička potrebština .	700.000		
		Za službena putovanja	16.000		
		Uzdržavanje sgradah	50.000		
		Nepredvidivi izdatci	10.000		
		Ukupno (nasl. 7.)		6,465.196	
	8	Kr. odvjetničtva:			
		Plaće i stanbine	883.470		
		Doplatci i skuparina činovnikah . .	61.740		
		Beriva liečnikah i duhovnikah . . .	43.100		
		Odielo podvornikah	83.050		
		Nagrade i podpore	10.000		
		Najmovine	18.000		
		Uzdržavanje sgradah	10.000		
		Pisarnička potrebština	65.000		
		Troškovi uzdržavanja uzapćenikah .	1,086.728		
		Troškovi kaznenoga postupka . . .	260.000		
		Za službena putovanja	5.000		
		Ukupno (nasl. 8.).		2,526.088	

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	9	Zemaljske kaznione:			
		Kazniona u Munkaču	100.715		
		» » Vacu	118.705		
		» » Leopoldstadtu	135.150		
		» » Illavi	122.085		
		» » Samošujvar-u	111.505		
		» » Maria-Nostri	43.605		
		Državna tamnica u Vacu	7.618		
		Mješoviti izdatci	10.396		
		Ukupno (nasl. 9.) . . .		649.779	
	10	Gruntovničtvo:			
		Sriedišnji gruntovni ured		9.000	
		Ujedno (poglavlje XIX. nasl. 1—10)		11,238.007	
XX.		Ministarstvo za zemaljsku obranu:			
	1	Sriedišnja uprava:			
		Plaće, stanbine i nuzgredna beriva .	210.482		
		Dnevnice za obavljanje pisarničkih poslovah	20.000		
		Odielo podvornikah	1.200		
		Nagrade i podpore	8.000		
		Najmovine	18.000		
		Pisarničke potrebštine	35.000		
		Putni troškovi	10.000		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		302.682	
	2	Domobranski zavodi:			
		Izdatci vojnih sudovah	4.000		
		Sriedišnje skladište odieće	19.956		
		Povjerenstvo za oružje	20.457		
		Vojni znanstveni zavodi	11.600		
		Ludovicejska akademija	117.896		
		Ukupno (nas. 2.) . .		173.909	
	3	Troškovi unovačenja		20.000	
	4	Domobransko glavno zapovjedničtvo		57.380	
	5	Okružna zapovjedničtva:			
		Okružno zapovjedničtvo u Pešti . .	45.946		
		» » » Segedinu	39.021		
		» » » Košicah	35.676		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Okružno zapovjedničtvo u Požunu .	34.519		
		» » » Budimu .	44.348		
		» » » Erdelju .	35.081		
		» » » Zagrebu.	26.440		
		(Ukupno nasl. 5.)		261.031	
	6	Čete:			
		Novčane pristojbe			
		Premještenje			
		Obskrba			
		Hrana konjah			
		Odielo i oprema			
		Troškovi za njegu bolestnikah .			
		Pribava nabojah			
		Naknadna pribava konjah . . .	5,483.639		
		Ukupno (nasl. 6.)		5,483.639	
		Ujedno (pogl. XX. nasl. 1—6)			6,298.641
		Svota redovitih izdatakah			210,561.095
		B. Izvanredni izdatci:			
I.		Svota, odpadajuća na zemlje krune ugarske od zajedničkih izdatakah, ustanovljenih za 1874. godinu . . .			3,353.826
II.		Ministarstvo unutarnjih poslovah:			
	1	Rektifikacionalna povjerenstva . . .		10.764	
	2	Troškovi vieća zdravstvenih poslovah		10.000	
	3	Za troškove brakijah (glede prošlosti)		18.300	
	4	Za proučenje uredjenja inozemskih arkivah		3.000	
	5	Za municipija kao podpora zakladi stradajućih		1,000.000	
		Ujedno (poglavje II. naslov 1.—5.)			1,042 064
III.		Ministarstvo financijah:			
	1	Za glavnu carinaru i skladište, što se u Pešti graditi ima		450.000	
	2	Kod dohodarstva duhana:			
		Za nove gradjevine		125.000	
	3	Kod dohodarstva soli:			
		Za nabavu jednog željezničkog lokomotiva u Marmorošsigetu	20.000		
		Za podizanje suše za lokomotiv . .	4.000		
		Ukupno (nasl. 3.)		24.000	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	4	Kod državnih dobarah:			
		Za gradjenje i ine izvanredne troškove:			
		Na gospoštiji Hradek	5.400		
		„ „ M. Sigetu	2.000		
		„ „ Aradu	90.000		
		„ „ Gödöllö	10.000		
		„ „ Solnoku	11.217		
		Kod kupelji u Mehadiji	20.000		
		Ukupno (nasl. 4.).		138.617	
	5	Kod državnih šumah:			
		Za investicije i ine izvanredne izdatke		450.000	
	6	Kod rudarstva i kovanja novca:			
		Štavničkoj rudničkoj zakladi kao predujam	7.000		
		Nagybanškoj rudničkoj zakladi kao predujam	48.654		
		U svrhu boljeg izdubljenja sdolnje zvane Josip II.	100.000		
		Ukupno (nasl. 6).		155.654	
	7	Za popravak vajdahunyadskoga grada		30.000	
	8	Predujmovi na temelju osiguranja željezničkih kamatah		14,000.000	
	9	Za potriebštine provizorija zemljarine		11.200	
	10	Za kupnju zemljištah od neobhodne potrebe, koja leže medju posjeđom erara		50.000	
	11	Kao državni prinos za gradjevne troškove Franjevoga prekopa . . .		1,518.000	
	12	Beriva organah, koji su u stanje razpoloživosti došli usljed razvojačenja ugarske krajine		30.000	
	13	Za povratak službenih jamčevina . .		46.000	
		Ujedno (pogl. III. nasl. 1—13)			17,028.471
IV.		Ministarstvo za javne radnje i komunikaciju:			
	1	Za reguliranje budimpeštanskoga dunavskoga diela iz lutrijskoga zajma		1,620.000	

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	2	Za gradjenje dunavskog mosta na margaretskom otoku iz lutrijskoga zajma		2,316.000	
	3	Prinesak za gradjenje st. Peter-riečke pruge		136.949	
	4	Vrhovno nadzorničtvo gradjenja željeznice		184.535	
	5	Gradjenje željeznicah:			
		Iz troškovah ravnateljstva kr. ug. državnih željeznicah na gradjevnu zakladu padajući izdatak	154.000		
		Za proučiti nove pruge i za radnje trasiranja	40.000		
		Za dogotovljenje gradjenja karlovačko-riečke pruge	2,200.000		
		Za gradjenje budimpeštanske spojne željeznice	1,000.000		
		Za izgradjenje gömörskih obrtnih željeznicah iz gömörskog zajma . . .	3,822.855		
		Za izgradjenje gömörskih obrtnih željeznicah iz državnih prijetakah .	967.111		
		Radnje za obranu obalah u Krajini	66.250		
		Ukupno (nasl. 5.).		8,250.216	
	6	Investicije kod državnih željeznicah:			
		Za potrebna preinačenja kod državnih željeznicah i za gradjenja i investicije primjerne zahtievom povećanoga prometa i pomnoženje prometnih sredstvah	1,000.000		
		Za povećanje i uredjenja djelaonice državne tvornice vagonah, kao i poprave državnih željeznicah u Pešti	100.000		
		Ukupno (nasl. 6.)		1,100.000	
		Ujedno (poglavje IV. naslov 1—6.)			13,607.700
V.		Ministarstvo za poljodielstvo, obrt i trgovinu:			
		Gospodarstveni naukovni zavodi:			
	1	Za uredjenja i gradjevine:			
		Kod naukovnoga zavoda u Kolozsmonostoru	8000		

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		Kod ratarnice u Hradeku	1.000		
		Kod naukovnoga zavoda za vinarstvo u Tarozalu	6.000		
		Kod gospodarstva naukovnoga zavoda u Košicah	10.000		
		Ukupno (nasl. 1.)		25.000	
	2	Državni pastuharski zavodi:			
		Za kupovanje pastuhah u pastuhalištih; za kupovanje pastuhah za pastuharske postaje	40.000		
		Za nove gradjevine kod pastuharskih gospodarstvah	40.000		
		Ukupno (nasl. 2.)		80.000	
	3	Kontumacijalni zavodi:			
		Za preinačenje sgradah i za gradjenje novih štalah		4.000	
	4	Peštanski živinarski zavod:			
		Za troškove spravah, potrebnih za strukovne pokuse, te za nabavu ormarah, potrebnih za spremu već gotovih anatomičkih i fiziologičkih preparatah		2.000	
	5	Brzojav:			
		Za povučenje novih trakovah i za razširenje poslovanja na postojećih tracih		100.000	
		Ujedno (poglavlje V. nasl. 1—5)			211.000
VI.		Ministarstvo za bogoštovje i javnu nastavu:			
	1	Naukovni zavodi:			
		Za podpuno sagradjenje i uredjenje budimskog obrazovališta za učitelje	5.000		
		Za gradjenje obrazovališta za učitelje u Subotici	54.000		
		Za preinačenje novih prostorijah, najmljenih za politehniku, za uredjenje plino- i vodovoda, osim već			

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		godine 1872. u tu svrhu dozvoljena troška od 12.000 forintih . . .	15.000		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		74.000	
	2	Za izvanredne potrebštine muzeja:			
		Za glavce	5.000		
		Za kupovanje sbirkah	5·000		
		Beriva 6 dnevničarah za odjel starinah	2.000		
		Ukupno (nasl. 2.) . . .		12.000	
	3	Za uzdržavanje umjetničkih spomenikah od historičke važnosti u svrhu, da se sačuvaju od konačne propasti		10.000	
	4	Da se za politehniku iznajmljene prostorije u prijašnje stanje postave .		5.000	
	5	Za podporu sveučilištnoga čitaoničkoga družtva		3.000	
	6	Iz vjeresije, votirane u godini 1871. za podporu helvetičke crkve, što ju prekodunavsko okružje upotriebilo nije		8.000	
		Ujedno (pogl VI. nasl. 1.—6.)			112.000
VII.		Ministarstvo pravosudja:			
	1	Za gradjevine kod kaznione u Leopoldstadtu		1.000	
	2	Za potrebštine ugarskih gruntovničkih izpostavah (za troškove vjeresijskih gruntovnicah)		45.000	
	3	Za potrebštine erdeljskoga gruntovničkog ravnateljstva i izpostavah .		230.000	
	4	Za sastavljanje zakonah		15.000	
	5	Za gradjenje uzah i nabavu zemljištah u Požunu, Kaloči, Liptó, sv. Miklošu, Velikoj Kaniži, Kermendu, Bistrici, Miškolcu, Makó-u Za opremu uzničkih prostorijah . Za popravak i preinačenje uzničkih prostorijah u Breznobány-i, Felegyházi, Facsetu, Homonni, i tamo, gdje će popravak od prieke nužde biti		80.000	

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
	6	Za uzničke gradjevine i izvanredne opreme u krajini		10.000	
		Ujedno (poglavje VII. nasl. 1—6.).			381.000
VIII.		Ministarstvo za zemaljsku obranu:			
	1	Odielo, oprema i oružje za 15.000 pješačkih momakah		1,414.000	
	2	Za nabavu susjednoga zemljišta u svrhu razprostranjena glavnoga skladišta odiela		20.000	
	3	Za daljnji popravak sgrade ludovicejske akademije		40.000	
	4	Zaklade		4.648	
		Ujedno (poglavje VIII. nasl. 1—4.).			1,478.648
		Svota izvanrednih izdatakah . . .			37,214.709
		C.) Izdatci za vjeresijske i blagajničke operacije:			
I.		Odkup vinske desetine:			
	1	Ukamaćenje		1,268.308	
	2	Amortizacija:		528.100	
	3	Izjednačenja glavnicah		4.000	
	4	Rukovodni troškovi:			
		Beriva pravnih povjerenikah . . .	15.000		
		Prinesak za trošak odiela vjeresijskih operacijah ministarstva financijah	10.000		
		Prinesak za trošak računovodstva ministarstva financijah	10.710		
		Za dnevnice kod odpravničtva ministarstva financijah i kod poreznih uredah	30.000		
		Pisarnički troškovi	1.000		
		Nagrade	1.800		
		Ini troškovi	700		
		Ukupno (naslov 4.) . . .		69.210	
	5	Svota, koja se iz prelimiranih prijetakah tekuće godine neće upotriebiti		1,211.579	
		Ukupno (poglavje I. naslov 1—5)			3,111.197
II.		Lutrijski zajam:			
	1	Godišnji pripadak		1,224.000	
	2	Troškovi mosta lančenika		251.322	

Poglavje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
	3	Prinesak za trošak odiela vjeresijskih operacijah ministarstva financijah .		5.000	
	4	Prinesak za trošak računovodstva ministarstva financijah i središnje državne blagajne		7.500	
	5	Ini rukovodni troškovi		1.000	
		Ujedno (poglavje II. naslov 1—5.)			1,488.822
III.		Založnički zajam gömörske željeznice:			
	1	Ukamaćenje i amortizacija u srebru		384.236	
	2	Trošak za nabavu srebra		30.738	
	3	Rukovodni troškovi		510	
		Ujedno (poglavje III. naslov 1—3.)			415.484
IV.		Blagajničke operacije:			
	1	Odkupna ciena duhanskog lišća, što će se odkupiti za austrijsko rukovodstvo			3,942 520
		Svota izdatakah vjeresijskih i blagajničkih operacijah			8,958 023

§. 3.

Za pokriće izdatakah, dozvoljenih u prijašnjem §. opredieljuju se po sliedećem proračunu dohodci Ugarske, kao i dohodci kraljevinah Hrvatske i Slavonije pogledom na troškove, koji su svim zemljam krune Ugarske zajednički, i pogledom na potrebštine unutarnje uprave kraljevinah Hrvatske i Slavonije, i to: za redovite troškove redoviti dohodci, za izvanredne troškove i izdatke izvanredni i osim toga do ustanovljene svote prijetci vjeresijskih i blagajničkih operacijah, a za izdatke vjeresijskih i blagajničkih operacijah prijetci vjeresijskih i blagajničkih operacijah.

Poglavje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
		II.			
		A. Redoviti prijetci:			
I.		U smislu §. 20. zak. čl. XLVI. od god. 1868. za pokriće troška zajedničkoga visećega državnoga duga			144.600
II.		Rieka:			
	1	Sudstveni provizorij: Naknada uzničkih obskrbnih i kaznenih troškova i dohodak iz radnje uznikah			570
III.		Ministarstvo unutarnjih poslovah:			
	1	Prinesak iz zemljorazteretne zaklade u ime naknade troškovah zemljorazteretnoga ravnateljstva		59.080	
	2	Obćeniti javno-upravni prijetci:			
		Naknada bolno-obskrbnih troškovah	73.420		
		Naknada obskrbnih troškovah za njegu ugarskih osobah u inozemnih radjaonicah	1.700		
		Prijetci duhobolnicah	52.490		
		Naknada nahranbenih pristojbah za nezakonitu djecu njegovanu u Beču i inih prekolitavskih nahodilištih .	25.000		
		Dohodak Budapešti-Közlöny-a . . .	22.000		
		Paušal za redarstvo glavnoga grada	400.000		
		Ukupno (nasl. 2) . . .		574 610	
	3	Dohodah iz kamatah glavnicah narodnoga kazališta		27.300	
	4	Raznovrstni prijetci		2.000	
		Ujedno (pogl. III. nasl. 1. — 4.).			662.990
IV.		Ministarstvo financijah:			
		Izravni porezi:			
	1	Zemljarina: državni porez .	26,278.275		
		zemljo-razteretni prirez	10,151.520		
		Ukupno (nasl. 1.) . . .		36,429.795	

Poglavje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
	2	Kućarina: državni porez .	5,419.352		
		zemljo-razteretni prirez	2,148.900		
		Ukupno (nasl. 2.) . . .		7,568.252	
	3	Dohodarina: državni porez .	9,189.984		
		zemljo-razteretni prirez	3,169.291		
		Ukupno (nasl. 3.) . .		12,359.275	
	4	Osobna tecivarina: državni porez	6,506.693		
		zemljo-razteretni prirez	2,561.653		
		Ukupno (nasl. 4.) . . .		9,068.346	
	5	Mlinski porez		42.120	
	6	Porez trgovine, obrta i zaštite . .		325.117	
	7	Zatezni kamati:			
		Državnoga poreza	1,050.000		
		Zemljo-razteretnoga prireza	450.000		
		Ukupno (nasl. 7.) . . .		1,050.000	
	8	Pristojbe ućerivanja poreza		208.000	
	9	Porezni zaostatci		2,500.000	
		Ukupno (nasl. 1—9.) . .		70,000.905	
		Potrošarine:			
	10	Porez na žestu	6,000.000		
	11	» » vino	2,735.000		
	12	» » meso	2,020.000		
	13	» » pivo	1,820.000		
	14	» » slador	1,320.000		
		Ukupno (nasl. 10—14.) . . .		13,895.000	
	15	Pogranična carina:			
		Paušal rukovodnih troškovah (na temelju zak. čl. II. od god. 1869.)	450.000		
		Razni prijetci	15.000		
		Ukupno (nasl. 15.) . . .		465.000	
	16	Biljegovina		6,496.300	
	17	Pravne pristojbe		13,025.000	
	18	Odredbine		648.000	
	19	Puncevanje		31.477	
	20	Cestarina, mostarina i prevozarina .		51.439	

Poglavlje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	21	Dohodarstvo duhana:			
		Kupovanje	663.934		
		Tvoritba	6.250		
		Prodaja	28,567.162		
		Ukupno (naslov 21)		29,237.346	
	22	Dohodarstvo lutrije		3,038.700	
	23	„ soli		14,302.786	
	24	Državna dobra		5,251.113	
	25	Državne šume		9.674.914	
	26	Rudarstvo i kovanje novca:			
		Rudarska ravnateljstva . . . . . Kovne rude . . . . Puncevno odkupni uredi . . . . Kovnica novca . . . . Dobitak na pridu . . . . Željezare . . . . Kameno-ugljevne rude . . . . . Solske rude . . . . Opałska ruda		14,035.602	
	27	Državna tiskarna		716.800	
	28	Državne sgrade		38.920	
	29	Čisti dobitak državnih željeznicah i peštanske jim tvornice makinah i kolah		2,000.000	
	30	Pokretni državni imutak		547.378	
	31	Razni prijetci		371.086	
		Ujedno (pogl. IV. nasl. 1—31.)			183,827.796
V.		Ministarstvo za javne radnje i komunikaciju:			
		Sriedišnja uprava:			
	1	Prinesak iz željezničke gradjevne zaklade u ime naknade plaće jednoga računara		2.500	
	2	Računovodstvo kamatnih jamčevinah i vladino nadziranje željeznicah . .		32.755	
	3	Državni gradjevni uredi		56.000	
	4	Uzdržavanje kamenitih putevah . . .		14.801	
	5	Uzdržavanje vodenih putevah . . .		215	

Poglavlje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavjih
			forintah		
	6	Iz prijetakah državnih željeznicah i državne tvornice makinah i kolah za pokriće poslovnih izdatakah . .		7,238.088	
		Ujedno (poglavje V. nasl. 1—6) . .			7,344.359
VI		Ministarstvo za poljodjelstvo, obrt i trgovinu:			
	1	Gospodarstveni naukovni zavodi:			
		Zem. gospodarski naukovni zavod u Kesthely-u	6.510		
		Zem. gospodarski naukovni zavod u Debrecinu	14 704		
		Zem. gospodarski naukovni zavod u Magyaróváru	26.000		
		Zem. gospodarski naukovni zavod u Kolozsmonoštoru	11.886		
		Ratarnica u Hradeku	2 460		
		Naukovni zavod za vinarstvo u Tarcalu	2.373		
		Gospodarski naukovni zavod u Košicah	1.700		
		Ukupno (naslov 1.)		64.633	
	2	Državni pastuharski zavodi:			
		Gospodarstva pastuharskih posjedah	1,474.904		
		Pastuhališta	349.620		
		Pastuharske postaje	225.000		
		Ukupno (nasl. 2.).		2,049.524	
	3	Peštanski živinarski zavod		11.400	
	4	Pošta		5,404.000	
	5	Brzojav		2,240.000	
	6	Zdravstveni posao u lukah i na morskih obalah		40.000	
	7	Peštanska založionica		165.000	
	8	Rudarske pristojbe		99.920	
	9	Zaklade, zakladnice i razni prijetci .		28.320	
		Ujedno (pogl. VI. nasl. 1—9).			10,102.797
VII.		Ministarstvo za bogoštovje i nastavu:			
	1	Sriedišnja uprava:			
		Prinesak za troškove ministarskoga računovodstva	36.185		
		Dohodak od kućne najmovine . . .	204		
		Ukupno (nasl. 1.).		36.389	

Poglavlje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavljih
			f o r i n t a h		
	2	Naukovni zavodi:			
		Zaklada kr. ugar. sveučilišta . .	235.074		
		Pristojbe za učiteljske izpite . . .	1.000		
		Postotci naukovne pristojbe	1.350		
		Naukovine	19.870		
		Prinesci za uzdržavanje pojedinih naukovnih zavodah	60.810		
		Zavod gluhoniemih u Vacu	21.540		
		Ukupno (naslov 2.) . . .		339.644	
	3	Obće obrazovne svrhe:			
		Zaklada ugarskoga narodnoga muzeja		10.871	
		Ujedno (poglavje VII. naslov 1—3.)			386.904
VIII.		Ministarstvo pravosudja:			
	1	U ime naknade troškovah karnoga postupka		6.500	
	2	Prinesci za sudstvene troškove . .		26.657	
	3	Naknade uzničkih obskrbnih troškovah i dohodak, što se može izčekivati od radnje uznikah		140.000	
	4	Prijetci zemaljskih kaznionah . . .		78.729	
		Ujedno (poglavje VIII. naslov 1—4.)			251 886
IX.		Ministarstvo za zemaljsku obranu:			
	1	Prijetci domobranskih zavodah . .			43.593
		Svota redovitih prijetakah			202,765.495
		B.) Izvanredni prijetci:			
I.		Ministarstvo unutarnjih poslovah:			
		Prinesak iz zemljorazteretne zaklade u ime naknade troškovah rektifikacionalnih povjerenstvah			10.764
II.		Ministarstvo financijah:			
	1	Iz odkupa vinske desetine		22.762	
	2	Raznovrstni prijetci kod državnih dobarah		1.611	
	3	Raznovrstni prijetci kod državnih šumah		1.779	

Poglavlje	Naslov		Pojedince	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
	4	Rudarstvo i kovanje novca:			
		Iz prodaje kišfaludskoga posjeda . .		3.000	
	5	U ime odkupa gospoštinskih prinesakah obćinah, sačinjavajućih potisko krunsko okružje, za ovu godinu		185.714	
	6	Iz prodaje državnih dobarah . . .		754.594	
	7	Iz starih zaostatakah provizorija zemljarine		5.000	
	8	Iz državnih predujmovah		2,000.000	
	9	U ime kamatah podanih zemljo-razteretnoj zakladi predujmovah . . .		1,721.055	
	10	Iz unovčenja jednog diela državnoga imutka za pokriće troškovah naslova 5. poglavja II. i rubrike 8. naslova 5. poglavja IV. izvanrednih izdatakah		1,967.100	
		Ujedno (poglavje II. naslov 1—10.)			6,662.615
III.		Ministarstvo za javne radnje i komunikaciju:			
	1	U ime naknade troškovah železničkoga gradjevnoga glavnoga nadzorničtva od pojedinih železničkih družtvah			184.535
IV.		Ministarstvo za bogoštovje i nastavu:			
	1	Dospjeli 4 obrok svote od 60.000 for. dozvoljene po gradu Pešti za nabavu bivše Ezterházy-eve slikare		10.000	
	2	Dospjeli 2. obrok svote od 2.000 for. poklonjene od grada Gjura za opremu višje realke, što će se tamo podići		500	
		Ujedno (poglavje V. naslov 1—2.)			10.500
		Svota izvanrednih prijetakah . .			6,868.414

Poglavlje	Naslov		Po rubrikah	Po naslovih	Po poglavljih
			forintah		
		C) Prijetci vjeresijskih i blagajničkih operacijah:			
I.		Odkup vinske desetine:			
	1	Od pristojbah minulih godinah preostalo		1,001.887	
	2	Pripadci obvezanih na odkup . . .		2,078.880	
	3	Zatezni kamati i drugi prijetci . . .		30.430	
		Ujedno (pogl. I nasl. 1—3) . . .			3,111.197
II.		Lutrijski zajam:			
	1	Ostatak prijetakah prijašnjih godinah		2,937.914	
	2	U god. 1874. dospjeli obrok predujma, podana za troškove trakoputa		808.969	
	3	Medjutojni kamati		100.000	
	4	Prijetci mosta lančenika		706.904	
	5	Obćinski nameti, što ih imadu plaćati družtva i poduzeća, navedena u §. 4. zak. čl. X. od godine 1870. . .		227.000	
	6	U ime naknade predujma, podana za izvlastbe potriebne kod sgotovljenja krugoputa		500.000	
		Ujedno (pogl. II. nasl. 1—6)			5,280.787
III.		Založnički zajam gömörske železnice:			
	1	Ostatak iz prijetakah prijašnjih godinah		1,198.600	
	2	Iz emissije obveznicah u nom. vr. od 483.500 forintah		427.414	
	3	Medjutojni kamati		20.000	
	4	Čisti dohodak prometu predanih prugah		413.480	
		Ujedno (pogl. III. nasl. 1—4)			2,059.494
VI.		Blagajničke operacije:			
		U ime naknade odkupne ciene duhanskoga lišća, odkupljena za austrijsko rukovodstvo			3,942.520
		Svota prijetakah vjeresijskih i blagajničkih operacijah			14,393.908

§. 4.

Izmedju redovitih izdatakah, ustanovljenih u §. 2. redovitih dohodakah, votiranih u §. 3. razlika se sa 7.795.600 forintah izmedju izvanrednih i vjeresijsko i blagajničko operacionalnih izdatakah i prijetakah sa 24,910.320 forintah dakle ukupno sa 32,705.920 forintah pokazuje.

Ova razlika, a tako i manjak, koji bi se pod izvanrednimi odnošaji uslied faktičnih prijetakah u proračunu redovitih dohodakah možda još pokazao, pokrit će se iz državnog zajma od 76$^3/_4$ milijunah forintah u srebru.

§. 5.

Da se u §. 3. izbrojeni državni dohodci uzmognu u tečaj staviti, dozvoljuju i votiraju se evo ovime za godinu 1874. zakonskimi članci II, XI., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXII., XXIII., XXIV.. XXV., XXVI., XXXIV. i XXXV. god. 1868. ustanovljeni i posebnimi zakoni do 31. prosinca 1874. takodjer u krieposti održani izravni i potrošarinski porezi, prihodi, odredbine, biljegovine i pristojbe, lukarina i dohodci od državnoga imetka i drugi redoviti prijetci države, kano i postojeći u krajini porezi uz priuzdržaj obdržavanja preinakah, učinjenih u zakonih XVI. i XXII., god. 1869., XLIX., L., LI., LVI., LVIII. LIX., god. 1870. i LVIII., LXI. LXIII. god. 1871. kano i VI., VII., VII. i IX. god. 1873., ter koje će možebiti tečajem godine 1874. još učiniti zakonodavstvo.

§. 6.

Prijetci, dozvoljeni u gornjem §. a isto tako oni, koji su u §. 3. preliminirani i u §. 4. za pokriće manjka doznačeni, mogu se obratiti samo na izdatke dozvoljene ovim zakonom, te se prenašanje ovih izdatakah izmedju poglavljah, naslovah i rubrikah nedopušta.

§. 7.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru financijah.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne tridesetoga prosinca godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Josip **Szlavy** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 10.

Zakonski članak XXXVI. 1873.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora u predmetu pomnoženja domobranskih batalijunah.

(Potvrdjen 28. prosinca 1873. Proglašen u obih kućah sabora 31. prosinca 1873.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

u predmetu pomnoženja domobranskih batalijunah.

§. 1.

U §. 12. zakonskog članka XL, god. 1868. i §. 6. zakonskog članka XLI. iste godine ustanovljeni i u zakonskom članku II. godine 1872.; nadalje zakonskom članku XVIII. godine 1872. preinačeni broj domobranskih batalijunah pomnožava se sa šest batalijunah, koji se imadu iz nova podići u obsegu razvojačene 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10. i 11. krajiške pukovnije, pa uslied toga se uz preinaku navedenih zakonskih članakah ukupni broj domobranskih batalijunah mjesto 86. ustanovljuje sa 92.

§. 2.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru za zemaljsku obranu.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve ono, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne dvadeset i osmoga prosinca godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 11.

Zakonski članak XXXVII. 1873.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora ob ustanovljenju vojničkoga kontingenta, koj usljed razvojačenja preostavšega diela krajine, imenito 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10. i 11. krajiške pukovnije, odpada na zemlje ugarske krune, odnosno o preinaci zakonskoga članka XXXV. od godine 1872.

(Potvrdjen 28. prosinca 1873. Proglašen u obih kućah sabora 31. prosinca 1873.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Češki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

Zakonski članak

o ustanovljenju vojničkoga kontingenta, koj uslied razvojačenja preostavšega diela krajine, imenito 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10. i 11. krajiške pukovnije, odpada na zemlje ugarske krune odnosno o preinaci zak. članka XXXV. od godine 1872.

§. 1.

Uslied razvojačenja preostavšega diela krajine, imenito 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10. i 11. krajiške pukovnije, i uz preinaku zakonskoga članka XXXV. od godine 1872. ustanovljuje se vojnički kontingenat, koj u svrhu osjeguranja podpunoga iz 800.000 glavah sastojećega se ratnoga stališa stalne vojske i bojnoga pomorstva, u smislu zak. članka XL od god. 1868. odpada na zemlje ugarske krune, mjesto dosadanjih 333.738 glavah, sa 342.988 glavah.

§. 2.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru za zemaljsku obranu.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne dvadeset i osmoga prosinca godine hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Josip **Szlavy** v. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 12.

Zakonski članak XXXVIII. : 1873.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora u predmetu dozvoljenja kontingenta novakah i doknadnih pričuvnikah, koji se godine 1874. ima staviti k ugarskim redovnim četam i k bojnomu pomorstvu.

(Potvrdjen 28 prosinca 1873. Proglašen u obih kućah sabora 31. prosinca 1873.)

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije-

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak,

u predmetu dozvoljenja kontingenta novakah i doknadnih pričuvnikah, koji se godine 1874. ima staviti k ugarskim redovnim četam i bojnom pomorstvu.

§. 1.

U smislu §§. 3., 13. i 32. zakonskoga članka XL. od godine 1868. dozvoljava se za godinu 1874. u svrhu osiguranja zakonito propisane brojne sile stalne vojske i bojnoga pomorstva, stavljene na zemlje krune ugarske odpadajućega novačkoga kontingenta od 40.933 novakah i k tomu potrebite doknadne pričuve od 4.093 glavah.

§. 2.

Stavnja ovoga novačkoga i doknadno-pričuvnoga kontingenta ima se obaviti iz dobnih razredah vojničkih obvezanikah, koji su se rodili godine 1854., 1853. i 1852.

§. 3.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru za zemaljsku obranu.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i sami obdržavati i po drugih viernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne dvadeset i osmoga prosinca, godine hiljadu osamsto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** v. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad VII.

Izdan i razposlan dne 12. ožujka 1874.

Br 13.

Zakonski članak XL. 1873.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o pokriću viška troškovah za gömörske obrtne željeznice.

(Potvrdjen 31. prosinca 1873. Proglašen u obih kućah sabora 31. prosinca 1873.).

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijski;

kralj Češki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

Zakonski članak

o pokriću viška troškovah za gömörske obrtne željeznice.

§. 1.

Ministarstvo opunovlašćuje se, da za izgradjenje i stavljenje u prometno

stanje gömörskih željeznicah, koje se izvesti imadu u smislu zakonskoga članka XXXVII. od g. 1871., — u naknadno ustanovljenoj dužini od 21·8 miljah upotrebiti može po milju 384.429 forintah; u koliko se troškovi ovi nebi pokrili svotom, koja se na temelju §-a 5. pomenutoga zakonskoga članka po milju do iznosa od 100.000 forintah upotrebit može iz zemaljskih dohodakah; zatim svotami, efektivno unišlimi za prvenstvene obveznice, koje se izdati mogu po milju u nominalnoj vriednosti od 311.000 forintah; te napokon dohodkom, koj će do izgradjenja čitave mreže unići od medjuto prometu već predanih čestih banrevsko-feledske pruge ove željeznice: to će se manjak naknaditi iz prodaje jedne česti državnoga pokretnoga imetka.

§. 2.

Izprave, sastavljene medju vlasteli upitnom željeznicom interesovane okolice s jedne strane i ministrom za javne radnje i komunikacije, s druge strane u pogledu protegnuća po prvoimenovanih preuzete obvezanosti kamatnoga jamstva uslied produženja prugah ovih, zatim obvezna očitovanja gradovah Dubšine i Rožnave, kao i željeznih tvorničarah bettlérskih u pogledu prinosa k troškovom banrevsko-dobšinske pruge, — odobravaju se u svih točkah, te se na temelju istih odpadajuće svote imadu utjerati na korist državne blagajne.

§. 3.

Uz odstup od ustanove sadržane pod slovom a) §. 3. zakonskoga članka XXXVII. od g. 1871. dozvoljuje se, da na potezu feledsko-tisolcskom pred mjestom Nyustya medju prosieci 330—347 pruga može mjesto 1 : 200 imati uzpon u razmjerju od 1 : 166.

§. 4.

Rok za dogradjenje prugah banrevsko-dobšinske i feledsko-tisolcske produljuju se do 1. studenoga g. 1874.

§. 5.

Izvršba zakona ovoga povjerava se ministru za javne radnje i komunikacije i ministru financijah.

Izjavljajuć Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne trideset i prvoga prosinca godine hiljadu osamsto sedamdeset i treće.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 14.

Zakonski članak I.:1874.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora ob uredjenju visećih dugovah ugarske iztočne željeznice.

(Potvrdjen 7. veljače 1874. Proglašen u obih kućah sabora 9. veljače 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

Zakonski članak.

ob uredjenju visećih dugovah ugarske iztočne željeznice.

§. 1.

Ministarstvo se ovlašćuje, da na teret iztočne željeznice izkupi za 17,051.539 forintih 44 novč. založene drugotne prioretne obveznice ugarske iztočne željeznice, kojih je nominalna vriednost 30 milijunah forintih.

§. 2.

Ministarstvo se ovlašćuje i na to, da uz ustanovljena u §. 3. osjeguranja za izplatu kamatah i amortizacije tih prioritetnih obveznicah obveže ugarsku državu kao jamca i platca.

§. 3.

U slučaju preuzeća pomenute u §. 2. obveznosti, ima se na korist države staviti uvjet, da razpolaganje timi drugotnimi prioritetnimi obveznicami, te rukovanje izplaćivanja kamatah i amortizacionalnog prihoda državi pripada; nadalje, da se za plaćanje kamatah i amortizacije potreban godišnji prihod ima državi izplatiti iz čistih dohodakah željeznice, pa ako čisti dohodak u tu svrhu nebi bio dovoljan, da može država manjak pridržati iz svote, koja se ima željeznici plaćati u ime zakonito osjegurana čista dohodka.

§. 4.

Ovlašćuje se ministarstvo, da družtvu iztočne željeznice u svrhu podpunoga dogradjenja jurve otvorenih prugah, kao što i u svrhu izplate iz gradjenja tih prugah doteklih dugovah, kao zajam predujmi 1,700.000 forintih.

§. 5.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru financijah i ministru za javne radnje i komunikaciju.

Izjavljujuć Mi ovaj zakonski članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim, i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Beču dne sedmoga veljače, godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.
Petar grof **Pejacsevich** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad VIII.

Izdan i razposlan dne 18. ožujka 1874.

Br. 15.

Zakon

od dvadeset i osmoga veljače 1874.

o vlasti sudačkej.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijski;

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

o vlasti sudačkoj.

Član. 1.

Sudačka vlast vrši se izklopno u ime kralja.
Osude i presude izdavaju se u ime kralja.

Član. 2.

Pravosudje valja da bude posvema razlučeno od uprave, ter od iste nezavisno.

Član. 3.

Sudac nemože istodobno nikakove druge plaćene državne ili obćinske službe obnašati; ako isti dobije zastupnički mandat za sabor ili državni sabor, tad se ima očitovati, da li se sudačke časti ili mandata odriče.

Član. 4.

Oblast sudbena nemože se ustrojiti ili dignuti nego jedino zakonom.

Unutarnje ustrojstvo i nadležnost sudovah, kao i plaću sudacah odredjuje zakon.

Član. 5.

Sudcem može u napredak biti samo onaj, koj je zato po zakonu usposobljen.

Član. 6.

Sudovom nepristoji suditi o tom, da li je zakon, koji je proglašen valjano, — stvoren putem ustavnim, usuprot su sudovi pozvani izpitati valjanost naredaba, ter u tom odlučiti zakonitim putem molbenim.

Član. 7.

O suporu nastalu izmedju oblastih upravnih i sudbenih o nadležnosti, kao i o tom, da li je pitanje koje prikladno za postupak sudbeni, odlučuje zem. vlada sporazumno sa stolom sedmorice; a u slučaju, ako nebi pošlo za rukom postići sporazumljenje, treba izhoditi previšnju odluku Njegova Veličanstva.

Član. 8

Sudce imenuje kralj konačno i doživotno.

Član. 9.

Sudci su nezavisni unutar granicah svoga zvanja sudačkoga.

Član. 10.

Nijedan sudac nemože se nego presudom sudačkom s razlogah zakonom providjenih budi svrgnuti ili dignuti s ureda ili mjesta svoga, budi proti volji svojoj premjestiti.

Isto tako može se sudac proti volji svojoj postaviti u mir jedino presudom sudačkom u slučajevih zakonom odredjenih i načinom propisanim zakonom.

Uporavi ustanovah ovih ipak neima mjesta onda, ako su promjene u osoblju sudačkom potrebne povodom tim, što se preinačuje samo ustrojstvo sudovah.

Član. 11.

Redoviti put pravde otvoren je strankam i u onih slučajevih, u kojih po zakonitih normah, koje već postoje, ili koje će se još izdat, — oblast upravna odlučit ima o supornih tražitbah osobah privatnih, a stranka jedna ili druga osjeća sebe odlukom ovom u svojih privatnih pravih povriedjenu.

Član. 12.

Ustanove članakah 3., 8., 10. nazočnoga zakona stupaju u kriepost istom, kad se na temelju članka 2. razluči pravosudje od uprave i prema tomu definitivno imenuju sudci.

Član. 13.

Provedba ovoga zakona nalaže se banu.

Dano u Beču dne dvadeset i osmoga veljače godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejàsoevich** s. r
Ivan **Mažuranić** s. r.

Br. 16.

Zakon

od dvadeset i osmoga veljače 1874.,

o karnostnoj odgovornosti sudacah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, o premještenju njihovu i ob umirovljenju prcti volji njihovoj.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon,

o karnostnoj odgovornosti sudacah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, o premještenju njihovu i ob umirovljenju proti volji njihovoj.

Član. 1.

Prema ustanovam zakona o vlasti sudačkoj imaju se pod sudci razumjeti predsjednici, podpredsjednici, savjetnici ili prisjednici sudištah sbornih i sudci kotarski

Član. 2.

Sudci su dužni, povjerenu im službu prema zakonu i prema svojoj prisezi uredovnoj savjestno obnašati, ter ponašanjem svojim u službi i izvan službe pokazat sebe dostojnimi časti, ugleda i pouzdanja, što jim treba prema zvanju njihovu.

Član. 3.

Sudac, koji povrjedi dužnosti, što mu nadleže (član. 2.) pada pod kazan karnostnu.

Član. 4.

Ako u činu ili propustu kojem vrsti naznačene u čl. 2. postoji podjedno prestup zakona kažnjiv po obćenitom zakoniku kaznenom, tada je stvar redovitih sudovah kaznenih isti čin ili propust iztražiti i kazniti.

Dok traje iztraga kod suda kaznenoga proti sudcu, nemože se proti njemu povesti nit nastaviti postupak karnostni rad istoga učina.

Član. 5.

Ako na temelju redovitoga postupka kaznenoga bude okrivljenik oprošten ili osudjen tako, da s tom osudom nije neposredno ni posredno spojen gubitak mjesta službenoga, što ga obnaša, tada se može na temelju onoga istoga učina, na kojem se osnivala iztraga kaznena, povesti poslje postupak karnostni proti dotičnomu sudcu, nu samo u toliko, u koliko dotični čini obsižu u sebi prestupak služben, sami po sebi i bez saveza njihova sa učinom prestupka, koji je bio predmet iztrage kaznene.

Član. 6.

Tražbine odštetne izviruće iz službenih prestupakah sudacah, koji budu predmetom postupka karnostnoga, imadu se razpraviti putem gradjanske parnice.

Član. 7.

Predsjednici svakoga sudišta mogu opomene davati svim tu namještenim sudcem, predsjednici sudištah prve molbe takodjer svim kotarskim sudcem u području dotičnoga sudišta, a predsjednik banskoga stola predsjednikom sudišta prve molbe. Proti podieljenim opomenam neima pravnoga lieka nikakova.

Član. 8.

Kazni karnostne jesu:

1. ukor.
2. premještaj pod kazan. i
3. odpust od službe.

Član. 9.

Premještaj pod kazan može biti:

1. na ino mjesto sudačko jednaka reda (ranga) uz gubitak prava na troškove selitbene,
2. u mir na vrieme neizvjestno.

Član. 10.

Odpustom od službe gubi se samo po sebi naslov i pravo na mirovinu.

Član. 11.

Ostavlja se sudu karnostnomu, da u pojedinom slučaju po svom razboru uporavi jednu ili drugu izmedju tih kaznih prema važnosti prestupka službenoga, a i prema inomu ponašanju okrivljenika.

Član. 12.

Čim dotične odredbe i izreke postanu pravomoćne, imadu se kazni karnostne ubilježiti u osobnik sudca.

Član. 13.

Kazni karnostne nemogu se proti sudcu odrediti nego presudom suda karnostnoga, izrečenom na temelju predhodnoga redovitoga postupka karnostnoga, koji valja svakako da bude ustmen.

Član. 14.

Nadležni sudovi karnostni jesu:

a) stol sedmorice (sud vrhovni) za podpredsjednika i za prisjednike i ine sudce namještene kod njega, zatim za predsjednika i za prisjednike banskoga stola i za predsjednike i podpredsjednike sudištah molbe prve.

b) stol banski (sudište prizivno) za sve ostale kod sudištah I. molbe i kod sudovah kotarskih namještene sudce.

Pri odlučivanju o poslovih karnostnih nemogu sudjelovati nego samo sistemizirani članovi obiuh sudištah viših, izim ako nastane slučaj u čl. 15. odnosno 16. providjeni.

Član. 15.

Stol banski odlučuje kao sud karnostni u sboru od 4 člana, a stol sedmorice u vieću podpunu pod predsjedom predsjednika ili namjestnika mu.

Predsjednik stola banskoga ima početkom svake godine za sve vrieme iste godine stalan sbor karnostni sastaviti, ter podjedno odrediti sebi namjestnika i dva člana zamjenika, koji će onim redom, kojim su odredjeni, stupati samo na mjesto sbornih članovah zapriečenih ili odklonjenih.

Sastav bansko-stolnoga sbora karnostnoga ima se prijaviti kako banu, tako i predsjedniku stola sedmorice.

Član. 16.

Da li se koj član suda karnostnoga ima smatrati kao izključen, u tom pogledu imaju se uporaviti odnosni propisi postupka kaznenoga.

Okrivljeni sudac vlastan je, odkloniti, a da nenavede razlogah, — dva člana suda karnostnoga.

Neostane li po tom pri sboru karnostnomu stola banskoga ili pri stolu sedmorice kao sudu karnostnomu i to pri onom potrebiti broj članovah (čl. 15.), a pri ovom najmanje pet članovah bez prigovora; tada valja sbor karnostni stola banskoga, i stol sedmorice kao sud karnostni dopuniti do broja od petorice — razumjevajuć ovamo predsjednika — prisjednici stola banskoga i to po redu starine u službi.

Bude li izključen ili odklonjen predsjednik stola sedmorice, tada funkcije njegove kao predsjedatelja suda karnostnoga obavlja najstariji po rangu prisjednik stola sedmorice.

Član. 17.

Iztraga karnostna može se odrediti jedino zaključkom suda karnostnoga čuvši državnoga nadodvjetnika (glavnoga prokuratora) i saslušav odkrivljenoga sudca.

Zaključak valja da potanko naznači točke osvadne.

Član. 18.

Proti zaključku takovu, kojim se odredjuje iztraga karnostna, neima pravnoga lieka nikakova.

Nu ako se zaključkom banskostolnoga sbora karnostnoga uzkrati provedba postupka karnostnoga, — tada pristoji državnomu nadodvjetniku, uzosam danah, uložiti žaobu proti istomu zaključku stolu sedmorice.

Član. 19.

Predsjedatelj suda karnostnoga ima odrediti sudca, koji će predbježno izviditi, što je možda od potrebe za pripremu ustmene razprave.

Sudac ovaj pozvat će okrivljenika, ter ga, ako dodje, potanko preslušati. — Isto tako preslušat će, ako uztreba, pod prisegu svjedoke, unesav izreke jim u zapisnik, pa potražiti sve ine okolnosti i dokaze, koji mogu stvar podpuno razbistriti.

Iza kako budu završeni ovi izvidi predhodni, imadu se svikolici spisi priobćiti državnomu nadodvjetniku (glavnomu prokuratoru), koji će jih zajedno sa svojimi predlozi podnieti sudu karnostnomu.

Ako državni nadodvjetnik (glavni prokurator) smatra, da treba još šta izviditi, a ono mu valja načinom shodnim i zaiskati, da se izvidi.

Nastane li o tom sukob mnienjah izmedju njega i izmedju sudca, koj ima obaviti predhodne izvide, — tada prepor taj odlučuje sud karnostni.

Izključen je ter nemože sudjelovati pri razpravi ustmenoj i pri stvaranju presude onaj sudac, koji je obavljao predhodne izvide.

Član. 20.

Obnadje li sud karnostni iza kako mu se predlože završni spisi o predhodnih izvidih, da nema razloga nastavku postupka karnostnoga, tada ima zaključkom obustaviti iztragu, spise priobćiti neposrednomu predstojniku okrivljenika, ter dostaviti ovomu odluku obustavnu zajedno s razlozi.

U slučaju protivnom ima uputiti stvar na ustmenu razpravu.

Proti ovomu uputbenom zaključku, koji se ima dostaviti okrivljeniku onda, kada bude pozvan na ustmenu razpravu, i u kojem treba, da točke osvadne budu potanko naznačene, neima nikakova priziva.

Član. 21.

Pri razpravi ustmenoj, koju ima zatim odrediti predsjednik suda karnostnoga, razložit će izvjestitelj stvar prema posljedkom dosadanje razprave.

Iza toga preslušat će se okrivljenik, onda saslušati državni nadodvjetnik (glavni prokurator) sa svojim pravnim razloženjem i sa svojim predlogom, a okrivljenik sa svojom obranom.

Okrivljenika ide vazda rieč posliednja.

Razprava ustmena nebiva u sjednici javnoj, nu imadu se na zahtjevanje okrivljenikovo pripustiti do tri njegova pouzdanika.

Član. 22.

Ako je možda od potrebe preslušati još inih svjedokah, — tada se ta presluha ima obaviti po razboru suda karnostnoga putem izaslana sudca, kojega ili pred samim sudom sakupljenim; pa se može povodom tim, ili u tu svrhu, da se pribave dokazala ina, odgoditi razprava na ini koji dan.

Član. 23.

Slobodno je okrivljeniku poslužiti se braniteljem i iz reda onih, koji su mu drugovi po stališu.

Ako okrivljenik, premda pozvan, a ni njegov branitelj k ustmenoj razpravi nedodju, tada može sud karnostni odrediti, da okrivljenik glavom dodje, ter onda odgoditi razpravu, ili u nepritomnosti njegovoj, postaviv mu zvanička zastupnika iz reda njegovih drugovah po staležu, izreći presudu.

Član. 24.

Stvarajuć presudu imaju se samo posljedci ustmene razprave smatrati kao mjerodajni.

Sudci sude pri tom, nebuduć vezani o ikakova pozitivna pravila dokazna, po svom slobodnom osvjedočenju osnovanu na saviestnu izpitu svih momentah, koji su izišli na vidjelo u prilog i na teret okrivljenika.

Presuda, kojom óalja, da se okrivljenik izreče za nekriva ili kriva, — a u slučaju potonjem, da mu se dosudi kazan koja karnostna, ima se zajedno s razlozi presudnimi ustmeno proglasiti neposredno na koncu ustmene razprave, ter kako okrivljeniku, tako i državnomu nadodvjetniku (glavnomu prokuratoru), ako uzište, dostaviti i pismeno.

Član. 25.

O bitnih momentih ustmene razprave ima se sastaviti zapisnik — ter podpisati predsjednikom i perovodjom.

Član. 26.

Proti presudam stola sedmorice (sudišta vrhovnog) nije mjesta pravnomu lieku nikakovu.

Proti izrekam sbora karnostnoga banskostolnoga može kako okrivljenik tako i državni nadodvjetnik uložiti priziv stolu sedmorice uz 14 danah počam od dana onoga, kojega je proglašena osuda.

Član 27.

Obnadje li stol sedmorice kao sudište prizivno, da neposrednoj razpravi ustmenoj ništa — naime nikakovi važniji nedostatci postupka na putu nestoje, o čem se svakako ponajprije ima odluka izreći, tada ima predsjednik stola sedmorice odrediti dan za razpravu ustmenu.

U pogledu na dalji postupak mjerodajni su propisi postojeći za postupak karnostni u molbi prvoj.

Član 28.

Kada izminu tri godine, može sudac, ako se za to vrieme vladao bezprikorno, zaiskati, da se izbriše ukor ubilježen u osobnik mu.

Odluka o tom pristoji sudu karnostnomu.

Član 29.

Privremeno ima se sudac dignut od službe po zakonu samu:

a) ako u redovitom postupku kaznenom bude odredjen zatvor istoga, ili ako bude izrečena proti njemu osuda, koja još nije postala pravomoćnom, a glasi na gubitak službe ili gubitak taj sliedi po zakonu;
b) ako bude u postupku karnostnom izrečena presuda, glaseća na odpust iz službe, nebuduć postala još pravomoćnom.

Osim toga može sud karnostni ne samo odredjujuć povedbu iztrage karnostne, nego i tečajem te iztrage pa i u onih slučajevih, u kojih je obična iztraga kaznena proti kojemu sudcu povedena, odrediti privremenu obustavu (suspenziju) sudca, ako se obustava prema naravi i težini prestupka pokazuje uputna.

Član 30.

U slučajevih naznačenih u čl. 29. pod a) i b) može i neposredni prestojnik sudca i neposredna viša oblast sudbena odrediti privremenu obustavu istoga, nego valja da stvar podjedno odpravi na nadležni sud karnostni, koji ima odmah saslušav državnoga nadodvjetnika (glavnoga prokuratora) potvrditi ili ukinuti obnstavu.

Član 31.

Proti svakomu zaključku, koji se tiče privremene obustave, i koji potječe od baskostolnoga sbora karnostnoga, — pristoji kako dotičnomu sudcu tako i nadodvjetniku državnomu žaoba na stol sedmorice, koja se ima uložiti za 8 danah iza kako bude o zaključku dotičnik obavješten, — nu koja neima moći odgodne.

*

Član. 32.

Dok traje privremena obustava bere obustavljenik samo polovicu plaće.

Nego pridržana polovica berivah ima mu se poslje izplatiti svakolika, ako bude izrečen za nekriva.

Član. 33.

Rokovi ustanovljeni u zakonu ovom nemogu se produljiti.

Podnesci zakašnjeni imadu se natrag odputiti ureda radi.

Član. 34.

Spisi po zakonu ovom dostavljaju se valjano budi na ruke dotičnika, budi za izbivanja njegova pribijajuć dotični spis na vratih posljednjega stana mu u mjestu suda, ili ako tude više nema stana, — na sgradu uredovnu, gdje bi imao obavljati službu.

Član. 35.

Sudac koji se bez propisana dopusta udalji od svoga ureda ili koji podieljeni mu dopust prekorači za više nego tri dana, ako nije izpričan razlozi osobitimi, gubi svoja beriva službena za vrieme, uz koje je nepovlastno izbivao.

A odpustiti se iz službe s toga razloga ima, ako:

1. nepovlastno izbiva pod okolnostmi osobito tegotnimi, ili

2. ako nepovlastno izbivanje njegovo uztraje preko četiri tjedna iza kako bude pozvan, da nastupi svoje mjesto, ili da se tamo povrati, ili

3. ako to nepovlastno izbivanje potraje preko osam tjedanah.

Član. 36.

Ostaje netaknuto prediducimi ustanovami pravo, koje ide bana, izvršujuć pristojeći mu po ustavu viši nadzor nad sudovi doskočiti pritužbam podnešenim proti sudovom, isto tako pravo sudovah višjih nametnuti putem pritužbenim sudcem po smislu postojećih zakonah naknadu troška i štete, podielivati inim sudovom ukorah, ili sudce pridržavat i istimi globami na to, da izvršuju dužnosti svoje.

Član. 37.

Izim slučaja, gdje je to ustanovljeno promjenom u samu ustrojstvu sudovah, nemože se sudac proti volji svojoj na ino mjesto službeno premjestiti nego onda, ako to silno potrebuje interes samoga pravosudja.

Nu i tada se nemože premjestiti, nego ako nadležni sud karnostni izreče: da je nastao slučaj premještaja.

Član. 38.

Ako medju dvojicom sudacah namještenih kod suda istoga nastane odnošaj

tastbine, koji, da je prije postojao, bio bi podoban biti zapriekom tomu: da se jedan ili drugi izmedju njih namjesti kod toga suda, tada je ovaj, čijom je ženitbom nastao odnošaj tastbine, dužan podnositi, da bude kamo drugamo premješten.

Član. 39.

Sud karnostni ima, prije nego li što o tom zaključi, dotičnomu sudcu one razloge, iz kojih se imade premjestiti na ino mjesto službeno, priobćiti s tim pozivom, da se o tom izjavi za 14 danah. Odmah kako izmine ovaj rok, ima sud karnostni izreći svoju odluku, proti kojoj, ako je izrečena karnostnim sborom banskostolnim, prosto je državnomu nadodvjetniku i dotičnomu sudcu pritužiti se stolu sedmorice uz osam danah.

Član. 40.

U nijednom slučaju nemože se premjestiti sudac proti volji, nego na službeno mjesto takovo, s kojim je spojen rang isti i plaća ista i uz naknadu propisanih troškovah seobenih.

Član. 41.

U tu svrhu, da nadomjeste ine, ili da budu na pomoć u službi mogu se sudci privremeno odrediti i izaslati i izvan svoga sjedišta uredovnoga uz naknadu propisanu, nu proti volji jim nikad na dulje nego na jednu godinu danah.

Član. 42.

Sudac se može u mir staviti proti volji svojoj:

1. ako s manah tielesnih postane trajno nesposoban za izpunu dužnostih svojih;

2. ako promjene u ustrojstvu sudovah potrebuju, da bude u mir postavljen.

U slučaju prvom može se samo zaključkom suda karnostnoga odrediti, da sudac bude u mir postavljen.

Član. 43.

Nastane li ovaj slučaj (čl. 42.-- 1.), a sudac premda na to sa strane svoga neposrednoga predstojnika po dužnosti pismeno pozvan, nezaište za mjesec danah, iza kako mu bude ovaj poziv uručen, da se u mir postavi, tada ima predstojnik sudca ovoga slučaj taj prijaviti nadležnomu sudu karnostnomu.

Zatim ima predsjedatelj suda karnostnoga odrediti sudca, koji će izviditi točno momente odlučne, ako uztreba svjedoke i vještake preslušati, ter preslušav napokon i dotičnoga sudca završene spise predložiti sudu karnostnomu.

Član. 44.

Sud karnostni ima zatim saslušav državnoga nadodvjetnika (glavnoga prokuratora) izreći odluku o tom, da li se ima dotični sudac u mir postaviti ili nema.

Pri tom ostaje prosto sudu karnostnomu, prije nego izreče odluku, saslušati u sjednici kako sudca dotičnoga, tako i svjedoke i vještake.

Ako odluka potječe od karnostnoga sbora banskostolnoga, tada je kako dotičnomu sudcu, tako i državnomu nadodvjetniku prosto, uložiti proti toj odluci uz osam danah priziv stolu sedmorice.

Član. 45.

Ako odluka suda karnostnoga postane pravomoćna, ili ako proti njoj neima daljega priziva, tada se ima predložiti banu, koji će o tom dalje odrediti, što bude prema okolnostim.

Član. 46.

Svi ini propisi i sve ine ustanove, koje se odnose na predmete zakona ovoga, a napose dotične ustanove previšnjega patenta od 3. svibnja 1853. br. 81. d. z. l. postavljaju se izvan kriepostí.

Usuprot ostaju i u napredak u krieposti iste ustanove, u koliko se tiču pomoćnih sudačkih i manipulacijonalnih urednikah, zatim podvornikah namještenih kod sudovah.

Član. 47.

I u pogledu na one iztrage karnostne, koje su još u tečaju, ima se postupati po zakonu ovom.

Član. 48.

Ustanove ovoga zakona stupaju u kriepost istom onda, kada bude provedeno razlučenje uprave od pravosudja i kada na temelju novoga preustrojstva budu sudci definitivno imenovani.

Član. 49.

Izvršba zakona ovoga povjerava se banu.

Dano u Beču dne dvadeset i osmoga veljače, godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

Br. 17.

Zakon

od dvadeset i osmoga veljače 1874.,

o predsjedničtvu kralj. stola sedmorice za kraljevine Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru.

zakon

o predsjedničtvu kr. stola sedmorice za kraljevine Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju.

Član. 1.

Dosadanja ustanova, po kojoj je ban kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije ujedno predsjednik stola sedmorice (vrhovnoga sudišta) za iste kraljevine, dokida se.

Član. 2.

Stolu sedmorice ima se postaviti poseban predsjednik.

Član. 3.

Predsjednik stola sedmorice bere godišnju plaću od 6000 forintah sa službenim doplatkom od 1000 forintah i stavlja se u III. dnevni razred.

Član. 4.

Izvršba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Beču dne dvadeset i osmoga veljače godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad IX.

Izdan i razposlan dne 30. ožujka 1874.

Br. 18.

Zakon

od 3. ožujka 1874.

o zadrugah.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

o zadrugah.

I. O zadruzi u obće.

§. 1.

Svaka je mužka i ženska osoba. izuzamši služinčad, član zadruge:

a) koju je 1. travanj 1848. zatekao kao suposjednicu na zadružnom selištu; zatim

b) koja se je kasnije u zadruzi od zadrugarah rodila;
c) koja se je u zadrugu priženila ili udala; ili je
d) u zadrugu primljena osobitim ugovorom.

§. 2.

Od dana, kojega ovaj zakon stupi u kriepost, nemože se nova zadruga ustrojiti.

§. 3.

Napram trećim osobam nepostoji zadruga, osim ako su nepokretnine upisane na zadrugu kao vlastnicu.

§. 4.

Kako ine zajednice vlastne su i zadruge steći svaku vrst pokretne i nepokretne imovine

II. Uprava i zapt zadružni.

§. 5.

Na čelu zadruge stoji kuće gospodar.

Za kuće gospodara nije sposoban, koj po načelih obćega gradjanskoga zakona ili nemože ili nesmije svojim imetkom upravljati.

Kuće gospodara biraju i mienjaju nadpolovičnom večinom glasovah svi mužki članovi zadruge, koji su 18. godinu navršili, i sve ženske u zadruzi živuće, koje nisu zastupane kroz svoje muževe ili otceve, ako su 18. godinu navršile. Izbor imade se prijaviti obćini. Ako se kućani nebi mogli složiti u izboru, tada kuće gospodara, saslušav kućane, bira obćinsko poglavarstvo. — Gdje neimade sposobna gospodara mužkarca, izabrati se može sposobna ženska, a gdje neimade nikakova za gospodarstvo vrstna kućanina, komu je prošla 18. godina, uzet će se za kuće gospodara dotični štitnik (tutor) ili skrbnik.

§. 6.

Kućni gospodar zastupa zadrugu u svih poslovih naprama javnim oblastim i naprama privatnim osobam, te se izkazuje kao takov izpravom, koju mu ima o tom bezplatno izdati poglavarstvo, čim bude izabran.

§. 7.

Zadružnom imovinom upravlja u ime svijuh članovah zadruge gospodar kućni.

Kod poslovah, koji nespadaju na redovitu upravu, kao i kod svih poslovah, kojimi se ima nepokretni imetak obteretiti, prodati ili zamjeniti, ili inače sa sućnošću njegovom razrediti, treba da na to pristane većina u §.

5. napomenuta, a kod poslovah, odnosećih se na nekretnine potrebna je uz to i potvrda tutorstvene vlasti, ako ima osobah stojećih pod vlašću tutora i skrbnika; isto tako treba da su zakonito odsutni, ako se nemogu preslušati, zastupani po skrbniku, kojega imenuje obćinsko poglavarstvo.

Obćinsko poglavarstvo ima o tom izdati bezplatno posebnu izpravu.

§. 8.

Za odstupljenje pojedinih parcelah od zadružnoga selišta netreba političke dozvole.

§. 9.

Što god kućni gospodar pribavi za vrieme svoga gospodarstva, uzima se, da je pribavio za zadrugu, osim ako dokaže, da je pribavljeno stekao svojom dopuštenom posebnom radnjom, svojim posebnim imetkom, ili svojim osobnim pravom.

§. 10.

Kućni gospodar dužan je kućane obavieščivati o svakom dohodku i trošku, te polagati jim točan račun o novoj godini; ako ga zadruga neodobri, ima ga predložiti obćinskomu poglavarstvu na bezplatno pregledanje.

§. 11.

Svaki član zadruge dužan je raditi po naredbi kućnoga gospodara za korist zadruge, a bez uštrba ove dužnosti može s dozvolom kućnoga gospodara raditi i za sebe sama.

Što si ovim putem prisluži, ili što steče inim načinom, posebna je svojina njegova (osebina), s kojom može slobodno razredjivati.

I kuće gospodar dužan je raditi, u koliko mu dopuštaju upravni zadružni poslovi.

III. Dioba zadruge.

§. 12.

Svaki punoljetni i samostalni mužki ili ženski član zadruge, kojemu roditelj neživi ili mu je inače prestao biti članom zadruge (§. 27.), vlastan je iskati diobu zadružne imovine.

Štitnici i skrbnici mogu za svoje štićenike i skrbljenike tražiti diobu s razlogah važnih uz dozvolu oblasti tutorstvene.

Za zajmove i štete, učinjene po pojedinih zadrugarih, ako takova zajma ili štete neće zadruga da na se preuzme, vlastan je vjerovnik ili oštećenik tražiti diobu po ustonovah ovoga zakona u svrhu namirenja tražbine, odnosno štete.

*

§. 13.

Svakolika zadružna nepokretna imovina dieli se, u koliko zadrugari o načinu diobe nisu složni, medju sve članove zadruge po lozah (granah), kojih su predstavnici bili u životu 1. siečnja 1837.

Član mužki primljen u zadrugu dobije ono, što je bilo prigodom primljenja ugovoreno; ako nije bilo ništa ugovoreno, jednak dio sa svakom lozom, koja je postojala onda, kad je bio u zadrugu primljen; ako se to ustanovi neda, jednak dio sa svakom lozom u vrieme diobe.

Po ovih pravilih biva dioba i onda, kada je iza 1. travnja 1848. ciela obitelj primljena u zadrugu.

Udovici s djecom, živućoj u zadruzi uslied priudaje, pripadaju glede uživanja zadružne imovine sva prava pokojnoga muža; za slučaj diobe pak imaju za nju i za djecu joj valjati ustanove gradjanskoga zakonika.

Udovici bez djece, koja po priudaji živi u zadruzi, pripada pravo na uživanje zadružne imovine kano inim zadrugarom; a u slučaju izstupa (§. 27. sl. d., e, f.) jedna četvrtina diela pokojnoga muža kao vlastničtvo.

Za priženjenike (domazete) valja isto, što za udovice živuće u zadruzi uslied priudaje, izim ako je inače ustanovljeno posebnim ugovorom.

§, 14.

Zadruzi ostaje na volju izstupivšemu ženskomu članu pripadši mu dio namiriti ili u naravi ili u gotavom novcu po procieni ustanovljenoj prigodom diobenoga postupka.

§. 15.

Nekretnine diobom doznačene izstupajućim iz zadruge lozam postaju vlastničtvom predstavnikah istih lozah po ustanovah obćega gradjanskoga zakonika.

§. 16.

Sva imovina pokretna dieli se medju članove zadruge na jednako dielove; samo članovi izpod 16 godinah dobivaju polovicu diela.

IV. Diobni postupak.

§. 17.

Diobu tražeći ima se sa svojom molbom obćinskomu poglavarstvu prijaviti.

Obćinsko poglavarstvo ima sve zadružne članove ili njihove zastupnike, odnosno skrbnike (§. 7.) saslušati i medju njimi pokušati nagodu.

Podje li nagoda za rukom, ima se ista pred obćinskim poglavarstvom pismeno sastaviti i kotarskoj oblasti na potvrdu predložiti.

Nepodje li nagoda nikako ili samo djelomice za rukom, ima se diobna prijava skupa sa zapisnikom o pokušanoj nagodi kotarskoj oblasti ureda radi na daljnju razpravu predložiti.

Zadrugari nisu vlastni riešenje diobe prepustiti obranikom.

§. 18.

Kotarska oblast ima se kod potvrde nagode osvjedočiti o tom, da li je ista redovita uz pristup svih ovlaštenih sastavljena, da li su prava zadružne malodobne sirotčadi osjegurana, i da li su kod razdiobe i parcelacije obdržana načela narodnogospodarstvena, a kod sgradah propisi redarstveni, te je obvezana kod pronadjenih u bud kojem pravcu manah takove odstraniti.

§. 19.

Gdje nagoda za rukom ne podje, ima kotarska oblast diobnu razpravu ureda radi instruirati, te na temelju instruirane razprave odluku u I. molbi izreči, uzamši u obzir točke, glede kojih nagoda predleži (§. 17.)

§. 20.

Kod sastavljenja dielovah ima kotarska oblast paziti svagda na to, da kod nepokretninah budu pojedini dielovi što više u savezu.

Ako kod dieljenja treba mjernika, imenuju ga zadrugari, ako se u tom složiti nemogu, imenuje ga kotarska oblast.

§. 21.

Sastavljene dielove mogu članovi zadruge sami medju sobom razdieliti; ako nisu složni, odlučuje kocka; a za slučaj, da nisu svi porazumni sa nijednim od tih načinah, naznačuje kotarska oblast, komu koj dio da pripadne.

§. 22.

Ako zadruga ima uknjiženih dugovah, imadu se dotični vjerovnici obaviestiti o diobi, ter saslušati o tom, kako žele, da jim se za buduće dug osigura ili izplati.

§. 23.

Proti odluci prve molbe pripada nezadovoljnoj stranci utok na kr. zemaljsku vladu.

Ovaj utok ima se podnieti u roku od 30. danah od dana priobćenja odluke kod kotarske oblasti ili ustmeno ili pismeno.

O tom se pravu utoka imaju vazda stranke obaviestiti u samoj odluci prve molbe.

§. 24.

Čim diobna odluka pravomoćnom postane, imaju kotarska oblast ureda radi u jednom primjerku dostaviti gruntovnoj oblasti radi razpisanja zadružnih nekretninah, a u drugom primjerku poreznoj oblasti radi razpisa poreza.

§. 25.

Troškovi diobni imaju se obrediti u odluci prve molbe, a namiriti jih imaju stranke po razmjerju pripadših jim dielovah.

Potajne diobe.

§. 26.

Kod diobah prije valjanosti ovoga zakona samovlastno učinjenih ima kotarska oblast na molbu diobne koje stranke saslušat sve zadrugare i njihove zastupnike, sastaviti zapisnik š njimi i ako dioba ova odgovara ustanovam §. 18. ovoga zakona, na temelju ovoga zapisnika, udešena prema propisu §. 56. gruntovnoga reda izdati jim izpravu diobnu, te takovu podjedno priobćiti u smislu §. 24. ovoga zakona gruntojnoj i poreznoj oblasti razpisa radi.

U slučaju pako, da dioba neodgovara propisom §. 18. ovoga zakona, ima kotarska oblast u smislu §§. 18. i 19. ovoga zakona postupati.

Ako potajne diobe nebudu po propisu §. 26. ovoga zakona kotarskoj oblasti za uredjenje prijavljene do konca prosinca 1876., ima kotarska oblast sve otajne diobe ureda radi po propisu §§. 18. 19. ovoga zakona urediti.

VI. Izstup iz zadruge i razlaz iste.

§. 27.

Pojedinci prestaju biti članom zadruge:

a) kad se odreknu zadruge;
b) kad se zakonito izključe iz zadruge;
c) kad se mužka glava oženi u drugu zadrugu;
d) kad se ženska glava uda iz zadruge;
e) kad se odiele (§. 12.—26.);
f) kad prestane zadruga t. j. kad ostane na zadružnom kućištu samo jedna obitelj ili jedna osoba.

§. 28.

Član se zadruge valjano odrekne, ako svoju volju o tom izjavi pred obćinskim svojim poglavarstvom.

Ob očitovanju njegovu ima obćinsko poglavarstvo na temelju sastaviti se imajućega zapisnika gospodaru zadruge izdati bezplatno svjedočbu.

I onaj se smatra, da se odrekao zadruge, koj je nepovladjeno odsutan 10 godinah iza dovršene punoljetnosti.

§. 29.

Ako koj član zadruge, buduć nepovladjeno odsutan preko godinu danah, bude na zahtiev kuće gospodara, javnim izrokom glasećim na godinu danah,

izdanim po nadležnoj kotarskoj oblasti i uvrštenim tri puta u službene novine zemaljske pozvan, da se kući povrati, pak se tomu pozivu neodazove, tad je zadruga vlastna iskati u kotarske oblasti, da ga nakon razpráve s postavljenim mu skrbnikom očituje za izključena iz zadruge. Ako se kasnije povrati, neizgubivši pravo svoje (§. 28.), ima pravo samo na ono dobro, koje je zadruga posjedovala onda, kad je zadrugu ostavio.

Za umaljenje zadružne imovine nisu članovi zadruge odgovorni.

§. 30.

Djevojci, koja se iz zadruge uda, pripada običajna oprema (miraz).

§. 31.

U slučajevih označenih u §. 27. pod f) ovlašteni su dotičnici pripalu jim nepokretnost uknjižiti na svoje ime, i to na temelju svjedočbe, izdane po občinskomu poglavarstvu i ovjerovljenje po kotarskoj oblasti.

VII. Prelazne i provedbene ustanove.

§. 32.

Gdje ovaj zakon nedoteče, valja se držati ostalih postojećih zakonah i propisah.

§. 33.

Ovaj zakon ima stupiti u kriepost mjesec danah iza kako bude proglašen u sborniku zakonah zemaljskih

Tim će izgubiti svoju valjanost svi zakoni i pravni običaji, tičući se odnošajah zadružnih, na koliko se ovomu zakonu protive; a napose će prestati ustanove zakonskoga članka IV. od godine 1870. ili zakon o zadrugah; zatim zakon od 6. listopada 1872. o pravostaji za diobe zadružnih dobarah na temelju zakonskoga članka IV. : 1870.

§. 34.

Diobe započete po smislu zakonskoga članka IV. od godine 1870. imadu se u pogledu prava dielbenikab prosudjivati po ustanovah istoga zakona, ako su dotični razpravni spisi po §. 41. sl. d) rečenoga zakona, predloženi do 13. listopada 1872. kotarskoj oblasti na potvrdu.

U pogledu postupka imadu se i u takovih slučajevih obdržavati propisi nazočnoga zakona.

Glede ženskih glavah ima se i u tih slučajevih uporavljati ustanova §. 14. nazočnoga zakona

§. 35.

Za diobe nedospievše do stepena naznačena u prediducem §-u valja nazočni zakon.

§. 36.

Ovaj se zakon neproteže na seosko plemstvo nebivše u svezi podaničkoj do 1848., makar da mu je posjed unešen u gruntovnicu kao zadruga.

Isto tako neproteže se ovaj zakon ni na utielovljene dielove razvojačene krajine.

§. 37.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Beču dne trećega ožujka godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejàscevich** s. r
Ivan **Mažuranić** s. r.

Br. 19.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, od 21. ožujka 1874. br. 735.,

kojom se članak o nepovriedivosti i neodgovornosti saborskih poklisarah, proglašen u saboru kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije dne 20. svibnja 1867., naknadno uvršćuje u sbirku zakonah.

Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo blagoizvolilo je previšnjim odpisom od 16. svibnja 1867. premilostivo odobriti i sankcionirati sadržani u dodatku članak o nepovriedivosti i neodgovornosti saborskih poklisarah.

Članak ovaj uvršćuje se naknadno u sbirku zakonah po smislu previšnjega riešenja od 20. veljače 1863. odnosno naredbe kr. dvorske kancelarije za kraljevinu Dalmaciju, Hrvatsku i Slavonijn od 7. ožujka 1863. br. 762|296 br. 77. sbornika od godine 1863.

Dodatak.

Članak

o nepovriedivosti i neodgovornosti saborskih poklisarah.

U duhu našega ustava i ustavnih naših zakonah utemeljena je neodgovornost i nepovriedivost članovah saborskih, dakle da:

a) nijedan član sabora nije nikome osim saboru samome odgovoran za mnienja izjavljena pri razpravi kojega predmeta, ili pri glasovanju o kojem predmetu u saboru, ter da se toga radi nemože na ikoji način progoniti ili kazniti;

b) da svaki član saborski stoji, dok traje sabor, pod osobitom zaštitom naših zakonah glasećih o »salvus conductus«, dakle da se svaka uvrieda nanešena kojemu članu saboru ima kazniti po ovih zakonih; a tako isto da se nijedan član sabora nesmije, izim ako se zateče na samom dielu, za vrieme sabora bez osobite dozvole sabora radi kakova kažnjiva diela zatvoriti ili progoniti i da proti nijednome članu sabora nije, dok traje sabor, — dopustiv zatvor osobilo radi duga kakova.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad X.

Izdan i razposlan dne 13. travnja 1874.

Br. 20.

Naredba

kr. ugarskoga ministarstva za zemaljsku obranu od 8. travnja 1873. br. 13566,

kojom se izdaje naputak za provedbu zakonskoga članka II: 1873. zajedničkoga sabora o namještanju izsluženih podčastnikah.

U provedbu zakonskoga članka II: 1873. o namještanju izsluženih podčastnikah izdaje se sliedeći

naputak.

1. Izkaznica.
(§. 4., 5. i 7. zakona.)

Svaki podčastnik, koji za kakovo pridržano službeno mjesto, ili za takovo namještenje moli, na koje prema drugim moliteljem pravo prednosti ima, mora za tu svrhu posjedovati izkaznicu izdanu po zajedničkom ministarstvu rata, u koliko pako spada dotičnik k domobranstvu, k oružničtvu, ili k vojničkoj stražarskoj četi, dok ove posljednje obstoje, ili ako je kod njih pravo zadobio, treba da ima izkaznicu, izdanu po kr. ug. ministru za zemaljsku obranu.

*

2. Prijava moliteljah, u svrhu, da jim se njihovo pravo priznade.

Podčastnici podnašaju molbenice za priznanje njihova prava i za izdatak dotične izkaznice, i to oni, koji stoje u aktivnoj službi, propisanim službenim putem, ostali pako onomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedničtvu, odnosno domobranskomu batalijunu ili konjaničkoj satniji, koja je njihovomu prebivalištu najbližja.

3. Sastavljanje i podnesak sposobnikah moliteljah.

(§. 1., 2. i 12. zakona.)

Dotična zapovjedničtva, vojničke oblasti ili zavodi obvezani su, vrhu onih moliteljah, koji zadovoljuju uvjetom, sadržanim u §. 1. ili 2. zakona i koji imadu tjelesnu sposobnost, potrebitu u obće za civilnu službu, polag obrazca B) sastaviti sposobnike, te iste zajedno s prilozi, potrebitimi izmedju onih, koji su u ovom obrazcu navedeni, podnesti ces. i kralj. zajedničkomu ministarstvu rata (kralj. ug. ministarstvu za zemaljsku obranu).

Takovi molitelji, koji pomenutim uvjetom nezadovoljuju, imadu se po dotičnih vojničkih zapovjedničtvih (vojničkih oblastih, zavodih) uz priobćenje razlogah neposredno odbiti.

4. Vodjenje u evidenciji predbilježenih moliteljah i izdavanje njihovih izkaznicah.

(§. 7. i 17. zakona.)

Vrhu onih podčastnikah, kojim je priznano, da na kakovo namještenje imadu pravo, ima se kod ces. i kr. zajedničkoga ministarstva rata (kod kr. ugar. ministarstva za zemaljsku obranu) voditi popis po evidencijalnom uredu, koji je u tu svrhu postavljen.

Priznanje prava obavlja se na sposobniku zabilježit se imajućom odlukom evidencijalnoga povjerenstva, sastojećega se iz činovnika, kojemu je povjereno vodjenje evidencije, nadalje iz predstojnikah dotičnih odsjekah i odjelah, uz podpis dotičnikah.

U slučaju, ako bi k ministarstvu prispio takav sposobnik, iz kojega se vidi, da zahtjev molitelja opravdan nije ili da za željeno činovničko mjesto sposoban nije, izreče se ovaj rezultat sličnom odlukom povjerenstva, dotično obaviešćenje pako ima se uz priobćenje uzkratnih razlogah obaviti.

Molitelji, koji su primljeni u evidencijalni popis, imadu se providiti sa izkaznicom, napomenutom u točki 1. te pravo imajuće osobe imadu ovu izkaznicu

prigodom izdanja vlastoručno podpisati na mjestu za to opredieljenom. Obrazac C., D., E. i F.

5. Podnesak molbenicah s izkaznicami providjenih podčastnikah za službeno mjesto.

(§. 8., 9. i 12. zakona.)

Molbenice, podnešene od strane podčastnikah, koji su s izkaznicami već providjeni, za zadobiće kojega već izpražnjenoga službenoga mjesta, ili u obće za predbilježenje na ovakovo, imadu se upraviti na oblasti, urede, zavode ili poduzeća, koja s ovakovimi mjesti razpolažu, i to od strane moliteljah, koji pod vojničkom svezom više nestoje, neposriedno, od strane moliteljah pako, koji se još u aktivnoj službi nalaze, putem nadležnoga zapovjedničtva (vojničke oblasti ili zavoda).

U vojničkoj svezi više nestojeći molitelji imadu k svojim molbenicam osim izkaznice vrhu zadobljena prava, priklopiti po obćinskom poglavaru njihova prebivališta izdanu ćudorednu svjedočbu, nadalje po službeno namještenom liečniku izdanu svjedočbu glede njihove tjelesne sposobnosti za željeno mjesto, i enentualno i izkaznice vrhu njihova posebna usposobljenja potriebita možda za željeno mjesto.

K molbenicam, s potriebitimi izkaznicami i izkazi vrhu možda potriebita posebna usposobljenja obloženim, koje podnesu još u aktivnoj službi stojeći podčastnici, imadu dotična zapovjedničtva (vojničke oblasti i zavodi) priklopiti sposobnike, kaznene izvadke i liečničke svjedočbe i dostaviti iste neposredno spomenutim oblastim i poduzećem.

U svrhu da se pravo imajućim olakša istodobno natjecanje na više stranah, mogu svi prilozi njihovih molbenicah sastojati se iz prepisah, ovjerovljenih po sudovih ili bilježničtvih; kod izkaznicah vrhu prava zahtjevanja ima se medjutim gledati na to, da ovjerovljeni prepis ovakove izkaznice sa vlastoručnim podpisom pravo posjedujućega providjen bude.

Zapovjedničtva (vojničke oblasti, zavodi) dužna su u ostalom oblastim (zavodom, poduzećem), razpolažućim s mjesti, koja se izsluženim podčastnikom podieljuju, na zamolbe ovih, glede molitelja, koji k njihovu stališu spada ili je spadao, svaku potrebitu obavjest neposredno i bezodvlačno dati.

6. Predbilježenje osobah, molećih za namještenje.

(§. 11. zakona).

Kod predbilježenja za namještenje, imajućega se obaviti polag §. 11. zakona, odnosno kod izdatka primke vrhu predane molbenice, ima se molitelju iz-

kaznica uvjek, a ako bi izrično zahtjevao, i ostali prilozi molbenice povratiti, nu izuzimlju se izprave, koje su od vojničke strane izključivo u svrhu molbe izdane.

7. Namještenje na službena mjesta.

(§. 14. zakona).

Paragraf 14. zakona ustanovljuje samo kao pravilo, da se na najnižje stepene pridržanih službenih mjestah namiešta. Pošto dakle imade iznimakah od ove ustanove, to će biti dužnost oblastih, uredah, zavodah i poduzećah, razpolažućih s ovakovimi namještenji, osobito paziti na to, da takovi molitelji, koji su uslied svojega izvrstnoga službovanja, ili odličnoga ponašanja i svojstvah, osobita obzira vriedni, neposriedno bolje dotirano mjesto dobivaju, odnosno, da se na ovakova mjesta predbilježe.

8. Oglas izpražnjenih službenih mjesta.

(§. 10. zakona).

Ako se u smislu §. 10. otvorenje natječaja za koje službeno ili činovničko mjesto, na koje podčastnici prednost imadu, zajedničkomu ministarstvu rata ili ministarstvu za zemaljsku obranu na znanje dade, što se uvjek neposredno obaviti ima u obliku tabele polag privitoga obrazca G., ima se od strane javljajuće oblasti (zavoda, poduzeća) podjedno napomenuti i to, da li su kod nje pravo posjedujući i za dotično mjesto sposobni molitelji predbilježeni, i u kolikom broju, ili ne?

Ova ministarstva će na to prema okolnostim bezodvlačno obširniji oglas službeno izdati, a podredjena zapovjedničtva (oblasti, zavodi) imadu ga odmah, čim ga dobiju, putem dnevne zapovjedi proglasiti.

Rok natječaja nemože biti kraći od četiri nedjelje, da se naime u opredieljenom vremenu tako gore pomenuti oglas izdati, kao što i na temelju toga molbenice podnieti uzmognu.

U osobito silnih slučajevih, gdje to službeni obziri bezuvjetno zahtjevaju, može se opredieliti i kraći rok, koji medjutim nikada nesmije biti kraći od 14 danah; taj slučaj pako ima se tako dotičnomu ministarstvu, kao što i prigodom gore odredjenoga neposriednoga obavješćenja zajedničkomu ministarstvu rata i ministarstvu za zemaljsku obranu obrazloženo na znanje dati.

9. Poziv naimenovanih i uručba postavnicah.

Poziv kojega u vojničkoj svezi stojećega podčastnika na koje službeno mjesto, kao što i uručba dotične uručbene izprave obavlja se putem neposrednoga

dopisivanja posriedovanjem onoga zapovjedničtva (vojničke oblasti ili zavoda), koje je natječajnu molbenicu podnielo.

Isto ovo zapovjedničtvo (vojnička oblast ili zavod) nalaže iznova naimenovanomu podčastniku, ako on podieljeno mu mjesto prima, i u ostalom nikakova zakonita zaprieka neobstoji, da svoje novo službeno mjesto odmah zauzme.

Ako je u zadobljenu službu stupajući i jošte u stališ koje čete ili zavoda spadajući podčastnik stalno namještenje dobio i svojim dužnostim posvema zadovoljio, ima se iz službene sveze konačnom odpustnicom, u protivnom slučaju pako do svojevremenoga stalnoga namještaja, eventualno do izpunjenja svoje vojničke dužnosti kao bez pristojbe na dopust pustiti.

Glede postupka, kojega se valja držati naprama ovakovim podčastnikom, stupaju civilne i linijske (domobranske) oblasti u dogovor.

Ako se na kakovo namještenje pozove takav njekadanji podčastnik, koji nestoji više u službenoj svezi, to u takovom slučaju nije potriebito posredovanje linijskih (domobranskih) oblastih, ako se pako podieljeno namještenje tiče takovoga podčastnika, koji kano nemoćni vojnik plaću vuče, to je u tom slučaju namještenje podjeljujuća oblast (ured, zavod, poduzeće) obvezana o tom obavjestiti zapovjedničtvo kuće dotičnih nemoćnikah u svrhu eventualne obustave nemoćničke plaće.

10. Pokusna služba.

Podčastnici, želeći postignuti namještenje, mogu se, ako je to uslied naravi popuniti se imajućega mjesta neobhodno potrebito, na službovanje ili praksu za pokus upotriebiti, u koju svrhu se u aktivnoj službi stojećim moliteljem, prema potriebi sve do šest mjesecih trajući dopust, i ako za vrieme pokusne službe ili prakse plaća pripadala nebi, i uživanje vojničkih pristojbah, polag točke 2. c) §. 49. naputka o pristojbah vojske dozvoliti ima.

Ako izkaznicu još neposjedujući aktivno služeći podčastnici žele zadobiti takovo službeno mjesto, gdje je za postignuće istoga potriebito položenje izpita, mogu se dotičnici u svrhu, da se za taj izpit priprave, na gornji način, takodje ali samo u posliednjoj godini njihova (dvanajstgodišnjega) službovnoga vremena na dopust pustiti.

11. Prijava naimenovanja pravo posjedujućih podčastnikah.

Naimenovanje kojega pravo posjedujućega podčastnika ima se s obzirom na vodjenje evidencije, propisano u §. 7. zakona, odmah poslje zauzeća slubenoga mjesta od strane oblasti (ureda, zavoda, poduzeća), koja je na popunjenje

mjesta ovlašćena, zajedničkomu ministarstvu rata, (ministarstvu za zemaljsku obranu) ako je moguće, podjedno uz prilog izkaznice u originalu, svakako pako uz navod broja ove posljednje, neposriedno na znanje dati.

Vrhu podčastnikah, zadobivših namještenje, će se tako od strane c. i kr. zajedničkoga ministarstva rata, kao što i od strane kr. ug. ministarstva za zemaljsku obranu ostalim centralnim oblastim priobćivati svake četvrt godine popisi, da ove posljednje izpravak predbilježbah kod dotičnih oblastih obaviti uzmognu.

12. Pravo pritužbe proti protuzakonitomu popunjivanju službenih mjestah.

(§. 15. i 16. zakona).

Svakomu pravo imajućemu prosto je pritužbu svoju radi popunjenja kojega službenoga mjesta proti ustanovam ovoga zakona upraviti na ono ministarstvo, kojemu je podredjena oblast (ured, zavod, poduzeća), vršeća pravo popunjenja dotičnoga mjesta, te istu, ako se još u vojničkoj svezi nalazi, redovitim službenim putem, inače pako neposredno podnieti zajedničkomu ministarstvu rata (ministarstvu za zemaljsku obranu) kao putem evidencijalne oblasti.

13. Prijava promienah kod takovih, koji pravo imadu.

(§. 7. i 17. zakona).

Promjene dogadjajuće se s pravo imajućimi, providjenimi s izkaznicom nu nalazećim se u aktivnoj službi, koje treba znati u svrhu, da se stalno prebivalište dotičnikah točno u evidenciji voditi može, kao n. pr. premještenja, konačni odpust, uvrstba medju nemoćnike i slična, imadu se uz izmetnuće obitavališta dotične osobe, po dotičnih zapovjedničtvih (oblastih, zavodih) zajedničkomu ministarstvu rata (ministarstvu za zemaljsku obranu) prijaviti.

Dotične vojne čete (vojničke oblasti ili zavodi), iz čije aktivno-službene sveze koj podčastnik izstupa, imadu o tom podjedno obavjestiti ono vojno-popunitbeno okružno zapovjedničtvo (domobransku evidencijalnu oblast), u koje području se je dotičnik stalno nastanio.

Glede natjecateljah, nenalazećih se više u vojničkoj svezi, ima se o promjeni njihova stalna prebivališta ili o smrti kojega pravo imajućega izvješće podnieti po onom vojno-popunitbenom okružnom zapovjedničtvu (domobranskih evidencijalnih oblastih) u području kojih dotične osobe stalno prebivaju.

Vojno-popunitbena okružna zapovjedničtva (domobranske evidencijalne oblasti) obvezana su uslied toga u njihovu okružju stalno prebivajuće s izkaznicom providjene i u aktivnoj službi više nestojeće ovlašćenike točno u evidenciji držati i u tu svrhu evidencijalni popis voditi. Ovaj popis ima sadržavati sliedeće rubrike:

a) ime, prezime i rang dotične osobe,

b) vjeroizpovjedanje,

c) vojnu četu (oblast, zavod) u čiji stališ je najkasnije spadao,

d) broj izkaznice i ime izdavajućega ministarstva,

e) dan, mjesec i godinu rodjenja,

f) izmetnuće toga, na koji dan je prema tomu navršio 45. godinu dobe svoje,

g) stalno boravište,

h) rubriku »opazka«, u kojoj se eventualna promjena stana, kao što i oduzeće izkaznice, i uzrok toga iztaknuti ima.

Pravo imajućim ima se u ostalom prigodom izdavanja izkaznicah naložiti, da su obvezani svaku trajnu promjenu svojega prebivališta javiti nadležnomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedničtvu (domobranskoj evidencijalnoj oblasti).

14. Oduzeće izkaznice.

(§. 17. zakona).

U slučaju *dobrovoljnoga odreknuća* pogodnosti zakona, dužnost je one oblasti, (obćinskoga ureda, okružnoga kapitanata, vojno-popunitbenoga okružnoga zapovjedničtva, domobranske evidencijalne oblasti), kod koje je odreknuće javljeno, originalnu izkaznicu dotičniku oduzeti, te istu uz prilog zapisnika, primljenoga s dotičnom osobom, zajedničkomu ministarstvu rata odnosno ministarstvu za zemaljsku obranu podnieti.

Ako gubitak pogodnosti nastane *usljed kaznene odsude*, i ako odsudu izrekavši kazneni sudac prve molbe znade, da odsudjenik pravo posjeduje, obvezan je isti, pošto je odsuda pravnu valjanost zadobila, prepis odsude, i ako je moguće originalnu izkaznicu dotičnomu ministarstvu (zajedničkomu ministarstvu rata ili ministarstvu za zemaljsku obranu) neposriedno dostaviti. Isto tako je u slučaju smrti kojega pravo imajućega obvezana ostavštinska oblast, da nadjenu originalnu izkaznicu dostavi dotičnomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedničtvu (domobranskoj evidencijalnoj oblasti), u kojega području je umrli redovito stanovao, odakle se izkaznica dalje zajedničkomu ministarstvu rata (ministarstvu za zemaljsku obranu) podnieti ima.

Ako kod primanja smrtovnice izkaznica doduše nadjena nije, ali se ta okolnost, da je umrli pravo imao, saznade na drugi način, to se ima u tom slučaju smrt dotičnika gore pomenutomu vojno-popunitbenomu okružnomu zapovjedničtvu (domobranskoj evidencijalnoj oblasti) uz priobćenje obstojećih okolnostih na znanje dati.

U slučaju, ako pravo polag točke c) §. 17. ugasne, ima vojno-popunitbeno okružno zapovjedničtvo (domobranska evidencijalna oblast), u području kojega do-

tičnik trajno prebiva, izkaznicu njemu oduzeti, te istu zajedničkomu ministarstvu rata (ministarstvu za zemaljsku obranu) dostaviti.

Takove izkaznice, koje u slučajevih, navedenih u točkah a) i b) §. 17., ili uslied smrti pravo imajućega svoju kriepost izgube, imadu se ostalim centralnim oblastim, i to s obaviesti, odnosećom se na namještene podčastnike (članak 11.) podjedno u svrhu predbilježbe na znanje dati.

15. Postupak u slučaju, ako se izkaznica izgubi.

Gubitak izkaznice ima se odmah, i to, ako se dotično pravo imajući još u aktivnoj službi nalazi, kod nadlježnoga zapovjedničtva (kod vojničke oblasti ili zavoda), inače pako kod onoga vojno-popunitbenoga okružnoga zapovjedničtva (domobranske evidencijalne oblasti) prijaviti, u području kojega se dotični u evidenciji nalazi (§. 13.).

Dotično zapovjedničtvo (vojnička oblast, zavod, domobranska evidencijalna oblast), kamo ovakvo izviešće dodje, ima u svrhu mogućega razjasnjenja te okolnosti, kako je izkaznica izgubljena, potrebitu potragu učiniti i ob uspjehu uz navod broja i datuma izkaznice zajedničkomu ministarstvu rata (ministarstvu za zemaljsku obranu) izvješće podnieti.

Zajedničko ministarstvo rata (ministarstvo za zemaljsku obranu) obavjestiti će od svoje strane, kako valja, ostala ministarstva i centralne oblasti.

16. Izdatak novih izkaznicah i izdavanje istih u slučaju, ako su izgubljene.

Glede providbe dotičnikah s novom izkaznicom, kao što i glede izdavanja nove izkaznice u slučaju, ako je ovakova izprava izgubljena, odlučuje prema uspjehu u tom pogledu učinjene potrage zajedničko ministarstvo rata (ministarstvo za zemaljsku obranu.)

Ako se izdatak nove izkaznice odobri, ima se tako kao originalna izprava nu pod novim brojem (t. j. pod tekućim brojem evidencijalnoga popisa) sastaviti.

Obrazac A.

Povjerenstveno obnašašće

glede sposobnosti molitelja za unutri imenovano namještenje.

Unutri imenovani molitelj jest			
za željeno namještenje kao činovnik u obće		za koju drugu službu	
sposoban	nesposoban i zašto	sposoban	nesposoban i zašto

N. N. četa, oblast, zavod.

Sposob-

u pogledu niže imenovanoga (rangovni stepen), koj se

Stepen	Vojna (domobranska), četa u čiji stališ spada ili je spadao	Ime i prezime	Rodno mjesto, kotar, okružje (županija), pokrajina	Dan, mjesec i godina narodjenja	Domovno mjesto, kotar, pokrajina	Neoženjen, oženjen, udovac, otac diece ili ne	Ukupno aktivno službeno vrieme izmedju toga kao podčastnik	U kojem je ratu bio	Ponašanje pred neprijateljem	Ine zasluge	Ćud, ćudoredno ponašanje	Zdravstveno stanje, tjelesna sposobnost za civilnu službu u obće	Naravske sposobnosti
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Opazke:

a) Ovaj sposobnik ima se glede svakoga pojedinoga molitelja posebice sastaviti, te obložiti sa dotičnim listom glavne knjige, tabelom posljednjega ponašanja, kaznen..n izvadkom, koj posljednji se na cielo službeno doba molitelja protegnuti ima, nadalje u slučaju možebitne sudbene odsude, sa vjerodostojnim prepisom odsude, glede nemoćnikah s nadpreglednom tabelom, napokon glede ovih i konačno odpuštenih još sa ćudorednom svjedočbom, sastavljenom po obćinskom poglavaru njegova stalnoga prebivališta.

b) Kod takovih moliteljah, koji u stališ kojega nemoćničkoga zavoda spadaju, ima se ova posljednja okolnost u 2. rubrici izmetnuti.

Obrazac B.

n i k

natječe za namještenje u koju javnu službu.

Jezike				Kraso- i pravopis polag privitoga pokusnoga lista	Računstvo	Zanat ili ina vještina	Možebitni svršeni nauci	Da li je za računsku službu sposoban i u koliko?	Da li je kadar dati jamčevinu i u koliko?	Za činovničko mjesto	Za drugo namještenje	Da li je položio izpit potriebit za koje namještenje	Da li je pokazao praktičnu vještinu i za koje mjesto	Da li je kod vojne čete, ili — ako se molitelj u aktivnoj službi više nenalazi, — gdje prebiva	Opazka
razumije	govori	piše	da li je sposoban i u kojem jeziku koncipirati												
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

c) Kod izpunjenja »domovne« 6. rubrike ima se paziti na to, da rodno mjesto neustanovljuje podjedno pravo domovno.

d) U 14. rubriki ima se liečničko obnašašće podpisati po dotičnom vojničkom liečniku, koj je za to odgovoran.

e) U 30. rubriku ima se glede molbenicah za činovnička mjesta po zapovjedniku dotične čete ili po predstojniku oblasti i zavoda točno iztaknuti i obrazložiti, da li je molitelj prema naravnim svojim sposobnostim, prema ručnoj ili inim vještinam i svojem znanju, napokon prema stepenu svojega družtvenoga naobraženja za koje činovničko mjesto usposobljen ili ne?

Obrazac B.

Četa, oblast, zavod.

Sposobnik

glede imena i rangovnoga stepena molitelja za civilnu službu s prilozi, i to:

list glavne knjige,
tabela ponašanja,
kazneni izvadak,
prepis osude,
ćudoredna svjedočba,
nadpregledna tabela,
pokusno pismo,
školske } svjedočbe.
izpitne }

Opazka. Kod onih gore izmetnutih prilogah, koji se prema okolnostim faktično prilože, ima se broj komadah naprvo izpisati, ostali pako izbrisati.

Veličina ovoga podneska: 15″ visok, 18″ širok.

Obrazac C. k certifikatu onih moliteljah, koji nisu za činovnička mjesta, nego samo za ina pridržana namještenja sposobnimi pronadjeni, te koji 37. godinu dobe svoje još nisu navršili.

(Crn tisak na crvenom temelju).

Certifikat.

Za ______________________________ rodom

______________ nadležnoga u ______________

____

______________ u okružju ______________

______________ u okružju ______________

________ u pokrajini ______________ u pokrajini,

isti ima pravo, moliti za namještenja pridržana u smislu §. 4. zak. čl. II. godine 1873. za izslužene podčastnike.

Pravo njegovo medjutim na sva ona službena mjesta, kod kojih plaća dielomice ili sasvim iz državne blagajne teče, prestaje u smislu ustanovah, sadržanih u točki d) §. 17. gornjega zakona ______________

U Budapešti, ______________

Vlastoručni podpis
pravo imajućega:

Podpis.

Poduka.

Kada tko traži koju god službu, koja je priuzdržana za doslužile podčastnike, imat će molbenici priklopiti ovaj certifikat, i s toga neka dobro pazi, da ga neizgubije, i to tim više, buduć da će se nova izprava izdati moći samo onda, ako to opravdano bude rezultatom točnih izvidah, učinjenih u tom obziru.

Molbenice podčastnikah, koji su takovimi certifikati providjeni, a nahode se još u savezu vojničkom, u kojih ištu, da im se podieli mjesto izpražnjeno ili da za takovo budu predbilježeni, imadu se predati propisanim putem službenim.

Ovlašten pak takav prositelj, koj nije više u savezu vojničkom, ima svoju molbenicu neposredno predati pri onoj vlasti, zavodu ili podhvatu, koj je zvan popuniti dotično službeno mjesto; priklopit će pak istoj svjedočbu, koju obćinski predstojnik stalnoga mu boravišta izdade o dobrom njegovu ponašanju, kao i svjedočbu, koju uredovno naredjen liečnik izdade o tjelesnoj njegovoj sposobnosti za službu, koju traži, napokon priklopit će polag okolnostih i dokaze o osobitih onih svojstvih, koja se možda iziskuju za službeno ono mjesto, za kojim teži.

Ove molbenice kao i prilozi k istim, oproštene su od biljegovine.

Mjesta službena, priuzdržana podčastnikom, podieljivat će se ovlaštenikom u pravilu samo u prvom stupnju službe.

Svaki ovlaštenik ima pravo pritužiti se, ako pridržano koje mjesto službeno, ili koje mjesto uredničko ili stražansko, glede kojega je ovlaštenim podčastnikom data prednost, podieljeno bupe protivno ustanovam ovoga zakona.

Takova pritužba ima se upraviti na ono ministarstvo, kojemu je podredjena ona vlast (ured, zavod, podhvat), koja je vršila pravo podiele, a predati se ima, ako je pritužnik još u savezu vojničkom, redovitim putem službenim, ako li je jurve izstupio iz saveza vojničkoga, onda neposredno putem ministarstva za zemaljsku obranu kao vlasti evidencijalne.

Pravo na službu ovakovu gubi se ili prestaje:

a) ako se dotičnik odreče svojevoljno,

b) ako ga dopade osuda, s kojom je po zakonu skopčan gubitak državnih i javnih službah;

c) ako je prevalio 45. godinu dobe svoje glede onih službenih mjestah, za koja se plaća podmiruje sasvim ili stranom iz državnih prihodah,

d) ako je prevalio 37. godinu dobe svoje glede svih ostalih mjestah služ benih, kojih neplaća država.

One podčastnike, koji nisu više u savezu vojničkom, a providjeni su certifikati, imat će u evidenciji vodit ona evidencija domobranska, kojoj u području imadu redovito svoje prebivalište.

S toga dužan je svaki takov podčastnik, kada god na više vremena promjeni svoje boravište, prijaviti to dotičnim evidencijam domobranskim, i to tim više, što bi se iz toga, što mu se nezna boravište, lako porodidi mogle neprilike baš onda, kada bi doći mogao do službe.

Obrazac **D**. k certifikatu takovih moliteljah, koji su za činovnička mjesta sposobnimi pronadjeni, i koji 37. godinu života svoga još navršili nisu.

(Plavi tisak na crnom temelju).

Certifikat.

Za ____________________

rodom iz ____________________

nadlježnoga u ____________________

__________ u okružju ____________________

u okružju ____________________ u pokra-

jini ____________________ u pokrajini, isti ima pravo moliti za namještenja pridržana za izslužene podčastnike u smislu §. 4. i druge alinee §. 5. zak. čl. II. god 1873.

Isti je medjutim u obće usposobljen i za činovnička mjesta, navedena u prvoj alinei §. 5. ovoga zakona, te ima uslied toga pravo, i za ovakovo mjesto moliti.

Pravo njegovo medjutim glede svih onih službenih mjestah, kod kojih plaća sasvim, ili dielomice iz državne blagajne teče, u smislu ustanovah, sadržanih u točki d) §. 17. gornjega zakona, prestaje s danom ____________________

U Budapešti, ____________________

Vlastoručni podpis
pravo imajućega:

Podpis:

Poduka.

Kada tko traži koju god službu, koja je priuzdržana za doslužile podčastnike, imat će molbenici priklopiti ovaj certifikat, i s toga neka dobro pazi, da ga neizgubije, i to tim više, buduć da će se nova izprava izdati moći samo onda, ako to opravdano bude rezultatom točnih izvidah, učinjenih u tom obziru.

Molbenice podčastikah, koje su takovimi certifikati providjeni, a nahode se još u savezu vojničkom, u kojih ištu, da jim se podjeli mjesto izpražnjeno ili da za takovo budu predbilježeni, imadu se predati propisanim putem službenim.

Ovlašten pak takav prositelj, koj nije više u savezu vojničkom, ima svoju molbenicu neposriedno predati pri onoj vlasti, zavodu ili podhvatu, koj je zvan popuniti dotično službeno mjesto; priklopit će pak istoj svjedočbu, koju obćinski predstojnik stalnoga mu boravišta izdade o dobru njegovu ponašanju, kao i svjedočbu, koju uredovno naredjen liečnik izdade o tjelesnoj njegovoj sposobnosti za službu, koju traži, napokon priklopit će polag okolnostih i dokaze o osobitih onih svojstvih, koja se možda iziskuju za službeno ono mjestu, za kojim teži.

Ove molbenice kao i prilozi k istim oproštene su od biljegovine.

Mjesta službena, priuzdržana podčastnikom, podieljivat će se ovlaštenikom u pravilu samo u prvom stupnju službe.

Svaki ovlaštenik ima pravo pritužiti se, ako pridržano koje mjesto službeno, ili koje mjesto uredničko ili stražansko, glede kojega je ovlaštenim podčastnikom data prednost, podjeljeno bude protivno ustanovam ovoga zakona.

Takova pritužba ima se upraviti na ono ministarstvo, kojemu je podredjena ona vlast (ured, zavod, podhvat), koja je vršila pravo podiele, a predati se ima, ako je pritužnik još u savezu vojničkom, redovitim putem službenim, ako li je jurve izstupio iz saveza vojničkoga, onda neposriedno putem ministarstva za zemaljsku obranu kao vlasti evidencijalne.

Pravo na službu ovakovu gubi se ili prestaje:

a) ako se dotičnik odreče svojevoljno,

b) ako ga dopade osuda, s kojom je po zakonu skopčan gubitak državnih i javnih službah;

c) ako je prevalio 45. godinu dobe svoje glede onih službenih mjestah, za koja se plaća podmiruje sasvim ili stranom iz državnih prihodah,

d) ako je prevalio 37. godinu dobe svoje glede svih ostalih mjestah službenih, kojih neplaća država.

One podčastnike, koji nisu više u savezu vojničkom, a providjeni su certifikati, imat će u evidenciji voditi ona evidencija domobranska, kojoj u području imadu redovito svoje prebivalište.

S toga dužan je svaki takov podčastnik, kada god na više vremena promjeni svoje boravište, prijaviti to dotičnim evidencijam domobranskim, i to tim više, što bi se iz toga, što mu se nezna boravište, lako poroditi mogle neprilike baš onda, kada bi doći mogao do službe.

Obrazac E. k certifikatu onih moliteljah, koji su i za činovnička mjesta sposobnimi pronadjeni, te koji su 37. godinu života svojega već navršili.

(Plavi tisak na zelenom temelju.)

Certifikat.

Za ______________________________

rodom ______________________________ nadležnoga

______________________________ u

okružju ______________________________ u okružju

______________ u pokrajini ______________ u pokrajini,

isti ima pravo, moliti za namještenja, pridržana u točki a) §. 4. i u smislu alineje druge §. 5. zak. članka II. god. 1873.

Isti je u ostalom u obće sposoban za činovnička mjesta, naznačena u alineji prvoj §. 5. ovoga zakona, ima medjutim na temelju točke d) §. 17. pravo za ista u toliko natjecati se, u koliko se ta mjesta sasvim ili dielomice na državni trošak uzdržavaju.

U Budapešti, ______________________________

Vlastoručni podpis
pravo imajućega:

Podpis:

Poduka.

Kada tko traži koju god službu, koja je priuzdržana za doslužile podčastnike, imat će molbenici priklopiti ovaj certifikat, i s toga neka dobro pazi, da ga neizgubije, i to tim više, buduć da će se nova izprava izdati moći samo onda, ako to opravdano bude rezultatom točnih izvidah, učinjenih u tom obziru.

Molbenice podčastnikah, koji su takovimi certifikati providjeni, a nahode se još u savezu vojničkom, u kojih ištu, da im se podieli mjesto izpražnjeno ili da za takovo budu predbilježeni, imadu se predati propisanim putem službenim.

Ovlašten pak takav prositelj, koji nije više u savezu vojničkom, ima svoju molbenicu neposredno predati pri onoj vlasti, zavodu ili podhvatu, koj je zvan popuniti dotično službeno mjesto; priklopit će pak istoj svjedočbu, koji občinski predstojnik stalnoga boravišta izdade o dobru njegovu ponašanju, kao i svjedočbu, koju uredovno naredjen liječnik izdade o tjelesnoj njegovoj sposobnosti za službu, koju traži, napokon priklopit će polag okolnostih i dokaze o osobitih onih svojstvih, koja se možda iziskuju za službeno ono mjesto, za kojim teži.

Ove molbenice kao i prilozi k istim, oproštene su od biljegovine.

Mjesta službena, priuzdržana podčastnikom, podieljivat će se ovlaštenikom u pravilu samo u prvom stupnju službe.

Svaki ovlaštenik ima pravo pritužiti se, ako pridržano koje mjesto službeno, ili koje mjesto uredničko ili stražansko, glede kojega je ovlaštenim podčastnikom data prednost, podieljeno bude protivno ustanovam ovoga zakona.

Takova pritužba ima se upraviti na ono ministarstvo, kojemu je podredjena ona vlast (ured, zavod, podhvat), koja je vršila pravo podiele, a predati se ima, kad je pritužnik još u savezu vojničkom, redovitim putem službenim, ako li je jurve izstupio iz saveza vojničkoga, onda neposredno putem ministarstva za zemaljsku obranu kao vlasti evidencijalne.

Pravo na službu ovakovu gubi se ili prestaje:

a) ako se dotičnik odreče svojevoljno,

b) ako ga dopade osuda, s kojom je po zakonu skopčan gubitak državnih i javnih službah;

c) ako je prevalio 45. godinu dobe svoje glede onih službenih mjestah, za koja se plaća podmiruje sasvim ili stranom iz državnih prihodah,

d) ako je prevalio 37. godinu dobe svoje glede svih ostalih mjestah službenih, kojih neplaća država.

One podčastnike, koji nisu više u savezu vojničkom, a providjeni su certifikati, imat će u evidenciji vodit ona evidencija domobranska, kojoj u području imadu redovito svoje prebivalište.

S toga držan je svaki takov podčastnik, kada god na više vremena promjeni svoje boravište, prijaviti to dotičnim evidencijam domobranskim, i to tim više, što bi se iz toga, što mu se nezna boravište, lako poroditi mogle neprilike baš onda, kada bi doći mogao do službe.

Obrazac F.k certifikatu takovih moliteljah, koji nisu za činovnička mjesta, već samo za druga pridržana namještenja sposobnimi pronadjeni i koji 37 godine života svoga još navršili nisu.

Crni tisak na zelenom temelju.

Certifikat.

Za ____

rodom ____ nad-

ležnoga u ____

____

________________ u okružju ________________ i pokrajini

__________ u pokrajini, isti ima pravo, moliti za namještenja pridržana za izslužene podčastnike u točki a) §. 4., i u smislu alinee druge §. 5. zakonskoga članka II. god. 1873.

U Budapešti, ______________________________

Vlastoručni podpis pravo imajućega:

Podpis:

Poduka.

Kada tko traži koju god službu, koja je priuzdržana za doslužile podčastnike, imat će molbenici priklopiti ovaj certifikat, i s toga neka dobro pazi, da ga neizgubije, i to tim više, buduć da će se nova izprava izdati moći samo onda, ako to opravdano bude rezultatom točnih izvidah, učinjenih u tom obziru.

Molbenice podčastnikah, koji su takovimi certifikati providjeni, a nahode se još u savezu vojničkom, u kojih ištu, da im se podieli mjesto izpražnjeno ili da za takovo budu predbilježeni, imadu se predati propisanim putem službenim.

Ovlašten pak takav prositelj, koj nije više u savezu vojničkom, ima svoju molbenicu neposredno predati pri onoj vlasti, zavodu ili podhvatu, koj je zvan popuniti dotično službeno mjesto; priklopit će pak istoj svjedočbu, koju obćinski predstojnik stalnoga mu boravišta izdade o dobru njegovu ponašanju, kao i svjedočbu, koju uredovno naredjen liečnik izdade o tjelesnoj njegovoj sposobnosti za službu, koju traži, napokon priklopit će polag okolnostih i dokaze o osobitih onih svojstvih, koja se možda iziskuje za službeno ono mjesto, za kojim teži.

Ove molbenice kao i prilozi k istim, oproštene su od biljegovine.

Mjesta službena, priuzdržana podčastnikom, podieljivat će se ovlaštenikom u pravilu samo u prvom stupnju službe.

Svaki ovlaštenik ima pravo pritužiti se, ako pridržano koje mjesto službeno, ili koje mjesto uredničko ili stražansko, glede kojega je ovlaštenim podčastnikom data prednost, podieljeno bude protivno ustanovam ovoga zakona,

Takova pritužba ima se upraviti na ono ministarstvo, kojemu je podredjena ona vlast (ured, zavod, podhvat), koja je vršila pravo podiele, a predati se ima, ako je pritužnik još u savezu vojničkom, redovitim putem službenim, ako li je jurve izstupio iz saveza vojničkoga, onda neposredno putem ministartva za zemaljsku obranu, kao vlasti evidencijalne.

Pravo naslužbu ovakovu gubi se ili prestaje:

a) ako se dotičnik odreče svojevoljno,

b) ako ga dopade osuda, s kojom je po zakonu skopčan gubitak državnih i javnih službah;

c) ako je prevalio 45. godinu dobe svoje glede onih službenih mjestah, za koja se plaća podmiruje sasvim ili stranom iz državnih prihodah,

d) ako je prevalio 37. godinu dobe svoje glede svih ostalih mjestah službenih, kojih neplaća država.

One podčastnike, koji nisu više u savezu vojničkom, a providjeni su certifikati, imat će u evidenciji vodit ona evidencija domobranska, kojoj u području imadu redovito svoje prebivalište.

S toga držan je svaki takov podčastnik, kada god na više vremena promjeni svoje boravište, prijaviti to dotičnim evidencijam domobranskim, i to tim više, što bi se iz toga, što mu se nezna boravište, lako poroditi mogle neprilike baš onda, kada bi doći mogao do službe.

N. N. oblast, ured, zavod itd.

Obrazac G.

Razpis natječaja

Imenovanje popuniti se imajućega mjesta	Ime oblasti, kod koje je mjesto izpražnjeno	S ovim mjestom skopčane pristojbe							Za zadobiće mjesta potrebito znanje i ini uvjeti	Da li je za dotično mjesto od potrebe		Oblasti, uredi, poduzeća itd. kod kojih se imadu natječajne molbenice podnieti	Rok natječaja i od kojega dana računajuć	Opazka
		plaća		stanarina		uživanje	dnevnica			pokusno vježbanje i kako dugo	položenje izpita i iz kojih predmetah			
		fr.	n.	fr.	n.		fr.	n.						
N. pr. 1 mjesto pilota (Boothe)	U Lussinpiccolo kod ces. i kr. okr. pomorske oblasti	300	—	—	—	Službeno odjelo u naravi	—	—	Talijanski i hrvatski jezik i izkazanje dosada obavljenih javnih izpitah	—	—	—	6 nedjelah, počam od 28. svibnja t. g.	
1 mjesto nadpilota	dto.	350	—	—	—	dto.	—	—	—	—	izkaznica o poznavanju dotičnoga službenoga naputka ili o izpitu iz istoga položenom	—	6 nedjelah, počam od 21. svibnja t. g.	
4 provizorna mjesta poštanskih slugah	kod bečkoga ces. i kr. glavnoga poštanskoga ureda	300	—	—	—	dto.	—	—	uz položenje službene jamčevine od 200 for. a. vr.	—	—	—	6 nedjelah, počam od 1. lipnja t. g.	

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XI.

Izdan i razposlan dne 30. travnja 1874.

Br. 21.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 30. travnja 1874.,

kojom se izdaje naputak za provedbu zakona od 3. ožujka 1874. o zadrugah.

Kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, pronašla je za bezzapriečno i jednolično provedenje zakona o zadrugah od 3. ožujka 1874. izdati sliedeće provedbene ustanove, kojih se tako stranke, kao i oblasti u svih zadružnih i diobnih razpravah točno držati imaju.

I. O zadruzi u obće.

§. 1.

Zadruga je skup, koj sastoji:
a) iz više obiteljih, ili
b) iz osobah, od kojih svaka predstavlja po jednu obitelj, ili
c) iz obiteljih i takovih osobah podjedno, —
ako takov skup živi na urbarskom ili urbarsko-srodnom posjedu (gruntu) u zajednici pod jednim kuće gospodarom.

Seljačke naselbine, kod kojih se nestiču gornji uvjeti, makar i bile kao zadruge gruntovno unešene, ili se imaju smatrati kao već potajno razdieljene, te valja s njimi postupati po §. 26. zadružnoga zakona, ili su samovlastničtva, glede kojih su mjerodajni §§. 27. f) i §. 31. zadružnoga zakona, ili kao živuće na plemićkom ili na gradjanskom zemljištu, nepodpadaju pod zadružni zakon.

§. 2.

Priepore o pitanju, da li koja naselbina pada pod ustanove zadružnoga zakona, kao i priepore ob ovlaštenju pojedinoga člana zadruge na zadružni imetak, riešavaju političke oblasti u molbenom tečaju, i uz utočni rok propisan §. 23. z. z.

II. Uprava i zapt zadružni.

§. 3.

Kuće gospodar mora da je navršio 24. godinu, ili da je sudbeno punoljetnim proglašen; isti nesmije da stoji pod skrbničtvom; — ako neima u zadruzi mužkarca takovih svojstvah, može se izabrati žena, koja ta svojstva posjeduje; ako ni žene takove neima, može se gospodarom izabrati svaki za gospodarstvo vrstni kućanin, koj je 18. godinu navršio; ako ni takova neima, ima obćina postaviti gospodarom imenovanoga po sudu štitnika ili skrbnika.

§. 4.

Obćinsko poglavarstvo jamči za zakonitost i istinitost izbora kuće gospodara; zato ima vazda prije izdanja izborne izprave (§. 6. z. z.) o tom saslušati kućane pravo glasa imajuće (§. 5. i 7. z. z.).

Obrazac izprave, koju ob izboru kuće gospodara izdaje obćinsko
A. 1. poglavarstvo, prileži pod A. 1.

Preduzme li obćinsko poglavarstvo samo izbor kuće gospodara nakon saslušanja ukućanah, budi da se ukućani u pogledu izbora složili nisu, budi da za kuće gospodara neimade nijednoga za gospodarstvo spo-
A. 2. sobna kućanina, tada valja izdati izabraniku priležeću pod A. 2. — od-
A. 3. nosno za štitnika ili skrbnika pod A. 3. izpravu.

§. 5.

Kada se radi o prodaji, obterećenju, ili zamjeni nepokretnostih (§. 7. z. z.) može ovlašteno odsutni svoju volju i vjerodostojnim pismom valjano izjaviti

Gdje se ovo pridonieti nemože, imade se saslušanje odsutnikah putem dotične političko-redarstvene ili vojne oblasti po obćini zamoliti.

Ako pako ni ovo moguće nije radi nepoznata boravišta dotičnika, ima mu obćinsko poglavarstvo staviti skrbnika, te i ovoga pozvati na razpravu, koja će biti odredjena u smislu §. 6. ove naredbe.

Skrbnik je dužan po mogućnosti razpitati za boravište odsutnika, i potanko se obavjestiti ob odnošajih zadruge.

Razprava se vodi sa zadrugari i sa skrbnikom podjedno.

Obrazac za imenovanje skrbnika prileži pod B. B.

§. 6.

Obćinsko poglavarstvo jamči za zakonitost i istinitost izprave, što ju uslied §. 7. z. z. izdati ima o privoljenju zadrugarah u prodaju, zamjenu ili obterećenje nekretnine zadružne; s toga mu nadleži dužnost prije izdanja takove izprave saslušati sve pravo glasa imajuće zadrugare i odnosne skrbnike odsutnikah, te tek na temelju povedena s njimi zapisnika izdati kuće gospodaru propisanu izpravu.

Obrazac takova zapisnika i izprave prileže pod C. i D. C. D.

§. 7.

Ovlašteno odsutnim smatra se svaki onaj, koj je privolom kuće gospodara, i to samo za vrieme istomu dozvoljeno od zadruge odsutan; zatim vojnici za vrieme vršenja vojničke dužnosti.

§ 8.

Prekršaji kućnoga zapta kao i sve osobne zadružne razpre, na koliko nespadaju pod ustanove kaznenoga zakona, imadu se kazniti političkim postupkom po ustanovah cesarske naredbe od 20. travnja 1854. (z. v. list br. 101) s ograničenjem sadržanim u zakonu od 20. listopada 1873. ob ukinuću kazni bijenjem — tako, da obćinsko poglavarstvo u I. molbi odlučiti ima.

III Dioba zadruge.

§. 9.

Diobu zadružnoga imetka može samo onaj mužki ili ženski član zadruge tražiti, koj je ili 24. godinu navršio, ili sudbeno proglašen punoljetnim, ako nestoji pod skrbničtvom, i ako mu je otac ili djed jur umro, ili inače prestao biti članom zadruge; u slučajevih, gdje je otac samo priženjenik, a mati u zadruzi rodjena, neimaju djeca prije njezine smrti prava diobu tražiti.

Štitnici i skrbnici mogu diobu tražiti iz važnih razlogah, na primjer: ako od zla gospodarstva ili nemara prieti pogibelj imetku štićenika ili skrbljenika; ako su ovi u zadruzi zlo paženi, te s toga prieti opasnost njihovu zdravlju ili životu; ako diobu preporučuje obzir na njihovo bolje odgojenje ili obskrbu; riečju — ako se diobom štićeniku ili skrbljeniku može namaknuti korist, ili odvratiti od njega šteta nadmašujuća koristi zadružne zajednice i teret diobnoga troška.

Ako vjerovnik ili oštećenik diobu traži za učinjene po zadrugaru zajam, ili nanešenu štetu, dužan je u diobnoj molbi dokazati:

a) da je zadrugar doista dužan zajam povratiti, ili štetu naknaditi;

b) da zadruga toga za njega učiniti neće;

c) da je dužnik doista član zadruge, i da mu kao takovu u smislu §. 12. z. z. pripada dio iz zadružne imovine.

§. 10.

Predstavnik loze je svaki onaj mužki ili ženski član zadruge, kojemu je otac ili djed jur umro, ili inače prestao biti članom zadruge; ako je otac priženjenik, onda je predstavnica loze mati.

Udovica s djecom, koja je priudajom stupila u zadrugu, može dio svojega pokojnoga supruga moliti samo uz privolu sututora i dozvolom tutorstvene oblasti.

Ustanove gradjanskoga zakonika, koje se odnose na prava takovih udovah u slučaju diobe medju njom i djecom, sadržane su u §§. 757. i 758. istoga zakonika.

Udovica s djecom, rodjena u zadruzi, može pripadajući joj dio samostalno moliti, čim nastupe uvjeti §. 12. z. z.

Udovica bez djece, stupivša priudajom u zadrugu, može četvrtinu onoga diela, koj bi imao dopasti njezinu pokojnomu supruga, ako želi izstupiti iz zadruge, zamoliti u svako doba.

Ustanove valjane za udovice stupivše priudajom u zadrugu, valjaju i za udovce priženjenike (domazete), na koliko glede takovih ne obstoje posebni ugovori.

§. 11.

Kada se zadruga odluči, da će izstupajućega ženskoga člana namiriti novcem, ima ista imenovati procjenitelja, a drugoga imenuje izstupajuća žena; — ovi procienitelji imadu svu zadružnu imovinu procjeniti. Ako se u procjeni sjediniti nemogu, biraju si pročelnika. Ako se u pročelniku sjediniti nemogu, imenuje ga kotarska oblast.

Nezadovoljnoj stranci pripada utok u smislu §. 23. z. z.

Procjenitelje imade kotarska oblast zavjeriti na savjestnost i poštenje.

§. 12.

Kod diobe zadružne imovine ima se osobito na to paziti, da se diobom u naravi nekvari porabna svrha: tako da se nesmije u naravi dieliti pojedina sgrada, ni kuća, ni komora (kiljer), ni klet (his), ni preša, ni pojedina kola, ni plug, ni posuda (lagav, sud), ni kadca, ni kotao, ni drugi pojedini komad gospodarskoga orudja, već u takovih slučajevih ima se druga stran uvjek odštetiti drugom stvarju, ili u novcu.

IV. Diobni postupak.

§. 13.

Da se obćinsko poglavarstvo kod zatražene diobe uputi o tom, kolik dio komu zadrugaru iz zadružne imovine pripada, i da može spoznati, koji su predstavnici lozah bili u životu 1. siečnja 1837. (§. 13. z. z.), ima mu kod nagodbenoga postupka diobnoga uvjek za podlogu služiti zadružno rodoslovje *izvedeno do neposrednih predstavnikah umrvših prije 1. siečnja 1837.*

U tu svrhu ima svako za zadružnu diobu izdano rodoslovje sadržavati uzgrednika (ascendenta) svake loze do onoga uzgrednika, koj je prije 1. siečnja 1837. umro, te se ima kod ovih potonjih dan i godina smrti točno ubilježiti.

Rodoslovja, u svrhu zadružne diobe izdana, prosta su od svake pristojbe i biljegovine, te ima takovo dotični župnik *na poziv obćinskoga poglavarstva* kao uredovnu izpravu pod župničkim pečatom bezplatno izdati.

Obrazac rodoslovja prileží pod E. E.

§. 14.

Ako se obćinsko poglavarstvo iz rodoslovja uvjeri, da su sve ovlaštene stranke prisutne, ima pokušati nagodu, te posliedak toga pokusa uvrstiti u zapisnik.

Ako nisu sve ovlaštene stranke kod razprave zastupane, jer ima ovlašteno odsutnih, ima se posliedak razprave uz prepis zapisnika svojim putem priobćiti ovlašteno odsutnim, da se očituju i po potriebi za dalju razpravu imenuju si punomoćnika.

Ako ovlašteno odsutan niti hoće da pristane na posliedak nagodbene razprave, niti hoće da si imanuje punomoćnika, imenuje mu obćinsko poglavarstvo skrbnika, te s istim nastavlja razpravu.

Ako imade ovlašteno odsutnih u zadrugi, koji se saslušati nemogu, jer im se boravište nezna, imenuje jim obćinsko poglavarstvo takodjer skrbnika, te s istim nastavlja razpravu.

Ako pojedini kod kuće nalazeći se ovlaštenici, premda zakonito pozvani, nedodju na razpravno ročište, imadu se takovi još jedanput pozvati uz obavjest, da će se u slučaju nedošašća uzeti, da na nagodu nepristaju, ter da će se spisi ureda radi na dalju razpravu predložiti kotarskoj oblasti.

§. 15.

Za povedenje diobne razprave dužna je diobu tražeća stranka gruntovni izvadak, i posjedovni list poreznoga zemljarine provizorija (izvadak iz valovnice) doprinieti; prviji dobit će u gruntovnom, potonji u poreznom uredu.

Ove su izprave u smislu zak. čl. LIX. od god. 1870. proste od svake pristojbe i biljegovine.

Kod nagodbene diobne razprave imade obćinsko poglavarstvo osobito paziti na ustanove §§. 18. do 21. ove naredbe glede redarstvenih, zdravstvenih i narodno-gospodarstvenih propisah i postojećih ili novo ustanovljenih služnostih.

Ako nagodbena razprava pred obćinskim poglavarstvom u svih točkah za rukom podje, ima se na temelju nagodbenoga zapisnika sastaviti po obćinskom poglavarstvu diobna izprava za unešenje u javne knjige i za razpis poreza prikladna.

Obrazac pred obćinom povedenoga zapisnika nagodbenoga, i na
F. G. temelju istoga sastavljene diobne izprave priléži pod F. i G.

§. 16.

Nepodje li nagoda nikako, ili samo u njekojih točkah za rukom, to se ima posliedak nagodbene razprave točno u zapisnik uvrstiti, te ovaj skupa sa svimi prilozi, kao što su: rodoslovje, gruntovnica, posjedovni list, zapisnici ili izjave odsutnikah, ili njihovih skrbnikah, očitovanja štitnikah itd. predložiti kotarskoj oblasti.

§. 17.

Pošto u smislu gruntovnoga reda §. 56. slovo c) kod svakoga ciepanja parcelah škicu (naris) dotične ciepati se imajuće parcele gruntovnoj oblasti predložiti valja, ima se kod svake diobe, gdje se koja parcela ciepati ima, dotična parcela na prozračnom papiru iz gruntovnih škicah

snimiti, razdielna crta u snimku naznačiti, te ovaj podpisan po svih diobnih strankah diobnoj izpravi kao prilog prišiti.

U slučajevih, gdje nagoda konačno pred obćinskim poglavarstvom za rukom podje, ima obćinsko poglavarstvo:

a) u izdati se imajućem diobnom listu parcele provisorija zemljarine sravniti s parcelami gruntovnice.

Ako se u posjedovnom listũ naidje na parcele, u kojih se posjedu nenalazi zadruga, ima se izpravak putem za evidenciju zemljarine provisorija propisanim kod nadležne oblasti zamoliti, do toga pako glede plaćanja poreza shodna uredba učiniti.

b) Snimke ciepati se imajućih parcelah sastaviti i dielbene crte u iste uvrstiti, naznačiv pojedine dielove ciepati se imajuće parcele sa slovi a. b. c. itd. (podčestice).

Ako pako nagoda pred obćinskim poglavarstvom konačno za rukom nepodje, ima isto sve parcele selišta iz gruntovnih škicah snimiti, te ovaj snimak priložiti razpravnom zapisniku.

One obćine, koje uz prepise gruntovnih napisnikah neposjeduju spomenutih gore nacrtah, imadu si takove svojim putem pribaviti, da time svojim obćinarom mnogoga troška kod gruntovnoga provedenja diobah prištede i ovo provedenje olahkote; u obćinah pako, za koje niti u gruntovnih uredih škicah neima, imadu se stranke shodnim načinom za takove pobrinuti.

§. 18.

Kad se zadaća kotarskoj oblasti ograničuje na samo udostovjerenje predložene mu diobne nagode, ima ista samo o tom saslušati stranke: da li su svi ovlaštenici saslušani i u nagodu pristali; da li su nagodbene točke savjestno u zapisnik stavljene; da li su prava malodobne sirotčadi i skrbljenikah valjano osjegurana; napokon, da li se nagodbene točke neprotive redarstvenim, zdravstvenim i narodno-gospodarstvenim propisom.

§. 19.

U redarstvenom obziru ima osobito na to paziti, da dvorišta i kućišta budu tako prostrana i tako situirana, da je što manja pogibelj od ognja. S toga razloga neima se pod nipošto u buduće više dopustiti, da budu kuće na nerazdieljenom dvorištu, već se ima izstupajućoj stranci od oblasti odmah kod diobne razprave naznačiti ono zemljište, na kojem si novu kuću i gospodarske sgrade sagraditi ima.

Takovo kućište odnosno dvorište mora da bude koliko moguće bliže k najbližoj javnoj cesti, lahko pristupno, a površje mu mora najmanje iznositi 400□°.

§. 20.

U zdravstvenom obziru ima se osobito na to gledati, da staje (štale, hlievi, pojate), kotci, mlake i gnojišta nebudu preblizu sgradam, i da budu tako smještena, da nisu na uštrb ni zdravlju, ni čistoći.

§. 21.

U narodno-gospodarskom obziru mora kotarska oblast strogo na to paziti, da se pojedini komadi neciepaju i to kod oranicah izpod 1200□°, kod sjenokošah i pašnjakah izpod 800□°, kod vinogradah izpod 200□°, a kod šumah izpod 1600□°; već se parcele, koje bi kod ciepanja izpod prije naznačene veličine spadale, bez ciepanja jednoj diobnoj stranci dopitati imadu, odštetiv drugu stranku drugom parcelom po svoti procjene, ili u slučaju potrebe gotovim novcem.

§. 22.

Nadalje ima kotarska oblast na to paziti, da se jur postojeće služnosti u diobnom listu ubilježe, i da se na pojedinih dielovih točno označe one služnosti, koje su za vodjenje gospodarstva na ostalih dielovih potriebne.

Kao takove služnosti napominju se primjera radi služnost staze, kolnika, provoza, progona, vode i t. d.

§. 23.

Napokon ima kotarska oblast shodnu odredbu učiniti, da se dioba u narodnom popisu provede, i da se uslied diobe novopodignute kuće propisno kućnimi brojevi provide.

§. 24.

Ako kotarska oblast kod izpita nagodbene razprave opazi, da je proti jednomu od propisah predidućih paragrafah 18. do 22. pogriešeno, ima tu pogrješku privolom stranakah izpraviti; ako stranke na izpravak neprivole, ima takav kao odluku I. molbe strankam uz pravo utoka dostaviti.

§. 25.

Gdje nagoda za rukom nepodje, te kotarskoj oblasti dužnost nadleži diobnu razpravu ureda radi instruirati, ima istu diobnu razpravu dieliti na dva stadija.

Primiv naime kotarska oblast od obćinskoga poglavarstva razpravni zapisnik o bezuspješno pokušanoj nagodi s rodoslovjem, gruntovnim izvadkom, posjedovnim listom, snimkom gruntovne škice i inimi možda još prilozi, ima prije svega izpitati, da li nemanjka još koja izprava potriebna k cjelovitosti razprave. Ako takav manjak opazi, ima od dotične oblasti izdanje manjkajuće izprave ureda radi zamoliti.

Sabrav sve potrebne spise, ima kotarska oblast I-vo ročište odrediti, pozvav na takovo sve ovlaštenike i njihove štitnike i skrbnike, gdje takovih ima.

Ogluhi kod takove razprave mjesta neima, već se nedošavši još jedanput pozvati imadu pod prietnjom, da će im se nametnuti globa od 1 do 20 for., i da će se proti istim izdati dovedbena zapovjed, ako nedodju.

Nedodju li ovlaštenici niti na drugo ročište, ima kotarska oblast nametnuti im globu od 1—20 for., te izdati proti istim dovedbenu zapovjed za odrediti se imajuće treće ročište.

§. 26.

Kod razprave ima se prije svega pitanje ovlaštenja izvesti na čisto na temelju rodoslovja i postojećih možda posebnih ugovorah.

§. 27.

Po dovršenom pitanju ob ovlaštenju imadu stranke birati procjenitelje.

Ovlaštenik ili ovlaštenici, tražeći diobu, biraju si jednoga, a ostajući ovlaštenik ili ovlaštenici drugoga procjenitelja; zaištu li svi ovlaštenici podjedno diobu, ili ako tečajem razprave i za sebe na nju pristanu, imenuju svi zajedno dva procjenitelja. Ako se u ovom posljednjem slučaju neslože, imenuje oba procjenitelja kotarska oblast.

Procjenitelji imenuju sami sebi pročelnika. Ako se sjediniti nemogu, imenuje ga kotarska oblast.

§. 28.

Prema ustanovi §. 21. ove naredbe, po kojoj se parcele izpod stanovitoga minima ciepati nesmiju, od bitnoga je upliva na pravednost dieljenja, da budu procjenitelji ljudi vješti, nepristrani i pošteni: s toga se tako stranke, kao i oblasti ovim upozoruju, da kod izbora i imenovanja procjeniteljah postupaju providno i obzirno, i da po mogućnosti za procjenitelje imenuju posjednike iste obćine.

Izabrani, odnosno imenovani procjenitelji imadu kotarskomu predstojniku, podavši mu desnicu, zavjeriti se svojim poštenjem, da će procjenu obaviti po svojem najboljem znanju i po svojoj savjesti.

H. Obrazac procjenbene izprave prileži pod H.

Tim je dovršena prva stran diobne razprave, te kotarska oblast ima prigodom izbora, odnosno imenovanja procjenitelja odmah ustanoviti drugo ročište, do kojega procjenitelji svoj operat dogotoviti imadu.

§. 29.

K ovomu drugomu ročištu imadu osim diobnih stranakah i procjenitelji pridoci, da za slučaj potrebe razjasne li opravdaju pojedine možda napadnute ili u dvojbu stavljene točke procjene.

Kod ovoga drugoga ročišta ima kotarska oblast pomoću procjenbenoga operata sastaviti dielove, izpitav želje pojedinih dielbenikah i mnienje cjeniteljah kao gospodarskih vještakah.

Komadi zemljištah ležeći u jednom kraju imadu se, gdje je to ikako moguće, sastaviti u jedan dio, — nadalje valja po mogućnosti nastojati o tom, da na svaki dio dodje jednako površje oranicah, livadah, pašnjakah, šumah i vinogradah.

To isto valja obdržavati po mogućnosti (§. 21. ove naredbe) glede pravnoga svojstva zemaljah, tako da na svaki dio dodje jednako površje slobodnih, i jednako površje stalnoj kakovoj daći podvrženih zemaljah, a glede ovih potonjih jednako površje izrješivih i odkupivih.

Napokon u pokretninah imadu se dielovi dopadši pojedinim lozam po mogućnosti tako sastavljati, da dotičnoj lozi neprekinuto vodjenje gospodarstva bude moguće.

§. 30.

Ako koj dielbenik pojedinu pokretnu stvar drži prenizko cjenjenom, te za takovu veću svotu ponudja, ima se glede istoga medju dielbenici povesti dražba, te predmet dopitati najviše nudećemu, uračunav mu dostatnu svotu u vrjednost njegova diela.

§. 31.

Premda se imovina pokretna zadruge po ustanovah §. 16. z. z medju članove iste na jednake dielove tako dieliti ima, da članovi navršivši 16. godinu cieli dio, a članovi izpod 16. godine polovicu diela dobiju: to se ipak dielovi u pokretninah spadajući na jednu lozu uvjek u jedno sabrati, te predstavniku iste loze kao i izključnomu vlasniku svih dielovah svoje loze uručiti imadu.

§. 32.

Kod diobah, gdje su dielovi nekretninah jednaki, imadu se dielbenici pozvati, da preuzmu nagodom pojedine dielove; ako to nepodje za rukom, imadu se dielovi žriebom pridieliti.

Ako dielbenici žriebati neće, ima za iste treća po kotarskoj oblasti imenovati se imajuća osoba, na primjer: diete od desetak godinah iz stranske kuće žriebove vući.

§. 33.

Sva ova uredovanja ima kotarska oblast zabilježiti u jedan, nastavnim načinom voditi se imajući zapisnik, u kojem se najprije pitanje ob ovlaštenju i broju lozah — onda ob imenovanju procjeniteljah u prvom razredu — o sastavljanju pako i razdjobi dielovah u drugom razdielu točno i potanko izvesti ima; ovomu zapisniku ima priležati:

a) zapisnik o nagodbenoj razpravi pred obćinskim poglavarstvom;
b) rodoslovje;
c) gruntovni izvadak;
d) posjedovni list;
e) u slučaju ciepanja parcelah gruntovni naris (škica), podpisan po svih dielbenicih;
f) procjena svega zadružnoga imetka:
g) diobni list.

Obrazac takova zapisnika s odnosnim rodoslovjem prileži pod I. i K. I. K.

§. 34.

Ako zadruga ima uknjiženih vjerovnikah, imadu se najprije dielbenici upitati, kako žele ove dugove namiriti: da li naime žele i nadalje ostati solidarno obvezani dužnici, ili će dugove prigodom diobe iz prodaje koje pokretne ili nepokretne stvari namiriti, ili će jedan od dielbenikah cieli dug uz odštetu na sebe uzeti.

Izjava njihova ima se vjerovnikom priobćiti, te od njih potražiti privola.

U tu svrhu ima kotarska oblast, ako su vjerovnici pripadnici istoga kotara, za saslušanje istih posebno odrediti ročište, ako su pako drugamo nadležni, ima se dotična kotarska oblast na saslušanje putem rekvizicije zamoliti.

Ako vjerovnici u predloge dielbenikah privole, ima se prama tomu uvrstiti ustanova u razpravni zapisnik i diobni list; — ako pako u ove neprivole, to ovo njihovo neprivoljenje nemože priečiti diobu, nu njihove uknjižene tražbine ostati imadu uknjižene cielom svotom na svakom

dielu dosadanjega gruntovnoga tiela, na kom su i prije bile uknjižene i to na dielu prve loze, koja ostaje na starini, kao glavna, na ostalih pako dielovih, koji se prenieti imadu u novo otvoriti se imajuće zemljištnike, kao uzgredna hypoteka; te se ima to naznačiti u razpravnom zapisniku i u diobnom listu.

Vjerovnici vlastni su takodjer očitovanja svoja pismeno uz supodpis dvajuh svjedokah predložiti kotarskoj oblasti, u kojem slučaju odpada potrieba njihova ustmenoga saslušanja.

Ako koj vjerovnik, premda redovito pozvan, na ročište niti je osobno pridošao, niti je pismeno očitovanje podnio, to se ima uzeti, da nije privolio u izjavu diobnih stranakah.

Kod ove razprave ima kotarska oblast na to paziti, da dielbenici nebudu preko zakona obterećeni, a gruntovna oblast, da prava uknjiženih vjerovnikah nebudu povriedjena.

§. 35.

Na temelju spomenutoga u §. 33. ove naredbe zapisnika ima kotarska oblast sastaviti díobni list u toliko primjerakah, koliko ima diobnih stranakah, te takav istim posebnom odlukom dostaviti.

U zadrugah, gdje ima malodobne sirotčadi ili skrbljenikah, ima kotarska oblast diobnu razpravu prije priobćenja odluke strankam predložiti nadležnoj nadtutorstvenoj oblasti na potvrdu.

L. Obrazac izdana po kotarskoj oblasti diobnoga lista prileži pod L.

§. 36.

Proti pojedinim odredbam kotarske oblasti, kao na primjer: ustanovljenju lozah, imenovanju procjeniteljah, sastavljenju dielovah i razdiobi takovih nemože se posebni utok uložiti, već nezadovoljna stranka ima konačno dovršenje diobne razprave čekati, te tek po uručenju prvomolbene odluke i diobnoga lista vlastna je u roku od 30 danah od uručbe računajući utok svoj budi ustmeno budi pismeno na kr. zemaljsku vladu upravljen uložiti kod kotarske oblasti, u kojem navesti ima prigovore proti pojedinim odredbam i razpoložbam kotarske oblasti, odnosećim se na diobnu razpravu.

§. 37.

U odluci, kojom se strankam dostavlja diobni list, ima se naznačiti naročito, da ako stranka nezadovoljna do 30 danah po izručbi nepredloži utoka, odluka I. molbe postaje pravomoćnom.

U istoj odluci imaju se takodjer potanko obrediti svi diobni troškovi, simo računajući i nagradu mjernika, ili mjerničkoga vještaka, ako je bio upotrebljen.

Obrazac prvomolbene odluke priležі pod M. M.

§. 38.

Čim prvomolbena odluka postane pravomoćnom, ima kotarska oblast poglavarstvo obćine uputiti, da pojedine dielove strankam u fizični posjed predaj i u nekretnih dielovih medjaše postavi, vrhu ove predaje zapisnik sastavi, te ovaj kotarskoj oblasti predloži.

Kotarska oblast ima po tom diobu zamolnim putem kod gruntovne i porezne oblasti provesti dati.

Obrazac predajnoga zapisnika prileži pod N. N.

§. 39.

Radi štednje povjerenstvenih troškovah ima kot. oblast što više moguće ograničiti svoju radnju na pisarnu, samo ako je za pravednu odluku neobhodno potrebno, ili ako to koja stranka na svoj trošak zahtjeva, ima se odrediti očevid; u prvom slučaju troškove takova očevida nose razmjerno sve stranke, u drugom pako samo ona stranka, koja je očevid zahtjevala.

Kotarska oblast ima ročište za očevid tako ustanoviti, da ovaj obavi uz druge uredovne poslove, ili uz druge diobne očevide u istom predjelu, te ima u oba slučaja troškove uredovanja surazmjerno na pojedine uredovne razprave razdieliti.

§. 40.

Ako je nacrt gruntovni tako nepodpun, ili tako manjkav, da se na temelju takova nikako dioba u naravi preduzeti nemože, ili ako u gruntovnom operatu dotične obćine nikakovih nacrtah neima; imaju se stranke uputiti, da priskrbe snimak.

Pošto su mnoge već obćine providjene vjerodostojnimi snimci katastralnih operatah, te se po tom radnja mjernikah kod diobah veoma jednostavnom ukazuje: to se za umaljenje diobnih troškovah ovlaštuju kotarske oblasti, da osim poveljenih mjernikah i druge mjerstvu vješte, te inače pouzdane ljude na preduzimanje mjerničkih radnjah kod provedenja zadružnih diobah u obsegu svoga kotara ovlastiti, te ovo ovlaštenje u kotaru obnarodovati mogu.

*

§. 41.

Glede diobnih troškovah ustanovljuje se sliedeće:

Pristojbe kotarskih činovnikah normirane su posebnimi propisi, koji se najstrožije obdržavati imadu.

Za obćinske činovnike ustanovljuje se za svako uredovanje izvan sjedišta obćinskoga poglavarstva dnevnica od 2 for. i podvoz u naravi.

Zaslužbinu procjeniteljah, onda mjernika ili mjerničkoga vještaka obredjuje i ustanovljuje kotarska oblast.

V. Potajne diobe.

§. 42.

Diobna stranka moleća, da se potajna dioba u smislu zadružnoga zakona uredovno provede, ima svoju molbu obložiti rodoslovjem, gruntovnim izvadkom i posjedovnim listom o zadružnih nekretninah.

Na temelju ove molbe ima kotarska oblast sve dielbenike na ročište pozvati, te s njimi povesti razpravni zapisnik.

Ako kotarska oblast iz povedena zapisnika pocrpi osvjedočenje, da potajnom diobom nisu povriedjena prava malodobne sirotčadi, skrbljenikah ili ovlašteno odsutnih, i da neobstoje krupne pogrješke proti redarstvenim i zdravstvenim propisom, ima dielove, u kojih se faktičnom posjedu nalaze diobne stranke, po gruntovnih i zemljarine provisorija brojevih označiti, kod ciepanih parcelah snimke ciepanja zapisniku priložiti, te tako udesiti razpravni zapisnik, da na temelju istoga izvediva bude gruntovna i porezna provedba potajne diobe.

Pošto se kod svake potajne diobe pravno predmnjevati mora, da je nagodbenim putem izvedena, to se takova samo u onih riedkih slučajevih novom razdiobom izpraviti ima, ako nezadovoljna stranka dokaže, da joj je prigodom te diobe nanešeno nasilje, i da je pred oblašću proti njemu zakonitoga lieka potražila, ili da je dioba bez njezina znanja u ovlaštenu njezinu odsuću izvedena, na koliko u oba slučaja nije naknadno u diobu privolila: ili ako su sirote, malodobnici ili skrbljenici prikraćeni; ili ako se u redarstvenom obziru takovi manjci prikazuju, koji se odstraniti moraju; nego i u tih slučajevih valja izpravak na koliko moguće manji broj parcelah ograničiti.

U zadrugah, gdje ima malodobne sirotčadi, ili skrbljenikah, ima kotarska oblast diobnu razpravu prije priobćenja odluke strankam predložiti nadležnoj nadtutorstvenoj oblasti na potvrdu.

Obrazac zapisnika, kojim se potajna dioba pred kotarskom oblasti provesti imade, i na temelju istoga izdana diobnoga lista, prileži pod O. i P. O. P.

VI. Izstup iz zadruge.

§. 43.

Obrazac zapisnika, kojim se član zadruge odriče prava na zadrugu, prileži pod R; a svjedočba obćinskoga poglavarstva ob ovom odreknuću pod S. R. S.

§. 44.

Nepovladjeno odsutnim smatra se svaki onaj, koj se je iz zadruge udaljio bez privole kuće gospodara, ili je to odsuće protegnuo preko dane mu po kuće gospodaru dozvole.

§. 45.

Obrazac izroka za povratak nepovladjeno odsutnoga člana zadružnoga prileži pod T., a odluka na temelju izroka po kotarskoj oblasti izdana pod U. T. U.

§. 46.

Koj bude na temelju §. 29. z. z. izrokom na povratak pozvan, te se do godine danah iza oglašena izroka u zadrugu nepovrati, taj negubi unutar prvih deset godinah svoga odsuća prava na zadružni imetak, nu gubi pravo na dio iz svega onoga, što je zadruga za vrieme njegova odsuća privriedila, i gubi pravo na svaku odštetu za medjutim otudjeni zadružni imetak.

§. 47.

Obrazac izprave, kojom obćinsko poglavarstvo posvjedočuje prestanak zadruge, prileži pod V. V.

VII. Prelazne i provedbene ustanove.

§. 48.

Prelazne i provedbene ustanove zakona o zadrugah same su po sebi dosta jasne, te netrebaju daljega tumačenja.

Obrazac A. 1. (k §. 4. provedb. naredbe).

Br. 56. 1874.

Uredovna potvrda.

Poglavarstvo obćine Martinci na temelju ustmenoga saslušanja pravo glasa imajućih članovah zadruge Petrović iz Martinacah k. br. 20. ovim potvrdjuje, da je većinom glasovah (jednoglasno) kuće gospodarom izabran Luka Petrović.

U Martincih dne 2. veljače 1874.

(mjesto obć. pečata.)

Mijo Pavlović v. r.
obć. sudac.

Janko Gatović v. r.
obć. bilježnik.

Obrazac A. 2.

Poglavarstvo obćine Martinci na temelju ustmenoga saslušanja kućanah zadruge Petrović iz Martinacah kbr. 20., pošto se isti u izboru kuće gospodara nisu mogli složiti, ovim potvrdjuje, da je ono pod današnjim danom ureda radi postavilo kuće gospodarom iste zadruge člana Luku Petrovića.

U . . . .

Obrazac A. 3.

Poglavarstvo obćine Martinci na temelju toga, što u zadruzi Petrović iz Martinacah kbr. 20. neima za gospodarstvo vrstna kućanina, ovim potvrdjuje, da je ono pod današnjim danom ureda radi imenovalo kuće gospodarom skrbnika zadrugara Luke Petrovića (štitnika m. d. zadružnih članovah Petra i Mije Petrovića) u osobi Nikole Pavlovića iz Martinacah.

U Martincih . . . . . .

O b r a z a c **B.** (k §. 5. prov. naredbe).

Br. 86—1874.

Poštovanomu Miji Glaviniću, rataru

u

Severinu.

Poglavarstvo občine Severin imenuje Vas skrbnikom odsutnoga zadružnoga člana Franje Kramarića iz Lukovdola u predmetu prodaje sjenokoše »Starine« zadruge Kramarićah iz Lukovdola kbr. 24. upisane u zemljištniku br. 125 občine Lukovdol čest. br. 1627. u prostoru od 870□°.

Pozivljete se s toga na razpravu odredjenu u to ime na dan 10. veljače 1874. za 9 uru prije podne pred lice ovoga poglavarstva uz nalog, da se prije toga ročišta po mogućnosti razpitate kako o nepoznatu boravištu gornjega odsutnika, tako i ob odnošajih iste zadruge.

U Severinu, dne 10. veljače 1874.

Občinsko poglavarstvo:

Nikola Tkalčić v. r.,
obć. sudac.

Mio Kružić v. r.,
obć. bilježnik.

Obrazac C. (k §. 6. prov. naredbe).

Br. 87—1874.

Zapisnik

poveden kod poglavarstva obćine Severin u predmetu prodaje sjenokoše »Starine« spadajuće na vlastitost zadruge Kramarićah iz Lukovdola kbr. 24.

Prisutni.

Podpisani.

Na ustmenu molbu Josipa Kramarića kuće gospodara zadruge Kramarićah iz Lukovdola kbr. 24. glede saslušanja zadrugarah pravo glasa imajućih i Mije Glavinića, kao imenovanoga skrbnika za odsutnoga nepoznata boravišta Franju Kramarića u predmetu prodaje sjenokoše »Starina« zvane, koja se u gruntovnici porezne obćine Lukovdol grunt. nap. br. 125. parc. br. 1627, sa 870□° unešena nalazi, budu u smislu §. 7. zakona o zadrugah od 3. ožujka 1874. pozvani pred obćinsko poglavarstvo svi pravo glasa imajući članovi iste zadruge, i to kuće gospodar Josip Kramarić, njegova supruga Jalža i njegov neoženjeni brat Marko.

Spomenuti zadrugari i to kuće gospodar Josip i žena mu Jalža izjavljuju se za prodaju, kao potriebnu i koristnu, dočim se suprotivno Marko proti prodaji izjavi — navadjajući, da bi koristnije bilo, prodati dva zadružna junca.

Proti tomu predlogu izjavljuje se ipak Josip i supruga mu Jalža s tim, da bi jim prodajom tih junacah nestalo svakoga sredstva za dalje težanje zemljištah; skrbnik napokon Glavinić privoljuje na upitnu prodaju sjenokoše »Starina« pod uvjetom, da se iz kupovnine nabavi žitak za živež i za sjeme.

Time bi zapisnik zaključen i podpisan.

U Severinu, dne 10. veljače 1874.

Obćinsko poglavarstvo:

Josip Kramarić, v. r.,

† Jalža Kramarić,
imena pisatelj

Mijo Kružić.

Marko Kramarić
zanijekuje podpis bez
navedenja razloga.

Nikola Kačić v. r.,
obć. sudac.

Mio Kružić v. r.,
obć. bilježnik.

(M. P.)

Obrazac **D.** (k §. 6. prov. naredbe).

Br. 87—1874.

Uredovna potvrda.

Poglavarstvo obćine Severin na temelju razpravnoga zapisnika od 10. veljače 1874. br. 87., povedena sa svimi prisutnimi pravo glasa imajućimi članovi zadruge Kramarićah iz Lukovdola kbr. 24. i sa skrbnikom odsutnoga Franje Kramarića, koji mu bje od strane ovoga poglavarstva imenovan obćinski odbornik Mijo Glavinić, — ovim uredovno posvjedočava, da je većina zadrugarah, kojim u smislu §. 5. zakona o zadrugah od 3. ožujka 1874. pravo glasa pripada, u prodaju zadružne sjenokoše „Starina" zvane, koja je u gruntovnici porezne obćine Lukovdol grunt. napisniku br. 125. parc. br. 1627 sa 870□° ubilježena nalazi, pravovaljano privolila.

U Severinu, 10. veljače 1874.

(M. P.)

Obćinsko poglavarstvo;

Nikola Kačić s. r..
obć. sudac.

Mio Kružić s. r.,
obć. bilježnik.

Obrazac E. (k §. 13. provedbene naredbe).

U predmetu zadružne diobe. Od biljegovine prosto.

Rodoslovje

zadruge Brlek iz Brlekova sela kućni br. 20.

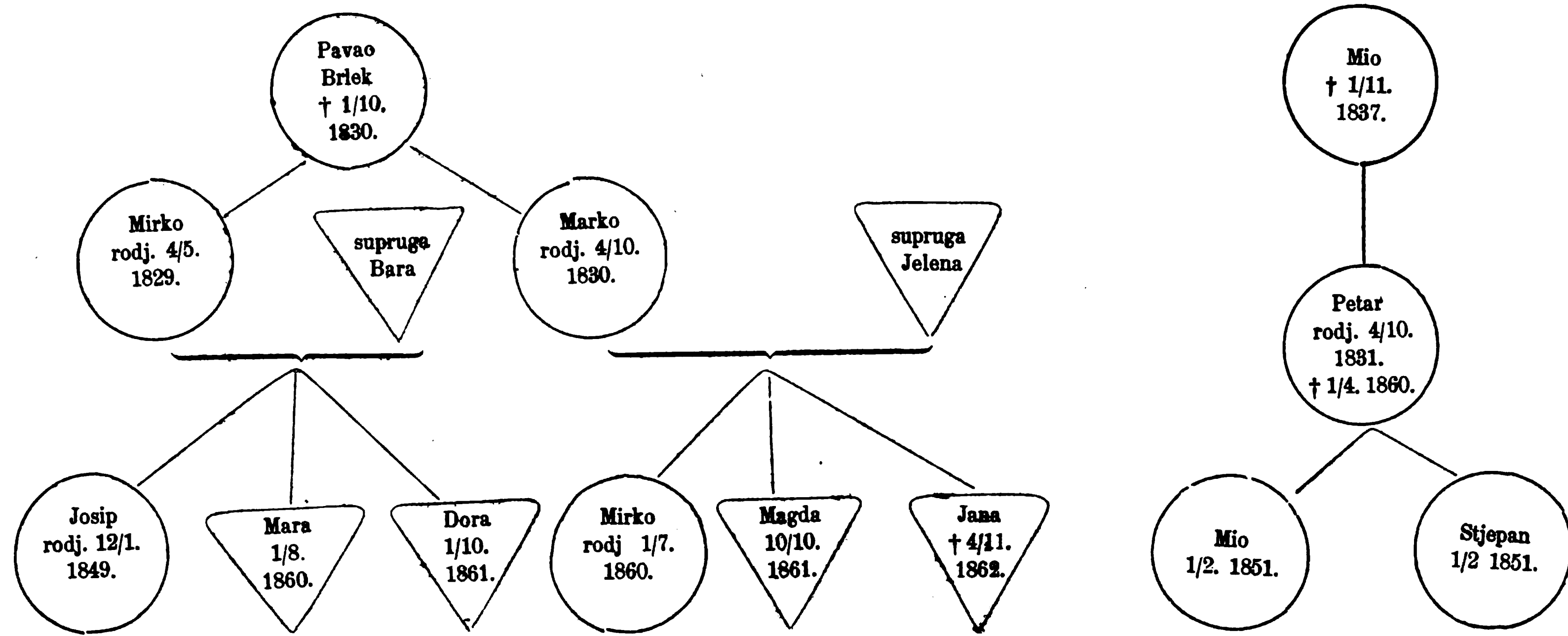

Da je ovo rodoslovje iz maticah župe Konšćinske vjerno izvadjeno, ovim se uredovno potvrdjuje.

Župni ured u Konšćini dne 1. veljaće 1874.

(M. P.) Upravitelj župe: Stjepan Tumpić s. r.

Obrazac F. (k §. 15. prov. naredbe).

Br. 356.

Zapisnik

poveden pred poglavarstvom obćine Zlatar o diobnoj nagodi zadruge Brlek iz Brlekovasela k br. 20.

Prisutni:

Podpisani.

Na temelju ustmene diobne molbe Mirka Brleka iz Brlokovasela kućni br, 20 i predložena po istom rodoslovja pod ·/. pozvani bijahu na današnju razpravu svi u rodoslovju naznačeni živući ovlaštenici zadruge Brlek, i naime Mirko sa suprugom Barom, Marko sa suprugom Jalžom i Mio s bratom Stjepanom, Rodoslovje.

Spomenuti ovlaštenici stavili su se svi osobno na današnje ročište.

Iz gore privitoga rodoslovja proizlazi, da u zadrugi Brlek od 1. siečnja 1837. obstoje tri loze i naime:

I. Mirko sa suprugom Barom, sinom Josipom i m. d. djetcom Marom i Dorom.

II. Marko sa suprugom Jalžom i m. d, djetcom Mirkom, Magdom i Janom.

III. Mijo sa bratom Stjepanom.

Zadružni posjed polag privitoga pod ·/. grunt. izvadka i posjedovnoga lista sastoji u sljedećih zemljištah: Grunt. izvadak, posjedovni list.

Grunt. napisnik br. 85. Porezna obćina Brlekovoselo.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta.	Površje		Opazka
grunt. parcelle	provizorija zemljarine		ral	□-hvat	
506	506	Kuća sa dvorištem	—	850	
507	507	Vrt	—	720	
508	508	Oranica pod kućom	1	220	
509	609	Livada	1	600	
516	516	Šuma hrastik	2	400	
519	519	Pašnjak ledina	1	200	
560	560	Oranica krčevina	2	300	
576	576	Livada huljača	1	400	
Grunt. napisnik br. 90.			Porezna Obćina Belca.		
590	590	Šuma Graberje	2	450	
Grunt. napisnik br. 55.			Porezna obćina Ostre.		
		†. Gorno zemljište			
1260	1260	vinograd Starina	1	200	
1261	1261	šuma Kostanjevac	3	400	
		Činženo			
1670	1670	sjenokoša Ogranjica	1	800	
		Ukupno	21	540	

Pošto bjehu nazočnim članovom zadruge koristi nagode u pogledu prištednje diobnih troškovah, onda zakonske ustanove glede sastavljenja dielovah protumačene, sklopiše isti pred podpisanim obćinskim poglavarstvom sljedeću diobnu nagodu:

I. Ciela nepokretna zadružna imovina ima se dieliti na tri jednaka diela tako, da svakoj lozi po jedan dio dopadne.

II. Ovi dielovi imadu se tako izžriebati, da najprije vuče Mirko, za njim Marko, a treći ostajući dio ima zapasti braći Miji i Stjepanu.

Po tom su dielovi u nekretninah uzajamnim sporazumkom na sljedeći način sastavljeni:

I. dio sačinjava.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Opazka
gruntovne parcele	zemljarine provizorija		ral	□hvat	
506	506	Kuća sa dvorištem i štalom . . .	—	850	Služnost progona i voznje*)
508	508	Oranica pod kućom	1	220	
509/a	509/a	Od livade pod kućom	—	1100	
516/a	516/a	« šume Hrastik	1	200	
590/a	590/a	« šume Graberje	1	150	
		† Gorno.			
1260/a	1260/a	Od virograda Starina	—	600	
1261/a	1261/a	« šume Kostanjevec	1	133	
		Činženo.			
1670/a	1670/a	Od sjenokoše Ogranjica	—	800	
		Ukupno .	6	853	

*) Ovaj dio je dužan dopustiti progon marve i izvoz krme od i na sjenokošu „Ogranjicu“ drugim dielbenikom preko oranice „pod kućom“.

K tomu u sgradah zadružna kuća i štala.

II. dio sačinjava:

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Opazka
grunt. parcele	zemljar. proviso-rija		ral	□hvat	
507	507	vrt (opredieljen za kućište i dvorišta istoga diela)	—	720	služnost vode*)
509/b	509/b	od livade pod kućom	—	1100	
516/b	516/b	« šume «hrastik»	1	200	
560/a	560/a	« oranice «krčevina»	—	1180	
576/a	576/a	« livade «huljača»	—	800	
590/b	590/b	« šume «graberje»	1	150	
		† Gorno			
1160/b	1260/b	od vinograda «starina»	—	600	
1261/b	1261/b	« šume «kostanjevca»	1	133	
		Činženo			
1670/b	1670 b	od sjenokoše ogranjica	—	800	
		Ukupno . . .	6	1453	

*) Ovaj dio dužan je ostalim dielbenikom dozvoliti suužitak zdenca na ovoj parceli postojećega, tako ipak, da tamo nesmije blaga napajati.

K tomu u sgradah his u vinogradu i sav za gradnju pripravljen les, što ga zadruga posjeduje.

III. Dio sačinjava:

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Opazka
grunt. parcele	zemljar. provisorija		ral	□ hvat	
519	519	pašnjak »ledina«, gdje si ima kuću sagraditi	1	200	
560/b	560/b	od oranice »krčevina«	1	150	
576/b	576/b	„ livade »huljače«	—	1200	
500/b	590/b	„ šume »graberje«	1	150	
		† Gorno			
1260/c	1260/c	od vinograda »starina«	—	600	
1261/c	1261/c	„ šume »kostanjevac«	1	134	služnost kolnika *)
		Činženo			
1670/c	1670/c	od sjenokoše »ogranjica«	—	800	
		Ukupno	6	34	

*) Ovaj dio dužan je ostalim dielbenikom dozvoliti porabu kolnika preko parcele „šuma kostanjevac“ vodećega.

K tomu u sgradah zadružna suša, kotac, kukuružnjak i četiri u zadružnoj šumi »kotanjevac« jur posječena, nu još neizdjelana hrasta.

Po ovako izvedenom sastavljanju dielovah u nekretninah, pristupljeno bje k žriebanju i pošto nijedna od diobnih stranakah niti čitanju niti pisanju vješta nije, to su pred istimi odrezane tri jednako velike cedulje iz čistoga papira — prva tih ceduljah označena je s jednom crtom, druga s dvie, treća s tri crte — ove cedulje savite su na posve jednaki način tako, a da su crte nevidljive bile te su onda stavljene u praznu škatulju, i dobro promješane.

Poslje kako je to sve u prisuću svih ovlaštenikah učinjeno, pružena je škatuljica s ceduljami Mirku Brleku, koj izvuče cedulju s dvie crte, po tom pristupi Marko, koj izvuče cedulju s tri crte, a napokon ostade treća cedulja s jednom crtom Miji i Stjepanu.

Usljed ovako izvedena žriebanja proglašuje se ovim, da prvi dio pripada Miji i Stjepanu, drugi dio Mirku, a treći dio Marku Brleku.

Po dovršenom ovako razdieljenju nekretninah pokušana je nagoda u pokretninah.

Pošto u smislu §. 16. zakona o zadrugah članovom zadruge 16. godinu navršivšim cieli, a članovom izpod 16. godine polovica diela iz pokretninah pripada, to ima Mirko za svoju lozu dobiti 4 diela — Marko $3^1/_2$ diela, a Mio i Stjepan 2 diela.

Da bude ipak svaka loza taki po izvedenoj diobi gospodarstvo svoje nastaviti mogla bez svake zaprieke, i jer bi Mihi i Stjepanu, da su jur u brak stupili, na njihove žene takodjer dio pripadao, te bi onda isto toliko, odnosno i više dobili iz pokretninah, nego li druge dvie loze, a napokon što bi isti, uzprotiveći se nagodi, diobu na obći uštrb do svoje ženitbe zavlačiti mogli, da onda i na svoje supruge dio potraže — složiše se svi ovlaštenici u tom, da će i pokretnine na tri jednaka diela dieliti, te isto tako, kao što i dielove nekretninah žriebati, nu da će Miho i Stjepan dužni biti za ovu pogodovnost Mirku Brleku 50 for. i Marku Brleku 50 for. u roku od mjesec danah iza potvrde diobe po kot. oblasti u gotovu pod prietnjom ovrhe naplatiti.

Postignuv u tom sporazumak sastavljeni su dielovi u pokretninah uzajamnim dogovorom na sliedeći način:

I. Dio.

1. Od blaga:

Dva konja »ridjan i dorat« u vriednosti od	200 for.
Krava »ridjana« u vriednosti od	60 for.
Telica »bjelana« u vriednosti od	30 for.
Tri praščića u vriednosti od	15 for.

2. Od orudja:

Jedna kola lošija u vriednosti od	30 for.
Jedan plug željezni u vriednosti od	8 for.

3. Od posudja:

Jedan 15 vedreni lagav sa željeznimi obruči u vriednosti od	12 for.
Jedan 10 vedreni stariji lagav s drvenimi obruči u vriednosti od . . .	6 for.

4. Od orme:

Jedna konjska orma u vriednosti od	16 for.

5. U peradi:

Deset puranah u vriednosti od	10 for.
Ukupno	387 for.

II. Dio.

1. Od blaga:

Dva vola »mulek i čadek« u vriednosti od	300 for.
Jedna krava »prvenka« » » »	60 »

2. Od orudja:

Jedan stari drveni plug u vriednosti od	6 for.
Jedna nova brana » » »	10 »

3. Od posudja:

Jedan 10 vedren lagav s drvenimi obruči u vriednost od	5 for.

4. Od orme:

Jedan jaram sa željeznimi lunjci u vriednosti od	5 for.

5. Od peradi:

Dvie guske u vriednosti od	1 for.
Ukupno . . .	387 for.

III. Dio.

1. U blagu:

Dva junca »silan i gnjec« u vriednosti od	200 for.
Jedna krava »rumenka« » » »	60 »
Jedna telica »rosika« » » »	30 »
Dvie stare svinje »žutek i lisa« u vriednosti od	30 »

2. Od orudja:

Jedan novi željezni plug u vriednosti od	12 for.
Jedna brana starija » » »	5 »

3. Od posudja:

Jedan nov 20 vedren lagav sa željeznimi obruči u vriednosti od . . .	30 for.
Jedan star 20 vedren lagav s drvenimi obruči » » » . . .	10 »

4. Od orme:

Jedan jaram s rudnjakom i popinjatim lancem u vriednosti od	8 for.

5. U peradi:

10 kokoših u vriednosti od	2 for.
Uuupno . . .	387 for.

Sastaviv ovako dielove pokretninah stupljeno je opet k žriebanju načinom jur gore izloženim, te je Mirko izvukao dio prvi, Marko dio III., a Miji i Stjepanu je ostao dio II.

Svršiv tim diobnu razpravu te izdav na temelju iste svakoj stranci diobni listi bude ovaj zapisnik zaključen i svestrano podpisan.

U Zlataru, 12. veljače 1874.

† Mirko Brlek,

† Marko Brlek,

† Mijo Brlek,

Imena pisatelj:

Nikola Bosiljevac.

Juraj pl. Horvat s. r.
obć. sudac.

Nikola Bosiljevac s. r.,
obć. bilježnik.

Obrazac G. (k §. 15. prov. naredbe).

Br. 356—174.

Diobni list.

Poglavarstvo obćine Zlatar, na temelju sahranjena u obćinskoj pismari zapisnika od 12. veljače 1874. ovim uredovno zasvjedočuje, da su ovlaštenici zadruge Brlekah iz Brlekova sela k. br. 20 pred istim poglavarstvom glede diobe svega zadružnoga imetka nagodu sklopili, te ovom nagodom sastvaljene dielove žriebom medju sebe razdielili.

Ovim žriebom dopale su:

A. Nepokretnine

grunt. nap. br. 85. Lozi I. predstavnik iste Mirko Brlek. Porezna obćina Brlekovo selo.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišća	Površje		Opazka
grunt. parcelle	zemljar. provisorije		ral	□ hvat	
		A. u zemljištih.			sa službošću uporabe zdenca za loze II. i III.
507	507	Vrt (opriedeljen za kućište) . . .	—	720	
509/b	509/b	livada pod kućom	—	1100	
516/b	516/b	šuma hrastik	1	200	
560/a	560/a	oranica krčevina	1	150	
576/a	576/a	livada huljača	—	800	
grunt. nap. br. 80			Porezna obćina Belec		
590/b	590/b	šuma graberje	1	150	
grunt. nap. br. 55		† Gorno	Porez. obćina Oštre.		
1260/b	1260/b	vinograd starina	—	600	
1261/b	1261/b	šuma kostanjevac	1	133	
		činženo	—	—	
1670/b	1670/b	sjenokoša ogranjica	—	800	
		Ukupno . . .	6	1453	

*

B. u sgradah.

His u vinogradu »Starina«

grunt. nap. br. 85. Lozi II. predstavnik iste Marko Brlek. Porezna obćina. Brlekovo selo.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišća	Površje		Opazka
grunt. parcelle	zemljar. provisorije		ral	□ hvat	
		A. u zemljištih			
519	519	pašnjak ledina (opredieljen za kučište)	1	200	
560/b	560/b	oranica krčevina	1	150	
576/b	576/b	livada huljača	—	1200	
grunt. nap. br. 80.			Porez obć. Belec.		
590/b	590/b	šuma graberje	1	150	
grunt. nap. br. 55.		† Gorno.	Porez. obćina Oštre.		
1260/c	1260/c	vinograd starina	—	600	sa služnošću uporabe kolnika za loze I. i III.
1261/c	1261/c	šuma kostanjevac . . . . Činženo	1	134	
1670/c	1670/c	sjenokoša ogranjica	—	800	
		Ukupno . . .	6	34	
		B. u sgradah. Zadružna suša, kotac i kukuružnjak			
grunt. nap. br. 85.		Lozi III. predstavnik iste Mio i brat mu Stjepan Brlek. Porezna obćina Brlekovo selo.			
		A. u zemljištih			sa služnošću progona i provoza za loze I. i II.
506	506	kuća sa dvorištem i štalom . . .		850	
508	508	oranica pod kućom	1	220	
509/a	509/a	livada pod kućom		1100	
516/a	516/a	šuma hrastik	1	200	

grunt. nap. br. 20. Porezna obćina Belec.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišća	Površje		Opazka
grunt. parcele	zemljar. provisorije		ral	□hvat	
590/a	590/a	šuma graberje	1	150	
grunt. nap. br. 55.		† Gorno	Porezna obćina Oštre.		
1260/a	1260/a	vinograd starina	—	600	
1261/a	1261/a	šuma kostanjevac	1	133	
		Činženo			
1670/a	1670/a	sjenokoša ogranica	—	800	
		Ukupno . . .	6	800	

B. u sgradah.

Zadružna kuća i štala.

B. Pokretnine.

Lozi I. u vriednosti od . . . . 387 for.
Lozi II. u vriednosti od . . . . 389 for.
Lozi III. u vriednosti od . . . . 387 for.
s obvezom, da naplati do mjesec danah iza potvrde ovoga lista po kot. oblasti lozi I. i II., svakoj 50 for.
} u odnosnom nagodbenom zapisniku pobliže naznačene.

Nacrt o ciepanih parcelah 509., 516., 560., 590., 1260., 1261. i 1670. priliči pod ·/., koji su stranke vlastoručno podpisale, odnosno podkrižale.

U Zlataru dne 20. veljače 1874.

Obćinsko poglavarstvo:

Juraj pl. Horvat s. r.
obć. sudac.

(M. P. obćinskoga)

Nikola Bosiljevac s. r.,
obć. bilježnik.

Br. 692.

Ova se diobna izprava na temelju kod kot. ove oblasti povedena, te u pismari pod br. 692/1874. sahranjena zapisnika od današnjega dana od kotarske ove oblasti u smislu §. 17. zakona o zadrugah od 3. ožujka 1874. ovim potvrdjuje.

U Zlataru, 1. ožujka 1874.

Kotarski predstojnik:

(M. P.) Kažimir pl. Jelačić s. r.

Obrazac H. (§. 28. prov. naredbe).

Procjenbeni zapisnik

poveden na licu mjesta, zadružnom selištu Petračićah u Lužanu, k. br. 32 o procjeni cieloga zadružnoga imetka.

Kod povjerene podpisanim procjeniteljem procjene zadružnoga imutka uzeli su isti za mjerilo obstojeće mjestne cjene, uz koje se procjenbeni predmet u svako doba prodati može, te su pronašli sliedeću procjenbenu vriednost.

A. Kod nekretninah:

1. U zemljištih:

Br. parcele		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Vriednost	
provizorij zemlja-rine	grunt.		ral	□ hvat	for.	n.
841	680	Kučište sa vrtom i dvorištem . .	—	780	159	—
842	681	Oranica »krč«	1	800	300	—
843	682	Livada »krč«	1	—	400	—
844	683	Pašnjak »ledina«	—	520	95	—
847	684	Šuma »hrašće«	3	280	475	—
862	690	Oranica »betri«	—	860	78	—
863	691	» »pri kipu«	1	360	177	—
867	695	» »švaglica«	—	1200	120	—
870	698	Livada »popovka«	—	455	82	—
871	699	» »čret«	—	960	154	—
912	650	» »bereg«	1	250	185	—
		† Gorno.				
1586	1260	Vinograd »starina«	1	20	405	—
1587	1261	Pašnjak »pri hisu«	—	50	5	—
1588	1292	Kolosek »husta«	1	500	130	—
		Ukupno	13	635	2801	—

Tekući broj	2. u zgradah:	Vriednost for.	n.
1	Kuća zadružna iz drva slamom pokrivena u srednjem stanju	300	—
2	Štala konjska iz drva slamom pokrivena u lošem stanju	80	—
3	» za rogato blago iz drva slamom pokrivena u dobrom stanju	150	—
4	Suša s dva predjela iz drva slamom pokrivena posve nova	200	—
5	Kotac za 10 komadah svinjah iz drva slamom pokriven u srednjem stanju	50	—
6	Kukuružnjak za 200 vaganah kukuruza iz drva slamom pokriven u srednjem stanju	100	—
7	His u vinogradu iz drva slamom pokriven u srednjem stanju	980	—
	Ukupno . .	980	—
	Dakle svotno u nekretninah	3781	—
	U pokretninah:		
	1. u blagu:		
1	Dva vola mulek i jelek	300	—
2	Dva junca čadek i rosek	150	—
3	Dvie krave rosika i ridjana	120	—
4	» » mila i jelena	100	—
5	» telice belka i plavka	60	—
6	Dva konja tatar i ficko	200	—
7	Jedno ždriebe zelenko	40	—
	Ukupno . . .	970	—
	2 u kolih i orudju:		
1	Jedna nova željezom okovana kola	60	—
2	» stara » » »	30	—
3	Jedan željezni plug	12	—
4	» drveni »	6	—
5	Jedna brana	5	—
6	Jedan valj	2	—
7	Jedne saone	3	—
	Ukupno . . .	118	—

Tekući broj	3. u posudju:	Vriednost for.	n.
1	Jedan nov vinski lagav od 20 vedarah željezom okovan	20	—
2	„ „ „ „ „ 10 „ „ „	10	—
3	„ star „ „ „ 25 „ „ „	18	—
4	„ „ „ „ „ 20 „ „ „	15	—
5	„ „ „ „ „ 15 s drvenimi obruči . . .	7	50
6	„ badanj sa željeznimi obruči od 10 vedarah . . .	8	—
7	„ čabar „ „ „ „ 1 vedra	1	50
	Ukupno . .	80	—
	4. u ormi i pokućtvu:		
1	Jedna konjska orma u dobrom stanju	16	—
2	Jedan jaram sa željeznimi lunjci	5	—
3	„ „ „ drvenimi „	2	—
4	Jedna škrinja za žitak	2	—
5	Jedan hrastov stol	2	—
6	Četiri postelje iz mekana drveta	8	—
7	Šest drvenih stolacah	3	—
	Ukupno . .	38	—
	5. u peradi:		
1	20 puranah	20	—
	Dakle svotno u pokretninah	1226	—

Tekući broj	A. U nekretninah:	Vriednost pojedince for.	n.	ukupno for.	n.
1	U zemljištih	2801	—		
2	U zgradah	980	—	3781	—
	B. U pokretninah:				
1	U blagu	970	—		
2	U kolih i orudju	118	—		
3	U posudju	80	—		
4	U ormi i pokućtvu	38	—		
5	U peradi	20	—	1226	—
	Sveukupno . . .			5007	—

Da smo ovu procjenu na temelju dane zavjere, da ćemo sdušno i savjestno povjerenu nam zudaću izpuniti, — po najboljem svom znanju i uvjerenju obavili, ovimi našimi vlastoručnimi podpisi potvrdjujemo.

U Lužanu, 25. veljače 1874.

Miho Pavlinić s. r.,
Grgur Kuljko s. r., } procjenitelji

Miko Radetić s. r.,
pročelnik.

Obrazac I. (k §. 33. prov. naredbe).

Br. 680—1874.
pol.

Zapisnik

poveden kod. žup. kotarske oblasti sv. ivanske u predmetu diobe zadruge Petračić iz Lužana kbr. 32.

Actum Sv. Ivan 15. veljače 1874.

Prisutni.

Podpisani.

Pošto je na molbu Josipa Petračića kod poglavarstva obćine Moravče dne 5. veljače 1874. s ovlaštenici zadruge Petračić radi zadružne diobe povedena nagodbena razprava bez uspjeha ostala, to su spisi u smislu §. 17. zakona o zadrugah kotarske oblasti na provedjenje diobne razprave predloženi, te je ista za takovo ročište na današnji dan odredila.

·/· K ovomu ročištu prizvani su glasom odluke pod ·/· svi u rodoslovju pod ·//· kao članovi zadruge Petračić iz Lužana kbr. 32. naznačeni pravo glasa imajući članovi i to: Petar sa suprugom Magdom, sinom Josipom i kćerju Marom, udovica Jalža, Pavao sa sinom Mijom, i udovica Jana.

·//·

Glasom pomenutoga pod ·//· rodoslovja obstoje u ovoj zadruzi od 1. siečnja 1837. četiri loze i to:

I. loza sastojeća iz članovah Petra sa suprugom Magdom i djecom Josipom, Marom i Janom:

II. loza sastojeća iz udovice Jalže, s djecom Mikom i Izidorom;
III. „ „ „ Pavla, s djecom Mijom i Dorom;
IV. „ „ „ udove pokojnoga Andrije, Jane bez djece.

Ciela dakle nepokretna imovina zadružna ima se dieliti na četiri jednaka diela; nu pošto se zadruga Petračičah po izjavi svih ovlaštenikah podpuno razvrgnuti ima, te tim nastupa slučaj u §. 13. zakona o zadrugah za udovice bez djetce predvidjeni, to se ima udovici Jani samo 4-ti dio pripadajućega njezinu pokojnomu suprugu Andriji diela odciepiti, dakle od nepokretne zadružne imovine 16-ti dio, a ostajuće $^{3}/_{16}$ tim prirastu ostalim dielovom, te će po tom dobiti:

I.	loza	$^{5}/_{16}$	nepokretnoga	zadružnoga	imetka,
II.	„	$^{5}/_{16}$	„	„	„
III.	„	$^{5}/_{16}$	„	„	„
IV.	„	$^{1}/_{16}$	„	„	„

Pokretni pako imetak razdielit će se medju članove I., II., III. i IV. loze tako, da će svakomu članu preko 16 godinah staromu dopasti cieli, a svakomu izpod 16 godinah samo polovica diela, po tom imade glasom priležećega pod .//. rodoslovja od pokretninah dobiti:

I.	loza	$4\,^{1}/_{2}$	diela	$^{9}/_{20}$	ukupnoga pokretnoga imetka.
II.	„	2	„	$^{4}/_{20}$	
III.	„	$2\,^{1}/_{2}$	„	$^{5}/_{20}$	
IV.	„	1	dio	$^{2}/_{20}$	

Pošto glede sastavljenja dielovah u nekretninah i pokretninah medju ovlaštenici nagoda za rukom nepodje, bude procjena svega zadružnoga imetka odredjena, te ovlaštenici pozvani, da si sporazumno izaberu dva procjenitelja.

Uslied toga izabraše si za procjenitelje: Miju Pavlinića i Grgura Kuljka, posjednike iz Moravča

Spomenuti procjenitelji prizvani u ured, te izabrav si pročelnikom Miku Radetića, sva se trojica zavjeriše kotarskomu predstojniku desnicom, da će povjerenu im procjenu po duši i savjesti obaviti. Za nastavak diobne razprave bude opredieljen dan 1. ožujka 1874., te procjenitelji upućeni, da do toga roka kotarskoj oblasti predlože procjenbeni operat, i da se tako ovlaštenici zadruge, kao i procjenitelji na spomenuti dan u 9 satih prije podne u uredske prostorije kotarskoj ovoj oblasti nefaljeno stave.

Uknjiženih vjerovnikah imade ova zadruga samo odbor realne vjeresije sa glavnicom od 500 for., koja se je odplaćivanjem glasom kamatne knjižice jur na 285 for. umaljjila. — Glede izplate ovoga duga izjaviše se diobne stranke, da isti ima i nadalje na svakom dielu uknjižen ostati, i to na starini kao glavnoj hipoteki, a na oba druga diela kao uzgrednih hipotekah, a kamate da će svaki u jednoj trećini plaćati I-tomu dielu, o ćem će se odbor realne vjeresije putem kotarske oblasti obavjestiti,

te na ročište, odnosno na pismenu izjavu do ročišta pod posljedicami §. 34. prov. naredbe pozvati.

Tim bi zapisnik zaključen i podpisan.

Petar Petračić s. r.,

† Magda Petračić,
imena pisatelj:
Bosiljevac s. r.,

Josip Petračić s. r.,

Mara Petračić s. r.,

† Jalža Petračić,

† Pavao Petračić,

† Mijo Petračić,

† Jana Petračić,
imena pisatelj:
Bosiljevac s. r.

Josip Krajčević s. r.,
kot. pretstojnik.

Franjo Šilc s. r.,
kot. pisar kao perovodja.

Nastavljeno dne 1. ožujka 1874.

Prisutni.

Podpisani.

Uročeni na današnji dan ovlaštenici zadruge Petračić i procjenitelji staviše se danas u podpunu broju pred ovu kotarsku oblast, procjenitelji uručuju izradjeni medjutim procjenbeni operat, koj se ovomu
·///. zapisniku pod ·///. prilaže.

Na temelju ove procjene iznaša $^{1}/_{16}$ nekretnoga zadružnoga imetka 236 for. 32 novč. te po tom ima svaka od prvih trijuh lozah dobiti u vriednosti 1181 for. 56 novč. ili skupa . . . . 3544 for. 68 novč.
a IV. loza $^{1}/_{16}$ stran . . . . 236 for. 32 novč.
Ukupno . . . . 3781 for. — novč.

U pokretninah pako iznaša 20. stran 61 for. 30 novč., po tom će dopasti:

I. Petrovoj lozi $^{9}/_{20}$, to jest . . .	551 for.	70 novč.
II. Jalžinoj lozi $^{4}/_{20}$, to jest . . .	245 for.	20 novč.
III. Pavlovoj lozi $^{5}/_{20}$, to jest . . .	306 for.	50 novč.
IV. udovi Jani $^{2}/_{20}$, to jest	122 for.	60 novč.
Ukupno	1226 for.	— novč.

Prije nego je stupljeno k sastavljenju dielovah, upitani ovlaštenici zadruge, da li vole, da se udovica Jana namiri u naravi ili u novcu — izjaviše se svi jednoglasno, da žele namiriti udovicu u novcu, i to tako, da će svaki dio jednu ~~trećinu~~ procjenbene vriednosti pripadajućega udovici diela u nekretninah u iznosu od 78 for. 77$^{1}/_{3}$ novč. skupa s odpadajućimi 6% kamatami, koje se u $^{1}/_{4}$ godišnjih obrocih u naprvo plaćati imadu u roku od jedne godine pod prietnjom ovrhe namiriti, do toga pako na svojih nekretninah uz pupilarnu sjegurnost uknjižiti; a dio dopadši joj u pokretninah da će izplatiti u roku od mjesec danah, od dana pravomoćnosti diobne izprave pod prietnjom ovrhe; u što udovica Jana naročito privoljuje.

Poslje toga pristupilo se je k sastavljenju dielovah, te su ovi uz savjet procjeniteljah i saslušanjem takodjer primjetabah ovlaštenikah sljedećim načinom sastavljeni:

A. U nekretninah.

I. Dio.

a. U zemljištih:

Gruntovnoga napisnika br. 35. Porezne obćine Lužan.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Vriednost				Opazka
					poje-dince		ukup-no		
grunt.	zemlj. prov.		ral.	□ hvatih	for.	n.	for.	n.	
680	841	Kučište s vrtom i dvorištem	—	780	195	—	—	—	*) Ova parcela razdieljena je izpod propisnoga minima, pošto će se obratiti krčenjem u vinograd.
681a	842a	Od oranice »Krč« . . .	1	—	200	—	—	—	
682a	843	Od livade »Krč«	—	800	200	—	—	—	
684a	847	Od šume »Hrašće« . . .	1	90	158	—	—	—	
698	870	Od livade »Popovka« . .	—	455	82	—	835	—	**) Služnost staze i vode.
		† Gorno:							
1260a	1586a	Od vinograda »Starina« .	—	540	135	—	—	—	
1261a	1588a	Od koloseka »Husta« *) .	—	700	43	—	178	—	
		Ukupno	4	165	—	—	1013	—	

**) Ovaj dio ima služnost staze i užitka izvora vode na parceli vinograd „Starina" za dielove II. i III. bez napajanja blaga.

Prenos . . . 1013 for. — nvč.

B. u sgradah:

Kuća zadružna u vriednosti . . . . 300 for. — nvč.

Ukupno . . 1313 for. — nvč.

s teretom, da namiri udovi Jani . . . . 78 for. 77⅓ nvč.

a II. dielu . . . . 26 » 33⅓ »

i III. » . . . . 26 » 33⅓ »

Ukupno . . 131 for. 44 nvč.

koju svotu odbijajući od gornje vriednosti pokazuje se čisti ostatak sa . . . . 1181 for. 56 nvč.

II. Dio.

A. u zemljiištih:

Gruntovnoga napisnika broj 35. Porezne obćine Lužan.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta.	Površje		Vriednost				Opazka
grunt.	zemlj. prov.		ral.	□ hvatih	pojedince		ukupno		
					for.	n.	for.	n.	
681b	841b	Od oranice »Krč« (opredieljeno za kučište *) . .	—	400	50	—	—	—	*) Oranica »Krč« i kolosek »Husta« razdieljena je izpod propisnoga minima, pošto će prva parcela služiti za kučište, a potonja krčenjem, pretvoriti se u vinograd.
682b	842b	Od livade »Krč« . . .	—	800	200	—	—	—	
683	846	Pašnjak »Ledina« . . .	—	520	95	—	—	—	
684	847b	Od šume »Hrašće« . . .	1	90	158	—	—	—	
696	862	Oranica »Betri«	—	860	87	—	—	—	
695	867	» »Švaglica« . . .	—	1200	120	—	701	—	
		† Gorno:							
1260b	1586b	Od vinograda »Starina« .	—	540	135	—	—	—	
1261	1587	Pašnjak »Pri lipi«	—	50	5	—	—	—	
1262b	1588b	Od koloseka »Husta« *) .	—	700	43	—	183	—	
		Ukupno	4	360	—	—	884	—	

b. u sgradah

1. Štala za rogato blago u vriednosti	150	for.	—	nvč.
2. Suša posve nova	200	»	—	»
Ukupno . . .	350	for.	—	nvč.
Sveukupno u nekretninah	1234	for.	—	nvč.
s teretom, da izplati udovu Janu sa	78	for.	77⅓	nvč.
i s tražbom na I. dio od	26	»	33⅓	»
Po tom se pokazuje čisti ostatak u vriednosti kao kod I. djela sa	1181	for.	56	nvč.

III. Dio.

a) U zemljištih:

Gruntovnoga napisnika broj 35. **Porezne obćine Lužan.**

Broj grunt.	Broj zemlj. prov.	Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje ral.	Površje □ hvatih	Vriednost pojedince for.	Vriednost pojedince n.	Vriednost ukupno for.	Vriednost ukupno n.	Opazka
681c	842c	Od oranice »Krč« opredieljeno za kućište*) . . .	—	400	50	—	—	—	*) Ove dvie parcele razdieljene su izpod propisanoga minima, pošto će prva služiti za kućni grunt, a druga pretvorit će se krčenjem u vinograd.
684c	847c	Od šume »Hrašće« . . .	1	100	159	—	—	—	
691	863	Oranica »Pri kipu« . . .	1	360	177	—	—	—	
699	871	Livada »Čret«	—	960	154	—	—	—	
750	912	Livada »Bereg«	1	250	185	—	725	—	
		† Gorno:							
1260c	1586c	Od vinograda »Starina« .	—	540	135	—	—	—	
1262c	1588c	Od koloseka »Husta« *) .	—	700	44	—	179	—	
		Ukupno	5	110	—	—	904	—	

b) U zgradah:

1 štala konjska u vriednosti od . . . . 80 for.
1 kotac . . . . 50 for.
1 kukuružnjak . . . . 100 for.
1 his u vinogradu . . . . 100 for.
Ukupno . . . 330 for.

sveukupno u nekretninah . . . . 1234 for. — novč
s teretom, da izplati udovu Janu sa . . . . 78 for. 77 1/3 novč.
s tražbom na I. dio sa . . . . 26 for. 33 1/3 novč.
po tom se ukazuje čisti ostatak u vriednost kao kod I. i II.
djela sa . . . . 1181 for. 56 novč.

Sastaviv ovako dielove nekretninah upitane su stranke, kako žele razdieljenje dielovah izvesti, da li nagodom ili žriebom, na što ponudi Petar ostalim ovlaštenikom 100 for., ako mu nagodom prepuste I. dio, koju ponudu isti prihvate; Pavao pako i Jalža nagodiše se u tom, da će prviji II., a potonja III. dio preuzeti.

Pošto gruntovni nacrt radi svoje manjkavosti nije mogao služiti temeljem razdiobe, već izmjera stabilnoga katastra, upućene su diobne stranke, da do mjesec danah predlože kotarskoj oblasti nacrt razdiobe za gruntovnu i poreznu provedbu valjanu, inače da će se ureda radi u tu svrhu imenovati mjernički vještak.

Pozvani, da se očituju, kojemu će vještaku povjeriti ovaj izradak, izjaviše se za umirovljenoga satnika Kovačevića, koga je na to ovlastila kotarska oblast.

Po ovako izvedenoj razdiobi nekretninah sljedila je razdioba pokretninah, kod koje, pošto su diobne stranke odlučile, pripadajući udovi Jani dio u novcu izplatiti, ciela se pokretna imovina samo na 18 djelovah dieliti ima, dočim dva diela dopadša udovi Jani po razmjerju svakoj od diobnih stranakah prirastu, te se od istih po tom razmjerju u roku jednoga mjeseca od dana pravomoćnosti diobne izprave izplatiti imadu.

Od ukupne na 1226 for. proračunane vriednosti pokretninah odpada dakle

I. na Petrovu lozu $^{9}/_{18}$ sa	613 for. — novč.	
s teretom, da udovi Jani na račun njezina djela izplati		30 for. 65 novč.
II. na Jalžinu lozu $^{4}/_{18}$ sa	272 for. 45 novč.	
s obvezom, da izplati udovi Jani		13 for. 62 novč.
III. na Pavlovu lozu $^{5}/_{18}$ sa	340 for. 55 novč.	
s obvezom, da izplati udovi Jani		17 for. 3 novč.
Ukupno	1226 for. — novč.	61 for. 30 novč.

Po ovom mjerilu sastavljeni su uz savjet procjeniteljah i saslušanjem takodjer diobnih stranakah pojedini dielovi.

I. Lozi Petrovoj:

Tekući broj	Naznačaj predmeta	vriednost for.	vriednost nč.
	1. u blagu:		
1	Dva vola: muleka i jelena	300	—
2	Dvije krave: rosiku i milu	110	—
3	Telicu belku	30	—
4	Ždriebe zelenka	40	—
	2. u kolih i orudju:		
5	Jedna nova kola	60	—
6	Jedna stara kola	30	—
	3. u posudju:		
7	Jedan nov vinski lagav od 20 vedarah, željezom okovan	20	—
8	Jedan star vinski lagav od 15 vedarah s drvenimi obruči	7	50
9	Jedan jaram sa željeznimi lunjci	5	—
10	Jednu škrinju za žitak	2	—
11	Jedan hrastov stol	2	—
12	Dva stolca	1	—
	4. u peradi:		
13	Šest puranah	6	—
	Ukupno . . .	613	50
	s obvezom, da izplati udovi Jani u ime njezina diela 30 for. 65 nč., a lozi III. 50 novčića u roku od mjesec danah pod pretnjom ovrhe.		
	II. Lozi Jalžinoj:		
	1. u blagu:		
1	Kravu jelenu	50	—
2	Konje: tatara i fiçka	200	—
	2. u ormi i pokućtvu:		
3	Konjsku ormu	16	—
4	Dvie postelje iz mekana drveta	4	—
5	Dva stolca	1	—
	3. u peradi:		
6	Jedan par puranah	2	—
	Ukupno . . .	273	—
	s obvezom, da izplati udovi Jani 13 for. 62 nč., a III. lozi 55 nč. u roku od mjesec danah pod pretnjom ovrhe.		

Tekući broj	Naznačaj predmeta	vriednost	
		for.	nč.
	III. Lozi Pavlovoj:		
	1. u blagu:		
1	Dva junca: čadeka i roseka	150	—
2	Kravu ridjenu	60	—
3	Telicu plavku	30	—
	2. u kolih i orudju:		
4	Jedan željezan plug	1	—
5	Jedan drven plug	6	—
6	Jednu branu	5	—
7	Jedan valj	2	—
8	Jedne saone	3	—
	3. u posudju:		
9	Jedan nov lagav od 10 vedarah sa željeznimi obruči	10	—
10	„ star „ „ 25 „ „ „ „	18	—
11	„ „ „ „ 20 „ „ „ „	15	—
12	„ badanj od 10 vedarah	17	—
13	„ čabar (vedro)	1	50
	4. u ormi i pokućtvu:		
14	Jedan jaram s drvenimi lunjci	2	—
15	Dvie postelje iz mekana drveta	4	—
16	Dva stolca	1	—
	5. u peradi:		
17	Dvanajest puranah	12	—
	Ukupno . . .	339	50

s obvezom, da izplati udovi Jani na račun njezina diela 17 for. 3 novč. u roku od mjesec danah pod prietnjom ovrhe i s tražbinom od I. loze sa 50 novč. i na II. lozu od 55 novč.

Na temelju ovoga zrpisnika izdana je strankam odluka, s priloženom joj diobnom izpravom, koja će se nakon postignute pravomoćnosti dostaviti gruntovnoj i poreznoj oblasti provedbe radi.

Actum kao gore

Kot. predstojnik:
Josip Krajčević s. r.

Franjo Šilc s. r.,
kot. pisar, kao perovodja.

Petar Petračić s. r.

† Mara Petračić.

imena pisac Bosiljevac s. r

Josip Petračić s. r.

Mara Petračić s. r.

† Jalža Petračić
† Pavao Petračić
† Mijo Petračić
† Jana Petračić

imena pisac Bosiljevac s. r.

Obrazac K. (k §. 33. provedbene naredbe).

U predmetu zadružne diobe od biljegovine prosto.

Rodoslovje

zadruge Petračićah iz Lužana kućni br. 20.

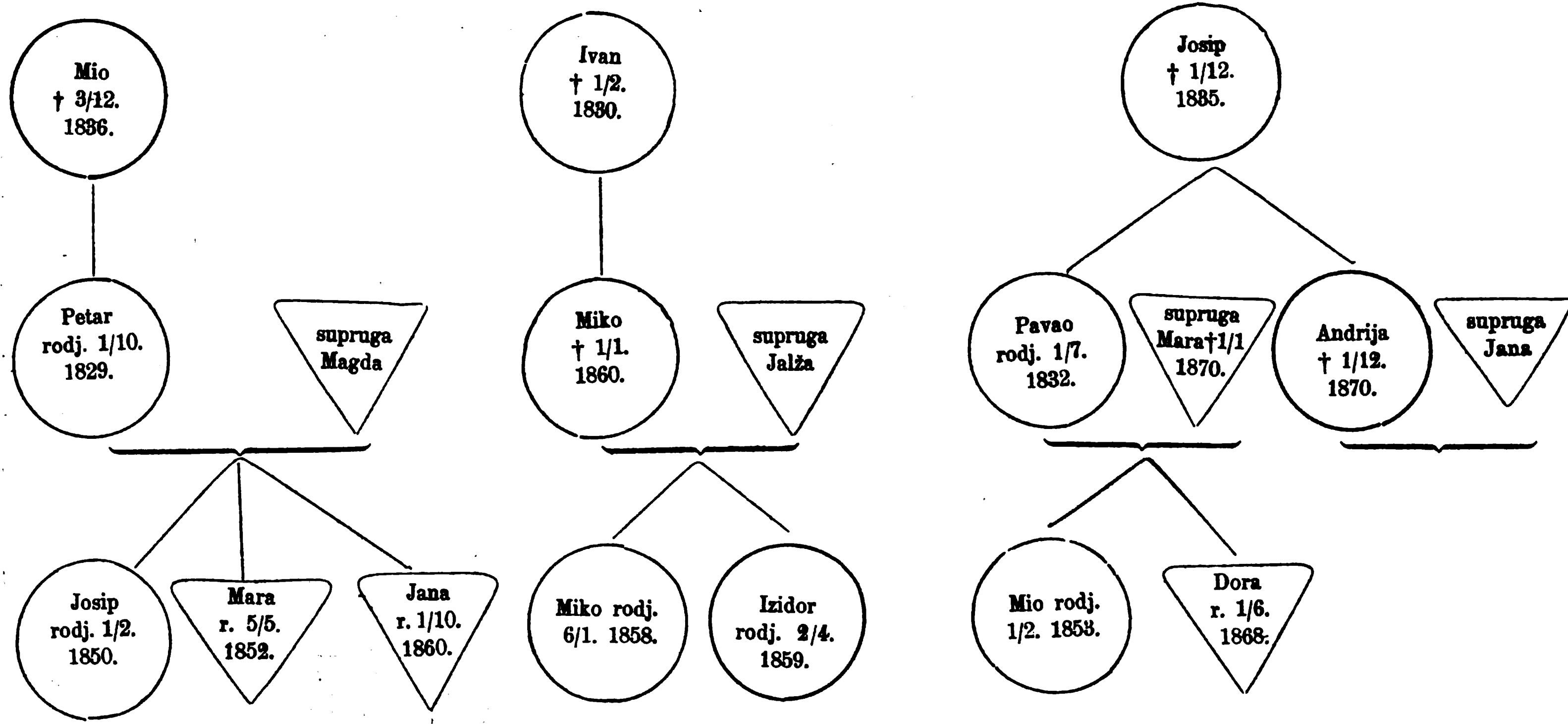

Da je ovo rodoslovje iz maticah župe moravečke vjerno izvadjeno, ovim se uredovno potvrdjuje.

Župni ured u Moravčih dne 1. veljaće 1874.

(M. P.) Župnik: Plemerić s. r.

Obrazac L. (k §. 35. provedbene naredbe).

Br. 680/pol. — 1874.

Diobni list.

Kotarska oblast sv. ivanska ovim uredovno posvjedočuje, da je na temelju provedene diobne razprave, koja se u pismari kotarske ove oblasti pod br. 680. sahranjena nalazi, zadruga Petračićah iz Lužana k. br. 32. u pokretnom i nepokretnom imetku na sliedeći način razdieljena:

A. Nepokretnine:

Lozi I.

Grunt. nap. br. 35. Predstavnik loze Petar Petračić. Porez. obć. Lužana.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Nova gruntovna naznaka čestice	Opazka
grunt.	zem. prov.		ral.	□ hvatih		
		a) U zemljištih:				S teretom tražbine odbora realne vjeresije s glavnicom 500 for. 6% kamatami i 50 fr. troškovah učeranja kao na glavnoj hipoteki, — onda s teretom izplate udovi Jani Petračić svote od 78 fr. $77\frac{1}{2}$ novč., Pavlu Petračiću 76 for. $83\frac{1}{2}$ novč., Jalži udovi kao tutorici ml. Mike i Izidora 76 for. 48 novč. sa 6% kamatami od dana pravomoćnosti diobnoga lista u roku od godine danah i sa služnošću staze i vode na parceli br. 1870. za loze II. i III.
680	841	Kućište s vrtom i dvorištem . . .	—	780	680	
681	842	Od oranice »Krč«	1	—	681/a	
682	843	Od livade »Krč«	—	800	682/a	
684	847	Od šume »Hrašće«	1	90	684/a	
698	870	Livada »Popovka«	—	455	698	
		† Gorno				
1260	1586	Od vinograda »Starina« (služnost)	—	540	1260/a	
1261	1588	Od koloseka »Husta«	—	700	1262/a	
		b) u sgradah kuća zadružna br. 32.				

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišta	Površje		Nova gruntovna naznaka čestice	Opazka
grunt.	zem. prov.		ral.	□ hvatih		
		Lozi II.				S teretom tražbine odbora realne vjeresije s glavnicom od 500 for. 6% kamatami i 500 for. troškovah uterivanja kao na uzgrednoj hipoteki, onda s teretom izplate udovi Jani Petračić svote od 78 for. 77½ novč. sa 6% kamatami, od dana pravomoćnosti ovoga diobnoga lista u roku od godine danah.
		Predstavnik loze: baštinici iza Mike Petračića udova Jalža s malodobnom djecom Mikom i Izidorom.				
		a) U zemljištih:				
681	842	Od oranice „Krč“ (opred. za kućište)	—	400	681/c	
684	847	Od šume „Hrašće“	1	100	684/c	
601	863	Oranica „Pri kipu“	1	360	691	
699	871	Livada „Čret“	—	960	699	
750	912	Livada „Bereg“	1	250	750	
		† Gorno				
1260	1586	Od vinograda „Starina“	—	540	1260/c	
1262	1588	Od koloseka „Husta“	—	700	1262/c	
		b) U sgradah:				
		štala konjska				
		kotac				
		kukuružnjak				
		his u vinogradu				
		Lozi III.				S teretom tražbine odbora realne vjeresije s glavnicom od 500 for. 6% kamatami i 50 for. troškovah uterivanja kao na uzgrednoj hipoteki, — onda s teretom izplate udovi Jani Petračić svote od 78 for. 77½ novč. sa 6% kamatami od dana pravomoćnosti ovoga diobnoga lista u roku od godine danah.
		Predstavnik loze: Pavao Petračić.				
		a) U zeljištih:				
681	841	Od oranice „Krč“ (opred. za kućište)	—	400	680/b	
682	842	Od livade „Krč“	—	800	682/b	
683	846	Pašnjak „Ledina“	—	520	683	
684	847	Od šume „Hrašće“	1	90	684/b	
690	862	Oranica „Betri“	—	860	690	
695	867	Oranica „Švaglica“	—	1200	695	
		† Gorno				
1260	1586	Od vinograda „Starina“	—	540	1260/b	
1261	1587	Pašnjak „Pri hisu“	—	50	1261	
1262	1588	Od koloseka „Husta“	—	100	1262/b	
		b) U sgradah:				
		štalu za rogato blago				
		suša nova				

Lozi IV., koja sastoji iz same Jane, udove pokojnoga Andrije Petračića, pripada četvrtina diela pokojnoga joj supruga procjenjena u nekretninah na 236 for. 32 nvč., slovom dvie sto trideset šest forintah 32 nvč., koja se ima na nekretninah svakoj lozi dopitanih, i to kod svake loze s jednom trećinom za korist Jane udove Petračić uknjižiti i sa 6% kamatami u roku od jedne godine danah od dana pravomoćnosti ovoga diobnoga lista pod prietnjom ovrhe izplatiti.

Pismeno očitovanje odbora realne vjeresije od 15. ožujka 1874. br. 285., kojim privoljuje na to, da se tražbina iste zaklade uknjiži na nekretninah loze I. kao glavnu, a na nekretninah ostalih lozah kao uzgredne hipoteke, priležі primjerku ovoga diobnoga lista opredieljena za porabu gruntovne oblasti.

Nadalje ima Petar Petračić u istom roku s 5% kamatami izplatiti Pavlu Petračiću 76 for. 33⅓ novč. i Jalži udovi Petračić kao tutorici malodobnoga Mike i Izidora 76 for. 33⅓ novč, koje se svote na njemu pridieljenih nekretninah gruntovno za njihovu korist uknjižiti imadu.

B. U pokretninah:

I. Lozi Petra Petračića u vriednosti od . . . s obvezom, da izplati udovi Jani Petračić u ime njezina diela iz pokretninah 30 for. 65 nvč., a Pavlu Petračiću 50 novč. u roku od mjesec danah pod prietnjom ovrhe.	613 for. 50 novč.
II. Kozi baštinikah iza Mike Petračića: udovi Jalži s m. d. djecom Mikom i Izidorom . . . . . s obvezom, da izplati udovi Jani 13 for. 62 novč., a Pavlu Petračiću 55 novč. u roku od mjesec danah pod pretnjom ovrhe.	273 for. — novč
III. Lozi Pavla Petračića . . . . s obvezom, da izplati udovi Jani u ime njezina diela 17 for. 3 novč u roku od mjesec danah pod prietnjom ovrhe.	339 for. 50 novč.

Nacrt o diobi nekretninah podpisan po strankah prileći pod ·/.

U Sv. Ivanu 1. travnja 1874.

(M. P.) Kotarski predstojnik:
Josip Krajčević v. r.

Br. 1276
gr.

Ova se dioba za stran m. d. baštinikah iza Mike Petračića iz Lužana kbr. 32 Mike i Izidora Petračić nadtutorstveno odobrava.

Kr. sudbeni stol županije zagrebačke kao nadtutorstvena oblast.

U Zagrebu, 8. travnja 1874.

(M. P.) Kovačić v. r.

Mlinarić v. r.

Br. 800—1874
pol.

Pošto proti odluci kotarske ove oblasti od 1. travnja 1874. br. 680, kojom bude diobnim strankam gore pisani diobni list uručen, glasom sahranjene kod ovoga ureda pod br. 800 prijamnice nijedna stranka u propisanom roku od 30 danah utoka uložila nije, to se ovaj diobni list ovim izjavljuje pravomoćnim, pa se provedba istoga u gruntovnici i poreznih knjigah odredjuje.

U Sv. Ivanu, 15. svibnja 1874.

Kotarski predstojnik:
Josip Krajčević.

Obrazac M. (k z. 37. prov. naredbe).

Br. 680—1874.
pol.

Kotarska oblast sveto-ivanska pronašla je na temelju povedene pred istom dne 15. veljače i 1. ožujka 1874. pod br. 680 diobne razprave zadruge Petračić iz Lužana kbr. 32 odlučiti kao što sliedi:

Zadruga Petračić ima se razdieliti na tri loze i to:

na lozu I., koju sačinjava Petar Petračić sa svojom djecom;
« « II., koju sačinjava udovica Jalža sa djecom Mikom i Izidorom;
« « III., koju sačinjava Pavao sa svojom djecom.

Loza IV., koju sačinjava Jana udova pokojnoga Andrije bez djece ima se od prvopomenutih trih lozah s ukupnom svotom od 312 for. 93½ novč. izplatiti.

Pojedini dielovi, kako u nekretninah, tako u pokretninah naznačeni su u privitom ./· diobnom listu.

Kao troškovi diobni obredjuju se: Procjeniteljem za tri dana procjene i to:

Miji Pavliniću 3 for.

Grguru Kuljku 3 for.

Miki Radetiću 3 for.

Vještaku satniku Kovačeviću za izradbu nacrta i postavljenje medjašah 20 for. — ukupno 29 for., koju svotu gore pomenute loze I., II. i III. u jednakih dielovih u roku od 14 danah namiriti imadu.

S ovom odlukom nezadovoljnoj stranci prosto stoji utok svoj na kr. zem. vladu upravljen kod kotarske ove oblasti u roku od 30 danah računajući od uručbe ove odluke pismeno ili ustmeno podnieti; na zakašnjene utoke neće se nikakav obzir uzeti.

U Sv. Ivanu, 1. travnja 1874.

Josip Krajčević v. r.,
kot. predstojnik.

Obrazac N. (k §. 38. provedbene naredbe).

Broj 250.

Zapisnik.

poveden po podpisanom obćinskom poglavarstvu prigodom predaje djelovah zadružne imovine, spadajuće na zadrugu Petračićah iz Lužana k. br. 32., u fizični posjed pojedinih ovlaštenikah iste zadruge.

U Lužanu, 30. svibnja 1874.

Prisutni.

Podpisani.

Poslje kako su ovlaštenici zadruge Petračić od niže podpisanoga obćinskoga poglavarstva predbježno ubavješteni bili, da će se danas fizična predaja pravomoćno ustanovljenih dielovah zadružne imovine na pojedine ovlaštenike obaviti, te isti prema tomu pozvani bili, da obćinsko poglavarstvo kod svoje kuće dočekaju, te da prirede za postavljenje medjašah prikladne oznake, uputi se obćinsko poglavarstvo na lice mjesta, da povjereno mu po kotarskoj oblasti uredovanje obavi.

*

Predaja dielovah započeta je kod nekretninah, te su najprije predstavniku I. diela Petru Petračiću izručene parcele 680. i 698. u cielosti i u svojih sadanjih medjah.

Od parcele broj 681. oranice »krč« izručena je istomu iztočni dio sa površjem 1600 □°, t. j. dvie trećine, te su na dielbenoj crti medjašni kameni u dva mjesta zakopani.

Od parcele br. 682. livade »krč« odmjerena i predana je iztočna polovica sa 800□°, te su na diobnoj crti medjašni kameni na dva mjesta ukopani.

Od parcele br. 847. šume »hrašće« odmjerena je iztočna trećina sa 1 ral 90□°, te je medjašna crta prema izhodu na tri mjesta zasječenimi na hrastih križi označena.

Onda je stupljeno k predaji diela II. lozi, udovi Jalži sa m. d. dieoom Mikom i Izidorom, te su istim parcele 691., 699. i 750. izručene u cielosti i u svojih sadanjih medjah.

Od parcele br. 681. oranice »krč« odmjerena je uz dio Petra Petračića na strani prama cesti ležećoj širina od 10 hvatih uz dužinu od 40 hvatih za kučište, te je tako širina, kao i dužina medjašnimi kameni označena.

Od parcele br. 691. uz dio Petra Petračića odmjerena je trećina sa 1 ral 90□°, te je diobna crta prema zapadu označena dvimi shodno ukopanimi kameni.

Napokon preduzeta je predaja III. diela na Pavla Petračića, te su mu uručene parcele 683., 690. i 695. u svojoj cielosti i u svojih sadanjih medjah.

Od parcele br. 681 oranice »krč“ odmjereno je uz dio Jalže Petračić na strani prama cesti ležećoj širina od 10 hvatih uz dužinu od 40 hvatih za kučište, te je tako širina, kako i dužina medjašnimi kameni označena.

Od parcele br. 682, livade »krč« predana je polovica, preostavša pri nadieljenju Petra Petračiću u svojih obstojećih već medjah.

Od parcele br. 681. šume »hrašće« predana je iza nadieljenja I. i II. djela preostavša trećina u svojih obstojećih jur medjah.

Dovršiv ovako predaju urbarskih zemljištah, uputilo se je obćinsko poglavarstvo na ležeće u humskom podgorju gorno zemljište, te je isto na tri jednaka diela razdielilo, označiv medje izmedju I. i II. onda II. i III. diela ukopanimi na medjašnjoj crti kameni, tako da je svagdje prvi kamen ukopan na glavici vinograda, drugi na kraju, koj takodjer izpod vinograda ležeći kolosek »hustu« dieli, a treći medjašni kamen ukopan je na drugom kraju koloseka »husta«.

Pojedini dielovi razdieljeni su tako, da je I. prema izhodu ležeći dio predan Mirku Petračiću, II. Jalži a III. Pavlu Petračiću.

Time svršena je predaja nekretninah, te je sliedila predaja pokretninah.

Ove predane su svakom dielu u onom broju i kakvoći, kako se nalaze ubilježene u razpravnom zapisniku od 15. veljače i 1. ožujka godine 1874. te

je ovom prigodom izplatio Petar Petračić udovi Jani na nju odpadajući dio iz pokretninah s 30 for. 65 novč. — a Pavao Petračić nagodio se s njom tako, da je udova preuzela telicu »plavku« u procjeni od 30 for. na račun svoje tražbine od 17 for. 3 novč. s tim, da ostatak od 17 for. služi na obaljenje tražbine njezine iz nepokretnoga diela istoga Pavla Petračića.

Prigovora proti ovako obavljenoj predaji bje samo od strane Petra Petračića, koj je preuzeće služnosti vode na parceli 1260 c. vinogradu »starini« odlučno odbio, nu koj bje upućen na naročiti sadržaj diobnoga lista, koj ovu služnost ustanovljuje.

Tim bi ovaj zapisnik zaključen i podpisan.

Petar Petračić
uskraćuje rukoznak.

† Jalža Petračić.

† Pavao Petračić.

imena pisatelj:
N. N.

Poglavarstvo obćine N. N.

N. N.,
obćinski sudac.

N. N.,
obćinski bilježnik.

Obrazac O. (k §. 42. proved. naredbe).

Br. $\frac{920}{\text{pol.}}$ 1874.

Zapisnik

poveden kod kotarske oblasti vukovarske u predmetu potajne diobe zadruge Marinković iz Sotina kuće br. 15.

Datum dne 10. travnja 1874.

Prisutni.

Podpisani.

Na privitu pod ·/. molbu Jovana Marinkovića obloženu rodoslovjem pod ·//. gruntovnim izvadkom pod ·///. i posjedovnim listom pod 4/, da se postojeća na zadružnom selištu Marinkovićah već od god. 1864. potajna dioba oblastno provede, odredjeno bje na današnji dan ročište, na koje svi rodoslovjem izkazani ovlaštenici zadruge Marinković po zvani bijahu. ·/. ·//. ·///.

Ovom se pozivu odazvahu Jovan, brat mu Simo, i kućani Pero i Nikola, dočim supruge Jovana i Sime radi bolesti pridoći nemogahu.

Upitani gore pomenuti zadrugari, da li i od kojega vremena postoje medju njima potajna dioba, te da li imade proti takovoj temeljitih prigovorah, izpovjedaju isti jednoglasno, da su medjusobnim sporazumkom još god. 1864. zadružno selište na tri jednaka djela tako porazdielili, da je jedan dio dobio Jovan, drugi dio Simo, a treći Pero i Nikola; ovu diobu izveli su ovlaštenici sami bez vještačke pomoći razciepiv svaku parcelu u troje.

Prigovora proti diobi imaju samo Pero i Nikola, koji navadjaju, da, pošto im je otac glasom gori pod ·//. priložena rodoslovja još g. 1836. preminuo, te pošto je tim načinom dne 1. siečnja 1837. svaki za sebe predstavnikom loze bio, sada po §. 12. zakona o zadrugah selište ne na tri, već na četiri jednake strane dieliti bi se imalo.

Pošto ipak sami dielbenici priznaju, da je potajna dioba izvedena uzajamnim sporazumkom, načinom dakle nagodbenim, pošto nadalje istom diobom ničije pravo nije povriedjeno, niti su počinjene znamenite kakove pogrieške proti propisom redarstvenim, ili narodno-gospodarstvenim, to pronadje kotarska oblast takovu potvrditi, te prama tomu izdati strankam diobni list.

† Jovan † Pero † Nikola † Simo	Marinković.	Kotarski predstojnik: Kosta Mihalović s. r.
Imena pisatelj Smekal s. r.		Franjo Smekal s. r., kotarski pisar kao perovodja.

Obrazac **P**. (k § 42. prov. naredbe)

Br. $\frac{920}{pol.}$ 1874.

Diobni list.

Kotarska oblast vukovarska ovim uredovno posvjedočuje, da je na temelju povedene razprave o potajnoj diobi zadruge Marinkovićah iz Sotina kuće br. 15, koja se u pismari kotarske ove oblasti pod br. 920 sahranjena nalazi, ista zadruga u nekretnom svom imetku na sliedeći način razdjeljena.

Upisane u gruntovnom napisniku br. 55 obćine Sotin na ime zadruge Marinković nekretnine razdieljene su na tri loze, i to na

Lozu I. sastojeću iz Jovana Marinkovića sa porodicom;
„ II. „ „ Sime Marinkovića;
„ III. „ „ Pere i Nikole sa porodicom na jednake dielove.

Broj		Vrst gojitbe i ime zemljišća	Površina		Nova na-znaka čestice		Opazka
grunt. čestice	prov. zemlj.		ral	□ hva-tih			
		I. Lozi: Predstavnik Jovan Marinković.					
146	570	Kućište s vrtom	—	460	146	a	
147	571	Oranica „Ograda“	1	—	147	a	
190	580	Oranica „Bara“	—	800	190	a	
450	620	Livada „Ada“	1	200	450	a	
		II. Lozi: Predstavnik Simo Marinković.					
146	570	Kućište s vrtom	—	400	146	b	
147	571	Oranica „Ograda“	1	—	147	b	
190	580	Oranica „Bara“	—	800	190	b	
450	620	Livada „Ada“	1	200	450	b	
		III. Lozi: Predstavnici Petar i Nikola Marinković.					
146	570	Kućište s vrtom	—	400	146	c	
147	571	Oranica „Ograda“	1	—	147	c	
190	580	Oranica „Bara“	—	800	190	c	
405	620	Livada „Ada“	1	200	450	c	

Nacrt o diobnih nekretninak prileži pod ·/·

U Vukovaru, dne 10. travnja 1874.

Br. $\frac{1090}{pol.}$ 1874. (M. P.) Kosta Mihalović, kotarski predstojnik.

Pošto proti odluci kotarske ove oblasti itd. kao na na obrazcu **K.**

NB. Diobni list ima se strankam dostaviti odlukom sličnom obrazcu **L.**

Obrazac R. (k §. 43. prov. naredbe).

Br. 340—1874.

Zapisnik

poveden kod poglavarstva obćine Raven ob odreknuću Petra Vranea na zadrugu Vrane iz Ravna br. 5.

Petar Vrane, član zadruge Vrane iz Ravna br. 5, stavi se pred ovo obćinsko poglavarstvo, te moli, da se njegovo odreknuće prava na zadrugu Vrane u zapisnik stavi.

Ovoj molbi udovoljujuć bude njegova izjava ovim u zapisnik uvrštena.

Ja Petar Vrane primiv od spomenute zadruge jedan put za uvjek novčanu odštetu od 200 for., kojom namjeravam si u selu Čanjevu urediti kovačku meštriju, ovim se za sebe, svoje baštinike i nasljednike za uvjek odričem svakoga prava na imetak zadruge Vrane iz Ravna k. br. 5 tako, da pod nikakov način više budi povratka u zadrugu, budi suužitka zadružne imovne, budi diela iz takove tražiti vlastan nebudem.

U znak čega ovu svoju izjavu vlastoručno uz dva svjedoka podpisujem.

Franjo Gilg
kao svjedok.

Petar Vrane s. r.

Pavao Šulc
kao svjedok.

Koju izjavu od rieči do rieči u zapisnik uvrstismo, izdavši ob istoj zadruzi Vrane iz Ravna kbr. 5 odnosnu službenu svjedočbu.

U Ravnu, 11. travnja 1874.

Grgur Matić s. r.,
obć. sudac.

Ivan Topolović s. r.,
obć. bilježnik, kao perovodja.

Obrazac S. (k §. 43. prov. naredbe.

Br. 340.

Uredovna svjedočba.

Poglavarstvo obćine Raven uredovno ovim posvjedočuje, da se je Petar Vrane član zadruge Vrane iz Ravna k. br. 5. svoga prava na rečenu zadrugu u prisuću svjedokah Franje Gilga i Pavla Šulca svetčano i za uvjek odrekao, vrhu kojega odreknuća poveden je s istim propisani zapisnik, koj se u obćinskoj pismari pod br. 340—1874. sahranjen nalazi.

U Ravnu, 11. travnja 1874.

(M. P.)

Grgur Matić s. r.,
obć. sudac.

Ivan Topolović s. r.,
obć. bilježnik.

Obrazuc T. (k §. 45. prov. naredbe.

Br. 1674—1874.
pol.

Izrok.

Na molbu zadruge Mihanović iz Poljane br. 20. ovim se nepovladjeno odsutni član iste zadruge Juraj Mihanović, koj se god. 1867. bez dozvole kuće-gospodara udaljio iz zadruge, pozivlje, da u roku od jedne godine danah računajući od dana prve uvrstbe ovoga izroka u službeni list tim sigurnije povrati k svojoj zadruzi, što će se inače proti istomu u smislu §. 29. zakona o zadrugah od 3. ožujka 1874. na njegovo izključenje iz zadruge postupati.

Kotarska oblast.

U Kutinji 14. srpnja 1874.

Petar Maljević s. r.,
kot. predstojnik.

Obrazac U. (k §. 45. prov. naredbe).

Br. 1386—1874.

Odluka.

Kot. oblast kutinjska pronašla je povodom molbe zadruge Mihanović iz Poljane kbr. 20., da se nepovladjeno odsutni član Juraj iz zadruge izključi na temelju izroka uvrštena tri puta u službeni zemaljski list, kojega otisci priležе pod 1/—2/., nadalje na temelju razprave, koja bi povedena sa skrbnikom istoga Jurja Mihanovića odbornikom Ivanom Šimićem, koja prileži pod 4 ./·, odlučiti kao što sliedi:

Pošto je izjavom bezprigovornih svjedokah, susjedah: Janka Glivarca iz Poljane br. 6. i Ivana Dumića iz Poljane br. 8. dokazano, da se je Juraj Mihanović godine 1867. proti zabrani tadašnjega kuće-gospodara Nikole, iz zadruge nepovlastno udaljio, da ide na savski koj . brod, i pošto isti kasnije opetovano od kuće gospodara na povratak pozvan ovomu pozivu nikada zadovoljio nije, dok je od godine danah od prilike svakoga glasa o njem nestalo — i pošto saslušani skrbnik ove je činjenice priznao, niti njegov prigovor, da je njekoliko putah za svoga odsuća obitelji poslao novacah od svoje zaslužbe, nezaslužuje uvaženja, jer jedina ta okolnost nemože opravdati kroz godine produljeno odsuće proti volji zadružnoga kuće-gospodara, — pošto

napokon od dana uvrštenja izroka u službeni list 20. srpnja 1874. sve do 19. srpnja 1875. više rečeni nepovladjeno odsutni član u zadrugu povratio se nije, — to se isti Juraj Mihanović ovim u smislu §. 29. zakona o zadrugah, iz zadruge Mihanovićah iz Poljane br. 5. izključenim izjavljuje s tim dodatkom, da će se isti u smislu §. 28. istoga zakona smatrati, da se je odrekao zadruge, ako se u zadrugu nevrati do 31. prosinca 1877.

Što mu se podjedno putem službenih novinah do znanja stavlja.

U Kutinji, 30. srpnja 1875.

Mihalj Gregurić,
kot. predstojnik.

Obrazac V. (k §. 47. prov. naredbe).

Br. 93—1874.

Uredovna svjedočba.

Poglavarstvo občine Suhopolje ovim uredovno posvjedočuje, da na zadružnom selištu Mandrovićah iz Suhopolja br. 45. samo Petar Mandrović, sa suprugom si Barom i svojim porodom obitava, i da osim istoga i njegova poroda nikakova drugoga ovlaštenika neima.

U Suhompolju 23. veljače 1874.

Občinsko poglavarstvo:

(M. P.) Mijo Prepušić s. r.,
obć. sudac.

Janko Krivošić s. r.,
obć. bilježnik.

Br. 1436—1873.

Na temelju narodnoga popisa potvrdjuje se gornja uredovna svjedočba poglavarstva občine Suhopolje.

U Vučinu, dne 2. ožujka 1874.

(M. P. Mirko Tumpić,
kot. predstojnik.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XII.

Izdan i razposlan dne 20. svibnja 1874.

Br. 22.

Zakonski članak II. : 1893.

zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora o državnom ugovoru sklopljenu dne 3. prosinca 1873. sa sjedinjenimi kraljevinami velike Britanije i Irske, u predmetu zamjenita izručivanja prostih zločinacah.

(Potvrdjen dne 9. ožujka god. 1874. Proglašen u kući zastupnikah 24., a u kući velikašah 26. ožujka god. 1874).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevne Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o državnom ugovoru sklopljenom dne 3. prosinca 1873., sa sjedinjenimi kraljevinami velike Britanije i Irske, u predmetu zamjenita izručivanja običnih zločinacah.

§ 1.

Državni ugovor sklopljen dne 3. prosinca 1873. izmedju Njegova Veličanstva cesara austrijanskoga i. apoštolskoga kralja ugarskoga, i Njezina Veličanstva kraljice sjedinjenih kraljevinah velike Britanije i Irske, u predmetu zamjenita izručivanja običnih zločinacah, prihvaća se, ter se uvršćuje medju državne zakone.

Sadržaj mu je sliedeći:

Hrvatski.

Pošto su Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj češki itd. i apoštolski kralj ugarski, — i Njezino Veličanstvo krajica sjedinjenih kraljevinah velike Britanije i Irske radi bolje uprave pravosudja i odvrate zločinstvah u obsegu obijuh državah i sudbenih oblastih njihovih za shodno pronašli, da se osobe, koje su okrivljene ili odsudjene sbog kojega u ovom ugovoru navedenoga kaznjivcga diela i koje su uskočile prije sudjenja, pod stanovite uvjete zamjenito imadu izručivati, stoga su Njihova upravo pomenuta Veličanstva u svrhu sklopljenja takovoga ugovora imenovala svojimi punomoćnici i to:

Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo:

gospodina Julija grofa Andrassy-a od Csikszentkirály-a i Krasnehorke, previšnje Svoga pravoga tajnoga savjetnika, ministra cesarske kuće i izvanjskih poslovah, velekrsta reda sv. Stjepana itd.

a Njezino Veličanstvo kraljica sjedinjenih kraljevinah velike Britanije i Irske:

velecienjenoga gospodina Andriju Buchanan-a, člana veleštovanoga tajnoga vieća Njezinoga Veličanstva, viteza velekrsta veleštovana reda bath-ova, previšnje Svoga

Englezki.

His Majesty the Emperor of Austria, King ob Bohemia etc. and Apostolic King of Hungary and Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, having judged it expedient, with a view to the better administration of justice and to the prevention of crime within the two countries and their jurisdictions that persons charged with or convicted of the crimes herein after enumerated, and being fugitives from justice, should under certain circumstances, be reciprocally delivered up; Their said Majesties have named as their Plenipotentaries to conclude a Treaty for this purpose, that is to say:

His Imperial and Royal Apostolic Majesty:

the Count Julius Andrássy of Csik-Szent-Király and Kraszna Horka, His imperial and Royal Mayesty's Privy Counsellor, Minister of the Imperial House and of Foreign affairs, Grand Cross of the Order of St. Stephen etc.

and Her Majesty the Queen od the United Kingdom of Great Britain and Ireland:

the Right Honourable Sir Andrew Buchanan, a Member of Her Majesty's Most Honourable Privy Council, Knight Grand Cross of the Most Honourable

izvanrednoga i opunovlaššćenoga velikoga poslanika kod Njegova cesarskoga i kraljevskoga apostolskoga Veličanstva;

koji su, priobćivši si medjusobno svoja punomoćja i našavši jih u dobrom i valjanom obliku, utanačili i uglavili sljedeće članke:

Čl. I.

Visoke ugovarajuće stranke obvezuju se, da će si u slučajevih navedenih u nazočnom ugovoru, i pod uvjete istim ugovorom ustanovljene, medjusobno predati one osobe, koje su okrivljene ili osudjene radi kaznjivoga diela počinjenoga u području jedne stranke, ako se zateku u području druge stranke.

Čl. II.

Kaznjiva diela, radi kojih se izručba ima dopustiti, jesu sliedeća:

1. Umorstvo, pokušano umorstvo;

2. Ubojstvo;

3. Spotvaranje ili krivotvorenje kovanoga novca, izdavanje ili stavljanje u promet spotvorena ili krivotvorena kovana novca;

4. Krivotvorenje, spotvaranje, preinačenje ili stavljanje u promet krivotvorenih, spotvorenih ili preinačenih predmetah; obsižuć sva zločinstva, koja po austrijskih kaznenih zakonih ili po kaznenih zakonih i običajih postojećih u Ugarskoj sačinjavaju spotvaranje ili krivotvorenje papirnoga novca, bankah ili drugih vriednostnih papirah, spotvaranje ili krivotvorenje inih javnih ili privatnih izpravah; istim načinom izdavanje, stavljanje u pro-

Order of the Bath, Her Majesty's Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary to His Imperial and Royal Apostolic Majesty;

Who, after having communicated to each other their respective full powers, found in good and due form, have agreed upon and concluded the following Articles:

Art. I.

The High Contracting Parties engage to deliver up to each other those persons who, being accused or convicted of a crime committed in the territory of the one Party, shall be found within the territory of the other Party under the circumstances and conditions stated in the present Treaty.

Art. II.

The crimes for which the extradition is to be granted are the following:

1. Murder or attempt to murder;

2. Manslaughter;

3. Counterfeiting or altering money, uttering or bringing into circulation counterfeit or altered money;

4. Forgery or counterfeiting, or altering or uttering what is forged or counterfeited or altered; comprehending the crimes designated in the Austrian penal laws or in the Hungarian penal laws and customs as courterfeiting or falsification of paper money, banc notes, or other secuties, forgery or falsification of other public or private documents, likewise the uttering or bringing into circulation, or

met ili namišljena poraba takovih spotvorenih ili krivotvorenih izpravah;

wilfully using such counterfeited, forged or falsified papers;

Pojam treba ustanoviti po austrijanskih kaznenih zakonih, ako izručba ima sliediti iz Austrije, a po kaznenih zakonih i običajih postojećih u Ugarskoj, ako izručba uzsliediti imade iz Ugarske;

The definition is to be determined accordingly with the Austrian penal laws, if the extradition shall take place from Austria, and accordingly with the Hungarian penal laws and customs, if the extradition shall take place from Hungary;

5. Kradja i pronevjerenje;

5. Embezzlement or larceny;

6. Postizanje novacah ili drugih stvarih himbenim predstavljanjem (prevara);

6. Obtaining money or goods by false pretences;

7. Prevarni bankerot obsižuć zločinstva, koja se, ako izručba ima sliediti iz Austrije, po austrijanskih kaznenih zakonih, i ako izručba ima uzsliediti iz Ugarske, po ugarskih kaznenih zakonih, imadu smatrati kao prevara počinjena po prezaduženiku u savezu s bankerotom;

7. Crimes againts bankruptcy law; comprechending the crimes considered as frauds committed by the bankrupt in connection with the bankruptcy, according with the Austrian penal laws, if the extradition shall take place from Austria, and with the Hungarian penal laws, if the extradition shall take place from Hungary;

8. Nevjernost od strane kojega upravitelja, punomoćnika, bankira (novčara), opravnika, trgovačkoga ovlašćenika (prokuriste), tutora ili skrbnika, predstojnika člana ili činovnika kojega družtva, u koliko ta nevjernost po postojećih zakonih podpada kazni;

8. Fraud by a bailee, banker, agent, factor, trustee, or director or member or public officier of any company, made criminal by any law for the time being in force;

9. Silovanje;

9. Rape;

10. Otmica;

10. Abduction;

11. Grabež djeteta, čovjeka, i bezpovlastno ograničenje osobne slobode kojega čovjeka;

11. Child stealing, — kidnapping and false imprisonment;

12. Provala ili usrt u kuću ili sgradu k istoj spadajuću s namjerom počiniti zločinstvo — bilo obnoć (burglary) ili po danu (housebreaking);

12. Burglary or housebreaking;

13. Namišljeni palež;

13. Arson;

14. Razbojstvo izvedeno silom ili prietnjom;

14. Robbery with violence or with menaces;

15. Globljenje;

16. Namišljeno utonenje ili razorenje broda na moru, ili pokušaj toga zločinstva;

17. Navala na osobe kojega broda na otvorenom moru, u nakani usmrtiti ili izvesti težku tjelesnu ozledu;

18. Odpor činom (pobuna, revolt) proti brodovodji na brodu u otvorenom moru, ako se počini po dvie ili više osobah, nadalje urota na takav odpor;

19. Krivo svjedočanstvo pod prisegu, zavedenje na to zločinstvo;

20. Zlobna ošteta tudjega vlastničtva, u koliko nije kaznjiva samo kao prekršaj.

Izručba bit će dopuštena takodjer radi dioničtva jednoga od prenaznačenih kaznjivih dielah bez razlike, dali je dioničtvo bivalo prije ili poslje čina, nu samo pod tom predmjevom, da je dioničtvo to prema zakonom obiuh ugovarajućih stranakah kaznjivo kao zločinstvo.

U svih ovih slučajevih dopustiti će se izručba iz austrijansko-ugarskih državah samo onda, kada kaznjiva diela, ako su bila počinjena u Austriji, po austrijskih zakonih, i ako su bila počinjena u Ugarskoj, po postojećih u Ugarskoj zakonih i običajih sačinjavaju koje zločinstvo (büntett); izručbi iz velike Britanije pak ima mjesta samo onda, kad kaznjivo dielo, ako je bilo počinjeno u Englezkoj ili u obsegu englezke sudbenosti, prema izručbenom zakonu od godine 1870. i 1873. sačinjava zločinstvo, radi kojega ima sliediti predaja.

Čl. III.

Visoke ugovarajuće stranke neimaju u nijednom slučaju i podnipošto biti obve-

15. Treats by letter or otherwise with intent to extort;

16. Sinking or destroying a vessel at sea, or atempting to do so;

17. Assault son boarda ship on the high seas, with intent to destroy life, or to do grievous bodily harm;

18 Revolt, or conspiracy to revolt, by two or more persons on board a ship on the high seas, against the authority of the master;

19. Perjury or subornation of perjury;

20. Malicious injury to property, if the offence be indictable.

The extradition is also to take place for participation in any of the aforesaid crimes, as accessory cither before or after the fact, provided such participation be punishable by the laws of both the Contracting Parties.

In all these cases the extradition will only take place from the Austro-Hungarian States, when the crimes, if committed in Austria, would, according to Austrian law, constitute a »Verbrechen« or if committed in Hungary, would, according to the laws and customs being in force in Hungary constitute a crime (»büntett«) the extradition from Great Britain only when the crimes, if committed in England, or within English jurisdiction, would constitute an extraditional crime, as described in the Extradition Acts of 1870. and 1873.

Art. III.

In no case and on no grounds whatever shall the High Contragting Parties

zane dopustiti predaju svojih vlastitih podanikah.

Čl. IV.

Izručba neima sliediti, ako je osoba, koje se predaja zahtieva iz Austro-Ugarske, u kojoj od zemljah austrijansko-ugarske, monarkije, ili ako je osoba, koje se predaja zahtjeva iz velike Britanije, u sjedinjenih kraljevinah radi istoga kaznjivoga diela, poradi kojega se ište predaja, bila pod iztragom, ter je oslobodjena progona, ili se još nalazi pod iztragom, ili je napokon već kažnjena;

Ako je osoba. koje se izručba zahtieva u području one države, u kojoj se nalazi, pod iztragom ili kaznom radi inoga kojega kažnjivoga djela, treba izručbu odgoditi dotle, dok se ova iztraga nedokonča i dok se sasvim neovrši izrečena možda proti njoj kazan;

Stoji li koja osoba, koje se predaja zahtieva, radi privatno-pravnih obvezanostih u parnici ili se toga radi zaustavlja, ima se ona ništa nemanje predati; nu povriedjena osoba pridržaje pravo, svoje zahtjeve pred nadležnom oblasti obezbiediti.

Čl. V.

Izručba neima se dopustiti, kada je u pogledu zločinstva, radi kojega se zahtieva predaja, po zakonih one države, koja je za predaju umoljena, zagodom utrnulo kazneno postupanje ili ovršenje kazne.

Čl. VI.

Uskočivši zločinac neimade se predati, ako je kažnjivo djelo, radi kojega se

be held to concede the extradition of their own subjects.

Art. IV.

The extradition shall not take place if the person claimed on the part of the Government of the United Kingdom, or the person claimed on the part of the Government of Austria-Hungary, has already been tried and discharged or punished, or is still under trial, in the Austro-Hungarian dominions or in the United Kingdom respectively, for the crime for which his extradition is demanded;

If the person claimed on the part of the Government of the united Kingdom, or if the person claimed on the part of the Gouvernment of Austria-Hungary, should be under examination for any other crime in the Austro-Hungarian dominions or the United Kingdom respectively, his extradition shall be deferred until the conclusion of the trial, and the full execution of any punishmentawarded to him.

Should an individual whose extradition is demanded be at litigation, or be detaimed in the country on account of private obligations, his surrender shall nevertheless be made; the injured party retaining the right to prosecute his claims before the competent authority.

Art. V.

The extradition shall not take place if, with respect to the crime for which it is demanded, and according to the laws of the country appliet to, criminal prosecution and punishment has lapsed.

Art. VI.

A fugitive criminal shall not be surrendered if the offence in respect of which

zahtjeva predaja njegova, političkoga značaja, ili ako on dokaže, da je predlog radi njegove izručbe u istinu stavljen s namjerom, da bude progonjen ili kaznjen radi zločinstva ili prestupka političke naravi.

his surrender is demanded is one of a political character, or if he prove that the requisition for his surrender has, in fact, been made with a view to try or punish him foran offence of a political character.

Čl. VII.

Kada se osoba, koje izručbu jedna od ugovarajućih vlastih na temelju ovoga ugovora zahtjeva, traži još od jedne ili više drugih vlastih radi inih zločinstvah počinjenih u njihovòm području, tada se imade ista onoj vlasti predati, u koje je obsegu počinila težji prekršaj zakona, i ako bi po njoj izvedena kaznjiva diela jednako težka bila ili ako bi dvojbeno bilo, koje je težje, imade se izručiti onoj vladi, koja je najprije zamolila predaju.

Art. VII.

If an individual whose extradition is demanded by either of the High Contracting Parties in accordance with the terms of this Treaty, be also claimed by one or several other Powers on account of other crimes committed on their territory, he shall be surrenderet to the Government in whose territory his gravest crime was committed; and if his crimes are all of the same, gravity, or a doubt exists as to which is the gravest, to the Government which first made application for his surrender.

Čl. VIII.

Predana osoba nesmije se u državi, kojoj je izručena, podnipošto u zatvoru držati ili pod iztragu staviti radi drugoga kojega prije počinjenoga kaznjivoga diela ili na temelju inih učinah, nego li su oni, radi kojih je sliedila predaja, već ako je poslje predaje imala prilike povratiti se u zemlju, po kojoj je izručena bila i ako se tom prilikom poslužila nije. ili ako se je, povrativši se tamo, dobrovoljno opet pokazala bila u zemlji, kojoj već jedanput bijaše predana.

Ova ustanova neima se uporaviti na kaznjiva diela počinjena poslje predaje.

Art. VIII.

A surrendered person shall in no case be kept in arrest or subjected to examination in the State to which he has been surrendered on account of another previous crime, or any other grounds than those of his surrender, unless such person has, after his surrender, had an opportunity of returning to the country whence he was surrendered, and has not made use of this opportunity or unless he, after having returned there, reappears in the country to which he has already been surrendered.

This stipulation does not refer to crimes committed after surrender.

Čl. IX.

Zamolbe radi izručbe imadu se stavljati po diplomatičkih opravnicih visokih ugovarajućih stranakah.

Art. IX.

Requisitions for surrender shall be made by the Diplomatic Agents of the Hingh Contracting Parties.

Uz zamolbu radi predaje kojega okrivljenika moraju se doprinieti uhitnica, izdana po nadležnoj oblasti države, zahtjevajuće predaju i takovi dokazi, koji bi po zakonih mjesta, u kojem se pronadje okrivljenik, opravdali njegovo uhićenje, ako bi kaznjivo dielo ondje počinjeno bilo.

Tiče li se predlog koje osobe jur osudjene, tada se mora doprinieti kaznena osuda, izrečena proti osudjeniku po nadležnom sudu države, zahtjevajuće predaju.

Na temelju kaznenih osudah, izrečenih iz ogluhe okrivljenika (in contumaciam), nemože se učiniti predlog radi predaje.

To the requisition for the surrender of an accused person there must be attached a warrant issued by the competent authorities of the State which demands extradition, and such proofs as would, according to the laws of the place where the accused was found, justify his arrest if the crime had been committed there.

If the requisition refers to a person already convicted, the sentence passed by the competent Tribunal of the State demanding his surrender must be produced.

No requisition for surrender can be based on a conviction in contumaciam.

Čl. X.

Ako je zahtjevanje izručbe prema predstojećim ustanovam obrazloženo, imadu nadležne oblasti umoljene države uhititi bjegunca.

Uhićenik stavit će se tada pred zakonom na to pozvanoga sudačkoga činovnika, a ovaj će ga preslušati i kaznjivi učin predhodno izviditi imati isto tako, kao da je uhićenje radi kojega u tuzemstvu počinjenoga kaznjivoga diela uzsljedilo.

Art, X.

If the requisition for extradition be in accordance with the foregoing stipulations, the competent authorities of the State applied to shall proceed to the arrest of the fugitive.

The prisoner is then to be brought before a competent Magistrate, who is to examine him and to conduct the preliminary investigation of the case, just as if the apprehension had taken place for a crime committed in the same country.

Čl. XI.

Uskočivši zločinac može se osim toga u prešnih slučajevih usljed uhitnice kojega redarstvenoga sudca, pomiriteljnoga sudca ili koje druge na to pozvane oblasti u jednoj ili drugoj državi na temelju takovih prijavah ili tužbah i takovih dokazalah ili nakon takovih izvidjenjah uhititi, koja bi po mnienju osobe uhitnicu

Art. XI

A fugitive criminal may, however, in urgent cases be arrested unter a warrant of a Police Magistrate, Judge of the Peace, or of any other competent authority in either country, on such information or complaint, or such evidence as would, in the opinion of the person issuing the warrant, justify the issue of a

izdavajuće, opravdala izdatbu uhitnice, da je izvedenje čina ili osudjenje uapšenika sliedilo u onom obsegu, u kojem se nalazi ova oblast.

Predpostavlja se u ostalom, da će se uz najkraći rok i to najduže uz 14 danah preko diplomatičkoga zastupnika izručbu tražeće države, na način odgovarajući članku IX. ovoga ugovora, podnieti zamolba radi izručbe, inače će se uhićenik odpustiti.

Čl. XII.

Izručba neima sliediti prije izmaka od 15 danah iza uhićenja, i ima sliediti samo onda, kada su dokazala dovoljnimi pronadjena, da prema zakonom umoljene države mogu opravdati povedenje glavne iztrage proti uhićeniku u slučaju, da bi kaznjivo dielo u obsegu ove države počinjeno bilo, ili dokazati, da je uhićenik izstovjetan s osobom, osudjenom po sudovih tražeće države.

Čl. XIII.

Oblasti umoljene države imadu pri izpitivanju, koje im prinadleži prema predstojećim ustanovam, zapriseženim izpovjedanjem svjedokah, uzetim na zapisnik u drugoj državi, isto tako prepisima takovih izvornih svjedočanstvah, a i ravno uhitnicam i kaznenim osudam davati podpunu dokaznu moć, predpostavljajuć, da su ovi spisi podpisani ili potvrdjeni po kojem sudcu, kojoj oblastnoj osobi ili drugom kojem činovniku ove države i da su ovjerovljeni po jednom zapriseženom svjedoku ili dodanjem urednoga pečata pravosudnoga ili drugoga kojega državnoga ministra.

warrant if the crime hat been committed or the prisoner convicted in the district in which the authority happens to be; provided, howerer, that he shall be discharged if, within the shortest time possible and at the utmost within fourteen days, a requisition for his surrender in accordance with the terms of Article IX. of this Treaty is not made by the Diplomatic Agent of the State which demands his extradition.

Art. XII.

The oxtradition shall not take place before the expiration of fifteen days from the apprehension, and then only if the evidence be found sufficient, according to the laws of the State applied to, either to justify the committal of the prisoner for trial, in case the crime had been committed in the territory of the said State, or to prove that the prisoner ist the identical person convicted by the Courst of the State which makes the requisition.

Art. XIII.

In the examinations which they have to make in accordance with the foregoing stipulations, the authorities of the State applied to shall admit as entirely valid evidence the sworn depositions or statements of witnesses taken in the other State, or copies thereof, and likewise the warrants and sentences issued therein, provided such documents are signed or certified by a Judge, Magistrate, or Officer of such State, and are authenticated by the vath of some witness, or by being sealed with the official seal of the Minister of Justice, or some other Minister of State.

Čl. XIV.

Ako se uz rok od dva mjeseca danah od dana uhitbe bjegunca nedoprinesu za predaju dovoljna dokazala, imade se uhićenik staviti u slobodu.

Čl. XV.

Svi zaustavljeni predmeti, koji su se prigodom uhitbe nalazili u posjedu predat se imajuće osobe, imadu se, ako je nadležna oblast države umoljene za izručbu, predaju istih odredila, pri izvedenju izručbe, takodjer predati, a predaja ova ima se protegnuti ne samo na imovinu progonjenoga i na prisvojene predmete, već na sve, što može služiti za dokaz kaznjivoga diela.

Nemože li se jur odredjena izručba radi biega ili smrti tražene osobe obaviti, imade ipak sliediti predaja gorepomenutih predmetah.

Čl. XVI.

Svaka od ugovarajućih stranakah nosit će troškove, koji su joj u njezinom području prouzročeni uhitbom i uapšenjem osobe, na temelju ovoga ugovora predat se imajuće, kao i troškove odpreme dotičnika do odnosne granice.

Čl. XVII.

Ustanove ovoga ugovora imadu se uporaviti na naselbine i izvanjska posjedovanja Njezinoga veliko-britanskoga Veličanstva.

Predlog radi izručbe uskočivšega zločinca, koj je utekao u koju od ovih naselbenih ili izvanjskih posjedovanjah ima

Art. XIV.

If sufficient evidence for the extradition be not produced within two months from the date of the apprehension of the fugitive, he shall be set at liberty.

Art. XV.

All articles seized, which were in the possession of the person to be surrendered at the time of his apprehension, shall, if the competent authority of the State applied to for extradition has ordered the delivery thereof, be given up when the extradition takes place; ang this delivery shall extend not only to property of the accused, and to the stolen articles, but also to everything which may serve as a proof of the crime.

If the extradition cannot be carried out in consequence of the flight or death of the individual who is claimed, the delivery of the abovementioned objects shall take place nevertheless.

Art. XVI.

Each of the Contracting Parties shall defray the expenses occasioned by the arrest within its territories, the detentien, and the conveyance to its frontier, of the persons to be surrendered, in pursuance of this Treaty.

Art. XVII.

The stipulations of the present Treaty shall be applicable to the Colonies and foreign possession of Her Britannic Majesty.

The requisition for the surrender of a fugitive criminal who has taken refuge in any of such Colonies or foreign pos-

se preko vrhovnoga konsularnoga činovnika austrijansko-ugarske monarkije u ovoj naselbini ili posjedovanju, upraviti na namjestnika ili vrhovnu oblast te naselbine ili tih posjedovanjah.

Na takove predloge ima pomenuti namjestnik ili pomenuta vrhovna oblast po mogućnosti postupati prema ustanovam ovoga ugovora, nu slobodno će im biti, ili dozvoliti izručbu ili o slučaju ovom izviestiti svoju vladu.

Ali Njezinom veliko-britanskom Veličanstvu bit će od volje, u britanskih naselbinah i izvanjskih posjedovanjah, u pogledu izručbe pripadnikah austrijansko-ugarske monarkije, koji su u ove naselbine ili izvanjska posjedovanja utekli, na što više ravnom temelju s ustanovam nazočnoga ugovora, učiniti posebne odredbe.

Predlozi tičući se predaje zločinacah, utekavših iz koje naselbine ili kojega izvanjskoga posjedovanja Njezinoga veliko-britanskoga Veličanstva, imadu se riešiti prema ustanovam predstojećih članakah nazočnoga ugovora.

Čl. XVIII.

Ovaj ugovor ima stupiti u kriepost poslje deset danah iza njegova obnarodovanja, sliedivšega načinom propisanim po zakonodavstvu visokih ugovarajućih stranakah.

Ugovór može se odkazati po svakoj od visokih ugovarajućih stranakah, ostaje ipak poslje sliedivše odpovjedi još šest mjesecih u kriepostí.

Ugovor će se odobriti, a potvrdnice izmjenit će se u Beču čim prije moguće.

sessions shall be made to the Governor or chief authority of such Colony or possession by the chief Consular officer of Austria-Hungary in such Colony or possession.

Such requisitions may be disposed of, subject always, as nearly as may be, to the provisions of this Treaty, by the said Governor or chief authority, who, however, shall be at liberty either to grant the surrender, or to refer the matter to his Government.

Her Britannic Majesty shall, however, be at liberty to make special arrangements in the British Colonies and foreign possessions fer the surrender of Austro-Hungarian criminals, who may take refuge within such Colonies and foreign possessions, on the basis, as nearly as may be, of the provisions of the present Treaty.

The requisition for the surrender of a fugitive criminal from any Colony or foreign possession of Her Britannic Majesty shall be governed by the rules laid down in the preceding Articles of the present Treaty.

Art. XVIII.

The present Treaty shall come into force ten days after its publication, in conformity with the forms prescribed by the laws of the High Contracting Parties.

It may be terminated by either of the High Contracting Parties, but shall remain in force for six months after notice has been given for its termination.

The Treaty shall be ratified, and the ratifications shall be exchanged at Vienna as soon as possible.

Za vjeru toga podpisali su obostrani punomoćnici nazočni ugovor, i providili su ga svojimi pečati.

In witness whereof, the respective Plenipotentiaries have signed the same, and have affixed thereto the seal of their arms.

Dano u Beču dne 5. prosinca godine spasa hiljadu osam sto sedamdeset i treće.

Done at Vienna the 3d day of December in the year of our Lord One thousand eight hundred and seventy three.

(M. P.) **Andrassy** v. r.

(L. S. Andrew **Buchanan** m. p.

§. 2.

Gornjim članko odobreni državni ugovor dobit će valjanost u Ugarskoj istom onda, kad će se po njegovom cesarskom i kraljevskom apoštolskom Veličanstvu, nemanje i po Njezinom Veličanstvu kraljici Velike Britanije i Irske potvrditi, te potvrdom providjeni primjerci medjusobno izmjeniti.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam vati obdržavati.

Dano u Budimpešti dne devetoga ožujka godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** v. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 23.

Zakonski članak III. : 1874.

zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora ob upotriebljenju na račun godine 1873. vjeresijskih zaostatakah, preostalih iz proračuna godine 1872. tičućega se kr. ugarskog ministarstva financijah, — i o naknadnoj vjeresiji, potriebnoj tečajem godine 1873. za pokriće nepredvidjenih izvanrednih izdatakah.

(Potvrdjen dne 13. ožujka 1874. Proglašen u kući zastupnikah 24., a u kući velikašah 26. ožujka 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

ob upotriebljenju na račun godine 1873. — vjeresijskih zaostatakah, preostalih iz proračuna godine 1872. tičućega se kr. ugarskog ministarstva financijah, — i o naknadnoj vjeresiji, potriebnoj tečajem godine 1873. za pokriće nepredvidjenih izvanrednih izdatakah.

§. 1.

Ministar financijah ovlašćuje se, da iz votirane za godinu 1872. vjeresije na račun godine 1873. upotriebi i to:

a) Od redovitih izdatakah:

kod rudarske i šumarske akademije	5570 for

b) Od izvanrednih izdatakah:

kod rudarstva i kovanja novca	344340 for.
kod državnih dobarah	7200 for.
Ukupno . . .	357119 for.

*

§. 2.

Ministar financijah se ovlašćuje, da na račun godine 1873. obrati na popravak štetah, prouzročenih godine 1872. požarom u Marmaroš-Sigetu . . . . 175800 for.
na dogradjenje miškolc-diošgyörske željeznice pako i na uredjenje tovarišta . . . . 83000 for.
Ukupno . . . 258800 for.

§. 3.

Ovaj zakon stupa u kriepost danom proglašenja, te se provedba istoga povjerava ministru financijah.

Izjavljujući Mi ovaj zakonski članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim, i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne trinaestoga ožujka godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.
Petar grof **Pejacsevich** s. r.

Br. 24.

Zakonski članak IV.: 1874.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o privremenoj obustavi carinskih pristojbah na žito i sočivo.

(Potvrdjen 13. ožujka 1874. Proglašen u kući zastupnikah 24., a u kući velikašah 26. ožujka 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd. i apostolski-kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

Zakonski članak

o privremenoj obustavi carinskih pristojbah na žito i sočivo.

Ona odredba ministarstva, kojom su uvozne carinske pristojbe pod a, b, i c, razdiela 10. carinske tarife od godine 1853. kao i pod a) razdiela 4. za Dalmaciju valjane carinske tarife od godine 1857. na žito i sočivo počam od 1. listopada 1873. do konca rujna 1874. izvan krieposti stavljene, — odobrava se, te joj se podieljuje moć zakona.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne trinaestoga ožujka godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.

Petar grof **Pejàcsevich** s. r.

Br. 25.

Zakonski članak V.: 1874.,

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o pokriću svote, štono ju zemlje krune Ugarske na troškove zajedničkih poslovah za godinu 1872. naknadno platiti imadu.

Potvrdjen 13. ožujka 1874. Proglašen u kući zastupnikah 24., a u kući velikašah 26. ožujka 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj českí i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o pokriću svote, štono ju zemlje krune Ugarske na troškove zajedničkih poslovah za godinu 1872. naknadno platiti imadu.

Pošto su delegacije, koje su razpravljale zajednički proračun godine 1873., votirale kao naknadnu vjeresiju 1,502.360 for., da se uzmognu pokriti veći troškovi zajedničkih poslovah za godinu 1872., stoga se ovlašćuje ministar financijah na izplatu odpadajućeg na kraljevinu Ugarsku diela ove naknade vjeresiju od 454.914 for. 61 novč. te mu se u tu svrhu naknadna vjeresija primjerna svoti gore rečene tangente dozvoljuje.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne trinaestoga ožujka godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Josip **Szlavy** v. r.
Petar grof **Pejacsevich** s. r.

Br. 26.

Zakonski članak VI. : 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o pokriću svote, štono ju zemlje krune Ugarske na troškove zajedničkih poslovah za godinu 1873. naknadno platiti imadu.

(Potvrdjen 13. ožujka 1874. Proglašen u kući zastupnikah 24., a u kući velikašah 26. ožujka 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českí itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o pokriću svote, štono ju zemlje krune Ugarske na troškove zajedničkih poslovah za godinu 1873. naknadno platiti imadu.

Pošto su delegacije, koje su razpravljale zajednički proračun godine 1874. k zajedničkomu preliminaru za godinu 1873. votirale kao naknadnu vjeresiju 794.739 for. 50 novč., stoga se ovlašćuje ministar financijah na izplatu odpadajućeg na kraljevinu Ugarsku diela ove naknadne vjeresije od 249.565 for. 16 novč., te mu se u tu svrhu dozvoljuje ovoj svoti primjerna naknadna vjeresija.

Izjavljajući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne trinaestoga ožujka godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Josip **Szlavy** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XIII.

Izdan i razposlan dne 26. svibnja 1874.

Br. 27.

Zakon

od 27. travnja 1874.

o odciepljenju obćinah sačinjavajućih kotar bakarski od istoimenoga municipija i njihovom utjelovljenju županiji riečkoj.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijski,

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

o odciepljivanju obćinah sačinjavajućih kotar bakarski od istoimenog municipija i njihovom utjelovljenju županiji riečkoj.

§. 1.

Obćine sačinjavajuće kotar municipija bakarskoga, imenice: Kraljevica, Bakarac, Draga gornja i dolnja, Kostrena kod sv. Barbare i sv. Lucije, Krašica

dolnja, Hreljin, Praputnik i Trsat, odciepljuju se zajedno sa zapadajućim ih dielom imovine od municipija bakarskoga.

§. 2.

Grad Bakar ostaje samostalni municipium.

§. 3.

Obćine navedene u §. 1. imadu se utjeloviti županiji riečkoj i urediti na temelju zakon. članka XVI. godine 1870.

§. 4.

Izvršba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Neubergu u Štajerskoj dne dvadet i sedmoga travnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XIV.

Izdan i razposlan dne 6. lipnja 1874.

Br. 28.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 23. travnja 1874. br. 5299|996.

o ciepljenju i dociepljivanju boginjah.

§. 1.

Svatko mora u stanovito doba podnieti, da bude uciepljen i da bude dociepljen.

§. 2.

U pravilu imadu djeca biti ucjepljena izmedju šestoga i dvanaestoga mjeseca.

§. 3.

Dociepljena imadu biti djeca u pravilu izmedju desete i dvanaeste godine.

§. 4.

Tko je prebolio naravne boginje, nemože se pridržati, vam samo u slučaju §. 6., da bude ucjepljen, ni da bude docjepljen.

*

§. 5.

Bolestna ili veoma slaba djeca imaju se kod periodičkoga ciepljenja i docjepljivanja ostaviti na dojduću godinu.

§. 6.

Kad po okolici pošastno zarede boginje, sva se djeca od preko osme godine do nonavršene dvanaeste godine po potrebi moraju docjepiti, dotično ucjepiti. Te dužnosti riešuje samo bolest ili velika slabina.

§. 7.

Ciepljenje i docjepljivanje boginjah državni je zdravstveni posao.

§. 8.

Postupanje kod ciepljenja i docjepljivanja ustanovljuje se provedbenim propisom k ovoj naredbi.

Provedbeni propis

k naredbi kralj. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove zd 23. travnja 1874. br. 5299|996.

o ciepljenju i docjepljivanju boginjah.

Buduć je ciepljenje i docjepljivanje boginjah obligatnim učinjeno te državnim zdravstvenim poslom proglašeno naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade od dne 23. travnja 1874. br. 5299|996, izdaje se ob izvadjanju te naredbe sliedeći provedbeni propis:

§. 1.

Ciepljenje i docjepljivanje boginjah obavlja se u redovitih okolnostih svake godine periodično po pojedinih župah.

§. 2.

U redovitih okolnostih ima ciepljenje i docjepljivanje bez posebna naloga početi dne 1. travnja, a biti obavljeno čim prije moguće.

§. 3.

Na predlog kotarskoga liečnika ili gradskoga fizika imat će kotarske oblasti i gradska poglavarstva odrediti dane i dnevnu dobu, kad će se, i mjesto, gdje će se u kojoj župi ciepiti i docjepljivati. (Ako je koja župa u dva kotara, u obziru ciepljenja podpada pod onaj kotar, iz sjedišta kojega je bliže do župnoga mjesta).

Odredjene dane imaju kotarske oblasti priobćiti dotičnim župnim uredom i obćinskim poglavarstvom te i županijskim obćinstvom, za da županijski fizici budu nad cjepitbenim poslom mogli vršiti iznenada kontrolu. Gradska poglavarstva ubavješćuju samo župne urede.

§. 4.

Rokove za ciepljenje i docjepljivanje treba po ladanju ustanoviti na dan nedelje, ako je ikako moguće. Na ladanju ima se cjepitbeni posao obavljati u školskoj ili u inoj obćinskoj kojoj kući, a ako takove neima, u župnom dvoru; po gradovih, gdje odredi gradsko poglavarstvo.

§. 5.

Obćinska i gradska poglavarstva imadu na običan način puku oglasiti dane i dnevnu dobu, kad će se, te i mjesto, gdje će se iz dotične župe djeca ciepiti i

docjepljivati. Oglašeno ima biti, da se na ciepljenje mora donieti svako neucjepljeno zdravo diete izmedju šestoga i dvanajstoga mjeseca, a na dociepljenje dovesti svako nedocjepljeno zdravo diete izmedju desete i dvanajeste godine. Po ladanju ima se puku isto oglasiti i u crkvi.

§. 6.

Na odredjenu mjestu imadu se na urečeni dan i sat sastati kotarski dotično gradski liečnik, dotični župnik ili njegov zamjenik, zatim odaslanik obćinskoga poglavarstva, te sudci dotičnih obćinah, a u gradovih dotični desetnici.

§. 7.

Posao ima se obaviti sliedećim redom:

Najprije se obavlja ciepljenje, a zatim docjepljenje

Kod ciepljenja pregledava cjepitelj liečnik onu djecu, koja su kod lanjskoga ciepljenja uciepljena, nu nisu pregledana, te uciepi onu, koju treba ucjepiti. Nakon toga ucjepljuje djecu, koja su lanjske godine zanemarila dužnost ciepljenja, a napokon onu djecu, koja dolaze na cjepitbenu dužnost tekuće godine.

Kad je ciepljenje gotovo, preduzimlje se docjepljivanje istim redom, pregledavanjem naime i docjepljivanjem lani dociepljene a nepregledane djece, docjepljivanjem lanjskih dužnikah i napokon docjepljivanjem djece, koja dolaze pod redovitu dužnost docjepljivanja.

§. 8.

Dočim cjepitelj ciepi, odaslanik obćinskoga poglavarstva bilježi imena ucjepljene i docjepljene djece, i to svake u poseban izkaz (formulari A. i B.); odaslanik župnoga ureda, zatim obćinski sudci i desetnici bdiju, da se kazuju prava imena. Spis podpisuju svi prisutni.

§. 9.

Na ciepljenje i na docjepljivanje ima se rabiti humanizirana vakcina. Nabavljati se smije samo iz javnih pouzdanih zavodah, nipošto iz bolnicah ili nahodištah.

Cjepivo se nipošto nesmije uzimati od docjepljenih.

§. 10.

Ciepljenje i docjepljenje ima se obaviti po najnovijem stanju znanosti. Ucjepljuju se dvie ili tri boginje na svakoj ruci u kožu na mjestu, gdje na ručnih mišicah izmedju ramena i lakta upada trokutna mišica (an der Einsenkung des Deltamuskels).

Roditelje treba podučiti, kako valja postupati s uciepljenom djecom.

§. 11.

Ob obavljenu uredovanju ima se sastaviti kratak zapisnik, kojemu će se popis ucjepljene i docjepljene djece priložiti. Ako bi se što vanredna na kom

djetetu opazilo, što bi od znanstvenoga interesa bilo, ili ako se kod ciela poslovanja opazi što neobična, što bi od upravne važnosti bilo, treba to u zapisniku opisati i spomenuti naročito u izvješću, uz koje će spis biti predložen kotarskoj oblasti, dotično gradskomu poglavarstvu.

§. 12.

Sedmi dan nakon ciepljenja i docepljivanja imaju se u doba dana, koje će se pri cjepljenju i docjepljivanju oglasiti, sva ucjepljena i docjepljena djeca pregledavati te na novo ucjepiti ona, kojim se boginje nisu primile. Odaslanik obćinskoga poglavarstva bilježi posljedak u spis, sastavljen kod ciepljenja i dociepljivanja. Obćinski odaslanik ima nakon dovršena uredovanja za se sastaviti popis djece, koja cjepitbenoj svojoj dužnosti nisu udovoljila, te kod dojdućega ciepljenja i docjepljivanja pozvati roditelje iste djece, da ju stave pod zanemarenu dužnost.

§. 13.

O dovršenu poslovanju na dan pregledavanja sastavi se takodjer kratak zapisnik kao i kod cjepljenja i docjepljenja a na izkazih, sastavljenih kod ciepljenja i docjepljivanja stavi se opazka, kad je pregledavanje obavljeno.

§. 14.

Obadva zapisnika i izkaze o ucjepljenoj i o docjepljenoj djeci ima cjepitelj liečnik izvješćem što prije predložiti županijskoj kotarskoj oblasti dotično gradskomu poglavarstvo, a kotarska oblast dalje županijskomu obćinstvu. Prepis izkazah imadu ostati kot kotarske oblasti.

§. 15.

Županijski i gradski fizici imadu iz svih spisah o ciepljenju i docjepljivanju te o kontrolnom uredovanju sastaviti sumarne izkaze po formularu C. i predložiti kr. zemaljskoj vladi uz konačno izvješće o cielu poslu.

Cieli spis ima se vladi predložiti samo u slučaju, ako bi mu sadržaj po čem izvanrednu bio sa liečničkoga ili upravnoga stanovišta znamenit.

§. 16.

Na motiviran predlog kotarskoga liečnika, poduprt zagovorom žnpanijskoga fizika, a u gradovih motiviran predlog gradskoga fizika, odlučuje kr. zemaljska vlada, ako sa strane županijskoga obćinstva ili gradskoga poglavarstva nije učinjen odrazložen prigovor, imali se u slučaju pošasti boginjah po ustaonvi §. 6. naredbe o cjepljenju i docjepljivanju boginjah preduzeti izvanredno ciepljenje i docjepljivanje.

§. 17.

Kod izvanrednoga ciepljenja i docjepljivanja boginjah postupa se kao i kod redovitoga, te se preporučuje najveća pomnja, da svako dijete dodje pod svoju dužnost.

§. 18.

Redovito i izvanredno javno ciepljenje i docjepljivanje spada na uredne poslove kotarskih i gradskih liečnikah, te im ni za jedno ni za drugo nepripada nikakova posebna naplata ni nagrada. Dobivat će dnevnice i putni trošak, na koliko u kojem slučaju na takove imaju pravo iz obstojećih propisah o putnih troškovih i o dnevnicah.

§. 19.

Putne troškove i dnevnice plaća ucjepiteljem u županijah zemaljski budget; iste troškove, ako jih bude na obćinske organe, dotična obćina. Partikular ucjepiteljev ima biti obložen izvadkom iz izkazah ob ucjepljenoj i o docjepljenoj djeci, iz koga će se vidjeti, kad je, gdje i iz koliko selah koliko djece ucjepljeno i docjepljeno, te kojim uspjehom. Partikular ima biti potvrdjen po kotarskoj oblasti, da je zaračunano vrieme na cjepitbeni posao bilo potriebno, da je zaista upotriebljeno i da su naznačene daljine puta istinite.

§, 20.

Svaki liečnik i vidar, ovlašten na praksu, može cjepiti i docjepljivati, nu ima pred redovitim ili izvanrednim ciepljenjem i docjepljivanjem predati kotarskmu liečniku, dotično gradskomu fiziku popis djece, koju je tečajem godine dotično pred izvanredno ciepljenje ucjepio i docjepio. Jamči za istinu svojih navodah.

§. 21.

Naredba o ciepljenju i docjepljivanjn boginjah, te provedbeni ovaj propis uvadjaju se u kriepost na sliedeći način:

Čim naredba i prevedbeni propis budu sbornikom zakonah i naredbah proglašeni, podpada izvanredno ciepljenje i docjepljivanje te i redovito ciepljenje i docjepljivanja u županijah, gdje ove godine jošte nije obavljeno, pod ustanove ove naredbe i provedbenoga ovoga propisa, nu do konca prosinca 1874. godine moći će si cjepitelji namjesto pristojbah ustanovljenih u §. 18. ovoga propisa računati dosadanje nagrade po uspješnu broju ucjepljenih.

Od godine 1875. stupa naredba i provedbeni propis bez ikoje iznimke u kriepost.

§. 22.

Sve naredbe i propisi, što su dosad o ciepljenju i o docjepljivanju izdani, ukidaju se ovim.

A.

Županija	Kotar	Obćina	Mjesto	Tekući broj	Ime		Djetetu je		Po spolu je	
					roditeljah	djeteta	godinah	mjesecih	mužko	žensko

Ciepljenje je obavljeno god. 18		Cjepivom		Pregledavanje je obavljeno godine 18		Boginje		Nezna se uspjeh, jer dijete nije bilo na pregledavanju	U mjestu je ostalo nedociepljene djece	Opazke
dne	mjeseca	mokrim	suhim	dne	mjeseca	su se primile	nisu se primile			

B.

Županija	Kotar	Obćina	Mjesto	Tekući broj	Ime		Djetetu je		Po spolu je	
					roditeljah	djeteta	godinah	mjesecih	mužko	žensko

Dociepljivanje je obavljeno god. 18		Cjepivom		Pregledavanje je obavljeno godine 18		Boginje		Nezna se uspjeh, jer dijete nije bilo na pregledavanju	U mjestu je ostalo nedociepljene djece	Opazke
dne	mjeseca	mokrim	suhim	dne	mjeseca	su se primile	nisu se primile			

Županija ili grad

Formular C.

Svotni izkaz

o ciepljenju i dociepljivanju boginjah, preduzetu u godini 18 u županiji ili gradu . . . .

Tekući broj	U kotaru	O ciepljenju						O dociepljenju						Posao je obavljen		
		Imalo je biti uciepljeno	Uciepljeno je	Uspjehom dobrim	Bez uspjeha	nezna se, jer nedodjoše na pregledavanje	Neuciepljeno ostaje	Imalo je biti dociepljeno	Dociepljeno je	Uspjehom dobrim	Bez uspjeha	Nezna se, jer nedodjoše na pregledavanje	Neuciepljeno ostalo	od dne	do dne	po liečniku

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XV.

Izdan i razposlan dne 27. lipnja 1874.

Br. 29.

Zakonski članak VII. 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o doknadnoj vjeresiji, potrebnoj za pokriće najamskih višakah od godine 1873. i 1874. za erdeljske vojničke bolnice.

(Potvrdjen 4. travnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 20., a u kući velikašah 21. travnja 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českí itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o doknadnoj vjeresiji, potrebnoj za pokriće najamskih višakah od godine 1873. i 1874. za erdeljske vojničke bolnice.

§. 1.

Za doknadu najamskih višakah, koji se povrh vojničkih odštetnih pristojbah imadu platiti za kuće, koje su radi liečenja bolestnih vojnikah od prijašnjega vre-

mena ugovorom najmljene u Kološvaru, Fogarašu, Marošvašarhelju, Bistrici i Brašovi, dozvoljava se za dotaciju domobranskoga ministra iznimice i to za

godinu 1873.	. . . .	14,208 for. 66 novč.
za godinu 1874.	. . . .	11,914 for. 98 novč.
	Ukupno . . .	27,123 for. 64 novč.

to jest: dvadeset i sedam tisućah sto dvadeset i tri forinta 64 novč. kao doknadna vjeresija.

§. 2.

Provedba ovoga zakona povjerava se kr. ug. ministrom financijah i domobranstva

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i sami obdržavati i po drugim viernim Nam obdržavati dati.

Dano u Beču, dne četvrtoga travnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Stjepan grof **Bitto** s. r.

Br. 30.

Zakonski članak VIII. : 1874.

zajedničkcga hrvatsko-ugarskoga sabora ob uvedenju metričke mjere.

(Potvrdjen 17. travnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 20., a u kući velikašah 21. travnja 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki i t. d. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o uvedenju metričke mjere.

§. 1.

U zemljah krune ugarske uvadja se mjesto mjerah dosad upotrebljavanih nov sustav mjerah, kojemu je osnov metar, imajući djelitbu i množitbu decimalnu.

§. 2.

Kao pramjera služi na palici iz platine nalazećoj se u pohrani u državnom arkivu, crtami označeni prostor, koji je, sravnivši ga godine 1870. od strane ugarske vlade i vlade francezke izaslano povjerenstvo s nalazećom se u državnom arkivu parižkom izvornom metarskom palicom (metre des archives) prama ovoj pri temperaturi od 16 stupanjah Celsiusevih nad ledištem pronadjen jednakim 1.00000219 metra.

§. 3.

Jedinica mjere duljinah je metar.

Desetina metra je decimetar, stotnina metra je centimetar, a tisućina metra je milimetar.

Hiljada metarah je kilometar, deset hiljadah metarah miriametar.

§. 4.

Mjere površinah su kvadrati mjerah duljinah.

Sto kvadratnih metarah čini ar, a deset tisućah metarah hektar.

§. 5.

Kubične mjere u obće jesu kocke mjerah dužine.

Jedinica mjere tjelesninah je litar.

Litar je tisučni dio kubičnoga metra.

Desetina litra je decilitar, stotnina litra centilitar. Sto litarah je hektolitar.

§. 6.

Za mjere težinah služi kao pramjera kilogram iz platine, nalazeći se u državnom arkivu u pohrani, koji je godine 1870. od ugarske vlade i vlade francezke izaslano povjerenstvo, sravnivši ga s izvornim kilogramom (kilogramme prototype) nalazećim se u državnom arkivu parižkom jednakim obnadjen 0.99999973 djela toga izvornoga kilograma.

§. 7.

Jedinica mjere težinah je kilogram.

Kilogram iznaša težinu litra destilovane vode pri temperaturi od 4 stupnja Celsiuseva nad točkom ledišta.

Tisućina ($^1/_{1000}$) kilograma je gram.

Desetina ($^1/_{10}$) grama je decigram. stotnina ($^1/_{100}$) grama centigram, a tisućina ($^1/_{1000}$) grama miligram.

Deset gramah je dekagram, tisuća kilogramah čini tonnu (bačvu).

§. 8.

Jedinica dinamićne mjere je konjska sila.

Pod imenom konjske sile razumieva se sila, što je potrebita, da se 75 kilogramah u jednoj sekundi uzdigne na visinu jednoga metra.

§. 9.

Razmjerni brojevi medju starimi i novimi mjerami ustanovljeni su sliedećim načinom za uporabu prometa.

a) Mjere duljinah.

1 metar čini . . . . . . 0.52729.
petdeset i dvie hiljade sedam sto dvadeset i
devet sto tisućinah . . . . bečkoga hvata.

1 metar čini . . . . 3.16375.
tri ciela šestnaest hiljadah tri sto sedamdeset
i pet sto tisućinah . . . . bečke stope.

1 metar čini . . . . 37.965.
trideset i sedam cielih devet sto šestdet i pet
tisućinah . . . . bečkoga palca.

1 metar čini . . . . 1.286.
jedno cielo dvie sto osamdeset i šest tisućinah . . bečkoga rifa.

1 centimetar čini . . . . 0.37965.
trideset i sedam hiljadah devet sto šestdeset
i pet sto tisućinah . . . . bečkoga palca.

1 kilometar čini . . . . 0.11971.
jedanaest hiljadah devet sto sedamdeset i jednu
sto tisućinu . . . . ug. milje.

1 kilometar čini . . . . 0.13182.
trinaest hiljadah sto osamdeset i dvie sto tisućine . . . . austr. (pošt.) milje.

1 miriametar čini . . . . 1.1971.
jedno cielo hiljadu devet sto sedamdeset i
jednu deset tisućinu . . . . ug. milje.

1 miriameter čini . . . . 1.3182.
jedno cielo tri hiljade sto osamdeset i dvie
deset tisućine . . . . austr. (pošt. milje.

1 bečki hvat čini . . . . 1.89648.
jedno cielo osamdeset i devet hiljadah šest sto
četrdeset i osam sto tisućinah . . . . metra.

1 bečka stopa čini . . . . 0.31608.
trideset i jednu hiljadu šest sto osam sto tisućinah . . . . metra.

1 bečki rif čini . . . . 0.777.
sedam sto sedamdeset i sedam tisućinah . . . . metra.

1 bečki palac čini . . . . 2.6340.
dva ciela šest hiljada tri sto četir deset tisućinah . . . . centimetra.

1 ugarska milja čini 8.3536
osam cielih tri hiljade pet sto trideset i šest
deset tisućinah . . . . kilometra.

1 ugarska milja čini . . . . . 0.83536.
osamdeset i tri hiljade pet sto trideset i šest
sto tisućinah . . . . miriametra.

1 austr. milja čini . . . . 7.5859.
sedam cielih pet hiljadah osam sto i petdeset i devet deset tisućinah . . . . kilometra.

1 austr. milja čini . . . . . . 0.75859.
sedamdeset i pet hiljadah osam sto petdeset i devet sto tisućinah . . . . miriametra.

1 šaka (konjska mjera) čini . . . 10.536
deset cielih pet sto trideset i šest tisućinah . . . . centimetra.

b) Mjere površinah.

1 četverokutni metar čini . . . 0.27804.
dvadeset i sedam hiljadah osam sto i četiri sto tisućinah . . . . bečkoga četverokutnoga hvata.

1 četverokutni metar čini . . . 10.00931.
desel cielih devet sto trideset i jednu sto tisućinu . . . . bečke četverokutne stope.

1 ar čini . . . . 27.804.
dvadeset sedam cielih osam sto i četiri tisućine . . . . četverokutnoga hvata.

1 hektar čini . . . . 2.317.
dva ciela tri sto sedamnaest tisućinah ugarskoga jutra (po 1200 četverokutn. hvatih).

1 hektar čini . . . . 1.738.
jedno cielo sedam sto trideset i osam tisućinah . . . . katastralnoga jutra.

1 četverokutni miriametar čini . . . . 1.433.
jedno cielo četir sto trideset i tri tisućine ug. četverokutne milje.

1 četverokutni miriametar čini . . . . 1.738.
jedno cielo sedam sto trideset i osam tisućinah . . . . austr. četverokutne milje.

1 bečki četverokutni hvat čini . . . . 3.5966.
tri ciela pet hiljadah devet sto šestdeset i šest deset tisućinah . . . . četverokutnoga metra.

1 bečka četverokutna stopa čini . . . . 0.0999.
devet sto devetdeset i devet deset tisućah četverokutnoga metra.

1 bečki četverokutni palac
čini . . . . 6.9379.
šest cielih devet hiljadah tri sto sedamdeset i
devet deset tisućinah . . . . četverokutnoga metra.

1 ugarsko jutro (po 1200 četverokutnih hvatih) čini . . . 0.4316.
četiri hiljade tri sto šestnaest deset tisućinah . . . . . hektara.

1 katastralno jutro čini . . . . 0.5755.
pet hiljadah sedam sto petdeset i pet deset
tisućinah . . . . hektara.

1 ugarska četverokutna milja
čini . . . . 0.6978.
šest hiljadah devet sto sedam deset i osam
deset tisućinah . . . . četverokutnoga miriametra.

1 ugarska četverokutna milja
čini . . . . 0.5755.
pet hiljadah sedam sto petdeset i pet deset
tisućinah . . . . četverokutnoga miriametra.

c) Kubične mjere.

1 kubični metar čini . . . . . 0.1466.
jednu hiljadu četiri sto šestdeset i šest deset
tisućinah . . . . bečkoga kubičnoga hvata.

1 kubičui metar čini . . . . . 31.6669.
trideset i jedno cielo šest hiljadah šest sto
šestdeset i devet deset tisućinah . . . . bečke kubične stope.

1 litar čini . . . . 1.1787.
jedno cielo jednu hiljadu sedam sto osamdeset
i sedam deset tisućinah . . . . ugar. pol oke.

1 litar čini . . . . 0.7068.
sedam hiljadah šestdeset i osam deset tisućinah . . bečke oke.

1 hektolitar čini . . . . 1.8418.
jedno cielo osam hiljadah četiri sto osamnaest
deset tisućinah . . . . ugar. vedra (po 64 pol oke).

1 hektolitar čini . . . . 1.7671.
jedno cielo sedam hiljadah šest sto osamdeset
i jednu deset tisućinu . . . . bečkoga vedra.

1 hektolitar čini . . . . 1.5992.
jedno cielo pet hiljadah devet sto devetdeset
i dvie deset tisućine . . . . požunskoga vagana.

1 hektolitar čini . . . . 1.6264.
jedno cielo šest hiljadah dvie sto šestdeset i četiri deset tisućine . . . . bečkoga vagana

1 bečki kubični hvat čini . . . . 6.8210.
šest cielih osam hiljadah dvie sto deset tisućinah . . . . kubičnoga metra.

1 bečka kubična stopa čini . . . 0.0316.
tri sto šestnaest deset tisućinah . . . . kubičnoga metra.

1 bečki kubični palac čini . . . 18.2746.
osamnaest cielih dvie hiljade sedam sto četrdeset i šest deset tisućinah . . . . kubičnoga centimetra.

1 ugarska pol oka čini . . . . . 0.8484.
osam hiljadah četiri sto osamdeset i četiri deset tisućinah . . . . litra.

1 bečka oka čini . . . . 1.4147.
jedno cielo četiri hiljade sto četrdesot i sedam deset tisućinah . . . . litra.

1 ugarsko vedro (po 64 pol oke) čini . . . . 0.5430.
pet hiljadah četiri sto trideset deset tisućinah . . . . hektolitra.

1 bečko vedro čini . . . . 0.5659.
pet hiljadah šest sto petdeset i devet deset tisućinah hektolitra.

1 bečki vagan čini . . . . 0.6149.
šest hiljadah sto četrdeset i devet deset tisućinah . . . . hoktolitra.

1 požunski vagan čini . . . . . 0.6253.
šest hiljadah dvie sto pedeset i tri deset tisućinah . . . . hektolitra.

d) Mjere težine.

1 kilogram . . . . 1.7855.
jedno cielo sedam hiljadah osam sto petdeset i pet deset tisućinah . . . . bečke funte.

1 kilogram čini 2
dvie . . . . carinske funte.

1 kilogram čini . . . . 2.3807.
dva ciela tri hiljade osam sto sedam deset tisućinah . . . . ljekarske funte.

1 kilogram čini . . . . 3.5629.
tri ciela pet hiljadah šest sto dvadeset i devet
deset tisućinah . . . . bečke marke.

1 gram čini . . . . 0.05714.
pet hiljadah sedam sto četrnaest sto tisućinah . . bečkoga lota.

1 gram čini . . . . 0.06.
šest stotninah . . . . carinskoga lota.

1 gram čini . . . . 0 28646.
dvadeset i osam hiljadah šest sto četrdeset i
šest sto tisućinah . . . . dukata teže zlatne.

1 gram čini . . . . 4.8551.
četir ciela osam hiljadah pet sto petdeset i
jednu deset tisućinu . . . . bečkoga katara.

1 dekagram čini . . . . 0.5714.
pet hiljadah sedam sto četrnaest deset tisućinah . bečkoga lota.

1 dakagram čini . . . . 0.6.
šest desetinah . . . . carinarskoga lota.

1 tonna čini . . . . 17.855.
sedamnaest cielih osam sto petdeset i pet ti-
sućinah . . . . bečke cente.

1 tonna čini . . . . 20.
dvadeset . . . . carinskih centih.

1 bečka funta čini . . . . . . 0.56006.
petdeset i šest hiljadah šest sto tisućinah . . . . . kilagrama.

1 carinska funta čini . . . . . 0.5.
pet desetinah . . . . kilograma.

1 ljekarska funta čini . . . . 0.42004.
četrdeset i dvie hiljade četiri sto tisućinah . . . kilograma.

1 bečka marka čini . . . . . . 0.28067.
dvadeset i osam hiljadah šestdeset i sedam
sto tisućinah . . . . kilograma.

1 bečki lot čini . . . . 17.502.
sedamnaest cielih pet sto dvie tisućine . . . . grama.

1 bečki lot čini . . . . 1.7502.
jedno cielo sedam hiljadah pet sto dvie deset
tisućine . . . . dekagrama.

1 carinski lot čini 16.666
šestnaest cielih šest sto šestdeset i šest tisućinah . . . . . grama.

1 carinski lot čini . . . . . . 1.6666.
jedno cielo šest hiljadah šest sto šestdeset i šest deset tisućinah . . . . dekagrama.
1 dukat teže zlatne čini . . . . 3.4909.
tri ciela četiri hiljade devet sto devet deset tisućinah . . . . grama
1 bečki karat čini . . . . 0.20597.
dvadeset hiljadah pet sto devetdeset i sedam sto tisućinah . . . . grama.
1 bečka centa čini . . . . 56.006.
petdeset i šest cielih šest tisućinah . . . . kilograma.
1 carinska centa čini . . . . . 50.
petdeset . . . . kilogramah.

e) Dinamična mjera.

1 konjska sila (430 dinamičnih funtih) čini . . . . . . 75.
sedamdeset i pet . . . . hilogram-metara.

§. 10.

U javnom prometu mogu se rabiti samo mjere i teže, obaždarene i biljegovane polag odredabah niže sliedećih.

§. 11.

Obaždariti i biljegovati može se samo mjerilo, koje odgovara količini naznačenoj u 3., 5. i 7. §-u ovoga zakona, ili polovini i četvrtini, dotično dvostrukomu, peterostrukomu, deseterostrukomu i dvadeseterostrukomu iznosu te količine.

Maksimum razlike, koji se pri baždarenju mjerah i u javnom prometu od njihove normalne vriednosti smije dozvoliti, opredieljuje normativnom naredbom ministar za poljodjelstvo, obrt i trgovinu.

§. 12.

Koja mjeritbena sprava pada pod baždarenje i biljegovanje, opredieljuje ministar za poljodjelstvo, obrt i trgovinu normativnom naredbom.

Pri vagah decimalnih imade se kao najmanji utez uporavljivati jedan gram, pri vagah centezimalnih jedan dekagram.

§. 13.

Kada se prodaje vino, pivo i žesta u sudovih, moraju sudovi biti obaždareni, glede kubičnoga sadržaja njihova izmjereni i označeni biljegom, koji po-

kazuje sadržaj njihov polag nove mjere. Iznimkam imade mjesta samo pri prodaji iz inozemstva uvežena vina, piva i žeste, kada preprodaja biva u izvornom posudju.

§. 14.

Baždarenje i opredieljenje kubičnoga sadržaja obavljaju uredi i organi baždarski.

Takove baždarske urede dužne su postaviti oblasti polag propisah, koje će na temelju ovoga zakona izdati ministar.

Maksimum pristojbah, pripadajućih za baždarenje i biljegovanje, opredieljuje naredbenim putem ministar.

Te pristojbe teku u blagajnu oblasti, koje organi obavljaju baždarenje, dotično opredieljenje kubičnoga sadržaja.

§. 15.

U Budapešti postavit će se državna centralna baždarska komisija.

Ta centralna komisija bdije nad izvedenjem tehničkih djelah potrebitih za oživotvorenje ovoga zakona i nad valjanom uporabom novoga sustava mjerah.

Radi toga dat će ona priugotoviti i biljegovat će ovjerovljene kopije državnih pramjerah i mjerila uzorna, ter će ova mjerila izdati oblastim i uredom i organom baždarskim uz naknadno povraćenje troškovah.

Ustroj i djelokrug centralne baždarske komisije, a isto tako i postupak, imajući se obdržavati pri baždarenju, opredeljuje ministar normativnom naredbom ovršbenom.

§. 16.

Zakonom ovim opredieljeni sustav mjerah stupa u život dana 1. siečnja 1876. i počimajuć od toga roka imadu se iznimkom u §. 18. učinjenom, upotrebljavati izključivo mjere u zakonu ovom odredjene.

Stare mjere uslovljene u ugovorih sklopljenih prije spomenutoga roka, imadu se pri izvršenju ugovora iza rečenoga roka svesti na nove po razmjerju naznačenom u §. 9.

§. 17.

Od roka, koji će naredbenim putem opredieliti ministar, mogu stranke medjusobnim dogovorom rabiti mjere i prije roka u §. 16. opredieljenoga.

§. 18.

Iznos površine zemaljah imade se u pravnih poslovih i privatnih izpravah pravnih svake vrsti i iza roka u §. 16. opredieljenoga pod dosadašnjoj mjeri na-

značivati i gruntovničke uknjižbe imadu se takodjer polag dosadašnjih propisah obavljati, ostajuć prosto strankam uz dosadašnje mjere u izprave upisati i nove mjere.

Glede predmetah pod zemljarinu padajućih uzdržava se do daljne odredbe zakonodavstva u krieposti postojeća mjera površinah.

Ovim zakonom netaknuta ostaje u pomorskom brodarskom prometu poraba morske milje, iznašajuće šestdesetinu polutničkoga (ekvatorialnoga) stupnja, kao i bačve (tonne) ustanovljene zakonskim člankom XVI. od godine 1871.

§ 19.

Uporaba odredbam ovoga zakona neodgovarajućih mjerah i mjerilah u javnom prometu imade se, osim uzapćenja propisu neodgovarajuće mjerne sprave, kazniti novčanom globom do 100 for. imajućom se pobrati putem administrativnim, ostajuć osim toga otvorena eventualna uporaba kaznenoga postupka.

Sličnoj globi podpadaju takodjer i oni, koji u § 13. spomenute odredbe glede posudja nisu obdržali.

Opetovanje prekršaja imade se uzeti kao okolnost otegoćujuća.

Novčana globa, koja se utjerati nemože, imade se zamjeniti kaznom zatvora, računajuć svakih pet forintih za jedan dan.

Globe teku u blagajnu oblasti, koje su jih organi redarstveni odmjerili.

§. 20.

Izvršba ovoga zakona povjerava se ministru za poljodjelstvo, obrt i trgovinu.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Našim obdržavati dati.

Dano u Beču dne sedamnaestoga travnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 31.

Zakonski članak IX.: 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o pokriću većih troškovah imanib pri nekojih naslovih i rabrikah stavke A. poglavja XX. i stavke B. poglavja X. zajedničkoga članka VII. od godine 1872.

(Potvrdjen 21. travnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 22. travnja, a u kući velikašah 4. svibnja 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o pokriću većih troškovah imanih pri nekojih naslovih i rubrikah stavke A. poglavja XX. i stavke B. poglavja X. zakonskoga članka VII. od godine 1872.

§. 1.

Ministru pravosudja podieljuje se naknadno odobrenje u obziru pokrića nuždnimi pokazavših se većih troškovah pri nekojih naslovih i rubrikah opredieljene zakonskim člankom VII. od godine 1872. o državnom proračunu za godinu 1872. pod slovom A. poglavjem XX. redoviti i pod slovom B. poglavjem X. izvanredne potrebštine, koji su veći troškovi pokriveni prištednjami, postignutimi u inih naslovih i rubrikah ovdje pomenutih obiuh poglavjah.

§. 2.

Odobrenje podieljeno §. 1. proteže se takodjer na naslove 6., 7. 8. otvorene pod slovom B. poglavjem X. za troškove uredjenja sudovah u ugarskoj vojničkoj krajini, nadalje za troškove uredjenja i gradjevinah kralj. sudištah, državnih odvjetničtvah i kotarskih sudovah, napokon za troškove szegedinskoga delegovanoga suda i na izdatke učinjene pod ovimi naslovi.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom

Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne dvadeset i prvoga travnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s r.

Br. 32.

Zakonski članak X. 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o pokriću troškovah nastalih uslied novoga ustrojstva pravosudja u ugarskoj vojničkoj krajini.

(Potvrdjen 11. travnje 1874. Proglašen u kući zastupnikah 22. travnja, a u kući velikašah 4. svibnja 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o pokriću troškovah nastalih uslied novoga ustrojstva pravosudja u ugarskoj vojničkoj krajini.

Ministru pravosudja podieljuje se naknadno odobrenje u obziru većih troškovah, pod slovom A. poglavjem XX. naslov 11 sa . . . . 13091 for.
a pod slovom B. poglavjem X. nasl. 6. sa . . . . 23650 for.
ukupno sa . . . 36741 for.
učinjenih za pokriće redovite potrebštine novoustrojenih krajiških sudovah i državnih odvjetničtvah, kao i izvanredne potrebštine novoga ustrojstva pravosudja u ugarskoj

vojničkoj krajini preko dotacije sa 73.108 providjenje zakonskim člankom VII. od godine 1872. o državnom proračunu za godinu 1872.

Izjavljajući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne dvadeset i prvoga travnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 33.

Zakonski članak XI. : 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o postupku oko odvadjanja zaobalskih vodah.

(Potvrdjen 23. travnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 30. travnja, a u kući velikašah 26. travnja 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o postupku oko odvadjanja zaobalskih vodah.

§. 1.

Pod imenom zaobalske vode razumjevaju se u obće sve podzemne ili izvirajuće vode, koje pojedina zemljišta poplavljuju stalno, ili pako samo povremeno.

§. 2.

Kako pojedinim osobam, tako i družtvom zabranjeno je, u svrhu zaštite proti štetam zaobalskih vodah svojevoljno bez saslušanja dotičnih interesentah i bez dozvole nadležne oblasti korito vode dubiti, vodi ini pravac dati, ili izvedenjem i izdubljenjem vodovodah (kanalah) prouzročiti odticanje vode u većoj množini, u koliko se tim voda pušta na tudje područje, ili na posjed drugih ili u koliko se množina tamo tekuće vode povećava. Isto tako zabranjuje se izvadjati sipe i nasipe, koji otegoćuju ili prieče naravno odticanje vode.

Samovoljno izvedene takove gradjevine imadu se u slučaju, ako se u tom pogledu na podžupana ili inoga slične vrsti činovnika (podkapetana, kraljevskoga podsudca odnosnoga kotara, okolice ili stolice, ili na gradskog načelnika slob. i kralj. gradovih) preda tužba, odstraniti putem upravnim, i uzpostavit prijašnje stanje te podjedno troškovi, prouzročeni tim povodom a povrh toga i novčana globa prema okolnostim do 500 forintah takodjer utjerati putem upravnim. Dotičnoj oštećenoj stranki preostaje, da proti onomu, koji je izveo zabranjene gradnje, odštetne zahtjeve svoje dokaže redovitim putem pravde.

§. 3.

Takovimi zabranjenimi gradnjami neimadu se medjutim smatrati odpuštanje vode po brazdah, učinjenih redovitim oranjem ili drljanjem, kao i podizanjem obale uzduž vode, ako se kroz to niučem nepromienjuje riečko korito, — isto tako nesmatra se zabranjenom radnjom takovo obkopanje posjeda ili koje česti istoga kojim se nepromienjuje uredno odticanje vode.

§. 4.

Na temelju dozvole izdane od dotične oblasti mogu kako pojedini tako i družtva, ustrojena u tu svrhu zadobiti pravo, da štetonosne zaobalske vode o vlastitom trošku uz pravu i podpunu odštetu dotičnikah odvadjaju takodjer preko tudjih zemljištah u živu vodu ili korito vode, prikladno za primanje takovih vodah.

§. 5.

Dozvolu za predradnje, potrebite u svrhu izvedenja jarakah i inih gradjevinah, potrebitih za odvadjanje zaobalskih vodah preko tudjih zemljištah, podieljuje kr. ug. ministar za javne radnje i komunikacije; konačnu gradjevnu dozvolu pako, i u savezu s tim pravo konačne izvlastbe u smislu zakonskoga članka LV. od godine 1868. —, ako se u takovom poduzeću radi, kojeg bi se dielovanje imalo protegnut na područje jednog municipija ili na područje više municipijah, pak bi se isti jednoglasnom predstavkom obratili na ministra za javne radnje i komunikacije, — podieljuje takodjer ministar za javne radnje i komunikacije;

ako bi se pako dielovanje takovoga poduzeća protezalo na područje više municipijah, kojih se nazori nebi slagali, tad sličnu dozvolu podieljuje zakonodavstvo.

§. 6.

U svrhu zadobljenja konačne dozvole mora dotični pojedini vlastnik zemljišta ili družtvo obćenitu i potanku osnovu vrhu radnjah, koje se namjeravaju izvesti za odvadjanje vode, — predat kod podžupana ili inoga ovomu ravnoga činovnika (§. 2) dotičnog municija, koji će u tom pogledu postupati u smislu §-a 7. (§. 12. zakonskoga članka XXXIX. od godine 1871.)

§. 7.

U pogledu ustrojivanja i dielovanja družtvah za odvadjanje vodah imadu se uporavljati ustanove §§-ah 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21. i 22. zakonskoga članka XXXIX. od godine 1871. s tom preinakom, da se svagdje, gdje se u paragrafih pozvanoga zakona (§§. 3., 8., 10. i 12.,) govori o municipiju, ima razumjevati podžupan istoga, ili ini ovomu ravni činovnik (§. 2.), koj u svih ovdje navedenih slučajevih odredjuje potrebita bez obdržavanja glavne skupštine.

Paragrafi 24. i 25. višespomenutoga zakonskoga članka XXXIX. od godine 1871. imadu se uporavljati takodjer na družtva, ustrojena na temelju ovoga zakona.

§. 8.

U slučaju, ako bi poslie izvedenja radnjah pojedini članovi družtva pred nadležnim sudbenim stolom dokazali, da glede njihova posjeda u obće ili djelomice nije postignuto osušenje, stavljeno u izgled u odnosnoj osnovi, te da družtvo izsušenje to nemože ni postići, dočim je posjed inih interesovanih zaista oslobodjen od vode, to jim na temelju sudbene presude prosto stoji, izstupit iz družtvene sveze s dotičnim dielom posjeda, te od družtva natrag zahtievati za ovaj dio posjeda faktično uplaćeni novac; — povratak ovaj može medjutim imati mjesta samo u tolikoj mjeri, da teret, koj uslied toga pada na ostale družtvene članove, nemože biti veći od koristi, polučene izvedenimi radnjami.

§. 9.

Ako je koje družtvo ili pojedini posjednik uredio već odticanje zaobalskih vodah, te bi se pokazalo, da bi se uporabom u tu svrhu provedenih radnjah mogla osušiti takodjer inom kojom zaobalskom vodom popljavljena zemljišta, tad vlastnici takovih zemljištah mogu zahtjevati, da budu naknadno primljeni u svezu poduzeća.

Pridružit se želeći moraju ipak k namirenju troškovah za provedene već radnje doprinieti u razmjerju osušit se imajućega, poplavi izvrženoga zemljištnoga obsega i troškove svih onih novih radnjah, koje su potrebite za oslobodjenje od

zaobalskih vodah na korist novo pridruživših se, namiriti iz vlastitoga bez ikakova obterećenja starih članovah družtva.

U pogledu ustanovljenja razmjerja, u koliko se glede toga nebi mogla postići prijateljska pogodba, ima se postupati na način, propisani u §-u 7.

§. 10

Ako jedan ili više posjednikah, poslie bezuspješna pokušaja ustrojit družtvo u smislu §-a 7., o vlastitom trošku izvedu takove radnje za odvadjanje vode, usli·d kojih se dohodak kojega tudjega zemljištnoga posjeda pomnoži u većoj mjeri, nego koliko od kamatah troška uložene za izvedene radnje i odplatnog iznosa odpada na tudji zemljištni posjed, to su isti vlastni od svih onih zemljo-posjednikah, koji su dionici koristi osušenja, zahtjevati, da preuzmu razmjeran dio troškovah, imajućih se plaćat od kamatah i odplatnoga iznosa.

Nu ovo prema koristi ramjereno doprinašanje k troškovom radnjah, izvedenih za odvadjanje vode po jednom ili više zemljo-posjednikah o vlastitom trošku ima se zahtjevati za 5 godinah, računajuć od faktičnoga, po oblasti ustanovljenoga dovršenja radnjah, jer inače zastarieva.

Ako se u pogledu razmjerja nebi mogla polučiti prijateljska nagodba, tad ona stranka, koja je provela uredjenje, ima podniet potanke izkaze vrhu pomnoženja vriednosti podžupanu ili slične vrsti činovniku dotičnog municipija, a daljnji postupak biva u smislu §-a 7.

§. 11.

U takovih slučajevih pako, gdje bi odvadjanje zaobalskih vodah bilo potrebito s obzira narodno-gospodarstvenoga ili obćezdravstvenoga, ili u svrhu obezbedjenja u pogibelji nalazećih se cestah i željeznicah, obćinah i obrtnih zavodah, te u tu svrhu niti pojedine osobe, niti družtva nebi učinila nikakovih korakah iz vlastita nagona, daje ministar za javne radnje i komunikacije sastaviti osnove i proračune, zatim račune vrhu razmjerja probiti, kao i vrhu povećanja vriednosti osušit se imajućih zemljištah, te ako iz ovih proizlazi, da će višedohodak, koji se postići može na temelju povišenja vriednosti, pokriti kamate i odplatni (amortizacionalni) iznos od glavnice potrebite za izvedenje radnjah, tad će ureda radi pokušati ustrojiti družtvo, te ako to nebi pošlo za rukom, izhodivši predbježno shodnu odredbu zakonodavstva, dat izvesti radnje i eventualno imenovati u tu svrhu takodjer vladinog povjerenika, radnje pako i upravne troškove razporezat na interesovane zemljo-posjednike, te će ih i utjerivati putem upravnim.

§. 12.

Sve, za odvadjanje zaobalskih vodah izvedene radnje i gradjevine, ma da su i na tudjem zemljištu podignute, — imadu se u dobrom stanju uzdržavati na

trošak onih, koji su u smislu ovoga zakona izveli slične radnje i gradjevine, odnosno takodjer na trošak inih, koji su u smislu §. 9. i 10. doprinašali k trošku istih izuzamši, ako je u pravomoćnoj pogodbi, sklopljenoj s dotičnim posjednikom učinjena ina odredba.

§. 13.

Za odvadjanje zaobalskih vodah služeći potoci, živice, vode, vodotoci i takovi jarci, na uzdržavanje kojih nije moći po pravu siliti ni pojedine zemljo-posjednike, niti pojedina družtva, imadu se uzdržavati na trošak dotičnih interesentah i očistit od mlaja, šaša i inih bilinah u propisnom vremenu.

Vrhu toga, kao i u slučaju označenom u §. 12-om moraju bditi upravni činovnici, te u koliko se dotični posjednici i interesenti, nalazeći se uzduž obale, nebi mogli sporazumjeti glede za čišćenje propisanoga vremena, zatim glede razmjerja troškovah i radnjah, to se odnosno razmjerje usljed inicijative podžupana ili inoga slične vrsti činovnika (§. 2.) odpredjeljuje na način ustanovljen u §-u 7.

§. 14.

Oštećenje ma koje radnje i gradjevine, izvedene u svrhu odvadjanja zaobalskih vodah, kao i jarakah za odpuštanje vode, zatim potokah, živicah i vodotokah, služećih za odvadjanje zaobalskih vodah kazni sud, naznačeni u §. 93-ćem zakonskoga članka 54. : 1868. uz sumarni postupak polag §-ah 12., 13., 14. i 15. zakonskonskoga članka 9. : 1840. s izključenjem telesne kazne.

§. 15.

Stranka, koja nije zadovoljna s odlukom, donešenom upravnim putem na temelju §§-ah 2., 10. i 13. ovoga zakona, može izvan posjeda tražiti liek redovitim putem pravde.

§. 16.

Odredbe ovoga zakona s iznimkom česti, odnoseće se na ustrojenje, protežu se u pogledu odvadjanja zaobalskih vodah takodjer i na družtva za uredjivanje vodah, koja su se ustrojila prije oživotvorenja ovoga zakona u svrhu odvadjanja zaobalskih vodah.

§. 17.

Izvršba ovoga zakona povjerava se ministru za javne radnje i komunikacije.

Izjavljajući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom

Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Beču dne dvadeset i trećega travnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 34.

Zakonski članak XII. : 1874.

zajedničkoga hrvatsko - ugarskoga sabora o trgovačkom i brodarskom ugovoru dne 3. studenoga 1873. godine s kraljevinom švedskom i norvežkom sklopljenom.

(Potvrdjen 3. svibnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 7., a u kući velikašah 9. svibnja 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o trgovačkom i brodarskom ugovoru dne 3. studenoga 1873. godine s kraljevinom švedskom i norvežkom skopljenom.

Trgovački i brodarski ugovor, koji punomoćnici Njegova cesarsko i apostolsko-kraljevskoga Veličanstva i Njegova Veličanstva kralja švedskoga i norvežkoga načinom u III. članku zakonskoga članka XVI. od godine 1867. propisanim sklopiše i u Beču dne 3. studenoga 1873. podpisaše, prihvativši ga državni sabor i potvrdivši ga zatim običnim načinom ugovarajuće stranke obe, uvršćuje se ovim medju zakone državne.

Ugovor taj glasi:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijski i apostolski kralj ugarski i Njegovo Veličanstvo kralj švedski i norvežki, želeći jednakom željom učvrstiti sveze prijateljstva i unaprieditì razvitak odnošajah trgovačkih i pomorskih medju državami Svojimi, odlučiše u svrhu tu sklopiti trgovački i brodarski ugovor i imenovaše punomoćnici svojimi:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijski i apostolski kralj ugarski: gospodina Julija grofa Andrássya od Csikszentkirálya i Krasnehorke, Svojega tajnoga savjetnika, ministra kuće Svoje i izvanjskih peslovah, velekrsta reda sv. Stjepana itd. itd.

Njegovo Veličanstvo kralj švedski i norvežki pak: gospodina Karla Slavoljuba grofa Pipera, Svojega izvanrednoga poslanika i punomoćnoga ministra, velekrsta švedskoga reda zviezde polarske itd. itd.

koji, priobćivši si medjusobna punomoćja svoja, obnadjena u dobroj i valjanoj formi izdanimi uglaviše članke sliedeće:

Članak I.

Ciela i podpuna sloboda trgovanja i brodarenja vladati će medju podložnici Njegova Veličanstva cesara austrijskoga i apostolskoga kralja ugarskoga i Njegova Veličanstva kralja švedskoga i norvežkoga; razlogom trgovine njihove i obrta njihova neće na njih u nikojoj luci, gradu ili inom ma kojem mjestu dotičnih državah, nastanjeni oni bili ili se privremeno samo bavili tamo, udareni biti ini ili veći porezi, pristojbe, nameti i podanci koje god bilo vrsti, nego se pobiru od domaćih podložnikah; i povlastice, sloboštine i ine kojegod bilo vrsti pogodnosti, koje glede trgovine i obrta uživaju podložnici jedne ugovarajuće visoke stranke, pripadati će u dio takodjer podložnikom druge ugovarajuće stranke.

Članak II.

Proizvodi zemaljski i obrtni sjedinjenih kraljevinah Švedske i Norvegije, dolazili oni iz kojegagod kraja, biti će pripušteni u austrijsko-ugarsku monarkiju pod istimi uvjeti i neplaćajuć inih ili većih podanakah kojegod bilo vrsti, kao slični proizvodi inostranoga naroda, uživajućega najveću pogodnost u austrijsko-ugarskoj monarkiji.

Uzvratno proizvodi zemaljski i obrtni austrijsko-ugarske monarkije, dolazili oni iz kojegagod kraja, bit će pripušteni u Švedskoj u Norvegiji pod istimi uvjeti i neplaćajuć inih ili većih podanakah kojegod bilo vrsti kao slični proizvodi inostranoga naroda, uživajućega najveću pogodnost u Švedskoj i Norvegiji.

Ugovarajuće visoke stranke obe osiguravaju si medjusobno u svem, što se tiče provažanja i izvažanja, jednak postupak kao se ukazuje inostranomu narodu, uživajućemu najveću pogodnost.

*

Članak III.

Postupak, koji je zastavi narodnoj priuzdržan, što se tiče brodovah i krcanja njihova, zajamčen je uzajamno brodovom obih visokih ugovarajućih stranakah isto tako u austrijsko-ugarskoj monarkiji, kao i u sjedinjenih kraljevinah Švedskoj i Norvegiji.

Članak IV.

Odredbe prediducega članka glaseće o postupku najveću pogodnost uživajućemu narodu idućem, neprotežu se:

u Švedskoj i Norvegiji: na brodarenje uz obalu (kabotažu) i ribarenje narodno:

u ausrijsko ugarskoj monarkiji:

a) na pogodnosti posebne, koje od pamtivieka uživaju turski podložnici glede trgovine u austrijsko-ugarskoj monarkiji;

b) na pogodnosti, koje su dozvoljene ili će biti dozvoljene za pogranični promet, niti na polaštice ili sloboštine carinske, kojih uporaba je stegnuta na opredieljene granice ili na stanovnike opredieljenih pojedinih kotarah;

c) na polaštice navedene u 6. članku dne 9. ožujka 1868. medju austrijsko-ugarskom monarkijom i državami carinskoga saveza, sklopljenoga ugovora niti na ine polaštice iste vrsti;

d) na brodarenje uz obalu (kabotažu) i ribarenje narodno.

Članak V.

Carinskoj pristojbi podpadajući predmeti, koji služe kao muštre i koje uvažaju u Švedsku i Norvegiju putujući kalfe kućah austrijskih i ugarskih ili u austrijsko-ugarsku monarkiju putujući kalfe kućah sjedinjenih kraljevinah, uživati će s obe strane, izpunivši formalnosti potrebite, da bude osiguran opetni izvoz robe ili položenje njezino u javno skladište, pogodnost povratka pristojbah, plaćenih prigodom uvoza. Te formalnosti ustanovit će medjusobnim sporazumljenjem visoke ugovarajuće stranke.

Članak VI.

Tvorničari i trgovci austrijski i ugarski kao i putujući kalfe njihovi, imajući o tom svojstvu svojem valjanu izkaznicu austrijsko-ugarsku, mogu, putujuć po Švedskoj i Norvegiji, kupovati što potrebuju za obrt svoj, bilo na muštru bilo bez muštre, trgovinu ipak terati nemogu.

Ista pogodnost ići će u austrijsko-ugarskoj monarkiji tvorničare i trgovce sjedinjenih kraljevinah i putujuće kalfe njihove.

Dokle zakonodavstvo švedsko nameće na inostrane putujuće kalfe posebnu pristojbu u ime dozvole za tjeranje posla, moći će se u austro-ugarskoj monarkiji od putujućih kalfah švedskih pobirati namet jednake vriednosti.

Članak VII.

Uglavljeno je, da se ugovor ovaj proteže takodjer i na kneževinu liechtenšteinsku kriepošću 13. članka carinskoga ugovora, sklopljenoga medju Njegovim Veličanstvom cesarom austrijskim i apoštolskim kraljem ugarskim i souverainnim knezom lichtenšteinskim.

Članak VIII.

Švedski i norvežki konzuli i ini konzularski agenti uživati će u austrijsko-ugarskoj monarkiji sve povlastice, pogodnosti i sloboštine, koje uživaju istoga razreda konzuli i ini agenti konzularski naroda uživajućega najveću pogodnost. To isto valja u Švedskoj i Norvegiji glede konzulah i inih konzularskik agentah austrijsko-ugarske monarkije.

Članak IX.

Svaki brod švedski i norvežki i svaki brod austrijski i ugarski, koji bi, tražeći pribježište, prisiljen bio, unići u luku koje ugovarajuće visoke stranke, biti će tamo prost od svake pristojbe lučke ili brodarske, koja se plaća ili se bude plaćala u buduće državi, ako je uzrok, radi kojega bijaše potrebito tražiti pribježište, dokazan i očevidan, pod uvjet, da u pribježištnoj luki, neteraju nikakove trgovine, krcajuć i izkrcavajuć robu; razumieva se ipak, da krcanje i izkrcivanje, kojemu bi povod bio popravak broda ili obskrbljenje momčadi sa živežom, neće biti smatrano kao posao trgovački, od kojega se imade plaćati pristojba.

Kada se u području visokih ugovarajućih stranakah, koje dogodi brodolomje, upravljati će konzuli, stolujući u dotičnoj državi sve radnje tičuće se spasenja broda, što se je skršio, nasio ili opustio. Ti brodovi, dielovi njihovi ili odlomci njihovi, oprema brodska i sve stvari k brodu pripadajuće, isto tako sve stvari spašene i sva roba spašena, ili novčani iznos, izvadjen iz prodaje njihove, kao takodjer i pisma brodska, najdjena na brodu, izručit će se dotičnomu konzulu ili vicekonzulu okružja, u kojem se je dogodilo brodolomje. Dotične oblasti mjestne posredovati će, da uzdržavaju red, obezbiede interese pri radnjah spasenja upotrebljenih osobah, koje nebi spadale medju momčad takova broda, i da osiguraju izvršenje razpoložbah, koje se imadu učiniti prigodom uvoza i izvoza spašene robe. Oblasti iste imadu u odsuću i do prišašća konzularskih agentah učiniti sve razpoložbe, potrebite za obranu osobah i čuvanje stvarih spašenih. Niti od konzula niti od vlastnikah brodovah, niti od osobah, pravo kakovo imajućih pri stvari, neće se tražiti pristojba ina, nego namirenje troškovah izdanih radi uzčuvanja

imovine; pristojbe za spašenje i kontumacke biti će iste, koje bi u istom slučaju imao platiti domaći brod. Spašena roba neće biti podvržena nikakovoj carinskoj pristojbi, dok nebude upotrebljena na potrošak u zemlji.

Glede zakonitih tražbinah svake vrsti, tičućih se brodolomja, robe i stvarih iz brodolomja potičućih, pozvan je izreći odluku naležni sud države, gdje se je dogodilo brodolomje.

Članak X.

Dotični konzuli i agenti konzularski vlastni su uzaptiti i odpraviti, budi na brod ili u domovinu, mornara ili osobu pod kojim god imenom spadajuće medju momčad brodsku, koja bi uskočila s broda naroda njihova u luki druge ugovarajuće visoke stranke.

Radi toga imat će se oni pismeno uteći nadležnoj oblasti mjestnoj i, predloživši u izvoru ili u legaliziranom prepisu pisma brodska, listinu momčadi brodske ili inu službenu izpravu, dokazati, da su osobe, koje traže, spadale medju momčad broda.

Uslied tražbe tim načinom dokazane bit će jim pružena svaka pomoć za potragu i uzapćenje rečenih bjegunacah, koji će pače biti pridržani i straženi u uzah zemaljskih uslied potražbe i na trošak konzulah i inih konzularskih agentah, dok ti konzuli ili konzularski agenti nadju priliku, da jih odprave. Ako se ipak ta prilika nebi desila tečajem trijuh mjesecih, računajuć od dana uzapćenja, biti će bjegunac iza obaviesti dane konzulu tri dana prije, pušten na slobodu i neće se moći više uzaptiti iz istoga razloga.

Uglavljeno je, da se na mornare ili ine osobe, spadajuće medju momčad brodsku, koji su podložnici države, gdje se dogodi bjegstvo, neprotežu odredbe ovoga članka.

Ako je bjegunac počinio zločin, neće on biti izručen konzulu ili agentu konzularskomu na razpoložbu, dok nadležni sud neizreče osudu i osuda nebude ovršena.

Članak XI.

Ugovor ovaj ostaje u krieposti tečajem deset godinah, počimajuć od dana izmjene ratifikacijah.

Ako visokih ugovarajućih stranakah nikoja nebi dvanaest mjesecih prije izminuća rečenoga vremena naviestila namjeru dokinuti valjanost ugovora, ostat će ugovor isti kriepostan do izminuća jedne godine, računajuć, od dana, kada ugovarajuća visoka stranka koja odkaže ugovor.

Ugovor ovaj biti će potvrdjen, a ratifikacionalne izprave izmienit će se za najkraće moguće vrieme u Beču.

U vjeru čega punomoćnici podpisaše ugovor i udariše na njega pečate svoje.

Dano u Beču u dva primjerka dne trećega studenoga hiljadu osamsto sedamdeset i treće godine.

(M. P.) **Andrássy** v. r.

(M. P.) Slavoljub **Piper** v. r.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Beču dne trećega svibnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.

Petar grof **Pejàcsevich** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XVI.

Izdan i razposlan dne 3. kolovoza 1874.

Br. 35.

Zakonski članak XIII.: 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora ob ugovoru poštanskom sklopljenu dne 21.|9. svibnja 1873. s ruskim carstvom.

(Potvrdjen 3. svibnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 7., a u kući velikašah 9. svibnja 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o ugovoru poštanskom, dne 21.|9. svibnja 1873. s ruskim carstvom sklopljenom.

Poštanski ugovor, koji punomoćnici Njegova cesarskoga i apostolsko kraljevskoga Veličanstva i Njegova Veličanstva cara ruskoga sklopiše načinom pro-

pisanim u III. članku XVI. zakonskoga članka od g. 1867. i podpisaše u Petrogradu dne 21.|9. svibnja 1873., prihvativši ga sabor državni i potvrdivši ga zatim ugovarajuće stranke obe načinom običajnim, uvršćuje se ovim skupa s pripadajućim k njem zapisnikom medju zakone državne.

Ugovor taj glasi:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd., i apostolski kralj ugarski i Njegovo Veličanstvo car svih Rusah, nadahnuti zajedničkom željom usavršiti poštansku službu medju državami Svojimi, odlučiše sklopiti ugovor poštanski i imenovaše u svrhu tu punomoćnici Svojimi, i to:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki, i apostolski kralj ugarski Svojega izvanrednoga poslanika i punomoćnoga ministra pri carskom dvoru ruskom, Ferdinanda baruna Langenaua, generala konjaničtva, tajnoga savjetnika i komornika, viteza reda željezne krune I. razreda i reda Leopoldova s vojničkom dekoracijom, ruskoga reda sv. Ane I. razreda i sv. Vladimira III. razreda s mačevi, velekrstnika švedskoga reda mačevskoga, hanoverskoga Guelfah, nizozemskoga, lavskoga, luksemburškoga hrastove krune i španjolskoga Karla III. itd. itd.

Njegovo Veličanstvo car svih Rusah pak Svojega glavnoga pobočnika, generala konjaničtva, ministra nutarnjih poslovah, člana vieća carevinskoga Aleksandra Timačeva viteza redovah ruskih: sv. Aleksandra Nevskoga, bieloga orla, sv. Vladimira II. razreda, sv. Ane I. razreda urešenoga mačevi, sv. Stanislava I. razreda, velekrstnika inozemnih redovah: danskoga danebrožkoga, švedskoga mačevskoga itd. itd.,

i Svojega tajnoga savjetnika, ravnatelja odsjeka poštanskoga, Ivana baruna Velho, viteza redovah ruskih: bieloga orla, sv. Vladimira II. razreda, sv. Ane I. razreda i sv. Stanislava I. razreda, velekrstnika inozemnih redovah: pruskoga crvenoga orla, danskoga danebrožkoga itd. itd.,

koji, priobćivši si medjusobno punomoćja svoja, obnadjena u dobroj i propisanoj formi izdanimi, uglaviše što sliedi:

Članak I.

Izmjena korespondencije.

Poštanske uprave austrijsko-ugarske monarkije i poštanska uprava ruska dopremati će si medjusobno periodično i redovito pošiljke listovne i vozne pošte, dolazeće iz dotične države ili iz zemaljah, kojim služe iste uprave poštanske kao posrednice.

Članak 2.

Sredstva dopremanja.

To dopremanje moći će se obavljati kopnom ili na moru, i to ponajprije neposredno na granici ugovarajućih državah ili eventualno putem prolaznim budi u pojedinih komadih, budi u zatvorenih omotih uz posredovanje inih državah ili na parobrodih.

Sve pošiljke imadu se na mjesto opredieljenja odpremati putem, koji se drži, da je najkraći.

Kada odpravljatelj naznači na listu pravac, kojim želi da mu bude list odpravljen, imade se. ako je to moguće, list odpraviti naznačenim načinom.

Članak 3.

Obseg uporabe ugovora.

Ustanove ugovora uporabljivati će se u svih sastavnih dielovih austrijsko-ugarske monarhije i kneževine liechtenšteinske, ter carstva ruskoga, računajuć tu i veliku vojvodinu finlandsku.

Članak 4.

Obseg službe.

Služba listovne pošte obsiže listove, tiskopise svake vrsti i muštre robe. Predmetah tih nijedan nesmije biti težji od 250 gramah, ni nemogu nositi naznačenje vriednosti.

Služba vozne pošte obsiže svake vrsti tovarski, gotovi novac i stvari vriednostne,

Članak 5.

Mjerilo poštarine predmetah listovne pošte.

Poštarina za predmete listovne pošte računati će se polag jednostavne portovne težine, a portovna težina ta iznaša:

pri listovih 15 gramah ili izpod 15 gramah,

pri tiskopisih i muštrah robe 50 gramah ili izpod 50 gramah.

No dotične uprave poštah ovlaštene su zajedničkim sporazumljenjem odrediti inu razdjelbu težinah, nego ustanovljuje članak ovaj.

Članak 6.

Prosti listovi.

Poštarina za prosti list, odpravljen iz austrijsko-ugarske monarkije u carstvo rusko i obratno iz carstva ruskoga u austrijsko-ugarsku monarkiju ustanovljena je:

na 15 novčićah ili 10 kopekah za jednostavnu portovnu težinu, kada je list frankovan;

na 25 novčićah ili 16 kopekah za jednostavnu portovnu težinu, kada list nije frankovan.

Nedovoljno frankovani listovi biti će smatrani kao nefrankovani i biti će na njih udarena prama tomu poštarina uz odbitak vriednosti upotriebljenih biljegah ili kuvertah.

Članak 7.

Listovi pograničnih poštarskih uredah.

Poštarina listovah, koje si medjusobno dostavljaju pogranični poštanski uredi, ležeći jedan naprama drugomu, ustanovljena je na 5 novčićah ili 3 kopeka za jednostavnu portovnu težinu, kada je list frankovan, a na 10 novčićah ili 7 kopekah, kada list nije frankovan.

Članak 8.

Tiskopisi i muštre robe.

Tiskopisi svake vrsti i muštre robe, iduće iz jedne države u drugu, imati će se obligatorno frankovati s iznosom od 3 novčića ili 2 kopeka za jednostavnu portovnu težinu.

Pod imenom tiskopisah razumievaju se svi proizvodi tiskarski, kamenopisni i metalografični ili inoga kojega god bilo postupka mehaničkoga. Izuzeti su medjutim proizvodi strojevah za kopiranje i protutisak.

Tiskopisi i muštre robe imadu biti složene načinom, da se podpuno lahko može verifikovati sadržaj pošiljke.

Na tiskopisih nesmije biti nikakovih rukopisnih bilježakah, osim naslova adresata, podpisa odpravljatelja, naznačenja mjesta i datuma odpravka i izpravakah učinjenih u tekstu korekturnih tabakah.

Muštre robe nesmiju imati nikoje prometne vriednosti i nesmije na njih biti nikakovih rukopisnih bilježakah, osim naslova adresata, tvorničke marke ili firme odpravljatelja, tekućih brojevah i ciene robe. Maksimum težine i obseg, koji zapremaju pošiljke, mora odgovarati propisom carinarskim.

S tiskopisi i ogledci robe, na kojih ima nedopuštenih rukopisnih bilježakah i koje ili nikako nisu ili su samo nedovoljno frankovani, i u obće koji neodgovaraju propisanim uvjetom, postupati će se i biti će na njih udarena poštarina kao na proste listove.

Članak 9.

Preporučba.

Svaki list idući iz austrijsko-ugarske monarkije u Rusiju i obratno iz Rusije u austrijsko-ugarsku monarkiju smije se preporučiti i odpravljatelj vlastan je osim toga tražiti, da mu se izruči prijamnica adresata.

S preporučbom skopčana je za odpravljatelja dužnost platiti, osim poštarine prostoga lista frankovanoga polag težine, stalnu pristojbu od 10 novčićah ili 7 kopekah.

Kada uz list ide povratnica, platiti će odpravljatelj, osim poštarine i pristojbe gore spomenute, stalnu pristojbu, čineću 10 novč. ili 7 kopekah. Povratnica dopremit će se bezplatno i što prije moguće.

Preporučba biti će dozvoljena, u koliko to bude moguće, i pri listovih idućih u države, glede kojih uprave poštah državah ugovarajućih mogu služiti kao posrednice.

Članak 10.

Express-listovi.

Svaki u mjesto, gdje se nalazi poštanski ured idući list, na koji odpravljatelj stavi bilježku: „imade se izručiti putem expressa“, imade se odmah, čim prispije, putem expressa poslati u stan adresatov.

Odpravitelj platiti će, osim poštarine, iduće za prosti list frankovani ili za list preporučeni, za izručenje putem expressa stalnu pristojbu od 20 novčićah ili 14 kopekah.

Članak 11.

Predmeti listovne pošte odpravljeni na krivo mjesto i neizručivi.

Predmeti listovne pošte krivo adresirani ili na krivo mjesto odpravljeni ili glaseći adresatom koji su promienili mjesto obitavanja, imadu se bez ikojega odgadjanja putem najprečjim odpraviti na mjesto opredjeljenja, i neće podpadati u ime toga opetnoga odpravljanja nikakovoj pristojbi doknadnoj na korist jedne ili druge ugovarajuće države.

Predmeti listovne pošte, koji se nemogu izručiti, biti će medjusobno povraćeni.

Članak 12.

Razdioba prihoda poštarine od predmetah listovne pošte.

Iznos poštarine, pobrane od predmetah listovne pošte, dieliti će na polu uprave poštah austrijsko-ugarske monarkije i poštanska uprava ruska. Pristojbe

iduće za expressa pripadati će u cielosti upravi poštanskoj, kojoj je podčinjen ured izručujući. Ine stalne pristojbe idu upravu, koja jih pobere.

Članak 13.

Predmeti vozne pošte.

Predmeti vozne pošte podpadati će unutarnjoj pristojbi ugovarajućih državah, računajuć od pogranične točke ulazne do pogranične točke izlazne, i teći će u korist istih državah, osim pristojbah za predmete, koje si dostavljaju pogranični poštanski uredi, ležeći jedan naprama drugomu, koje će pristojbe dieliti na polu ugovarajuće države, a udarati polag domaćega najnižega stavka pristojbenoga uredi, koji jih budu pobirali.

Predmeti vozne pošte mogu se odpravljati nefrankovani ili frankovani do granice, ili ako je moguće, frankovani do mjesta opredieljenja.

Pošiljke natrag ili za adresatom dalje odpravljene, biti će podvržene propisanim pristojbam, izmjerenim prama daljini iznova prevaliti se imajućega puta.

Članak 14.

Prolaz.

Ugovarajuće stranke dozvoljuju medjusobno prolaz preko područja svojega za pošiljke iduće ili u zatvorenih smotcih ili u pojedinih komadih, glede kojih austrijsko-ugarska monarkija ili Rusija može služiti posrednicom.

Ukupna pristojba za pošiljke komad po komad posebice područjem ugovarajućih stranakah prolazeći nesmije iznašati više od pristojbah, uglavljenih u 6., 8. i 13. članku ovoga ugovora.

Prolazna pristojba pri pošiljkah pod zatvorom idućih, ustanovljena je za listove na 10 novčićah od 30 gramah težine i za tiskopise i muštre robe na $1\frac{1}{2}$ novčića od 50 gramah težine.

Istim pristojbam biti će s privolenjem poštanske uprave njemačke podvržene pošiljke, pod zatvorom iduće iz Rusije u inozemstvo preko austrijsko-ugarske monarkije i Njemačke.

Te pristojbe računati će se od netto težine predmetah listovne pošte, izključujuć tu korespondenciju službe se tičuću, spise računarske i listove na krivo mjesto odpravljene ili natrag povraćene.

Korespondencija područjem ugovarajućih državah, bilo u pojedinih komadih bilo u smotih pod zatvorom, prolazeće mora odgovarati svim uvjetom, propisanim glede korespondencije medju austrijsko-ugarskom monarkijom i Rusijom.

Članak 15.

Carinski postupak.

Predmeti vozne pošte podpadajući pristojbam carinskim, moraju biti prilagodjeni propisom carinskim. Sve posljedice dolazeće iz neobdržavanja formalnostih u carinskih propisih odredjenih, padaju izključivo na teret odpravljatelja.

Članak 16.

Tovarni listovi.

Tovarni listovi, to jest pošiljki priklopljeni posebni listovi adresu sadržavajući, neće podpadati nikakovoj pristojbi, ako nisu zapečaćeni, i ako jim težina neiznaša više od 15 gramah.

Clanak 17.

Jamčenje.

Kada se izgubi list preporučeni ili pošiljka vozne pošte, dužna je uprava poštanska države, gdje je predaja učinjena, odpravljatelju platiti odštetu, ostajuć joj pravo regresa, ako mu ima mjesta, proti poštanskoj upravi, kojoj je bila povjerena pošiljka u čas gubitka.

Ta odšteta ustanovljena je;

s 20 forintih ili 20 rubaljah i 50 kopekah za preporučeni list, a

s cielim iznosom vriednosti, koju je pri pošiljkah vozne pošte naznačio odpravljatelj.

Ako bi pošiljka bila samo očtećena, platiti će se odpravljatelju odšteta polag propisah, obstojećih u tom obziru u dotičnoj ugovarajućoj državi glede pošiljkah nutarnjega prometa.

Odšteta imade se platiti odpravljatelju ili u odsuću njegovu adresatu, čim se valjano konštatuje gubitak ili oštećenje. Odpravljatelj vlastan je jednostavnim očitovanjem pismenim prenieti pravo svoje odštetno na adresata.

Dužnost plaćanja odštete prestaje:

kada se gubitak ili oštećenje neprijavi u roku od godine danah, računajuć od dana predaje;

kada je gubitku ili oštećenju uzrok svojstvo predane stvari same ili nehajstvo odpravljatelja;

Kada se gubitak ili oštećenje dogodi izvan područja ugovarajućih stranakah i područja posredujućih državah; medjutim poštanske uprave ugovarajućih državah obvezuje se za taj slučaj učiniti sve korake, koji mogu biti na korist reklamantu;

kada adresat preuzme bez prigovora i ogradjenja pošiljku, izručenu mu propisanim načinom;

kada je pošiljka vozne pošte predana bez naznačenja vriednosti.

Članak 18.

Razdioba odpravnih troškovah.

Troškove odpravne pošiljakah pod zatvorom, idućih područjem inih državah iz austrijsko-ugarske monarkije i Rusije u područje druge ugovarajuće stranke, nositi će polovinom stranke ugovarajuće. Troškovi transporta na moru nositi će poštanska uprava, koje brodovi obavljaju transport.

Pošiljna služba medju pograničnimi točkami biti će ustrojena i obavljati će se nastojanjem i troškom dotičnoga odpravljajućega poštanskoga ureda.

Ti pogranični poštohodi i malepošta, a isto tako i konji i kola prazna se vraćajuća, prosta su od svake pristojbe.

Odpravljanje na željeznici do granice biti će ustrojeno nastojanjem obih upravah poštanskih primjerno ustanovljenom voznom redu.

Članak 19.

Medjusobno ubavieščenje.

Poštanske uprave ugovarajućih državah priobćiti će si medjusobno za moguće najkraće vrieme ravnanja radi obstojeće propise, kao i podatke nutarnje službe poštanske se tičuće, naročito zakone, odredbe i propise, obstojeće glede uvoza i prometa tiskopisah svake vrsti, ter opredieljujuće mjesta, kamo se mogu slati express-listovi, zatim pristojbe i formalnosti pri predaji i izručbi pošiljakah vozne pošte itd.

Članak 20.

Izvršbeni propisi.

Točke izmjene pošiljakah, pravac odpravni korespondencije, a isto tako sve potankosti službe, obračunavanja i službenoga dopisivanja, rok za koji se imadu povratiti listovi, koji se nemogu izručiti, posebne prolaza se tičuče propise itd. naznačiti i opredieliti će izvršbeni naputak, izradjen zajedničkim sporazumljenjem i nastojanjem poštanskih upravah ugovarajućih državah, koje uprave će svako doba, kada to prikladnim obnadju, moći pomnožati sredstva obćenja i preinačiti formalnosti službe.

Članak 21.

Posebne odredbe.

Poštanske uprave ugovarajućih državah vlastne su, kada to budu primjernim sudile, posebnimi u tu svrhu izdanimi propisi uvesti službu štafetah, prenu-

meraciju na časopise i ljetopise, službu poštanskih naputnicah i pouzetbah, izmjenu dopisnicah i inih pošiljakah listovne pošte, i u tom obziru opredieliti uvjete (poštarinu itd.).

Članak 22.

Obračunavanje.

Poštanske uprave austrijsko-ugarske monarkije i poštanska uprava Rusije sastavit će svake četvrti godine račun, tičući se pošiljakah u smislu ovoga ugovora odpravljenih. Ti računi biti će sastavljeni u austrijskih forintih i novčićih i biti će konačno obredjeni na temelju medjusobnih primjetbah. Izjednačenje tražbine obaviti će se bez odvlake.

Članak 23.

Jezik.

Francezki jezik će se obligatorno uporabljivati pri svih odnošajih i svih obćenjih, bivajućih na temelju ovoga ugovora.

Sve adrese i podpisi na korespodenciji ili barem bitni dio teksta njihova, a isto tako i na listovnih smotih, vrećah i torbah imadu se pisati jezikom francezkim.

Iznimice dozvoljena je uporaba narodnoga jezika dotične države na poštanskih biljegah, biljegovanih kuvertah, bilježilih, pečatih i znakovih, koji se stavljaju na predmete, služeće za odpravljanje korespondencije.

Članak 24.

Trajanje ugovora.

Ugovor ovaj, koji ukida ugovor medju Austrijom i Rusijom dne 9. veljače (18. siečnja) 1866. sklopljeni i stupa na ovoga mjesto, stupiti će u kriepost od dana, koji će obostrane poštanske uprave ustanoviti, i ostaje kriepostan sve do časa, dok ugovarajućih stranakah koja za godinu danah u napredak nenavjesti dokinuće njegovo.

Članak 25.

Izvršba.

Ugovor ovaj biti će za najkraće moguće vrieme potvrdjen, i ratifikacionalne izprave izmienjene u Petrogradu.

U vjeru čega podpisaše ugovor ovaj punomoćnici i udariše na njega pečate svoje.

Dano u dva izvorna primjerka u Petrogradu dne 21.|9. svibnja godine hiljadu osamsto sedamdeset treće.

(M. P.) Baron **Langenan** v. r.
(M. P.) Aleksander **Timačev** v. r.
(M. P.) Baron **Velho** v. r.

Izjavljujući Mi ovaj zakonski članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Beču dne trećega svibnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejacsevich** s. r.

Br. 36.

Zakonski članak XIV. : 1874.

zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora o drugoj polovici državnoga zajma od 153 milijuna forintah a. vr. u srebru, ustanovljenoga zakonskim članakom XXXIII. godine 1873.

(Potvrdjen 22. svibnja 1874. Proglašen u obih kućah sabora 23. svibnja 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o drugoj polovici državnoga zajma od 153 milijuna forintah a. vr. u srebru, ustanovljenoga zakonskim članakom XXXIII. godine 1873.

§. 1.

Buduć je jur zakonskim članakom XXXIII. godine 1873. zaključeno, da se sklopi državni zajam u nominalnoj vriednosti do iznosa od 153 milijuna forintah a. vr. u srebru = 15 milijunah funti šterlinga = 306 milijunah u vriednosti njemačkih državnih marakah; buduć je naglašenim zakonskim članakom dozvoljeno, da se samo polovica toga zajma izda, a u pogledu izdanja druge polovice zajma pako si je zakonodavstvo pridržalo daljnu odredbu, stoga se ministar financijah ovlašćuje, da i drugu polovicu ovoga zajma, koj u nominalnoj vriednosti $76^{2}/_{4}$ milijunah forintah a. vr. u srebru = $7^{2}/_{4}$ milijunah funtih sterlinga = 153 milijuna u vriednosti njemačkih državnih marakah iznosi, u svrhe spomenutim zakonskim članakom naglašene, i uz što moguće povoljne za državu uvjete izda: ili dogodice drugi državni zajam sklopi do iznosa iste svote.

§. 2.

Ministar financijah može sporazumno sa preuzimatelji zajma odlučiti prema zavriemenoj potrebi državne blagajne rok, kojega da se taj zajam, dotično pojedini djelovi istoga u tečaj stave.

*

§. 3.

Uvjeti i način izdanja zajma, što će se tako sklopiti, imat će se iza toga prijaviti saboru za uzakonjenje.

§. 4.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru financijah.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve štò je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti, dne dvadeset i drugoga svibnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejacsevich** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XVII.

Izdan i razposlan dne 27. kolovoza 1874.

Br. 37.

Okružnica

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 3. kolovoza 1874. br. 6307.

ob očitovanju zajedničkoga ministarstva izvanjskih poslovah od 22. ožujka 1874. u pogledu načelah utanačenih medju vladom austrijsko-ugarske monarkije i vladom njemačke države za zemlje rečene monarkije s jedne strane i za Alzaciju i Lotaringiju s druge strane o tom, kako se zamjeniti pripadnici državni imadu obskrbljivati, ako obole, sahranjivati ako umru, i preuzimati, ako budu izagnani.

Po glasu očitovanja zajedničkoga ministarstva izvanjskih poslovah od 22. ožujka 1874. utanačena su medju vladom austrijsko-ugarske monarkije i vladom njemačke države za zemlje rečene monarkije s jedne strane i za Alzaciju i Lotaringiju s druge strane sljedeća načela o tom, kako se zamjeniti pripadnici državni imadu obskrbljivati, ako obole, sahranjivati, ako umru, i preuzimati, ako budu izagnani.

Članak I.

Ustanove dne 11. srpnja 1853. u Eisenahu medju više njemačkih državah sklopljena ugovora (zemalj. vladni list za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, godišnjak 1854. pag. 8.) glede obskrbljivanja oboljelih i sahranjivanja umrvših zamjenitih

pripadnikah državnih imadu se takodjer protegnuti na odnošaj medju austrijsko-ugarskom monarkijom i medju Alzacijom i Lotaringijom.

Članak II.

Svaka ugovarajuća stranka obvezuje se na zahtievanje druge stranke svoje prvobitne prinadležnike i u slučaju, ako su isti prinadležnost polag vlastitih njezinih zakonah unutarnjih jur izgubili, dotle natrag preuzeti, dok u drugoj državi polag tamošnjih zakonah prinadležnost stekli nisu.

Br. 38.

Okružnica

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 12. kolovoza 1874. br. 12.643.,

izdana o tom, da se dekoracija vojničkoga krsta za zasluge neimade više vraćati po smrti dotičnoga posjednika c. kr. velikomu komorničtvu.

Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 5. srpnja t. g. premilostivo odrediti, da se u buduće dekoracija vojničkoga krsta za zasluge po smrti dotičnoga posjednika neimade više vratiti c. kr. velikomu komorničtvu, već da imade ostati obitelji ili nasljednikom dotičnika, ter da se u napredak samo preminuće posjednikah pomenutoga krsta po dotičnih oblastih službeno ima objaviti rečenomu dvorskomu uredu.

Dosadanji propisi ostaju samo u onom slučaju u krieposti, ako se koj posjednik upitnoga krsta sudbenom osudom osudi na gubitak te dekoracije.

Br. 39.

Zakon

od 5. kolovoza 1874.

o uvršćenju grada Belovara u red slobodnih i kraljevskih gradovah.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Česki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

o uvršćenju grada Belovara u red slobodnih i kraljevskih gradovah.

§. 1.

Grad Belovar uvršćuje se u red kraljevskih i slobodnih gradovah sa pravi, koja kraljevske i slobodne gradove idu.

§. 2.

Izvršba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Laxenburgu dne petoga kolovoza godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XVIII.

Izdan i razposlan dne 1. listopada 1874.

Br. 40.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 22. rujna 1874. br. 15.836|4666.,

glede izvedenja zakona od 27. travnja 1874. ob odciepljenju obćinah sačinjavajućih kotar bakarski od istoimenoga municipija i njihovom utjelovljenju županiji riečkoj.

Pošto su obćine sačinjavajuće kotar bakarski, te imajuće se usljed zakona od 27. travnja t. g. odciepiti od istoimenoga municipija i utjeloviti županiji riečkoj polag ustanovah zakonskoga članka XVI. 1870. glasom izvješća županije riečke od 10. rujna t. g. br. 182,3528. privremeno jur ustrojene; to se izvršenje zakona od 27. travnja 1874. odredjuje kako sliedi :

1. Djelokrug municipija grada i kotara bakarskoga i njegova dotičnoga poglavarstva kao i namjestnoga civilnoga kapetana slob. grada i kotara bakarskoga prestaje zadnjim danom mjeseca rujna tekuće godiue 1874.

2. Obćine Kraljevica, Bakarac, Draga gornja i dolnja, Kostrena kod sv. Barbare i sv. Lucije, Krasica dolnja, Hreljin, Praputnik i Tersat utjelovljuje se prvim listopadom tekuće godine 1874. županiji riečkoj, pridieljuju se županijsko-kotarskoj oblasti Grobnik-hreljinskoj, ter istim danom stupaju u život novo-izabrana zastupstva i poglavarstva istih obćinah, a glede njih službeni djelokrug žup.-kot. oblasti Grobnik-hreljinske dotično županije riečke.

3. Novo-izabrano poglavarstvo i zastupstvo municipija slob. grada Bakra stupa u životi s prvim listopadom tekuće godine 1874. za područje grada Bakra i spadajućih nanj mjestah Sv. Kuzma, Škrljevo dolnje i Vitoševo, te se od istoga dana podčinjava neposredno kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vladi.

Ivan **Mažuranić** s. r.

Br. 41.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 22. rujna 1874. br. 16.089|4721.,

glede daljega obstanka bakarskoga suda za područje slob. grada Bakra i občinah, koje su do sele sačinjavale kotar bakarski.

Izvršivši na temelju zakona od 27. travnja t. g. odciepljenje občinah sačinjavajućih kotar bakarski od istoimenoga municipija i njihovo utjelovljenje županiji riečkoj, nečini se za shodno i probitačno, da se već sada u oči predstojećega preustrojstva sudovah prve molbe u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji ustroji posebni sud za slobodni grad Bakar i da u občinah, koje su do sada sačinjavale kotar bakarski, vrši sudbenost županijsko-kotarski sud Grobnik-hreljinski, pod kojega upravo spadaju iste občine. Obnašao je stoga vladni odjel za unutarnje poslove u sporazumljenju s vladnim odjelom za pravosudje odrediti što sliedi:

U slob. gradu Bakru, u kojeg okoliš spadaju takodjer mjesta sv. Kuzma, Škrljevo dolnje i Vitoševo, zatim u občinah Kraljevica, Bakarac, Draga gornja, Draga dolnja, Kostrena kod sv. Barbare, Kostrena kod sv. Lucije, Krasica dolnja, Hreljin dolnji, Praputnik dolnji i Trsat izvršivat će sudbenost u prvoj molbi obstojavši do sada u Bakru gradski sud u dosadanjoj zakonitoj nadležnosti do dalje odredbe.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XIX.

Izdan i razposlan dne 15. listopada 1874.

Br. 42.

Zakonski članak XXVI.: 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o naknadnoj vjeresiji u iznosu od 500.000 forintih, koja se imade dozvoliti municipijam u ime zajma za stradajuće.

(Potvrdjen 18. srpnja 1874. Proglašen u kući zastupnikah 22., a u kući velikašah 23. srpnja 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českí itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o naknadnoj vjeresiji u iznosu od 500.000 forintih, koja se imade dozvoliti municipijam u ime zajma za stradajuće.

§. 1.

Osim svote dozvoljene zakonskim člankom XXXV. od godine 1873. za podporu stradajućih, stavlja se ministru unutarnjih poslovah na razpolaganje jošte

dalnja svota od 500.000 forintih, iz koje se svote, uz jamstvo odborah, municipijam mogu davati zajmovi u svrhu, da se istimi obćinam, koje su inače pozvane, da podupiru za radnju nesposobne osobe, pruži mogućnost, da izpune tu dužnost, zatim u svrhu, da se u tom pravcu podpomažu korporacije i pojedinci.

§. 2.

Ova svota imade se zaračunati ujedno sa svotom od jednoga milijuna forintah, dozvoljenom §. 2. zakonskoga članka XXXV. pod točkom B. izvanredne potrebštine poglavjem II. naslovom 5.

Pokriće ove svote imade se takodjer izvesti unovčenjem jednoga diela državnoga imetka, i imade se u račun staviti u §. 3. pod točkom B. „izvanredni prijetci" poglavje II., naslov 10.

§. 3.

Provedba ovoga zakona povjerava se ministru financijah i ministru unutarnjih poslovah.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Ebensee, dne osamnajstoga srpnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r

Br. 43.

Zakonski članak XXVII. : 1874.

zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora o ugovoru sklopljenu s kneževinom rumunjskom dne 31. svibnja 1874. u pogledu željezničkih priklučenjah.

(Potvrdjen 30. srpnja 1874. Proglašen u obih kućah sabora 1. kolovoza 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o ugovoru, sklopljenom sa kneževinom rumunjskom dne 31. svibnja godine 1874. u pogledu željezničkih prikljućenjah.

Medju punomoćnici Njegova cesarskoga i apostolskoga kraljevskoga Veličanstva i Njegove Visosti kneza rumunjskoga načinom, propisanim u članku III. zakonskoga članka XVI. od godine 1867. sklopljene, te u Bukureštu dne 31. svibnja g. 1874. podpisani željeznički ugovor u pogledu istovremenog izgradjenja i otvorenja u ugovoru tom naznačenih, kod Oršove i Tömöša spajajućih se ugarsko-rumunjskih željeznicah, uvršćuje se ovim, pošto je po državnom saboru primljen, te po obijuh ugovarajućih strankah običnim načinom potvrdjen, — medju državne zakone.

Sadržaj mu je sliedeći:

Vlada Njegovoga Veličanstva, cesara austrijanskoga, kralja českoga itd. i apostolskoga kralja ugarskoga i

vlada Njegove Visosti, kneza rumunjskoga, podtaknute željom, da dotičnim podanikom svojim pribave nova komunika-

Le Gouvernement de Sa Majesté l'Empeur d'Autriche, Roi de Bohéme, etc. et Roi Apostolique de Hongrie et le Gouvernement de Son Altesse le Prince de Roumanie également animés du désir de procurer a leurs sujets respectifs de

cionalna olahkoćenja i da urede zajedničke odnošaje pograničnih državah, odlučiše u svrhu priključenja željeznicah svojih sklopiti ugovor, te imenovaše za punomoćnike svoje, i to:

Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo: Baruna Calice-a, svojega diplomatičkoga agenta i glavnoga konzula, viteza reda željezne krune II. razreda itd.

Njegova Visost knez rumunjski: gospodina Boerosco-a, svojega ministra i državnoga tajnika izvanjskih poslovah i t. d.

koji priobćivši si medjusobno punomoćja svoja i našavši ih u dobrom i valjanom obliku, sjediniše se u sliedećih člancih:

nouvelles facilités de comunication et de régler les relations des deúx Etats limitrophes, ont résolu de conclure une Convention pour la jonction de leurs voies ferrées et ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique le Baron de Calice, Son Agent diplomatique et Consul Général, Chevalier de Son Ordre de la Couronne de fer de II-iéme Classe, etc. et Son Altesse le Prince de Roumanie, Monsieur Boéresco, Son ministre Secrétaire d'Etat au Département des Affaires Etrangéres, etc. lesquels, aprés s'étre communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Članak 1.

Neizključujuć ine svezne pruge, koje bi se u zajedničkom interesu kasnije imale izvesti medju obima pograničnima državama, i neodvisno od postojećeg već priključka pri Itzkani-Burdujeni, odlučiše visoke ugovarajuće stranke priključenje željeznicah svojih uz uvjete, ustanovljene u izpravi ovoj, izvesti na sliedećih točkah granicah svojih, najme: Vercierova (Oršova) i Tömöš (Predeal).

Article 1.

Sans préjudice d'autres lignes de jonction qui seraient plus tard dans l'intérét commun d'établir entre les deux pays limitrophes es indépendamment du raccordement existant déjá á Itzkani - Burdujeni, les Hautes Parties contractantes conviennent d'établir dans les conditions prévues dans cet acte, le racordement de leurs lignes ferrées aux points suivants de leur frontiére, á savoir:

Vercierova (Orsova) et Tömösch (Predeal).

Članak 2.

Buduć da su u Itzkani-Burdujeni-u dovršujuće se pruge već izgradjene, te prometu predane, to obadvie vlade na prugah ovih potvrdjuju medjunarodni promet preko granicah svojih, te se obvezuju, da će od sada razna redarstvena,

Article 2.

Les lignes aboutissantes á Itzkani-Burdujeni étant déjá construites et mises en exploitation, les deux Gouvernements consacrent la libre circulation internationale á travers leur frontiére sur ces lignes et s'engagent dés-á présent á re-

carinska i ina pitanja, odnoseća se na medjunarodne odnošaje obijuh državah, uredjivat posebnimi ugovori.

Što se tiče drugih dvijuh priključnih prugah, to se obadvie imadu izvesti polag uvjetah odgovarajućih željeznicam prvoga reda, na sljedeći način:

Prva od Temišvara u pravcu preko Oršove (Vercierova) do Turn-Severina kao priključak k pruzi od Bukarešta do Vercierove, nalazećoj se u gradnji;

druga izlazeć iz Brašova preko klanjca Tömöša (Predeal) s dovršetkom u Plojestu, kao priključak k prugi, vodećoj od Bukarešta do Galaca.

Članak 3.

U pogledu, u predidućem članku spomenute svezne pruge verčerovske učinit će vlada Njegova Veličanstva cesara i kralja potrebite odredbe, da se gradjenja i stavljenje u promet iste na vlastitom području pa do granice osigura za 4 godine, računajuć od dana, kojim se izmjeni potvrda ugovora ovog.

Kneževska vlada usuprot obvezuje se, da će do istog roka dati izgraditi i u promet staviti prugu, koja vodi do granice kod Vercerove, te spaja rumunjsku željezničku mrežu preko Oršove sa ugarskom željezničkom mrežom.

Članak 4.

U pogledu u drugom članku u drugom redu spomenute svezne pruge. iz-

gler par une Convention spéciale les differentes questions de police, de douane et autres qui se rapportent aux relations internationales entre les deux pays.

Quant aux deux autres lignes de jonction elles seront construites toutes les deux dans les mémes conditions d'un chemin de fer de 1-ère classe et établies de la maniére suivante:

La première dans la direction de Temesvár par Orsova (Vercierova) á Tournou-Sévérin comme jonction à la ligne en construction de Bucarest á Vercierova;

La seconde partant de Kronstadt par le défilé de Tömösch (Predeal) et aboutissant á Plojesti comme jonction à la ligne de Bucarest á Galatz.

Article 3.

Relativement á la ligne de jonction par Vercierova, mentionnée dans Particle précédent, le Gouvernement de Sa Majesté l'Empereur et Roi prendra les mesures néccessaires pour assurer sur son territoire et jusqu' á la frontiére sa construction et sa mise en exploitation dans le délai de quatae ans á partir du jour de Péchange des ratifications de la présente Convention. Le Gouvernement Princier, par contre, s'engage á faire exécuter, dans le méme délai et mettre en exploitation la ligne de jonction allant á la frontiére prés de Vercierova, et reliant ainsi par Orsova, le réseau des chemins de fer roumains á celui des chemins de fer hongrois.

Article 4.

Relativement á la ligne de jonction mentionnée en second lieu dans l'article

vesti se imajuće preko klanjca tömöškog, obvezuju se obadvie vlade, da će učiniti potrebite odredbe, da svaka u svojem području osigura dogradjenje i stavljanje u promet iste u roku od 4 godine, računajuć od dana, kojim se izmjeni potvrda nazočnog ugovora.

2, et á établir par le passage de Tömösch les deux Gouvernement s'engagent á prendre les mesures nécessaires pour assurer, chacun sur son territoire respectif, son achévement et sa mise en exploitation, dans un délai de quatre années á dater du jour de l'échange des ratifications de la présente Convention.

Članak 5.

Obadvie vlade obvezuju se nadalje, da će odmah poslije sklopljenja ugovora ovoga po posebnom povjerenstvu, na lice mjesta izaslat se imajućem, preduzeti dati proučivanja i tehničke predradnje, potrebite za ustanovljenje priključne točke na granici za obadva odjela pruge, vodeće od Brašnova do Plojestia. Radnje ove dovršit će i priključnu točku kod Tömöša ustanovit će konačno obadvie vlade najkasnije za jednu godinu, računajuć od potvrde ovoga ugovora.

Article 5.

Les deux Gouvernements s'engagent en outre á faire exécuter par une Commission speciale envoyée sur les lieux immédiatement aprás la conclusion de la présente Convention les études nécessaires et travaux préparatoires techniques pour fixer á la frontiére le point de jonction des deux sections de la ligne Kronstadt-Plojesti. Ces travaux seront terminés et le point de jonction, dans le passage de Tömösch définitivement arrété par les deux Gouvernements au plus tard dans un á partir de la ratification de la présente Convention.

Članak. 6.

Obadvie vlade priznaju u načelu koristnosti inih trijuh željezničkih spojenjah, najme preko klanjca kod Vulkana Crvenog tornja i Uz-a ili Ojtoza ili Ghymes (Palanka), nu neustanovljuju nikakov rok za izgradjenje istih, te se to pridržaje za predmet kašnjeg dogovora onda najme, kad će obe stranke to smatrati za svrsishodno.

Article 6.

Les deux Gouvernements reconnaissent en principe l'utilité de trois autres jonctions de leurs voies ferrées par les défilés de Vulcan et de Rothen Thurm (Turnu-Rosiu), ainsi que par Uzu, ou Oïtusu ou Ghymes (Palanka) sans fixer aucun terme pour leur construction qui est réservée á faire l'objet d'arrangement postérieurs á l'epoque ou les deux Parties le trouveront opportun.

Članak 7.

Na svakoj sveznoj pruzi podignnti će se zajednička medjunarodna postaja,

Article 7.

Sus chacune des lignes de jonction il sera établi une station internationale

koja će se kasnije ustanoviti s predbježnim zajedničkim sporazumljenjem visokih ugovarajućih stranakah.

Redarstvo u kolodvorih rukovodit će u prvom redu željeznički činovnici pod nadzorom nadležnih oblastih svake od obijuh državah, te polag zakonah i propisah, valjanih u dotičnom području.

Podpuno vladarsko pravo (Souveränität), ovamo razumjevajuć takodjer pravosudje i redarstvo, na ovih samo u pogledu željezničkog prometa i carinske uprave zajedničkih kolodvorih, a isto tako i na onih potezih prugah, koji se nalaze medju kolodvori, ovimi i granicom, ostaje izključivo pridržano onoj ugovarajućoj stranki, na području koje stoji pogranični kolodvor; nu ipak će susjednoj vladi stajati u vlasti:

1. iztragu povesti proti vlastitim podanikom namještenim na pomenutom kolodvoru, i na pomenutom potezu pruge, zbog ma kojega zločina i prestupka, počinjenog proti domovini njihovoj.

2. U pogledu gradjanskoga pravosudja stajat će joj u vlasti:

a) uredjivati ostavštinu tih istih činovnikah i službenikah;

b) izreći stečaj na imetak pomenutih činovnikah ili službenikah, te povesti eventualnu likvidaciju.

Pravosudju zemaljskomu preostaje ipak pravo, da može izjaviti, da ona dobra, koja se nalaze na vlastitom području, stoje pod posebnim stečajem.

commune, qui sera fixée plus tard par une entente préalable entre les Hautes Parties contractantes.

Le police des gares sera faite en premier lieu par les employés du chemin de fer, sous la surveillance des autorités competentes de chacun de deux Etats, et conformément aux lois et réglements en vigueur sur le territoire respectif.

La pleine souveraineté, y compris le droit de justice et de police dans ces gares communes seulement pur la communication et les opérations douaniéres, de meme sur les tronçons de lignes compris entre ces gares et la frontiére, restera exclusivement réservée á celle des Parties contractantes, sur le territoire de laquelle la gare frontiére se trouve située; néanmoins le Gouvernement voisin aura la faculté:

1. de faire des enquetes contre ceux de ses propres sujets qui seraient employées dans la dite gare et sur le dit tronçon, pour tout crime ou délit dont ils se seraient rendus coupables envers leur pays.

2. En ce qui concerne la justice civil, la faculté:

a) de régler les successions de ces memes fonctionnaires ou employés;

b) de déclarer en état de faillite la fortune des dits fonctionnaires ou employés et de procéder á la liquidation éventuelle.

Toutefois la justice du pays garde son droit de déclarer spécialement en état de faillite les biens qui se trouveraient sar sun territoire.

Ugovarajuće vlade davati će medjusobno dotičnim oblastim u svakom slučaju potrebiti i zakoniti brakij.

Što se tiče poslovnog dohodka zajedničkih kolodvorah, kao i posebnih odštetah, koje će se pod ovim naslovom plaćati vlastnikom, to će ravnateljstva željeznicah s jedne i s druge strane posebni ugovor sklopiti uz pridržaj privolenja dotične vlade njihove.

Les Gouvernements contractants contractans fourniront réciproquement dans tous les cas l'assistance nécessaire et légale aux autorités respectives.

Quant á l'exploitation des gares communes avec leurs annexes et quant aux indemnités particulieres á payer aux propriétaires á ce titre, les Administrations des chemins de fer de part et d'autre concluront une Convention spéciale, sauf le consentement de leur Gouvernement respectif.

Članak 8.

Izvesti se imajuće željeznice moraju se, u koliko to zahtjeva zajednički interes, polag jednakih propisah graditi i u prometu držati, naročito:

1. šine imat će suglasno sa susjednimi željeznicami unutarnju svietlost od 4 stope 8 ½ palca (po englezkoj mjeri);

2. parovozi i željeznička kola imadu se, u koliko je samo moguće, jednako i takovim načinom prirediti, da uzmognu obćiti u čitavoj dužini ovih željeznicah;

3. odbojci parovozah i željezničkih kolah imadu se na takov način uporaviti, da budu u suglasju sa mjerami, prihvaćenimi na željeznicah, stojećih u prometu obijuh državah;

4. u oba područja imadu se uporavljivati takovi znakodavni propisi, koji su u svojih temeljnih načelih jednaki na obijuh željezničkih prugah;

5. u čitavoj dužini ovih željeznicah neće se nikakova razlika praviti medju podanici obijuh državah niti u pogledu

Article 8,

Les chemins de fer á exécuter devront être construits et exploités, pour autant que l'intéret commun le demande, d'áprés les régles uniformes notamment;

1. les rails auront en conformité avec les voies ferrées contigués un intervalle de quatre pieds, 8 ½ pouces (mesure anglaise) en lumiére;

2. les locomotives et wagons seront batis le plus que possible uniformément et en tout cas de maniére qu'ils pouissent circuler sans aucune difficulté sur tout le parcours de ces chemins de fer;

3. les tampons des locomotives et des wagons seront établis de telle maniére qu'il y ait concordance avec les dimensions adoptées sur les chemins de fer en exploitations dans les deux pays;

4. on devra se sevir sur les deux territoires de normes de signalement qui dans leur principe seront uniformes sur les deux lignes;

5. sur tout le parcours de ces chemins de fer, il ne sera pas fait de difference entre les sujets des deux Etats

odpremne ciene i načina odpreme, niti pako u pogledu vremena odpošiljanja;

6. putnici i robe, koje se iz područja jedne države prevažaju u područje druge države, neće u onom području, u koje prispiju, podvrženi biti nepovljnijemu postupku, nego putnici i robe, koje se odpremaju unutar granicah kojegod od obijuh državah;

7. u ostalom pridržavaju si obadvie vlade podpunu slobodu, da u vlastitom području postojeći cienik mogu obaliti, te se obvezuju, da će slobodu ovu najodlučnijim načinom poštovati dati prama trećoj osobi, a naročito prama dozvolbenikom;

8. buduć da je svrha u članku 2. spomenutih trijuh željeznicah ta, da se uvede neposredni savez ne samo medju austrijsko - ugarskom monarhijom i Rumunjskom, nego da se slični savez postigne s čitavom Europom, to će obadvie vlade vozni red ustanoviti sporazumno i brinuti se o tom, da osobni i teretni vlakovi, koji na ovih željeznicah posreduju prelazni promet, u koliko je samo moguće, u neposrednom i ugodnom savezu budu s onimi vlakovi austrijskih ili ugarskih željeznicah, koji dolaze u Itzkani-Burdujeni kao i na odnosne postaje verčerovske i tömöške pruge, a isto tako i s onimi vlakovi, koji izlaze iz ovih postajah.

Što se tiče broja osobnih vlakovah, to se izrično ustanovljuje, da za odpremanje pošte i putnikah svaki dan najmanje jedan vlak ima polaziti u svakom pravcu, te mu najmanja poprečna brzina,

quant au mode et aux pris de transport et au temps de l'expedition;

6. les voyagers et les machandises passant de l'un des deux Etats dans l'autre ne seront pas traités sur le territoire de l'Etat dans lequel ils entrent moins favorablement que les voyageurs et les marchandises circulant á l'intérieur de shacun des deux pays;

7. en outre les deux Gouvernements se réservent leur liberté entiére pour l'abaissement du tarif en vigeur sá leurs territoires et ils s'obligent á faire respecter cette liberte de la maniere la plus formelle vis-á-vis d'un tiers, notament vis-á-vis des Concessionnaires;

8. comme les trois voies mentionnées á l'article 2 ont pour but d'etablir une communication directe non seulement entre la Monarchie Austro - Hongroise et la Roumanie, mais encore une communication pareille avec toute l'Europe, les deux Gouvernements en fixant d'un commun accord le service des trains, auront soin que les trains de voyageurs et de marchandises qui desserviront sur ces lignes la communication du transit, recoivent autant que possible une correspondance directe et commode avec les trains des chemins de fer autrichiens ou hongrois qui arrivent á Itzkani-Burdujeni, ainsi qu'aux stations afferentes aux deux lignes Vercierova et Tömösch et pareillement avec les trains qui partent de ces stations.

Quant au nombre de trains de voyageurs, il est expressément stipulé qu'il y aura un train, au moins par jour allant dans chaque direction pour lé transport de la poste et des passages, qui devra

uračunajuć i stanke mora iznositi $4^1/_2$ milje na sat, te će morati, u koliko je samo moguće, a skladu biti s vremenom odlazka i dolazka dalje vozećih vlakovah.

Obadvie vlade ustanovljivat i potvrdjivat će vozni red vlakovah kao i cienike, te se ovi posliednji do granice mogućnosti imadu ustanoviti polag istovjetnih načelah i udesiti tako, da, koliko je samo moguće, odgovore potrebam medjunarodne trgovine.

avoir une vitesse moyenne de 4 lieues et demie á l'heure, au minimum, y compris les haltes en correspondant autant que possiblé avec les départs et les arrivées des lignes de continuation.

Chacun des deux Gouvernements fixe et aprouve les programmes des convois et les tarifs, et ces derniers devront être fixés, autant que faire se peut, selon les mémes principes et favoriseront, autant que passible, les besoins du commerce international.

Članak 9.

U svrhu izvršivanja teritorijalnog i nadzornoga prava namjestit će obadvie vlade stalne povjerenike, kojim će povjerit zastupanje svoje u odnošajih sa željezničkim ravnateljstvom u svih slučajevih, koji neposredno nespadaju u pravni dielokrug niti sudbene, niti redarstvene vlasti.

Ovi povjerenici, kojim je povjeren nadzor dotičnih željeznicah, mogu medjusobno takodjer neposredno u doticaj stupiti u svih onih pitanjih, koja se tiču prometa ili trgovačkih interesah ovih željeznicah.

Article 9.

Pour l' exercice du droit territorial et de surveillance, les deux Gouvernemens établiront des Commissaires permanents chargés de les représenter dans leurs rapports avec l'administration du chemin de fer dans tous les cas qui ne relévent pas directement du pouvoir judiciare, ou de celui de la police.

Ces Commissaires chargés chacun de la surveillance de leur ligne respective pourront directement correspondre entre eux pour toutes les questions relatives á l'exploitation des chemins de fer ou aux intéréts du commerce.

Članak 10.

Obadvie ugovarajuće stranke obećavaju si medjusobno, da na postajah, koje će se podignuti usljed ugovora ovog, nikakovu službu, niti nikakovu radnju neće hotimice povjeriti takovim osobam, koje su propisanim načinom odsudjene bile sbog prostih zločinah ili prekršajah, sbog kriomčarenja ili pako radi počinjenog većeg prestupka proti propisom potrošarine.

Artikle 10.

Les deux Parties contractantes se promettent réciproquement de n'accorder sciemment ni emploi ni travail dans les postes créés par suite de la présente Convention á des individus qui aurarient été regulièrent condamnés pour crime ordinaire ou délit, pour contrebande ou contravention grave aux réglements sur l'octroi.

Što se tiče službenog odnošaja i zapta onih činovnikah i službenikah ugovarajućih državah, koji usljed nazočnog ugovora svoju postaju imadu u području druge države, te ovi izključivo odvise od one vlade i podredjeni su onoj vladi, koja ih je imenovala.

Članak 11.

U svrhu što moguće većeg olahkoćenja medjunarodnoga prometa namjestiti će se po obih ugovarajućih vladah na granici carinski uredi na (ustanovit se imajućoj), medjutojnoj postaji blizu jedan uz drugi, te će ovdje svaki u krugu svoje nadležnosti postupati oko pobiranja izvoznih i uvoznih, kao i prelaznih carinskih pristojbah.

Isti se imadu od obijuh stranah providiti potrebitim punomoćjem, odgovarajućim zahtjevom brzoga postupka.

Članak 12.

Što se tiče potankog označenje modialitetah onoga postupka, koj se ima obdržavati pri carinskom pregledavanju i rukovanju prtljage putnikah ili uvažanih i izvažanih trgovačkih robah, to se obadvie vlade medjusobno osiguravaju, da u pitanju stojeće željezničke pruge neće podvržene biti nepogodnijemu postupku, nego kojagod ina njihova željeznica, vodeća u tudju zemlju, i da će u interesu trgovačkoga prometa dopustiti svako olahkoćenje i svako ujednostručenje, koje se može dovesti u sklad sa zakoni postojećimi u dotičnih njihovih državah.

En ce qui concerne le service et la discipline, les fonctionnaires et employés de l'un des Etats contractants stationnant en vertu de cette Convention sur le territoire de l'autre dépendent et relèvent exlusivement du Gouvernement qui les a nommés.

Article 11.

Pour faciliter, autant que possible, la communication internacionale les douanes etablies aux frontiéres des deux Gouvernements contractants seront juxtaposées á la station intermédiaire de . . . . (á fixer) et y procéderont, chacune, en ce qui la concerne, aux opérantions douaniéres concernant l'importation, l'exportation et le transit.

Elles seront d'un cote et d'autre munies de pouvoirs nécessaires correspondant aux besoins d'une procédure expeditive.

Article 12.

En ce qui concerne le détail des formalités a concerter par rapport á la révision douaniére et á l'expedition des bagages des passagers ainsi que des marchandises importées et exportées, les deux Gouvernements se donnent mutuellement l'assurance que les lignes de chemin de fer en question ne seront pas moins favorablement traitées que tout autre de leurs voies ferrées aboutisant á l'étranger et qu'ils admettront en méme temps dans l'intérêt du commerce toute facilite et toute simplification compatible avec les lois en vigueur dans leurs Etats respectifs.

Članak 13.

Obadvie vlade zajamčuju podpuni oprost od carine:

a) za pokretnine (u koliko su iste već upotrebljavane bile) činovnikah pomenutih željeznicah; ces. i kralj. vlada dozvoljuje povrh toga taj isti oprost od carine:

b) za pokretnine (u koliko su takodjer vać upotrebljavane bile) na medjutojnih postajah namještenih kneževskih carinskih, poštarskih i redarstvenih činovnikah.

Article 13.

Les deux Gouvernements accordent une compléte exemption des droits de douane:

a) aux effets (ayant déjá été mis en usage) des employés des dites voies ferrées; la Gouvernement Impérial et Royal accorde en outre la méme exemption:

b) aux effets (ayant de méme déjá été employés) qui appartiennent aux employés attachés á la douane, á la poste, ou á la police Princiére des stations intermédiaires.

Članak 14.

Vlada Njegovoga Veličanstva cesara i kralja daje privoljenje svoje, da po kneževskoj vladi u pogledu tudjinacah ustanovit se imajući redarstveni nadzor na zajedničkih kolodvorih zajednički obavljaju rumunjski činovnici.

Nadzor ovaj ima se izvršivati na temelju podpune uzajamnosti, te svaka ugovarajuća stranka može od svoje strane kako na dolazeće, tako i na odlazeće osobe jednakim načinom uporaviti redarstvene propise i zakone postojeće u dotičnoj državi.

Article 14.

Le Gouvernement de sa Majesté l'Empereur et Roi consent á ca que le controle de police des étrangers á établir de la part du Gouvernement Princier soit simultanément exercé dans les gares internationales par des emplopés roumains.

L'exercice du controle aura lieu sur le pied d'une parfaite réciprocité, les Parties contractantes pouvant, chacune de son coté, faire appliquer aux personnes. qui entrent comme celles qui sortent, les reglements et les lois de police en vigueur dans l'Etat respectif.

Članak 15.

Visoke ugovarajuće stranke providit će svoje redarstvene organe s naputci, kojimi će se urediti njihov djelokrug i nadležnost.

Article 15.

Les Hautes Parties contractantes feront parvenir é leurs Agents de police des instructions precisant leurs attributions et leur coupétence.

Članak 16.

Obadvie vlade učinit će odredbe, da činovnici obijuh državah, koji se kao takovi izkažu budi službenom odorom svojom, budi svjedočbami predstojnikah svojih, kad će u službi uslied ugovora ovog morati prekoračiti granicu, oslobodjeni budu od formalitetah putnoga lista.

Article 16.

Les deux Gouvernements prendront des dispositions dans les but d'affranchir de la formalité du passeport les employés des deux Etats qui se lègitimeront comme tels soit par leur uniforme, soit par les certificats de leurs supérieurs, lorsque pars suite du service résultant de la présente Convention ils auraient á franchir la frontiére.

Članak 17.

Poštarska i brzojavna ravnateljstva obijuh državah morat će se naknadno sparazumiet u pogledu propisa, imajućeg se ustanovit za službe na upitnih željezničkih prugah.

U ostalom se je već sada ustanovilo, da će se poštarski i brzojavni zavod dovesti u sklad sa zahtjevi redovitoga prometa.

Article 17.

Les administration des postes et telegraphes des deux Etats auront á s'entendre ultérieurement quant au réglement á établir pour le service respectif sur les lignes des chemins de fer en question.

Il est convenu toutefois dés-a-présent que les institutions postales et télégraphiques seront mises en harmonie avec les besoins d'une communication réguliére.

Članak 18.

Dotična ravnateljstva dužna su na medjutojnih postajah, naznačenih u članku 7-om, prirediti i uzdržavati sve one prostorije, koje su potrebite za smještenje medjunarodnih uredah, kao i zato, da se provide činovnici sa stanovi, a osoblje carinske i potrošarinske porezne straže sa vojarnami.

Svaka od obijuh vladah stupit će napose u nagodbu s ravnateljstvi željeznicah glede svega, sto se tiče obsega pomenutih dužnostih, pokućtva, loženja, razvietlivanja, paženja na čistoću u pisarnah, uredjenih na kolodvorih, i u ostalih prostorijah, a isto tako eventualno i

Article 18.

Les administrations respectives seront obligées de fournir et d'entretenir les localités nécessaires pour les établissements des offices internationaux dans les stations intermédiaires fixes par l'article 7 et pour les logements des employés, ainsi que pour le casernement des gardes de douane, de police et d'octroi.

Chacun des deux Gouvernements en particulier, s'entendra directement avec l'administration des chemins de fer en ce qui concerne l'étendue des obligations mentionnées, l'ameublement, le chauffage, l'éclairage, les soins de propreté a donner aux différentes localités des offices

što se tiče potrebe činovničkih stanovah.

Napokon će u nagodbu stupiti takodjer glede pitanja, kakova odšteta će pripadati družtvom za one predujme, koje su ista upotrebila u svrhu izpunenja višenavedenih obveznostih.

Članak 19.

Obadvie vlade obvezuju se, da će u zajedničkom interesu prometa, u koliko je samo moguće i u koliko to dopusti sigurnost države, olahkotiti rukovanje putnih listovah.

Članak 20.

Nazočni ugovor stupit će u kriepost poslie odobrenja dotičnih zakonodavstvah, te će se potvrdne izprave izmjeniti u Bukareštu.

Za vjeru toga podpisaše obadva punomoćnika ugovor ovaj te ga providiše pečatom svojim.

Dano u Bukareštu u tri primjerka dne 19/31. svibnja 1874.

(M. P.) Barun Henrik **Calice** s. r.
(M. P.) V. **Boeresco** s. r.

établis dans les gares, ainsi que le besoin éventuel des logement d'employes.

Ils s'entendront finalement sur la question de savoir jusqu'á quel point il y aurait lieu de dédommager les sociétés des avances faites par elles pour répondre aux obligations cidessus spécifiées.

Article 19.

Les deux Gouvernements s'engagent, tant que le permettra la sureté de l'Etat, á faciliter dans l'intéret commun de la communication, et autant que possible, l'exercice de la police des passeports.

Article 20.

La presente Convention entrera en vigueur aprés son approbation par lés Corps Législatifs respectifs et l'echange des ratifications se fera á Bucarest.

En foi de quoi les deux Plénipotentiaires ont signé cette Convention et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait á Bucarest en triplé expédition 19/31 Mai 1874.

(L. S.) Henri Baron **Calice** m. p.
(L. S.) V. **Boéresco** m. p.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i sami obdržavati i po drugim viernim Nam obdržavati dati.

Dano u Laxenburgu dne tridesetoga srpnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan grof **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 44.

Zakonski članak XXVIII.:1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o sagradjenju temešvarsko-oršovske željeznice.

(Potvrdjen 30. srpnja 1874. Proglašen u obih kućah sabora 1. kolovoza 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o sagradjenju temešvarsko-oršovske željeznice.

§. 1.

Dozvolna izprava odnoseća se na gradjenje i promet temešvarsko-oršovske željeznice odobrava se ovim zakonom, te se odredjuje uzakonjenje iste.

§. 2.

Zakon ovaj stupa u kriepost poslje uzajamnoga potvrdjenja i izmjene ugovora, sklopljenoga sa Rumunjskom u pogledu željezničkih priključenjah, te se izvršba istoga povjerava ministru za javne radnje i komunikacije i ministru financijah.

Dozvolna izprava

odnoseća se na gradjenje i promet temešvarsko-oršovske željeznice.

Družtvo cesarsko-kraljevske povlaštene austrijske državne željeznice dobiva pravo, da pod sljedećimi uvjeti sagradi i u prometu drži parovoznu željeznicu, koja se počima na kraju temišvarskoga kolodvora, ležećem naprama Baziašu, te koja će voditi preko Lugoša i Karanšebeša polag Mehadie u Oršovu do zemaljske granice.

Obćeniti uvjeti.

§. 1.

Pri gradjenju i prometu dozvoljene železnice dužan je dozvolbenik držati se sadržaja ove dozvolbene izprave, zatim privremenoga propisa o dozvoljivanju željeznicah, izdanoga po ministru za javne radnje i komunikacije dne 20. travnja g. 1868. br. 4973., te odobrenoga po saboru, kao i željezničkoga poslovnoga reda, privremeno poprimljenoga članokom 8. carinskoga i trgovačkoga saveza od god. 1867. sve dotle, dok nestupe u život novi zakoni, koje će domaće zakonodavstvo stvoriti mjesto ovih privremenih propisah, i naredbe, koje će ugarska vlada izdati, kojimi se, kao i promjenami, koje bi ugarska vlada učinila na postojećih propisih do uvedenja istih, — mora takodjer prilagoditi te bezuvjetno podvrći.

§. 2.

Gradjenje železnice i priredjenje iste za promet izvesti će se na temelju obćenitih i potanjih osnovah, koje će dozvolbenik sastaviti i podnieti vladi na razvidjenje i odobrenje, te kod sastavljanja kojih imadu se osobito u obzir uzeti zahtjevi vlade, a isto tako i postojeći obćeniti gradjevni i redarstveni propisi.

U svrhu izvršavanja zakonitih odredabah, zatim u interesu željezničke službe i javnoga prometa, kao i ze osiguranje obstanka železnice, napokon u svrhu, da se preduprede pogibelji i šteti, koje bi mogle nastati za susjednu okolicu ili za pojedine osobe, imat će vlada pravo po dozvolbeniku predložene osnove na temelju tehničkoga razvidjenja i na licu mjesta preduzetih očevidah, zatim zakonitoga političkoga obhoda i uslied tužbe dotičnih susjednih posjednikah od slučaja do slučaja promjeniti na temelju preduzetoga izvidjenja.

Promjenami ipak, koje će vlada učiniti poslie odobrenja posljedka političkoga obhoda, nesmije se promjeniti ustanovljena trasa pruge.

Ako bi se pri izdavanju gradnje iz gospodarstvenih ili prometoih obzirah svrsi shodnim ili potrebitim pokazalo, da se ili željeznička linija ili potanje osnove promjene, to se od vlade ima zamoliti dozvola za takove promjene, nu tim se nesmije promjeniti niti projektirani glavni pravac pruge, niti pako smije nastupiti slučaj, da razmjerja razine i pravca nepovoljnija postanu nego kod poprimljene pruge.

Isto tako imati će vlada pravo gradjevne radnje i poslie započetka njihova pogledom na višepomenute interese sve do pohvalbe ma kad promjeniti.

Troškove svih promjenah dozvoljenih budi na zahtjev vlade, budi na molbu dozvolbenika, te učinjenih do pohvalbe, dužan je dozvolbenik nositi.

U ostalom ima se i pri gradjenju postupati polag postojećih gradjevnih i redarstvenih propisah, te se naročito ustanovljuje, da se obstojeći komunikacionalni

putevi nesmiju razgraditi dotle, dok se mjesto ovih putevah nesagrade novi putevi ili barem dok se glede privremenih putevah (privoljenjem dotične oblasti) neučine shodne odredbe.

Ako bi poslie pohvalbe proizašlo, da odredbe, učinjene prilikom gradjenja željeznice, glede odvadjanja vodah, kao i s obzirom na komunikaciju ustanovljeni prelazi neodgovaraju faktičnoj potrebi, to će dozvolbenik dužan biti na to odnoseće se odredbe vladine izvršavati o vlastitom trošku i poslie pohvalbe.

§. 3.

Dalnja gradnja pruge ima se izvesti samo za jednu kolotečinu, nu družtvo je ovlašteno izvlastbu u dužini čitave pruge, ili samo na pojedinih čestih iste protegnuti na toliko prostora, koliko treba za željeznicu s dvostrukom željeznicom.

Prorovi (tuneli), koji će se možda graditi, imadu se već sada izvesti na dvie kolotečine.

Radnje, potrebite za prvu kolotečinu, imadu se ipak tako izvesti, da se tim neprepriečí postavljenje druge kolotečine ili postane skupljim.

Čim promet naraste na toliko, da brutto dohodak kroz dvie godine uzastopce svake godine po milju prekorači 150.000 forintih u srebru, dužan će biti dozvolbenik na zahtjev vlade bez svake odštete prirediti dati i drugu kolotečinu za 3 godine računajuć od poziva.

§. 4.

Vlada si pridržaje pravo, da u koliko se u pogledu uticanja drugih prugah u pogledu zajedničkoga upotrebljivanja kolodvorah, pozajmljivanja kolah i za to odpadajuće odštete nebi mogla postići nagodba medju dotičnimi družtvi, — uvjete takove nagode sama može ustanoviti.

§. 5.

Za sagradjenje dozvoljene željeznice podieljuje se dozvolbeniku pravo izvlastbe u smislu zakonskoga članka LV. od godine 1868.

§. 6.

Dozvolbenik je dužan u smislu §-a 68. željezničkoga poslovnoga reda od 16. studenoga g. 1851. poprimljenoga člankom 8-im carinskoga i trgovačkoga saveza od god. 1867. s redovitimi osobnimi vlakovi poštu i poštarske urednike voziti bezplatno, te će u tom pogledu ministru za javne radnje i komunikacije prosto biti, da sporazumno sa ministrom trgovine, opredieli za jedan vlak, polazeći dnevno iz skrajnih postajah ma kojim pravcem, kako sat odlazka i brzinu vožnje.

*

Kada će poštarska služba zahtjevati više nego jedna kola sa 8 točkovah ili dvoja kola sa 4 točka, dobit će dozvolbenik za svaka dalnja potriebita kola na milju primjernu odštetu, koja će se ustanoviti zajedničkim sporazumkom.

Ako bi dotični ministri pronašli za dobro, da se na dozvoljenoj željeznici uredi obilazna (ambulantna) pošta, kao što ista već postoji na drugih prugah, to će dozvolbenik u tom slučaju imat mjesto običnih kolah sa osam ili četiri točka bezplatno dobaviti i uzdržavati prema zahtjevom vlade priredjena obilazna poštanska kola sa osam ili četiri točka.

Na svih postajah, koje će vlada na dozvoljenoj pruzi opredieliti za predavanje i izdavanje pisamah, imade se za poštansko poslovanje u samoj željezničkoj sgradi bezplatno ustupiti prikladna poštarska pisarna.

U pogledu namirenja potrebštinah, koje će možda nastati poslie kako se pruga u promet stavi, sklopiti će se posebna nagodba.

Dozvolbenik je nadalje obvezan poštarske pošiljke, koje se bez pratnje poštanskih činovnikah i slugah odpravljaju, — izuzamši pošiljke od vriednosti, — na dotičnu postaju bezplatno odpremati i izdavati.

Dopisivanja, koja teku u pogledu željezničkoga posla medju ravnateljstvom i podčinjeni mu organi ili medju ovimi posljednimi medjusobno, slobodno je na dotičnih prugah po željezničkih činovnicih odpremati bezplatno.

§. 7.

Gradjenje željezničkog poslovnog brzojava potrebitoga uzduz dozvoljene željezničke pruge — do posliednjeg samotila (Isolator) na željezničkih kolodvorih i stražarnicah i eventualno do okretnih štitnih znakodavnih spravah, obavit će kr. ugarska brzojavna uprava na temelju ugovora, koj će se u pogledu potankostih svojih ustanoviti sa dozvolbenikom.

Dozvolbenik je s toga dužan kr. ugarsku brzojavnu upravu blagovremeno zamoliti radi odredjenja gradnje brzojava i ustanovljenja višenaznačenog ugovora tako, da istoj ostane dovoljno vremena za dobavu materijala potrebitog za gradjenje brzojava, kao i za dovršenje gradnje do otvorenja željeznice.

Dozvolbenik je dužan dopustiti, da se stupovi podignut se imajućeg brzojava postave na vlastitom posjedu i zemljištu željeznice, te dozvolbenik neće moći za zauzeto zemljište niti sada niti u buduće zahtjevati ikakove odštete.

Mjesta za brzojavne stupove, kao i ine točke za učvršćenje brzojava imadu se medju dozvolbenikom i medju dotičnimi gradjevnimi organi kr. ugarske brzojavne uprave sporazumno ustanoviti tako, da tim nebude u pogibelj stavljena sigurnost željezničkoga prometa, niti prometnog osoblja.

Dozvolbenik je dužan u onom slučaju, ako se sa poslovnim brzojavom nebi istovremeno gradio državni brzojav, kr. ugarskoj brzojavnoj upravi naknaditi sve-

ukupnu cienu brzojavnih stupovah i inog materijala za gradjenje brzojava, kao i sve troškove gradjenja brzojava; u onom slučaju pako, ako bi se istovremeno gradio takodjer državni brzojav, dužan je povratiti samo cienu gradjevnog materijala za poslovni brzojav i razmjerni dio sveukupnih gradjevnih troškovah, upotrebljenih na gradjenje poslovnoga brzojava.

U obadva slučaja dužan je dozvolbenik na zahtjev kr. ug. brzojavne uprave bez kamatah predujmiti do naknadnog obračunanja one svote, koje su potrebite za brzojavne gradnje spomenute u predidućoj točki, te brzojavne stupove i ostali sav materijal za gradnju brzojava uzduž gradit se imajuće pruge na položenoj već željezničkoj kolotečini o vlastitom trošku razdieliti na način i u vrieme, kao što će to opredieliti kr. ugarska brzojavna uprava.

Prigodom predaje poslovnoga brzojava prelazi u posjedu dozvolbenika sveukupno inventarsko stanje na račun dozvolbenika sagradjenih poslovnih brzojavah.

Kr. ugarska brzojavna uprava ima medjutim pravo na postojeće uzduž željeznice stupove ma kad utvrditi žice državnoga brzojava, te onda brzojavni stupovi bezplatno prelaze u vlastničtvo kr. ug. brzojavne uprave uz dužnost uzdržavanja na državni trošak.

Željeznički poslovni brzojav može dozvolbenik uz običajnu prigledbu kr. ugar. brzojavne uprave upotrebljivati izključivo samo za dojavljivanje, koja se u svrhu željezničkog prometa medju ravnateljstvom i podčinjenimi mu organi, ili medju ovimi posliednjimi medjusobno vode. Kr. ug. brzojavna uprava ovlaštena je medjutim u sporazumku s ravnateljstvom željezničkim zahtjevati i odrediti, da se ovaj poslovni brzojav uz potrebitu prigledbu, u koliko to dopušta poslovni promet, upotrebljavati može za odpremanje kako državnih, tako i privatnih dojavljivanjah.

U ovom posliednjem slučaju medju tim urediti će se posebnom nagodbom način porabe kao i razdieljivanje brzojavnih pristojbinah medju dozvolbenikom i kr. ug. brzojavnom upravom.

Isto tako ustanoviti će se u posebnoj pogodbi medju dozvolbenikom i kr. ug. brzojavoom upravom takodjer oni uvjeti, koji se odnose na nadziranje i uzdržavanje uzduž željeznice podignutog brzojava, kao i na promjene ili preloženja, koja bi se kasnije na njem učiniti imala na zahtjev željezničkog ravnateljstva i u obće na sve one brzojavne poslove, koji nisu uredjeni u više navedenih točkah.

§. 8.

Dozvolbeniku se dopušta, da pobirat se imajuće vozarine računa u ovozemnom srebrnom ili zlatnom novcu takovim načinom, da će se vozarina s uvaženjem ažije pobirati u zemaljskoj vriednosti.

Preračunavanje cienika na zemaljsku vriednost obavljat će se uz prigledbu vlade usljed molbe dozvolbenika ili odredbe vlade od mjeseca do mjeseca po poprečnom tečaju srebra u neposredno minulom mjesecu; a u izvanrednih slučajih u kraćih intervalih polag tečaja srebra u prijašnjem sličnom intervalu.

Na pograničnih postajah dužan je dozvolbenik od putnikah kod plaćanja primati takodjer zlatni i srebrni novac, i to računajuć po tečaju onoga dana.

§. 9.

U §-u 24-tom ustanovljene cienike može dozvolbenik s vremenom obaliti u cielom ili samo za pojedine poteze pruge, u jednom ili u obadva pravca, jednako za sve odpremne daljine u slučaju veće daljine u većoj mjeri.

Tako sniženi cienici mogu se opet povisiti na prijašnju mjeru, nu samo poslje, kako su stojali u porabi kroz 3 mjeseca.

Ako koj odpravnik ili odpremnik pod stanovitimi uvjeti zadobije umoljenu vozarinu ili ine pogodnosti, to mora dionikom takovih postati svaki odpravnik i poduzetnik, koj iste uvjete primi tako, da osobnoj prednosti na nikakov način nesmije biti mjesta.

Ove pogodnosti nemogu se podieljivati niti u slici prividne naknadbine (refactio).

§. 10.

U slučaju, ako u ovozemstvu nastane izvanredna dražina živežnih sredstvah, ima vlada pravo vozarinu za ista za vrieme dražine obaliti do polovice najvišega (maximal) cjenika.

§. 11.

Vojničtvo ima se odpremljivati po sniženih cienicih, i to na temelju pogodbe, sklopljene medju ministarstvom rata i družtvom pov. državne željeznice dne 10. prosinca godine 1860., ustanove koje pogodbe sačinjavaju nadopunjujući dio ove dozvolne izprave.

Povoljnije pogodbe, koje bi se sklopile s dozvolbenikom u pogledu odpremljivanja vojničtva za druge njegove pruge, valjati će i za ovu željeznicu.

Ustanove ove imadu se uporavljivati takodjer na financijalno stražarstvo, zatim na državno i municipalno stražarstvo javne sigurnosti, te napokon i na kaznjenike.

U ostalom valjaju takodjer za temešvarsko-óršovsku željeznicu sve one ustanove, kojimi se uredjuje uzajamo podpomaganje ugarskih i austrijskih željezničkih družtvah u svrhu većih odpremah vojničtva, kao i priredjenje i držanje i u pripravi za takove odpreme potrebitth priredbah; nadalje ustroj bojnih željezničkih odielah, te napokon upotrebljivanje u vrieme mira ustrojit se imajućih takovih učevnih četah pri gradjenju i uzdržavanju željeznice, te se družtvo obvezuje, da će

čete u vrieme mira ustrojenih bojnih željezničkih odielah na zahtjev ces. i kr. zajedničkoga ministra rata pod uvjeti, s njim ustanovljenimi, upotrebljavati kako pri gradjenju ove pruge, tako i pri radnjah uzdržavanja željeznice.

Samo po sebi razumjeva se, da ustanove i pogodnosti, koje se odnose na odpremljivanje vojničtva, isto tako valjaju za domobranstvo i one čete, koje kao dopunjujuća čest vojske stoje pod zaštitom medjunarodnoga prava.

§. 12.

Državni organi i službenici, koji po nalogu oblastih, nadzirajućih upravu i promet željeznicah, ili u svrhu zaštite iz dozvole ove proiztičućih državnih interesah, ili u poslovih dohodarstvenih upotrebljavaju željeznicu, te se nalogom oblasti izkažu, imadu se s putnom prtljagom njihovom odpremljivati bezplatno.

§. 13.

Od stranakah, koje bi željeznicu bez predhodne naplate vozarine za osobu ili robu prevarom upotrebile, zatim koje bi krivom prijavom vrsti ili težine robe ili inim načinom smjerale prikratiti poduzeće, — moći će se utjerati trostruka tarifska pristojba.

§. 14.

U svrhu zaštite državnih interesah ovlaštena je vlada u svakom pravcu pribaviti si osvjedočenje, da se gradjenje željeznice i poslovno uredjenje svrsi shodno i solidno izvadja i neprekidno u dobrom stanju uzdržava, te naložiti, da se opažene mane odstrane.

Vlada si pridržaje pravo, da željeznicu poslje dovršenja gradjenja može pohvalbati.

Svrha pohvalbe je ta, da se ustanovi, da li je dozvolbenik podpuno odgovorio dozvolbenim obveznostim svojim u pogledu gradje i priredjenja željeznice.

U ime povratka onih troškovah i izdatakah, koji s izvršivanjem vrhovnog nadzornog prava, pridržanog vladi u smislu ustanovah obćenitih zakonah, a napose u smislu ove dozvolbene izprave, državi na teret padaju kako za vrieme gradjenja tako i poslie otvorenja dozvoljene pruge, plaćat će dozvolbenik na korist državnoga blaga godišnju paušalnu svotu, koju će vlada ustanoviti.

Dozvolbenik je nadalje dužan k primjernoj česti troškovah priglednoga organa, pozvanoga na pregledavanje družtvenih računah u svrhu izdavanja kamatnoga jamstva, doprinašati u razmjerju, koje će vlada ustanoviti prema miljam dužine željeznice.

Dozvolbenik je napokon dužan vladi povratiti sve one troškove, koje je vladi prouzročilo proučivanje dozvoljene željeznice do podieljenja dozvole, te

mora odnosnu svotu državnomu blagu platit za 14 danah, računajuć od dana, kojim zakon o dozvoli stupi u kriepost.

§. 15.

Trajanje dozvole ove, sa zaštitom proti gradjenju nove željeznice, ujamčenom u §. 9. pod točkom b) propisa o dozvoljivanju željeznicah pomenutoga u §. 1., ustanovljuje se do 1. siečnja godine 1967, te prestaje ovim danom.

Osim gore navedenog slučaja prestaje dozvola takodjer onda, ako nebudu obdržani rokovi, ustanovljeni za svršetak radnjah trasiranja, zatim za svršetak gradjenja i za otvorenje prometa, te ako se zakasnjenje rokovah neopravda u smislu točke b) §. 11. višepomenutoga propisa o dozvoljivanju željeznicah.

§. 16.

Vlada si pridržaje pravo, da željeznicu ovu s ostalimi prugami družtva skupa i na jedanput odkupiti može u smislu §. 1. ugovora od 1. prosinca 1866. i po izminuću tamo ustanovljenih rokovah.

U svrhu ustanovljenja odkupne ciene izračunati će se čisti dohodak poduzeća od sedam godinah, predidućih odkupu; od ove svote odbiti će se čisti dohodak dvijuh najlošijih godinah, te će se izračunati popriečni čisti dohodak ostalih pet godinah.

Ova svota, koja ipak nesmije biti manja od čistoga dohodka posliednje od pomenutih 7 godinah, plaćat će se dozvolbeniku kroz ustanovljeno vrieme dozvole kao godišnja renta.

§. 17.

Čim izmine dozvola ili se odkupi željeznica, stupa država, i to u prvom slučaju bezplatno, a u posliednjem uz plaćanje godišnje rente, ustanovljene u smislu §. 16., u vlastničtvo prosto od svakoga tereta i uživanje dozvoljene željeznice, predat se imajuće u dobrom stanju, te uzima u posjed prostor i zemljište, zemne i umjetne gradjevine, gornju i dolnju gradnju sa svimi pripadci, kao što su prometna sredstva, kolodvori, natovarišta i stovarišta, sgrade na odlaznih i dolaznih mjestih, stražarske i nadgledničke kuće, sa svimi unutarnjimi spravami, pokućtvom i svimi pokretninami i nepokretninami.

Od prometnih sredstvah dužno je družtvo toliko predati, koliko će od takovih, na svih ugarskih prugah njegovih faktično nalazećih se sredstvah na prugu ovu odpasti u razmjerju miljah prama nečistom (brutto) dohodku.

Kako po izminuću dozvole tako i u slučaju odkupa željeznice ostaje dozvolbenik poslie povratka svih od države izdanih predujmovah i kamatah od istih, vlastnik iz vlastitih zaslužbinah poduzeća ustrojene pričuvne zaklade i izvanjskih aktivnih tražbinah, kao i iz svih vlastitoga imetka poduzeća podignutih sgradah,

kao što su: peći za koaks, lievaonice, strojevne ili ine tvornice, suše, Dock-i, na nabavu ili podignuće kojih bijahu po vladi ovlašteni uz naročiti dodatak, da neće sačinjavati pripadnost željeznice.

§. 18.

Ako bi se uzprkos predbježnih opomenah opetovano dogodilo, da dozvolbenik povriedi ili neizpuni u dozvolnoj izpravi ili u zakonih sadržane dužnosti, pridržaje si vlada pravo proti njemu zakonom primjerne odredbe učiniti, te prema okolnostim dozvolu ma kad prestalom izjaviti.

§. 19.

Svaki odpravak ove dozvole kao izprave podleži biljegovini, odmjerenoj sa jednom forintom.

Posebni uvjeti.

§. 20.

U pogledu gradjevnih uvjetah dieli se dozvoljena željeznica na sliedeće oddiele:

1. Prvi oddiel proteže se od kraja temišvarske postaje sve do kraja postaje körpavske.
2. Drugi oddiel proteže se od Körpe do zemaljske granice.

Radnje mora dozvolbenik polag sliedećih ustanovah izvesti.

a) Dolnja gradnja.

Na prvom oddielu nesmije biti uzpon željeznice u dužini od hiljadu (1000) metarah veći od pet (5) metarah, polumjer zavojah pako na otvorenoj pruzi nesmije biti manji od 400 metarah

Na drugom oddielu može se medju razvodjem i postajam, gradit se imajućom u okolici Kornie iznimice uporaviti uzpon od 20 metarah na 1000 metarah, u ostalom pako ustanovljuje se na ovom oddielu najveći uzpon sa 13 metarah u dužini od 1000 metarah, zavoji na ovom oddielu nesmiju u obće imati manji polumjer od tri sto metarah.

Ako bi iz potanjih nacrtah proizašlo, da bi na pojedinih iznimnih točkah drugoga oddiela uporavljenje zavojah od 300 metarah skopčano bilo s tehničkimi potežkoćami, u tom slučaju opunovlašćuje se ministarstvo komunikacijah, da može dozvoliti takodjer zavoje s polumjerom od 275 metarah.

U pogledu popriečnih prosjekah željezničkoga tiela i prudnoga podnožja ima se držati propisah i normalnih nacrtah, koji su medju vladom i dozvolbenikom ustanovljeni i kod ministarstva komunikacijah položeni, te prema kojim je ministar komunikacijah na predlog dozvolbenika dozvolio svrsi shodne preinake.

Širina vrha željeznice, mjerena u gornjoj površini podsiekah, nemože biti manja od 4 metra.

Umjetne gradjevine imadu se izvesti u svojstvu stalnom, dakle iz kamena, opeke i željeza.

Eventualno potrebiti prorovi imadu se sagraditi za dvie kolotečine.

b) Gornja gradnja.

U pogledu priredjenja gornje gradnje i svih sastavinah njezinih kao i u pogledu razredjenja kolotečinah na postajah valja se držati medju vladom i dozvolbenikom ustanovljenih, te kod ministarstva komunikacijah položenih propisah i normalnih nacrtah, svrsi shodnu preinaku kojih može ministar komunikacijah na predlog dozvolbenika dopustiti.

Sve vrsti željeznoga materijala i proizvodah, potrebitih za gornju gradnju, imadu se, u koliko je samo moguće, nabaviti u ovozemstvu, ako bi se pako sbog nedostatnih ponudah materijali ovi priredjivali u inozemstvu, to za iste pripadajuća uvozna carina pada na teret dozvolbeniku.

c) Sgrade, zapor željeznice, znakovi.

Sgrade se imadu izvesti iz kamena ili opeke, samo nadzemne česti skladištah za robu i manjih nuzsgradah mogu se izvesti takodjer iz drva.

Glede temeljne osnove razredjenja, uredjenja i opreme sveukupnih sgradah imadu se uporaviti medju vladom i dozvolbenikom ustanovljeni normalni nacrti i propisi; svrsi shodne preinake i razširenje istih, kao i od istih odstupljujući način gradjenja može vlada dozvoliti, dotično zahtjevati na predlog dozvolbenikov.

To isto valja takodjer glede zapora i ograde željeznice, kao i glede znakodavnih spravah i čitavoga znakodavnoga sustava, pri čem se primjećuje, da se za ove posliednje uzimaju za temelj kod družtva državne željeznice postojeća načela, propisi i narisi.

Dozvolbenik je dužan dozvoljenu prugu providiti sa sgradami prema zahtjevom prometa, naročito dužan je na postajah za primanje i upravu osobnog i teretnog prometa, nadalje za obavljanje službe vozne, službe uzdržavanja željeznice, zatim službe poslovno-rukovodne i službe ravnanja izvesti potrebite gradnje, učiniti sve razredbe i priredjenja i dobaviti potrebita u mjeri odgovarajućoj zahtjevom postojećeg prometa.

Ako bi usljed naraslog prometa nastala potreba, da se sgrade povećaju ili nove podignu, to je dozvolbenik dužan iste na zahtjev vlade izvesti iz vlastitoga.

Troškove za izvedenje sgradah, namjenjenih na pograničnoj postaji za prostorije, potrebite za redarstveno, carinarsko i poštarsko rukovodjenje, kao i za nastanjenje pri tom potrebitog osoblja, nosit će vlada; odnosne gradnje ipak dužan je dozvolbenik na zahtjev vlade izvesti pod uvjeti, koji će se s njom uzajamno ustanoviti.

Za carinsku manipulaciju s putnom prtljagom putnikah potrebitu prostoriju usuprot dužan je dozvolbenik o vlastitom trošku prirediti u sgradi postaje.

d) Postaje.

Osim izlazne postaje u Temišvaru i glavne postaje u Oršovi ima se sagraditi najmanje još četrnaest (14) postajah.

Postaje imadu se na pruzi tako razdieliti te sa dovoljno dugimi koloteči-nami u dovoljnom broju tako providiti, da će na željeznici prema zahtjevom prometa opredieljeni vlakovi obćit moći bez svake zaprieke.

Postaje imadu se u ostalom s obzirom na kasnije možda potrebito produženje, graditi polag nacrtah ustanovljenih medju vladom i dozvolbenikom.

Ako bi uslied naraslog prometa postalo potrebito povećanje ovih postajah, to je dozvolbenik dužan radnje povećanja izvesti na vlastiti trošak.

Isto tako je dozvolbeno družtvo dužno iz vlastitoga nositi temešvarsko-oršovskoj pruzi na teret padajuće troškove pogranične postaje, sporazumno ustanovljene medju ugarskom i rumunjskom vladom.

e) Poslovna sredstva.

Sva poslovna sredstva, pod kojimi se imadu razumjevati sa tendami i opremom providjeni parovozi, kola za odpremanje osobah, pošte i tereta, i ralice, dakle sve pokretne sprave, imadu se polag oblikah, postojećih na prugah družtva državne željeznice, nabaviti u koliko je samo moguće u ovozemstvu u takovoj množini, da bude nabavna vriednost istih po milju zastupala najmanje šestdeset hiljadah (60.000) forintah u bankovnoj vriednosti, što dozvolbenik dokazati mora.

Ako bi uslied povekšanja prometa potrebitim postalo pomnožanje ovih prometnih sredstvah, to dozvolbenik mora pomnoženje to izvesti na vlastiti trošak.

f) Kakvoća i količina radnjah.

Sve vrsti radnje, gradnje i priredbe potrebite za sagradjenje i priredjenje dozvoljene željeznice, imadu se izvesti iz materijala dobre vrsti, izradjenog polag propisah tehničkih.

Što se pako tiče kolikoće i mjere ovih radnjah, gradnjah, priredbah i materijalah, to je dozvolbenik u tom pogledu dužan dozvoljenu željeznicu izvesti i

prirediti tako, da bude odgovarala zahtjevom od vremena do vremena postojećeg, svrsi shodno i gospodarstveno rukovodjenog prometa, te ju providiti sa svimi onimi priredbami i radnjami, koje spadaju k podpunomu, za promet prikladnomu izvedenju i priredjenju pruge, i koje su potrebite za stavljenje iste u promet, zatim za uredjenje i priredjenje prostorijah, namienjenih za osobni promet i za rukovodjenje svih službovnih granah, ma da i nisu u više sadržanih ustanovah potanko navedene.

Ako bi živahnost prometa zahtjevala pomnožeuje svega toga, to je dozvolbenik dužan bez novog obterećenja države izvesti potrebite naknadne radnje.

§. 21.

Dozvolbenik je dužan potanje osnove vladi predložiti za 180 danah, računajuć od dana, kojim zakon o dozvoli stupi u kriepost.

Vlada usuprot obvezuje se, da će odluku svoju glede podnešenih osnovah priobćiti dozvolbeniku za 60 danah, računajuć od podnešenja.

Dozvolbenik se obvezuje, da će dozvoljenu prugu dovršiti za četiri godine, računajuć od dana, kojim zakon o dozvoli stupi u kriepost. Ako bi se gradjenje željeznice ove dovršilo i prije roka ovog, to će se karanšebeško-oršovski dio pruge moći javnomu prometu predati najviše za tri mjeseca prije višepomenutog roka.

§. 22.

Na ugarsku državu odpadajući dio kamatnoga jamstvenoga paušala ustanovljenoga za dozvolbeno družtvo u smislu ugovorah medju istim družtvom i medju u ono vrieme postojavšimi vladami sklopljenih ugovorah, te po obijuh polovinah države preuzetog u iznosu godišnjih 5,200.000 forintah, povisuje za dalnji jedan milijun u srebru počamši od dana, kojim se čitava temišvarsko-oršovska pruga stavi u promet na čitavo vrieme dozvole.

Eventualni predujmovi u ime kamatnoga jamstva doznačivat će se, a doznačeni predujmovi povraćat će se polag ustanovah, sadržanih u 13. članku dozvolne izprave, dozvolbenomu družtvu dne 1. siečnja 1855. izdane.

§. 23.

Od dozvoljene željezničke pruge neće se niti dohodarina, niti tečevinarina, niti nikakov ini porez, koj bi se možda mjesto ovih uveo u buduće, plaćati sve dotle, dok čisti dohodak nedostigne jedan milijun forintih.

Kad dohodak prekorači ovu svotu, moći će se porez uvrstit u poslovni račun. Dotle ipak, dok gore navedenu svotu nadmašujući višak dohodka nedostigne svotu dohodarine, plaćat će se u ime poreza samo svota jednaka faktičnomu višku dohodka.

Stoga se imade vrhu prometa temešvarsko-oršovske željeznice posebni račun voditi sve dotle, dok družtvo porabu čini od oprosta dohodarine i tečevinarine; u tom računu imadu se kao prijetak uvrstiti pristojbe, što ih družtvo pobira za osobe i terete, odpremljivane na temešvarsko-oršovskoj željeznici; kao izdatak pako imade se osim neposrednih i izključivih teretah temešvarsko-oršovske željeznice uvrstiti razmjerni dio zajedničkih troškovah ove željeznice i ostalih prugah družtva, i to:

a) dio troškovah uprave, koj se ima ustanoviti u razmjerju nečistog dohodka temešvarsko-oršovske pruge i inih prugah družtva;

b) dio dotacije mirovno-obskrbne i podporne zaklade, koj se ima ustanoviti u razmjerju osobnih berivah, izplaćenih na temešvarsko-oršovskoj i ostalih prugah družtva;

c) dio troškovah, potrebitih za popravak i uzdržavanje prometnih sredstvah, odgovarajući razmjerju prevaljenih miljah na temešvarsko-oršovskoj i na ostalih prugah družtva; napokon

d) polovica iznosa, odpadajućega na dozvolbenika od izdatakah temešvarskoga kolodvora.

Dozvolbenomu družtvu podieljuje se oprost od biljegovine i pristojbah za gruntovnički prepis nepokretninah, potrebitih za sagradjenje ove željeznice.

Isto tako će biti prosti od biljegovine i pristojbah svi ugovori, podnesci i izprave, koje će se izdati u svrhu gradjenja i prvog uredjenja prometa.

§. 24.

Vozarine za osobe i robu na ovoj željeznici ustanovljuju se medju sliedećimi granicami:

Najvišji cienik po milju u zlatnom ili srebrnom novcu od putnikah za jednu osobu:

u I. razredu 36 novčićah a. vr.
u II. razredu 27 novčićah a. vr.
u III. razredu 18 novčićah a. vr.

Kod brzovoznih vlakovah, koji moraju sastojati iz kolah prvoga i drugoga razreda, mogu se ove pristojbe povišiti za 20 postotakah, pod uvjetom, da brzina ovih vlakovah nebude manja od popriečne brzine brzovoznih vlakovah inih ugarskih i austrijskih željeznicah.

Za robu uz običnu brzinu po milju od carinske cente:

I. razred 1 for. 56 novčićah a. vr.
II. razred 2 for. 34 novčićah a. vr.
III. razred 3 for. 12 novčićah a. vr.

Iznimice plaća se za tovare cielih kolah od carinske cente i milje za odpremljivanje žita, brašna, drva za gorivo i podsiekah 1·4 novč. a. vr., zatim za odpremanje kamene soli, koaksa, briquettea, rudnog uglenja, tištene turfe, kamena za gradjenje, opeke i šljunka od carinske cente i milje 1 novč. a. vr.

U pogledu najvećih stavkah osigurnih i nuzgrednih pristojbah, kao i u pogledu razredjenja robe i u pogledu inih prometnih ustanovah imadu se obdržavati oni isti propisi, koji postoje na ugarskoj glavnoj pruzi pov. države željeznice.

Ako bi zakonodavstvo uredilo vozarine za sve po njem dozvoljene željeznice, to će u tom pogledu stvoren zakon imat valjanost takodjer za ovu prugu.

Dozvolbeno družtvo, koje je podjedno vlastnik željeznice, prosiecajuće Ugarsku od Temešvara do austrijske granice, obvezuje se, da u interesu domaćih proizvodah, obrta i trgovine od robe, koja će se odpremati preko Ugarske, na prugi, spadajućoj k staroj željezničkoj mreži, od Oršove do pogranične postaje ugarske pruge neće nikad pobirati manju vozarinu nego pobira od ma koje postaje ugarske pruge svoje, do iste pogranične postaje za odpremanje slične robe.

Isto tako nesmije dozvolbenik od Oršve do ma koje ugarske postaje svoje pobirati manju vozarinu, nego ju pobira od one iste robe od ma koje ugarske postaje do one iste postaje opredielenja uz jednaku ili manju odpremnu daljinu.

Ako bi se s rumunjskom željezničkom mrežom spojila ina koja ugarska željeznica, a od rumunjske granice do ma koje postaje anstrijske državne željeznice vodeća konkurencionalna pruga nebi bila podvržena ovim istim uvjetom, tad prestaje za družtvo državne željeznice valjanost ovih cieničkih ustanovah.

§. 25.

Ako dozvolbenik nebi željeznicu predao prometu u ustanovljenom roku, bit će dužan za svaki dan zakasnjenja 1000 for„ slovom jednu hiljadu forintah austrijske vriednosti kao vinkulum na korist državnoga blaga uplatiti za 30 danah, računajuć od poziva vlade; u slučaju nenaplate imat će vlada pravo u ime vinkuluma platit se imajuću svotu od dozvolbenika utjerati putem sumarnoga postupka.

Odpustu vinkuluma ima mjesta samo onda, ako je dozvolbenik od vlade unapried izposlovao produljenje ustanovljenoga roka, ili ako je obrazloženo opravdao zakasnenje.

§. 26.

Za vrieme gradjenja željeznice dužan je dozvolbenik za svoje radnike bolnice prirediti; u slučaju, ako bi se koji izmedju radnikah njegovih obskrbljivali u javnoj kojoj bolnici, biti će dužan dozvolbenik za to odpadajuće troškove dotičnim zavodom naknadjivati svake četvrt godine.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i sami obdržavati i po drugim viernim Nam obdržavati dati.

Dano u Laxenburgu dne tridesetoga srpnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan grof **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 45.

Zakonski članak XXIX. 1874.

zjedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o preinačenju dozvolne izprave u pogledu izgradjenja željeznice, vodeće od Šopruna preko Požuna, Lundenburga i vagske doline, zatim o izgradjenju pobočne pruge, vodeće od Nemšove preko doline Vlarske do zemaljske granice.

(Potvrdjen 30. srpnja 1874. Proglašen u obih kućah sabora 1. kolovoza 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Češki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o preinačenju dozvolne izprave u pogledu izgradjenja željeznice, vodeće od Šopruna preko Požuna, Lundenburga i vagske doline, — zatim o izgradjenju pobočne pruge, vodeće od Nemšove preko doline Vlarske do zemaljske granice.

§. 1.

Dozvolna izprava, uzakonjena zakonskim člankom XXIX. od godine 1872. o sagradjenju željeznice, vodeće od Šopruna preko Požuna, Lundenburga i vagske doline, preinačuje se na sliedeći način:

a) rečena željeznica nosit će u buduće ime «vagsko-dolinska željeznica».

b) U §-u 26. iste izprave opredieljeni gradjevni rok ustanovljuje se na šest godinah, računajuć od dana, kojim je zakonski članak XXIX. od godine 1872. stupio u kriepost.

Izvan krieposti pako stavlja se ona ustanova istoga §., da dielomično otvaranje prugah od Požuna prama jugu i od Trnove prama sjeveru mora napredovati u istoj mjeri.

c) Ona ustanova dozvolne izprave, da se ova željeznica kod Požuna ima spojiti jednom kolotečinom s prugom državnoga željezničkoga družtva, preinačuje se tako, da se ove dvie željeznice imadu dovesti u savez s kolotečinom, koja će postaju «Prača» državne željeznice spojiti s postajom «Rieče» vagsko-dolinske željeznice.

d) Iz požunsko-trnavsko-trenčinske glavne pruge izlazeću, te do Üzbega izvesti se imajuću pobočnu prugu dužno je napokon družtvo vagsko-dolinske željeznice sagraditi samo u slučaju, ako bi se gradila dozvoljena bivša sjevero-zapadna ili ina takova željeznica, koja će dotaknuti mjesto Üzbeg.

§. 2.

Povrh toga ovlašćuje se vlada, da rečenomu družtvu od slučaja do slučaja može dopustiti, da isto stanovite, izvorno ustanovljene gradnje tamo, gdje se to učiniti može, sa svim propusti ili pako na jeftiniji način izvede: poimence:

a) da na drugom, trećem i četvrtom oddielu takodjer može uporaviti zavoje s najmanjim polumjerom, dozvoljenim za ostale odiele,

b) da drugi, treći i četvrti odiel graditi može s najvećim uzponom od 6·67 metarah mjesto 5 metarah u dužini od 1000 metarah,

c) da njekoje izmedju mostovah, koji bi se imali izvesti iz kamena ili željeza, može sagraditi iz drva,

d) da sgrade može izvesti u manjoj mjeri i na jeftiniji način, nego je to izvorno ustanovljeno; napokon

e) da može dolnju gradnju postajah u manjih mjerah, a kolotečine na postajah u manjem broju izvesti, nego je to bilo ustanovljeno prvobitno.

§. 3.

U slučaju, ako bi se učinila poraba od pogodnostih, navedenih u predidućem §., dužno je ipak družtvo onu razliku troška, koja postoji medju troškom izvorno ustanovljenih radnjah i troškom uz posebnu dozvolu vlade faktično izvedenih radnjah, i koju razliku će odslučaja do slučaja ustanovljivat ministar za javne radnje i komunikacije, — izlučit iz gradjevne zaklade, te ju u vlastitih dionicah družtva ili u gotovu novcu priložit k pričuvnoj zakladi, koja se ima stvoriti u smislu točke 3. §. 16. dozvolne izprave.

§. 4.

Družtvo vagsko-dolinske željeznice dobiva podjedno pravo, da kao priključak k željeznici, projektiranoj od vlara — dolinske granice prama Tropavi, sagraditi i u prometu držati može pobočnu željezničku prugu, izlazeću iz postaje Nemšova Požun-Trnava-trenčinsko-žilinske glavne pruge, te vodeću preko doline „Vlara“ zvane do zemaljske granice, — uz uvjete, koji su ustanovljeni u §. 1. dozvolne izprave. uzakonjene gorepomenutim zakonskim člankom i u nazočnom zakonu.

§. 5.

Družtvo je ipak dužno postaju u Nemšovi sagraditi tako, da će ista podpuno odgovoriti takodjer prometu ove pobočne pruge.

§. 6.

Vlada se u ostalom ovlašćuje, da na ovoj pobočnoj prugi, u koliko bi to opravdano bilo odnošaji uzpona vladajući kod produljenja njezinoga u Moravskoj, — dozvoliti može i najveći uzpon od 10 metarah u dužini od 1000 metarah, nu u tom slučaju imat će se razlika medju troškom za ovaj uzpon i troškom za uzpon dozvoljeni pod točkom a) §. 2. u mjeri, koju će ustanoviti ministar za javne radnje i komunikacije — iz gradjevne zaklade družtva uplatiti u smislu §. 3. u pričuvnu zakladu.

§. 7.

Zakon ovaj stupa u život danom proglašenja, te se provedba istoga povjerava ministru za javne radnje i komunikacije.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti, tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati, i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Laxenburgu dne tridesetoga srpnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Stjepan **Bitto** s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r.

Br. 46.

Zakonski članak XXX.: 1874.

zajedničkoga hrvatsko - ugarskoga sabora o preinačenju njekojih točakah dozvolne izprave željeznice, gradit se imajuće od Gjura preko Šopruna prama Ebenfurtu do zemaljske granice.

(Potvrdjen 30. srpnja 1874. Proglašen u obih kućah sabora 1. kolovoza 1874.).

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o preinačenju njekojih točkah dozvolne izprave željeznice, gradit se imajuće od Gjura preko Šopruna prama Ebenfurtu do zemaljske granice.

§. 1.

Uvjeti ustanovljeni u dozvolnoj izpravi, uzakonjenoj zakonskim člankom XXVII. od godine 1872. u pogledu gradjenja željeznice od Gjura preko Šopruna prama Ebenfurta do zemaljske granice, — preinačuju se na sliedeći način:

A) Od jamčevine položene u smislu §§. 4. i 26. dozvolne izprave u iznosu od 500.000 forintah, povratit će se dozvolbeniku 400.000 forintah poslie bezzapriečno obavljene pohvalbe gjursko-šoprunskoga oddiela, — 100.000 forintah pako poslie bezzapriečno obavljene pohvalbe poteza, vodećega od Šopruna do granice.

B) Dozvolbenik se ovlašćuje da u slučaju ustrojenja družtva u svrhu pribave potrebitih novacah do iznosa $^2/_5$ temeljne glavnice izdati može dionice, a s privoljenjem glavne skupštine dioničarah do iznosa $^3/_5$ temeljne glavnice na pokazitelja glaseće prvenstvene obveznice.

Dozvolb. nik ipak može samo u onom slučaju poslužit se pravom ovim, ako izkaže uloženje višenavedene čitave dioničke glavnice, ako je 50% iste faktično uplaćeno te ako dozvolbenik preuzme jamstvo za neuplaćeni dio dioničke glavnice.

Prvenstveni zajam sačinjavat će teret družtva te se ima uz pridržanje pravah, proizlazećih iz zakonskog članka I. od godine 1868. na željeznicu ovu na prvom mjestu gruntovnički ubilježiti; okolnost ova kao i to, da željeznica ova neuživa državnog kamatnog jamstva, ima se napomenut u tekstu dionicah i prvenstvenih obveznicah.

C) Dozvolbenik se oslobadja od sagradjenja u Gjuru i Šopronu izvorno projektiranih većih kolodvorah polag ustanovljenih mjerah, kao i inih medju ministarstvom za javne radnje i komunikacije i medju dozvolbenikom opredieljenih manjih radnjah, (popis koji je položen kod rečenog ministarstva); usuprot je dužan:

aa) u Gjuru i Šoprunu na onih mjestih, koja će se opredieliti konačno za postaje sagraditi prvim zahtjevom prometa odgovarajuće manje postaje ito uz jedinstvene ciene, ustanovljene medju ministarstvom za javne radnje i komuunikacije i medju dozvolbenikom do iznosa od 300.000 forintah u gotovom novcu, te dozvoljuje da sgrade na ovih postajah može — u koliko to sigurnosti odgovara podpuno — izvest lagljim gradjenim načinom, nego je to ustanovljeno u dozvolbenoj izpravi.

bb) U ime onih radnjah, od izvedenja kojih je polak točke C) oslobodjen, dužan će biti dozvolbenik u blagajnu ustrojit se imajućég družtva položiti 1,021.850 forintah u družtvenih papirah polag nominalne vriednosti i to do iznosa od $^3/_5$ u prvenstvenih obveznicah a do iznosa $^2/_5$ u dionicah.

cc) Ako bi gradjevni trošak postajah imajućih se podignut u Gjuru i Šopronu pojedince nadmašio svotu od 300.000 forintah ili ju pak nebi dostigao, to će se u tom slučaju razlika imat proračunati polag jedinstvenih cienah, spomenutih pod aa) te će se takova dozvolbeniku izplatit iz svote položene u smislu točke bb) dotično po istom u družtvenu blagajnu polag istog preračunanja položit naknadno.

dd) Dozvolbenik dužan je nadalje gjurski kolodvor s tamošnjim kolodvorom pov. državne željeznice, u Šoprunu pako s kolodvorom južne željeznice spojiti s jednom kolotečinom, te se troškovi ovih kolotečinah s jedinstvenimi cienami spomenutimi pod točkom aa) imadu uračunati u trošak kolodvorah, iznoseći pojedince 300.000 forintah.

ee) Ako bi u Gjuru ina koja željeznica s željeznicom gjursko-šoprunsko-ebenfurtskom, ili pako gjursko-šoprunsko-ebenfurtska željeznica uz odstupljenje od ustanove, sadržane u točki pod aa), s inim kojim željezničkim poduzećem, koje u Gjuru ima postaju lli takovu gradi — hotiela podići zajednički kolodvor, u tom slučaju dužan je dozvolbenik za gradnje ovog zajedničkog kolodvora doprinjeti 300.000 forintah u gotovom novcu, dočim se samo po sebi razumjeva, da će se radnje i nabave, koje je možda već obavio, imat uračunati njemu na korist.

U pogledu zajedničke porabe zajedničkog kolodvora itd. imat će se sklopiti posebni ugovor medju dotičnimi poduzeči.

D) Rok, opredieljen u § 25, dozvolne izprave za dogradnje i stavljenje u promet Gjursko-šoprunskoga poteza, produljuje se za šest mjesecih.

E) U §. 30. dozvolne izprave ustanovljena nominalna glavnica od 14,300.000 forintah podiže se za 160.400 forintah u srebru, dakle na 14,460.400 forintah, te se od ove svote poslije dobitka iznosa od 1,021.850 forintah, koji se u smislu točke bb) položiti ima, preostavša svota od 13,438.550 forintah razdieli na obadva odiela pruge, te se od iste ustanovljuje za gjursko-šoprunski odiel 9,695.780 forintah, slovom: devet milijunah, šest sto devetdeset pet hiljada, sedam sto osamdeset forintah, a na šopronsko-pogranični oddiel 3,742·770 forintah slovom tri miljuna, sedam sto četrdeset dvie hiljade sedsmsto sedamdeset forintah.

F) Napokon se dozvolbeniku uz pridržanje obvezanosti sadržane u dodatku dozvolne izprave — cæteris paribus — osigurava prednost prava za gradjenje pobočne pruge, izvesti se imajuće do siegendorfskih tvornicah šećera, te od ondje do sv. Margarete.

§. 2.

Provedba ovoga zakona povjerava se minstru za javne radnje i komunikacije i ministru financijah.

Izjavljujuć Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Našim obdržavati dati.

Dano u Laxenburgu dne tridesotoga srpnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) **Franjo Josip** v. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 47.

Zakonski članak XXXI. : 1874.

zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora o naknadnom kreditu, potrebitom za godinu 1874. u svrhu izvedenja zakona, glasećega o uvedenju metričke mjere.

(Potvrdjen 2. kolovoza 1874. Proglašen u obih kućah sabora 14. kolovoza 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českí itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći:

zakonski članak

o naknadnom kreditu potrebitom za godinu 1874. u svrhu izvedenja zakona, glasećega o uvedenju metričke mjere.

§. 1.

U ime troškovah, koji su za podignuće, uredjenje i aktiviranje srednjega baždarskoga povjerenstva državnoga potrebiti postali, otvara se na razpoložbu ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu za tekuću godinu 1874. izvanredni naknadni kredit od dvadeset i osam hiljadah četiri sto forintih.

§. 2.

Za nabavljenje na porabu jurisdikcijah i baždarskih uredah potrebitih uzornih mjerah, uzornih težah i za obaždarenje služeče sprave, otvara se na razpoložbu ministra za poljodjelstvo, obrt i trgovinu kao predplata izvanredni naknadni kredit iznašajući sto hiljadah forintih.

Cienu uzornih mjerah, uzornih težah, za obaždarenje služeće sprave imadu dotične jurisdikcije najkašnje do konca godine 1876. povratiti.

Svote u §. 1. i 2. votirane imadu se namiriti iz izvanrednih primutakah državnih.

§. 3.

Izvršenje ovoga zakona povjerava se ministru za poljodjelstvo, obrt i trgovinu kao i ministru financijah.

Izjavljajući Mi zakonski ovaj članak i sve, što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i Sami obdržavati i po drugim vjernim Nam obdržavati dati.

Dano u Laxenburgu dne drugoga kolovoza godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.
Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Br. 48.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 5. rujna 1874. br. 3715.,

kojom se izdaje naputak za provedbu zakona od 5. siečnja 1874. ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

Da se provede zakon od 5. siečnja 1874. ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu odredjuje se na temelju §. 83. toga zakona, što sliedi:

I.

O vlastih sveučilištnih.

§. 1.

Sav sbor profesorski bira si svake godine izmedj redovitih profesorah svojega načelnika (dekana), pri tom izboru učestvuju i oba privatna docenta, koji sjede u sboru profesorskom.

§. 2.

Da izbor bude valjan, iziskuje se nadpolovična većina glasovah, ako te nadpolovične većine nebude ni pri izboru iznovičnom, naredit će se izbor užji, u koji će se uzeti samo oni, koji su pri iznovičnom izboru imali najveću količinu glasovah, ili ako takovih neima više, oni, koji su imali obije najveće količine glasovah.

Ako ni pri trećem izboru nebude povoljna rezultata, onda odlučuje senat akademički izmed onih, koji su imali najviše glasovah u sboru profesorskom dotičnoga fakulteta.

§. 3.

Samo odstupljući dekan može izbora neprimiti, a da nenavede nikakovih razlogah, svaki drugi član, koji neće da primi dekanate, treba da navede razloge, da li su pako ovi umjestni, o tom će bez svakoga viećanja i pretresivanja glasovati ostali izbirajući članovi. Ako bude to glasovanje za izabranoga nepovoljno, moći će on podnieti priziv senatu akademičkomu, koji će odlučiti, ima li, neima li pravo.

Ovim načinom birat će se za prvu godinu i prodekani, u buduće pako biti će prodekani oni, koji su bili dekani prijašnje godine.

§. 4.

Dok se glede izbora rektora zakonom neodredi inače, valjati će sliedeće ustanove :

Rektor se bira izmedj aktivnih redovitih profesorah od svih kolikih fakultetah na onaj način, na koji se biraju dekani, samo po raznih sborovih.

Ako užjim izborom nebude svrha postignuta, odlučit će žrieb.

Ako izabrani neuzhtije primiti izbora, postupat će se, kao što u sličnom slučaju pri izabiranju dekana, priziv će teći na bana. Ovim načinom birat će se za prvu godinu i prorektor. Kašnje će prorektor biti onaj, koji je bio rektor prijašnje godine.

§. 5.

Vlasti akademičke ustanovljuju se za svaku školsku godinu u drugoj polovici predposlednjega mjeseca školske godine.

Izborni zapisnici imaju se podnašati zemaljskoj vladi, koja ima pravo izpitivati i potvrdjivati izbore.

§. 6.

Nove vlasti počet će, ako potvrdjene budu, dielovati osam danah prije početka školske godine, do toga časa službovati će vlasti prijašnje.

Ako neima rektora, ili ako je zapriečen, zastupat će ga prorektor, ovoga pako dekan onoga fakulteta, iz kojega je rektor izabran. A tako isto pod jedna-

kimi okolnostmi u sborovih profesorskih zastupat će dekana prodekan, ovoga pako redoviti po službi najstariji profesor.

§. 7.

Ako je akademički koji dostojanstvenik za više vremena prepriečen da nemože vršiti svoje službe, imat će dotični sbor, odnosno akademički senat odlučiti, hoće li se narediti nov izbor, ili nadalje nastaviti zamieničtvo na temelju predidućih ustanovah.

§. 8.

Članovi sborovah profesorskih i senata akademičkoga dužni su uredno dolaziti u svoje sjednice. Ako su zapriečeni, imaju se namah izpričati. O temeljitosti izpričnih razlogah suditi će prisutni članovi, i sud svoj u zapisniku navesti. Izostane li koji član više putah bez temeljita razloga, ima ga dekan, odnosno rektor opomenuti, pa kad bi to bezuspješno ostalo, njegovu nemarnost prijaviti zemaljskoj vladi.

Zapisnike vodit će kod profesorskoga sbora izmienice najprije privatni docenti, a za njimi izvaredni profesori, a u senatu akademičkom aktuar.

II.

O slušaocih.

§. 9.

Slušaoce upisuje u imenik fakultetski dekan onoga fakulteta, u koji slušaoc stupa. Radi upisa ima svaki u vrieme zakonom odredjeno osobno doći k svomu dekanu i predati mu svoje svjedočbe i svoj podpuni vlastoručno podpisani nacional u dva primjerka.

§. 10.

U nacionalu treba da navede:

a) svoje ime i prezime;

b) svoje rodno mjesto i dobu;

c) svoj stan;

d) ime,ststališ i prebivalište otca;

e) ako otac neživi, ime, stališ i prebivalište zastupnika njegova;

f) učilište, iz kojega prelazi na ovo sveučilište;

g) da li je štipendista, ako jest, kakov štipendij uživa, u kojem iznosu, kad mu je podieljen i po kojoj oblasti;

h) dokazala, iz kojih izvodi pravo na upis;

i) nauke, koje želi slušati nastajućega semestra i imena učiteljah.

§. 11.

Ako se upisu ništa neprotivi, kazat će dekan slušaocu, da je primljen, i potvrdit to na onom primjerku nacionala, koji se vraća slušaocu, drugi ostaje kod dekana, da se u sveučilištnoj pisarni sastavi glavni imenik za redovite i izvanredne slušaoce fakulteta.

Imena svijuh upisanih ima svaki dekan po izmaku upisnoga roka pobilježiti, te ih s onim nacionalom, koji je kod sebe zadržao i sa svom upisninom izručiti pisarni sveučilištnoj, koja će sastaviti imenik svijuh slušaocah sveučilištnih, a upisninu izručiti kvestoru.

§. 12.

Kod upisivanja treba dekanom na to paziti:

a) da neupišu onih slušaocah, koji su iz svijuh sveučilištah za uviek izključeni ili koji su iz ovoga sveučilišta za neko vrieme odpravljeni, a vrieme ovo još nije minulo;

b) da neupiše slušaocah, koji su za isti semestar već upisani kod drugoga fakulteta; nu prosto je svakomu slušati kolegije ne samo na onom fakultetu, u koji je upisan, već i na svakom drugom.

Protuzakonit, prevarom stečen upis smatra se ništetnim.

§. 13.

Prijavnicu i bielice za nacional dobiti će slušaoci uz naknadu troškovah štampe i vezanja, koje će ustanoviti senat akademički, kod pedela, ili kod fakultetskoga podvornika.

§. 14.

Prijavnica sadržava ime i rodno mjesto slušaoca, ime i stališ otca, i to mora sam slušaoc napisati, zatim imena dotičnih učiteljah, potvrdu da je kolegije polazio i naukovninu platio. U prijavnicu upisuju se slušaocu za sve vrieme, dok polazi sveučilište, svi kolegiji, koje je slušao.

§. 15.

Prije nego se slušaoc prijavi kod kvesture radi upisa za pojedine kolegije, što ih na kojem fakultetu slušati namjerava, ima ove tako u nacionalu, kao i u prijavnici vlastoručno upisati, naznačiv predmete onako, kako su u izkazu predavanjah (Lektionskatalog) naznačeni, zatim ime docenta (učiteljah) i broj nedjelnjih urah.

§. 16.

Kvestor ima izpitati, da li je nacional valjano popunjen, da li se naznačena predavanja slažu s onimi, koja se u prijavnici navode. Ako je to, onda će potvrditi prijavljena predavanja u prijavnici svojim podpisom, i pridržav nacio-

nal, uputiti slušaoca, da se predstavi onim docentom (učiteljem), kojih je predavanja prijavio, da je to učinjeno, potvrdjuju docenti (učitelji) podpisom svojim u odnosnoj rubrici prijavnice, uputiv slušaoca, da u listinu zato odredjenu upišu svoje ime, prezime i rodno mjesto. Istom ovom osobnom prijavom kod docenta (učitelja) obavljen je valjano upis u kolegij; učitelji su dužni za svoje predmete upisati svakoga, koji nacionalom dokaže, da je upisan u imenik fakultetski. Od propisa, da se slušaoc osobno ima prijaviti za upis, nedozvoljuje se pod kakovom mu drago izlikom ikakova iznimka.

§. 17.

Kad mine rok upisa, ureći će rektor dan, kojega će se sakupiti svi u maticu sveučilištnu novo upisani slušaoci, da im se predadu svjedočbe matične, po rektoru i dotičnom dekanu podpisane, — i jedan primjerak disciplinarnih zakonah.

Da se odstrani svaka bludnja i sve doknadne reklamacije imadu docenti (učitelji) jedan dan prije i dva dana poslie minuloga redovitoga upisnoga roka pročitati imena svijuh kod njih upisanih slušaocah, da se, ako uztreba, upis još za dobe naknadno obaviti može.

§. 18.

Izvanredni slušaoci dobiti će od dekana prijamnicu na posebnom papiru štampanu, a kod pedela, ili fakultetskoga podvornika mjesto prijavnice (indeksa) prijavni arak, koji će valjati za dva semestra. Ovaj arak imati će rubrike, koje ima prijavnica za redovite slušaoce, izim rubrikah za imatrikulaciju: u tom se arku ima slušaoc naročito označiti kao izvanredni.

Upis izvanrednih slušaocah biva kod kvestora. Kod dotičnih docentah (učiteljah) onim istim načinom, koji je propisan za redovite.

§. 19.

Kvestura će u očevidnosti držati redovite i izvanredne slušaoce sveučilišta. Ona ima za svaki semestar sliedeće imenike sastaviti:

1. glavni imenik upisanih slušaocah za svaki fakultet;
2. glavni imenik, koji sadržaje sve redovite i izvanrezne slušaoce sveučišta.

§. 20.

Ove imenike sastaviti će na temelju nacionalah pridržanih kod upisa, uporabom imenikah prošloga semestra.

Rubrike ovih imenikah jesu:

a) Ime, prezime, doba, vjerozakon i stan slušaoca;
b) Domovina i rodno mjesto;
c) Ime, stališ i prebivalište otca, i ako ovaj više neživi, njegova zastupnika;

d) Sve kolegije, što ih je prijavio;
e) Broj nedjeljnih urah ovih kolegijah;
f) Imena docentah (učiteljah);
g) Potvrda polazka kolegijah;
h) Stipendij ili zaklad, koji uživa slušaoc;
i) Podieljeni oprost od plaćanja naukovine;
k) Propis i
l) Uplata naukovine;
m) Opazke; u ovu potonju rubriku ima se ubilježiti:

a) da je slušaoc možda u posljednjem semeru na drugom sveučilištup olazio predavanja; st

b) datum i broj sveučilištne svjedočbe, koju bi uzeo, da ostavi sveučilište;

c) da li je proti njemu poveden disciplinarni postupak, i kojim uspjehom, pozivajuć se na zapisnik, koji se je o tom vodio;

d) razlog, zašto mu je uzkraćena polazna svjedočba;

e) ako je naknadno primljen, dan, kad se je kod kvesture prijavio, dan i broj odluke akademičke vlasti, kojom se naknadni prijam dozvoljuje.

§. 21.

Iza sastavljenih ovih imenikah imati će kvestura za svakoga dekana sastaviti:

a) Jedan istopis imenika slušaocah na dotičnom fakultetu imatrikuliranih i upisanih;

b) Jedan istopis slušaocah izvanrednih cieloga sveučilišta;

c) Po obrazcu glavnoga imenika sastaviti imenik onih redovitih slušaocah, koji su na drugih fakultetih imatrikulirani, nu koji slušaju predavanja na fakultetu stojećemu pod njegovim upravljanjem.

§. 22.

Šest tjedanah prije nego mine semestar, ima kvestura svakomu docentu (učitelju) predati imenik slušaocah za svaki njegov kolegij valjano upisanih, i to:

a) redovitih;

b) izvanrednih i ujedno zabilježiti, da li su posvema, ili dielomice oprošteni od plaćanja naukovine.

Ako se dekan iz tih imenikah uvjeri, da koji imatrikulirani slušaoc njegovog fakulteta u nijedan kolegij upisan nije, imat će ga nakon saslušanja odpravit sa sveučilišta; ako pak na fakultetu, u kojem je imatrikuliran, nesluša nijednoga predavanja, ili ako se inače primjeti, da na drugi fakultet spada, imat će ga na taj fakultet uputiti.

*

§. 23.

Odlazne i konačne svjedočbe t. j. absolutorija izdavat će se po obrazcu propisanom za pravoslovnu akademiju. Za te svjedočbe plaćat će se izim propisane biljegovine još i pisarina u iznosu od jedne forinte, kad jih dotičniku predade kvestura.

Ista pristojba plaća se za odpravak duplikata prijavnice, prijavnoga arka, odlazne ili konačne svjedočbe. Za sve druge duplikate plaća se polovica napomenute pisarničke pristojbe.

Polovica iznosa pisarničke pristojbe pripasti će dekanu, a druga polovica osoblju pisarne i kvesture.

§. 24.

Kada slušaoc ima kakvu prošnju ili pritužbu, morat će se najprije ustmeno uteći dekanu; ovaj će mu ustmeno odgovoriti, ili uputiti ga, da predade pismeni podnesak sboru profesorskomu. Ako se nezadovoljava odlukom dekana ili profesorskoga sbora, prosto mu je prizvati se na senat akademički. Nu takova se prošnja kano i svaka pritužba na senat, ili na koliko je dopušteno, na višje mjesto upravljena, ima svakako predati dotičnomu profesorskomu sboru, koji će ju svojim izviešćem dalje odpraviti.

Slušaoc će po dotičnu odluku ili sam doći u pisarnu, ili će se odluka u istoj pisarni uručiti njegovu zastupniku, koji će morat dokazati dobiveni nalog. Da slušaoc ima dobiti kakvu odluku u pisarni, to će se svaki put objaviti na crnoj daski, samo u izvanrednih slučajih dostavit će se odluka po slugi sveučilišta, ili fakulteta.

Sve što se od strane akademičkih vlastih na crnu dasku pribije, smatra se, da je, kao što treba, proglašeno, ter je obvezano za sve one, kojih se tiče.

III.

Ustanove za slušaoce bogoslovja.

§. 25.

U obziru pitomacah diecezanskih u siemeništih, i u obziru izvanjskih kandidatah svećeničkogststališa, koji su onim pitomcem uzporedjeni i u koju biskupiju primljeni, a tako i glede klerikah redovničkih družbah, koji u bogoslovnom fakultetu nauke slušaju, valjati će sliedeće ustanove.

§. 26.

Kao redoviti slušaoci bogoslovja imadu se upisati u maticu sveučilištnu samo oni, koji su izpit zrelosti položili, oni pako slušaoci bogoslovja, kojim su ordina-

rijata dozvolili, da budu primljeni u bogoslovne nauke uz oprost od izpita zrelosti, samo na temelju polugodišnjih svjedočbah VIII-ga gimnazijalnoga razreda imadu se, istina bez zaprieke pustiti u bogoslovne nauke na fakultetu, nu nemogu se upisati u maticu sveučilištnu, nego će se smatrati kao slušaoci izvanredni, te neće moći prelaziti u druge fakultete, niti polagati strogih izpitah.

§. 27.

Radi upisa u maticu sveučilištnu morat će se svaki slušaoc osobno prijaviti. Dekanu u dvostrukom primjerku predani nacional, u komu ima navedeno biti, da li je slušaoc, koji se želi upisati, seminarista, eksternista ili pitomac kojega reda, treba da je vidjen od strane ordinarijata, odnosno od strane predstojnika dotičnoga reda, ili njihovih zamjenikah.

§. 28.

Bogoslovci diecezanski i redovnički imadu se takodjer obskrbiti prijavnicom, odnosno prijavnim arkom, nu ove dokaznice imati će izim običnih rubrikah još jednu, u koju će se bilježiti razred napredka. Dok se takve prijavnice nepriredede, mogu se razredi napredka uvrstiti u rubriku »opazakah«.

§. 29.

O početku svakoga semestra imat će slušaoci bogoslovja, kojih je većina od plaćanja naukovine oproštena, prijaviti kolegije, koje će slušati ne kod kvesture, nego kod dekana. Dekan vidimuje ovu prijavu u rubrici prijavnice ili prijavnoga arka, koja je inače odredjena za kvestora, i upućuje slušaoca, da se predstave pojedinim docentom (učiteljem). Dekan će sačiniti i predati kvestoru popis slušaocah svoga fakulteta, redovitih i izvanrednih, koji su plaćanju naukovine, (honorara) podvrženi. Sve one, koji u ovom popisu nisu navedeki, smatrat će kvestor kao sasvim oproštene i posvjedočit jim u prijavnicah i prijavnih arcih ovaj oprost, pozivajuć se na gore spomenuti dopis dekanata.

§. 30.

Da se uzmogne sastaviti glavni imenik, sabirati će dekan nacionale i predati kvestoru. Priručni imenici za porabu profesorah sačinjat će se načinom gore naznačenim.

§. 31.

Za bogoslovce neimatrikulirane ima se osnovati posebni imenik i to tako, da se ovi nenavode u obćem imeniku slušaocah izvanrednih, nego da se imenik bogoslovacah dieli na dva razdiela, redovitih i izvanrednih.

§. 32.

Kandidati stališa svećeničkoga držani su četiri godine slušati predavanja, kao što su ona propisana u §. 49. A. zakonskoga članka od 5. siečnja 1874. Od ostalih predavanjah, koja slušati žele u bogoslovnom ili drugom kojem fakultetu, prosto jim je izabirati, što jim je volja, nu dužni su k tomu pribavit si privolu ordinarijata, odnosno predstojnika dotičnoga reda, i o tom pokazati njihov »Vidio« kad kolegije svoje prijavljuju.

Onim, koji su na kojem zakonito ustrojenom diecežanskom ili manastirskom učilištu svršili bogoslovne nauke, može se po predbježnoj imatrikulaciji dozvoliti, da polažu stroge izpite i dobiju čast doktorsku, ako su primljeni bili u nauke bogoslovne na temelju svjedočbe zrelosti, što jim valjano posvjedočiti treba.

§. 33.

Slušaoci iz svietovnoga i redovničkoga klera imadu se na zahtievanje iz obligatnih predmetah propisanih §. 79. zakonskoga članka podvrći izpitom polugodišnjim ili godišnjim, kojih uspjeh ima se zabilježiti u prijavnici, ili na prijavnom arku. U obziru drugih kolegijah ima se š njimi postupati po obćenitih ustanovah.

§. 34.

Profesori bogoslovja dužni su bditi, da slušaoci redovito polaze predavanja, za koja su upisani, i kad opaze u tom nemarljivost ili nehajstvo, porazumiet se s onim, komu je upravljanje njihovih naukah povjereno. Ako se bogoslovac odpravi iz sveučilišta, ima se o tom izviestiti dotično duhovno poglavarstvo.

Kako su predavanja polazili, ima se posvjedočiti u prijavnici ili na prijavnom arku.

§. 35.

Svim slušaocem bogoslovih naukah, imadu se, kad ostavljaju sveučilište, ako zahtievaju, izdati svjedočbe sveučilištne ili odpustne uz oprost od pisarničke pristojbe od 1 for. U ovih treba da je naznačen red, koji su dobili prigodom polugodišnjih ili godišnjih izpitah.

IV.

O izkazih predavanjah.

§. 36.

U pogledu uredjenja predavanjah na sveučilištu i načina, kako će se sastaviti izkaz (red) predavanjah, ustanovljuje se, što sliedi:

§. 37.

Oko polovice svakoga semestra predati će članovi učiteljskih sborovah svakoga fakulteta dekanu kratko pismeno očitovanje o tom, koje predmete i u kojem obsegu namjeravaju predavati u budućem semestru, kakovu su naumili naukovinu zahtievati i koje prostorije žele dobiti za svoja predavanja.

(Za prvi semestar škol. god. 1874/5. sastavit će se red predavanjah načinom, koji je bio dosad u običaju na kr. pravoslovnoj akademiji).

O tom će dekan, ili drugi zato odredjeni izvjestitelj što prije sastaviti nacrt i predložiti ga skupnoj sjednici fakulteta, da uzmogne svaki docen (profesor, učitelj) svoje primjetbe učiniti, zastupajuć interese predmeta, što ga predaje, o tom je vlastan odlučiti dotični profesorski sbor.

§. 38.

Ako se nazori pojedinih članovah sbora profesorskoga neslažu, imati će se prije svega potreba javne nastave, kao i organični savez predavanjah, a po mogućnosti i želje slušaocah u obzir uzeti. Tek onda se mogu osobni obziri na učiteljski, ili u obće na zvanični položaj dotičnikah, kao i njihovi individualni odnošaji uvažiti.

U ostalom valja pravilo, da glavne kolegije namještenih profesorah ide prednost pred kolegijami, koje su oni u smislu §. 12. zakonskoga članka vlastni držati, kao što imadu prednost profesori redoviti pred izvanrednimi, a ovi pred docenti, napokon docenti pred učitelji u užjem smislu.

§. 39.

Kod uredjenja predavanjah ima se na to gledati, da se a) za predavanja ob istom predmetu, koja nemogu s uspjehom zajedno polaziti isti slušaoci, odrede iste ure; b) za predavanja, koja se mogu s uspjehom zajedno slušati, da se odrede različite ure.

§. 40.

Pravilom ima biti, da pojedina predavanja neimaju trajati više od jedne ure, izuzam one rietke slučaje, u kojih bi duže trajanje zahtievala osobita narav predmeta ili osobiti odnošaji slušaocah, i ako to biti može bez štetna dielovanja na ostala predavanja. Predavanja ipak od $1^1/_2$ ure, ako su u obće dopustiva, imadu se ostalim tako priklopiti, da sa ono pol ure ili počme ili se dovrši vrieme odredjeno za predavanja.

§. 41.

Više od dvie ure na dan neima trajati nijedan kolegij, u to ipak vrieme neimaju se računati radnje i vježbe u znanstvenih zavodih ili vježbalištih.

Te dvie ure nesmiju se uzeti zasebice.

Da li će se izim nedjeljah i blagdanah još koji praznik pridržati pri razredjivanju predavanjah, odredit će sbor profesorski.

§. 42.

Prvi nacrt reda predavanjah ovim načinom sastavljen, uzeti će se u pretres u sastanku dekanah pod predsjedničtvom rektora, da uzmogne svaki dekan učiniti svoje primjetbe radi suglasja i medjusobnoga saveza predavanjah u različitih fakultetih; pri tom treba uvažiti, da je potrebno, stranom i umjestno, predavanja fakulteta filozofičkoga, kao obćenitoga, po mogućnostl tako urediti, da budu pristupna slušaocem drugih strukovnih fakultetah. Posliedak ovoga dogovaranja imati će svaki dekan skupnoj sjednici sbora učiteljskoga svoga fakulteta podnieti, da se ovaj s predloženih promienah posavjetuje, a tako revidirane nacrte svijuh fakultetah imati će senat akademički podnieti vladi zemaljskoj na odobrenje.

§. 43.

Kad ovo odobrenje stigne, ili kad se nacrti na temelju opazakak zemaljske vlade, ako bi takovih bilo, izprave, imat će se tiskati, i zemaljskoj vladi 6 primjerakah dostaviti. Kojim će se sveučilištem i koliko primjerakah reda predavanjah pošiljati, odlučuje senat akademički; slušaocem sveučilištnim imadu se davati uz naknadu troškovah štampe i vezanja.

U ostalom imadu se ovi izkazati predavanjah sastavljati onako, kako su sastavljeni na drugih sveučilištih austro-ugarske monarhije.

§. 44.

Pregled kolegijah ima se i na crnoj daski do znanja staviti slušaocem i u službenih novinah oglasiti, ako to bar 3—4 tjedna prije početka bližnjega semestra biti može, ovaj oglas ima biti što kraći, izpustiv sve što nije neobhodno potrebno.

§. 45.

Promjene, koje bi se dogodile za tiskanja izkazah do početka bližnjega semestra budi u osoblju učiteljskom, budi u predavanjih, imadu se naknadno u službenih novinah obznaniti, ili ako bi se obnašlo potrebnim, na posebnom listu izkazu dodati.

V.

O naukovini.

§. 46.

Oproste od plaćanja naukovine podieljuje dotični profesorski sbor. Dok se posebnom naredbom neustanove pobližji uvjeti, valjati će sliedeće ustanove:

§. 47.

Od plaćanja naukovine ili polovice njezine mogu se oprostiti samo oni slušaoci:

a) koji dokažu svoje pravo siromaštvo;

b) kojih je vladanje zakonom akademičkim sasvim primierno, i napokon

c) koji su dovoljno u naucih napredovali i kolegije vrlo marljivo polazili.

Inostranci mogu pod istimi uvjeti zadobiti oprost, ako na sveučilištih njihove države ovostrani slušaoci istu blagodat uživaju.

§. 48.

Stipendiste i pitomci zakladah neimaju u obće prava na oprost od naukovine, nu ako žele biti oprošteni, imadu dokazati, da su pokraj svega toga, što uživaju pomenute blagodati, ipak ubogi.

§. 49.

U obziru slušaocah, koji iz gimnazijah prelaze na sveučilišta, valja pravilo, da jim se već prvoga semestra može podieliti oprost od plaćanja naukovine, ako su izpit zrelosti s dovoljnim uspiehom položili, odlično se vladali i svoje siromaštvo dokazali.

§. 50.

Nikakov oprost, bio on cieloviti ili polovični, osnivao se na kakvu mu drago naslovu, neprelazi iz drugoga sveučilišta na ovo, tako ni oprost, dobiven na kojem fakultetu ovoga sveučilišta, neima valjanosti za bezplatno polazenje kolegijah na drugom fakultetu istoga sveučilišta.

Odavle se ipak izuzimlju slušaoci, navedeni u §. 71. zakona.

§. 51.

Svaki slušaoc, koji misli, da je vlastan tražiti budi cieloviti, budi polovični oprost, mora prvih 14 danah semestra predati pismenu molbenicu dotičnomu profesorskomu sboru.

Ovaj odlučuje na temelju molbenice i priloženih joj izjavah. Proti ovoj odluci neima utoka. Ako se molba ili sasvim zabaci, ili samo na polak usliša, imat će slušaoc za sve plaćevne kolegije, za koje se je upisao, položiti u prvom slučaju cielu naukovinu, u drugom pako polovicu iste.

§. 52.

Svaki podieljeni oprost valja samo za dva semestra, kad ova dva semestra minu, imat će, ako misli da ima i na dalje pravo uživati oprost, ponoviti molbu.

§. 53.

Slušaoci kad mole, da jim se ponovi oprost, moraju molbenici svojoj priložiti valjanu svjedočbu siromaštva, zatim treba, da neima prigovora ćudorednom jim ponašanju, napokon treba, da dokažu valjan napredak u znanostih.

§. 54.

O svakoj ponovi oprosta odlučuje sbor profesorski, a dekan će uslied odluke sbora profesorskoga na oprostnici jednostavno napisati i podpisati, da ovaj oprost valja za dojduća dva, ili po okolnostih samo za prvi dojdući semestar, označiv jih poimence godišnjim brojem.

§. 55.

Na koji će se način sbor profesorski osvjedočiti o siromaštvu molećega za oprost slušaoca, to visi o njegovu sudu uz sljedeće granice:

1. Izpitujući svjedočbu siromaštva i prosudjujući marljivost, dužan je sbor profesorski strogo i savjestno postupati i nastojati, da se uvedenje naukovine neizvrgne u puku obsjenu.

2. Neće biti dosta, da se molitelji u obće pozovu na svoje siromaštvo, ili na to, da jim je na temelju svjedočbe siromaštva podieljen bio oprost od naukovine, ili štipendij, već su dužni izrično po istini navesti i po mogućnosti dokazati one odnošaje, koji su potrebiti, da se prosudi budi njihovo, budi njihovih roditeljah siromaštvo.

§. 56.

Oprosti neće se podieliti onim slušaocem, kojih roditelji, ili koji sami svojim načinom života pokažu, da imadu sredstva za izlišne troškove.

§. 57.

Docenti (učitelji) imaju pravo, pače i dužnost osvjedočit se o znanstvenom napredku oproštenih slušaocah na svaki način, koji jim se shodan čini, bilo putem razgovorah ili privatnih izpitah, bilo zadavanjem pismenih radnjah, da tim dobiju

potrebiti pozitivni temelj, na kojem će prosudjivati, jesu li ti slušaoci vriedni, da jim se podieli ili ponovi oprost.

§. 58.

Oprosti podieljeni po kojem profesorskom sboru valjaju samo za glavne kolegije onih profesorah, koji su plaćom namješteni ili onih docentah, koji kakvu nagradu beru.

§. 59.

Predavaocu je zabranjeno neposredno primati naukovinu od slušaocah. Kvestura je odredjena, da ju prima i odpravlja, ter o njoj račune polaže. O primljenoj naukovini ima kvestura izdati potvrdu.

§. 60.

Služaoc može naukovinu za sve kolegije platiti na jedanput ili za svaki kolegij napose, i to ili unapried ili dekurzivno. Nu naukovina se mora svakako prije namiriti, nego li mine rok za potvrdu o polazku kolegija.

§. 61.

Nijedan predavalac nesmije na koncu semestra potvrditi slušaocu polazka, ako mu nepokaže svjedočbu, da je kod kvesture namirio naukovinu za sve svoje kolegije, ili da je oprošćen bio od naukovine.

Kvestura isto tako jamči za istinitost svoje svjedočbe, kano i svaki predavalac za to, da bez te svjedočbe neće izdati slušaocu polazne svjedočbe.

Ni odlazne svjedočbe nije slobodno izdati slušaocu, dok neplati naukovine.

§. 62.

Nastane li poradi prekinutih kolegijah dvojba, neće se naukovina platiti ili će se plaćena povratiti:

a) ako je obustava trajala preko 8 tjedanah.

b) ako je sam predavalac preko 4 tjedna obustavio kolegija.

§. 63.

Slušaoc, koji ima pravo tražiti povratak za semestar unapried plaćene naukovine, mora to učiniti bar prije konca prvoga dojdućega semestra, inače se uzima, da je se odriče na korist dotičnoga predavaoca.

Kad se ima povratiti komu naukovina, oglasuje se to na crnoj ploči.

*

§. 64.

Po izmaku svakoga semestra ima akademički senat pravo predložiti zemaljskoj vladi, da se iz pobirnih postotakah odrede primjerne nagrade za osoblje pisarne i kvesture sveučilištne.

§. 65.

O nagradah, koje bi učitelji u užjem smislu od svojih slušaocah dobivati imali, izdat će se posebne ustanove onom prigodom, kad se bude konačno ustanovio položaj tih učiteljah.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XX.

Izdan i razposlan dne 4. studenoga 1874.

Br. 49.

Zakon

od 14. listopada 1874.

ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

GLAVA PRVA.

Obćenite ustanove.

§. 1.

Pučkoj je školi zadaćom, da djecu religiozno i ćudoredno odgaja, duševne im i tjelesne sile razvija, te ih u potrebitom za gradjanski život obćem znanju i umienju podučava.

§. 2.

Pučke škole diele se na obće pučke i gradjanske škole.

S obćimi pučkimi školami spojene su opetovnice.

S obćimi pučkimi škelami mogu prama mjestnim potrebam biti spojini i strukovni tečaji.

§. 3.

Pučke su škole nadalje ili javne ili privatne. One, koje se posve ili djeloma troškom zemlje ili političke obćine podižu i uzdržavaju, jesu javne škole te ih kano takove mogu polaziti djeca bez razlike vjeroizpovjedanja.

Škole pako inače podignute i uzdržavane jesu privatne škole.

§. 4.

Bogoštovne u zemlji obstojeće obćine mogu o svom trošku podizati i uzdržavati konfesijonalne pučke škole, kojim će se priznati pravo javnosti, ako glede njihova vanjskoga uredjenja i nutarnjega ustroja bude zadovoljaeno uvjetom ovim zakonom propisanim.

§. 5.

Gdje u konfesijonalno-mješovitih obćinah već sada za različite konfesije obstoje posebne škole, mogu se sporazumkom dotičnikah takove škole spojiti i pretvoriti u jednu zajedničku javnu školu.

§. 6.

U pučkoj školi učitelj mora biti one vjere, kojoj pripada mladež školu polazeća.

U konfesijonalno-mješovitih školah učitelj, ako je jedan, mora biti one vjere, kojoj pripada većina učenikah, nastane li pako potreba, da se namjeste dva iii više učiteljah (§. 20.), tada se ima obzir uzeti i na one manjine, kojih vjeroizpoviesti pripada bar četvrdi dio ukupnoga stanovničtva dotične školu uzdržavajuće obćine.

§. 7.

Sgrade pučkih školah moraju stajati na shodnih i zdravih mjestih, moraju biti suhe, svjetle i provjetrive te imati dovoljna prostora za mladež.

Osnove za gradjenje pučkih školah, na koliko nisu već unaprjed propisane (§. 39.) moraju u pojedinih slučajevih prije izvadjanja biti odobrene od zemaljske vlade.

§. 8.

Pučke škole moraju biti providjene potrebitim pokućtvom i bar najnuždnijimi učevnimi sredstvi.

§. 9.

Vremenito ili trajno izključuju se od polazka pučkih školah djeca, koja su kužno bolestna ili inače radi znatne kakove tjelesne mahne ili duševne bolesti, za svrhe nastave ili polaženje škole nesposobna.

§. 10.

Po mogućnosti ima se nastojati o tom, da u pučkih školah djeca mužkoga i ženskoga spola budu posebice podučavana.

§. 11.

Nastavni je jezik na pučkih školah hrvatski. Nu onih javnih pučkih školah, koje podižu i uzdržavaju obćine drugoga po jeziku plemena, nastavnim je jezikom dotični materinski. Na takovih se školah povrh toga ima učiti hrvatski jezik kano obvezni predmet učevni.

Nu, ako se je u takovih obćinah hrvatski jezik već uobičajio, može nastavnim jezikom biti hrvatski, nego dotični materinski jezik može biti obveznim predmetom učevnim.

§. 12.

Učevne osnove i školske knjige propisuje za sve pučke škole zemaljska vlada, — vjeroučne na predlog dotičnih crkvenih oblastih, — ter se druge nesmiju upotrebljavati.

§. 13.

Sve školske knjige na svih istovrstnih pučkih školah imaju biti jedne ter iste.

§. 14.

U pučke se škole primaju učenici početkom školske godine; tečajem školske godine mogu po obćinskom školskom odboru (§. 146.) biti primljeni samo usljed dokazane bolesti ili preseobe roditeljah.

§. 15.

Obuka na pučkih školah traje svaki tjedan najmanje 20, a najviše 25 urah, računajući ovamo i nauk vjere, ali izuzamši gimnastiku, pjevanje i ine praktične vježbe.

Na pučkih školah imaju se svakoga polugodišta javni izpiti držati.

§. 16.

Praznici, povrh nedeljah, blagdanah i četvrtakah, ili ove zastupajućih dvajuh poludnevah, traju dva mjeseca na godinu.

§. 17.

Na pučkih se školah ne plaća ni primarina ni školarina.

GLAVA DRUGA.

Ob obćoj pučkoj školi.

§. 18.

Obće pučke škole imaju četiri razreda.

§. 19.

Obće pučke škole mogu imati jednoga do četiri učitelja (§. 20.)
Svaki učitelj uči u posebnoj sobi.

§. 20.

Ako se na kojoj obćoj pučkoj školi s jednim učiteljem tri godine zasebice prijavi preko 80 učenikah, onda treba namiestiti i drugu učiteljsku silu; ako li taj broj istim načinom naraste preko 160, dotično preko 240 učenikah, onda treba namjestiti još treću i četvrtu učiteljsku silu. — Ako se na obćoj pučkoj školi prijavi za koji razred više od 80 učenikah, onda treba otvoriti paralelku.

Bude li koja obća pučka škola primorana, kroz pet godinah izastopce veći dio svojih razredah dieliti na paralelke, tada se mjesto tih paralelnih razredah ima ustrojiti stalna posebna učiona.

§. 21.

Mjesto trećega i četvrtoga učitelja mogu se na obćoj pučkoj školi namiestiti dva podučitelja.

§. 22.

U 1. i 2. razredu mužkih i dvospolnih obćih pučkih školah mogu se namiestiti i učiteljice ili podučiteljice.

Učiteljice namještene u dvospolnih obćih pučkih školah dužne su u tom slučaju podučavati žensku djecu i u ručnom djelu i kućanstvu.

§. 23.

Gdjegod na obćoj pučkoj školi ima više učiteljah, jedan se od njih ima postaviti ravnajućim učiteljem.

§. 24.

Svako mjesto, gdje ima barem 40 djece školu polaziti obvezane, mora imati obću pučku školu.

§. 25.

Mjesto, koje ili neima 40 sposobnjakah ili nemože napose uzdržavati škole, mora se združiti s drugimi mjesti, ter zajedno imati obću pučku školu. Udružena mjesta neka po mogućnosti nebudu više od pol milje udaljena od svoje škole.

§. 26.

Gdje u političkoj občini u smislu ovoga zakona valja da bude više školah, ima ona odrediti teritorij i mjesto za pojedine škole (§§. 3., 24. i 25.); ovaj teritorij sačinjava školsku občinu.

Ako bi teritorij školske občine sastojao iz mjestah spadajućih u razne političke občine, imaju ove postupati sporazumno, kako glede mjestah, koja imaju u školsku občinu spadati, kano i glede diela, koji će svaka od onih političkih občinah iz svoje potrošarine (§. 31.) doprinositi za onu školu.

§. 27.

Po svih gradovih bez iznimke i po svih mjestih, koja broje najmanje 3000 dušah, mora biti obća pučka škola s najmanje četiri učiteljske sile.

§. 28.

Svaka školska občina dužna je o svom trošku podizati i uzdržavati svoje obće pučke škole.

§. 29.

Ako su uz občinu i privatne osobe ili korporacije već od prije za uzdržavanje škole štogod doprinositi kojim mu drago pravnim naslovom obvezane, imaju se takove obveze uzdržati u svojoj podpunoj krieposti.

To valja i o zakladah i fondovih školam namienjenih, koji niti se u druge svrhe, niti naročitoj namjeni protivno upotrebljavati nesmiju.

§. 30.

Kako za podmirivanje stvarnih potrebah škole, tako i za plaćanje učiteljah ima se u svakoj školskoj občini, i to u mjestu, u kojem je škola, utemeljiti školska blagajna, u koju teku:

a) obvezni prinesci privatnih osobah ili korporacijah te dohodci od zakladah i fondovah školskih (§. 29.);
b) sve novčane globe, što ih ustanovljuju §§. 46., 49., 51., 61. i 62.;
c) dohodak od zemaljah školskih;
d) kamate zaklade školske (§. 34);
e) rabat od neposredno prebavljenih knjigah školskih (§. 41.);
f) darovi i legati školskoj blagajni namienjeni.

§. 31.

Uz izvore u prediducem §. 30. naznačene ima se za podmirivanje troškovah škole na prvom mjestu upotriebiti dohodak od potrošarine dielom, koji bude potreban, te koji se takodjer ima predati u školsku blagajnu.

A gdje svi ti izvori dotjecali nebudu, imat će se manjak pokriti iz ostalih dohodakah obćine.

§. 32.

Siromašnim školskim obćinam, koje dokažu, da svega troška za svoju obću pučku učionu nikako podmiriti nemogu, priticati će se po mogućnosti u pomoć iz zemaljskih sriedstvah.

§. 33.

Osim školske blagajne ima se u svakoj školskoj obćini, u koliko već ne obstoji, utemeljiti školska zaklada, u koju će teći:

a) ostatci od plaćah redovitih učiteljah za vrieme, dok su zastupani privremenimi učitelji;
b) novčane globe, što ih ustanovljuje §. 151.;
c) darovi i legati školskoj zakladi namienjeni.

§. 34.

Glavnice školske zaklade nesmiju se trošiti, već se imaju plodonosno ulagati i samo kamati od njih pripadaju školskoj blagajni.

§. 35.

Školskom blagajnom i školskom zakladom upravlja obćinski školski odbor (§. 134. c) po naputku, što će ga izdati zemaljska vlada.

§. 36.

U obćih pučkih školah veličina se i broj školskih sobah mora, obzirom na ustanove §. 20. ravnati po broju djece školu polaziti obvezane i po broju potrebitih za nju učiteljah.

Nu kod novih gradnjah valjat će se obazirati i na mogući prirastak djece školu polaziti obvezane.

§. 37.

Pri svakoj obćoj pučkoj školi mora biti prikladan stan za jednoga učitelja.

§. 38.

Uza svaku obću pučku školu mora za praktično vježbanje učenikah u gospodarstvu biti školski vrt, zatim gombalište i zdenac za piće i kućnu porabu učiteljevu.

§. 39.

Potanje ustanove o tom, kako da se ima postupati pri gradjenju školah, ter o tom, kakove da imaju biti školske sgrade i pojedini njihovi dielovi i pokućtvo školsko, izdati će zemaljska vlada posebnom naredbom.

§. 40.

I obstojeće školske sgrade imat će se, na koliko već nisu, što prije urediti, dotično pregraditi prama navedenim ustanovam (§§. 36.—38.).

§. 41.

Svaka seoska školska obćina dužna je za svoju pučku školu školske knjige i druge za nauk potrebite stvari prije početka svake školske godine nabaviti, ter ih medju učenike putem učiteljah podieliti. Trošak u to ime imat će obćini naknaditi dotični roditelji učenikah.

§. 42.

Posve siromašnim učenikom davat će obćina školske knjige i druge za nauk potrebite stvari bezplatno.

§. 43.

Roditelji ili njihovi zamjenici nesmiju svoje djece ili štićenikah ostaviti bez obuke, koja je propisana za obću pučku školu.

§. 44.

Sposobnost za polaženje škole počima s navršenom šestom godinom; obvezanost pako na polaženje škole nastaje s navršenom sedmom godinom života.

§. 45.

Obvezanost na polazak škole traje pet godinah, neračunajuć ovamo opetovnu obuku (§. 57.).

§. 46.

Najmanje mjesec danah prije početka školske godine ima se obaviti popis svekolike, unutar školske obćine nalazeće se, na polaženje škole obvezane djece, i to putem posebnoga za to izaslanoga odbora, koj kako će biti sastavljen odrediti će se putem naredbe.

Tko diete popisu ukloni ili glede njega štogod krivo naznači, kaznit će se načinom i putem u §. 49. naznačenim globom od 1—20 for. na korist školske blagajne, ili ako platiti neuzmogne, zatvorom od 1—4 dana.

§. 47.

Tielesno slabu i duševno nezrelu djecu može obćinski školski odbor na duže ili kraće vrieme oprostiti od polazka škole.

§. 48.

Učenike, koji su na obćoj pučkoj školi četiri godine probavili i predmete za četvrti razred s dobrim uspjehom naučili, može dotični školski odbor oprostiti od dalnjega svakdanjega polazka škole, te ih samo pridržati, da polaze opetovnicu.

§. 49.

Roditelji ili njihovi zamjenici dužni su djecu, koja su na polaženje škole obvezana (§. 44.), redovito pošiljati u javnu pučku školu; što ako propuste, imaju se od obćinskoga školskoga odbora najprije na svoju dužnost opomenuti; a ako se opomenom neuspije, imaju se na prijavu obćinskoga školskoga odbora od obćinske političke oblasti kazniti na korist školske blagajne postupnimi novčanimi globami od 1—10 for., koje će se globe utjerati onim načinom, kojim se utjeruju i drugi obćinski zaostatci. Samo u slučaju podpune neutjerivosti novčane globe imadu se roditelji, ili njihovi zamjenici kazniti zatvorom od 1 do 2 dana.

Slučajeve, u kojih će se izostatci iz škole moći smatrati izpričanimi, ustanovit će zemaljska vlada.

Učitelj će svakih 14 danah predlagati obćinskomu školskomu odboru izkaz školskih izostatakah (absencijah).

Proti roditeljem, koji uzprkos opetovanim kaznam uztraju u nemnrnosti glede pošiljanja svoje djece u školu, postupati će se po ustanovah §§. 176. 177. gradjanskoga zakonika na obustavu ili na gubitak otčinske vlasti, te će im se djeci postaviti skrbnik.

§. 50.

Roditeljem ili njihovim zamjenikom ostaje prosto djecu svoju dati podučavati ili doma ili u kojem god budi privatnom budi javnom zavodu ili u kojoj drugdje postojećoj pučkoj školi. Nu u tom su slučaju roditelji ili njihovi zamjenici dužni svake godine dotičnu nebiljegovanu svjedočbu o napredku djece podnositi obćinskomu školskomu odboru; a ovaj je dužan na to paziti, da se takova djeca poduče bar u onom obsegu, kakov se po ovom zakonu zahteva za javne pučke škole (§. 54.).

§. 51.

Djeca, koja se doma podučavaju, moraju svake godine položiti izpit na kojoj javnoj pučkoj školi.

Prekršitelji ustanovah ovoga i predidućega §. 50. kaznit će se po obćinskoj političkoj oblasti globom od 20—100 for. na korist školske blagajne.

§. 52.

Vlastnici tvornicah ili većih obrtničkih radionicah, na koliko se za svoj posao služe djecom, na polaženje škole još obvezanom, moraju takovu djecu, dok ona obveza traje, ili pošiljati u javnu mjestnu učionu ili ju pako dati najmanje 12 urah na tjedan obučavati u posebnoj o svom trošku po propisih valjanih za javne škole ustrojenoj tvorničkoj učioni.

Ustanovljeno za obuku vrieme mora se smjestiti unutar vremena za posao opredieljena.

Vlastnici tvornicah ili većih obrtničkih radionicah, koji za obuku djece kod njih zabavljene propuste skrbiti jednim ili drugim od gori naznačenih načinah, pasti će pod novčanu globu, ustanovljenu §. 87. (dotično §. 85.) obrtnoga zakona od 27. veljače 1872., ter im se u slučaju opetovana prestupka može oduzeti pravo upotrebljivati za svoj posao djecu na polaženje škole obvezanu.

§. 53.

Na pustarah (majurih). na kojih ima za školu sposobne djece, a nemora se po §. 24. podići posebna škola, niti se djeca radi daljine gdje drugdje uškolovati mogu (§. 25.), imade vlastnik dotične pustare (majura) skrbiti za obuku ovakove djece po propisu, što će ga izdati zemaljska vlada.

§. 54.

Nastavni predmeti u obćoj školi jesu sliedeći:

a) nauk vjere;
b) materinski jezik (§. 11.), čitanje, pisanje, slovnica, vježbe u govoru i pismenom izrazu mislih;
c) računstvo;
d) zemljopis;
e) povjest;
f) fizika; i
g) prirodopis;
(d–g) na temelju čitankah.
h) krasopis;
i) geometričko oblikoslovje;
j) pjevanje;
k) gimnastika;
l) praktična uputa u najvažnije struke gospodarstva.

K tomu za žensku djecu ženska ručna djela i uputa u kućanstvo.

§. 55.

Obuku n ženskom ručnom djelu i u kućanstvu dužne su tamo, gdje obstoje samostalne djevojačke škole, podielivati učiteljice takovih školah.

Gdje pako neima samostalne djevojačke škole, ili gdje jc djevojačka škola učiteljem izručena, tamo za obuku u ženskom ručnom djelu i u kućanstvu treba po mogućnosti skrbjeti za posebnu učiteljicu.

§. 56.

Znanje stečeno u svakdanjoj obćoj pučkoj školi opetuje se i razširuje prama potrebam praktičkoga života u opetovnici, koja je spojena sa svakom takovom školom.

§. 57.

Opetovna obuka traje dvie godine.

§. 58.

Opetovnicu su obvezana polaziti sva djeca, koja su svršila obću pučku školu.

Izuzimaju se ona djeca, koja, polazeć kakovo od obće pučke škole više ućilište, ili kakov strukovni tečaj, svrše s dobrim uspjehom najmanje dva godišnja tečaja takova učilišta.

§. 59.

Djeca, koja posluju u tvornicah ili u većih obrtničkih radionicah (§. 52), obvezana su, svršivši svakdanju obću pučku školu, tečajem dvijuh godinah i na opetovnu obuku, za koju im se od strane vlastnikah tvornice i obrtničke radionice ima pružiti prilika budi u javnoj mjestnoj, budi u posebnoj uz tvorničnu učionu uredjenoj opetovnici.

§. 60.

Koji šegrti ili trgovački naučnici neznaju ni čitati ni pisati, moraju se uz nagradu, koju će njihovi gospodari utanačiti s dotičnim učiteljem, dati u toj umjeći predbježno podučiti u posebnoj pripravljaonici za opetovnicu.

§. 61.

S roditelji ili njihovimi zamjenici, dotično obrtnici i vlastnici tvornicah ili većih obrtničkih radionicah, koji propuste slati dotičnu diecu u opetovnicu, postupat će se po propisu §. 49. ovoga zakona, dotično §. 87. obrtnoga zakona od dne 27. veljače 1872.

Ako li djeca svojom krivnjom propuste polaziti opetovnicu, moraju nadoknaditi zanemareno vrieme dužim polaženjem opetovnice.

§. 62.

Pod globom od 20 do 50 forintih na korist obćinske školske blagajne nesmije nijedan majstor osloboditi svoga šegrta a trgovac svoga naučnika, ako šegrt ili naučnik školskom svjedočbom nedokaže, da je uredno polazio opetovnicu.

§. 63.

Na pučkih školah, gdje ima više učiteljskih silah, imaju se opetovnice po potrebi razdieliti na više razredah.

§. 64.

Učitelji su pučkih školah dužni učiti u ooeptvnici bezplatno.

§. 65.

Opetovnica se drži dva puta na tjedan po dvie ure, neračunajuć u ovo vrieme nauk vjere.

Dane i ure za opetovnu obuku odredjuje mjestna školska oblast.

§. 66.

Obuka u opetovnici ima se protezati na najpotrebitije za život predmete. Dotičnu učevnu osnovu propisati će zemaljska vlada.

GLAVA TREĆA.

O gradjanskoj školi.

§. 67.

U gradjanskoj školi mogu učenici, koji neprelaze u viša učilišta, nastaviti nauk pučkih školah, s obzirom na obrt, trgovinu i umno gospodarstvo.

§. 68.

Gradjanska škola traje najmanje tri godine.

§. 69.

U gradjansku se školu primaju samo oni učenici, koji su izučili obću pučku školu.

§. 70.

Nastavni predmeti na mužkoj gradjanskoj školi jesu sliedeći:

a) nauk vjere;
b) hrvatski jezik;
c) njemački, a u Primorju talijanski jezik;
d) zemljopis i povjest, s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav;
e) prirodopis;
f) prirodoslovje;
g) računstvo;
h) geometrija i geometričko risanje;
i) gospodarstvo i obrtoslovje s obzirom na potrebu dotičnih mjestah;
j) prostoručno risanje;
k) krasopis;
l) gimnastika.

§. 71.

Na ženskoj gradjanskoj (višoj djevojačkoj) školi nastavnimi predmeti jesu oni isti, koji i na mužkoj gradjanskoj školi, osim što se mjesto gospodarstva i obrtoslovja uči kućanstvo i ženska ručna djela.

§. 72.

Osim redovitih predmetah, izbrojenih u §. 70. i 71. može se na obijuh gradjanskih školah, mužkoj i ženskoj, s dozvolom zemaljske vlade podieljivati i izvanredna obuka u još kojem predmetu.

§. 73.

Dosadanje male, s glavnimi školami spojene realke imaju se pretvoriti u gradjanske škole ili u samostalne male realke.

GLAVA ČETVRTA.

O preparandijah.

§. 74.

Preparandije su zavodi, u kojih se učenici pripravljaju i osposobljuju za učitelje pučkih školah.

§. 75.

Zemlja uzdržava o svojem trošku potrebiti broj mužkih i ženskih preparandijah.

Dotacije privatnih osobah imaju za istu svrhu i nadalje ostati kod dotičnih preparandijah.

§. 76.

Uza svaku preparandiju mora biti obća pučka škola i školska radionica za praktičku vježbu budućih učiteljah i učiteljicah pučkih školah.

Osim toga mora uza svaku mužku preparandiju za praktičku vježbu u gospodarstvu biti dovoljno prostran vrt i gombalište, a uza svaku žensku preparandiju zabavljalište.

§. 77.

Tečaj preparandijski traje tri godine.

§. 78.

U mužku se preparandiju primaju samo oni zdravi i neporočni mladići, koji su navršili 15. godinu dobe svoje i s dovoljnim uspjehom izučili barem malu gimnaziju ili malu realku ili gradjansku školu, ili koji su si inače pribavili znanja u istom obsegu.

U žensku se preparandiju primaju samo one zdrave i neporočne djevojke, koje su navršile 15. godinu dobe svoje i izučile gradjansku (višu djevojačku) školu, ili koje su si inače pribavile znanja u istom obsegu.

U slučajevih obzira vriednih podieljivat će zemaljska vlada oprost od propisane dobe.

Preparandi i preparandice primaju se u preparandije samo uz položeni na istom zavodu prijamni' izpit, koji će obsizati sve one predmete, koji se uče u maloj realci ili u nižem gimnaziju ili u gradjanskoj školi, osim staroklasičkih jezikah.

§. 79.

Svi kandidati, koji kane polaziti preparandiju, moraju po pravilu stupiti u prvi razred.

Samo takovim kandidatom, koji su već nekoliko viših razredah srednje koje učione svršili ili drugo kakovo više učilište polazili, ili su inače veću duševnu zrelost dokazati vrstni, može zemaljska vlada na predlog učiteljskoga sbora dozvoliti, da odmah stupe u viši koji tečaj preparandije, ako posebnim izpitom dokažu u svih strukah onoliko znanja, koliko se za onaj viši tečaj preparandije zahtieva.

§. 80.

Učenikah nesmije biti više od 40 u jednom razredu.

§. 81.

Na mužkoj sc preparandiji uče sliedeći predmeti:

a) nauk vjere;
b) pedagogika, didaktika s njihovom povjesću i pomoćnimi naukami;
c) hrvatski jezik i povjest književnosti njegove;
d) njemački jezik;
e) zemljopis i povjest, s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav;
f) prirodopis (životinjstvo, bilinstvo, rudstvo);
g) prirodoslovje (fizika i počela lučbe);
h) matematika (aritmetika, algebra i geometria);
i) gospodarstvo i obrtoslovje s osobitim obzirom na domaće okolnosti;
j) krasopis;
k) geometričko i prostoručno risanje;
l) pjevanje, guslanje i orgulanje;
m) gimnastika.

§. 82.

Na ženskoj se preparandiji uče sliedeći premeti:

a) nauk vjere;
b) pedagogika i didaktika s njihovom povjesću i pomoćnimi naukami;
c) hrvatski jezik i povjest književnosti njegove;
d) njemački jezik;

e) zemljopis i povjest, s osobitim odzirom na domovinu;
f) računstvo;
g) prirodopis;
h) prirodoslovje;
i) kućanstvo;
j) krasopis;
k) risanje;
l) pjevanje i glasba;
m) ženska ručna djela;
n) gimnastika;

§. 83.

Na preparandijah, gdje bude prilike, imaju se preparandi i preparandice upućivati i u načinu, kako se obučavaju sliepi i gluhoniemi.

§. 84.

Na preparandijah drže se koncem prve i druge godine izpiti, te se učenikom izdaju godišnje svjedočbe, koje odlučuju o prelazu dotičnikah u viši tečaj.

§. 85.

Ako se poslje prva dva tečaja pokaže, da koji preparand neima znanja i sposobnosti za učiteljstvo, ima se takov odpraviti iz preparandije.

§. 86.

Nakon podpuno dovršena trogodišnjega nastavnoga tečaja imaju se preparandi i preparandice, želeći polučiti osposobljenje za učiteljsku službu, podvrći strogom izpitu, koji će se iz svih na preparandiji predavanih predmetah teoretički i praktički polagati pred posebnim povjerenstvom.

Članovi toga povjerenstva jesu: jedan povjerenik zemaljske vlade, koji je ujedno predsjednik povjerenstva, po jedan zastupnik crkvenih oblastih, učitelji preparandije i drugi vještaci, koje pozove zemaljska vlada.

§. 87.

Kandidatom, koji na izpitu zadovolje propisanim zahtievom, izdaje se svjedočba, kojom se oni sposobnimi izjavljuju za učiteljsku službu na obćih pučkih školah.

§. 88.

Kandidatom, koji na izpitu nezadovolje propisanim zahtjevom, samo je jedanput prosto izpit opetovati, a medjutim se mogu upotrebiti kano privremeni učitelji (§. 112.).

Po drugi put opetovanje učiteljskoga izpita može dozvoliti samo zemaljska vlada.

§. 89.

Tko je načinom u §. 87. naznačenim osposobljen za učiteljsku službu na obćih pučkih školah, može se poslje podvrći izpitu za gradjanske škole pred postavljenim za to izpitnim povjerenstvom.

§. 90.

Mladići, koji su s dobrim uspjehom svršili veliki gimnazij ili veliku realku mogu, iza kako su se samo njeko vrieme praktički izvježbali na preparandiji, neposredno biti pripušteni k izpitu za gradjanske škole.

§. 91.

Kandidati, koji se po dovršenom učiteljskom izpitu nisu za vrieme od tri godine bavili učiteljskom strukom, moraju prije svoga definitivnoga namještenja ponoviti učiteljski izpit.

§. 92.

Učiteljsko osoblje na preparandijah sastoji od ravnatelja, zatim od dva do četiri glavna učitelja, učiteljah vjere i potrebnih k tomu pomoćnih učiteljah (dotično učiteljicah).

§. 93.

Ravnatelja i učitelje na preparandijah imenuje zemaljska vlada.

GLAVA PETA.

O produžnom obrazovanju učiteljah.

§. 94.

Da se učitelji mogu u znanstvenom i pedagogičkom pravcu i dalje obrazivati, zato služe knjižnice, školski časopisi, učiteljski sastanci i izvanredni produžni učevni tečaji.

§. 95.

Svaka je školska obćina dužna davati najmanje 10 for. na godinu, da se utemelji i uzdržava obć. knjižnica, kojom upravlja dotični učitelj ili učiteljski sbor

§. 96.

U području svakoga kotarskoga suda mora se najmanje jedan put na godinu pod predsjedanjem županijsko-školskoga nadzornika (§. 161 f.) držati učiteljski sastanak.

§. 97.

Svi su učitelji javnih pučkih školah dotičnoga kotarskoga suda i u obsegu istoga nalazećih se možda preparandijah dužni doći na učiteljski sastanak, a učiteljem privatnih pučkih školah prosto je doći na taj sastanak.

*

Učiteljem javnih pučkih školah, polazećim na učiteljski sastanak, dužne su dotične školske obćine dati u tu svrhu potrebitu pripomoć.

§. 98.

Zemaljska vlada može, kada za potrebno obnadje, sazvati sastanak učiteljah, iz ove zemlje.

§. 99.

Učiteljski sastanci pretresuju didaktičko-pedagogička, disciplinarna i materijalna pitanja tičuća se pučkih školah.

§. 100.

Na svakoj se preparandiji prema potrebi u vrieme jesenskih praznikah drže izvanredni produžni učevni tečaji.

§. 101.

Svi su javni učitelji obćih pučkih školah, koje pozove zemaljska vlada, dužni doći na produžni učevni tečaj, i to o svom trošku.

GLAVA ŠESTA.

O privatnih pučkih školah.

§. 102.

Privatne pučke škole, u kojih se podučavajú za školu sposobna djeca, kano i zavode, u kojih djeca povrh nauka, stan i hranu dobivaju, može svatko podizati i uzdržavati, uz sljedeće uvjete:

a) Predstojnik i učitelji moraju dokazati, da su onako osposobljeni, kano što se to traži od dotičnih učiteljah na javnih pučkih školah (§. 110).

b) Vlastnik i učitelji moraju biti osobe kako u obziru kaznenoga zakona tako i u obziru ćudorednom neporočne (§. 110).

c) Naučna osnova mora sadržavati najmanje onoliko, koliko se uči u javnih pučkih školah.

d) Mjesto za podignuće ili prostorije za smještenje privatne škole moraju odgovarati zahtjevom zdravstvenim (§. 7,), k tomu škola mora biti providjena shodnim pokućtvom i potrebitimi učili (§. 8.).

e) Tražeći dozvolu, imaju kako oni, koji privatni zavod samo za nastavu podići, tako i oni, koji s takovim nastavnim zavodom i odgojilište spojiti namjeravaju, izrikom naznačiti konfesiju, kojoj zavod namienjuju, te im djecu druge vjere neće biti slobodno primati bez naročite dozvole, koja za svaki pojedini slučaj ostaje pridržana zemaljskoj vladi.

f) Svaka promjena glede učiteljah, naučne osnove i školske sgrade ima se putem županijskoga školskoga nadzornika na odobrenje predložiti zemalj. vladi.

§. 103.

Nastavnim jezikom u privatnih školah ima biti onaj isti, koji je nastavnim jezikom javnih školah u istoj obćini.

§. 104.

Dozvolu za privatne pučke škole podieljuje zemaljska vlada, a tražiti ju valja putem županijskoga školskoga nadzornika.

§. 105.

Privatne pučke škole mogu od zemaljske vlade zadobiti pravo javnosti, ako tečajem bar trijuh godinah budu odličnim načinom postigavale onaj naučni cilj, koji je zakonom opredieljen javnim školam iste kategorije.

§. 106.

Svi dosadanji predstojnici privatnih pučkih školah imaju prama zahtjevom ovoga zakona uz rok od tri mjeseca, od krieposti ovoga zakona računajući, tražiti novu dozvolu.

Neučine li toga, imaju im se dotični privatni zavodi zatvoriti od zem. vlade.

§. 107.

Privatne pučke škole, ako prestanu odgovarati zahtjevom ovoga zakona, ima zemaljska vlada, prama okolnostim, ili lišiti prava javnosti ili ih zatvoriti.

§. 108.

Roditelji ili njihovi zamjenici. koji djecu davaju obučavati u privatnoj školi, nisu po tom odriešeni od prineska za uzdržavanje javnih školah.

GLAVA SEDMA.

Ob učiteljih na javnih pučkih školah.

§. 109.

Učitelji javnih pučkih školah (§. 3.) jesu javni činovnici.

§. 110.

Za definitivnoga učitelja pučkih školah može biti namješten samo onaj, tko je na kojoj javnoj preparandiji u austrijsko-ugarskoj monarkiji stekao učiteljsku svjedočbu, ter je kako u obziru kaznenoga zakona, tako i u obziru ćudorednom neporočan.

Inostrancu, koji je osposobljenje za učiteljsku službu postigao na kojoj preparandiji austrijansko-ugarske monarkije, na kojoj nastavnim jezikom nije hrvatski, valja se podvrći izpitu iz hrvatskoga jezika. Ako je pako koji ini jezik kao materinski nastavnim (§. 11.) one škole, na kojoj ovakov inostranac želi biti namješten, valja mu se, na koliko nije već osposobljen, podvrći izpitu iz ovoga jezika.

§. 111.

U prelazno doba mogu se za učitelje na gradjanskih školah imenovati i takovi učitelji obćih pučkih školah, koji su se inače iztakli znanjem pojedinih strukah, koje su propisane za gradjanske škole, ali uz obvezu, da se naknadno budu dužni osposobiti za učiteljstvo gradjanskih školah (§. 89.).

§. 112.

Namjestne učitelje (suplente) postavlja, premiešta i odpušta županijski školski nadzornik.

§. 113.

Definitivne učitelje javnih obćinskih pučkih školah (§. 3.) imenuje, usljed razpisana natječaja, na trojni predlog dotične obćine ili privatne osobe, imajuće pravo predloga, zemaljska vlada.

§. 114.

Definitivne učitelje na zemaljskih pučkih školah (§. 3.) imenuje, usljed razpisana natječaja na trojni predlog dotičnoga županijskoga školskoga nadzornika, zemaljska vlada.

§. 115.

Za znanstveni i moralni napredak škole odgovoran je dotični učitelj, ili ako ih ima više u kojoj školi, ravnajući učitelj (§. 23).

§. 116.

Proti učiteljem, koji nevrše svojih uredovnih ili službenom prisegom preuzetih dužnostih, postupati će se redovnimi ili disciplinarnimi kaznami prama tomu, kako se povreda dužnosti bude prikazivala ili kano puka proturednost, ili obzirom na njezinu vrst i stupanj, te opetovanje ili otegoćujuće okolnosti, kano službeni prestupak.

§. 117.

1. Redovne kazni jesu:

a) opomena;

b) ukor;

2. disciplinarne pako kazni jesu:

a) novčana globa u iznosu od 5—20 for. na korist učiteljske mirovinske zaklade;

b) uztegnuće kvinkvenalnoga doplatka na kraće ili na duže vrieme;

c) svrgnuće sa službe ravnajućega učitelja ;
d) lokalno maknuće s učiteljskoga mjesta ;
e) posvemašnji odpust iz službe.

§. 118.

Opomenu vlastan je učitelju podieliti obćinski školski odbor putem mjestnoga nadzornika školskoga, i takova opomena može biti i ustmena; o kazni ukora odlučuje županijski školski odbor, te ju izvršuje putem županijskoga školskoga nadzornika, a takav ukor mora se uviek izdati pismeno ; disciplinarne pako kazne navedene u predidućem §. 117. pod 2. a) — e) spadaju u djelokrug zemaljske vlade.

§. 119.

Kazan lokalnoga maknuća s učiteljskoga mjesta uporavlja se, ako se dalji obstanak učitelja na takovom mjestu nemože spojiti s interesi stanovite pojedine učione ; kazan pako posvemašnjega odstupa iz službe uporavlja se tamo, gdje se dalji obstanak učitelja u službi protivi svrham škole u obće.

§. 120.

Za kazan odpusta hoće se, da je dotičnik prije toga bio bar jednom inače disciplinarno kažnjen i da se je poslje toga učinio krivcem znatnih zanemarenjah ili povredah službenih dužnostih.

Nu mimo svakoga postupičnoga reda može kazan odpusta sliediti i odmah, ako je učitelj pravo kazni zlorabio i pri tom diete na tielu znatno ozledio, ili mu inače zdravlju nahudio; zatim ako je težkom povredom vjerozakona ili ćudorednosti, budi riečju budi činom, javno ili pred djecom sablazan počinio, ili djecu na nećudorednost zaveo ili zavesti kušao.

§. 121.

Nu prije nego li se uporave disciplinarne kazni u §. 117. pod 2. a) — e) navedene, treba da je dotičnik ob onom, čega radi se okrivljuje, saslušan i da mu je disciplinarnom iztragom čin podpuno i iztražnimi spisi dokazan.

§. 122.

Obnadje li se u interesu ugleda stališa učiteljskoga ili u interesu nastave potrebnim, da učitelj za vrieme iztrage bude obustavljen od službe i plaće, ima mu se podjedno s obustavom opredieliti alimentacija u iznosu od najviše dvijuh trećinah one plaće, koju upravo uživa. Bude li nevinim proglašen, ima mu se naknaditi štetovani dohodak od službe.

§. 123.

Nijedan učitelj nije dužan predavati više od 30 urah na tjedan.

§. 124.

Osim orguljaške službe, dotično pojanja nesmije nijedan pučki učitelj uza svoju učiteljsku obnašati i drugu kakovu uzgrednu službu, a najmanje takovu, koja bi ga priečila u izvršivanju učiteljskih dužnostih, ili koja bi se protivila ugledu učiteljskoga striša.

§. 125.

Učitelji dobivaju svoju plaću svaki mjesec unapred iz dotičnih obćinskih školskih blagajnah (§. 30.), a učitelji na zemaljskih pučkih školah beru svoju plaću iz zemaljske blagajne.

§. 126.

Radi opredieljenja plaćah učiteljem obćih pučkih školah diele se iste škole na četiri razreda, koji će se razredi ustanoviti na temelju razpravah administrativnim putem provedenih.

Najmanje plaće iznose;

na	školah	I.	razreda	700	for.	
»	»	II.	»	600	»	
»	»	III.	»	400	»	
»	»	IV.	»	350	»	na godinu.

§. 127.

Podučiteljem ima se godišnja plaća odmjeriti najmanje sa 60% one plaće koju uživa učitelj, dotično učitelji iste obćine.

§. 128.

Za učitelje na gradjanskih školah ustanovljuje se najmanja plaća sa 700 fr. na godinu bez razlike gori (§. 126.) pomenutih razredah.

§. 129.

Plaća učiteljah na preparandijah iznosit će najmanje 900 for. na godinu.

§. 130.

Osim toga ustanovljuje se sliedeći funkcijonalni doplatci:

a) za ravnatelja preparandije . . . . 300 for.
b) za ravnatelja gradjanskih školah . . . . 200 for.
c) za ravnajućega učitelja obćih pučkih školah I. i II. razreda . . . . . 100 for.
d) za ravnajućega učitelja obćih pučkih školah III. i IV. razreda . . . . 50 for.

§. 131.

Učiteljem, koji neuživaju stana u naravi, pripada stanbina u iznosu od 15% dotične plaće.

§. 132.

Žensko učiteljsko osoblje s mužkim se izjednačuje glede svih pristojbah.

§. 133.

K bezplatnomu stanu u naravi (§. 37.) pripadaju učitelju i drva za ogriev i na selu po mogućnosti vrt.

§. 134.

Gdje su s učiteljskim mjestom spojena beriva u naravi, imaju se takova beriva po prosječnih trgovnih cienah posljednih deset godinah, ili gdje se trgovne ciene pronaći nemogu, po vještacih gotovim novcem procieniti, te se iznosom toga novca mogu budi u plaću uračunati, budi u stalno novčano berivo pretvoriti.

Na temelju rečene procienitbe moći će se dakle ne samo i u buduće pučkim učiteljem jedan dio službenoga dohodka u podatcih u naravi namienjivat, nego gdje takovi podatci već sada postoje, neće se moći u gotov novac pretvarati bez privole dotičnikah.

Zemlje, što ih učitelji uživaju, izključene su svojim prihodom iz uračuna u plaću. Isto tako izključen je od toga uračuna stan učiteljev, drva za ogriev stana i vrt (§. 133.)

§. 135.

Koji učitelji imaju sada veće plaće, nego što su u (§. 126.) naznačene, nesmiju im se te plaće, dok žive i u službi ostanu, umanjivati.

§. 136.

Učiteljem, koji su definitivnoga namještaja svoga, pokle ovaj zakon u kriepost stupi, pet godinah na kojoj javnoj pučkoj školi neprekidno i uspješno službovali, pripada kvinkvenalni doplatak u iznosu od 10% najmanje plaće one kategorije, u koju bude uvršćena škola, na kojoj službuju (§. 126.) I svakih daljih istim načinom u službu provedenih pet godina daju učitelju do navršene tridesete godine slušbovanja pravo na dalji doplatak u rečenom iznosu.

Iznos, kojim sadašnji dohodak kojega učiteljskoga mjesta nadmašuje najmanju plaću one kategorije, u koju bude uvršćena dotična škola po ovom zakonu, nesmije se uračunati u kvinkvenalne doplatke.

§. 137.

Svi definitivno namješteni učitelji imaju pvavo na mirovinu.

§. 138.

Sposobnimi za mirovinu postaju definitnvno namješteni učitelji iza navršene desete godine neprekinuta službovanja, probavljena makar gdje na javnoj pučkoj učioni.

52

§. 139.

Pri odmjerivanju mirovine ima za temelj služiti najmanja plaća onog razreda, u koju je uvršćena škola, na kojoj je umirovljenik posljednje vrieme službovao, ujedno s odnosnimi doplatci.

§. 140.

Pravo na podpunu mirovinu imaju oni definitivno namješteni, tjelesno ili duševno iznemogli učitelji, koji su 30 godinah proveli u neprekinutoj učiteljskoj službi.

§. 141.

U ostalom glede mirovinskih pristojbah za učitelje, njihove udove i sirotčadi, zatim glede uzgojnih prinesakah i milostinjah valjaju oni isti propisi, koji obstoje i za druge javne činovnike.

§. 142.

Mirovine učiteljah i obskrbnine njihovih udovicah i sirotčadi podmirivat će se iz imajuće se utemeljiti mirovinske zaklade, kojom će upravljati zemaljska vlada.

§. 143.

Od krieposti ovoga zakona počamši dužni su svikolici definitivni učitelji 25% od svoje prve u mirovinu uračunive godišnje plaće (§. 139.) i isto toliko od svakoga potlašnjega povišenja plaće, petgodišnjega i funkcijonalnoga doplatka, a preko toga još svake godine 2% od svojih u mirovini uračunivih berivah polagati u mirovinsku zakladu.

§. 144.

Osim tih prinesakah teći će u mirovinsku zakladu:

a) svota, koju svaka školska obćina u iznosu od 10% svih u mirovinu uračunivih plaćah njezinih učiteljah jednoč za uvjek položiti ima;

b) novčane globe, ustanovljene §. 117. 2. a) i §. 168;

c) prinesci zaručnikah, koji se za svakoga pučkoga učitelja, kada se ne ženi, ustanovljuju svotom od 50 for.

d) dobrovoljni prinesci, darovi i legati.

§. 145.

Za prvih deset godinah, odkako ovaj zakon u život stupi, mora ostati netaknutom mirovinska zaklada, te će se kamate kroz to vrieme pribijati glavnici, a dotle su mirovine učiteljem, udovicam i sirotčadi njihovoj dužni posvema plaćati oni, kojim to i sada prinadleži.

Nakon deset godinah podmirivat će se mirovine i obskrbine (§. 141.) iz prihoda mirovinske zaklade, a na koliko ovaj nebi dotjecao iz zemaljskih sredstvah.

GLAVA OSMA.

Ob upravi pučkih školah.

I.

Ob občinskoj upravi.

§. 146.

Svaka školska občina mora imati občinski školski odbor.

§. 147.

Članovi občinskoga odbora jesu:

a) načelnik one političke občine, u koje se području škola nalazi;

b) župnik djece školu polazeće. K tomu u konfesionalno mješovitih občinah dušobrižnici one vjere, kojoj pripada manjina učenikah, ako broj tih učenikah iznosi bar 20;

c) učitelj, a ako škola ima više učiteljah, ravnajući učitelj;

d) 2—5 članovah dotične školske občine, izabranih tako, da sastoji li školska občina od više mjestah (§. 25), da bude razmjerno zastupano svako od uškolanih mjestah;

e) školski patron.

§. 148.

Gdje u području školske občine ima više župah iste vjeroizpoviesti i više školah, u odbor stupa onaj župnik, koga dotični duhovni stol opredieli, a od učiteljah po imenovanju najstariji ravnajući učitelj.

§. 149.

Občinski školski odbor izabire se na tri godine, ali njegovi članovi mogu biti opet izabrani, premda im je taj drugi izbor odkloniti slobodno. Župnik, načelnik, učitelj i patron nisu podvrženi izboru.

§. 150.

Občinske školske odbore izabiru občinska vieća izmedju članovah pojedinih školskih občinah.

§. 151.

Tko načinom neopravdanim nehtjedne primiti izbora u občinsko školsko vieće, kazniti će se po občinskom poglavarstvu globom u iznosu od 5—40 fr. na korist občinske školske zaklade.

*

§. 152.

Ako obćina poslje tri godine neizabere za dva tjedna novoga obćinskoga školskoga odbora, dotična će ga županijska oblast imenovati izmedju članovah školske obćine.

Takovo imenovanje valja samo za godinu danah, ter se može samo onda ponoviti, ako se obćina opet za dva tjedna neposluži pravom izbora.

§. 153.

Za nadziranje propisane obuke i u obće uzgoja mladeži putem škole, imenuje županijska oblast na predlog županijskoga školskoga odbora jednoga od članovah obćinskoga odbora, čovjeka inteligentna i prijatelja škole, mjestnim nadzornikom školskim, koji je kano takav ujedno i predsjednik obćinskoga školskoga odbora.

§. 154.

Obćinski školski odbor:

a) predlaže učitelje u smislu §. 113.;

b) brine se za svekoliko materijalno stanje svojih školah; ako nedostatkom nemože sam doskočiti, traži lieka kod obćinskoga zastupstva i u drugoj molbi kod županijskoga školskoga odbora;

c) upravlja obćinskom školskom blagajnom i zakladom školskom (§. 35.);

d) nastoji, da djeca idu marljivo u školu, ter predlaže nemarne roditelje dotičnoj oblasti na kazan (§. 49.);

e) posreduje u razmiricah izmedju učiteljah i roditeljah djece, ter čini u svih njemu pridržanih disciplinarnih pitanjih prvu molbu (§. 118.);

f) pazi, da učitelji svoju dužnost prama školskim zakonom točno izpunjuju, neutičuć u ostalom u didaktičko-pedagogičku zadaću škole, u kojem pravcu jedini je mjestni školski nadzornik pozvan svoje opazke priobćivati učitelju i po okolnostih županijskomu školskomu nadzorniku.

§. 155.

Obćinski školski odbor sastaje se bar svaki mjesec jedan put, nu predsjednik je vlastan, a na zahtjevanje dvajuh članovah i dužan sazvati izvanrednu sjednicu.

§. 156.

Članovi obćin. školskoga odbora biraju izmedju sebe predsjedniku zamjenika.

§. 157.

Za valjanost zaključakah obćinskoga školskoga odbora zahtjeva se nazočnost predsjednika i polovice članovah, a odlučuje se absolutnom većinom glasovah.

§. 158.

Članovi obćinskoga školskoga odbora obavljaju svoje funkcije bezplatno.

II.

O županijskoj upravi.

§. 159.

Za županijsku upravu pučkih školah imenuje zemaljska vlada izmedju takovih učiteljah pučkih školah, koji su barem 10 godinah u školskoj službi proveli, ili izmedju drugih poznatih školskih vještakah potrebiti broj županijskih školskih nadzornikah, kojim će se prama strogoj potrebi službe dodati i pomoćno osoblje.

§. 160.

Teritorijalni obseg pojedinih županijskih nadzorničtvah opredieliti će zemaljska vlada administrativnim putem.

§. 161.

Županijski školski nadzornik:

a) nadzire sve javne i privatne pučke škole svoga područja, pregleda svaku barem jedan put na godinu, ter pazi, da se u svačem obdržavaju školski zakoni;

b) u didaktičko-pedagogičkom pravcu svjetuje i napućuje učitelje, ter u disciplinarnih slučajevih njemu pridržanih čini prvu molbu;

c) izvršuje glede svih javnih i privatnih pučkih školah naredbe zemaljske vlade, kojoj podnosi svake godine svestrano izvješće o stanju dotičnih školah;

d) brine se za svekoliko znanstveno i moralno stanje svih pučkih školah, ter ako nedostatkom nemože sam doskočiti, traži pomoć kod zemaljske vlade;

e) riešava po svojoj nadležnosti razmirice izmedju učiteljah i obćinskih školskih odborah i nadzire djelovanja istih odborah;

f) predsjeda učiteljskim sastankom svoga područja (§. 96.).

§. 162.

Županijski školski nadzornici jesu zemaljski činovnici, stojeći u IX. dnevom razredu.

Polovica njih uživati će plaću od 1200 for. a polovica plaću 1000 for. na godinu; za podmirenje pako pisarničkih i putnih troškovah dobivati će primjeran godišnji paušal.

§. 163.

O vremenu službovanja i mirovini županijskih školskih nadzornikah valjaju §§. 137.—141.

§. 164.

Za područje svakoga županijskoga školskogda nadzorničtva postoji pod predsjedom županijskoga predstojnika ili njegova namjestnika županijski školski

odbor, sastojeći, koliko je moguće od članovah, stanujućih u mjestu, u kojem svoje službeno sjedište ima županijski školski nadzornik.

§. 165.

Osim predsjednika članovi županijskoga odbora jesu:

a) županijski školski nadzornik, kao podjedno izvjestitelj;

b) po jedan od dotične crkvene oblasti, dotično bogoštovnoga zastupstva imenovani zastupnik svake od onih vjeroizpovjestih, koje u području županijskoga školskoga nadzorničtva broje najmanje 1000 dušah;

c) dva učitelja pučkih školah, koje izabiru dotični godišnji učiteljski sastanci izmedju učiteljah nalazećih se na sjedištu županijskoga školskoga odbora;

d) šest od dotičnih županijskih skupštinah iz njihove sredine imenovanih članovah.

§. 166.

U kr. slobodnih gradovih ima se za obavljanje poslovah, koli obćinskomu (§. 154.), toli i županijskomu školskomu odboru (§. 171.) prinadležećih, postaviti gradski odbor školski.

Predsjednik tomu odboru jest gradski načelnik, a zamjenika mu biraju članovi odbora iz svoje sredine.

Glede ostaloga i za taj odbor valjaju propisi §. 165., s tom samo razlikom, da članove odbora pod d) bira gradsko zastupstvo, a članove pod c) učitelji gradski iz sredine svoje.

§. 167.

Županijski, dotično gradski školski odbori izabiru se na tri godine, nu isti se članovi mogu opet izabrati.

§. 168.

Tko izbor u županijski ili gradski odbor od sebe neopravdano odkloni, kaznit će se globom od 10 do 60 for. na korist učiteljske mirovinske zaklade.

§. 169.

Ako dotična izborna tiela poslie tri godine neizaberu za četiri tjedna odnosnih članovah, imenovati će jih zemaljska vlada iz sredine dotičnih tielah. Takovo imenovanje valja samo za godinu danah, ter se može samo onda ponoviti, ako se rečena izborna tiela opet za četiri tjedna neposluže pravom izbora.

§. 170.

Članovi županijskoga, dotično gradskoga školskoga odbora obavljaju svoje funkcije bezplatno.

§. 171.

Županijski školski odbor:

a) pregledava i potvrdjuje školske račune obćinskih školskih odborah;

b) čini u disciplinarnih pitanjih drugu, dotično prvu molbu (§. 118.);

c) brine se za svekoliko materijalno stanje javnih pučkih školah, ter ako nedostatkom nemože sam doskočiti, traži pomoć kod županijskih zastupstvah i u zadnjoj molbi kod zemaljske vlade;

d) podnosi svake godine izvješće županijskim zastupstvom o materijalnom i disciplinarnom stanju dotičnih javnih pučkih školah.

§. 172.

Županijski školski odbor sastaje se prama potrebi, ali ipak najmanje dva puta u godini. Predsjednik je vlastan, a na zahtjevanje trijuh članovah i dužan sazvati izvanrednu sjednicu.

§. 173.

Za valjanost zaključakah županijskoga školskoga odbora zahtieva se nazočnost predsjednika i polovice članovah, a odlučuje se absolutnom većinom glasovah.

§. 174.

U prešnih slučajevih vlastan je predsjednik županijskoga školskoga odbora odlučivati i ob onih predmetih, koji bi se po §. 171. sborno razpravljati imali; samo takovu svoju odluku ima u prvoj budućoj sjednici priobćiti ostalim članovom odbora na odobrenje.

III.

O zemaljskoj upravi.

§. 175.

Zemaljsku školsku upravu izvršuje zemaljska vlada putem strukovnih organah.

§. 176.

Zemaljska vlada:

a) riešava sva načelna, didaktičko-pedagogička i disciplinarna pitanja tičuća se svih pučkih školah;

b) izdaje naučne osnove za sve pučke škole (§. 12.);
c) propisuje školske knjige za sve pučke škole (§. 12.);
d) imenuje učitelje na svih javnih pučkih školah (§. 113.);
e) izvršava vrhovni nadzor nad svimi pučkimi školami;
f) čini najvišu molbu u svih školskih poslovih;
g) izdaje svake godine tiskom svestrano izvješće o stanju svih pučkih školah.

§. 177.

Kod zemaljske vlade postoji stalni zemaljski školski odbor.

§. 178.

Članovi zemaljskoga školskoga odbora jesu:
a) strukovni organi vlade (§. 175.);
b) po jedan zastupnik svake u zemlji priznane vjeroizpovjesti;
c) šest od zemaljske vlade imenovanih što pučkih učiteljah, što drugih školskih vještakah

§. 179.

Prama potrebi može se u zemaljski školski odbor imenovati i nekoliko vanjskih članovah.

§. 180.

Članovi zemaljskoga školskoga odbora nedobivaju nikakove plaće. — Vanjski članovi zemaljskoga školskoga odbora dobivaju, kad su u Zagreb pozvani, putne troškove i dnevnice prema svomu razredu, a oni, koji nespadaju u nikakov dnevni razred, dobivaju primjernu odštetu za put i dnevnice. koje više od 5 for. iznosit nesmiju.

§. 181.

Predsjednika zemaljskomu školskomu odboru i njegova zamjenika imenuje zemaljska vlada.

§. 182.

Zemaljski školski odbor vieća o svih načelnih didaktičko-pedagogičkih i disciplinarnih pitanjih tičućih se pučkih školah.

§. 183.

Za valjanost zaključka potrebna je u zemaljskom školskom odboru nazočnost predsjednika i polovice članovah, a odlučuje se absolutnom većinom glasovah.

§. 184.

Zemaljska je vlada dužna u svih poslovih u §. 176. navedenih predbježno saslušati mnienje zemaljskoga školskoga odbora. Ako zemaljska vlada neprihvati odborova mnienja, priobćit će mu svoje razloge.

IV.

O crkvenoj upravi.

§. 185.

Svu obuku nauka vjere samostalno rukovode i nadziru dotične crkvene oblasti.

§. 186.

Crkvene oblasti izdaju naučne osnove o nauku vjere i predlažu propisanja radi učevne knjige za obuku u vjeri (§. 12.)

§. 187.

Koliko se satih na tjedan ima na pučkih školah predavati nauk vjere (§. 15.), to će u sporazumku s crkvenimi oblastmi ustanovljivat zemaljska vlada.

§. 188.

Na svakoj gradjanskoj školi i gdje su dvie obće pučke škole svaka sa četiri učitelja, ima se za obuku u vjeri namjestiti poseban plaćeni kateketa.

Inače pako dužan je na obćih pučkih školah djecu u nauku vjere podučavati dotični župnik ili njegov duhovni pomoćnik, kojemu u to ime dotična obćina može dozvoliti primjernu nagradu.

Nu učitelj je obvezan duhovnika svoje vjere u tom podupirati; ter ga, kada nalogom poslovah ili inače bude zapriečen, zamieniti.

§. 189.

Samostalni se katekete glede plaće i mirovine uzporedjuju ostalim učiteljem iste učione.

§. 190.

Samostalne katekete imenuje na predlog dotičnoga duhovnoga stola zemaljska vlada (§. 113.).

§. 191.

Crkvenim oblastim pripada pravo obavješćivati se putem svojih organah o religioznom i ćudorednom stanju škole (§. 1.), ter prama opaženim nedostatkom tražiti lieka kod zemaljske vlade.

§. 192.

Crkvene oblasti priobćuju svoje naredbe o podučavanju u nauku vjere i o izvršivanju nabožnih dužnostih zemaljskoj vladi, koja ih, ako im na temelju postojećih zakonah i naredabah ništa prigovoriti neima, za vršenje dostavlja predstojnikom pučkih školah.

GLAVA DEVETA.

Zaglavne ustanove.

§. 193.

Gdje se u ovom zakonu spominje hrvatski jezik, kao jezik nastavni, razumjeva se pod tim jezikom u srbskih školskih obćinah istovjetni jezik srbski.

§. 194.

Ovaj zakon stupa u kriepost početkom školske godine, koja uzsliedi iza proglašenja njegova, i od toga vremena gube kriepost svi dosadašnji njemu protivni zakoni i naredbe.

§. 125.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Mürzstegu dne četrnaestoga listopada godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXI.

Izdan i razposlan dne 13. studenoga 1874.

Br. 50.

Okružnica

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 28. listopada 1874. br. 16.494.,

o dogovoru utanačenu medju ces. i kr. zajedničkim ministrom izvanjskih poslovah te kr. talijanskim ministrom izvanjskih poslovah o tom, da se prvobitni pripadnici imadu opet preuzimati.

Medju ces. i kr. zajedničkim ministrom izvanjskih poslovah te kr. talijanskim ministrom izvanjskih poslovah utanačen je o tom, kako se imadu prvobitni pripadnici opet preuzimati, sljedeći:

Dogovor.

Vlada Njegova ces. i kr. apostolskoga Veličanstva i vlada Njegova Veličanstva kralja Italije želeći u zajedničkom sporazumku urediti preuzimanje prvobitnih prinadležnikah, složiše se u sljedećem:

Svaka od ugovarajućih stranakah obvezuje se, da će na zahtjev druge stranke, svoje prvobitne pripadnike opet u svoje zemlje primiti, pače i u onom slučaju, ako bi isti na temelju obstojećih u dotičnoj pokrajini zakonah svoju prvobitnu nadležnost izgubili bili, predpolagajuć, da nisu postali podanici druge države na temelju obstojećih u ovoj potonjoj zakonah.

U vjerodostojnost ovoga providio je ministar izvanjskih poslovah Njegova ces. i kr. apostolskoga Veličanstva svojim podpisom i dao providiti pečatom svoga ministarstva ovo očitovanje, koje će se izmjeniti sa sličnim očitovanjem kralj. talijanskoga ministarstva.

Izvršeno u Terebešu dana 2. kolovoza 1874.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXII.

Izdan i razposlan dne 23. studenoga 1874.

Br. 51.

Okružnica

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 4. studenoga 1874. br. 17.493.,

izdana u sporazumku s vladnim odjelom za pravosudje na sve županije i gradove o pobiranju i zaračunavanju pristojbah kod mjestnih sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Opazilo se je, da mjestni sudovi ovih kraljevinah u pogledu pobiranja i zaračunavanja pristojbah na različiti način, a stranom i protuzakonito postupaju.

Da se pako jednoličnost postupka glede upitnih troškovah postigne, imadu se mjestni sudovi upozoriti na §§. 5., 12., 21., 26. i 27. naredbe ministarstvah unutarnjih posalah i pravosudja od 26. svibnja 1860. br. 130. d. z. l. i br. 86. sbornika od godine 1863., koji o tih troškovih u obće govore.

Po §. 5. imadu članovi mjestnoga suda uredovati bezplatno, po § 12. i 27. ima tuženik tužitelju naknaditi trošak samo onda, ako nije došao na ročište, po §. 27. svjedoci i vještaci nemogu tražiti nagrade u mjestu suda, po tom pako nemogu članovi suda tražiti pristojbe nikada, a svjedoci i vještaci samo, ako se upotrebljuju izvan mjesta suda.

Ako se prema tomu uzme, da članovom suda po ovoj naredbi nikada nepripadaju pristojbe, a svjedokom i vještakom samo onda, ako se upotrebljuju izvan mjesta suda, dočim državnim urednikom i poslužnikom po ustanovah naredbe ministarske od 3. prosinca 1859. br. 221. d. z. l. pripadaju samo onda, ako ureduju u mjestu, koje je odaljeno od mjesta suda prieko pol milje i ako uredovanje traje prieko pol dana, to bi članovom mjestnih sudovah pripadale samo tada pristojbe, kad obavljaju ovrhu izvan mjesta suda u daljini od prieko pol milje.

Budući pako, da će biti u svakom malo ne selu koji starešina, to će riedko biti slučaj, da bi koga valjalo izaslati na ovrhu u daljinu od prieko pol milje, a za taj slučaj imade se takovu izaslaniku odrediti pristojba od 50 nč. od pol dana, a od jednoga forinta za cieli dan uz vozarinu od 50 nč. po milju računajuć, — što ima valjati i za slučaj očevida, koji bi se obavidi morao izvan mjesta suda prieko pol milje daleko.

Isto valja i za svjedoke i vještake u obće s tom ipak primjetbom u pogledu cienah, da je po §. 21. rečene ministarske naredbe od godine 1860. br. 130 d. z. l. i za ustanovu izklikne ciene i za izklicanje dovoljan samo jedan vještak, a taj, da će se obično naći unutar pol milje, kojemu se ima tada za izklicanje dati pristojba od 50 nč., dotično od jednoga forinta prema tomu, traje li uredovanje pol dana ili cieli dan, a to makar i prebivao u mjestu uredovanja, dočim se vještakom inače u pravilu barem nebi imala davati pristojba nikakova, jer bi se imali uzimati iz mjesta, gdje se očevid preduzimlje, a pripadala bi jim pristojba samo za onaj iznimni slučaj, kad se na takovu mjestu nebi vještak sposoban naći mogao.

Što se pako tiče podvornikah, te se istim suglasno s ustanovami §. 13. i 16. naredbe obstojale dalm.-hrv.-slav. kancelarije dvorske od 25. kolovoza 1865. sadržane u sborniku zakonah i naredabah od iste godine pod br. 60. imade dati u ime hranovine po 50 nč. na dan, ako funkcija traje cieli dan, i hodarina u iznosu od 17 nč. za svaku milju puta tamo i natrag, ako je mjesto daleko od sjedišta ureda preko pol milje.

Za obavu dostave platiti se imade dostavitelju za svaku pojedinu dostavu po smislu §. 17. napomenute naredbe obstojale dalm.-hrv.-slav. kancelarije dvorske od god. 1865. u ime dostavine 17 nč., ako je dostava obavljena prieko pol milje daleko od mjesta suda i to bez daljega obzira na prevaljeni put.

Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXIII.

Izdan i razposlan dne 1. prosinca 1874.

Br. 52.

Zakon

od 15. studenoga 1874.

ob ustroju političke uprave u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Češki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

ob ustroju političke uprave u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 1.

Politička uprava ima se od pravosudja sasvim odlučiti (čl. 2. zakona od 28. veljače 1874. o vlasti sudačkoj).

§. 2.

Na čelu političke uprave stoji ban, dotično predstojnik vladnoga odjela za poslove unutarnje (§. 5. i 10. zak. čl. II. : 1869., sbornik zakonah 1869. br. 5.).

§. 3.

Gradjansko područje kraljevine Hrvatske i Slavonije dieli se na 8 županijah sa sjedištem u Zagrebu, Rieci, Varaždinu, Križevcih, Belovaru, Osieku, Požegi i Vukovaru, a svaka županija na upravne kotare — podžupanije.

Eventualno zaokruženje županijah, kao i ustanovljenje teritorijalnoga obsega podžupanijah i mjesta uredovnoga sjedišta ovih potonjih odredit će vlada putem naredbenim.

§. 4.

Političku upravu vrše u prvoj molbi podžupanije, onda gradska municipija; u drugoj pako molbi kr. zemaljska vlada putem vladnoga odjela za poslove unutarnje, a glede predmetah bogoštovja i nastave preko kr. vladnoga odjela za bogoštovje i nastavu.

§. 5.

U obseg političke uprave spadaju oni poslovi, koji su kr. vladnomu odjelu za poslove unutarnje i dotično kr. vladnomu odjelu za bogoštovje i nastavu pridržani ili u buduće ovim odjelom zakonom dodieljeni budu, zatim poslovi zajedničkih ugarsko-hrvatskih ministarstvah, koji u smislu §. 24. i 45. zak. čl. I. : 1868. (sbornik zakonah 1868. br. 14.) upravi i izvedenju dalmatinsko-hrvatsko-slavonske zemaljske vlade i njezinih organah povjereni budu.

§. 6.

Upravu podžupanijah u Zagrebu, Rieci, Križevcih, Varaždinu, Belovaru, Osieku, Požegi i Vukovaru rukovode veliki župani; a na čelu ostalih stoje podžupani. Prve su »podžupanije prvoga razreda«, a ove posliednje podžupanije drugoga razreda. Velikim županom pripada ujedno nadzor nad ostalimi podžupanijami u području svoje županije. Velikim županom i podžupanom ima se kao predstojnikom dotičnih oblastih strogo prema potrebi uprave odmjereno perovodno, strukovno i pomoćno osoblje pridodati.

Kategorije službah, plaće i ina beriva upravnih činovnikah kao i uredovnoga osoblja u obće naznačena su u priležećoj šemi.

§. 7.

Velikoga župana imenuje na predlog bana Njegovo Veličanstvo kralj; a podžupana kao i sve ostalo perovodno i strukovno osoblje podžupanijah na predlog velikoga župana ban i to bez ograničenja na činovnike i kompetente iz dotične županije.

Popunjenje pomoćnoga i podvornoga osoblja pripada predstojniku dotične podžupanije.

Imenovanju podžupanah, kao i perovodnih i strukovnih činovnikah ima u pravilu predhoditi razpis natječaja; a glede postavljanja pomoćnoga i podvornoga osoblja valjaju postojeći posebni propisi, naročito pako zak. čl. II.: 1873. zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora.

Propisanu zakletvu polažu veliki župani i podžupani u ruke bana dotično njegova zamjenika, a ostali činovnici podžupanijah u ruke velikoga župana odnosno podžupana.

§. 8.

U zapriečenju ili odsutnosti velikoga župana odnosno podžupana, ili ako je to mjesto izpražnjeno — a ban inako neodredi — ima ga zastupati u poslovih podžupanijske uprave najstariji perovodni činovnik dotične podžupanije pod svojom odgovornosti.

Pravo nadzora i karnostna vlast, pristojeća velikomu županu kao takovu (§. 6. i dodtak A. 8. o. z.) vrši u njegovu odsuću, zapriečenju i ako je to mjesto izpražnjeno, onaj, kojega ban na to odredi.

§. 9.

Svi činovnici političke nprave osim bana ter odjelnih predstojnikah kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, onda bilježnici i blagajnici političkih obćinah nemogu, dok stoje u službi, primati mandat narodnoga zastupnika na zemaljskom saboru.

§. 10.

Virilno pravo velikih županah na saboru zemaljskom i zajedničkom (u kući velikaškoj) ostaje ovim zakonom netaknuto.

§. 11.

Za pokriće uredovnih, pisarnih i inih za pauširanje prikladnih troškovah ima se predstojnikom podžupanijah doznačivati primjereni paušal, vrhu kojega oni vladi račun polažu.

§. 12.

Na djelokrug podžupanijah spadaju;

1. Svi oni poslovi, koji su po postojećih propisih kotarskim oblastim i županijam u prvoj ili u drugoj molbi pripadali, na koliko takovi u §. 14. i 18. o. z. „podžupanijskim“ i „županijskim skupštinam“ pridržani nisu;

2. Svi oni poslovi, koji joj po §. 5. o. z. po kr. zemaljskoj ili po zajedničkoj ugarsko-hrvatskoj vladi povjereni budu.

§. 13.

Pri svakoj podžupaniji imade se ustrojiti zastupstvo iz cieloga upravnoga područja njezina.

Glede uredjenja tih zastupstvah i po njih obdržavati se imajućih skupštinah valjaju propisi §§ 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14, 16., 17., 18., 19, 20. i 21. zak. čl. XVII.: 1870. uz sliedeće promjene:

a) u paragrafu petom gornjega zakona pod slovom „c" navedeni „županijski činovnici" prestaju biti pravi članovi skupštinah, ter glede činovnikah županijskih samo zadnja alinea toga paragrafa u krieposti ostaje;

b) paragraf dvadeseti istoga zakona ima se razumjevati tako, da je predsjednik podžupanijske skupštine obvezan, mnienje absolutne većine zaključkom izreći;

c) mjesto „velikoga" župana ima se svuda razumjevati predstojnik dotične podžupanije odnosno njegov zamjenik (§. 6. i 8. o. z.).

§. 14.

Na djelokrug tih podžupanijskih skupštinah spadaju:

1. poslovi po §§. 2. i 26. točki drugoj do uključivo petoj zak. članka XVI.: 1870., onda §§. 48. 49. i 50. istoga zak. članka, dotično po §. 18. točki 19. i §. 21. obćinskoga reda za razvojačeni dio krajine, županijam pridržani;

2. riešavanje prepornih pitanjah ili predmetah naravnoga dielokruga medju dvije ili više obćinah svoga obsega, na koliko takovi po svojoj pravnoj naravi nespadaju na sud, onda i riešavanje predmetah naravnoga dielokruga, koji se tiču interesah više političkih obćinah, ako i nisu preporni;

3. vršenje kontrole nad upravom kako političkih obćinah svoga obsega, tako i same psdžupanije.

U vršenju toga prava vlastna je skupština u pojedinih slučajevih kako od dotične obćine, tako i od predstojnika podžupanije potrebitu ubaviest potražiti, te prema stanju stvari ili za odstranjenje odnosnih manah, poslužiti se pritužbami dotično predstavkami na podžupanijsku oblast, dotično zemaljsku vladu;

4. izbor zastupnikah u županijsku skupštinu županije (§. 15. o. z.);

5. izim prenaznačenih, uplivanju i dotično riešavanju podžupanijskih skupštinah pridržanih poslovah, vlastan je veliki župan dotično podžupan ili njegov zamjenik i predmete u §. 3. pod sl. k. l. m. zak. članka XVII. godine 1870. navedene od slučaja do slučaja razpravi i prosudjenju skupštine podvrgnuti, no bez uštrba svoga prava i dužnosti na shodno riešenje dotičnoga predmeta u smislu zakona pod vlastitom odgovornosti.

§. 15.

U svakoj županiji (§. 3. o. z.) ima se držati jedanput na godinu i to tečajem mjeseca ožujka županijska skupština, sastojeća iz zastupnikah podžupanije dotično županije i virilistah.

Zastupnike biraju dotične podžupanijske skupštine (§. 14 točka 4. o. z) iz svoje sredine na tri godine, i to svaka podžupanija šest zastupnikah i toliko zamjenikah.

Izbor ovaj biva svake treće godine u skupštini mjeseca kolovoza.

Kada i kako se prvi izbor tih zastupnikah obaviti ima, odredjuju «prelazne ustanove» ovoga zakona u točki 2. pod sl. b).

Virilno pravo glasa u skupštinah županijskih pripada samo onim pripadnikom županije, koji to pravo i u saboru zemaljskom uživaju; a pripadnikom županije smatra se onaj, koji je po obćinskom zakonu pripadnik bud koje obćine u dotičnoj županiji.

Izabranim zastupnikom pripada za podvoz i uzdržavanje njihovo primjerena naknada troška, koji podžupanijska skupština ustanoviti i na političke obćine razporezati ima.

§. 16.

Županijskim skupštinam predsjeda veliki župan, a u zapriečenju njegovu po banu na to odredjeni podžupan iz dotične županije.

§. 17.

Glede sazivanja i rukovodjenja županijske skupštine, kao i načina razpravljanja posalah na nju spadajućih valjaju dotični propisi zak. čl. XVII. god. 1870.

§. 18.

Na djelokrug skupštinah županijskih spadaju:

1. Poslovi u zak. čl. XXII god. 1870. §. 3. pod sl. b. navedeni;

2. riešavanje prepornih predmetah naravnoga djelokruga dvijuh ili više obćinah, koje spadaju u područje dvijuh ili više podžupanijah dotične županije, na koliko takovi nespadaju na sud; onda predmetah naravnoga djelokruga, koji se tiču interesa više takovih obćinah, podžupanijah ili ciele županije, ako i nisu preporni.

Predsjednik županijske skupštine obvezan je mnienje absolutne večine zaključkom izreći. (§. 13. sl. b. o. z.).

§ 19.

Proti riešitbam podžupanijske oblasti, a tako i proti odlukam i zaključkom podžupanijske i županijske skupštine pripada dotičnim strankam ili interesentom pravo utoka za četrnaest danah po proglašenju ili dostavi zaključka ili odluke na zemaljsku vladu, koji se kod podžupanije pismeno podnieti ili u zapisnik dati ima.

Dani, za kojih dotični utok ili pritužba eventualno na pošti teče, neimadu se u prenaznačeni rok uračunati.

§ 20.

Za podmirivanje troškovah i potrebah županijske uprave odredjuje se dotacija u zemaljskom proračunu.

§. 21.

Sve, što ovim zakonom nije u prvoj ili drugoj molbi pridržano podžupanijam, dotično županijskim podžupanijskim skupštinam, spada na zemaljsku vladu, kao i riešavanje utočnih predmetah u drugoj dotično trećoj molbi, onda vrhovni nadzor nad svomkolikom upravom podžupanijah te županijaskih i podžupanijskih skupštinah, i to glede skupštinah u obsegu §. 46. zak. članka XVII. : 1870.

§. 22.

Vrieme, kada će podžupanije u život stupiti, odredit će se posebnom naredbom.

§. 23.

Zakoni i naredbe, koji se i na koliko se ovomu zakonu protive, stavljaju se izvan kriepost i.

§. 24.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dodatak.

A. Posebne ustanove.

1. Ban može u interesu javne uprave ili službe

a) po predhodnoj dozvoli Njegova Veličanstva upravu koje podžupanije prvoga razreda i odsječnim savjetnikom zemaljske vlade povjeriti; a tako i velikoga župana na ravno mjesto u drugu županiju premjestiti ili vladi na službovanje dodieliti;

b) u vlastitom djelokrugu podžupane i ostale činovnike podžupanijskih oblastih s jedne podžupanije na drugo ravno mjesto premjestiti ili vladi na službovanje dodieliti.

U jednom i drugom slučaju pripadaju dotičnikom normalni troškovi preselenja.

2. Perovodno, dotično strukovno osoblje podžupanijah sačinjavaju: veliki župani, podžupani, tajnici, perovodje, mjernici, mjernički pristavi, liečnici, nadšumari, itd ; pomoćno i podvorno osoblje pako: pisari, podvornici i podvorni pomoćnici.

Upotrnbljenje kao i porazdieljenje sada obstojećega županijsko-šumarskoga i gradjevnoga osoblja na pojedine podžupanije odredit će zemaljska vlada putem naredbenim.

Zdravstvena struka uredit će se posebnim zakonom.

3. Veliki župan i podžupan dobiva za uredovna putovanja u području svom, onda veliki župani još za uredovna putovanja u obsegu ciele županije primjeran paušal; ostalim pako činovnikom podžupanije pripadaju u takovu slučaju dnevnice s miljarinom po postojećih propisih. Troškove u poslovih javne uprave namiruje zemaljski erar, a u privatnih dotična stranka.

Partikular imade predstojnik dotične županijske oblasti u pogledu na sadržano djelovanje izaslanika i porabu vremena izpitati, ako su u redu, vidirati, te svakoga mjeseca vladi na obredjenje podnašati.

4. Veliki župani odnosno podžupani rukovode svekoliko poslovanje povjerene si oblasti, odgovaraju za točnost i valjanost uprave svoga područja i imadu se o tom osobno, i samo ako su zapriečeni, po svojih povjerenicih periodičkim putovanjem po svom području, naročito nadgledanjem uredovanja političkih obćinah uvjeriti, opažene mane odstraniti i za olakoćenje porabe upravne vlasti, naročito za pučanstvo udaljenije od podžupanije, mjestimice uvesti obdržavanje tako zvanih »uredovnih danah«.

Glede unutarnjega poslovanja i manipulacije kod podžupanijskih oblastih imade provizorno u smislu i duhu ovoga zakona za ravnanje i porabu služiti »uredovni naputak od 17. ožujka 1855. br. d. z. l. 52«.

5. Veliki župani imadu se u vršenju svoga prava nadzora (§. 6. o. z.) uvjeriti o stanju uprave i ostalih u području svoje županije ležećih podžupanijah načinom u prediducćoj točki ustanovljenim, ter o svakom važnijem dogodjaju ili što im se u pogledu boljka uprave važnim ukazalo bude, vladi izvješće podnieti.

6. Veliki župani i podžupani vlastni su podredjenim činovnikom dozvoliti dopust na 14 danah; preko toga vremena i kad ga sami trebaju, dozvoljuje ban, dotično njegov zamjenik.

7. Upravni činovnici i poslužnici odgovorni su za svaku štetu, koju svojom krivnjom — povredom ili zanemarenje svoje uredovne dužnosti (§. 1294. ob. gr. z.) — kojoj stranci nanesu, na koliko ova drugim načinom naknadu zadobiti neuzmogne.

Oštećenik ima svoju odnosnu pritužbu proti dotičnomu činovniku ili poslužniku, udešenu po propisu carske naredbe od 12. ožujka 1859. br. d. z. l. 46. podnieti zemaljskoj vladi, koja će predmet pritužbe po načelih prenavedene carske naredbe izviditi i riešiti.

8. Karnostna vlast nad velikimi župani pripada banu; nad podžupani i ostalim perovodnim i strukovnim osobljem podžupanijskih oblastih u području

jedne županije dotičnomu velikomu županu; — a nad pomoćnim i podvornim osobljem istih oblastih predstojniku dotične oblasti.

Ako se radi ob odpustu velikoga župana iz službe putem karnostnim, odlučuje na predlog bana Njegovo Veličanstvo kralj. —

B. Prelazne ustanove.

1. Radi eventualnoga arondiraja županijah, ustanovljenja teritorijalnoga obsega pojedinih podžupanijah i njihova uvedenja, sastavit će ban povjerenstvo iz pouzdanikah svih sadanjih županijah, koje će u tom poslovanju neposredno njemu dotično njegovu zamjeniku podpadati i po njegovu naputku postupati.

2. Kako ustanovljenje toga teritorijalnoga obsega sliedilo bude (§. 3. o. z.) i podžupanije u život stupe, imat će veliki župani odnosno podžupani:

a) bez odvlake poprimiti shodne mjere, da se u svrhu oživotvorenja »podžupanijskih skupštinah« u obsegu povjerene im oblasti novi izbori zastupnikah po propisu ovoga zakona (§. 13.) preduzmu;

b) imenovati povjerenstvo, sastojeće iz surazmjernoga broja pouzdanikah političkih obćinah svoga obsega, kojemu će predsjedati veliki župan dotično podžupan ili njegov zamjenik.

Zadaća toga povjerenstva biti će:

Sadanje elaborate glede uredjenja političkih obćinah i njihova obsega podrobno izpitati, te na koliko bi dotične obćine s razlogom željele, ili bi inače lokalni, prometni, upravni ili ini koji važni obziri zahtievali, da se koja mjestna obćina od jedne političke obćine odciepi i drugoj kojoj dodieli, ili sama za se u političku obćinu preobrati, ili dvie i više sadanjih političkih obćinah u jednu pretvore, svoje obrazloženo mnienje i predlog prvoj podžupanijskoj skupštini na shodnu uporabu u smislu §. 2. zak. XVI. : 1870. podnieti.

Povjerenstvo ima nastojati u interesu valjane uprave, da se ustroje što veće obćine

U toj prvoj skupštini ima se preduzeti i izbor zastupnikah za županijsku skupštinu (§. 15. o. z.).

3. Vlada će sazvati županijske skupštine sadanjih županijah, da sasluša njihovo mnienje glede buduće uprave i dotično razpoložbe sadanjom njihovom imovinom i zakladami.

4. Sadanji županijski arkiv ostaje privremeno na svom mjestu pod rukovanjem dotičnoga velikoga župana.

5. Glede prvoga popunjenja službenih mjestah imat će veliki župani, dotično podžupani, čim imenovani i zapriseženi budu, još prije oživotvorenja podžupanijah bez predhodnoga razpisa natječaja, najdulje za šest nedeljah svoj obrazložen predlog banu podnieti.

Svi, koji kakovo mjesto kod novoustrojenih podžupanijskih oblastih postignuti želе, imat će bez obzira, da li su već sada u kakovoj službi ili ne, svoje obložene molbenice dotičnomu velikomu županu odnosno podžupanu za doba podnieti i navesti, da li samo traženo ili ma i drugo koje mjesto postići namjeravaju.

Upitni predstojnici podžupanijskih oblastih imadu se u svom priedlogu obazrieti u prvom redu na službujuće županijske činovnike i to bez obzira, da li su se ovi za kakovu njihovomu dosadanjemu znanju i uredovanju odgovarajuću službu kod dotičnoga velikoga župana ili podžupana prijavili ili ne, onda na razpoložive ili umirovljene činovnike, na koliko proti imenovanju i dotično uzpostavljenju jednih ili drugih osnovanoga prigovora neima.

6. Službujući, razpoloživi ili umirovljeni činovnici, koji bi novim imenovanjem dobili službeno mjesto, koji je prema njihovimu prijašnjemu skopčano s manjim činovnim rezredom ili manjom plaćom, zadržavaju svoj prijašnji čin i plaću, samo što se višak plaće ima smatrati kao „osobni doplatak“, koji se kod odmjere mirovine uračunava.

7. Županijski činovnici, koji bi po izvedenoj organizaciji podžupanijah iz službe izostali, prelaze u razpoloživost na jednu godinu; a po izminuću toga roka imat će se s onimi, koji nebudu namješteni, normalno postupati.

Dano u Beču dne petnaestoga studenoga godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Petar grof **Pejácsevich** s r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

Osobni i plaćevni šema

upravnih činovnikah i službenikah kr. dalmatinsko-hrvatsko-slavonske zemaljske vlade i podčinjenih joj županijah.

Svojstvo službe	Čin	Plaća u forintih a. vr.	Stanarina, ako neuživa stan u naravi, for. a. vr.	Ina beriva
A. Osoblje vlade.				
Odjelni predstojnik za poslove unutarnje, ujedno zamjenik bana . .	IV.	5000	450	U ime funkcionalnoga doplatka 1000 for.
Odjelni predstojnici drugih dvajuh odjelah	IV.	4500	450	
Odsječni savjetnici . . . . ½	VI.	3000	350	
½		2600	350	
Tajnici . . . . ½	VII.	1800	300	
½		1600	300	
Perovodje ½ I. razreda	VIII.	1200	250	
Perovodje ½ II. razreda	IX.	1000	200	
Ravnatelj pomoćnih uredah za unutarnji odjel	VII.	1600	300	
Pristavi za druge odjele	VIII.	1200	250	
Oficijali ½ I. razreda	IX.	1000	200	
Oficijali ½ II. razreda	X.	900	150	
Podvornici, i to: jedan	—	500	80	Vrataru stan u naravi.
ostali . . . . . ½	—	400	80	
½	—	350	80	
B. Osoblje županijsko.				
Veliki župan	VI.	2600	350	Za uredovna putovanja paušal od 400—600 for.
Podžupan . . . . ½	VII.	1800	300	Za uredovna putovanja paušal od 300—400 for.
½		1600	300	
Tajnici . . . . ½	VIII.	1400	200	
½		1200	200	
Perovodja	X,	800	150	
Pisari kao manipulanti . . . . . ½	XI.	700	100	
½		600	100	
Gradjevno osoblje.				
Mjernici . . . . ½	IX.	1100	200	
½		1000	200	
Mjernički pomoćnici	X.	800	150	
Šumarsko osoblje.				
Nadšumar	IX.	1000	200	
Podvorno osoblje.				
Podvornici	—	300	60	Uredovna odjeća.
Podvorni pomoćnici	—	200	60	
Dnevničari	prema potrebi			

Br. 53.

Zakon

od 15. studenoga 1874.

ob uredjenju zdravstva u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj češki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

potvrdjujemo predloženi nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

ob uredjenju zdravstva u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 1.

Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada upravlja javnim zdravstvom u svem obsegu njegovu (§. 6. zak. čl. II. 1869. sbornik br. 5.).

U vršenju toga prava bdije vlada nada tim, da se svi zakoni i propisi smjerajući kako na čuvanje zdravlja u obće tako i pojedinih državljanah napose, strogo i svestrano vrše i obdržavaju; pod njezinom zaštitom stoje sva na unapredjenje zdravlja smjerajuća poduzeća i njoj pripada vrhovni nadzor nad svimi javnimi i sukromnimi zavodi zdravstvenimi kao i nad svimkolikim zdravstvenim osobljem zemaljskim.

§. 2.

Obavljanje posalah zdravstvenih nadleži oblastim političkim.

U tu svrhu imadu obstojati:

a) kod gradskih municipijah i kod obćinah sa uredjenim magistratom odnosni po zastupstvu namješteni zdravstveni organi;

b) kod podžupanijah podžupanijski liečnici a prema potrebi i živinari;

c) kod zemaljske vlade (odjela za unutarnje poslove) sastavljeno iz strukovnjakah zdravstveno vieće s pralječnikom kao odsječnim savjetnikom ujedno izvjestiteljem za poslove zdravstvene i sa zemaljskim veterinarom.

Izmjenice mogu se i druge zdravstvene osobe u javno-zdravstvenoj službi prema potrebi od slučaja do slučaja upotrebiti.

*

§. 3.

Političke občine vrše svoj zdravstveno-redarstveni dotično zdravstveno-upravni djelokrug, stranom u vlastitom, stranom u prenešenom djelokrugu pod nadzorom dotično upravom političkih oblastih (podžupanijah).

Na vlastiti djelokrug občinah u smislu povjerenoga im občinskim zakonom zdravstvenoga redarstva spada:

a) vršenje zdravstveno-redarstvenih propisah u pogledu cestah, ulicah, putevah, pijacah, trgovah, rudinah, potokah, kanalah, stanovah, zahodah, tekućih i stojećih vodah, sredstvah živeža, posudja i javnih kupalištah;

b) skrbiti za pribavu potrebite pomoći, kada se tko razboli, onda pri porodjajih i nenadanoj pogibelji života;

c) držati u evidenciji nahodnike, gluhonieme, mahnite i smetene, koji su po javnih zavodih, te nadzirati obskrbu njihovu;

d) ustrojiti, uzdržavati i nadgledati mrtvaonice i groblja kao i obavljati ogledanje mrtvacah;

e) u zdravstveno-redarstvenom obziru nadzirati marvinske sajmove, tjeranu na sajmove stoku i klaonice.

f) uvesti, uzdržavati i nadzirati mrciništa i živoderstvo.

§. 4.

U prenešenom djelokrugu vršit će občine zdravstveno-redarstvene i zdravstveno-upravne poslove, koje im vlada povjeri.

Vlada imade nastojati, da se ustroje zdravstvene občine.

§. 5.

Podžupanijski liečnici, kao strukovno osoblje podžupanijsko, podpadaju neposredno predstojniku podžupanije svoga uredovnoga područja.

§. 6.

Na podžupanijskoga liečnika kao ujedno izvjestitelja podžupanije u poslovih zdravstvenih spada:

a) Nadziranje zdravstva i zdravstvenoga osoblja nahodećeza sę u području dotične županije i to, kako privatnoga tako i stojećega u državnoj ili občinskoj službi;

b) bdijenje nad točnim vršenjem zdravstvenih zakonah i odredabah kao i propisah glede nadriliečničtva i prometa s otrovi i ljekarijami;

c) nadzor nad kupališti svoga područja, nad trgovinom s vodom rudnicom, nad svimi javnimi i dozvoljenimi ručnimi ljekarnami;

d) nadzor i rukovodjenje ciepljenja i odnosno docie pljivanja boginjah kao i sastavljanje izvadakah iz pojedinih zapisnikah ob obavljenom godišnjem ciepljenju ;

e) nadzor sveobćih i obćinskih bolnicah u zdravstveno-redarstvenom obziru ;

f) neposredno ovršivanje svih odnosnih naredabah na omedjašenje i ugušenje ljudskih i marvinskih pošastih i kužnih bolestih, i gdje živinara neima, u slučajevih epizoocije stavljanje shodnih predlogah, a gdje pogibelj prieti, pod vlastitom odgovornosti samostalno postupanje ;

g) očitovanje mnienja u liečničko-redarstvenih i sudbenih slučajevih, u kojem potonjem slučaju imadu se isti uz normalne pristojbe i kao sudbeni liečnici i vještaci upotrebljivati ;

h) rukovodjenje svihkolikih naredabah za ogledavanje mrtvacah i za podizanje mrtvačnicah, napokon :

i) podnašanje povremenih i godišnjih znanstvenih izvieštah o svem, što se u području dotične podžupanije u zdravstveno-redarskom, znanstvenom ili sudbeno-liečničkom ili zdravstveno-upravnom obziru kao znamenito ukaže.

§, 7.

Podžupanijski živinar, gdje takov obstoji, podpada u zdravstvenih poslovih podžupanijskomu liečniku i obavlja spadajuće na svoju struku poslove, naročito mu je zadaća :

Nastojati oko uzdržavanja zdravja korisne domaće živine i oplemenjenja pasmine, motriti gojitbu njezinu i upotrebiti sva sredstva za uspješno razvijanje i unapredjenje stanja živinskoga svrsi shodnim liečničkim i redarstveno-kurativnim i profilaktičnim načinom postupati, toli u slučaju pojedinih bolestih, koli u slučaju pošasti i kuge, vršiti s mogućim pospješenjem sve amo zasjecajuće uredbe živinarstva i veterinarskoga redarstva ; točno nadzirati živinarsko nadriliečničtvo i u redarskik i sudbeno-veterinarskih slučajevih podnašati traženo izviešće ili mnienje.

§. 8.

Mjesto uredovanja podžupanijskoga liečnika, na koliko vlada glede jedne ili druge zdravstveno osobe inako neodredi, ima biti ondje, gdje je srjedište dotične podžupanije, a glede sjedišta živinarskoga liečnika kao i glede njegova područja ustanovit će vlada putem naredbenim.

§. 9.

Zemaljski veterinar imade napose obavljati sliedeće poslove :

a) nadzirati rukovodjenje veterinarno-redarstvenih propisah i naredabah ;

b) izradjivati veterinarno-redarstvene poslove zemaljske vlade, sudjelovati u dotičnih strukovnih komisijah i od slučaja do slučaja poduzimat potrebna službena putovanja;

c) voditi izvjestiteljstvo u živinarskih poslovih u zdravstvenom vieću.

§. 10.

Postavljeno kod vlade zemaljsko zdravstveno vieće (§. 2. sl. c. o. z.) ima se smatrati savjetujućim tjelom u svih zdravstvenih poslovih; zadaća mu je podupiranje vlade svojim strukovnim znanjem, savjetom i predlozi, naročito:

a) izjavljivanje mnienja vrhu postojećih, te izradjivanje novih liečničkih naredabah i osnovah zakonskih, koje smjeraju na promicanje zdravstvene njege, na zaprečenje razvitka kužnih i pošastnih bolestih, ili koje se u obće protežu na liečničke i živinarske poslove;

b) izradjivanje naputakah za zdravstveno osoblje, stojeće u državnoj ili obćinskoj službi;

c) očitovanje mnienja vrhu zdravstvenoga osoblja prigodom namještenja njihova kao i vrhu svih ma u kojoj zdravstvenoj struci učinjenih i njemu po vladi saobćenih zdravstvenih predlogah i osnovah;

d) izradjivanje osnove za liekarničko uredjenje i preuredjenje, odnosno ustanovljivanje ljekarničkog cjenika;

e) sastavljanje godišnjega glavnoga zdravstveno-statističkoga izkaza, i napokon

f) ustrojenje fizikatnih izpitah kao i preduzeće i rukovodjenje njihovo pod nadzorom vlade.

§. 11.

Zemaljsko zdravstveno vieće sastoji iz vladinoga izvjestitelja u poslovih zdravstvenih, zemaljskoga veterinara i najmanje četiri liečnika kao redovitih članovah, koje imenuje ban; onda iz članovah izvanrednih u broju neizvjestnom, koji u dotičnih razpravah zemaljsko-zdravstvenoga vieća kao posebni strukovnjaci po naredbi ili odobrenju vlade od slučaja do slučaja sudjelovati imadu.

Ban je vlastan u pojedinih slučajevih i pitanjih javnoga zdravstva i ine strukovnjake ili strukovne komisije saslušati.

§. 12.

Imenovanje redovitih članovah zemaljsko-zdravstvenoga vieća biva na tri godine. Izstupivši članovi mogu i opet imenovani biti.

Zvanje ovo je začastno i bezplatno; nu vlada može dotičnikom za poveći trud i posao razmjernu nagradu dozvoliti.

Izvan Zagreba stanujućim redovitim ili izvanrednim članovom pripada naknada putnoga troška, i razmjerna odšteta za dangubu u svakom slučaju.

Pravim članovom pripada za vrieme njihova službovanja naslov »kraljevski zemaljski zdravstveni savjetnik«.

§. 13.

Zemaljsko zdravstveno vieće bira iz sredine svoje predsjednika i njegova zamjenika; uredjuje svoje unutarnje poslovanje uz odobrenje zemaljske vlade i podpada neposredno kr. vladnomu odjelu za poslove unutarnje.

§. 14.

Kod vlade (odjela za poslove unutarnje) postavljeni praliečnik obavlja kao vladni izvjestitelj sve na djelokrug kraljevske zemaljske vlade spadajuće i u obseg javnoga zdravstva zasjecajuće poslove (§. 1. o. z.).

§. 15.

Imenovanje praliečnika kao vladnoga izvjestitelja za poslove zdravstvene pripada na predlog bana Njegovu Veličanstvu, ostalo pako zdravstveno osoblje kao zemaljskoga veterinara, podžupanijskoga liečnika i živinara imenuje ban.

Kategorije službah, plaće i beriva zdravstvenoga osoblja naznačena su u priležećoj šemi i u dodatku o posebnih ustanovah.

§. 16.

Izim navedenoga sistemiziranoga zdravstvenoga osoblja ima se u području svake upravne oblasti potreban broj izpitanih i redovite diplomiranih primaljah namjestiti i to putem pogodbe (konvencije).

§. 17.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Beču dne petnaestoga studenoga godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

Plaćevni šema

zdravstvenoga osoblja u Hrvatskoj i Slavoniji.

Kategorija službe	Čin	Plaća	Stanarina	Ina beriva	Opazka
Zemaljski veterinar . .	VIII.	1200	250	—	Dodatak. Zdravstvenim organom pripadaju za uredovna putovanja miljarina i dnevnice; a za sudbeno-liečničke očevide i vještačka mnienja pristojbe po postojećih propisih.
Podžupanijski liečnik .	IX.	700	200	Petokratni quinquen od 100 for.	
Podžupanijski živinar . .	X.	600	150	—	
Primalja	—	—	—	Konvencija 160 for. na godinu	

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXIV.

Izdan i razposlan dne 3. prosinca 1874.

Br. 54.

Zakon

od 14. studenoga 1874.

ob uredjenju plaćah za učitelje srednjih učilištah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Českì itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

ob uredjenju plaćah za učitelje srednjih učilištah u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 1.

Sustavna plaća za prave učitelje srednjih učilištah (gimnazijah, realkah i nastavših možda realnih gimnazijah) izdržavanih troškom zemaljskim (iz zakladah zemaljskih ili iz autonomnoga budgeta) ustanovljuje se sa 900 forintih na godinu.

Profesori na srednjih učilištih u glavnom gradu Zagrebu stalno namješteni, dobivaju osim toga godišnji mjestni doplatak od 150 forintih, koji se računa u mirovinu.

§. 2.

Profesor uživajući mjestni doplatak, ako bude na vlastito zahtjevanje ili kazne radi premješten u takovo učilište, kojega profesori prava na mjestni doplatak neimaju, gubi pravo na isti već uživani doplatak.

Isto valja i za slučaj promaknuća.

§. 3.

Plaća profesora iza svakih pet godinah, što jih je kao učitelj kojega u §. 1. naznačena učilišta uz vršenje učiteljskih dužnostih svojih u smislu obstojećih propisah sproveo, ima se do uključivo dvadeset i pete godine toga službovanja povisivati sa 200 forintih.

Ovi petgodišnji doplatci računaju se takodjer u mirovinu.

§. 4.

Petogodišta se profesorom računaju od svih godinah sprovedenih po ustanovah §. 1. i 3. u službi učiteljskoj.

Zato se prvo petogodište svakomu profesoru računa od onoga dana, kojim je prema ustanovam §. 1. i 3. stupio u uživanje prve plaće učiteljske, sbilo se to kasnije ili prije nego je ovomu zakonu kriepostna valjanost započela.

Onim profesorom, koji već uživaju doplatke desetgodišnje, broji se obližnje petogodište od onoga dana, kojim su stupili u uživanje zadnjega desetgodišnjega doplatka.

§. 5.

Svako sliedeće petogodište počimlje odmah iza navršena obljižnjega zadnjega, i s toga medju pojedinima petogodištima ima razgodju mjesta samo onda, ako je komu dozvola petogodišnjega doplatka uzkraćena, u kojem slučaju, ako doplatak petogodišnji bude kasnije dozvoljen, ima se izrikom ustanoviti dan, od kojega su nova beriva u tečaj stavljena i od kojega dana počimlje sliedeće petogodište.

§. 6.

Mjestni i petogodišnji doplatak može se dozvoliti samo profesorom, to jest učiteljem, koji budući iza prokušnoga trogodišta u službi učiteljskoj stalno potvrdjeni stekoše tim naslov „profesora."

§. 7.

Za namjestne učitelje, koji dužnosti pravog učitelja podpuno obavljaju, a uz to imaju osposobljenje, po kojem mogu postati pravimi učitelji, i nm eiaju ni-

kakove ine plaće, ustanovljuje se namjestno-učiteljska pristojba od 700 forintih na godinu.

Ustanove zamjenbenoga normala od godine 1839. ostaju u ostalom i nadalje u krieposti

§. 8.

Ravnatelj osim berivah dotičnog učilišta, ustanovljenih u §. 1. i 3., dobiva još doplatak godišnjih 300 forintih u velikoj gimnaziji i realci, a 200 forintih u maloj realci i gimnaziji, koji se doplatak računa takodjer u mirovinu.

Profesori, kojim se uprava kojega srednjega učilišta privremeno povjeri, dobiju nagradu, kolik je i spomenuti doplatak ravnateljski.

§. 9.

Ako se provedbom ovoga zakona pokaže, da bi koji god već namješteni učitelji imali stupiti u manju plaću ili pristojbu, nego što bjehu njihova ukupna beriva prije rečene provedbe, tada im se uživani višak ima ostaviti kao doplatak osobni, koji će se prema nastavšemu u smislu ovoga zakona povišenju plaće opet uztegnuti.

§. 10.

Ravnatelj i učitelj srednjeg učilišta, koje izdržaje obćina i ima pravo javnosti, ako predje u koje učilište naznačeno u §. 1., ima se smatrati, kao da je svekoliko službovanje proveo u potonjem učilištu, ako se i u onom, s kojega je prešao, to isto obdržaje obratno, te su njegovi izdržavatelji to već prije izrikom ustanovili.

§. 11.

Ovaj se zakon neproteže niti na one vjeroučitelje, koji ili nepredavaju vjeronauka u svih razredih podpuna srednjeg učilišta, ili nisu uz vjeronauk pribavili zakonitog osposobljenja za obučavanje u kojoj drugoj struci dotičnog učilišta, — niti na nuzučitelje.

§. 12.

Ravnatelji srednjih učilištah jesu u VIII., a profesori u IX. dnevničnom razredu.

§. 13.

Ravnatelji i profesori, koji iza tridesete godine službovanja sprovedena u smislu §. 1. i 3. ostanu još u službi svojoj, mogu i preko dvadeset i pete godine svoje službe dobiti za vrieme službovanja još jedan doplatak petogodišnji, koji im se računa takodjer u mirovinu, ako su 35 godinah službovanja navršili.

§. 14.

Kriepost ovoga zakona počimlje sa 1. siečnja 1875.

*

§. 15.

Provedba ovoga zakona povierava se banu kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Dano u Beču dne četrnaestogá studenoga godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip v. r.

Petar grof **Pejàscevich** s. r
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK

ZAKONAH I NAREDABAH

valjanih za kraljevinu

HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXV.

Izdan i razposlan dne 10. prosinca 1874.

Br. 55.

Zakon

od 21. studenoga 1874.

ob ustroju sudovah prve molbe u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Češki itd., i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

zakon

ob ustroju sudovah prve molbe u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 1.

Prema ustanovi članka drugoga zakona od 28. veljače 1874. o vlasti sudačkoj vršiti će sudbenost u prvoj molbi kraljevski kotarski i gradsko-delegovani sudovi kao sudovi inokosni i »kraljevski sudbeni stolovi« kao sudovi sborni.

§. 2.

Kraljevski kotarski sudovi, a u mjestih, gdje su sjedišta kraljevskih sudbenih stolovah, kraljevski gradsko-delegovani kotarski sudovi imadu se ustrojiti s obsegom po prilici od trideset hiljadah dušah.

§. 3.

Teritorijalni obseg kotarskih i gradsko-delegovanih kotarskih sudovah ustanovit će se i sjedišta jim opredieliti posebnom naredbom vlade.

§. 4.

Sudbeni stolovi imadu se ustrojiti: u Zagrebu, Varaždinu, Belovaru, Osieku, Požegi i Vukovaru s okolišem, koj će se ustanoviti putem naredbenim.

§. 5.

Kotarski sudovi i sudbeni stolovi imat će u poslovih parbenih i izvanparbenih nadležnost onu istu, koju sudovnik od 16. veljače 1853. (br. 36. z. v. l.), i odnosni naknadni jošte kriepostni zakoni i naredbe daju kotarskim sudovom i sudištam prve molbe, tom ipak promjenom, da u pogledu osobne podsudnosti posjednikah plemičkih dobarah, s kojim bijaše do godine 1848. skopčano izvršivanje sudbenosti uz ukinuće ustanove sadržane u §. 14. sl. c. imade valjati obćenito pravilo ustanovljeno u §. 13. gradjanskoga sudovnika.

Za obseg županije riečke vršit će jedan kotarski sud kano ujedno mjenbeno-trgovački sud sudbenost mjenbeno-trgovačku u sboru sastojećem iz kotarskoga sudca iil namjestnika mu kao predsjedatelja, dvajuh pristavah, jednoga trgovačkoga prisjednika i perovodje.

§. 6.

Nadležnost gradsko-delegovanih sudovah jest sliedeća:

Oni gradsko-delegovani kotarski sudovi, kojih obseg nesiže preko medjah dotičnoga grada i okolice mu, u kojem sudbeni stol svoje sjedište imade, vršit će izklopno onu sudbenost, koja je ustanovljena u §§. 15., 37.. 45., 53., 67., 75. 81. i 90. sudovnika; oni pako kotarsko-delegovani sudovi, kojih je obseg veći nego li okoliš grada odnosno trgovišta, vršit će u svojem užjem obsegu označenu malo prije nadležnost, a u širjem obsegu onu, koja kotarskim sudovom u obće pripada.

§. 7.

U pogledu nadležnosti sudovah u poslovih kaznenih valjat će ustanove kaznenoga postupnika.

§. 8.

Kr. sudbeni stol u Zagrebu bit će izklopno nadležan u svih stvarih spadajućih na rudnu sudbenost.

§. 9.

Kotarski sudovi i kr. sudbeni stolovi vodit će javne knjige o nekretninah, u pogledu kojih im pripada realna sudbenost (§. 48. sudovnika), a sudbeni stolovi povrh toga i o nekretninah, glede kojih realna sudbenost pripada gradsko-delegovanim kotarskim sudovom (§. 6. ovoga zakona).

Vrieme i način kada i kako će se gruntovnice pojedinim kotarskim sudovom predati, ustanovit će vlada. — Ako nebude u čas razpusta kr. sudbenih stolovah na Rieci i u Križevcih moguće predati novoustrojenim kotarskim sudovom u okolišu tih sudbenih stolovah gruntovnice, opredieliti će vlada po jedan kotarski sud, koji će u sboru sastojećem se iz kotarskoga sudca ili namjestnika mu kao predsjedatelja, dvajuh pristavah i perovodje vršit dosadanju gruntovničku sudbenost za područje županije riečke i križevačke dotle, dok se gruntovnice neuzmognu izručiti odnosnim kotarskim sudovom kao sudovom inokosnim.

§. 10.

Kotarski i gradsko-delegovani kotarski sudovi sastojat će iz kotarskoga sudca i nuždnoga pomoćnoga sudačkoga, pisarničkoga i podvorničkoga osoblja.

§. 11.

Kr. sudbeni stolovi bit će sastavljeni iz predsjednika, viećnikah i nuždnoga pomoćnoga sudačkoga, pisarničkoga i podvorničkoga osoblja.

Kod svakoga sudbenoga stola obavljat će jedan od viećnikah poslove državnoga odvjetnika pomočju jednoga ili više namjestnikah i potrebitoga pomoćnoga i podvorničkoga osoblja, koje će mu se dodjeliti iz osoblja sudbenoga stola.

I gradsko-delegovani kotarski sudovi bit će po predsjedniku popunjeni osobljem odnosnoga sudbenoga stola.

§. 12

Prilozi A i B ustanovljuju kategorije službah kod kr. kotarskih sudovah i kr. sudbenih stolovah.

§. 13.

Činovne razrede, plaće i ina beriva činovničtva i podvornoga osoblja sudovah prve molbe uredjuje posebni zakon.

§. 14.

Predsjednik sudbenoga stola u Zagrebu ima se voditi u štatusu viećnikah stola sedmorice, a predsjednici ostalih sudbenih stolovah u štatusu viećnikah banskoga stola, ter kako onaj, tako i ovi stupaju u višu plaću činovnoga razreda svoga prema dobi službe.

§. 15.

Sudbeno zdravstveno osoblje dobiva nagrade prema dosadanjoj izmieri.

§. 16.

Kotarski sudovi podredjuju se neposredno predsjedničtvu kr. sudbenoga stola, u kojega se području nalaze, kojemu prinadleži i nadzor nad tečajem sudbenih posalah kod kotarskih sudovah.

U pogledu nutarnjega uredjenja i poslovnoga reda kod sudbenih stolovah mjerodavne su prema gore označenomu podredjenju kotarskih sudovah ustanove poslovnika od 3. svibnja 1853. z. v. l. br. 84.

§, 17.

Za pokriće pisarnih i inih uredovnih potrebah doznačivat će se sudbenim stolovom i kotarskim sudovom primierne naklade.

§. 18.

Oni urednici i službenici dosadanjih sudbenih stolovah, koje prigodom ustrojstva sudovah po ovom zakonu dopadne činovni razred manji, nego što je njihov razred nadnevni ili plaća manja, nego što su ju imali do sada, sadržat će za svoju osobu dosadanji višji čin i dosadanju veću plaću i to onaj višak plaće kao osobni kod odmjere mirovine uračunivi doplatak.

§. 19.

Urednici i službenici dosadanjih sudbenih stolovah, koji nebudu namješteni prigodom ovoga ustrojstva, ostaju kano razpoloživi u užitku svojih berivah za godinu danah, a po tom se ima š njimi postupati u smislu postojećih propisah.

§. 29.

Ustrojenje mjestnih sudovah i djelokrug istih uredjuje poseban zakon.

§. 21.

Vrieme, kada će po ovom zakonu ustrojeni sudovi prve molbe stupit u život, odrediti će se putem naredbenim.

§. 22.

Izvršba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Gödöllö dne dvadeset i prvoga studenoga godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejácsevich** s. r.

Ivan **Mažuranić** s. r.

A.

IZKAZ

službenih kategorijah kod kotarskih sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Broj	Službeno svojstvo	
	I. Perovodno osoblje.	
	Kotarski sudac.	
	Kotarski pristav.	
	II. Pisarničko osoblje.	
	Gruntovničar ujedno ravnatelj pisarne.	
	Pisar.	
	III. Podvorničko osoblje.	
	Podvornik.	
	Uznički nadziratelj.	

B.

IZKAZ

službenih kategorijah kod kr. sudbenih stolovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Broj	**Službeno svojstvo**	
	I. Perovodno osobije.	
	Predsjednik.	
	Viećnici, odnosno državni odvjetnici.	
	Viećnički tajnici, odnosno namjestnici državnih odvjetnikah.	
	Sudbeni pristavi.	
	II. Pisarničko osoblje.	
	Ravnatelj pomoćnih uredah.	
	Oficijali.	
	Pisari.	
	Voditelji gruntovne knjige.	
	Gruntovni aktuari.	
	III. Podvorničko osoblje.	
	Tamničar.	
	Podvornici.	
	Pomoćni podvornici.	
	Uznički nadziratelji.	

Br. 56.

Zakon

od 21. studenoga 1874.

kojim se uredjuju činovni razredi i beriva urednikah, namještenih kod sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

MI FRANJO JOSIP PRVI

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskom saboru

zakon,

kojim se uredjuju činovni razredi i beriva urednikah, namještenih kod sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

§. 1.

Svikolici urednici namješteni s plaćom kod sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji diele se prema razdielbi u prilogu A. na deset činovnih razredah.

§. 2.

Čin urednika sudbenoga odlučuje količinu berivah, koja ga idu.

§. 3.

Sistemovana beriva jesu plaće, zatim službovine i stanarine. U prilogu B. vidi se, koje su i kolike su plaće, službovine i stanarine odmjerene.

§. 4.

S nižjega činovnoga razreda na razred višji premieštaju se urednici putem imenovanja.

§. 5.

Urednici istovrstne kategorije službene jednoga ter iztoga razreda činovnoga sačinjavaju jedan status, ter uživa ondje, gdje je plaća ustanovljena u dva stupnja, polovica tih urednikah svagda višu, a polovica manju plaću.

Ako je broj urednikah takovih nejednak, onda se većina ih imade uvrstiti u nižji stupanj plaće.

§. 6.

Oni urednici, koji se nalaze u činovnom razredu, za koj su ustanovljena dva stupnja plaće, a nespadaju u status nijedne kategorije službene, brat će plaću nižju, ter će se promaknuti u višji stupanj plaće nakon deset godinah, što ih probave služeć u tom činovnom razredu.

§. 7.

Oni urednici, koji imadu stan u naravi, nemogu podjedno brati stanarine.

§. 8.

Prislušnici neuvršćuju se u nikakov razred činovni, nego im se ipak daje karakter državnih urednikah, i dozvoljuje pripomoć u godišnjem iznosu od 600 forintah.

Postojeći propisi, kako se imadu prislušnici postavljati u službu i kako i kada zaprisizati, valjat će i u napredak.

§. 9.

Plaće viećničkih slugah kod viših sudovah ustanovljuju se sa 450 for., plaće vratara kod stola sedmorice, onda podvornikah kod sudištah I., II. i III. molbe sa 400 forintah a plaće podvornikah kod kotarskih sudovah i uznićkih nadzirateljah kod sudovah prve molbe sa 350 forintah, a napokon plaće pomoćnih podvornikah sa 300 forintah na godinu.

§. 10.

Osim toga pripada vrataru kod stola sedmorice svetčano odjelo, a ostalomu podvorničkomu osoblju i uzničkim nadzirateljem uredovno odjelo u naravi ili odšteta u paušalnom iznosu od 40 forintah na godinu, i svim tim službenikom, ako neimadu stana u naravi, u ime stanarine 60 forintah na godinu.

§. 11.

Pristojba podčastnika uzničke straže opredieljuje se iznosom od 250 forintah, a pristojba pojedinih stražarah iznosom od 200 for. uz pravo na stan, odielo i servis u dosadanjoj izmjeri.

§. 12.

Zakon ovaj stupa u kriepost danom onim, kada novo ustrojstvo sudovah prve molbe stupi u život.

§. 13.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Gödölö dne dvadeset i prvoga studenoga godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

A.

R a z d i e l b a

urednikah, namještenih kod sudovah u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji

u činovne razrede.

Čin	Službeno svojstvo	
	perovodnoga osoblja	pisarničko-pomoćnoga osoblja
III.	Predsjednik stolá sedmorice.	
IV.	Predsjednik banskoga stola.	
V.	1. Viećnici stola sedmorice. 2. Predsjednik sudbenoga stola u Zagrebu	
VI.	1. Viećnici banskoga stola 2. Predsjednici ostalih sudbenih stolovah.	
VII.	1. Viećnici kod sudbenih stolovah. 2. Viećnički tajnik kod stola sedmorice.	
VIII.	1. Kotarski sudci. 2. Viećnički tajnici kod banskoga stola. 3. Tajnički pristav kod stola sedmorice.	1. Ravnatelj pomoćnih uredab kod banskoga stola.
IX.	1. Viećnički tajnici kod sudbenih stolovah. 2. Kotarski pristavi. 3. Tajnički pristav kod banskoga stola.	1. Pristavi pomoćnih uredah kod banskoga stola. 2. Ravnatelji pomoćnih uredah kod sudbenih stolovah.
X.	Pristavi sudbenih stolovah.	1. Oficijali banskoga stola, 2. Voditelji gruntovnih knjigah kod sbornih sudovah.
XI.		1. Oficijali kod sudbenih stolovah. 2. Gruntovni aktuari kod sbornih sudovah. 3. Gruntovničari kod kotarskih sudovah.
XII.		1. Pisari banskoga stola. 2. Pisari sudbenih stolovah i kotarskih sudovah. 3. Tamničari.

B.

Beriva

urednikah, namještenih kod sudovah u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji

po činovnih razredih.

Čin	Plaća	Službovina	Stanarina	Opazka
III.	6000 fr.	1000 fr.	500 fr.	
IV.	5000 fr.	400 fr.	450 fr.	
V.	4000 fr. 3600 fr.	300 fr.	400 fr.	Službovina ide samo predsjednika sudbenoga stola u Zagrebu.
VI.	3000 fr. 2600 fr.	300 fr.	350 fr.	Službovina ide samo predsjednike ostalih sudbenih stolovah.
VII.	1800 fr. 1600 fr.	—	300 fr.	
VIII.	1400 fr. 1200 fr.	100 fr.	250 fr.	Službovina ide samo kotarske sudce.
IX.	1100 fr. 1000 fr.	—	200 fr.	
X.	900 fr. 800 fr.	—	150 fr.	
XI.	700 fr. 600 fr.	—	100 fr.	
XII.	500 fr.	—	100 fr.	

Br. 57.

Zakon

od 21. studenoga 1874.

o službenom odnošaju članovah državnoga odvjetničtva i o zastupanju zemaljskoga erara u gradjansko-pravnih poslovih.

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj Češki itd. i apostolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije potvrdjujemo predloženi Nam u osnovi po hrvatsko-slavonsko-dalmatinskomu saboru

Zakon

o službenom odnošaju članovah državnoga odvjetničtva i o zastupanju zemaljskoga erara u gradjansko-pravnih poslovih.

§. 1.

Državni nadodvjetnik ima službeno svojstvo prisjednika banskoga stola; a njegov namjestnik i državni odvjetnici imaju službeno svojstvo prisjednikah sudbenoga stola.

Svim ovim činovnikom pripadaju preimućtva ujamčena sudcem po zakonih o vlastih sudačkoj i karnostnoj odgovornosti sudacah.

Nu za vrieme funkcije državno-odvjetničke, za koje nadodvjetnik, državni odvjetnici i zamjenici im nesmiju vršiti sudačke vlasti, protežu se ustanove tih zakonah na državnog nadodvjetnika, na njegova namjestnika i na državne od-

vjetnike samo za slučaj njihova odpusta iz službe državne i umirovljenja proti volji njihovoj.

Državni nadodvjetnik spada u štatus prisjednikah banskoga stola, a namjestnik državnog nadodvjetnika i državni odvjetnici spadaju u štatus prisjednikah sudbenoga stola.

§. 2.

Osim prisjednika namjestnika nadodvjetnika ima vlada zemaljska ovomu dodieliti nuždno još osoblje pomoćno.

Državni odvjetnici imaju polag potreboće službovne dobiti jednoga ili više namjestnikah, koji imaju biti tajnici sudbenoga stola, ter spadaju u štatus ovih posliednjih i uživaju ista beriva.

§. 3.

Državni nadodvjetnik a u zamienjivanju njegovu podčinjeno mu osoblje (državni odvjetnici I namjestnici) imaju uz opredieljeno jim po kaznenom postupniku službovanje zastupati zemaljski erar u poslovih gradjansko-pravnih; osim toga imaju državni nadodvjetnik kao i podčinjeno mu osoblje služiti kao pravni konsulenti zemaljske vlade.

Parbeni troškovi dosudjeni zemaljskomu eraru odnosno njegovu zastupstvu pripadaju izključivo zemaljskomu eraru, koji od svoje strane nosi troškove na njegov teret narastle iz pravnih posalah.

§. 4.

Državni nadodvjetnik i podčinjeno mu osoblje jamči za svaku, svojom krivnjom zemaljskomu eraru prouzročenu štetu.

§. 5.

Članovi državnoga odvjetničtva imaju osim berivah, koja jim pripadaju kano članovom odnosnoga suda, uživati doplatak uredovni i to: državni nadodvjetnik u iznosu od 800 for., njegov namjestnik prisjednik od 400 for., državni odvjetnik u Zagrebu od 400 for.; a ostali državni odvjetnici od 200 for. na godinu.

§. 6.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

Dano u Gödöllö dne dvadeset i prvoga stugenoga godine hiljadu osamsto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r.
Ivan **Mažuranić** s. r.

SBORNIK
ZAKONAH I NAREDABAH
valjanih za kraljevinu
HRVATSKU I SLAVONIJU.

Godina 1874.

Komad XXVI.

Izdan i razposlan dne 14. prosinca 1874.

Br. 58.

Zakonski članak XXXII.: 1874.

zajedničkcga hrvatsko-ugarskoga sabora o konzularskom ugovoru, sklopljenu s kraljevinom Portugalskom dne 9. siečnja 1873.

(Potvrdjen 18. rujna 1874. Proglašen u kući zastupnikah 28. listopada, a u kući velikašah 7. studenoga 1874.)

MI FRANJO JOSIP PRVI,

po milosti božjoj cesar Austrijanski,

kralj česki i t. d. i apoštolski kralj kraljevinah Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Vjerni Velmože i zastupnici mile Nam kraljevine Ugarske i posestrimah joj kraljevinah podnesoše Nam zajedničkim sporazumkom previšnje Naše potvrde radi sliedeći

zakonski članak

o konzularskom ugovoru, s kraljevinom Portugalskom dne 9. siečnja 1873. sklopljenom.

Konzularski ugovor, koji punomoćnici Njegova cesarsko i apostolsko kraljevskoga Veličanstva i kralja portugezkoga sklopiše načinom u III. članku za-

konskoga članka XVI. od godine 1867. propisanim i podpisaše u Lisboni dne 9. siečnja 1873., prihvativši ga državni sabor i potvrdivši ga zatim obe ugovarajuće stranke, uvršćuje se ovim medju zakone državne.

Ugovor taj glasi:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijski i apostolski kralj ugarski s jedne i Njegovo Veličanstvo kralj Portugalije i Algarbije s druge strane, željeći svom, kojom je moguće obširnosti i jasnosti opredieliti prava, privilegije i preimućtva medjusobna glavnih konzulah, konzulah, vicekonzulah, konzularskih agentah, kancelarah ili tajnikah kao i djelokrug i dužnosti, kojim će biti respektivno podvrženi u monarkiji austrijsko-ugarskoj i u Portugaliji, računajuć tu i ovoj pripadajući posjed prekomorski, odlučiše sklopiti konzularski ugovor i imenovaše usljed toga punomoćnici Svojimi:

Njegovo Veličanstvo cesar i kralj: Gospodina Vjekoslava baruna Dumreicher-Österreichera, Svojega izvanrednoga poslanika i opunomoćenoga ministra pri Njegovu najvjernijemu Veličanstvu, vitezu reda željezne krune drugoga razreda i cesarskoga austrijskoga reda Leopoldova, velekrsta reda Isukrstova itd.

Njegovo Veličanstvo kralj Portugalije i Algarbije pak: Gospodina Ivana de Andrade-Corvo, Svojega savjetnika, péra kraljevine, ministra i tajnika državnoga izvanjskih posalah, profesora učilišta politehničkoga u Lisboni, komendatora starinskoga, veoma plemenitoga i jasnoga reda San Thiaga za znanstvene, književne i umjetničke zasluge, velekrsta cesarskoga austrijskoga reda Leopoldova i kraljevskoga španjolskoga reda Karla III. itd.,

koji, izmjenivši punomoćja svoja, obnadjena u dobroj i valjanoj formi izdanimi, uglaviše članke sljedeće:

Članak I.

Obih ugovarajućih visokih stranakah svaka imat će vlast postavljati glavnih konzulah, konzulah, vicekonzulah ili konzularskih agentah u lukah i trgovačkih gradovih druge ugovarajuće stranke, računajuć tu i prekomorski posjed i kolonije. Priuzdržavaju si medjutim pravo naznačenja mjestah, koja budu sudile izuzeti, pod uvjet ipak, da će ta iznimka valjati jednakim načinom za sve oblasti.

Glavni konzuli, konzuli i vicekonzuli ili konzularski agenti, postavljeni u području državnom jedne ili druge ugovarajuće visoke stranke, bit će, primjerno odredbam ovoga članka vlastni izvršivati prava, priznana jim ugovorom nazočnim, u cielom obsegu vladanja ili kotara, kojemu je njihovo sjedište glavno mjesto.

Spomenuti činovnici ili agenti biti će uzajamno na službovanje pripušteni i priznani, predloživši povjerbene izprave svoje primjerno propisom i formalnostim kriepostnim u dotočnih zemljah.

Exequatur, potrebit za slobodno izvršivanje službovanja njihova, bit će jim izručen bez pristojbe, ter, izkazavši se oni s rečenim oxequaturom, učinit će vrhovna oblast u mjestu njihova sjedišta bez odvlake potrebite razpoložbe, da oni mogu zadovoljavati dužnostim svojim i da stupe u užitak skopčanih s njimi slobodnostih, preimućtvah, počastih, pogodnostih i povlasticah.

Članak II.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski, kao i kancelari njihovi uživat će u dotičnih državah povlastice, spojene u obće s činom njihovim, poimence oprost od ukonačivanja vojske i od podanakah vojničkih, kao i od svakoga, bilo urednoga ili izvanrednoga izravnoga podanka, koli osobnoga toli na pokretnine ili na predmete razkošne, pod uvjet ipak da nisu gradjani države, u kojoj stoluje, ili nevode trgovine i netjerajû obrt, u kojem će slučaju oni biti podvrženi istim pristojbam, podankom i nametom kao i ostale osobe privatne.

Razumieva se, da podanci, kojim bi bio podvržen koji tih agentah radi nepokretninah, koje bi posjedovao u monarkiji austro-ugarskoj ili u Portugaliji, nespadaju medju povlastice gore spomenute.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski uživat će osim toga slobodnost osobnu, izuzimajući djela i čine, koje zakonodavstvo zemlje, u kojoj stoluju, broji medju zločine.

Ako su oni trgovci, nemogu biti stavljeni pod osobni zatvor, nego samo radi obvezah trgovačkih, a ne radi poslovah civilnih.

Članak III.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski i kancelari njihovi, koji su podanici države, koja jih je postavila, neće moći biti prizivani, da dodju pred sudove kao svjedoci.

Kada bi sud mjestni potrebitim našao preslušati izjavu njihovu u pravnom poslu, imat će se uputiti u stan njihov, da ustmeno presluša tu izjavu ili izaslati u istu svrhu činovnika nadležna, ili napokon potražiti tu izjavu od njih putem pismenim.

Članak IV.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski, biti će vlastni postaviti poviš izvanjskih vratah stana svojega grb svoj službeni s nadpisom glasećim :

KONZULAT . . . .

Vlastni će biti istim načinom iztaknuti službenu zastavu svoju na kući konzularskoj prigodom javnih svetčanostih ili inom običnom zgodom, osim da oni stoluju u gradu, gdje se nalazi poslaničtvo vladara njihova.

Vlastni su takodjer iztaknuti zastavu na brodu, na kojem u luki obavljaju službu svoju.

Primjećuje se medjutim, da se ti izvanjski znaci nemogu u nikoje doba tumačiti kao podjeljujuće pravo pribježišta.

Članak V.

Arkivi konzularski biti će nepovriedivi u svako doba i oblasti mjestne neće biti vlastne pod izlikom nikojom pregledavati i uzapćivati spise u njih spadajuće.

Spisi ti moraju vazda biti sasvim odlučeni od knjigah ili spisah, tičućih se trgovine ili obrta, što bi jih tjerali dotični službenici konzularski.

Članak VI.

U slučaju prepriečenja, odsuća ili smrti glavnih konzulah, konzulah, vicekonzulah ili agentah konzularskih biti će konzulski pripravnici, kancelari i tajnici, koji budu predtečno prijavljeni u istom svojstvu dotičnoj oblasti, podpunim pravom pripušteni, da privremeno obavljaju poslove konzularske, nestavljajuć jim oblasti mjestne nikojih zaprekah i preponah, pače pružajuć jim u slučaju tom svaku zaštitu i pripomoć, ter će jim oblasti iste pripomoći, da za trajanje toga privremenoga poslovanja uživaju sva prava, pogodnosti i preimučtva, uslovljena u ugovoru ovom na korist glavnih konzulah, konzulah, vicekonzulah ili agentah konzularskih.

Članak VII.

Glavni konzuli i konzuli, valjanim ovlašćenjem vlade svoje providjeni, biti će vlastni postavljati vicekonzulah ili agentah konzularskih u raznih lukah, gradovih ili mjestih njihova konzulatskoga područja, gdje to zahtjeva korist povjerene jim službe, razumieva se naravno uz odobrenje i exequatur dotične vlade. Vicekonzuli ti i konzularski agenti moći će se bez razlike izabirati iz sredine podložnikah visokih stranakah ugovarajućih, kao i iz sredine inozemacah, i biti će providjeni izpravom imenovanja, koju je izdao konsul, koji jih je imenovao, i kojemu su podčinjeni. Oni će u ostalom uživati iste pogodnosti i preimućtva, koja su ugovorom ovim uslovljena na korist konzulah, izuzimajuć pogodnosti u članku II. ustanovljene

Članak VIII.

Glavni konzuli, konzuli i vicekonzuli ili agenti konzularski moći će obraćat se oblastim okružja njihova i u slučaju potrebe, ako nebi bilo diplomatičkoga

zastupnika naroda njihova, uticati se najvišoj upravi države, gdje izvršuju službovanje svoje, da potraže lieka proti svakomu prekršenju ugovorah ili pogodbah, postojećih medju visokimi strankami ugovarajućimi i proti svakoj zloporabi, radi koje bi se potužili sunarodnjaci njihovi, ter će imati pravo učiniti sve korake, koje budu sudili prikladnimi za postignuće hitroga i dobroga pravosudja.

Članak IX.

Glavni konzuli, konzuli i vicekonzuli ili agenti konzularski kao i kancelari njihovi imati će pravo u svojih pisarnah, u stanu stranakah ili na brodu narodnosti njihove primati očitovanja i ine pravne čine, koje bi tamo želili sastaviti brodski kapetani, momčad brodovah, putnici, trgovci ili gradjani naroda njihova, pače i oporuke i razpoložbe sadržavajuće posljednju volju kao i sve ine bilježničke čine, računajuć tu takodjer ugovore svake vrsti.

Mogu osim toga sastavljati jednostavne pogodbe, šklopljene medju jednim ili više sunarodnjakah njihovih i osobami iz države, gdje oni stoluju.

Te izprave moraju biti sastavljene u obliku, koji zahtievaju zakoni države, kojoj pripada konzul, no imadu se izpuniti sve formalnosti, koje propisuju zakoni države, u kojoj će se imati izprava k ovršenju privesti, a imati će one pred oblastmi visokih ugovarajućih stranakah, koli na putu sudbenom toli i na izvansudbenom, istu kriepost i valjanost kao da su sastavljene pred javnim ili ministarskim činovnikom, nadležnim u jednom ili drugom državnom području spomenutih stranakah ugovarajućih.

Ako je izpravi predmet postavljenje hipoteke ili ina kojagod bilo pogodba vrhu nepokretnostih, ležećih u državi, gdje stoluje konzul, imade ona biti sastavljena u obliku propisanom i polag posebnih odredbah zakona te iste države.

Dotični glavni konzuli, konzuli i vicekonzuli ili agenti konzularski moći će prevadjati i odostovjeravati svake vrsti izprave, što su jih izdale oblasti ili činovnici države njihove, a ti prevodi imati će u državi njihova sjedišta istu kriepost i valjanost, kao da su jih sastavili zakleti tumači domaći.

Članak X.

Podložnici obih visokih stranakah ugovarajućih moći će razpolagati oporukom, zapisom, darovanjem ili inim načinom sa svakim dobrom, koje posjeduju u području dotične države.

Oni će biti sposobni istim načinom kao i domaći držati dobra ležeća u području druge stranke ugovarajuće, koja bi jim pripala pod naslovom darovanja, zapisa, oporuke ili pače i bezoporučnoga nasljedstva, i nasljednici, legatari i donatari isti neće biti pridržani, da plate inih ili većih nasljedstvenih ili prenosnih pristojbah, nego iznašaju pristojbe, koje budu u sličnom slučaju nametnute na same domaće podložnike.

Glede nasljedstva u dobrih nepokretnih biti će mjerodavni zakoni države, u kojoj budu ležale nepokretnine, i odluka vrhu svih tražbinah i prieporah, tičućih se nasljedstva nepokretninah, pripadati će izključivo sudovom države iste.

Tražbine tičuće se nasljedstva pokretninah kao i nasljedstvenih pristojbah pripadajućih od pokretninah, ostavših u području jedne stranke ugovarajuće iza podložnika druge stranke ugovarajuće, bili ti podložnici u čas smrti tamo nastanjeni ili se tamo samo na putu zadržavali, razpravljati će nadležni sudovi ili oblasti države, kojoj je pripadao pokojnik, primjerno zakonom te države.

Članak XI.

Umrvši podložnik visoke ugovarajuće stranke koje u području druge ugovarajuće stranke, imati će mjestne oblasti bez odblake dati obaviest glavnomu konzulu, konzulu, vicekonzulu ili agentu konzularskomu, najbližjemu mjestu preminuća. Ovi pak bit će dužni dati istu obaviest mjestnim oblastim, ako bi bili prije obaviešćeni.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski narodnosti pokojnikove imati će pravo ovršiti po redu sljedeće čine službene.

1. Staviti, bilo ureda radi, bilo uslied prošnje stranakah interesovanih, pod pečat sve pokretnosti, pokućtvo i spise pokojnikove obaviestivši predtečno o tom činu mjestnu oblast nadležnu, koja će moći u slučaju, gdje joj to propisuju zakoni državni, postaviti takodjer i svoj pečat. Primivši prije obaviest o preminuću i u slučaju, gdje je polag državnih zakonah dužna staviti pod pečat ostavštinu, pozvati će mjestna oblast oblast konzularsku, da u zajedini obave taj čin službeni.

Gdje bi bilo neobhodno potrebito, da se bez odvlake pod pečat stavi ostavština, a čin se taj radi udaljenosti mjesta ili iz inih razlogah nebi mogao obaviti u zajedini, imati će mjestna oblast pravo staviti predtečno pečat bez oblasti konzularske i obratno, nego se imade obaviestiti oblast, koja nije sudjelovala i kojoj će biti prosto naknadno udariti počat svoj mimo pečata jur udarenoga.

Pečat mjestne oblasti i uzvratno pečat konzularske oblasti, neće se moći skinuti, da ista oblast neprisustvuje činu tomu.

Ako medjutim iza pozivajuće na sudjelovanje pri razpečaćenju obaviesti, koju pošalje konzularska oblast oblasti mjestnoj i obratno nebi prispjela na mjesto uredovanja oblast, kojoj je dana obaviest, u roku od 48 satih, računajuć od primitka obaviesti, moći će druga oblast sama obaviti rečeni čin službeni.

2. Sastaviti popis svih pokretninah i stvarih pokojnikovih, obaviestivši o tom predtečno načinom gore navedenim oblast mjestnu.

Drži li se obvezanom sudjelovati pri činu tom, staviti će oblast ova podpis svoj u zapisnik sastavljen u nazočnosti njezinoj.

3. Odrediti putem ličbe javne razprodaje svih predmetah pokretnih ostavštinah, oporučne ili bezoporučne, koji bi se mogli pokvariti ili se težko čuvaju, kao i proizvodah i stvarih, za razprodaju kojih se pokažu povoljne okolnosti.

Oblast konzularska dati će o tom predtečno obaviest oblasti mjestnoj u svrhu, da se razprodaja obavi propisanim načinom i da ju izvede oblast, nadležna polag zakonah državnih. Ako bi mjestnoj oblasti prinadležala obaviti tu razprodaju, imati će ona pozvati na sudjelovanje oblast konzularsku.

U pohranu staviti na mjestu sigurnu stvari i vriednosti popisane, čuvati u konzularskoj zgradi iznose tražbinah, koje budu utjerane, kao i iznos prihoda pobranoga, ili jih povjeriti inoj osobi kojoj, pružajućoj sigurnost podpunu.

U slučaju oba imati će se pohrana udjelotvoriti sporazumno s mjestnom oblasti, pozvanom na sudjelovanje pri prije spomenutom činu, kada se god o interesu domaćega podložnika ili podložnika ine koje oblasti radi pri ostavštini i koliko je u pitanju osiguranje nasljedstvenih ili prenosnih pristojbah, koje se imadu platiti polag zakonah državnih.

5. U slučaju nedostatnosti vriednote ostavštinske za podpuno namirenje tražbinah, imati će se sve izprave, stvari i vriednosti, spadajuće u ostavštinu, na prošnju vjerovnikah, predloženu zakonitim načinom, propisanim u svakoj obih državah izručiti sudbenoj vlasti ili skrbniku stečajne gromade, kako bude ovaj nadležan ili ona, ostajuć dužnost konzularske vlasti zastupati sunarodnike svoje, baštinike ili legatare, odsutne, maloljetne i pod skrbničtvom stojeće.

Svakako neće moći konzularska oblast ostavštinu ili iz razprodaje njezine izvadjeni novac izručiti zakonitim nasljednikom ili punomoćnikom njihovim, nego namirivši sve dugove, koje je u zemlji načinio pokojnik.

6. Upravljati ili sami ili kroz osobe, koje imenuju pod vlastitom odgovornosti, pokretni dio ostavštine, pače i podpuno likvidovata ostavštine izključivo iz pokretnostih sastojeće, osim da nije još minuo rok, koji su odpredielile mjestne oblasti polag zakonah državnih, za predloženje prijavah sunarodnikah njihovih ili podložnikah ine vlasti koje, nastanjenih u zemlji ili da se podignu pritužbe glede sličnih prijavah; jer u oba ta slučaja imati će konzularska oblast obustaviti likvidaciju i ograničiti se na mjere administrativne, koje neće moći zapriečiti namirenje spomenutih prijavah.

Odluka glede tih tražbinah, u koliko se one neosnivaju na naslovu nasliedstva ili zapisa, pripadati će izključivo sudovom državnim.

Počem glede spomenutih tražbinah bude izrečena osuda, priuzdržana sudovom državnim, ili počem bude opredieljena svota potrebita za namirenje njihovo, imati će se ciela pokretna ostavština, u koliko nije na njoj obveze pod naslovom kaucije, počem se skine pečat, koji je postavila mjestna oblast, izručiti za daljnju razpoložbu oblasti konzularskoj.

Članak XII.

Kada bi se radilo o interesu podložnika ugovarajućih visokih stranakah, koje pri ostavštini, nastavšoj u području druge ugovarajuće stranke, bilo iza podložnika iste države, ili sunarodnjaka ili pače iza inostranca, imat će mjestne oblasti o otvorenju ošastnosti obaviestiti glavnoga konzula, konzula, vicekonzula ili agenta konzularskoga najbližega mjestu preminuća.

Članak XIII.

Kada podložnik austrijski ili ugarski u Portugaliji, računajuć tu i prekomorski posjed, ili podložnik portugezki u austrijsko-ugarskoj monarkiji premine u mjestu, gdje se nenalazi konzularska oblast naroda njegova, preduzeti će mjestna oblast nadležna, po propisu zakona države svoje, popis zaostavših stvarih i likvidaciju ostavštinskoga imetka i imat će za najkraći rok, koji se može, dati obaviest o uspjehu postupka poslačtvu naroda pokojnikova ili oblasti konzularskoj najbližjoj mjestu, gdje nastane nasliedstvo, bilo bezoporučno, bilo oporučno.

Ali čim glavni konzul, konzul, vicekonzul ili agent konzularski najbližji mjestu, gdje je nastala ostavština spomenuta, prispije osobno ili pošalje izaslanika na lice mjesta, imati će se mjestna oblast, koja je postupala u stvari, prilagoditi propisom članka XI. ovoga ugovora.

Članak XIV.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski ugovarajućih stranakah visokih obavljati će izključivo razprave popisivanja i ine čine, koji su potrebiti, da se uzčuva imetak i stvari svake vrsti, koje su ostavština mornarah i putnikah narodnosti njihove, preminuvših na kopnu ili na brodu države njihove, bilo to tečajem plovitbe, bilo u luki prigodom prispjetka.

Plaća i stvari pripadavše spomenutim osobam, preminuvšim na brodu druge (ugovarajuće) države, biti će prigodom prispjetka u luku izručene nadležnoj oblasti države, koje podanik je pokojnik ili u ruke oblasti konzularske naroda njegova.

Članak XV.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski biti će vlastni ili osobno otići ili poslati izaslanika na brod naroda svojega, kako se dozvoli ovim brodovom slobodno obćenje s kopnom; saslušavši kapetane i momčad brodsku, pregledavati pisma broda, primati očitovanje o putu, opredjeljenju njihovu i o dogodjajih tečajem plovitbe; sastavljati izkaze tovara i unapredjivati odjedrenje brodovah, napokon pratiti kapetane i momčad brodsku pred sudove ili u urede oblastih administrativnih zemlje, da jim budu u pomoć i služe jim kao tumači i agenti u poslovih, o kojih bi imali nastojati, i pri prošnjah, koje bi predložiti

imali, izuzimajuć slučajeve padajuće pod zakone trgovačke u krieposti se nalazeće u području državah visokih stranakah ugovarajućih, ustanovam kojih zakonah nazočna zaporka nenanaša nikojega uštrba.

Uglavljeno je, da činovnici sudbeni ili činovnici i agenti carinarski neće moći službovati ili obavljati pregledanje ili pretraživanje trgovačkih brodovah, nedavši predtečno obaviest oblasti konzularskoj naroda, kojega su brodovi isti, da i one mogu prisustvovati pri pregledavanju.

Isto tako imadu oni obaviestiti glavne konzule, konzule, vicekonzule ili agente konzularske, da mogu prisustovati pri izjavah, koje bi kapetani i momčad brodska imala dati pred sudovih i oblastih administrativnih i tim se načinom izbjegne svaka bludnja ili krivo tumačenje, koje bi moglo biti na uštrb točnomu dielenju pravice.

Pozivnica, koja će se u tu svrhu poslati glavnim konzulom, konzulom, vicekonzulom ili agentom konzularskim, naznačit će točno sat razprave, pak ako činovnici ti nebi ili osobno prispjeli ili odredili izaslanika, koji jih imade zastupati, biti će obavljena razprava bez nazočnosti njihove.

Razumieva se, da se članak ovaj nemože uporavljati na razpoložbe, koje čine oblasti mjestne u smislu propisah redarstvenih, carinarskih ili zdravničkih, koji će se propisi i nadalje uporavljati bez uticanja konzularskih oblastih

Članak XVI

U svih poslovih, tičućih se lučkoga redarstva, krcanja i izkrcanja brodovah i sigurnosti robe, imovine i stvarih, imati će se obdržavati zakoni, naredbe i propisi državni.

Glavnim konzulom, konzulom, vicekonzulom ili agentom konzularskim biti će izključivo povjereno uzdržavanje unutarnjega reda na brodovih naroda njihova. Usljed toga će oni sami odlučivati vrhu prieporah svake vrste, koji na stanu medju kapetani, častnici brodskimi i mornari, i naročito priepore glede plaće i dužnosti medjusobno ugovorenih.

Oblasti mjestne neće moći posredovati osim kada bi neredi pripetivši se na brodu bili prikladni poremetiti javni mir i poredak na kopnu ili u luki, ili kada bi bila pomiešana osoba iz države, nespadajući k momčadi broda.

U svakom inom slučaju ograniti će se spomenute oblasti, da pruže svaku podporu glavnim konzulom, konzulom, vicekonzulom ili agentom konzularskim, ako bi jih ovi zamolili, da uhite i na brod povrate ili stave privremeno u zatvor osobu svaku, uvrštenu u listinu brodsku, kad bi to rad kojegagod bilo razloga sudili primjernim spomenuti agenti.

Članak XVII

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski mogu odrediti, da se uhite i odprave bilo na brod, bilo u državu svoju, mornari i sve ine osobe, spadajuće pod kojimgod bilo imenom medju momčad broda naroda njihova, koje bi uskočile u području koje visoke stranke ugovarajuće.

Radi toga imat će se oni uteći pismeno nadležnim oblastim mjestnim i predloživši listinu brodsku ili listinu momčadi, ili ako bi brod već odjedrio bio, autentičan prepis tih izpravah dokazati, da su osobe tražene spadale u istnu medju momčad broda.

Usljed prošnje tim načinom opravdane neće se moći uzkratiti izručenje bjegunca.

Glavnim konzulom, konzulom, vicekonznlom ili agentom konzulerskim biti će pružena svaka podpora i pomoć za potraženje i uhićenje tih bjegunacah, koji će se staviti u zatvor vlasti državne i biti tamo pridržani na prošnju i trošak oblasti konzularske, dok ova nadje priliku, da jih odpravi.

Zatvor taj neće moći trajati preko tri mjeseca, iza koja ter davši obaviest konzularskim činovnikom tri dana prije, biti će na slobodu stavljen uapšenik, koji se neće moći radi istoga razloga opet u zatvor staviti.

Ako bi medjutim bjegunac poćinio bio na kopnu zločin, biti će vlastna oblast mjestna odgoditi izručenje bjegunaca, dok sud neizreče osudu i ova osuda nebude podpuno i sasvim ovršena.

Visoke stranke ugovarajuće sporazumiše se, da na mornare i ine osobe spadjuće medju momćad brodsku, koje su podložnici države, gdje se dogodi bjegstvo, neimadu uporavljivati ustanove članka ovoga.

Članak XVIII.

U svih slučajih, gdje medju vlastnikom broda, vlastnikom krcanja i asekurantom nepostoji protivna pogodba, riešavati će pitanja tičuća se oštećenja, koje su brodovi obih državah podnieti na moru, pristali ti brodovi u dotične luke dobrovoljno ili radi nepogode vremena, glavni konzuli, vice konzuli, ili agenti konzularski naroda tih brodovah, osim da se oštećenje tiče podložnikah države, u kojoj stoluju spomenuti konzularski agenti, ili podložnikah ine koje vlasti, u kojem slučaju i gdje neima dobrovoljne pogodbe medju svimi strankami interesovanimi, odlučuju vrhu tih prieporah oblasti mjestne.

Članak XIX.

Kada se brod, koji je vlastitost vlade ili podložnikah visokih ugovarajućih stranakah koje skrši ili nasedne uz obalu druge ugovarajuće stranke, imat će

mjestne oblasti o dogodjaju obavjestiti glavnoga konzula, konzula, vicekonzula ili agenta konzularskoga okolišnoga, ili ako ga tamo nebi bilo, glavnoga konzula, konzula, vicekonzula ili agenta konzularskoga, koji je najbliži mjestu dogodjaja.

Sve radnje, tičuće se spasenja brodovah austrijskih ili ugarskih, skršenih ili nasjelih u vodah područja Portugalije ili prekomorskih pokrajinah portugezkih, rukovoditi će glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski austrijsko-ugarske monarkije.

Obratno sve radnje, tičuće se spasenja brodovah portugizkih, skršenih ili nasjelih u vodah područja austrijsko-ugarske monarkije, rukovoditi će glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli i agenti konzularski portugalski.

Posredovanju dotičnih mjestnih oblastih neće biti mjesta, nego samo da pruže pomoć oblasti konsularskoj, uzdržavaju red i osiguraju interese spašenih osobah, nespadajućih medju momčad brodsku i bdiju nad izvedenjem razpoložbah obdržavati se imajućih glege uvoza i izvoza spašene robe.

U odsuću i do prišašća glavnih konzulah, konzulah, vicekonzulah ili agentah konzularskih ili osobah, koje oni izašalju za posao taj, imati će mjestne oblasti učiniti sve razpolozbe, potrebite na obranu osobah i uzdržanje predmetah spašenih iz brodolomja.

Posredavanje mjestnih oblastih u raznih tih slučajih neće služiti povodom zahtjevanja pristojbah ikoje vrsti, osim troška potrebita za radnje tičuće se spasenja broda i uzdržanje spašenih predmetah, kao i pristojbah, koje u sličnom slučaju plačaju domaći brodovi.

Kada obstoji dvojba glede narodnosti skršenih brodovah, spadati će odredbe, spomenute u nazočnom članku, na izključivu nadležnost mjestne oblasti.

Osim toga slažu se visoke stranke ugovarajuće, da na robu i stvari spašene neće biti stavljena nikakova carinska pristojba; osim da budu opredieljene za potrošak u zemlji.

Članak XX.

Glavni konzuli, konzuli, vicekonzuli ili agenti konzularski, a isto tako i konzularski pripravnici i kancelari uživat će u području državah visokih stranakah ugovarajućih sve slobodnosti, preimućtva. pogodnosti i povlastice, koje su podieljenje ili će biti u buduće podieljenje činovnikom istoga razreda naroda uživajućega najveću pogodnost.

Članak XXI.

Ugovor ovaj imati će valjanost deset godinah i stupiti će u kriepost mjesec danah iza izmjene ratifikacijah.

Nebude li odkazan za godinu danah prije izminuća gore spomenutoga roka, trajat će on i nadalje kriepostan, dok visokih stranakah koja neizjavi namjeru dokinuti valjanost njegovu, ter godinu danah još, računajuć od dana te izjave.

Clanak XXII.

Ratifikacije ugovora ovoga biti će izmienjene u Lizboni za najkraće moguće vrieme.

Za vjeru čega podpisaše punomočnici dotični ugovor isti i staviše na njega pečate svoje.

Dano u Lizboni u dva primjerka dne 9. siečnja 1873.

(M. P.) Vjekoslav barun Dumreicher v. r.

(M. P.) Joanno de Andrade-Corvo v. r.

Izjavljujući Mi zakonski ovaj članak i sve što je u njem sadržano, kako u cielosti tako i u pojedinostih vrlim, prijaznim i primljenim, evo ga kraljevskom Našom moći odobravamo, potvrdjujemo i posvećujemo, te ćemo ga i sami obdržavati i po drugim viernim Nam obdržavati dati.

Dano u Budimpešti dne osamnaestoga rujna godine hiljadu osam sto sedamdeset i četvrte.

(M. P.) Franjo Josip s. r.

Stjepan **Bitto** s. r.

Petar grof **Pejacsevich** s. r.